FRANCKESCHE STIFTUNGEN

Alte Drucke

GILB. GENEBRARDI || THEOLOGI PARISIENSIS || DIVINARVM HEBRAICARVMQVE || LITERARVM PROFESSORIS REGII || Chronographiæ Libri quatuor. || PRIORES DVO ...

Génébrard, Gilbert

Parisiis, 1600

CRONOGRAPHIAE GILB. GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS DIVINARVM HEBRAICARVMQVE Literarum professoris Regij, LIBER QVARTVS.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downladed and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150529

Visual Library

CRONOGRAPHIÆ

GILB. GENEBRARDI

THEOLOGI PARISIENSIS DIVINARVM HEBRAICARVMQVE *Literarum professoris Regij,*

LIBER QVARTVS.

POSTREMVM hunc librum à Carolo Magno auspicabimur, quoniam cum eius Imperio, Ecclesiæ regnum maxima, in nostro Septentrione præsertim increméta cepit. Tum Germania, tum Saxonia, tum Dania, Christi suauitatem gustare cœperunt. Tunc in Polonia religionis fundaméta publicè iacta sunt, Bulgaria, Vngaria, Boëmia, Moscouia, Lithuania, pleræque aliæ Septentrionis gentes se deinceps Christo dediderunt. Denique vt ab Ecclesia siue sede Apostolica, constitutum fuit hoc nouum Occidentis Imperium: ita extitit Ecclesiæ salutare, & fœlix, dum signa in Barbaras & perfidas gentes intulit, eásque pietati subiecit. Accedit, quòd interualli à Domini corporatione vsque ad nos dimidium in istud sæculum incurrit. Non admodum quidem refert, vnde exordium ducamus, cùm singulis centum annis, insignes atque memorabiles mutationes toto orbe contigerint, quæ meritò librum peculiarem sibi possint vendicare. Verum id negotij aliis relinquimus. Interim quia mirabiles ille sæculorum vicissitudines, in animis pingere possunt vniuersæ historiæ breuem quandam imaginem: ad quam adumbrandam comparatur Cronographia, priusquam pergimus, lubet id illustrare exemplo: & duum mille annorum res memorabiliores, per singulos centenarios, insigni humanarum rerum inconstantiæ documento exortas attingere. Nec altiùs incipiemus, quoniam, vt iampridem memini: ante Monarchiam Persicam omnia apud exteros sunt incerta.

Sub annum ergo ante Christum quingentesimum plus minus (Neque enim necesse est, vt tempus sit tam exactum & definitum) Monarchia Babyloniorum, Nabugdonozore auctore cœpit, è qua secundum huius operis librum sumus exorsi.

Hinc an 400. Persarum secunda, quæ appellatur, Monarchia per Cyrum, à quo res & scripta Græcorum propriè incipiunt.

300. Macedonum siue Græcorum per Alexandrum Magnum.

200. Indorũ, Parthorum, Carthaginensium noua regna & principatus.

100. Romanorum per Scipiones & reliquos Rom. duces, qui traiecto Mediterraneo, in Asia & Africa res gerere cœperunt: & prouincias remotiores suo populo subiicere.

0. Regnum Dei, per Christum æternum regem, cuius solium est ad dexteram Patris in excelsis, terra scabellum pedum eius: Constituta Rep. in perpetuam Monarchiam ab Augusto, & pace per totum orbem firmata. Atque inde per singula etiam sæcula, mirabiles mundi vicissitudines extitere, quas lib. 3. delibare cœpimus.

Centesimo enim anno, post Dominum natum: Imperij ad externos principes translatio facta est, Neruam, Traianum, Adrianum Hispanos &c. Vnde deinceps licuit cuilibet, quantumuis obscuro & de obscura gente: in illud irrepere.

200. Nouum Persarum imperium per Artaxersem, deleto Parthico.

300. Imperij Ro. ad Christianos principes translatio Cõstantium, Constantinum Mag. &c. in quorum potestate, perpetuo deinceps vsque ad Tucas mansit.

400. Imp. Ro. laceratio, è qua varia noua regna emerserunt: in Gallia, Hispania, Anglia, Italia, Africa, Asia.

500. Imperij Occidentis extinctio, vsque ad Carolum Mag. & in vnos Græcos siue Constantinopolitanos contractio. Clodouæi Francorum regis cõuersio, & sacra inauguratio.

600. Mahometis & Saracenorum apostasia, atque inde nouum horrendúmque imperium: quod Miramolinum siue Amira vocatum est, Romano mutilato, Persico exciso.

700. Saracenorum, Arabum siue Alarbarum, Turcarum, Maurorum noua ac diuersa regna, siue Caliphæ & Sultaniæ, in India, Asia, Syria, Ægypto, Lybia, Lybiæ interioribus, Africa, Hispania, insulis maris Mediterranei, Oceani Æthiopici, Indici, Atlantici.

800. Imperium nouum Occidentis, per Francos Septẽtrionalibus gentibus salutare: faustum, Christi prænuntium, è quo huius quarti libri initium ducimus.

900. Imperij Occidentis è Francis ad Longobardos & Germanos, non ita fœlix translatio: Matri certè Ecclesiæ A postolicæ diu luctuosa.

1000. Noua regna Poloniæ, Vngariæ, Boëmiæ & Septentrionalium populorum.

1100. Noua regna Occidentalium Christianorum, præsertim Francorum in Asia, Syria, Iudæa, &c. Profligatis Turcis & Saracenis.

1200. Nouum imperium & Barbaricum gentis incognitæ Tartarorum, magna totius Orientis, seorsum Christiani Indorum regni amplissimi calamitate. 741

1300. Nouum

Anni Christi.

1300 Nouum ſeruile & ferum imperium Othomanorum ſiue Turcarum, magno noſtro dedecore, ignauia, veterno, pernicie.

1400. Nouum imperium Tamerlanis Scythæ, quo d feritatem Turcarum aliquantum repreſſit.

800

1500. Noua imperia Sophi in Perſide, Luſitanorum & Hiſpanorum in Indiis & nouo orbe, quæ Turcis & Saracenis perniciem videntur ominari.

Faxit Deus, vt iam Chriſtiani ſuas habeant vices, & regna Tartaricis, Saracenis, Turcicis, Mauricis armis amiſſa recuperent, impia extinguant: noua ad ipſius & Chriſti ſui gloriam condant, in orbe nouo ac veteri: quò corpus peccati deleatur, Perditionis filius Mahometes interficiatur ſpiritu oris Domini, ipſe denique Dominus vbique agnoſcatur: regnet, floreat in ſæculorum extrema.

AMEN.

[Valde corruptum vocabulum illud deeſt, quod *Miramolinum* appellamus. Eſt enim propriè ſua lingua dominus dominorum. *Mirmiran* id ſignificat, conuerſa fuit, r. in L. vt in pleriſque accidit. Idem euenit in *ſephi*, quod *ſcohpheth* hebræo deductum eſt, à Latinis *ſuffes* dicebatur Carthagine dictator, Ea autem hîc annotare libuit, vt intelligatur ab omnibus, qui de Antichriſto dubitant. duæ enim notæ præcipuè illæ ſunt quod dominetur templo Dei, & ſe dominorum audeat nuncupare, qui ſoli Deo titulus conuenit. Si ergo Mahometes, non videatur aliquibus, verum eſſe antichriſtum: ſaltem illius eſt præcurſor & abominabilis nuncius]

SEPTIMÆ ÆTATIS, SIue vltimæ pars poſterior.

A Caroli Magni Imperio ad an. 1584. *quæ & ipſa in octo ſæcula recte diſtinguitur.*

Octaui ſęculi extremum & noni principium.

à *An. Dom. D. CCC. q o nouum Occidentis*

Anni mundi.

a

HOc nono ſæculo Saraceni tentant iterum Gallias. Europa vaſtatur ab obſcuriſſimis gentibus, vt Gallia à Normanis, Vngaria à Bulgaris, &c.

Earum ad Chriſtum plena conuerſio.

Carolus cum ſua poſteritate hoc ſæculum metitur.

Nam eius Impp. fuerunt. Carolus Mag. Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus 2. Carolus Caluus, Carol. Craſſus, Arnulphus.

Pontifices viginti à Leone 3. ad Ioannem nonum.

Præcipui ſcriptores diuini, Carolus mag. Hincmarus, Haymo, Angelomus, Amalarius, Rabanus, Remigius Antiſſiod. Ionas Aurelian. Paſcaſius, Idiota, Anſegiſus, Strabus auctor Gloſſæ ordinariæ, Leo Philoſophus Imp. Photius, Theophylactus Bulg. Freculphus Lexouienſis, Anaſtaſius Bibliothecarius, Ado Viennenſis.

Humani etiam ſua ſerie infrà, per Chronologiam recenſebuntur.

Hæretici. Claudius Taurinenſis, Theoda pſeudoprophetiſſa in Aſia. Godiſcalcus Gallus, Bertramus, Fredeuardus eques, Ioannes Scotus. Græcorum hæreſis de Spiritus S. proceſſio-

ne, quæ aperte erumpit Photio Patriarcha frigidam suffundente.

Caluinitæ Claudij Taurinensis opiniones laudant, Bertrami, Fredeuardi, Godiscali aliquot capita. In singulis scilicet sæculis suæ perfidiæ socios habere voluerunt.

b SEPTENTRIONALIVM, vt Moscouitarũ, Succorum, Polonorum, Vngarorum, Slauoniæ partium conuersio vsque ad an. 1000.

Monasteriorum & templorum & episcopatuum ædificationes.

Græcæ & Hebraicæ literæ florent.

Latinæ iacent.

Pares Franciæ instituuntur.

Imperij ad Longobardos, per Berengarium & Saxones, per Conradum translatio, vnde inter vtrosque dissensio an. plus 40.

Ratio eligendi Imperatores instituitur.

Decimi sæculi Pontifices viginti septem vsque ad Syuestrum 2. Aquitanum.

Impp. Ludouicus 3. Conradus Germanorum primus, Henricus 1. Otthones tres.

Scriptores sacri. Gilbertus siue Giselbertus. Radulphus, Suidas. Oecumenius. Smaragdus. Regino, Moses Bar-Cepha. Gerardus. Luitprandus, Vuitichiandus.

Hæretici. Græcorum schisma contra Latinos. Noui Anthropomorphitæ in Italia. Manichæorum quædam secta Philippopolim translata.

A Caluinitis Schisma Græcorum, cuius causa à Turca absorpti sunt, probatur. Aliqua habent cum Manichæis communia.

c MVNDVM ignauiæ tædet.

Pietas exardescit.

Infinita monasteria apud Græcos & Latinos construuntur.

11. *Sæculi Pontifices* vndeuiginti vsque ad Vrbanum 2. Gallum.

Impp. Henricus 2. Conradus 2. Henrici 3. & 4.

Scriptores. Fulbertus Carnotensis, Humbertus, Heribertus Abbas, Euthymius, Ioan. Xiphilinus, Berno Augiensis, Algerus, Bruno Herbipolens. Albericus. Petrus Damianus, Leo 9. Lanfrancus, Adelmannus Brixiensis, Guitmundus Auersanus, Therianus, Leontius, Hermenopulus, Hildebertus Turonens. Hildebertus Cenomanens. Lambertus Sehanaburgens. Sigebertus, Anselmus Cantuariensis. Iuo. Minardus, siue Meginhartus, Burchardus, Marianus Scotus Ioan. Micrologus, Hermanus Contractus.

Hæretici. Berengarius. Bogomili, Basilius monachus, Henriciana siue Simoniaca hæresis ab Henrico 4. Imp.

An se Berengarianos, Bogomilos, Henricianos, Caluinitæ negare debeant, vel velint ipsi loquantur.

d TOTVM hoc sęculum transigitur in terra sancta, à Gallis præsertim.

Factiones Gibellinorum pro Imp. & Guelphorum pro Pontifice.

Theologia Scholastica fundatur per Bandinum, Petrum Longobardum, &c. propter subtiles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de processione Spiritus S. Berengarium & Petrobusianos de sacramentis, Porretanum & Aballiardum Theologiæ miscentes Philosophiam, vt subtiles illæ quęstiones deciderentur & amputarentur. 4840

Ordines Hospitaliorum, Templariorum, & similium cõtra Turcas instituti & confirmati.

12. *sæculi. Pontifices* sedecim vsque ad Cælestinum.

Impp. Henricus 5. Lotharius Saxo, Conradus 3. Fredericus

Anni mundi.

imperium Carolus magnus Francus condit, & Egebertus regnum Anglicum.

Anni Christi.

Decimi sæculi initiũ.

b An. Dõ. D. CCCC. *quo Carolus simplex rex 30. regnum Franciæ suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolinus fit, Infœlix sæculũ inchoat.* 900

Vndecimi sæculi initium.

c *An. Dom. M. quo regnum Poloniæ per Boleslaum, Hungariæ per S. Stephanũ cœpit, Cordubense in Hispania Saracenica desiit. Ottho 3. Imp. obiit, quo denique Hugonis Capeti familia se in regno Francorum subactis competitoribus: confirmatam videt.* 1040.

Duodecimi sæculi initium. 1100

d An. Do. M. C. *quo Vrbanus auctor expeditionis in infideles moritur. Godefredus rex Hierosolymorum cõstituitur. Paschalis 2. pontif. max. eligitur, Bernardus Patriarcha Antiochenus, Dabertus Hierosolymitanus primi è Latinis.*

Anni Christi. | Anni Mundi.

Decimitertij sæculi initium.

1200. c *An. Dom. M. CC. quo Tartari gẽs antehac ignota regnum suum cõdunt, deleto presbytero Ioanne Indo. Noua regna Scotiæ, Portugalliæ Boemiæ exoriuntur. Constantinopolis capitur à Francis & Venetis. Philippus Ænobarbi filius Imperium Occid. suscipit.*

Ænobarbus. Henricus 6.

Scriptores. Petrus Alphonsus, Honorius Augustodunensis. Odo Cameracens. Hugo Victorinus, Rupertus Tuitiensis. D. Bernardus, Petrus Cluniacensis, Richardus Victorinus, Bandinus, Petrus Longobardus, Hugo Etterianus, Leo Tuscus, Io. Salisburiensis, Anselmus Anelbergens. Potho presbyter, Berengosus, Ecbertus, Petrus Blesensis, Petrus Rhemensis Cantor, Otho Frisingensis, Marcus Alexandrinus, Theodorus Balsamon, Zonaras, Cedrenus, Conradus, Abbas Vspergensis, Hugo Lincol. Nicetas Coniates, Saxo Grammaticus, Conradus Hirsaugiensis, Ioan. Belethius, Gratianus, Petrus Comestor, Helmandus, Guliel. Tyrius Hildegardis & Mechtildis fœminæ eruditæ. Samuël Israëlita.

Hæretici. Clanculatij Berengarij, Durandus de Vvaldach, Tendemus, Henricians, Petrobusiani, Arnoldus Brixianus, Porretanus, Petrus Aballiardus, Eudo de Stella, Apostolici, Publicani, Cathari siue Patareni, Insabbati, Correrij, Vualdenses siue pauperes de Lugduno. Agenenses, Hæretici de Barulo. Hæresis de Dogmate Dei Mahometis: Hæresis de corruptibilitate diuinorum mysteriorum.

Caluinitæ in multis conueniunt, cum Henricianis, Petrobusianis, Apostolicis, Publicanis, Patarenis, Vvaldensibus, Agenensibus, Hæreticis de Barulo.

[Hæresis Caluinitarum, est farrago miscellanea omnium aliarum hæresẽ quascunque enim fanaticorum hominũ opiniones, vel portentosissimas amplectitur: vt sibi aliquod quæreret patrociniũ, ita non dubitant Græcos obtrudere, pro exemplo suarum, vt obtendunt, Ecclesiarum: vt sine sacra sede possint consistere: quamuis sciant illos hæreticos & schismaticos esse multis nominibus.]

c CHRISTIANORVM per Tartaros vastatio, in Oriente & Septentrione.

Expeditiones in terram sanctam, ob eius amissæ recuperationem.

Scholastici doctores innumeri.

Ordines mendicantium sub principium huius sæculi. Ita inter superiores recentiores ordines & hos, vix centum anni intercedunt.

13. *sæculi Pontifices* duodeuiginti vsque ad Bonifacium octauum.

Impp. Philippus Ænobarbi F. Otho 4. Fredericus 2. Conradus 4. Rodolphus, Adolphus.

Scriptores. Innocentius 3. Gulielmus Parisiensis, Ioachimus Abbas, Alexander Halesius, Bonauentura, Albertus Mag. Thomas Aquinas. Ægidius Romanus, Ioannes Scotus, Iacobus Victriacus, Richardus de Media villa. Henricus Gãdaueus & plerique alij Scholastici, Nic. Cabasilas, Hugo Cardinalis auctor Concordantiarum, Vincentius Beluacensis, Durandus episcopus Mimatensis, Accursius, Nicolaus Lyranus.

Hæretici. Albigenses siue Albiani, Almaricus, Baiolenses & Concordenses Albigensium secta. Petrus Ioannis, Dauid Dinantius, Guilielmus de S. Amore, Desiderius Longobardus. Raimundus Lullus, Hermannus Italus.

Caluinitæ hos habent patres Albigenses, Almaricum, Petrum Ioannis, Desiderium Long.

f BOSSVLI siue aciculæ marinæ inuentum.

Turcarum in Oriente inter se, & cum Christianis conflictus varij.

Vbique calamitas.

14. *sæculi Pontifices* decem vsque ad Bonifacium nonum.

Impp. Albertus primus Henricus 7. Ludouicus. 4. Bauarus,

Decimiquarti sæculi initium.

1300 f *An. Dom. M. CCC. quo Otomanus Turca de genere Scytharum siue Magog, Turcicum Imperium condit, Antichristi regnum fundans. Et sedes Apostolica in 70. annos Auenionem Clemens transfert.*

Carolus 4. Vuenzeslaus. *Anni mundi.*

Scriptores. Guliel. Nangiacus, Alanus Insulensis, Nicephoru, Calixtus, Bartholus, Georgius Pachimeres, Ioan. Cantacuzenus, Maximus Planudes, Durandus de S. Portiano, Guido Carmelita, Martinus Polonus, Greg. Ariminensis, Ioan. Andreas, Paulus de Perusio. Io. Hisdinus, Franc. Petrarcha, Radulphus Tungrensis, Franc. Maronis Sorbonicæ inuentor. Guillelmus Occam, Astesanus, Nicephorus Gregoras. Aluarus Pelagius, Aug. de Ancona, Herueus, Gulielmus Antissiodorensis.

[Sorbonica est disputatio celebris & ardua, quæ toto die à mane ad vesperam sustinetur, Eam in locum Quodlibetariæ instituit frater Maronis, propter abusus scommatum & dicteriorum, quæ in ipsam quodlibetariam disputationem protulerant. Ea de causa augustissimus Franciscanorum ordo, primum locum, in ipsa Sorbonica sortitus est, in illius doctiss. & sapientissimi Maronis memoriam.]

Hæretici. Fratricelli, Templarij, Dulciniſtæ, Barlamus & Acindinus, Iacobus, Iusti, Begardi & Beguinæ, Flagellantes, Lothardi, Ioan. de Poliaco, Bononatus, Marsilius Patauinus, Bartoldus de Borbach, Bartolomæus Ionauensius, Adamitæ in Boëmia, Ioan. Vuicleffus, Guil. Albus, Turelupini.

Et *Albertus primus Imperium Occidentis adit.*

Decimiquinti sęculi initium.

1400. g An. Dō. M. CCCC. *quādo Tamerlanes mūdi terror, & Græcæ literæ in Italiam reducuntur, è qua 700 annis exulauerant, quo denique Robertus Palatinus comes fit Occid. imperator.*

Caluinitæ conspirant cum Fratricellis, Begardis & Beguinis, Flagellantibus, Lothardis, Marsi. Patauino, Io. Vuicleffo.

g EMANVEL Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam refert.

Vssumcassanus Persiam rapit.

Ars Typographica reperta.

15. *Seculi Pontifices* tredecim vsque ad Alexandrum sextum.

Impp. Robertus, Sigismundus, Albertus, Fredericus 3. Maximilianus.

Scriptores. Paulus Burgensis, Io. Gerson. D. Antoninus, Blondus, Æneas Syluius, qui & Pius pont. Frossardus, Leonardus Aretinus, Capreolus, Pet. de Aliaco, Thomas Campensis, Ioan. Dominici, Io. de Turrecremata, Baldus, Angelus, Thomas Vualdensis, Matthæus Palmerius, Bessario Card. Marcus Ephesius, Laonicus Chalcondylas, Ioan. de Indagine, Dionys. Carthusianus, Platina, Franc. Philelphus, Ioan. Trithem. Baptista Ferre. Sabellicus, Gabriel Biel, Albertus Crantius, Matthias Palmerius Pisanus, Ioan. Nauclerus, Ioan. Maior.

Hæretici. Ioannes Hus, qui anno 1401. seprodit, Hieronymus de Praga, è quibus variæ & multiplices sectæ. Zisca.

In Caluinitis sæculo sequenti renascentur.

h RELIGIONIS in deterius mutationes, apud Mahometanos per Ismaelem Sophum in Persida, Per Cheribum in Africa.

Decimi sexti sæculi initium.

Apud Christianos per Lutherum in Germania, per Caluinum in Gallia, per alios aliis in locis.

1500. h *An. Dō. M. D. quando nouus orbis aperitur, Ludouicus 12. Pater populi dictus regnum Galliæ init, Sophus Persarū.*

In melius per Lusitanos in Indiis, per Hispanos in nouo orbe, vt quando in aliquibus locis fides deficit, in aliis proficiat.

Linguarum professio exoritur in Germania, Gallia & aliis locis per Andronicum Contablam Græcum, Lapidanum, Reuchlinum Capnionem, Galatinum, Sancten Pagninum.

Hæreseon fructus per totam Europam cædes, seditiones, intestina bella, sacrilegia, Simoniæ, latrocinia, Circumcelliones &c.

16. *Sæculi pontifices* duodecim vsque ad Gregorium decimum

Anni christi.

Quæ sic membratim demonstrari possunt.

Anni mundi.

tertium.

Impp. Maximilianus idem, Carolus 5. Ferdinandus, Maximilianus 2. Rudolphus 2.

Scriptores. Ioan. Ekius, Ioan. Roffensis, Thomas Morus, Thomas Caietanus, Ambro. Catarius, Ioan. Groppetus, Staniſlaus Hoſius, Reginaldus Polus, Gaſpar Contarenus Cardinales, Hieronymus Scripandus, Aloiſius Lipomanus, Cornelius Ianſenius, Vuillelmus Lindanus, Hieronymus Oſorius, Melchior Canus, Fridericus Nauſea, Claud. Sanctius epiſcopi. Sylueſter Prieras, Conradus Brunus, Ioã. Cochleus, Ioã. Driedo, Ioã. Arboreus, Iodoc, Clitoueus, Albertus Pighius, Eraſmus Roterodamus, Sanctes Pagninus, Petrus Galatinus, Fredericus Staphylus, Petrus Soto, Alanus Copus, Ioan. Heſſelſius, Petrus Caniſius, Franc. Turrianus, ſixtus Senenſis, Laurentius Surius, Nicolaus Sanderus, Guill. Alanus, Claudius Spenceus, Anto. Demochares, Iacobus Billius, Gentianus Heruetus, Iac. Pamelius & innumerabiles alij.

Hæretici, Lutherani, qui & Proteſtantes, Zuingliani, Caroloſtadiani, Seruetiani, qui & Samoſatenſes. Anabaptiſtæ, Oſiandrini, Antoſiandrini, Mediaſiandrini, Stancariani, Dauid Georgius, Trinitarij, Antitrinitarij, Autotheani, Campaniſtæ, Caluiniſtæ, ſiue Huguenotij, Anticaluiniſtæ, Lutherocaluiniani, Adamitæ in Hollandia, Suencfeldiani, Antiſuencifeldiani, Confeſſioniſtæ, Stoici ſiue Illyricani, qui & Flacciani, Adiaphoriſtæ, Antadiaphoriſtæ, Impoſitorij, Biſacramentales, Triſacramentales, Quadriſacramentales Recalcitrantes, Vbiquitarij, qui & Brentiani, Bibliſtæ, Anſdorſiani, Maioriſtæ, Tropiſtæ, Antidæmoniaci, Infernales, Adeſſenarij, Antinomi, Athei ſiue Epicurei, Puritani & Laicocephali in Anglia. Vncti in Surria comitatu Angliæ, Familia de amore, & Illuminati in eadem Anglia, cum multis aliis, ita vt non modò à noſtris Hoſio, Lindano, Prateolo, Staphilo, Sanctio, verum etiam ab ipſiſmet, vt Lauathero, Lipſienſibus, &c. plus decentæ ſectæ numerentur.

Caluinitæ cum his omnibus in aliquo ſcelere comiunguntur. Nam iſtorum omnium ſunt colluuies.

Anno Mundi.

CORONAVIT an. 800 vel 801 in Imp. Carolum Magnum, perente vniuerso populo & ter acclamante, Carolo Augusto & à Deo coronato Magno & pacifico, vita & victoria, ipsa nocte Natalis Christi. Inde factum est vt etiam hodie imperatores Occid. inungantur & consecrentur à Rom. Pontifice. *Sabell. Ennead. 8. lib 9. Blond. Dec. 2. lib. 1. Annoni lib. 4 cap. 90. Sigeb.* Deinceps imperium Romanum, siue Occid. mansit penes Francos plus. 100. annis.

Ita Carolus Mag. factus est primus Imperator Occidentis post vltimam Valentiniani eædem iure & nominatione Ecclesiæ ac gratia Apostolicæ sedis, vt eius veluti brachium dexterum esset. Deinde transactione cum Impp. Græcis, quæ tamen facta est authoritate Romani Pontificis. Nam Carolus legatos Michaelis Curolopatis ad Leonem. 3. remisit, vt ab eo libelium fœderis acciperent. Vnde tam ipse quàm successores exceptis aliquot posterioribus Impp. Germanis non se putabant satis in imperio firmatos, donec coronam auream essent cum sacra vnctione ab ipsomet Ro. pontifice consecuti. Contra eos qui iure belli factum imperatorem tradunt Nam non occupatat armis imperium Occidentis, minus Italiam & vrbem Romam, vt qui ad eam duntaxat vocatus contra Longobardos venisset, tanquam amicus, & socius Italiæ: filiúsque Ecclesiæ non tanquam hostis.

Honorabilem & venerandum virum eum appellat Zona. *to* 3. castum, facundum, constantem, liberalem in paures. *Antonius lib.* 14. Tardum ad irascendum, velocem ad condonandum & mitem, *Ioan. Opsidanus*, doctum & sapientem, Bonfin. *dec.* 1 *lib.* 9. Amantē virorū doctorum *lib. Pontif.* cui diuinitus visus & vox reddita sint cum ab aduersariis vtroque fuisset orbatus. *Sigeb.* vocis non meminit. *Diac. libro* 23. *Rom.*

Carolus conuenit de diuidendo Imperio cum Eirene, postea cum Nicephoro, vt ille Orienti, ipse vero Occidenti præesset, Venetię verò sui iuris inter vtrumque essent. *plati. Blond. dec.* 2. *lib.* 1.

Hęc pacta postea renouauit Michael Curolopates an. 812. deinde Ludouico filio Caroli Leo Imp. post Michaelem.

Hinc deinceps qui in Gallia & Germania fuere Impp. dicti sunt Occidentis, Constantinopolitani autem Orientis, vbi notent & vlciscantur Imperatores & Principes Christiani atrocem iniuriam sibi à Centuriatoribus factam, qui Cent. 8. cap. 10. in Leone P. attribuunt ipsorum Imperij creationem, siue translationem præcipuis Antichristi operibus.

[Sed tam diras & execrabiles blasphemias Germani Principes non attendunt, & contrà illis pseudoministri flagitiosè imponunt, hæc ad suæ dignitatis incrementum pertinere

suadentes

Anno Christi.

SEPTIMÆ AETATIS, SIue vltimæ

Pars posterior, quæ incipit anno mundi 4888. *Christi* 800, *ab Eirene sola imperante in Oriente, Carolo magno imperium nouum Occidentis suscipiente. Egberto Anglorum regnum condente ad annum* 1584.

99.

800 a LEO tertius. *Sigeberto* 4. Rom. sedit an. 4.

Patriarcha. Constãtinopoli Tarasio.

Principibus.

Constantino 6. *solo Orietis Imperatore octogesimo quarto.*

Mauregato & Veremũdo an. 3. *Hisp. regnum occupantibus.*

Vsque ad imperatoriam consecrationem Caroli Magni.

Anni Christi. | Anni mundi.

Eirenæ imperij Orientalem recuperationem.

Alphonsi Casti in regnũ Hispaniæ restitutionem.

Aaronis Saraceni in Persarum regem inauguration em.

An. Dom. D. CCC. quo Carolus Magnus nouum Occidentis imperium Sedis Apostolicæ cõcessu & munere, suscepit.

NONVM SEPTIMÆ AETATIS sæculum.

99.

100 a LEO III. sedit adhuc an. 16.
mens. 5. dies 18. 4888
117 id est, in vniuersum an. 20 mens. 5. dies 18. 4905
Vacat dies 10.

Patriarcha.

Constantinop. Tarasio, deinde Nicephoro an. 9. Theodoro Iconomacho an. 6.

Principibus.

Eirene sola an. 4.
Nicephoro octogesimo sexto an. 8.
Stauratio Iconomacho an. 1. Michaele 2 Curopate SS. Imaginũ propugnatore, an. 2. Leone. 5. cog. Armenio ex ord. Orientis Impp.

suadentes vt Pontifices è solio diuino Petri Principis deturbentur.]

Per Daciam Metanastas & Iazyges transiens, & Sacerdotes passim iussit Christi religionem populo tradere. *Bonfin. rer. Vngar. lib. 9. dec. 1.*

In Pannoniis Slaui & Hunni conuertuntur per Bonifacium, qui ibi diaconos & episcopos constituit. *Mutius in Chron.*

Ex Holsatiæ ecclesia per Heridagum, qui primus illic episcopus à Carolo constitutus est: & Ansgarium successorem, in omnes Slauorum & Danorum regiones fides propagatur. *Hemoldus cap. 3. & 4.*

In Suecia per Herbertum Lincopensem, qui ab eodem Carolo ad Biornium regem Sueuorum & Gotthorum missus fuerat & primus in Ostrogotthia episcopus constitutus. *Gotthus lib. 17 cap. 1.*

In Germania Saxones & Dani & Germani ferè omnes, præsertim Boreales, conuertuntur. *Crantzius. libro 1. Sigeb.* cum quibus Car. Mag. per. 30 amplius an. bella gessit, multis eorum in Flandriam, Brabantiam, Vasconiam translatis. *Vsper.*

Obotriti, qui Christiani erant, Saxonun in Franciam translatorum pagos occuparunt. an. 803. *Sigeb.*

Hierosolymam & terram sanctam à Saracenis diuexatam, Constantinus Imp. adiutus copiis Caroli Magni Christianitatati restituit. *Ptol. Lucensis in Rudimento, & Erfordiensis vbi suprà.*

An. 798 à matre Eirene oculis & imperio orbatur, eodem die, quo ille ante annos 5. Nicephorum & Alexium Mosolim iniustè excæcarat, aliis quibusdam linguas præsciderat. *Zon. to 3.* Ad illud Matris facinus, sol per dies 17 suos abscodit radios: & ipsa post annos 4. aut 5. à seruo relegatur in exilium. *Diac. lib. 23. Rom.* Interea iustum Dei iudicium obseruandum. Nam Constantino isti in deliciis erat, leui de causa excæcare ministros suos. *Diac. & Blond. lib. 1. dec. 2.* Martis sidus hoc toto anno, in cœlo non est conspectum. *Regino. lib. 6. Adonis. 6.*

Commercium nundinarium centum librarum auri, largitus est Ecclesiis Ephesi, ad Ioannis Apostoli ministerium. *Diac. ibid.*

Slauinos Thessaliam, Græciam & Peloponesum tenentes, pace cum Arabibus facta, sibi Eirene tributarios fecit, multis cæsis an. 784. *Diac. lib. 23.*

Nicephorus Imp. Christianos exules ex omnibus prouinciis in Sclauinias ferri iussit,, eorúmque bona vendidit. *Idem. lib. 24.*

Hunni siue Auari à fide deficiunt, ad Sicambriam, siue Budam à Carolo subacti Christiani fiunt. *Gaguin. lib. 4. Bonfin. de Vngar. dec. 1.* hodie vocantur Hungari.

Veneti feriunt fœdus cum Imperatoribus Orient. & Occid. vt neutri subesset, nisi præstando vtrique homagium, sed suis legibus vterentur. *Nauel.*

Historia Slauorum an. 800. incipit apud Helmoldum. Gotthia & Suetia circa idem tempus fidem Christi amplectuntur. *Ioan. Mag. lib. 5. de Gent. Sept.*

Egbertus anno eodem Regnum Angliæ, quod ad hunc vsque diem durat, condit, subacta præter Scotiam tota pene insula, .i. regulis Merciorum, Cantij, Northumbriæ, Danorum, Saxonum, lege data, vt omnes tam Britanni quàm Angli & Saxones insulam habitantes, præter Scotiam, Angli dicerentur, insuláque in perpetuum Anglia vocaretur. *Polyd. Maior.*

Carolum tamen restituisse Fardulphum Normanorum

regem an. 808 narrat Vvillemus lib. 2. de Anglis, cap. 1.

Contra Nicephorum omni tyrannidis genere ferocientem sæpius seditiones excitatæ describuntur à Diac. *libro* 24. *Rer. Rom.*

Nicephoro ergo & Stauratio filio eius extinctis, qui suos subditos mitis artibus argento emunxerant, Michael Imp. paci studuit, contra Manichęos & Attinganos capitalem sententiam promulgauit. *Zon. tom.* 3.

Digladiantibus inter se Saracenis, Christiani in Syria, Ægypto & Africa cædibus & aliis grauissimis calamitatibus afficiuntur. Hierosolymis loca sancta subuertuntur. Multi in Cyprum & Constantinopolim euadunt, erga quos liberalitas Michaëlis Imp. & Nicephori Patriarchæ enituit. *Paul. Diac. lib* 24.

Michael Curolopates Imp. per Nicephorum patriarcham, & alios Pios promulgat capitalem pœnam in Manichæos, Paulitianos, Attinganos in Phrigia & Lycaonia degentes, quam postea in exilij supplicium commutat, adductus disceptatione mota, An hæretici essent interficiendi *Diac. lib.* 24.

Monacho cuidam in sanctas Imagines iniurio, linguam excidi iussit *Zonar. in Mich.* Errant enim, qui scribunt eum fuisse Iconomachum.

S. Slauius Episcopus Aquitaniæ, martyrio coronatur. *Sigeb.*

Hitto Frisingensis Episcopus versionem SS. Biblio. pro virili restituit.

Carolus, vt supra dictum, duas Academias Parisiensem & Papiensem instituit. *Guagni lib.* 4. *Sabel. Ennead* 8. *lib.* 9. Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Mut. lib* 9.

Sermones Patrum, homilias Sanctorum & Martyrologia diligenter inquiri & conscribi iussit. Omnium item nationum, quæ ipsi parebant, memorabilia gesta, in literas nondum relata, scribi mandauit. *Crantzius in sua Saxonia. lib.* 2. *cap.* 2. & 9.

Gallicianam D. Iacobi ædem inuisit, ditátque amplissimis prædiis & donatiis. *Sabel. Ennead.* 8. *lib.* 8. Spolia & thesauros in Vngaria repertos, per episcopatus & monasteria largissimè distribuit, multis ecclesiis ędificatis. *Saxonia Crantzij lib.* 2. *cap.* 6. *Auent. lib.* 4 *annal.*

De eius expeditione Hierosolymam versus, Franci scriptores nihil tradunt, præter Turpinum Remensem Archiep. & ex exteris Erphordiensem. cap 69.

Bellis Saxonicis fine imposito, secundo & trigesimo quàm inchoata fuerant anno, vt rebellandi facultatem eriperet, decies mille Saxones cum vxoribus & paruulis in Galliam transtulit, ex quibus Brabantij & Flamingij, & inter Heluetios Schuitzes aut Suuitzi, Gall. *Suisses.* & Gallos vicissim in Saxoniam. *Acta Treuirensium*, Volcadi Abbatis S. Dionysij Parisiensis opera apud pontifices ad multa vsus est, vt antea Pipinus pater. *Sigeb. Blond. lib.* 1. *dec.* 2.

Brabantinorũ & Flamiginorum origo, à Saxonibus in Franciam à Carolo Magno transflatis. *Æmil. lib.* 3.

Duodecim pares Franciæ instituti à Carolo: sex Ecclesiastici, tres Archiepiscopi & Duces, Remensis, Laudunensis, & Lingonensis, tres Episcopi & Comites, Bellouacensis, Nouionensis, & Cathalaunensis: sex Laici. 3. Duces, Burgundiæ, Normaniæ, Aquitaniæ. 3. Comites, Flandriæ, Tholosæ, Campaniæ, qui hodie mutantur pro arbitrio regum. *Gaguin. lib.* 4.

Guido Caroli Magni comes totam Angliam in deditionem accepit, & arma Regum & Ducum, qui se dederant, subscriptis nominibus singulorum obtulit Carolo. Atque ita tunc primum tota Anglia à Gallis subiugata est. *Guil. Nang.*

Anni mundi.

4888

4905

Anni Christi.

800

Carolo Magno Francorum rege, & primo Occidentis Imperatore, an. 16. vsque ad Ludouicum.

Persarum & Saracenorum rege, siue Miramolino Aarone an. 12. deinde Mahome, an. 5.

Sepharad Æthiopiæ pretioso an. 4. Inde Agdai, Abraha, Azbaha.

Hispaniæ Alphõso Casto quadragesimo primo, annis iterum 32.

Egberto Primo Angliæ rege an. 37.

37

Anni Christi. | Anni Mundi.

CONCIL. *Aquisgranũ episc. 365. Ptol. Lucensis. 10. Gotthus lib. 17. cap. 1. Lupoldus de Zelo Christian. religio. Helmöd. Chrõ. 5*

813 *Carolus quique concilia reformatoria (vt vocant) celebrari fecit per Gallias. Sigeb. & Anno. lib. 4. c. 101.*

Moguntinum an. 813. Sigeb.

813 *Vormaciense.*

Remense. eod. an. Sigeb.

Turonense 3. eodem an. Sigeb.

Cabilonense 2. eod. an. Sigeb.

Arelatense. 3. eod. an. Sigeb.

Synod. apud Villam Theodonis per Carolum Mag. congregata, ad cohibendam tyrannorum quorundam in Sacerdotes Domini grassantium vim.

Ticinense, potius conuentus Imperialis fuit, quàm Synodus Episcoporum.

Carolus sibi subegit omnem Aquitaniam, Vasconiam, & vniuersas Gallias, Italiam, Germaniam, Hungariam, Sclauoniam, Baioariam seu Bauariam, Daciam, Saxoniam, Angliam, Britanniam, Frisiam, & optimam partem Hispaniæ, *Guil. Nang.* Venetias, quas Pipinus occuparat, Nicephoro reddidit an. 809. *Anno. lib. 4. cap. 96.*

Intra annos 47. quater Romam ad vota persoluenda & orandum profectus est. *Eginardus in eius vita.* Inter cœnandum sibi libros D. August. de Ciuit. & historias legi curabat. *Crantzius in Saxo. lib. 2. cap. 8.*

72. annos natus Aquisgrani moritur Domini. 815.

Persiæ rex ei misit horologium æneum & duo candelabra, quæ Aquisgrani in D. Marię reposuit. *Chronica Saxon.*

Anno sequenti Saraceni Barchinonam recuperant, sed Francorum copiæ vrbem obsident: & Baleares insulas contra Saracenos tutantur. *Ibid.*

Gallicia iterum redit ad Saracenos. Nam eius rex cum suis subditis victus à Carolo fidem Christi suscepisse circa an. 807 dicitur. *Chronica Saxoniæ.*

Normani dum Hybernos Christianos infestant, propulsantur à Scotis sub Carolo Magno *An. lib. 4. cap. 98. Rheg. lib. 2.*

Egbertus quatuor regna Britanniæ in Anglia in vnum redegit, regnare incipiens an. 800. sed Eardulphum Nordanymbrorum regem Carolus restituit an. 808. *Vuil. cap. 1. lib. 2.*

Chumeid an. 807. Saracenorum dux ob Christianorum in Rhodo afflictionem, tempestate copias & classes amisit. *Diac. lib. 24. Sigeb.*

Crunus Bulgarorum rex, victo Niceph. caput amputauit & ex cranio eius poculum fecit. *Diac. lib. 24.* an. 810. *Sigeb.*

Alchuinus siue Albinus præceptor Caroli, Claudius, Iuardus, Io. Mailrosius, Bedæ auditores, viri doctissimi, primi ornant scholam Parisiensem. Egidius Athenienſis, Eginhardus Caroli Cancellarius, Turpinus Remensis Archiepiscopus, Paulinus Aquileiensis, Fortunatus Treuirensis, qui librum de diuinis officiis scripsit, Trilinguis quidam interpres, cuius meminit Angelomus *lib. 2. Reg. cap. 5.* clarent.

Paul. Diaconus iussu Caroli vitas Sanctorum conscripsit, ex quibus Carolus vnicuique festo anni conuenientem Lectionem, quæ in Ecclesia legeretur, assignauit. *Sigeb.*

Quidam tribuunt Paul. Diacono hymnum. *Vt queant laxis,* &c. alij Alcuino.

Carolus Mag. triennio ante obitum, testamento diuidit Gazas suas in tres partes: vnam secundum morem Christianorum filiis, seruis domesticis, & pauperibus: duas alias 21. Metropolitanis Ecclesiis, quæ solæ suo Imperio suberanr, ex quibus erat Burdegalensis, impertitus est. *Sigebert. in Chron. & Gagui. lib. 4. Aimoin. lib 5. cap. 10.*

Nouem Cathedrales seu Episcopales sedes erexit: Monasterienſem Lugdero præsule, Mindenſem Heriberto præs. Halberstadenſem in Saxonia Hildegrino præs. Osnaburgenſem in Saxonia S. Vuihone præs. Bremenſem Vuilchado præs. Padeburnenſem Harimario præs. Verdenſem Suniberto præs. Hanburgenſem Heridago præs. Hildemenſem Gunthero præs. Duos episcopatus in Metropolitanas sedes, Hamtuagenſem, Saltzburgenſem, seu Iuuanenſem, *Krant. lib. 1. Sax. ca. 5. 6. 10 & lib. 2. c. 14. Ireni. libro tertio. capitulo 40 & 44. Cornpolit. in Chron.*

100.

817 * STEPHANVS 5. dictus IIII. menſ. 6. dies 24. — 4905

817 Vacat dies 11. — 4905

Patriarcha.

HVMANA.

Aaron Saracenus Asiam ingressus, Nicephorum Imp. ad emendam pacem cogit. Soluta pace Cyprum vastat;

Chumeid mittit ad populandam Rhodum Carolo Mag. dona ingentia & elephantem mittit, *Æmil lib.3.*

Annis 813. Mahomet eius successor in Persida ab Abdala fratre vincitur, ita vt ipse Gabdam, frater vero Ægyptum & Africam acciperet. *Sigeb. Diac lib.24.*

Eodem Michael Imp. & Crunnus Burgarorum rex inter se dimicant *Ibid.*

Eodem Mauri Centuncellas Tusciæ oppidum, & Niceam in Narbonensi prouvastant. *Annal. Franc.* & ex Hispania in Corsicam irrumpunt. *Ibid.*

Hildefonsus Asturiæ & Galliciæ rex an. 798. Vlisipponem capit. 70 Maurorum millia cædens de præda loricas, mulos, & captiuos Carolo mittit. *Ado. Rheg.*

An. 810. Normani ducenti nauibus in Frisiam irruunt, ac tribus præliis victores, centum libras auri, pro tributo exigunt. *Rheg lib. 2. Eginar.*

* VIR SANCTVS, exorauit pro inimicis restituendis.

Remis Ludouicum inaugurauit Imperatorem & Hirmingardin Augustam. *Plat. Annal. Franc.*

Damascenus adhuc florebat. Nam à Leone. 5. Imp. Const. est persecutionem passus.

Hoc libro deinceps non potuimus, magno nostro dolore, trium sedium Apostolicarum & Patriarchalium successiones persequi, quòd iam Sarraceni illas, non quidem extinctas (ô miraculum) sed nobis incompertas reliquerint.

In earum interim locum imperatores Occidentis, & reges Angliæ, Poloniæ, Scotiæ, Portugalliæ, Turcarum, prout eorum regna his posterioribus sæculis exorientur, subrogabimus, vt nostri studij fructus ad plures ac potentiores orbis nationes dimanet.

Qui volet, ex aliis chronicis appingere poterit principes Scotiæ, Sueuiæ, Daniæ, Nauarræ, Moscouiæ, Tartarorú, &c. seruata temporum proportione, & singulis eorum cum pontificum rationibus diligenter collatis, ne vllus existat error, quando omnes omnium res & annales inter se conferentur.

Slaui Boemi ab an 805. bello fracti & Francis subiecti cœperunt paulatim ad religionem assuefieri. Horum duces quatuordecim baptizandos curauit. Ludou. Imp. Barthurico Reginoburgensi in episcopum constituto, sub an. 816. *Marti. in chro.* vitiosè in Sigeb. 846.

Eodem anno Ludouicus, qui in Synodo Aquisgrani de Gothorum & Suconum conuersione, consilia captauerat, Ansgarium ad Biornum regem doctores petentem misit, qui in Byrca Suediæ metropoli Ecclesiam collegit. *Lupoldus de Zelo Christi. Reli. Helmod. chro. c.5. Ioan. Gotth. lib.17. cap 1.*

Illis annis. 26. quibus imperauit Ludouicus Pius Dani, Normani, Bulgari, Saraceni ecclesiam diuexarunt. Eius ægrotantis cibus per. 40. dies, solummodo fuit corpus dominicum. *Anno. lib.4. cap. 19.*

Anni mundi | *Constantinopoli Theodoro Iconomacho.* | *Anni Christi*

Principibus.

Leone 5. Oriẽ. Imp. an. 8

Ludouico I. Pio an. 26. Occid. Imp. & Franc. Rege 20.

Azbaha Æthiopum. Hinc Asfa.

3. Abdala Babyloniæ & Persa. Miramolino an. 17.

Halibatan Hispaniæ Miramol.

Alphonso Casto Hispaniæ rege quadragesimo primo.

Egberto Angliæ primo reg.

CONCIL. *Wormaciense circa hæc tempora. Onuph.*

HVMANA.

101.

4905 Mortuo Sanctio Garsia rege Nauarræ, interregnum fuit. 4. annorum, dum mitterent, qui decretum afferrent summi pontificis & leges, quibus vterentur Nauarri, regno interim administrato per 12. viros. *Vasæus in Chron. Hisp.* 4912

[Illos appellat historia Nauarrica, Grandes, pænes quos etiam hæc remansit authoritas vt sine illis Reges non possint Inaugurari.]

Postea Ennicus Arista vnctus & primus rex Nauarræ appellatus est. *Idem.*

Post Abdálim tertium in quatuor Tetrarchias abiit imperium

b PASCHALIS I. Romanus monachus, an 7. mens. 3. dies 17

Vacat dies 4.

Anni Christi.	Patriarcha.	Anni mundi.
817	Constantinop. Theodoro Iconomacho, deinde Antonio, an. 13.	4905

Principibus.

Leone 5. Armenio Orientis Imp. octogesimo nono, & post eum Michaele. 3. cognomento Traulo, id est, Balbo, an. 9. Iconomachis.

Ludouico Pio Occident. Imper. & Franc. Reg. vigesimo.

Afra Æthiopum an. 7. deinde Amsi.

Abdala 3. Babyloniæ & Persiæ.

Halihatã, deinde Abderamene, an. 20. Hispaniæ Miramolinis.

820 — 4911

perium Arabum.

Halihatan equitum quinque millia, ad corporis sui custodiam delegit, partim è Christianis Apostatis, partim Eunuchis. *Vascus.*

b PASCHALIS sanctitate conspicuus, liberalis erga peregrinos, captiuos multos redemit, templa vel noua ædificauit, vel collapsa magnifice restaurauit, incendium, quo Burgus (Anglorum schola) absumi cœperat, signaculo crucis repressit, Græcos monachos cœnobio donauit, Lotharium coronauit, præclara multa egit, quæ Christi decent vicarium. *Plat. Sigeb. &c.*

Ludouicus Imper. renunciat iuri eligendorum pontificum & Romanis restituit. Confirmat donationes & restitutiones factas Rom. pontif. *Vola. lib. 3. c. Ego Ludou. & seq. dist. 63.*

Vbi non dat Pontifici Romam & Italiæ aliquot regiones, sed restituit. Nam illis antea potiebatur sub Longobardis.

Nam in diplomate Ludouici istud inter cæt. habetur. Nécnon exarchatum Rauennatem sub integritate, cum vrbibus & ciuitatibus, oppidis & castellis, quæ piæ recordationis Dominus Pipinus rex, ac bonæ memoriæ genitor noster Carolus imp. beato Petro Apostolo, cum prædecessoribus nostris iamdudũ, per ordinationis paginam restituerunt. Hæc igitur non fuerunt ab illis donata, sed è manibus Longobardorum erepta, ecclesiæ reddita.

Rex Bulgariæ sub Ludouico an. 817. Christianam religionem suscepit. *Sigeb.* quod fecerat Telericus, superiori sæculo, tamen gens aut mansit in superstitione Ethnica, aut fidem postea abiecit, nam paulò pòst, sub imperio Theodoræ & Michaëlis circa an. 851. aut. 860. tota illa gens Christiana facta traditur. *Crom. lib. 3. Polon. ca. 1. Zon. tom. 3.*

Harioldus seu Sebaldus Danorum rex, cum vxore & filiis suis Mogunti à Rabano baptizatur, & parte quadam Daniæ & Frisiæ à Francis occupata à Lud. donatur. Regno enim fuerat exutus. Deinde cum Erico altero Danorum rege, de permissu docendi Christum agitur & impetratur *Helmol. cap. 5. Sax. de Danis* sub an. 825.

In Tullensi territorio, iuxta villam Commerciacam puella quædam circiter annorum 12. post sacram Communionem, primo per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit. *Annon. lib. 4. cap. 113. & Sigeb.*

HVMANA.

Siciliam post eiectos Carthaginenses, Romani Romanorúmve Græci Imperatores semper tenuerunt: donec Saraceni ab Euphoneo exarcho, qui spe obtinendæ Siciliæ & Italiæ Imperatorem se nominarat, contra Michaëlem Balbum attracti è Cauerno, cum in subigenda magna Siciliæ parte ei strenuam nauassent operam, illo cæterisque Græcis trucidato, eam sibi vendicarunt an. 820. vsque ad Constantinum Monomachum.

Dalmatia Græci imperij iugum excussit imperante Michaele Balbo. *Zon. tom. 3.* Vnde regnorum Dalmatiæ, Bosnensium, Croatiçque origo, quæ aliquandiu his proximis annis Hungariæ reges tenuerunt.

Thomas cognita cæde Leonis Imp. vniuersas Orientis Prouincias occupat, cum Saracenis pacem init. Michaelis copias contra se missas, passim in Asia cædit. *Zon. tom. 3.* in Thraciam irrumpens Constantinopolim obsidet, quam cepisset, nisi Mortagon Bulgarorum princeps, suppetias tulisset. Fugiens igitur Adrianopoli obsidetur, vbi captus, manibus & pedibus truncatus, in asino per triumphum à Michaele circunducitur. *Ibid.*

Luiduitus Pannoniæ dux, à Ludouici fide deficiens: tandem profligatus est. *Annales Franc.*

Bernardus quoque Italiæ rex, rebellionem contra eundem meditatus an. 819. oculis & regno priuatur. *Ibid.*

Lupus item Vasconum rex, eodem anno ob eandem causam in exilium deportatur. *Sigebertus. Aimoinus libro quarto cap. 102.*

Lotharius à Paschali Pap. Coronam regni & nomen imperatoris atque Augusti consequitur an. 823. *Ibid.*

Ebbo siue Ibbo Remorum episcopus & quidam alij tam episcopi, quam principes Ludouico abrogant imperium: & Lotharium ac Pipinum Cæsares designant, ob vxoris suæ Iudith libidines & tyrannidem, quam & in monasterium recondunt, quin & ipse Ludouicus in monasteriũ D. Methardi abditur, donec biennio nondũ exacto, ab aliis principibus restituitur, eique Lotharius supplex reconciliatur an. 839. *Sigeb. & alij.*

Post multa bella inter Lud. imp. & filios, impetij proceres eo rem deducunt, vt constituta tetrarchia Ludouicus Germaniam, Carolus Franciam, Lotharius Italiam teneret: cum Imperio & Prouinciis, quæ inter Rhenum & Mosellã flumina ad veteres Mediomatrices & Treuiros pertinent. Quæ Ludouico attributa sunt regnum Orientale, quæ Carolo Occidentale dicta sunt: vt ab imperio Lotharij discernerentur. Ea vero pars Galliæ, quæ vtrique regno interiecta vtrumque ceu limes dirimeret, à Lotharij nomine tum primum Lotharingiæ vocabulum acquisiuit.

Lodouicus Lotharium primogenitum fil. Italiæ regem imperiique consortem fecit: Pipinum secundo natum Aquitaniæ: Ludouicum Iuniorem Bauariæ Reges designauit. *Æmil. lib. 3. Blond. l. 2. dec. 2. Crantius lib. 2. c. 25.* Quæ diuisio, licet sacramentis Optimatum imperij confirmata, mortuo patre maxima bella & cruentas strages peperit, vt nulla maior cædes legatur apud Francos vnquam extitisse. *Gagui. lib. 4. & Naucler. in Chron.* verum aliquantò pòst initio fœdere aliter inter se & Carolum Caluum regnum diuidunt.

c Evgenivs eruditione, facundia & sanctitate clarus, in pauperes liberalis, exules restituit, & suis sumptibus iuuit: principes inter se pugnantes hortatus est, vt in Saracenos arma verterent. *Plat.*

Rabanus Maurus Fuldensis Abbas, & postea sub Leone 4. Moguntinensis Archiepiscopus, Strabus Fuldensis Monachus primus coaceruator Glossæ ordinariæ, natione Gallus, ex Bergomensi & Vincentio: Haymo Alcuini auditor, & tertius Halberstatensis Episcopus, S. Ausgarius Episcopus Hamburgensis, qui per monachos Corbeiensis monasterij, Danos & Ericum siue Herioliam eorum regem conuertit. Amalarius Treuerensis, Ansegisus abbas Lobiensis, Ionas Aurelianensis, qui contra Claudium Taurinensem episcopum de imaginum cultu disseruit, Theodorus Studites, qui ad Paschalem pont. scripsit, item ad Michaëlem Imp. Bellator, Hamulus Lugdunensis Latinè & Hebraicè doctus, Angelomus, viri celebres & scriptores Ecclesiastici. *Trit. Krant. lib. 2. cap 25. Sigeb. in Chron.*

Suetia & Dania tunc primò fidem Christianam profitentur. *Anno. lib. 4. cap. 114. Sigeb. Saxo Grammat. lib. 9. de Dania.* At paulò pòst à fide deficiunt.

Ibbo Remorum episcopus, Danis per vnam æstatem cõcionatur. *Annal. Franc.*

Strabus Chronicon Hirsaugiense incepit, quod postea alij continuarunt. Eius auditor Ruthardus floret.

Pauliciani & Athingani Manichęorum noua secta, è Gentilismo, Christianismo & Iudaismo, præcipuè in Phrygia &

Anni mundi.

4908.

4911

4912

4916

Hispaniæ Rege quadragesimo primo Alphonso Casto deinde Ramiro, an. 7.

Angliæ Egberto.

Anni Christi

820

Concil. *Aquisgranẽse primum & secundum pro canonicorũ regula, & contra Iconomachos. Plat. Sigeb. Lib. Concil. Valefrid. Strabo lib. De exordi. & increm. rerum Eccles. c. 8. Aimoin. lib. 5. ca. 10. Naucl. collocat sub Gregor. 4.*

Romanum Epist. 30. in quo Paschalis accusatus se purgauit. Plat. Sigeb. Blond dec. 2. lib. 2.

102.

c Evgenivs II. cognomine pauperũ, an. 4. mens. 6. dies 24.

Vacat dies 3.

Patriarcha.

Constãtinopoli Antonio.

Principibus.

Michaele 3. Balbo Iconomacho Oriẽt. Imp. nonagesimo.

Ludouico I. Pio cum fil. Lothario Occid. Imp. & Franc. Reg.

Aban Æthiopiæ, an. 4.

Abdala 3. Babyl. & Persiæ.

Anni christi. *Abderamene Hiſpaniæ Miramolinus.*

Hiſpaniæ reg. Ramiro quadrageſimo ſecundo.

Angliæ Egberto.

Schiſma 10.

Zinzinus in ſchiſmate contra Eugenium à quibuſdam creatur ſedit dies aliquot.

103.

828 * VALENTINVS Rom. menſ. 1. dies 10.

828 Vacat dies. 3.

Patriarcha.

Conſtantinop. Antonio.

Principibus.

Eiſdem Impp. & regnant.

Arada Æthiopiæ.

104.

828 d GREGORIVS IIII. (*aliàs Leo* 4.) Rom.

844 an. 16.

Vacat dies 15.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Antonio, deinde Ioan. 6. *an.* 6.

Methodio confeſſore, an. 4. *menſ.* 3.

Principibus.

Eiſdem impp. & Theophilo Iconomacho, an. 13.

Orient. Imp.

Arcada Æthiopiæ, deinde Aladana, an 4. *Alameda, an.* 6. *Tabena.*

Anni mundi. Lycaonia. *Zon. & Diacon. continuator.* Iſtis Michaël Balbus Imperfauit. *Ibid.*

HVMANA.

Muſicæ Hydraulica, vulgò Organa, tunc primum cœpêre in Francia ad Aquas graneas, ad Græcorum imitationem, induſtria cuiuſdam Georgij Veneti ſacerdotis, & ſumptibus Ludouici regis. *Auent. lib.* 4. *Annal. Annon. lib.* 4. *de Geſt. Franc. cap.* 114. Qualia Conſtantinopoli ex auro Michaël Imp. conflarat. *Zon. to.* 3. & Copronymus Pipino regni miſerant, an. 757. *Anno. lib.* 4. *hiſt. cap.* 64.

Sub hoc Michaële Imp. Dalmatia excuſſo iugo imperij Græci ſeſe in libertatem aſſeruit. Vnde regnorum Dalmatiæ, Boſnenſium Croatiæque origo, quæ aliquandiu his proximis annis reges Pannoniæ tenuerunt.

* TANTÆ ſanctitatis, vt nondum preſbyter, ſed Diaconus ſummi pontificatus gradum conſcenderit.

4916 Hactenus autem hi pontifices, à Ludouico Pio ſui pontificatus confirmationem petiuerunt. Nam adeò premebatur Chriſti Eccleſia, vt electus adire pontificatum recuſaret, priuſquam ab Imp. confirmaretur.

4916 Poſt imperium tranſlatum in Occidentem, gliſcebat Schiſma ſeu æmulatio Græcorum contra Latinos.

An. 826. Cœnobium Cluniacenſe à Vvarino Matiſcenſi conditum quidam aiunt. Atqui 910. à Gulielmo Aquitaniæ Duce & Aruerniæ Comite, cuius Berno primus fuerit Abbas, docet Chronicon Cluniacenſe.

827. D. Marci corpus ex Alexandria, à mercatoribus Venetias defertur, vbi nunc religioſe ſeruatur: ædificata in celebriore vrbis loco eccleſia. Alij ſub Gregorio 4. qui huic ſucceſſit, id factum narrant.

Abderamen Hiſpaniæ Miramolinus, perſecutionem mouet contra Chriſtianos. *S. Eulogius.*

HVMANA.

4916 Poſt Abdalam 3. in quatuor Tetrarchias, imperium Arabum Saracenorum ſic diuiſum eſt vt in Perſide, Meſopotamia, Syria & Ægypto quatuor reges per vim creati, eam Monarchiam, quæ annos propè ducentos perduraurat, conuulſerint. *Theophanes Iſaurus, Anaſtaſius Bibliothecarius, Sigebertus ſub an.* 830.

4932 Aliqui Mahometem quartum ei ſuggerunt, per. 40. annos vſque ad an. 871.

d FESTVM omnium Sanctorum iam ante 220. an. inſtitutum Romæ, monente hoc pontifice, & conſentientibus vniuerſis Epiſcopis, Ludouicus imp. in Gallias & Germaniam inuexit. *Sigeb. Guil. Nang.*

In Germaniam veniens in Synodo Aquiſgrani ſedit, Lud. Pium & eius filios reconciliauit. *Plat. Sigeb. Auent. l.* 4. Gregoriopolim contra Saracenos ſtruxit an. 836. *Sigeb.*

Aimoinus ſiue Annonius monachus, & notarius monaſterij S. Germani Pariſienſis, hiſtoriam Francorum ad hæc tempora conſcripſit. *Ipſe lib.* 4. *cap.* 113. & alias ſæpè. Certiſſimum argumentum falſo ei adſcribi integrum librum quintum: cùm contineat hiſtorias vſque ad annum, 1165.

Chriſtianus ſiue Druthmarus Aquitanicus. *Trith.*

An. 843. Theodulphus Abbas Floriacenſis proſas & verſus, qui in Eccleſiis cantari cœperunt, compoſuit. *Sigeb.*

HVMANA.

Saraceni, qui Italiam & Romam afflixerant, Vaticano di-

repto reuersuri in Africam, tempestate oborta naufragium faciunt, an. 834. *Martinus in Chron. Ranulph. libro quinto cap. 30. Massæus.*

Circa 838, qui erat Ludouici Pij vigesimus tertius, Nortmani ad fines Hollandiæ & Gallię primùm appulerunt, qui multis postea annis hinc inde cum valido exercitu vagantes, multa mala perpetrarunt: donec ab Arnulpho Imp. funditùs delerentur, an. 895. *Trithem. in Chron. Hirsaug. Sigebert.*

An. 839. Ennicus Arista vnctus est, & appellatus rex Nauarræ primus, & ab eo reliqui omnes. *Vasæus.*

Alphonsus 3. cog. Magnus regnum Hispaniæ adit an. 841. *Idem.*

Theophilus quinquies congressus cum Saracenis, in Asia Romanas prouincias vastantibus, bis victor rediit: ter cæditur. *Zon. tom. 3.*

Saraceni cùm non possent è Sicilia expelli, Ludouici exercitus duce Bonifacio, ex Italia in Africam irruit, magnámque stragem edidit, Afris prælio victis an. 828. Quo moti è Sicilia ad Africam tuendam, recesserunt. *Sige. Naucl. Genera. 28.* fuerant autem in Siciliam euocati ab Euphemio, qui Monacham duxerat. *Zon. tom. 3.*

An. 844. ex Africa redeuntes, Beneuentum occupant. *Sigebert.*

Mahometes Hispanię Mitamolinus, motam à patre Abderamene persecutionem continuat. Nostros tributis affligebat, quorundam Christianorum eius voluntati fauente nequitia. Si tamen Christiani & non potius operarij iniquitatis appellandi sunt, qui vt priuilegium Chirographa exigendi obtineant, sortem Domini à rege mercantes, importabili census onere colla aggrauant, &c. *D. Eulogius in memoriali Sanctorum lib. 3. cap. 5.*

e VIR fuit pius, primúsque Pontificum mutauit nomen suum. Nam antea Osporcius appellatur. *Platin.* Successores Magna ex parte id sunt imitati.

Ex Anastasio Bibliothecario, qui hoc vixit tempore, contrarium elici docet Onuphrius. Eum scilicet Sergium ante Pontificatum vocatum fuisse. Et Iohannem. 12. priscum nomen primum omniũ mutasse, cùm ante Pontificatum Octauianus diceretur.

Nec istud est abrenunciare baptismo, in quo nomen solet baptizato imponi, vt cauillantur Centuriatores. Nam nominis prima impositio, non est de essentia baptismi. Sed nec Paulus abrenuntiauit Baptismo quando se sic appellauit, multò post baptismum, neglecto veteri Saulis nomine, nec circumcisioni Petrus, quando nomen Petri siue Cephæ, à Christo sibi imponi passus est, abiecto vetere, &c.

Lotharium coronauit, Ludouicum eius filium regem Longobardorum designauit, Ludouici filios de regno digladiantes, ad pacem per legatos perduxit: & regni partitionem approbauit. *Crantzius lib. 1. cap. 33. Metro.*

HVMANA.

Austrasia ab Lothario Imp. qui ei imperabat, Lotharingiæ nomen obtinuit. *Plat.* Falluntur qui scribunt eum fuisse regem Franc. & Imp.

Galliæ pars ab Oceano Britannico vsque ad Mosam fluuium, ex quo cessit Carolo Caluo, post diuisum regnum inter fratres, deinceps obtinuit nomen Franciæ. *Sigeb.*

Radulphus iuxta quosdam primus Aquitaniæ Dux, cum antea esset Regnum.

Ragenarius dux Normanorum, qui ann. 846. Parisiis Diui Germani monasterium diripuerat, magnificè sese efferens ob

victoriam

Anni mundi.

Anni Christi.

Abdala, deinde Mahomete, an. 40. Babyloniæ & Persidis.

Abderamene deinde Mahomete, an. 35. Hispaniæ Miramolinis.

Hispaniæ rege quadragesimo secundo Ramiro, deinde Ordonio, an. 10. Alphonso 3. cog. Magno, an. 46.

Angliæ Egberto, deinde Etelwolfo, an. 20.

CONCIL. *Rom. Plat.*

Aquisgranense.

105.

4932 e SERGIVS II. Rom. an. 3. 844

4935 Vacat mens. 2. d. 15. 847

Patriarcha.

Constantinopoli Methodio confessore.

Principibus.

Theophilo Orient. Imper. 9.

Lothario Occid. Imp. an. 15.

Carolo 2. Caluo eius fratre, an. 36. Franc. Reg. 21.

Tabena Æthiopiæ, mox Caleb, an. 4.

Mahomete Babyloniæ & Persidis.

Hispaniæ Miramolinis. Mahomete.

Alphonso. 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.

Etelwolfo Angliæ.

Anni Christi.

106.

847 f LEO IIII. (*Sigeb.5.*) Rom.an. 8. mens.3. dies 6.

855 Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constantinop. Ignatio, an.16.

Principibus.

Eisdem imp.& Theodora cum fil. Michaele 4.an.13. Orient. Augusta.

Caleb Æthiopiæ, mox an.7. Gabra-Maschel.

Mahomete Babyloniæ & Persidis.

Mahomete alio Hispaniæ Miramolinis.

In Occidente eodem imperatore & Francorum rege.

Alphonso 3.cog.Magno Hispaniæ reg. quadragesimo tertio.

Etelwuolfo siue Adilulpho Angliæ rege 2.

CONC. *Romanum Episc. 47. siue 64. Platin.*

Anni mundi.

victoriam subitò concidit, & post triduum efflauit. Socij verò eius plærique diſenteria perierunt. *Quintus Annonij cap.20.*

Post annos septem, alia Normanorum manus, per mare Britannicum ostia Ligeris ingressa: Nannetum vrbem inuadit, Turonum & Andegauiam occupat. Sed tandem cum annis, 20. Franciam vexassent, in patriam suam reuersi in sese inuicem mutuis cædibus, adeò sæuierunt, vt de regia stirpe tantùm vnus puer remanserit. *Sigeb.*

Michaël. Imp. cum adoleuisset, matrem omni potestate priuatam in monasterium relegauit, relictam ab ea in ærario pecuniam in luxum, crapulas, ludos, mimos, adulatores profudit, eo redactus inopiæ, vt vestes etiam regias vēderet. Basilium Macedonem, à quo postea interfectus est, cuius operâ in domandis & exercendis equis vsus erat, Cæsarem creauit, tradita ei in vxorem concubina Eudoxia. *Zon.*

4935 f LEO 4. vir sanctus, precibus abegit Basiliscum è templo Diui Luciæ precibus: & victoriam de Saracenis obtinuit, non sine armis tamen.

4943 Pedes eius populus exosculatus est more antiquo, inquit Platina.

Mœnia vrbis refecit, 15. turres addidit. Vaticanum montem, in quo sita est Basilica Diui Petri, aucto murorum ambitu adeò cinxit, vt vrbs Leoniana diceretur, nostro tempore Burgus S. Petri, Pontificum Romanorum perpetua sede & principis Apostolorum basilica clarus. Cuius sunt septē portæ. Nam vrbis mœnia, quæ nostra ætate 14. millia passuum complectuntur, portas 20. habent. (Ex quibus, 13. sunt vrbis Romæ, septem vrbis Leonianæ) Turres autem vel integras vel semifractas. 367. *Onuphrius in sua Roma.*

Institut, ne in presbyterio seu choro laicis esse liceret, quo tempore Missarum solennia celebrantur. *Sigeb.* iuxta ecclesias iussit claustra seu scholas construi, in quibus Ecclesiastic. clerici imbuantur disciplinis. Leopolim, in qua Centumcellenses propugnaculum, contra Saracenos statuerent, ædificauit. *Liber pontif.*

Præter alia miracula, Saracenorum naues, precibus excitata tempestate in mari submersit. *Plati. & alij.*

Sub eo, an. Dom. 850. tres Arabum persecutiones in Hispania contigerunt intra decennium, quas tribus libris describit D. Eulogius Cordubensis, qui in illis occubuit. Regnabāt in Hispania latè persecutionis auctores, Haldaragman huius nominis 3 & filius postea Mahomet. *Rasis Maurus de Arabum historia.*

Recafredus interea Cordubensis episc. iussu Tyranni, Dei Ecclesiam misere conturbat, & Eulogium in carcerem coniicit. Quia nimirum Martyres cohortabatur, & ad Martyrium incendebat. *Ex eius vita per Aluarum scripta.*

Georgius Syrus illuc cucurrit, ad Martyrium è monte Sina, sed persecutiones cessasse reperit. *Ipse epist. ad seruos Dei filios S. Sabæ quingentos, apud Eulogium lib.2. memorialu Sanctorum.*

Anastasius presbyter Cardinalis S. Marcelli, & Bibliothecarius Rom. Ecclesiæ in Rom. Concilio, ab officio & sacerdotio deponitur: quòd parochiam suam annis quinque contra canones deseruisset. *Plat. Luitprandus.*

Adilulphus, seu Athulphus Rex Angliæ insulam suam voto tributariam facit pontifici, abundantiùs, quàm fecerant superiores Reges, Inas, 11. Anglorum siue Occiduorum Saxonum Rex, & Offa Merciorum Rex, an. Christi 740. *Polyd. lib. 4. & 5. Angl & Sabelli.*

Theodora iussit SS. Imagines in templis restitui. *Zonar. in Theodor.*

Sub Theodora & Michaële Theophylactum Burgariæ

episcopum aliqui ponunt, rectius aliquanto inferius, vt suo loco ostendam.

Ieron Anglus in Hollandiam Euangelium ferens à Tyrannis occiditur.

Theoda Sueuica an. 848. se prophetissam mentitur, & extremum diem certò definit Moguntiæ palo alligata verberibus afficitur & in exilium mittitur. *Sigeb.* Egnatius lib. 2. eam à filio Michaëlis imp. in monasterium detrusam narrat.

An. 849. Godescalcus Belga errores quosdam seminat. *Sigeb.* præcipuè de prædestinatione è libris D. Aug. male perceptis. *Raba. epist. ad Euerard. comitem*, Cucullam abiecerat, Rabano in Synodo imponens, quod se inuitum Monachum fecisset. *Hatto ad Orgarium.*

Liparam insulam, an. 851. Saraceni occupantes Diui Bartholomæi ossa dispergunt, *Sigeb.*

Pauliciani hæretici cum Saracenis coniuncti, multas clades imperio inferunt. *Zon. tom. 3.*

Nicolaitarum hæresis repullulat. *Sigeb.*

Sub Ludouico 2. Monachi aliqui è cœnobio Corbeiæ, per Vandalorum prouincias transeuntes, ad Ranos seu Rugianos (qui habitant in maris corde) veniunt & eos Christianos faciunt. *Helmod. in Chron. Slaui. cap. 6.*

Idiota (nam aliud eius nomen ignoratur) Lupus Seruatus, Theophanes Nicenus, Theodorus fr. Hymnographi apud Græcos, Ido Paneburgensis, Freculphus Lexouiensis, qui scripsit historiam rerum gestarum ab initio mundi vsque ad Bonifacium D. Gregorij successorem, Ansegisus Senonensis, Notgerus, Rambertus, Vvandelbertus, Salomon Baro. *Trith.*

Methodius inter Morauos, Sclauos & Polonos ecclesias colligens inuenit characteres literarum Vandalicarum & sacra multa in vulgarem sermonem conuertit. Claruit à tempore Lud. Pij vsque ad Arnulphi imperium, nisi duo fuerint eius nominis. *Auent lib. 4.*

Cyrillus frater impetrauit à Pontifice, vt sibi Slauonicæ vsus, in aliquibus sacris aliquandiu concederetur. *Æneas Syluius Boem. hist. cap 13.*

Igmarus siue Hincmarus Rhemensis Archiep. librum de variis capitulis Ecclesiasticis, hoc tempore scripsit contra Igmarum Laudun. qui infantes baptizari prohibebat.

HVMANA.

Classis Arabum Venetã & Constantinopolitanam vicit, Dalmatiam inuasit. Anconam vi captam spoliatámque incendit.

Nortmanni, siue Dani, è Cimbrica Chersoneso egressi Frisiam, deinde Gallias bellis infestant, Aquitaniam & eius metropolim Burdegalam, Pictauos, Sanctones, Aurelianenses, Turonenses, Parisienses, & multa alia oppida depopulantur. *Æmyl. lib. 3. Blond. lib. 2. dec. 2.*

Saraceni Cycladas insulas populantur, multis Christianis partim cæsis, partim in captiuitatem abductis, quòd à Michaële Imp. essent deserti. *Zon. tom. 3.*

g POST Leonẽ 4. Recentiores, præsertim hæretici, nominant quendã Ioannẽ 8. siue vt Sabellicus inscribit, septimũ Anglicum, vel iuxta alios, Moguntinum, quem nugantur ementito sexu partim sedisse annum vnum, mens. 1. di. 4. partim an. 2. & semis. Nam mendacium non sibi constat. Esse autem fabulam multis argumentis euinci potest. Primum qui hoc tradunt, omnia ponunt incerta. Nam aliis dicitur, Ioannes septimus, aliis octauus. Aliis Anglicus, aliis Moguntinus. Aliis annum vnum, aliis annos duos sedit. Sed nec Ioannes

Anni mundi.

Anni Christi.

Moguntinum, in quo Godescalcum hæreticum damnatur Sigeb. & Bernard. de Lut Zemb.

107.

4943 g BENEDICTVS III. 855
Rom. nolens & inuitus PP. creatus, an. 2.
mens. 6.
dies 9. 858

4946 Vacat dies 15.

Patriarcha. Constantinopoli Ignatio.

Septimus

Anni Christi.

Anni mundi.

Septimus esse potuit, quia Græcus ille erat & hanc tempestatem centum sexaginta an. præcessit. Nec Octauus, quoniam illæ Romanus erat & decem annis præfuit.

855 4943 2. Nullam huius mentionem faciunt, qui ordine proximè sunt secuti historici, & à quibus omnem Pontificum historiam habemus, Anastasius bibliothecarius, Ademarus, Luitprandus, Regino, Hermannus Contractus, Lãbertus Schanaburgensis, Otho Frisingensis, Conradus Abbas Vspergensis, Leo Hostiensis, Ioan. Cremonnensis.

3. Soli Marianus Scotus & Martinus Polonus ante 300. annos, anno scilicet Do. 1320. rem euulgarunt. Nam quod Sigebertus id videatur dicere, fictum est, eique inspersum, vt fidem faciunt tum antiqua eius manuscripta exemplaria, in quibus nihil tale reperitur, tum Chronica Guilliel. Nangiaci, in quibus, cum totus liber alioqui Sigeberti exscriptus sit, hoc vnum desideratur.

Principibus.

4. Quin nec Martinus Polonus nec Platina, nec alij post eũ, vt veram & certam historiam, sed quasi ab incerto rumore & obscuris auctoribus acceptam referunt: & tam variè, vt vix duo inter se de circunstantiis conueniant.

Michaele solo Orien. Imp. nonagesimo secundo.

5. Sed nec apud eundem Martinum nec reliquos historicos vllum vnquam fecit numerum, aut in catalogum Pontificum introiit, quòd Ioannes, qui apud omnes septimus natione Romanus multo ante extiterit, anno videlicet 705. Ioannes qui apud omnes octauus idémque Romanus, sederit 20. annis pòst, id est an. 874. vltimus verò Ioannes, sit constanter vigesimus tertius vel vigesimus quartus, quem isthac non omissa, oporteret saltem ab istorum aliquo appellari vigesimum quintum anno 1410. Quæ tamen diuersitas, apud nullos hinc incœpit, sed ab annis centum inferius, ab anno scilicet nongentesimo quinquagesimo quinto in Ioanne duodecimo, vt illic docebitur.

Lothario monasterium sponte ingresso, Ludouico 2. an. 21. Occid. Imp.

6. Auentinus lib. 4. Annalium Fabellũ esse asserit à Theodola nobili scorto ortam. Ego, à recentioribus adulatoribus, in Romanę sedis odium, dum post dissidium inter Romanos Pontifices & Imperatores Germanos excitatum, Imperatorum gratiam inire, ab eis opes & honores consequi vellent.

Carolo 2. Caluo, an. 36. Francor. Reg. vigesimo primo.

7. Est enim ratio hæc ineluctabilis. Leo nonus epistola ad Michaëlem Constantinopolitanum & Leonem Acridanum episcopos, anno à Passione millesimo & vigesimo, vt ipse scribit cap. 5. i. post annos centum septuaginta, inter cætera argumenta, quibus eleuat authoritatem Constantinopolitanæ sedis, eam negat comparandam in puritate, integritate, gratia à Deo accepta cum Romana, quòd fœmina in illa sede aliquando sederit. Proculdubio non hoc argumento vsus fuisset, si intellexisset tale aliquid aduersum Romanam Ecclesiam, cuius putitatem tuebatur, posse obiici. Verba eius sunt cap. 13. Absit autem, vt velimus credere, quod publica fama non dubitat asserere, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, vt Eunuchos, contra primum S. Niceni concilij capitulum, passim promouendo, *fœminam in sede Pontificum suorum* sublimasset aliquando. Hoc tam abominabile scelus, detestabileque facinus, & si enormitas ipsius, vel horror, fraternaque beneuolentia non permittit nos credere, considerata tamen incuria vestra erga Sanctorum censuram canonũ, qui Eunuchos in aliqua parte corporis imminutos, non solum ad clericatum, sed ad pontificatum etiam indifferenter & solenniter adhuc promouetis, fieri potuisse pensamus.

Constantino Æthiopiæ, deinde Bezaagher.

858 4946 8. Denique tempus quod illi ascribitur, non habet locum, iuxta Anastasij bibliothecarij computationem, qui tamen hac vixit ætate, & vitas Romanorum pontificum descripsit: vsque ad Nicolaum primum pontificem proximũ: cuius creation

Mahomete Babyl. & Persidis.

Mahomete Hispaniæ Miramolino.

non modo interfuit,imo & Adriani 2. & Ioannis octaui, vt ipſemet nominat, verùm etiam docuit poſt Leonem 4. Sedem dies tantum quindecim vacaſſe.Benedicto 3. mox creato & magnis motibus exortis,propter electionem à Lothario ſedatis. *Anni mundi.*

9. Anaſtaſius inquam horum temporum oculatus hiſtoricus his verbis. Sanctiſs.Leo Papa.4.obdormiuit in Domino.16. calend. Auguſti, ſepultus ad S. Petrum ceſſauit epiſcopatus dies 15. Quo mortuo, mox omnis clerus Romanæ ſedis,vniuerſi proceres, cunctúſque populus ac Senatus congregati ſunt Domini clementiam exorantes: vt beatificum illis in omnibus demonſtrare dignaretur paſtorem, qui Apoſtolatus culmen regere valeret tranquillè. Qui diuinitus æthereóque lumine inflammati,vno conſenſu, vno conamine,Benedictum pro tantis, quibus pollebat ſacris operibus, Pontificē promulgauerunt erigere. Miro verò vniuerſa & alacri ſtudio plebs, & populi cætus ad Calliſti titulum properantes, eum cum hymnis & canticis ſpiritualibus ad Patriarchium Lateranenſi perduxerunt,& vt moris eſt in Pontificali ſolio collocarunt.

Ita poſt Leonem non Ioannes fœmina, ſed Benedictus ſtatim ſucceſſit. Valeant igitur,qui aniles nugas de quadam ſtatua fœminæ, & ſede ſtercoraria iactitant.

Deinde fingite Centuriatores hoc verum eſſe,ac mulierem fraude,ementito ſexu,deteſtante mundo aliquandiu extitiſſe Romanæ Eccleſiæ caput,an id magis ridiculum, quàm quod vos probatis, laudatis, defenditis, Reginam Angliæ palàm, apertè, videntibus, ſcientibus patientibus vobis (ô portentum, ô ſcelus) Anglicanæ eſſe dicíque caput.

Tum & hoc erat monſtrum, quo portendebatur emerſuros in Romana Eccleſia impuros hæreticos.i. Centuriatores & Caluinitas,qui facerent fœminam Anglicanam,ſiue illa eſſet meretrix, ſiue non in ſuo regno Papiſſam Eccleſiæque caput.

Quæ res vt Naturæ monſtra,ita Sed.Apoſtolicæ nihil præiudicij affert. Nam tunc omnia perinde habenda ſunt, ac ſi toto illo biennio Sedes vacaſſet.Vnde ab ea Ordinem,Beneficium,vel aliquid ſpirituale ſunt conſecuti denuo id debuere conſequi: & ex integro repetere, quòd illa ad conferendum nullum ius nullámque poteſtatem habuiſſet. An fraus,an perfidia hominum fidem Dei euacuere poteſt? Rom.3.

[Illam fraudem Satanæ, ab hæreticis in Creatoris contumeliam, & ſaluatoris dedecus excogitatum terſiſſimo libello, Doctiſſimus vir D.Raymuntius Regius Conſiliarius,pietati & fidei Catholicæ defenſor accerrimus, validiſſimis argumentis eluminauit, ac ex omni horum memoria deleuit.]

Benedictus lachrymans, diu reluctatus & inuitus pontificatum ſuſcepit,Ægrotos inuiſit, pauperes aluit, calamitoſos conſolatus eſt,viduas & pupillos defendit. Clericos ad honeſtè incedendum & viuendum compulit. *Martinus Polonus Platynus.*

Hvmana.

Petronas Michaëlis dux Amer Saracenorum ducem in acie interficit. *Zon.tom.3.* 4946

Piaſtus plebeius longam principum, regúmque Poloniæ poſteritatem per multa ſæcula vſque ad Cazimirum Magnũ propagauit circa tempora Ludouici Balbi regis Germaniæ Ludouici Pij F.

h Nicolavs Sanctiſſimus, beatiſſimus,Zelo feruentiſſimus, Denique poſt B. Gregorium vſque in præſens, nullus Romanorum præſul, illi videtur æquiparandus. Regibus 4956

ac Tyrannis

Alphonſo 3. cog. Magno Hiſpaniæ rege quadrageſimo tertio.

Eteluuolfo Angliæ ſecundo, & per ordinem Edelbaldo menſ. 6. Eldeberto,an.5.

Conc. *Tricinenſe. tom.2 concil.*

Schiſma 11.

Anaſtaſius 3. contra Benedictum ſedit dies aliquot,non longè poſt coactus abdicauit.

108.

h Nicolavs I. magnus & pientiſſimus Rom. abſens & inuitus eligitur,an. 9. menſ. 7. di. 13.

Vacat menſ. 7.

Anni Christi. | Patriarcha. | Anni mundi.

ac Tyrannis imperauit, eíſque ac ſi Dominus orbis terrarum, auctoritate præfuit, piis humilis, blandus, pius, manſuetus apparuit, impiis & à recto tramite exorbitãtib⁹ terribilis, atque auctoritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias (Deo ſuſcitante) noſtris temporibus reſurrexiſſe, & ſi non corpore, tamen ſpiritu & virtute. *Regi. lib. 2.* Scripſit plures epiſtolas, vir cathedra illa digniſſimus.

858 | *Conſtantinopoli Ignatio, deinde Photio, an. 7.* | 4946

Scripta vna epiſtola ad Michaëlem Imp. longe doctiſſima, & altera ad omnes Aſiæ & Libyæ Catholicos acta legatorum ſuorum reſcindit, & Ignatij pattiarchæ depoſitionem, & Photij conſecrationem illegitimam eſſe pronuntiat. *Zon. tom. 3. & tom. 2. conc.*

Eius decreta in vnum collegit Gratianus, & in aliquot titulos diſtribuit.

Vualdradem pellicem Lotharij, legatus Nicolai Pap. an. 864. excommunicat. *Sigeb.* Ipſe autem epiſtola Lotharium monet vt ab ea abſtineat, ni & ipſe velit excommunicari. *Regi. lib. 2.* Legatos in Galliam miſit, qui renuntiarunt ſe nullum ſapientem epiſcopum in toto regno Lotharij inueniſſe, qui in canonicis eſſet inſtitutus diſciplinis. *Regi. lib. 2.*

Principibus.

Michaele ſolo Orien. Imp. nonageſimo ſecũdo.

Ludouico 2. Occiden. Imp. quarto.

Carolo 2. Caluo Frãc. Reg. vigeſimo primo.

Asſa Æthiopiæ, mox Arma, deinde Gianasſa.

Mahomete Babyl. & Perſidis.

Mahomete Hiſpaniæ Miramolino.

Alphonſo 3. cog. Magno Hiſpaniæ rege quadrageſimo tertio.

Edelberto Anglorum rege quarto, deinde Edelredo, an. 9.

Epiſtolam, quam poſt Pantaleonem, Centuriatores nomine S. Hilderici Auguſtani Epiſcopi ad Nicolaum 1. pro clericorum coniugiis afferunt, eſſe fictitiam, à nemine citatam, nulli cognitam, tempori non congruentem docet. *Spencæus lib. 1 de continentia. cap. 12.* Nam Hildericus 70. minimum annis fuit Nicolao poſterior. *Infra.*

Contra Nicolaum Photius patriarcha Conſt. concilium habuit, ex quo tempore Conſtantinopolitana Eccleſia à Romana palam diſcedit, Spiritus ſancti proceſſionem à ſolo patre petulanter defendens. *Nilus li. quodam Græco. manuſc.* vbi & docet veterem Romam vſque ad Chriſtophorum Papam cum noua in fide conſenſiſſe, qui ſedit anno 905.

Ignatio à Barda iniuſtè patriarchatu eiecto, quòd ipſum ob dimiſſam vxorem & conſuetudinem cum Nuru ſua excommunicaſſet, Photius ſucceſſit. Vnde poſtea ſecutæ magnæ turbæ, Baſilio reſtitutionem Ignatij iuxta canones procurante, *Zon. tom. 3.* Photio libros contra ſedem Apoſtolicam ſcribente, *lib. Potif.*

An. 858. Dæmonium, quod iam triennium in pago Camonti, non procul à Bingio, ſuis præſtigis Moguntinam ciuitatem & vicinos incolas affligebat Sacerdotes Moguntini litaniis & aqua benedicta tandem abegerunt. *Sigeb. Auent lib. 4. Annal.*

Conſtantinopoli ſcholas Bardas Cæſar inſtaurauit, ſingulis doctoribus publica ſtipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philoſophum. *Zon. tom. 3.*

Hunni & Bulgari olim Chriſtiani, ſed à Scythis victi circa an. 500. in paganiſmum relapſi, magna ex parte cum ſuo rege Trebellio (qui paulò poſt ingreſſus eſt monaſterium) iterum ab idololatria ad Chriſti fidem, Sacerdotibus eo à Rom. Põtifice miſſis conuertuntur an. 866. *Synod. Conſtant. Platin. Sigeb. & Rhegi. lib. 2.* Ludouici Imperatoris vndecimo. Paulò poſt quod ea argia eſſet obnoxia Imperatori Orientis, Græcos ritus ſuſcepit. *Platin.*

Sed cùm Trebellij filius ad cultum gentilitatis redire cogitaret, parensè monaſterio egreſſus copias conſcribit, & filium capit: atque oculis orbatum in carcerem coniicit ſub an. 865. *Sigeb. Zon. tom. 3.* Minoréque filio, in regnum locato: ad monaſterium reuertitur. *Chron. Hirſaug.*

868 | 4956

Nogerius Sancti Galli abbas, ſequentias ſiue Proſas compoſuit, quas Nicolaus pont. cantari conceſſit. *Trit. Marty. Polo. Chron.*

Anni mundi.

Certis autem in locis, obscuræ & parum Latinæ de industria factæ sunt, vt concentus, & tonus atque adeo sonus esset iucundior. Nam musici & cantores in omnibus linguis, id præcipuè obseruant. Quod de suorum Rabbinorum hymnis annotat Elias lib. 4. Bahur. Rad 3. 4953

Slaui & Dalmatæ vna cum Sueropilo suo rege, prædicationibus Cyrilli & Methodij fratrum: Christiani fiunt. *Chro. Polon. Bonfin. lib. 10. dec. 1. Blond. dec. 2. lib. 2.*

HVMANA.

Tunc regnabat Polonis Semouitius Piasti filius à quo sequentes Polonorum reges, vsque ad Iagellonem orti sunt: & Silesiæ principes ad hunc vsque diem. *Cro. Polo. lib. 1. cap. 13.*

Quo tempore Suatoplugus Morauorum rex, primùm cum ea gente nomen Christo dedit. *Idem lib. 2.*

In quo & Morauorum regnum finem accepit à Germanis, Vngaris, Boëmis & Polonis discerptum. *Ibid.*

Theodoricus ex genere Regum Francorum, primus comes Hollandiæ constituitur à Carolo Caluo. *Mater histor.* 4956

[Quod hîc appellat, *Matrem historiarum*, alij *Mare historiarum* Intitularunt.]

Britanni ingenti numero Gallias ingressi, cuncta fere deprædantur. *Palmer.* ob quam calamitatem Carolus cum rege eorum Heruspoo fœdus init, eisque locum habitationis in Galliis concedit. an. 861. *Sigeb. Rhegi lib. 2.* 4962

Anno 861. incipit historia rerum Moscouiticarum apud Sigismundum Liberum. Tum enim tres fratres Varaij, Ruricus, Sineas, & Trubor, apud Russos Septentrionales dominantur. Mansit autem deinceps imperij Russici sedes Kiouiæ. Aliquanto antè apud austtales, quatuor principatus fundarant tres alij fratres: Kius, Sciecus, Torenus cum sorore Libenda. *Chron. lib. 2.*

Anno 869. in agro Brixiensi triduo sanguinem pluit.

i COMMENDATVR à liberalitate in pauperes, pietate in Nicolaum antecessorem, humilitate (Nam episcopis ministrabat & pedes eorum lauabat) & dono miraculorum. *lib. Pontif. Anton. tit. 16. cap. 1. §. 10.*

A populo & clero electus sine imperatoris consensu.

Primus Alfredum sextum Anglorum Regem corona regia insigniuit. *Polyd lib. 5. hist. Anglic.* Qui in Indiam munera ad S. Thomam misit. *Vuilelmus lib. 2. de Anglis, cap. 16.*

Et Ozoniensem scholam aperuit, cùm nullus eo tempore in toto regno eius, Grammaticæ doctor existeret. *Ranulphus lib. 6. cap. 1.* Psalterium transferre cœperat in linguam suam. *Ibidem.*

Tunc primum Græci cœperunt vti campanis, beneficio Venetorum. *Sabell. Ennead. 9. lib. 1.*

Valafridus, Otfridus, qui exemplo Caroli Magni conatus est linguam Germanicam scribere: & regulis grammatices astringere, Vuerembertus, Hardinundus Rabbani auditores. *Trithem.*

Fronto Danorum rex in Britanniam irruit, suorum maiorũ ditionem recuperaturus. Vbi & à Christianis, quos subegit, Christianus factus est, circiter an. 870. *Crantius in Dania lib. 4. cap. 15.* Filius eius Gurundus siue Gormo, ab Alfredo Britanniæ rege captus cum 30. proceribus: & maxima satellitũ turba, baptizatur & sortitur Orientalium Anglorum & Northumbrorum prouincias. *Vuil. lib. 2. de. Ang. cap. 14.*

HVMANA.

Saraceni ex Alexandria, Ægypto & Africa, in Siciliam ingenti multitudine irrumpunt, & omnia ferro incendióque vastant. *In Chronico Casinensi.*

Anno Christi.

CONCIL. *Romanum 113. episc. contra duo prouncialia, Metense & Aquisgranense, quæ Theobergam non esse Lotharij legitimam vxorem pronuntiauerãt, facta alterius ducendæ potestate. Plat. lib. Conc. Regino lib. 2.* 865

Conc. Ro. 2. & 3. contra Photiũ & c. Episc. 113. Plati & Lib. Conc. Rheg. lib. 2.

109.

i ADRIANVS 2. doctus & optimus Roman. 5. mens. 9. dies 12. 868

Vacat dies 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Photio, deinde Ignatio iterũ. an. 7. 874

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant. Basilio Macedone, an. 20. Orien. Imp. nonagesimo tertio.

Giarasfa Æthiopiæ & post eũ Gianascheda.

Mahomete Babyloniæ & Persidis vicesimo sexto Miramolino.

Mahomete Hispaniæ Miramolino, deinde Almudio, an. 2.

Alphonso 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.

Angliæ quinto Edelredo, deinde Alfredo. an. 28.

Anni Christi.		Anni mundi.	
868	CONC. Vuormacienſe contra errores Græcorum.	4956	An. 870. cum Peris bellum gerunt. *Sigeb.* Carolus Caluus Franc. Carolomanno filio, qui abiecto habitu ſacerdotali, regnare moliebatur, cepit & oculis priuauit. an. 872. *Sigeb. Rhegino, lib. 2.*
870	OCTAVVM Vniuerſale Concilium Conſtantinopolitanum 4 epiſc. 383 ſiue 300. contra Photiũ inuaſorem ſedis Conſtantinopolitanæ. In quo etiam can. 3. latum eſt anathema contra Iconomachos. Præfuerunt legati Adriani Donatus Hoſtienſis, Stephanus Drepeſinus ſiue Nepheſinus, epiſcopi, & Marinus Diaconus. Plat. & lib. Conc. Anno. lib 51. cap. 25. Huic in decreto Gratiani multi canones attribuuntur, qui nõ extant in exẽplari Græco. Hæc Synodo confirmantur 7. præcedentes generales.	4958	Quocunque tempore extiterit is videtur cõditor, aut certè Dotator prioratus Semimurenſis apud Mandubios in Burgundia, in quo oſſa Gerardi diuitis religiosè conſeruantur, & exequiæ quotannis ſollenniter celebrantur, à quo & annulũ pronubum D. Virginis è tranſmarinis partibus habent. Contra Saracenos & Manichæos pugnat Baſilius, & traiecto Euphrate terras eorum populatur, & tandem Chryſochiorum eorum principem interficit. *Zon. tom. 3.* Tarſenſium & Melitineorum Saracenorum copiæ, cum Eſma eorum Amyra ab Andræa duce cæduntur. *ibid.* Inter Saracenos & Græcos, Saracenos & Francos, ab an. 867. ad 873. in Italia ad Beneuentũ, Raguſium, Bareos Longobardiæ vrbem varia prælia. In illis Sultanus eorum cog. Adalgiſus captus Capuamque ductus fraude elabitur. *Zon. tom. tertio.* Ludouicus Imp. contra Normanos & Slauos, in Germania res gerit. *Sigeb.* Baſilius Macedo pecunias publicas, quas Michaël in largitiones exhauſerat repetiuit publicato edicto, vt qui ab ipſo pecunias accepiſſet abſque iuſta cauſa, eas redderet. Poſt Mahometem Saracenorum & Perſarum Miramolinum ſiue Amyram. 25. hiſtorici nullum ordine nominant. Sed pro rerum geſtarum cum noſtris ratione, qui fuit annus Dom. 871. At Hiſpanorum Arabum Miramolini in Hiſpanicis Chronicis nominantur apud Raſin, Rodericum Toletanum, Vaſæum.
	Accinniacẽſe, cuius acta ab Hincmaro Remenſi Archiep. cõſcripta.		
	Pontigonenſe. Ann. lib. 5. cap. 33.		
	Colonienſe. Sigeb.		
	110.		k SCRIPSIT quatuor libris vitam D. Gregorij Pontificis Romani, vbi ſe Ioannem Diaconum inſcribit. fuit Latinè & Græcè doctiſſimus. *Trith.* Carolum Caluum inaugurauit imperatorem. In Gallia Ludouicum Balbum Francorum regem coronauit. Romam reuerſus Carolum Craſſum Diademate imperij adornauit. Saracenos parato exercitu, ex Italia & Sicilia profligauit. *Plat. Sigeb. Supplem. Chron.*
874	k IOANNES 8. Rom. doctus, antea Cardinalis, an. 10. dies 2.	4962	
884	Vacat dies 2.	4972	In Galliam profectus eſt, vbi multa geſſit. *Annon. lib. 5. à cap. 32. ad 37.* Tres Imperatores coronauit intra quatuor annos, quod nulli alij Pontificum vnquam contigit, *Æmyl. lib. 3.* Carolum Caluum, Ludouicum, 3. Balbum, & Carolum, 3. Craſſum. *Annonius in locis ſupra citatis & Otho Friſingenſ. libro ſexto hiſt. cap. 7. & 8.* Photio miſit pontificalem ſtolam, humerale indumentum, penulam & ſandalia, vt oſtenderet ſe eum in Conſtantinopolitanæ ſedis patriarchatum ſuſcipere. *Octau. conc. Conſtantinop. ſeſſio. 4.* Hæc inſignia ità poſtea Patriarchas inflarunt, vt deinceps ſe Romano Pontifici æquales, interdum ſuperiores dixerint. In Synodo apud Trecas, Flandris primùm ex nemoroſis locis ad meliorem cultum perductis, epiſcopum dedit. *Plat.* Baſilius poſt Ignatium è viuis ſublatum, quem reſtituerat Adrianus, Photium reſtituit in priſtinã ſedem. Vnde iterum
	Patriarcha. Conſtantinopoli Ignatio iterum, deinde Photio iterum, an. 9.		
	Principibus. Baſilio Imp. nonageſimo tertio.		

eum expulit Leo Philosophus, ac in monasterium Armeniacorum relegauit, in quo videtur mortuus. *Zon. tom. 3.*

Circa an. 875. Russi bello à Basilio Maced. afflicti pacem petunt, & Christi doctrinam amplectuntur: post miraculum libri Euangeliorum ab igne illęsi & intacti. *Zon. tom. 1.*

Hoc tempore mota est quæstio, à Fredeuardo equite de manducatione corporis Domini, sitne illa vera an tropica, sensibilis an insensibilis, modo corporeo an spirituali, ad quã Paschasius Abbas Corbeiensis Latinè & Græcè doctissimus, doctissimè respondit: nonnulla tacitè corrigens, quæ de ea quæstione Bertamus presbyter paulò antè, minus scitè & cõmodè ad Carolum Caluum rescripserat. *E Paschasij libro de Sacramento altaris.*

Hinc librum de Eucharistia scripsit Ioan. Scotus, à quo Berengarius postea videtur suam blasphemiam hausisse. Sed is lectus in Vercellensi Synodo omnium sententia damnatur. *Lanfrancus lib. de verit. Euchar.* Et auctor graphiis discipulorum conficitur. *Crinitus de honesta discipl.*

Remigius Antissiodorensis. Io. Scotus (alter à Franciscano doctore subtili, nam Palmerius videtur confundere) Aristotelis moralia de secretis secretorum, siue de recto principum regimine è Græco in Chaldaïcam, Arabicam & Latinam linguam conuertit, & ex eodem Dionysij Hierarchiam in Latinum Ludouici iussu, ad quam missa fuerat à Michaële Imp. Constant. *Sige. Nauc.* Franco, Bertamus, Asserius Britannus, Milo & Hubaldus Galli, Paschasius Corbeiensis. *Trith. Sigeb.*

Carnotensis antistes indutus Camisia interiori D. Virginis, magnam ædit Normanorum stragem. *Guaguin. lib. 5.*

Anastasius Romanæ vrbis Bibliothecarius, vertit è Græco in Latinum Dionysij Hierarchiam, & septimam Oecumenicam Synodum Nicenam. Hubaldus cantus de multis Sanctis condidit, qui passim cœperunt cantari. *Sigeb.* Henricus Antissiodorensis. *Trith.*

Giselbertus siue quisquis fuit auctor libri, qui inscribitur altercatio Synagogæ & Ecclesiæ. Nam Ioan. Scotum vt coætaneum allegat. Suo tempore ibi, vnam tantùm Eucharistiæ speciem exhibitam multitudini declarat.

HVMANA.

An. 876. Carolus post adeptum imperium, consuetudines Francorum negligens, Græcos & insolitos amictus affectabat, & talari Dalmatica indutus & supernè Baltheo accinctus, vsque ad pedes pendente, capite vero inuoluto serico velamine, & Diademate superimposito procedebat. *Sigeb.*

An. 874. locustæ Galliam depopulantur, quæ vt castrorum acies turmatim volantes, duces cùm paucis itinere vnius diei præmittentes ad metanda loca venturæ multitudini, circa horam nonam veniebant, ibique solis ortum expectantes, per spatium vnius diei aërem velabant, donec ad mare Britannicum peruenientes, ventorum flatu in profundum demersæ sunt. Vnde secuta pestis & fames, quæ penè tertiam hominũ partem consumpserunt. *Sigeb Rheg. lib. 2.*

An. 876. Caroli Calui copiæ à Ludouico & fratribus, Calui nepotibus in Germania cæduntur. Eo itaque fugato tres fratres regnum Germaniæ partiuntur. *Rheg. lib. 2.* Eorũ minimus Carolomagnus contra Slauos multa prælia confecit, perpetuòque victor regnum suum amplificauit. *Ibid.*

An. 877. & seqq. Gallia tumultibus plena propter Normanos, itémque dissentiones de successore Ludouici Balbi. *Sigeb. Rheg. lib. 2.*

Nortmanni siue Dani totum Angliæ tractũ à Septẽtrionali

Anni mundi		Anni Christi
4962	*Carolo 2. Caluo, Ludouico 3. dic. 2. Balbo, an. 2. per ordinem Occid. Impp. & Franc. Regibus.*	874
	Carolo 3. Crasso siue Grosso primo. 2. annis cum Balbo, postea solo Occi. Imp. septimo, an. 12.	
	Ludouico 4. cum fratre Carolomanno, filiis spuriis Balbi, an. 5. Frãc. reg.	
	Gianascheda Æthiopiæ & per ordinem Fresennai, Adasahaz.	
	Almudio Hispaniæ Miramolino apud Cordubam, deinde Abdala, an. 25.	
	Alphonso cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.	
	Alfredo Angliæ 6.	
4967	CONCIL. *Trecense præsentibus Romano Pontifice & Ludouico Balbo Franc. Reg. qui ibi à Pontifice elegitur Imperator. Sigeb. Palmer. & ca. Miror, cum seq. dist. 50. Aimoin. lib. 5. cap. 37. In ea Flandri fiunt Torneacensis diœcesis. Plat.*	875
	Macrense. in finibus diœcesis Rhenensis.	884
4972		

parte

Anni christi. | Anni mundi.

III.

884 * MARTINVS II. 4972
(*siue priori nomine vt quidam aiunt.*) Marinus I.
885 Gallus, an. I. 4973
mens. 5.

Patriarcha.

Constantinopoli Photio iterum.

Principibus.

Basilio Orient. Imp. nonagesimo tertio.

Carolo 3. Occid. 7.

Ludouico & Carolomanno Franc. regibus.

Aizar Æthiopiæ. aliis alibi, vt supra.

parte Tamasis fluuij sibi subiecerunt, postea Galliam repetentes Andegauum vrbem occupant. *Guil. Nangiac.* ob Ethnicas suas impietates vindicandas, passim in templa & Christianos sæuiunt per Saxoniam, Lotharingiam & Franciam, an. 882. *Helmold. cap. 7.*

Britones mortuo Salomone suo rege, de regno inter se contendentes, à crebris Galliarum incursionibus cessarunt. *Palmer. in Chron.*

* MALIS artibus pontificatum adeptus, non diu sedit.

Scholas Saxonum prece Alfredi regis omni tributo relaxauit & magnam partem Sanctæ crucis ad ipsum misit. *Ranulph. lib. 5. cap. 3.*

Circiter illum annum Dani grauissimo bello victi, Anglia excedere coacti sunt, præter eos, qui Christiani fiebant. Nam & illi manserunt, & eorum rex Gormo Northumbris ab Alfredo præfectus est. Post annos 5. Rollo Danus Angliam inuasit. *Guillelmus lib. 2. cap 14. de Anglis.*

Saraceni an. 885. Cassinense monasterium occupant, Bertharium Abbatem ad altare D. Martini mactant, spoliis Italiæ onusti, Garilianum redeunt. *In Chro. Casinensi.*

Eodem an. Godefridum Nortmanorum ducem post Frisiam acceptam Carolus Crassus de Sancto Baptismo suscepit. *Sigeb.*

Theophylactus Bulgariæ episcopus. Nam à Photio patriarcha Bulgaris missus episcopus legitur in libro fratrum Prædicatorum contra Græcos.

HVMANA.

Mahometes Albategnius Aratensis, Arabs Mathematicus an. 884. scribebat librum de motu stellarum an. 743. post Ptolomæum. *Ipse ibid.*

Tum comperit annum solarem, constare diebus, 365. & quarta diei, minus centesima sexta parte ipsius diei. *Ipse cap. 52. & 53. sui lib.*

Carolus Crassus Æram Christianam, siue annos à Christo nato primus, suis diplomatibus & epistolis subscripsisse fertur, indéque exemplum eius desumptum sub an. 888. Cùm Orientales principes, recentis adhuc Basilienses concilij tempore, ab Orbe condito, iuxta Eusebianam supputationem, multis annis alioqui redundantem & mendosam suis literis subnotarent.

Eo Caroli Crassi tempore, circiter an. 884. Normani trans Daniam populi, in Germaniam & Galliam irrumpere incipiunt. Quibus non parum addiderat virium ea Imperij Romani diminutio, quæ post Ludouicum Pium contigit. Priùs enim est intestinis bellis exhaustum, postea in 4. portiones diuisum, dum Lotharius Italiam, Lotharingiam & Burgundiam possideret, Ludouicus Rhenum & Germaniam, Carolus Galliam, Pipinus Aquitaniam. *Helmold. cap. 7. Chronici Slauorum.* Vbi obserua posteritatem Gallorum iure hæreditario possedisse Germaniam.

Alphredus Angliæ rex horas. 24 diei noctisque in tres partes distribuebat, primas octo ad legendum, scribendum, meditandum & orandum, alias octo ad disponenda regni negotia, reliquas ad corporis sui curam. *Chron. Hirsaug.*

I INITIO sui Pontificatus ad senatum populúmque retulit, ne in creando pontifice, Imperatoris authoritas expectaretur, vtque libera essent & Cleri & Pop. suffragia. Quod institutum à Nicolao 1. tentatum, potius quàm inchoatum fuerat. Moritur collachrymantibus omnibus.

Nonnulli historici secuti Sigebertum, in Chron. post Marinum PP. nominãt quendam Agapitum PP. qui sederit an. 1.

112.

885 I ADRIANVS III. 4973
886 Rom. an. 1. mens. 2. 4974

Patriarcha.

Constantinopoli Photio iterum.

Principibus.

Eisdem Imperantibus, & regnant.

& inter hunc & Stephanum collocant Basilium, quem volũt sedisse an. 4. Nos sequimur Platinam & magnam partem scriptorum. *Anni mundi.*

HVMANA.

4974 Nortmanni post varias incursiones in Franciam à Carolo Crasso subacti, cum Rollone duce suo (qui postea dictus est Rupertus) baptizantur, & ex contractu matrimonij Ducis eorũ cum Gisla filia Simplicis, habuerunt ad habitandã, vltra Sequanam fluuium, Neustriam regionem (quòd ea esset rebellis in Francos) eámque ex suo nomine Nortmaniam vocauerunt. *Blond. lib. 2. dec. 2. Guil. Nangiac.* an. 888. *Sigeb.*

Multi Iudæi præbita & promissa ipsis ab Imper. Orientis pecunia, Christianam fidem amplectuntur. *Iidem.*

m STEPHANVS eo tempore pontificatum iniit, quo Gallia à Normannis, Anglia à Dacis, Pannonia ab Hungaris, Italia à Saracenis affligebatur. *Sigeb.*

4980 HVMANA.

Sub an. 888. Italiæ nouum regnum exoritur per Berengarium in annos 80. siue vsque ad annum Othonis Magni tricesimum secundum, qui Adelbertum depulit.

Eius reges fuere Berengarius an. 36. quem postquam contra eum regnassent Guido an. 6. Lambertus an. 5. Ludouicus Bosonis filius, an. 5. Iuannes decimus coronauit an. 916. 2. Hugo an. 20. 3 Lotharius cum patre an. 12. & solus an. 4. 4. Berengarius 2. an. 4. denique Adelbertus. an 4.

Supplicium feruentis aquæ & candentis ferri (quod in vsu quæstionum erat) prohibuit. *14. Consuluisti, 2. qu. 5.*

Bulgari ruptis fœderibus bellum gerunt cum Græcis, sed vincuntur à Leone Imp. necnon & Agaræni. *Zon. to. 3. Cedren.*

Saraceni ex Aphrica in Italiam descendentes, Fraxinetum castrum occupant. Hinc deinceps magno exitio Italię esse cœperunt. *Sigeb. Guil. Nang.*

Vsque ad Carolum Crassum & annum 888. iidem erant Galliæ siue Franciæ & Germaniæ reges. Nam nostrorum armis perpetuo Germania succubuerat.

Eo mortuo non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.

Vnde multis locis noua regna emerserunt, vt *Burgundicum* siue Iurense à Radulpho inchoatum in annos 142. in transiurensi Burgundia, vbi hodie Sabaudiæ Ducatus & Heluetiorum hodiernorum pagi. *Arelatense* ab Alpibus ad Rhodanum vsque, cui Boso præfuit (Viennæ præsertim.) *Italicum*, cui Lambertus Vuidonis filius, deinde Ludouicus eóque depulso Berengarius, *Lotharingum*, cuius primus rex fuit Zuendibolchus.

Et ducatus, vt Burgundicus. Hinc ab eodem, an. 888. i. initio imperij Arnulphi & regni Gallici Odonis, annos Richardi primi sui ducis, & sequentium Burgundi incipiunt.

Carolus enim Crassus propter ignauiam, & quòd Nortmannis Galliæ partem concessisset, regnúmque imminui passus esset ab optimatibus regni circa an. 890. repudiatus est. *Sige. & copiosius Otho Frising. Chr. 6. c. 9. l. 5. c. 42.*

Ab Ordonio Hisp. rege, ob ipsius in suos comites iniurias Castilia prouincia deficit & Iudices duos creat. *Vas.*

4980 n HIC Arnulphum Carolomanni filium Imperatorem coronauit, Carolo Crasso à Francorum principibus remoto & à
4986 suis deserto, eo quòd non animaduertisset in Normanorum duces captos, sed cum muneribus dimisisset in Reip. perniciem. *Rheg. lib. 2. Blond. lib. 2. dec. Sigeb.*

In eius electione Romæ magnum extitit dissidium.

Anni Christi

113.

m STEPHANVS 6. dictus 5. Rom. an. 6. dies 11. 886

Vacat dies 5.

Patriarcha.

Constantinopoli Stephano, an. 7.

Principibus.

Leone 6. Philosopho, an. 17. Orient. Imp. nonagesimo quarto.

Carolo Crasso 3. Occi. Imp. & Franc. Rege ad Eudonem siue Odonem seu Otthonẽ Frãc. Reg. vsque.

Aizar Æthiopiæ, deinde Delnahad, an. 4.

Abdala Hispaniæ Miramolino.

Ordonio 2. Hispaniæ Rege, an. 8.

Alfredo Angliæ 6.

CONCIL. *Colonien. Tom. 2. Concil.*

Vuormacien. Ibid.

Moguntiacum.

114. 891

n FORMOSVS Romanus. an. 5. mens. 6. 896

Vacat mens. 2.

Commendatur

Anni Christi. | Anni mundi | Commendatur à ſanctitate à Luithprando Ticinenſi, qui de eo multa ſcribit li. 1. hi. c. 1. & 8. vt & Ab. Vſpergenſis.

A S. Petro ad hunc vſque nullus creatus eſt pontifex, per annos plus minus 900. qui non per omnium ordinum Eccleſiaſticorum gradus ad Diaconatum, vel ſacerdotium ſaltem, in Romana ipſa Eccleſia non aſcendiſſet. *Onuph.*

892 | 4980 | Primus enim omnium Rom. Pontificum Formoſus ex aliena Dioceſi factus eſt, cum ante ipſum non niſi ex presbytero vel Diacono Cardinalibus creatus eſſet. *Idem.* Sed hæc obſeruatio falſa eſt, vt pleræque eius aliæ. Teleſphorus enim à Petro 9. ex Anachoreta, Dionyſius 26. ex Monacho Pontifex eſt inſtitutus, &c.

Negligentia Epiſcoporum multi Abuſus irrepſerunt in Eccleſiam, qui propter bella non poterant reprimi *Platin.*

Hundæus Normanorum rex fidem amplexus, à Carolo de baptiſmo ſuſcipitur an. 896. *Sigeb.* ab Auentino Huntho & Rollo.

Patriarcha.

Hatto Abbas & Moguntinenſis Archiepiſcopus. *Sig.* Conſtantinus Afer.

Alanus Britonum rex, quòd Normanos viciſſet, duodecim eorum millibus cæſis, decimas Deo & B. Petro Romam miſit. *Rheg. lib. 2 Sigeb.*

Conſtantinopoli Stephano, deinde Antonio 2. an. 8.

Cyrillus Morauorum præſul Suatocopum regem Morauiæ ad fidem Chriſti perduxit. *Æneas Syl. hiſto. Boemiæ, c. 13.*

Saraceni Tauromenium & Lemnũ inſulam occupantes, crudeliter in Chriſtianos ſæuiunt *Zon. tom. 3.*

Ioan. Marius ſiue Meyerus. 2. parte prõptuarij Concil. ſcribit quidem Synodum præſulum Galliæ, præſidibus Ioanne & Paſchali legatis Formoſi Pontificis Viennæ Allobrogum, ſiue Delphinatus celebratam authoritate Ludouici Balbi, ſed vt multis aliis in locis, ſic hîc nimium credulus fuiſſe videtur. Nam certũ eſt ex Sigeb. Nauclero, & aliis omnibus Ludouicum Balbum obiiſſe an. 880. nec potuiſſe attingere Formoſi tempora. Quod annotatum eſto aduerſum iſtos, qui ſatis impudenter iſtud Concilium proferunt contra Eccleſiaſticum cœlibatum.

Principibus.

Eiſdẽ & Arnulpho an. 12. Imp.

Hîc Pontacum iniquè taxat Nicolaus Viguierius, in Burgundionum Chronico, vafrè autem, ne iſtius prætenti fictíque concilij fides ex inſcriptionis errore conuelli poſſit, Marium corrigit, dum in eo legendum cenſet, *Authoritate Ludouici regis Boſonis filij* (qui Arelate ſedem regni habebat.) Nam primum hoc pro ſuo ingenio facit, deinde in hæreſis ſalebras ſe coniicit, dum ficti concilij fidem ex inſcriptionis temeraria correctione, contra Eccleſiam aſſerere conatur.

Odone an 9. Reg. Frãc. vigeſimo quinto.

Delnahat Æthiopiæ, deind. Madai & Sahata regina an. 40.

HVMANA.

Odo, quem Franci neglecto Carolo Ludouici Balbi filio ſibi præfecerant, Danos ad Axonam fluuium vicit, & Vualterum ſeditionem molientem oppreſſit. Cum autem in Aquitania Ramnolfum & fratrem eius Ebulonem ac alios rebelles domaret, Carolus in regnum paternum à Francis reuocatus & à Falcone Remenſi inunctus an. 894 contra eum arma capit, ſed fruſtrà, etiam ſi ab Arnulpho Imp. auxilia obtinuiſſet. Quare non niſi Odone mortuo, ad Francorum regnum rediit poſt annos tres. *Rheg lib. 2.*

Abdala Hiſpa. Miramol.

Liliorum inſignia ab hoc inſtituta & vſurpata primùm quidam narrant.

898 | 4986 | Zuentheboldus Arnulphi filius Lotharingiæ rex, Lugdunum obſedit & Treuirim occupauit. *Sigeb Rheg. lib. 2.*

Ordonio 2 Hiſpan. Rege quadrageſimo quarto, an. 8.

Carolo Craſſo regnante Berengarius & Guido Itali, inter ſe clam partiti fuerant regnum: & ceſſerat Berengario Italia, Guidoni Francia. Mortuo illo Berengarius Italiam occupat.

Anni Mundi.

Guido Romam abit, vt à Pontifice consecraretur. Dum abest, Franci Odonem regem designant, itaque mutato consilio Italiam inuadit: & collatis signis ter vincit, atque ita inuito etiam Arnulpho Imp. Italia potitur. an. 897. *Sigeb. & Luitprandus lib. 1. cap. 6. de rebus Europæ*, qui historiam actuum Berengariorum edidit.

Arnulphus cum multis copiis Longobardiam ingressus vrbes multas capit, Romam expugnatis muris ingreditur & hostes Formosi pont. capitali supplicio afficit. Postea contra Guidonem mouet, sed ægrotus recedere cogitur an. 901. *Idem.*

Radulphus circa an. 890. in Burgundia regnum constituit quod multos annos postea durauit. *Rheg. lib. 2. Sig.* Hic, Gallia & Francia multas insignes mutationes est experta. *Ibid.*

Moraui qui à Francis subacti erant, & ad fidem Christi adducti, spe recuperandæ libertatis arma capiunt: ac religione abiecta Hungaros sibi adiungunt, & more eorum capita prorsus detondent, Christianos infestant cædibus, ecclesiásque incendunt, adeò vt in tota Pannonia vna tantùm superesset Ecclesia. *Bauariæ Episcopi ad Ioan. 9.* 4983

Turcæ, ceu Hungari è suis finibus erumpentes, contra Motauorum regem accersiti ab Arnulpho Imperatore: Saxoniam, Thuringiam, Alemaniam, Franciam & Italiam, ferro igneque vastarunt. *Sigeb. Rhegino lib. 2. Guliel. Nangiac* Quam sequitiam in Germania continuarunt, donec consensu principum Henricus Auceps ad imperium est vocatus. Turcarum autem vocabulo, hîc sunt abusi propter Hungarorum perfidiam.

o DE TEMPORE, quo sedit magna contentio inter scriptores. Sed & magna confusio ob Cæsares Germaniæ, omnia in Ecclesia miscentes: & tanquam porcos feros, vineam Domini depascentes.

Leo Philosophus Imp. scripsit libros βασιλικῶν. Quo tempore patriarchatum administrabat Photius auctor Nomocanonis, sæculo tam infœlici apud Latinos, vt nullum illi haberent, quem Græcis æquo marte possent opponere, Græcis propugnantibus dogma de processione Spiritus S. è solo Patre.

Hic enim Photius primus secessionem apertam fecit à Latina Ecclesia, dũ apud nos regnarent Caroli Caluus & Crassus. 4986

HVMANA. 4986

Leo Turcos Istrum accolentes, Vngros nomine, munetibus in Simeonem Bulgarorum regem sibi adiungit: an. 898 qui Bulgaros vincunt & plurimos capiunt. Victoria tandem penes Bulgarum fuit. *Zon. tom. 3.*

Turcę, ceu Hungari in Bulgariam à Leone euocati, cœperunt Pannonias, & postea Carantanos & Marahenses diuexarunt. Ad eos propulsandos Zundebaldus Slauorum Morauensium rex ab Arnulpho ducatum Boëmorum, qui hactenus à principe eius gentis administratus fuerat, accipit sed postea tributum imperatori denegans, Hungaris per tractas munitiones, quas clausas appellant, euocatus sub iugum redigitur. *Luithprand. lib. 1. cap. 3. de rebus Europæ.*

Non priùs Ecclesia à Nortmanis & Danis pacem habuit, qui in Galliis, Burgundia, Lotharingia, Vuormacia, & aliis Germaniæ vrbibus grassabantur: quàm ab Arnulpho Imp. propemodum deleti sunt & rex eorum Hundeus, consilio Caroli fidem amplexus est. *Helmold. capitulũ 7. Sigeb.* Eorum nihilominus reliquiæ in Daniam recedentes, Prumiense monasterium & loca Arduennę proxima populantur

Anni Christi.

Alfredo Angliæ sexto.

Schisma 12.

Sergius 3. electus in schismate cõtra Formosum sedit dies aliquot.

CONCIL. *Triburiense epis. 26. Germaniæ pro iuenda Episcopali auctoritate, contra quosdã Laicos. Rhegi. lib. 2. Chron. & tom. 2. Conc. Gratian. 2. qu. 5. Sigeb. illud refert ad an. 899.* 895

Moguntinum.

115.

o BONIFACIVS 6. Tuscus (*seu vt aliis placet Romanus*) dies 26. 896

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio secundo.

Principibus.

Eisdem Imperantibus, & regnant.

Anni Christi.	Froila 2. Hisp. reg. an. 1. 116.	Anni mundi.	tur. *Rheg. lib. 2.*
898	p STEPHANVS septimus dictus sextus Romanus. an. 1. mens. 3.	4986	Denique cum per annos. 70. Christianos passim afflixissent tandem ab Arnulpho cæsi sunt ad centum millia, vix vno atque altero è Christianis amisso. *Helmond. c. 7. an. 895. Sig.*
899		4987	Fames maxima hoc tempore, vt multi cogerentur vesci humanis carnibus. *Ab. Vsperg.*
	Vacat d. 3.		p MAGNO odio persecutus est Formosi nomen, cuius ordinationes omnes rescidit, & damnauit. Iam enim tum incipiebat Pontificum virtus & integritas deficere propter Arnulphum & seqq. Germaniæ imperatores sibi Ecclesiæ iura rapientes & libera Ecclesiæ suffragia in eligendis pontificibus tollentes.
	Patriarcha.		
	Cõstant. Antonio 2.		
	Principibus.		
	Eisdẽ Jmpp. & regnant. Leone scilicet philosopho Ori. Jmp. nonagesimo 4. Arnulpho Occid. an. 12. imperatore octauo. Sahata regina Æthiopiæ. Abdala Hisp. Miramolino. Froila Hisp. reg. quadragesimo quinto. Alfredo Angliæ sexto.		Hæc Ecclesiæ captiuitas durauit annis ferè. 140 in qua apparuit pessimam electionem, præstare optimæ principum nominationi. Quod proinde sæculum ab Historicis infœlix inscribitur, vt mox notabimus.
			Formosi cadauer è sepulchro eruit & indignè habuit. Quod tamen fabulosum censet Onuphrius.
			Constantinopoli multæ turbæ, quòd Leo philoso. Imp. quattò vxorem duxisset. Nicolao, deinde Eutymio Sisgelo patriarchis quartas nuptias improbantibus: & ecclesiastica censura notantibus *Zon. tom. 3. Cedrenus.*
			Vualdridus Bauarus, Bernardus Pictauiensis. *Plat. in Stephano 5. Trith. de Vir. illust.*
		4987	HVMANA.
899	117.		
899	q ROMANVS Gallesianus Tuscus, mens. 3	4987	Agarænos Asiam populantes vincit Andronicus, postea Imperatori suspectus ad eos deficit. *Zon. tom. 3.*
	Vacat. d. 8.		Sahata concubina superiorum Æthiopiæ imperatorum se in imperium insinuans multam tyrannidem exercuit, templa & loca omnia religiosa expilauit, factum aurum & argentum terræ infodit. *Maria. Victorius de Regib. Æthiopiæ.*
	Patriarcha.		
	Constant. Antonio 2.		
	Principibus.		
899	*Eisdẽ Jmpp. & regnant.*	4987	Vndique bella consurgunt, hostes sæuiunt, inimica gens Paganorum insequitur populos Christianorum. *Conc. Tribur. cap 34.* Quod ad Normanos & Danos pertinet, quibus Parisiorum mœnia oppugnarunt, & in Burgundiam recedentes, Senonensem vrbem, sed frustra tentarunt, per Macronem fluuium Trecas incenderunt, vicinas vsque ad Virundunum & Tullum populantes, &c. *Sigeb. & Rhegi. lib. 2.*
	118.		
899	r THEODORVS II. Rom. dies. 20.	4987	q VNIVERSA acta Stephani improbat & abrogat.
	Vacat d. 11.		[Et si hîc videatur illa nimis peruicax Papæ successoris in alterum contentio & scandalum maximum importare videatur, quasi Ecclesia Romana in seipsam diuisa, errore aliquo ageretur, tamen hæc probatio tantum spectauit ad facta Stephani, quæ ius Paparum peculiare propter dominatum Ecclesiæ respicerent, non autem acta publicæ fidei, vt sic, dicamus. In his enim nulla est diuersitas, ne vnius quidem ab omnibus aliis.]
	Patriarcha.		
	Constant. Antonio 2.		
	Principibus.		
	Eisdem Impp. & regnãt, deinde apud Hispanos Alphonso 4. an. 5. apud Anglos Alfredo, deinde Edouardo an. 24.		
899		4987	HVMANA.
901.	119.	4989	
	r IOANNES 9. Romanus monachus, an. 2. di. 15.		Carolus Crassus ab optimatibus regni repudiatus, cùm post Carolum Magnum, inter omnes reges Francorum maximę esset auctoritatis: breui in tantam tenuitatem venit, vt panis quoque egens, ab Arnolpho iam rege facto, stipendia miserabiliter exigeret, ac ab ipso paucos fiscos gratanter susciperet. *Otth. Frising. li. 5. c. 42.*
	Vacat. d. 9.		
	Patriarcha.		
	Constant. Antonio 2.		
	Principibus.		
	Eisdem Impp.		r POST Photium Constantinop. Patriarcham vtraque parte conniuente, post longam concertationem de Primatu illud vsurpari cœptum est, vt ambo episcopi, Rom. scilicet & Constantinop. Oecumenici & vniuersales appellarentur. Hic quidem vniuersalis patriarcha, quod cæteris esse
	Carolo 4. Simplice an.		

dignor & primum post Papam haberet, locum: ille verò vniuersalis Papa, quod Papæ nomen videretur excellentius. Atque hic fuit litis huius finis inter hos duos. *Onuphrius.*

[HVNGARI an. 900. Bauariam deuastantes, simul Ecclesias igne perdunt. *Auent. lib. 4. Annal.*

Anni mundi. 4987

HVMANA.

Florebat Comes Fernandus Congdisaluus, qui mira gessit contra Mauros. Vnde & rerum potitus est in Castella, & eius primus Comes extitit. *Vasæus.*

Circa an. 900. primordia Feudorum in Francia, sub Carolo Simplici. *Annales Rhemenses.*

Etsi alij, vt Connanus non huic, sed Hugoni Capeto ad Conciliandos retinendósque sibi procerum animos, tribuat. 4989

27. Franc. Rege vigesimo sexto.

Sabata regina Æthiopiæ.
Abdala Hisp. & Cordubæ Mira- 839
deinde Abdera. an. 40.
Alphonso. 4. Hisp R. 46.
Edouardo Angliæ septimo.
CONCIL. Rauennense episc. 74. præsentibus Francorum Archiepiscopis, pro ordinatione Formosi contra Synodum Stephani, cuius Synodi acta coram Episcopis combusta sunt. Plati. Sigeb.

Anni Christi 901

ANNVS Dom. DCCCC. quo Carolus Simplex Rex Francorum trigesimus regnum suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolinus factus est. infœlix seculum cœpisse fertur.

NONO seculo permansisse veterem doctrinam à Sectariis oppugnatam sic cõstat. Missa continuata iisdem ritibus & modis, vt scriptores huius sæculi de Ecclesiasticis siue diuinis officiis fidem faciunt, Amalarius Archiepiscopus Treuirensis, Angelomus, Rhabanus de Institutione clericorum, Rhemigius Antisiod. Hincmarus in capitulis, Strabo de exordiis & incrementis rerum Ecclesiasticarum, Fortunatus Treuirensis lib. de diuinis officiis. Corporis Christi veritas, Sacrificium, Transsubstantiatio. *Rabanus lib. de Sacramento Eucharistiæ. & lib. 1 instit. cleri. c. 33. vbi formam Missæ describit. Paschasius lib. de corpore & sanguine Domini, vbi Canonis Missæ meminit, & eius multa exponit, Transsubstantiationem ponens c. 19. & 50. Sic Haymo. 1. 1 imot. 2. Theophylactus in 26. Matth. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 6. Photius in Bibliotheca, & aliis scriptis. Transubstantiationis habet semina Bertramus ipse. vtitur enim vocabulis permutationis, cõmutationis & conuersionis, lib. de corpore & sang. Domini, quantumuis sic à Sacramentariis corruptus & suppositus.* Baptismi effectus, necessitas, ceremoniæ varię, aliena fides. *Hincmarus epistola ad Hincmarum Laudunensem, Haymo super Ascensione Dom. Theophylactus multis locis. Rhabanus epistola ad Reginbaldum, lib. 1. & 2. de instit. cler. Photius in Bibliocheca, Leo Imp. in suis constitutionibus, in quarum. 17. baptizatum illuminatum appellat. vt cum apud veteres Baptisma sacramentum illuminationum dicebatur.* Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquię, imagines, festa. *Idiota cap. 1. & 4. contempl. de Virgine. Haymo hom. de Virginibus. Rhaban. lib. 4 ca. 10. de Sermonum proprietate. Si quis (inquit) contra hanc sententiam venit, non Christianus, sed Eunomianus & Vigilantianus creditur. epist. ad Orgarium, lib. 2. de instit. cleri. cap. 15. & passim. Ionas Aurelia. libris. 3. de imaginibus. Concil. Cabilo. ca. 45 Moguntinum cap. 36. &c. Photius in Bibliotheca. Leo Imp. in constit. Strabus auctor. Glossæ ordinariæ multis locis.* Liberum arbitrium, Fides, Iustificatio, Gratia, Bona opera. *Haymo in. 1. cap. Malachiæ, lib. 1 in Esaiam, in 4. Heb. super Euang. in octaua Paschæ super Psal. 26. 135. super cap. 6. Roman. Rabanus epist. ad Humbertum episc. lib. 14. in Ierem. lib. 4. in Ecclesiasticum cap. 6. & lib. de modo Pœnitentiæ. Theophylactus passim. Photius in Bibliotheca. Angelomus in. 7. cap. 3. Reg. in 13. cap. 4. Reg. Strabus in Glossa Ordinaria sæpè. Idiota lib. de Diuo amore cap. 17. 22. 24. &c. de vera patientia c. 7. 13. 17.* Pœnitentia & eius tres partes. *Rabanus lib. 8. in Ecclesiasticum cap. 3. & lib. 7. cap. 7. epist. ad Reginbaldum Chorepiscopum lib. 2. cap. 30. Instit. cleri. cap. 14. 16. 30. & lib. de modo Pœnitentiæ. Conc. Cabilonense cap. 33. & 45. Haymo in c. 6. Heb.* Claues. Absolutio. *Nicephorus Cartophylax libello de potestate ligandi, & soluendi, quem vertit Oecolampadius. Theophyl. in 16. Matth. & 20. Ioan. Photius in Bibliothe-*

ca

Anni christi.

ca. Primatus Romani Pontif. *Hincmarus ad Hincm. Laudunensem. Quin & hæc ætas eum Apostolicum simpliciter appellabat. Photius Græcus in Nomocanone. Theophylact. in Ioan. 21.* Preces & oblatio pro mortuis. Purgatorium. *Haymo in. 3. c. 5. & 6. primæ Corinth. & in Ps. 6. & in feriam. 6. Pentecostes. & lib. 2. super Esaiam. Raban. lib. 8. com. in Eccl. c. 14. Concil. Cabillonense c. 39. Photius in Bibliotheca. Nam Græci orant & offerunt pro mortuis.* Confirmatio, Chrisma & alia sacramenta. *Raban. libris de inst. cleri. Theoph. in Marc. 6. vbi de oleo vnctionis extremæ aperte. Haymo sup. Ps. 26. sup. 6. Heb. & sup Euang. Hincmarus ad Hincmarum Laud. & ad Tornacensem Eccl. Synodus Arelatensis, Cabillonensis & aliæ huius sæculis. Nicolaus Papa in Epistolis. Hæc & alia agnoscunt Centuriatores in epistola 9. Centuriæ. Patrum (inquiunt) superiorum sensum atque intellectum in ipsam Dei scripturam importârunt, ac piaculum duxerunt, si quis ab eorum ductu vel latum vnguem deflectere auderet. Quod postea confirmant initio col. 1. Membratim deinde indicant ca. 4. de Doctrina col. 205 & seqq. cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ pag. 227. & seqq. c 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 289. & seqq. cap. 9. de Synodis col. 301 sparsim. cap. 10. de Episcopis & Doctoribus Ecclesiæ col. 484. & seqq. sparsim. Vnde qui refutarunt hoc sæculo Claudium Taurinensem, Godiscalcum & similes, simul istos sunt execrati. Adde totius huius curriculi Synodos vniuersas, quæ non paruo fuere numero. Adde & historicos: nam hi omnes cursum Ecclesiæ nostro similem plane pinxerunt.*

* * *

DECIMVM SAECVLVM.

Anni Mundi.

120.

901 t BENEDICTVS IIII. 4989
Roman an. 3. mens. 4.
904 Vacat dies 6. 4992

Patriarcha. Constantinopoli Nicolao Mystico, an. 2. deinde Euthymio Sycello, an. 5.

t INFOELIX dicitur hoc sæculum, exhaustum hominibus ingenio & doctrina claris, siue etiam claris principibus & pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoria posteritatis gestum sit: vnde ferunt tunc repertum fuisse quoddam monstrum capite canino, & cęteris membris humanis, quod statum illius temporis mirificè referret.

[Huc attinet monstra, prodigia, portentaue nec ostenta, sine causa nũquam fieri aut nasci: quia semper naturæ turbatę, aut Creatoris irati indicia sunt certissimà quæ minimè ab æuo fefellerunt.]

Hoc ipso infœliciſſimum, quod Ecclesia sub Cæsaribus esset captiua, sine vllo bono fere pontifice, sine vllo celebri Conc. &c.

Regna autem Occidentis sine magnis principibus. Quare circa an. 900. sub Carolo Simplici quisque præfecturas, comitatus, ditionésque, quæ antea regij Dominij fuerant, non solum retinere: sed tanquam proprium priuatúmque dominium possidere, & ad posteros quoque transmittere cæpit: ea tantùm lege, vt Regi fidem suam obstringerent. Hinc primordia Feudorum in Francia. *Annales Rhemenses.*

Sic & in Germania. Nam Germani sua feuda à Conrado primo suo rege, qui eodem cum Simplice sæculo vixit, se habere fatentur, quem & constat primas illum in Germania de Feudis perpetuis leges condidisse. Sicque Ducum, Comitum, Marchionum, aliarúmve præfecturarum dignitas, quæ olim temporaria fuerat, & morte finiebatur, Iuris priuati & hæreditarij esse cœpit.

Apud Græcos & Hebræos aliquanto fœliciùs. Nam Græci sub Leone philosopho, doctrina & rebus bellicis florebant. Hebræi, præsertim hi, qui Gheonim appellantur, nomine li-

terario tunc erant clarissimi, vt è Cabbala R. Abraham Le- *Anni mundi.*
uitæ apparet.

Græcia literatis abundabat, quoniam & ipse Leo imperium administrans philolophabatur, cuius laudatur à Suida respon- 4989
sum, ad quendam Eunuchum, qui honoraria philosophorũ tribui volebat militibus, Vtinam (inquit) mei imperij temporibus contingat, vt quæ sunt militum potiùs, in doctores & literatum professores consumantur.

Quidam hunc Papam fabulantur martyrio coronatum Haiburgi, quæ vrbs est Germaniæ. Nusquam enim legitur Pontificem Romanum illic fuisse præter Benedictum quintum, qui eò loci relegatus ab Othone Imperatore, tædio animi moritur, vt Platina in eius vita docet.

Cum Arnulphi milites, lepusculum versus Romam fugientem insectati essent cum clamore, Romani terrefacti sese de muro deiiciunt: & hostibus per factos aceruos murum ascendendi locum faciunt an 900. *Sigeb.*

Normanis in castra Ecclesiæ intrantibus, pax aliqua in Occidentis imperio & regnis affulsit, vnde & sequenti centenario secuta est mirabilis & crebra gentium, populorúmque Septentrionalium conuersio. Quare vt hoc sæculum infœlix prædicetur à chronologis Lutheranis, mihi tamen est fœlix, conuersionibus scilicet gentium, præcipue Septentrionalium, Moscouitarum, Sueuorum, Polonorum, Slauorum, Hungarorum, & cæterorum, quo episcopatus illustres constituti Magdeburgensis, Misnensis, &c. reges Sancti Henrici duo, Othones tres, Robertus, &c. populus & clerus pietate ardens, adeò vt illo plura collegia, templa & monasteria condita, restaurata, dotatáque sint, quàm vllo alio. *Trusetus de episcopis, item libro de monasteriis*, per annos videlicet. 150. quousque sub annum 1060. Henricus. 4. turbauit Hæresibus & facinoribus multis totam Ecclesiæ pacem denique literę & disciplinæ viguerunt, maximè apud Græcos, Hebræos & Arabas. Sed hæc sigillatim deinceps demonstrabimus.

Hoc verò vno infœlix quòd per annos fere 150. pontifices circiter. 50. à Ioanne scilicet. 8. qui Nicolao & Adriano 2. Sanctis pontiff. successit, ad Leonem. 9. vsque qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam pontificum integritatem è cœlo in sedem Apostolicam reuocauit, à virtute maiorum prorsus defecerint, Apotactici, Aporasticiue potius, quàm Apostolici. Tanti sceleris rei sunt Germanici Impp. qui ità premebant Ecclesiam, vt sublatis canonicis electionibus, pro libidine, & sæpius pecunia & pactis summos darent pontifices, recusaret electus Pontificatum suscipere, priusquam ab illis confirmarentur. Aliqui etiam vi, aut largitione sedem inuadebant. Vnde minimè mirandum, si tam paucis annis tot extiterint, ac breui tẽpore semper vixerint, quãdo nõ per ostiũ, sed per posticũ, id est, Imperatorũ tyrannidem ingrediebantur. Quo etiam factum, vt Imperium multum ab illo apice declinaret, in quo fuerat à Francis collocatum, & Berengariana hæresis oriretur. E tanto Pontificum numero, quinque modo, & satis tenuiter, laudantur, Martinus 2. Agapetus 2. Ioan. 17. Sergius 4. Gregorius 6. Virtute postea Leonis 9. & seqq. Pontiff. adempta est illa vsurpatio Henrico quarto, magnis etsi motibus, atque ita restitutus est Sedis Apostolicæ antiquus cãdor, species & perfectio.

Suatocopius Morauiæ rex, bello victus ab Arnulpho, eremum petiit, vbi cum tribus aliis, quos illic eremi cultores reperit, incognitus sanctissimè ad mortem vsque vixit. *Syluius cap. 13. Boem.* 4992

Edouardus ordine. 13. Anglorum rex an. 901. ab Ethel-

reda

Principibus.

Leone. 6. Imp. nonagesimo quarto, deinde Alexandro 2. Constantino 7. Leonis fil. an. 41. per ordinẽ, Oriẽt. Impp.

Arnulpho Occidentis octauo & post eum Ludouico Iuniore 4. dict 3 an. 10. Occident. Imp. nono.

Carolo. 4. Simplice Fr. Reg. vigesimo sexto.

Sabala regina Æthiopiæ

Abderamene Hispaniæ, & Corduba Miramolino.

Anni Christi. | Anni Mundi

Alphonso 4. Hispan. quadragesimo sexto, deinde Ramiro, an. 19.

redo Cantuariēsi Episcopo more maiorū coronatur. *Polyd. li. 6 Ang.* Postea cùm eius incuria religio ferè intercidisset, episcopis vel nullis, vel ex aula & bello assumptis à Pontif. increpatus Synodum cogit: in qua à Pleimundo, qui Ethelredo successerat, vno die multi episcopi ordinantur. *Ibid.*

Ad Slauos & Polonos, Cyrillus & Methodius doctrinam Christi propagant: sub Arnulphi imperio. *Æne. Syluius lib. 1. cap. 13.*

Eduardo Angliæ septimo.

HVMANA.

Imperium Occidentis, maximè Italię, quo annis circiter centum & decem Franci potiti fuerant, ad Longobardos transfertur, Berengario 4. Longobardo Duce Foroiulienſi à quibusdam Italis electo in Imperatorem & Vvidone in regem Italiæ. *Blond. dec. 2. lib. 2. & Luithprandus lib. 1. de Rebus per Europam gestis cap. 6.*

Nam post mortem Arnulphi imperium confunditur, dolentibus Romanis atque vniuersis Italiæ populis: quòd in Germaniam translatum esset. Quare nec à Romanis, nec à summo pontifice, deinceps coronati sunt Germanici Impp. vsque ad primum Otthonem, Vnde & in Italia quidam Berengarij vsurparunt imperium. *Trit. in Chron. Hirsaug.*

Hinc Ludouicus de genere Francorum vltimus, coronam à Pont. non accepit propter incendium bellorum, quibus vniuersa flagrabat Italia, & propter plurima pericula: quæ ipsi Germaniæ ingruebant. *Erfordienſis.* Quid si illa negligentia causam diuino quodam iudicio præbuerit: transferendi ad Germanos imperij. Franci à Pontifice imperium erant consecuti, debuerant igitur eodem medio illud retinere.

[Siquidem res omnes semper ad principia sua redire solent, vt sine illis constare non possint.

Imperauit an. 10. iuxta alios sex. Hungaros in Germania vicit.

Nam primo eius anno Hungari in Morauiam & Bauariam impetum fecerant, deinde fœlici pugnæ cuiusdam successu elati: Bauariam, Sueuiam, Franciam, Saxoniam vastabant. *Luithprandus.*

Zendebaldus frater à Lotharingis perimitur, eo quòd rapinis & cædibus omnia turbaret. *Erphordienſ.*

Transfertur imperium ad Longobardos, apud Italos vsque ad Othonem Mag. *Onuph.*

Hinc Berengarius 1. an. 4. apud eos, apud Germanos Conradus 1. an. 7.

VI.

904 v LEO 5. Ardeatinus. mens. 1. dies 10. | 4992

905 *Patriarcha.* | 4992

Constantinopoli Euthymio Sycello.

Principibus.

Constantino 7. Orient. Imp. nonagesimo quinto, & Romano Lacapeno eius vitrico, imperium occupāte: per 26. annos. Ludouico 4. dict. 3. Occident. Imp. nono.

Carolo 4. Simplice Frācorū Rege vigesimo sexto.

Sabata Æthiopiæ.

Hispaniæ Miramolino Abderamen.

v CONSTANT. Imp. rythmis & omnis generis versibus, obitum coniugis suę deplorauit. *Zon. tom. 3.*

Tythmi ergo etiam inter Græcos, vt Latinos, hoc tempore inualuerant.

Philosophiam quæ penè in obliuionem venerat, ordinatis doctoribus excitauit. *Zon. tom. 3.* Quare Simeon Bulgarorum rex Constantinopoli, à puero scilicet, non solùm Demosthenis Rhetoricam, sed & Aristotelis Sylogismos didicit. *Luithprandus lib. 3. cap. 9.*

Romanus Imp. pręter alias largitiones etiam æs alienum pro debitoribus exoluit: cuius summa ad nouemdecim centenarios excreuerat, tabulis in medio foro crematis: item pretium pro iis, qui Constantinopoli in conductitiis domibus habitabant. *Zon. tom. 3.*

Filios suos creauit Augustos, & Constantino, cui Helenam filiam desponderat, prætulit: ac ita depressit, vt is arte pingendi coactus fuerit sibi victum acquirere, donec post. 26. annos paternum regnum recuperauit. *Sigeb. Tom. Volater.*

Anni mundi.

Constantinus recuperatum imperium prudenter administrauit, donec à filio Romano & coniuge poculum infectum bibens, & ex eo aliquantum recreatus: secessit in Olympum, ad Theodorum Cyzicum virum pium, ibique se Deo consecrauit.

x VETVS Roma vsque ad Christophorum Papam cum noua (.i. cum Constantinopolitana ecclesia) in fide consensit. Hæc Nilus Græco quodam libro manus. in Bibliotheca regia docenda sibi proposuit.

Christophorus Leonem Papam, cui alioqui erat familiaris pontificatu exuit. Verum cum male quæsitum peius amisit, mense sexto vel septimo electus in Monasterium

Methodius Morauorum episcopus, Vuorzyuoum in Boëmia vltimum paganorum ducem, vnà cum coniuge Ludinulla ad baptismum adduxit an. 905. quæ miraculis claruit. 4992
Schedelius.

4992

HVMANA.

Carolus simplex tulit edictum memorabile, ac religione plenum contra profanos locupletissimorum cœnobiorum opes, malefico regnum, qui de alieno plus æquo sunt liberales, adeptos: & iam episcoporum iura inuadentes. Coacto igitur concilio, diuitias pontificum sanctas esse constituit. Cœnobiorum libertas sanciri nondum potuit, quòd eorum facultatibus Robertus equitum magister, ac Hugo frater militem alebant, ac iam cum factionis suæ hominibus, occupare regni ius contendebant. *Æmil. lib. 3. Franc.*

HVMANA.

Bellum non omnino extinctum, pactione cum Rollone Normanorum duce facta extinxit. *Ibid.*

Hac tempestate in Babylonia florebat R. Amram R. Sisanæ filius, qui precum formulam & ordinem (Sic appellant Breuiarium Iudæorum Hispanicum) in Hispaniam detulit. *R.* 4993
Abraham in Cabbala.

y LATERANENSEM ecclesiam, quæ temporibus Stephani sexti pene corruerat, reparauit: diuersisque donariis 5001
atque ornamentis locupletauit. Rebus in pontificatu suo confirmatis, in Gallias venit. *Nauclerus.*

Christophorum è monasterio tractum in vincula coniecit. Formosi nomen persequitur, cuius corpus defossum truncari capite iussit. Nihil mirum si isti pōtifices prodigiosi essent. Nam non more maiorum eligebantur, sed à Cæsaribus intrudebantur.

910. Gulielmus dux Aquitaniæ & Aruerniæ comes vir pius Cluniacense monasterium in fundo paterno inchoauit: & Bernonem primum abbatem præfecit, designatis prouentibus ad victum monachorum. *Plat. Sigeb.*

Regino Monachus & Abbas Prumiensis, suos annales à Christi natiuitate ad annum. 905. deduxit.

HVMANA.

Saraceni à Fraxineto & Gareliano monte exeuntes, Calabriam, Apuliam, Beneuentum, ac Romanorum vrbes ita 5001
occupant: vt vnamquámque mediam Romani, mediam Saraceni tenerent. *Sigeb.*

An. 910. Franci infœliciter cum Hungaris pugnant, in finibus Bauariæ & Franconiæ. 5003

911. Imp. moritur sine liberis, & Ratisbonæ sepelitur. MOX igitur sequenti anno Hungari nemine resisten-

Ann. Christi.

Rege Hispan. quadragesimo septimo Ramiro 2.

Angliæ Reg. septimo Eduardo.

122.

x CHRISTOPHORVS I. Rom. mens. 7. 904. 905.

Patriarcha. Constantinopoli Euthymio Sycello.

Principibus. Eidē Jmpp. & Regnāt.

CONCIL. *Gallicanum de bonis ecclesiasticis. Æmil. lib. 3.*

123.

y SERGIVS III. Rom. an. 7. mens. 4. dies 16. 904.
Vacat dies 7. 911.

Patriarcha. Constantino. Euthymio Sycello, deinde Nicolao Mystico iterum, an. 13.

Principibus. Eisdem Impp. & regnāt.

124.

z ANASTASIVS III. Romanus, an. 2. 911.
Vacat dies 2. 913.

te,

Anni christi.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico iterum.

Principibus.

Constantino 7. cum Romano Orient. Jmpp.

Conrado I. Occid. Imp. decimo, an. 7.

Carolo. 4. Simplice Fr. vigesimo. sexto.

Sahata regina Æthiopiæ.

Abderamen Hispaniæ. Miramolino.

Ramiro Hispan. Rege quadragesimo septimo.

Eduardo Angliæ septimo.

125.

a LANDVS, siue Lando Sabinensis.

915 mens. 6. dies 21.

916 Vacat dies 26.

Patriarcha.

Nicolao Mystico iterũ.

Principibus.

Eisdẽ Impp. & regnãt.

Anni mundi.

te, Franconiam & Turingiam populantur.

Annus Christi. 912. erat an. 1000. conditæ vrbis Florentiæ. *Palmer.*

Post Hunnorum & Danorum strages, tertia Hungarorum irruptio defæuiit: tempore Ludouici 3. & Conradi 1. Collecto enim exercitu, omni Bauaria & Sueuia potiti sunt, & Rheno contiguis locis. Saxoniam quoque vsque ad Britannicum Oceanum, igni atque cruore compleuerunt. *Helmoldus in Chro. Slauorum cap. 1. & 8.*

z ADO Vienensis hoc tempore historiam per sex ætates digestam, vsque ad annum. 900. perduxit.

Oddo siue Ottho (quem quidam cum Odilone 4 Abbate Cluniacensi confudunt) instituit in Burgundia, Ordinem Cluniacensium sub regula D. Benedicti. an. 913. *Vincentius in specul. lib. 25. Antonin. 2. parte histo. tit 15. cap. 16. Sabel. Ennead. 8. lib. 1.* Chronicon breue & succinctum cõposuit. *Trit.*

Stephanus Metensis, qui officium de Trinitate, quod in octauis Pentecostes cantari solet, ex Alcuini libro exornauit. *Sigeb.*

Rathbodus Vltraiectensis Nannonis philosophi discipulus. *Trit. de viris illust.*

HVMANA.

5003 Bulgari variis incursionibus vastarunt Græciam. *Zon. tom. 3. & Cedren.*

Amputato capite statuæ referentis Simeonem Bulgarorum Principem, ipse statim (quod mirum est) compertus est mortuus. *Zonar. tom. 3.*

Mortuo Ludouico Iuniore sine masculis, genus Carlinguorum, seu Caroli Magni defecit in Imperatoribus. Conradus enim Imp. non fuit Ludouici filius, sed Conradi Ducis Saxonum. *Honor. & Contractus.*

Conradus ergo primus Imp. Germanus.

Ann. 912. apparuit cometa prẽter morem rutilantior, quem Imperij à Francis ad Saxones translatio secuta est, vel comitata, quod sine magnis motibus & cædibus fieri vix potuit. *Contract. & Honorius in Chronico.*

Conradus Imp. Guormonem Daniæ regem adeò bellis attriuit, vt & pacem supplex peteret: & Christo nomen dare vltro promitteret. *Helmold. c. 8.* Idem & Otto apud Danos & Slauos fidei immemores paulò pòst egit. *cap. 9.*

Morbo correptus priuatis odiis sepositis suasit, vt Imperium à Barbaris afflictum commendaretur Henrico Aucupi hosti suo, cui & per fratrem Eberardum insignia Imperij misit.

Hungari & Saraceni Italiam depopulantur. *Antonin. 2. par. histor. ibidem.*

5004 Hungarorum in Italiam incursiones deuastationesque igneę facies, stellæ micantes, ac hinc inde oberrantes magno hominum stupore præsignificasse feruntur. *Naucler. gener. 31.*

2 BERENGARIVS Ludouicum Bosonis, qui annis 5. cõtra se regnabat in Italia, regno & oculis priuauit.

Circiter an. 915. Ennius Gothus Arragonium regnum instituit. E pyrenæis montibus Mauros in Tarraconensem & Celtiberiam reuersos depellit.

Berengario Italiæ & Rodolpho Burgundiæ regibus, postea de regno Italię inter se dissidentibus, authoritatem suam apud vtrũque regẽ interposuit: quo minus armata manu confligerent. *Sabel. lib. 1. Ennead. 9.*

Eius nepos Sanctius Maior cum filio Ferdinando potitus regnis Legionis & Castellæ, inde Mauros vniuer-

sos depellit, Ferdinando Castiliæ & Legionis, Garciæ Nauarræ, Sancio Nepoti Arragoniæ regum attribuit. Hinc prodiere deinceps tres regum Hispanicorum familiæ.

Garciæ non longa fuit posteritas, Quare regnum Nauarræ crebrò mutatis vicibus, nunc Hispanos, nunc Gallos dominos habuit.

[Aliter schalat Principis Nauarræ Caroli historia, scilicet à Regina constitutum fuisse Regem Nauarræ Ramirum nothum, quòd in causa capitis contra suos proprios ac legitimos filios, tutatus esset. Sanctium verò regem Sopratborum creatum ab illa fuisse, cuius statim & proles extincta & regnum in alia regna, eorumque fidem redactum, sed Garciæ proles etiam num durat ac regnat, Ferdinandi autem soboles, producta est.]

b IOANNES Papa bellator & triumphator de Saracenis maximus, sed tandem in vinculis necatus.

Saracenos totam Italiam, Calabriam & Apuliam vastantes, auxilio Constantini Imp. Græci, tribus præliis ita attriuit, vt intra tres menses penitus ferè extincti sint. *Luitprandus, Blondus.*

Ziptinæus siue Liptineus siue Spitineus Dux Boemiæ factus est Christianus, & nominatur episcopus Pragensis Vvuictech, an. 921. *Sigeb. Plat. Sabell.*

An. 923. sanguis dominicus Augiam delatus est. *Sigeb. Rhegi-nonis continuator.*

An. 926. Leuæ non longè à Bruxella & Antuerpia, vniuersale studium cœpit Ioanne Brabantiæ duce. *Ireni. libro.* 12.

Hungari ab Alberico Capuanorum principe, Pontificis odio euocati: Italiam grauius, quàm vnquam antea fecerant Saraceni, diripiunt. *Idem.*

Moraui à Pont. obtinent, ne deinceps episcopis Boiariæ subiiciantur, sed habeant peculiarem Archiepiscopum: quòd Boiarios Slauorum perpetuos esse hostes dicerent. *Auent. lib. 4. Boiorum.*

Guibertus, seu Vuicpertus, siue etiam Vigipertus (variè enim eius nomen scriptum legitur) Princeps Lotharingiæ ingressus monasterium, sanctè vixit. *Sigeb. Plat.*

Rutgerus Treuirensis, qui librum Decretorum scripsit, obiit anno 918. *Continuator Rheginonis.*

Notingerus, siue Notingus Constantiensis. *Naucl.*

HVMANA.

Ludouicus III. Conradus I. & Henricus I. coronam Imperij non acceperunt, Hungaricis incursionibus impediti. Hinc Historici, eos ferè vocant Germanorum reges, non Imperatores.

Henricus Imper. latronibus & sicariis valentibus, non modo veniam, sed arma & agros conferebat, vt ipsis in bello contra Barbaros vteretur. *Sigeb.*

Cum Hungaris conflicturus, vouet Simoniacam hæresim se toto imperio expulsurum. *Luithprand. lib. 2. cap. 8.*

A Rudolpho Burgundionum duce lanceam dominicam, cui Claui artificiosè affixi erant, magnis pollicitationibus impetrat. Quod munus non tantum auro & argento copioso, sed & magna Sueuorum prouinciæ parte compensauit. *Luithprãd. lib. 4. cap. 12.*

Ea vsus est pro Labaro. Quare & præeunte hoc signo victorifero, semper hostes suos tertuit, & in fugam conuertit. *Ibid.*

Cum Hungaris pacem init in 9. annos. Deinde bellum contra Lotharingos & Francos gerit & imperata facere cogit. *Contin. Rhegino.* Slauius, Danis, Dalmatis & Boemis

Anni Mundi.	Anni Christi.
5004	126. b IOANNES 10. Rom. an. 13. mens. 2. dies 3.
5017	916
	919

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2. an. 3.
Tryphone, an. 6.

Principibus.

Constantino 7. cum Romano Oriĕt. Impp. nonagesimo quinto.
Cõrado. 1. Occidĕt. Imp. decimo, & postea Henrico I. Aucupe, an. 18.
Carolo. 4. Simplice Fr. Reg. vigesimo sexto, & postea fugato in Angliã Ludouico eius filio, Rodulpho Burgundione, an. 2. Franc. reg.
Sabata regina Æthiopiæ, & posteam Ambasandin Ghemaosfare, Girgaz, Degua, Michael.
Abderamen Hisp. Miramolino.
Ramiro Hisp. Reg. quadragesimo septimo, deinde Ordonio 3. an. 5.
Ordonio 4. an. 5.

tributum

Anni Christi. | Anni mundi.

Eduardo Angliæ septimo, deinde Adolstano, an. 16.
CONCIL. in Altaimpago Rhetiæ. Auent. lib. 4.

127.

899 c. LEO 6. ROMAN. mens. 7. dies 15. 5017
929 Vacat mens. 1. 501
930

Patriarcha.
Constant. Triphone.
Principibus.
Constantino cum Romano Orient. Imp. nonagesimo quinto.
Henrico 1. Occid. Imp. 11.
Rodolpho Burgundione, an. 2. Francorũ rege vigesimo septimo.
Degna Michael Æthiopiæ, deinde Bedegaz.
Abderamen Hisp. Miramolino.
Ordonio Hispaniæ rege quadragesimo nono.
Adelstano Angliæ octauo.

128.

930 d STEPHANVS 8. dict. 7. ROMANUS an. 2. 5018
932 mens. 1. dies 12. 5020
Vacat dies 10.
Patriarcha.
Constantinopoli Theophylacto.

tributum imponit. *Ibid. Sigeb.*

Berengarius 2. pacem cum Hungaris sancit, vt tranquillam possideret Italiam. Ita Hungari ad alias gentes turbãdas sese conuerterunt. *Bonfinus.*

924 Lotharingia tota ad Germanos à Francis concessit. *Reginonis appendix. Sigeb.* Francis Normanico bello occupatis & Normanis sub diuersis ducibus sese in Aruerniam, Aquitaniámve effundentibus. Nam quamuis Neustria Rolloni eiúsque genti esset attributa, ab eorum tamen vexationibus Frãcia non quiescebat.

c LVITHPRANDVS Ticinensis post superiorem Ioannem, alterum Ioannem. 11. subiicit, Sergij Papæ & Marociæ nobilissimæ Romanæ filium. At quotquot de Romanis pontificibus scripserunt (fuerunt autem plurimi) non alterum Ioannem, sed Leonem sextum, & illi Stephanum. 7. subiiciunt. Post quos Ioannem ipsum. 11. Sergij P. filium communi consensu referunt. *Onuph.*

Leo intestinos Italiæ motus, qui multos iam annos duraũerant, pacare studuit. *Plati. Nauclerus.*

HVMANA.

Ordonij Hispa. regis tempore, Almanzor dux Saracenorum bellicosus.

Rodolphus Burgundiæ dux secundus, indéque Franciæ rex, Vuillelmo Normanorum Principi Britonum oram maritimam donauit: quam tamen alij à Carolo Simplice Rolloni ante traditam ferunt, sed fortasse posterior fuit prioris donationis confirmatio.

Hungaros Burgundiam populantes, in Italiam traijcere coëgit.

929. Carolus Simplex Peronæ miseranda forte, obiit post quintum suæ custodiæ annum. *Annales Remenses, Abbas Vspergensis.*

d STEPHANVS pacis, mansuetudinis, religionis studiosissimus. *Crantzius & Schedeus.*

Nuba Danorum, seu Normanorum Rex ab Henrico Imperatore superatus, cogitur cum suis baptismum suscipere: & Bosbo ipsis Christum adnunciat. *Vitich. lib. 1. Saxonum & Luithprandus lib. 3 cap. 13.*

An 931. Henricus Imp. regem Abroditarum Christianum facit. *Sigeb.* & Brandeburgi incolas an. 920. vbi Ottho primus episcopatum erexit. *Chron. Meriburg. Munster. in Cosmog.* & Sarabos siue Vandalos, qui tunc Delemantici nominabantur. *Ibid.* Magdeburgum ad Albim instaurauit, atque Vandalis metropolim statuit, Episcopo Adelberto, qui inter Vandalos præclaram nauarint operam. *Crantzius lib. 2. capite 30. Vandal.*

HVMANA.

931. Britonum reliquiæ Normanos omnes cum suo duce Felocam, qui in maritimis Britanniæ regionibus remanserãt, die D. Michaelis, conspiratione, peremerunt.

Illud facinus, Incon Normanorum Ligerim accolentium princeps, vlciscens, regione iterum potitur. *In annalibus Britonum.*

Raimundus Tolasatium comes, & Ermigandus Gothiæ, & Lupus Lacinarius Vasco, Rodolpho Burgundionum regi suum obsequium fidémque deuouerunt. Quorum Vasco equum ferebatur habere annorum plusquam centum, adhuc tamen validissimum. *Luitprandus lib. 5. Annales Remenses.*

e REGI Angliæ negligenter res sacras in suo regno

curanti, nisi emendetur : minatur excommunicationem. *Polydor. lib. 6. Angli.*

Anni mundi.

HVMANA.

4986

In suos carceres clauditur ab Albrico fratre Romam occupante & eam ab Hugone Italiæ & Prouinciæ rege strenuè defendente. *Annales Remenses.*

Qui quidem Hugo an. 936. exercitu suo fame pestéque cõsumpto, ab obsidione vrbis Romæ recessit affinitate priùs cũ Albrico hoste suo inita. *Ibid.*

Nordvvegiæ reges Christianam religionẽ amplectuntur, Volcquardo ibi verbum Dei propagante & Henrico Imp. annitente. *Cranz. in metrop.* 5020

Firtheſtanus primus Episcopus Vintonienſis in Anglia *Polyd. lib. 6. hist. Angli.* 5025

Curricula militaria, quę torneamenta vocantur & equestres ludi atque palestrici, tum primùm apud Germanos excogitantur ab Henrico Imp. & magna pompa ac solennitate Magdeburgi habentur an. 938. inquibus decretum est, vt magnatum scelera punirentur. *Munst. in Cosmograph. Chronicum Saxoniæ.*

Tempore Henrici Imp. Louanienſis Academia in Brabãtia fundatur. *Grassarus.*

An. 933. Henr. pacatis vbique hostibus, Hungaros aggreditur : & ad 40. millia cædit. Hac victoria libertatem patriæ restituit : & summam authoritatem in imperio, & apud exteros sibi comparauit. *Luithprandus.*

Marchias seu limitaneas præfecturas passim constituit, vt in officio regiones continerentur, vt in Cymbrica Cherſoneſo, Sleſuicenſem Marchiam, Brandeburgeſem contra Henetos, Misnenſem contra Boëmios, Lusaticam contra Polonos & Sileſios.

935. Normani in Bituriguin, Turonenſiúmque agros magno agmine irruentes : ab accolis ad vnum ferè cæsi sunt *Chronicon Burgundiæ.* 5025

Britones paulò pòst, qui Normanorum metu in Anglia. diu fuerant profugi: Alano Barbatorta duce Adelstani regis auxilio, patriam repetunt. *Annales Remenses.* 5028

Maiorémque vrbium partem (an. 937.) ex quibus deiecti fuerant recipiunt, maximè verò Nanetenſem, in qua Alanum paulò pòst ducem constituunt : cùm iam alij Britones Inhaëlem Berengarium, in vrbe Rhedonenſi ducem haberent. *Annales Remenses & Britan.*

Tum Hungarorum Barbaries, Franciam totam immaniter deuastabat. *Idem.*

Fons sanguinis largissimè fluxit Genuę, in præsagium fortasse imminentis ruinę ipsius : nam eodem anno capta est à Saracenis. *Martin. in Chron. Sigeb. & Antonin. 2. par. historiæ, tit. 16. cap. 1. 5. 15.*

f OTTO primus Paganos Saxoniam incolentes, ad Christi fidem perduxit. *Martin. in Chron.*

In Zelandia & Scandia Othnicarus Albus sacerdos, doctrinam Christi propagauit. *Saxo Gram. lib. 10.*

Denique Otthonis primi tempore Nortuegi, Liuone, Escones, Curoni, Luxates conuersi sunt. *Henri. Token.* Ecclesiæ verò Slauorum, Vuagrorum, Obotritorum, siue Kycinorum maximoperè auctæ sunt. *Helmold. cap. 12.* ibi Aldeburgi primum episcopum gessit Marco. *Ibid.*

Vuni siue Vuno Hamburg. episc. Gormone ab Henrico superato, qui Christianos crudelissimè fuerat persecutus : in Daniam veniens, multos ad Christum reducit. Insulas maris passim visitat, conuersis Heroldum præponit.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnãt. Hispan. reg. Sãctio cog. Crasso, siue pingui, an. 10 Æthiopiæ Arma-Cul. landin.

129.

c IOANNES II. Rom. an. 4. mens. 10. dies 15. Vacat dies 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2. an. 3. Tryphone, an. 6.

Principibus.

Eisdem Impp. & regãt. Rodolpho Burgũdione, deinde Ludouico 6. dicto 4. Transmarino ex Anglia, reuerso an. 27 Franc. Reg.

130.

f LEO 7. ROM. an. 3 mens. 6. dies 10. Vacat dies 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Theophylacto.

Principibus.

Constantino 7. an. 16. cũ Romano Lacapeno Oriẽt. Imp. nonagesimo quinto.

Othone I. cog. Magno, an. 36. Occid. Imp. duodecimo, vel potius Germanorum rege.

Ludouico Fr. Reg. Vigesimo octauo.

Bedega Æthiopiæ, deinde Arma.

Abderamen Hispaniæ Miramolino.

Anni Christi

Sanctio Crasso Hisp. Reg. quinquagesimo.

Adelstano Anglorum reg. octauo.

CONCIL. Erphordiense contra Imperatorem, qui monachos eiecerat è claustris. Lambert. Schafnaburg. in hist. Germ.

131.

940 g STEPHANVS 9. dictus 8. Germanus, an. 3. mens. 4. dies 12.

943 Vacat dies 10.

Patriarcha.

Constãtinopoli Theophylacto.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant.

Arma Æthiopiæ.

Halihatan Hispaniæ Miramolino, an. 16.

Ramiro 3. Hispan. Reg. an. 25.

Edmundo Angliæ, an. 6.

941 CONC. Suessionense, cuius decreto episcopatus Rhemensis Hugoni Heriberti filio adiudicatur: & confirmatur. Annales Rhemenses.

132.

943 h MARTINVS III. (siue Marinus Sigeb.) Rom. an. 3. mens. 6. dies 10.

947 Vacat dies 12.

Anni mundi

nit. Et vlterius progrediens, Anscarij exemplo mare Balticum ingreditur, & ad Byrcam ciuitatem ad littus maris sitam appellens: Suecos & Gotthos iterum Deo lucratur, vbi & moritur an. 936. *Helmoldus.*

Aldedagus Hamburgensis potestatem à Leone. 7. in omnem Septentrionalem plagam, ad episcopos & Ecclesias constituendum accipit. *Crantzius libro tertio cap. 16. & decimo septimo. Metrop.*

Romanus Lacapenus Imp. Theophylactum filium suum minimum, detonsa coma clericum fecit, vt per graduum ordinem posset adipisci patriarchatum vrbis Imperatoriæ. *Zon. tom. 3.*

5028

HVMANA.

Otto Imp. veterum more consulum securim sibi præferri præcepit, qua nocentes percutiebat. *Crantzius lib. 3. Metrop. cap. 12.*

5031

Regno Lotharingo sibi cedenti, Henricum fratrem Ducatus nomine præfecit.

g STEPHANVS Germanorum primus, pontificium apicem est consecutus. *Naucler.*

Anthropomorphitarum hæresis repullulat, dicentium Deũ esse corporeum, & habere humanam formam. Eos sua eruditione & libris, repressit Racherius siue Catherius Veronensis Episcopus. *Sigeb.* Prius exorta fuerat circa annum 400. *Sozom. lib. 8. cap. 11.*

Parnassum Longobardiæ ciuitatem, quę tota ea hæresi contaminata erat, vicinæ vrbes capiunt & incendunt: omnibus pene trucidatis & agro dioecesis inter tres Archiepiscopatus Mediolanensem, Placentinum & Cremonensem, diuiso. Qui è tanta clade superfuerunt, eiurata hæresi oppidum Cremam, haud procul inde dissitum extruere permissi sunt. *Bergomen.*

S. Huldrichus Augustanus episcopus annis. 50. Conradus Constantiensis. S. Vigilbertus Lotharingus, siue Vgibertus eius regionis princeps singulari pietate, & miraculis. *Bergomensis.*

Magdeburgum fit Archiepiscopatus, & ei subiiciuntur sex suffraganei: Merspurgensis, Misnensis, Gizensis, Brandeburgensis, Hamburgensis, & Borenensis. *Kranti lib. 3. cap. 24. Irenic. l. 3. c. 38.* nempe tota Vandalia vsque ad Panim fluuium.

HVMANA.

Guilielmus secundus à Rollone dux Normaniæ, pius alioqui, interfectus est an 943. Huntho eius successor eandem fidem secutus est. *Lazius.*

Paulò post ille Ducatus in Comitatum versus, tandémque occupatus à Francorum Regibus, diuturnorum bellorum inter eos & Anglos seminarium extitit. *Munst. libro quarto. Cosmog.*

R. Saadias Haggaon, scribebat in Babylonia commentarios: in Biblia & Talmud. libros item in hæreticos sui temporis, maxime in quendam Hanielem Balcim, qui legem è suo capite interpretabatur, & scholam ad id aperuerat. *R. Abraham in Cabbala.*

5031

Librum scripsit de lingua Hebraïca, & alterum de elegantiis. Vnde ab eo orditur auctores Grammaticos, Abben Ezra initio Mozne.

5035

h MARTINVS totum se religioni addixit, templa reparauit, pauperes liberaliter fouit, omissis bellis præcessorum pacem coluit. Quare Otthoni & Lothario Hugonis Italiæ regis

filio auctor fuit, vt ab armis discederent, cum tota Italia: præter famem aliis etiam acerbis calamitatibus premeretur. *Plat. Bergomens.* — *Anni mundi.*

Sub dirarum denunciatione, Franciæ Burgundiæque Principes, ad obsequium fidémque regis sui redire compulit. — 5031

Vuillelmus Normanorum princeps primus, cum rege in gratiam rediit. Deinde Vuillelmus Pictauiensis comes, Britones Hugo Magnus & Heribertus.

Pacis auctor & intercessor Otto Cæsar fuit, cum ad eum in Lotaringiam rex Francus, ipsique Principes se contulissent. *Annales Rhemenses.*

Termodus quidam Normanus, cui Setricus rex (qui è Dania à patre pulsus, in Neustriam paulò antè aduenerat) opitulabatur, Normanos à Christo ad paganismum redire: & in Francum regem res nouas moliri suasit. Sed bello aduersus eos suscepto, ab Hugone magno partim perempti sunt: partim fugati, Eburonibus & Thotomago in obsequium Ludouici regis receptis. *In Normanica histor. & Annal. Rhemens.*

Patriarcha.

Constantinopoli Theophylacto.

Duces Hungarorum duo præcipui Bologudes & Gylas, Imp. Constantinum conuenerunt, atque imbuti doctrina Christiana, sacro lauacro tinguntur. Muneribus ornati & doctore verbi assumpto (cui Hierotheo nomen fuit. *Volater.*) redeunt. Hac occasione verbum Dei, in illis regionibus plãtatur. Vetum alter in pristinam Idolomaniam relabitur, Gylas verò religionem & iusiurandum fideliter tuetur. *Zon. tom. 3.*

Gylas videtur esse Geysas filius Toxis, qui Hungaros Christianos olim sub Carolo Magno effectos, deinde relapsos, doctoribus è vicinis gentibus accersitis: iterum ad fidem perduxit an. 964. vel iuxta Cromerum 990.

Principibus.

A pontifice Rom. postulauit, vt Strigoniensem Ecclesiam metropolitanam esse iubeat: ac cæteros episcopatus in Hungaria erectos, sua authoritate confirmet. *Bonfin lib. 1 dec. 2.*

Eisdem Jmpp. & regnant.

Pilgrinus Batauensis & Laureacensis episcopus, cum Vuolphango viro eo sæculo doctissimo, in Hungariam profectus, ecclesiam Christo lucrifecit. *Auent. lib. 5. Annal. Boiorum.*

Eliga vxor ducis Russorum, qui Romanos classe infestarat, defuncto marito, Christo nomen & fidem dedit. *Zon. tom. 3.*

Sbinahanni Æthiopiæ, deinde Tredda-Gabez regina, an. 50.

HVMANA.

Otho Lotharingorum & Francorum Duisburgæ conuentum an. 944. egit. *Reginonis continuator.*

945. Burgundiam subegit & imperio adiunxit. *Sigeb.* & Abbas *Vsperg.* Conrado rege addicente.

Normanni qui nuper è Dania aduenerant, in sedes Britonum, post cæsos Berengarium & Alanum ipsorum duces: nullo postea repugnante sese iniecerunt. *Annales Rhemenses.*

Ludouicus rex Franc. Hagroldi cuiusdam Daniæ regis, patria sua profugi filij dolo circumuentus, cùm amicè ad eum venire putaretur, captus est: comitésque eius cæsi, nec ante dimissus, quàm Normanis, ducíque illorum sua iura libertatémque restituisset obsidibus datis. *Iidem.*

CONC. *Bonnense Episc. 22* — 543
Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Rheginonis Continuatio lib. 2.

Post Sbinahanni Æthiopiæ regem, in Mariani Victorij Æthiopicis, iam anni singulorum regum definitè exprimuntur, nempè ab an. 940. ad nostram vsque memoriam.

Tredda Gabez puella regia Æthiopum, nupsit regulo Bugnæ, è quo suscepit filium, in quem fraudibus fœmineis, ad Athaliæ exemplum, potestatem totius Æthiopiæ transtulit, cæso vniuerso regni semine: vnico infante regio excepto, qui ex Axuma prouincia, vbi erat sedes regia, in Sabam eua- — 5035 — 547

Anni Christi.

133.

947 i AGAPETVS II. Iunior Rom. an. 7. mens. 9. dies 10.

955 Vacat dies 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Theophylacto, deinde Polyeucto an. 17.

Principibus.

Eisdem Impp. & Cõstãtino solo Orient. Imp. nonagesimo quinto.

Tredda Gabez Regina Æthiopiæ an. 50.

Halihatan Hisp. Miramolino, deinde Hissen. an. 29.

Ramiro 3. Hispaniæ rege quinquagesimo primo.

Eduardo Angliæ, an. 9.

CONCIL. *Virdunense.*
Annal. Rhemenses.
Mosomense, idem.

Ingelheimense Epis. 30. vel 34. præside Marino siue Martino legato Apostolico, præsentibus Ottone Germanorum, & Ludouico Frãc. Reg. de Episcopatus Rhemensis cõtrouersia, & tota ea, quæ tamdiu regnum Galliciũ inter Ludouicum regem & Hugonem Magnum eõturbabat. Herma. Contractus in Chron. Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Continuatio Rheginonis lib. 2.

Treuerense de eadem controuersia. Annal. Rhemens.

Augustanum 2. apud Vindelicos Episcop. 25. præsente Imperatore Herm. Contract.

Anni mundi.

5035 sit ad septem illius prouinciæ principes. Atque ita in istius regine posteritate per an. 333. in quinque scilicet nepotibus, tam florens mansit imperium, donec Icun Nuamlach, sub an. 1265. ad suam familiam, id est, primam restitueret.

Nam iam olim à temporibus Solomonis, reges duntaxat sumebantur è maribus prosapię Dauidicę, quæ illic regnare cæperat: per Meillic Salomonis filium è regina Saba. *Marius Victorius de Regibus Æthiop.*

944. Abdara Saracenorum rex, à Gallitiæ rege Radimiro vincitur: quod ingenti terræ motu, significatum ferunt. *Luitprandus. Sigeb.*

5043 i AGAPETVS tota Italia bello ardente, pontificatum iniit. Non malus Papa, sed malo tempore. Nam à vitæ innocentia, & Christianæ religionis amore celebratur. *Naucler. Bergomens.* Pacis fuit studiosus. Quare Albertum Berengarij filium Venetos, postquam Ottho ab Italia discessisset, vexare pro virili prohibuit. *Platin.*

Hugonem Magnum diris obstrictum pronuntiauit, quoúsque regi Franc. Ludouico satisfeciſſet, résque bello ereptas reddidisset. *Annales Rhemenses.*

Frontho Daniæ rex, petit ab Agapeto Pont. sibi doctores mitti. *Saxo Gram. lib. 9.*

Manasses grauissimo scandalo episcopatum Arelatensem reliquit, vt ad Veronensem, deinde Mantuanum, postremo Tridentinum transuolaret: quòd huiusmodi sacerdotiorum permutatio, antiquis ecclesiæ canonibus aduersaretur. *Luitprand. lib 4. cap. 3.*

Bruno Colonienſis plurimos Normanorum in sua prouincia passim vagantiũ, Holsatos, Danos, Nortalbingos & Dithmarsos, ad religionis & imperij. Rom. obedientiam adduxit. *Crant. Saxo lib. 3. cap. 12.*

S. Dunstanus, & Odo Seuerus, Cantuarienses, qui de transubstantiatione & plurima alia scripserunt. *Polyd. lib. 6. Ang.* Osualdus Floriacensis. Alphredus, Etheluoldus. *Idem lib. 7.* Serlo & Fridegodus Britanni.

Vuillielmus Otthonis Imper. filius, Archiepiscopus Moguntinus Chronica scribit.

Luitprandus Ticinensis Diaconus, historiam rerum per Europam gestarum, libris sex an. 858. ad 930. vsque Ottonis Magni ferè continuat.

HVMANA.

An. 950. Ottho Venedos eorúmque regem subegit, deinde bis Italiam ingressus, primò vicit Berengarium quartum Italorum regem, secundò eum Regno pellit. *Palmer. & Volat.* Idem Ottho Magdeburgum ciuitatem Germaniæ condidit, ad petitionem Edittæ vxoris suæ, cùm antea esset ibi tantùm arx extructa.

Hungari Noricum, Italiam, Franciámque petunt, & Baioariam depopulantes victi ab Ottone, immensa cæde iuxta Augustam vrbem Alemaniæ, necantur. *Herm. contra. in Chron.*

Dania ab Ottone subiugata, & ad fidem plenius conuersa in tres Episcopatus diuiditur: atque Hamburgensi metropoli subiicitur. *Helmold.*

Constantinus Imperator regnauit cum Leone patre, Alexandro patruo, & matre annos tredecim, cum Romano Lacapeno viginti sex, postremo solus quindecim. *Zonar. tom. 3.*

947. Acris & niuosa hyems à Nouembris initio, vsque ad æquinoctium vernum in Polonia perdurauit. *Crom. libro tertio. Polo.*

k POTENTIA pattis fretus pontificatum sibi assumit. Venationibus magis, quàm precibus deditus &c. Monstrum hominis Platinæ. *Anni mundi.* 5043

Ioannem hunc 12. primum in pontificatu nomen suum mutasse docet Onuphrius, cùm anteà Octauianus vocaretur, vt Guillielmus Bibliothecarius scribit. Contra eos, qui hoc Sergio, multò ante, tribuunt. 5051

Ottho rebus fœliciter contra Berengarium gestis à Ioanne 12. coronatur & inungitur in Germanorum primum imperatorem: atque à Romano populo salutatur Augustus. *Sigeb. Æmil. lib. 3. Palmer. in Chron. Luitprandus lib. 6. cap. 6.* Fuit primus, qui post translatum ad Germanos Imperium, Imperiales titulos ritè susceptit. *Palmer.* nam à Ludouico 3. vsque ad ipsum deinceps Imperij corona caruerunt.

Giselbertum auctorem libri Altercationis Ecclesiæ, & synagogæ circa an. 960 ponunt, sed nos suprà aliter an. 880.

Multa monasteria per Otthonem, aut restaurantur, aut ampliantur, aut ædificantur. *Sigeb.*

958. Bruno Colonienſis Archiepisc. Nortalbingenses, Danos, Holsatos, Stormatos, Dithmarsos & reliquos in Chersoneso Cimbrica, ad fidem Christianam conuertit. *Chron. Mesburg. Sigeb.*

In Synodo Romana Ioanni pont. vitio datur, quòd matutinas & canonicas horas neglexerit, & se crucis signo non munierit. *Luitprandus lib 6. c. 7.*

Sub Romano const. Imp. Christi effigiem nullis factam manibus, sed diuinitus linteo impressam, Agareni ea pacem sibi redimentes, Cõstantinopolim transmittunt. *Zon. tom. 3.*

Ethelstanus Anglorum rex, ab Otthone magno Ensem Constantini Magni, cuius in capulo clauus Christi hærebat: Lanceam, qua latus eius transfossum: partem Sanctæ Crucis & spineæ coronæ impetrauit, quorum partes aliquot idem rex, Malmesburiensibus donauit. *Ranulphus lib. 6. cap. 6.*

Helena Ragorum (Thuscorum, habent Chronica Tritemij) regina, legatos ad Otthonem Imp. mittit, vt episcopos & presbyteros assequatur: ad Christi doctrinam in sua gente prædicandam, an. 959. & Adelbertum, qui postea Magdeburgensis episcopus factus est, recipit. *Continuatio Rheginonis.*

HVMANA.

Regnum Nauarræ vltra montes Pyrenæos, ab Eneco Comite Bigorræ sumpsit originem, anno 961. Nam è montibus Pyrenæis, in vicinam Nauarræ planitiem descendens cum magno exercitu, eam totam regionem è potestate Saracenorum eripiens: meruit primus rex in eo loco salutari. *Volater. lib. 22.*

956. Arnulphus Flandriæ comes multa cœnobiis detraxit, quæ sue diuisit nobilitati, sed eo miserè mortuo, possessiones 5046
receptæ sunt intercessione Emmiæ Reginæ apud Lotharium regem. *Meyer. in Cron. Flandr.*

Barda Phocas legionum domesticus, Agarenos Orientales repressit: eisque vrbes multas ademit. *Zon tom. 3.*

Romanus Imp. matrem & sorores aula exegit, quæ postea dolotis impatientia, quæstum prostitutione corporis quæsiuerunt. Hoc imperante, Nicephorus Phocas legionum præfectus, Cretenses Agarenos vincit: deinde in Syria Berrœam capit. Sic Leo eius frater Agarenos Orientales, vel necat vel profligat passim grassantes. *Zona.* 5051

Cruces in vestibus apparuerunt, & signum in sole. *Her. contra in Chron.* Multa horrenda portenta contigerunt, *Sigeb.*

Tres Reguli Hungarorum, bello per Otthonem capti suspendio perierunt: & Hungari ita iterum prælio attriti sunt:

vt vltra

134. *Ann. Christ.* 951

k IOANNES 12. Rom. an. 9. mens. 3. dies 5. 963
Vacat dies 1.

Patriarcha.

Constantinopoli Polyeucto.

Principibus.

Constantino solo & post eum, Romano. cogn. Puero eius filio Orien. Imp. nonagesimo sexto.

Otthone I. Mag. Germanorum & Romanorum Imp. duodecimo.

Lothario an. 31. Frat. Reg. vigesimo nono.

Tredda Gabez regina Æthiopiæ.

Hissen Hispaniæ Miramolino.

Ramiro 3. Hispaniæ Rege quinquagesimo primo.

Elfredo Angliæ decimo & per ordinem Eduino an. 4. Edgaro, an. 16.

CONCIL. *Ingelheimense 2. Episc. 16. præsente Otthone. Continuatio Rheginonis.* 948

CONCIL. *Romanum plurimorum Archiepiscoporum, omnium propè Episcoporum Italiæ, præsente Otthone Imp. qui illud coegit contra Ioannem 12. Papam. Continuatio Rheginonis, & Luitprand. lib. 6. cap. 6. & sequentibus. In eo electus est Pontifex Rom. Leo 8.* 963

Anni Christi.

135.

963 I LEO 8. Rom. an. 1.

964 mens. 4.

Patriarcha.

Constantinopoli Polyeucto.

Principibus.

Eisdem Imp. & post Romanum, Nicephoro Phoca an. 10. Orient. Imp. & regnant.

Anni mundi.

5051

5052

vt vltra mutire ausi non fuerint. *Sigeb in Chron.*

Transfertur Imperium Italorum siue Longobardorum, ad Germanos per Otthonem Mag. Berengario. 4. cum Alberto filio mortuis.

I HIC & sequentes pontifices variè ab historicis collocantur. Quin & ante hunc aliqui nominant Benedictū quintum, mens. 6. quem eiecit Ottho Imp. de sede, compellens clerum: vt illius loco Leonem susciperet.

Leo 8. Damnato per contumaciam Ioanne 12. in Concilio Romano, ex Laico electus est Roman. Pontifex: vnde natæ sunt Romæ maximæ seditiones. *Sigeb. Palmer. Luithprand. lib. 6. cap. 8 & 9.* Ipse cum toto clero & populo Romano, in Concilio potestatem eligendi Rom. Pontificem, & ius inuestituræ Imperatori iterum contulit. *Plat. Sigeb. & Ca. in Synodo distin. 63.*

Nicephorus Imp. Orientis in Ciciliam veniens, capit Anabarzam, Rosum, Tarsum, Mopsuestiam, classem Ægyptiam. Cyprum quoque recuperat, & Syriæ ciuitates prope Lybanum vsque ad Antiochiam.

Ob leges iniquas fuit omnibus exosus. Prætextu enim bellorum omnis generis, exactionibus subditos premebat. Ob frequentes expeditiones inopiam pecuniæ causando, annua dona iam olim templis & piis domibus concessa: penitus sustulit. Decreuit ne fundi Ecclesiarum augerentur, quòd illæ opes à sacerdotibus in Ecclesiæ vtilitatem non conferrentur. Sumpta occasione contentionis, inter episcopos & patriarcham de suffragiis, auctoritatem designandi Episcopos sibi vendicauit: Vnde in vacantem Ecclesiam, mittebat aliquem suorum seruorum, quo parcè sumptus necessarios faciente ipse reliqua sibi vendicabat. Præterea decreto sanxit vt milites in bellis interfecti, pari cum Martyribus honore colerentur: quod ratum non fuit. Patriarcha Polyeucto, primoribus sacerdotum, & principibus senatus strenuè resistentibus. *Zon. tom. 3. in Vita Nicephori & Zimisce.*

Arrepta licentia conferendi episcopatus pro suo arbitrio, mox quoque cum suis politicis: ipsam religionis formā præscribere conatur, itémque milites consecrare siue inter martyres referre decretis, hymnis, aliisque diuinis honoribus. Patriarcha & nonnulli primarij sacerdotes & laici Deum timentes sese opponunt, atque triennio ab vsu sacræ communionis remouent. *Zon. tom. 3. id est, in eius constitutionibus lib. 1. Iuris Orientalis pag. 22.*

[Hæc Imperatorum orientalium audacia ingentes in Ecclesia turbas excitauit. Et causa fuit cur tam multæ hæreses in Ecclesiam irrepserint, imò in eam impetum fecerint etiam in occidente: dum quisque suorum errorum, aliquam excusationem plausibilem prætexere conatur.]

Eodem tempore, quo Nicephorus Phocas ius conferendi episcopatus & sacerdotia in Oriente sibi sumpserat. *Zon. tom. 3.* Ottho primus, an. scilicet, 961. hoc iure in Occid. vti cæpit. Nam Landoüardus Mudensis episcopus, primus inter omnes antecessores suos inuestituram (vt loquebantur) & regalia suscepit de eius manu. *Crant. lib. 3. Metrop. c. 33.* Quapropter longa de hoc iure fuit in Ecclesia & miserabilis concertatio. Hoc enim duo Henrici Pater & filius, hoc idem duo Frederici auus & nepos, defendere & tueri tentarunt. Sed vicit Christus, vt ius suū Ecclesiis Imperatores reliquerint, aut potius relinquere propter infortunia coacti fuerit. *Idem lib. 2. cap. 29.*

Ottho ad Comitem Abbatiam Lauresheim petentē scriptum est, inquit, Nolite sanctum dare canibus. Quod quamuis à doctoribus spiritualiter intelligendum esse prædicetur, ego tamen satis me dare canibus sanctum censeo, si monaste-

riorum prædia, quę à religiosis viris Deo sunt militantibus tradita tulero, & sæculo militantibus dedero. *Luitbprandus lib 4 c.15.* *Annus mundi.*

m Hic incipit historicorum varietas in recensendis huius nominis pontificibus. Nam aliqui ex hoc Ioanne 12. cum bis pontificatum tenuerit duos faciunt. Sed perperá è Lāberto, horū temporum vicino. Quod & fatentur Magdeburgenses Cent.10.c.10. pag.630 & Cent.11.c.10 pag.519. Quod arguit Ioannem siue Ioannam Anglicam (vt qui nunquam in rerū natura extiterit) nunquam agnitam fuisse inter pontifices. Alioqui ab ipso, vt potè octauo, diuersitas debuisset auspicari. 5051

Odelricus episcopus Rhemensis, Theobaldum Vetulum siue Veteratorem Carnutum comitem excommunicat, quòd Codiciacum aliaque eius Ecclesiæ oppida villásque pertinaciter obtineret. Quo exemplo permotus Heribertus comes, Sparnacum reddidit: & aliorum reddendorum spem fecit. *Annal Rhemens.* 5052

HVMANA.

Nicephorus pacta vetera renouat cum Imperatoribus Occid. Ottho vicissim confirmandæ amicitiæ causa, petit Theophaniam priuignam Nicephori, Romani, autem filiam filio suo. Quod cum indignè ferrent Græci, & legatos in itinere violassent, Apuliam & Calabriam, quæque adhuc in Italia vrbes eis parebant, depopulatur, donec Theophania filio suo nubit.

Anno 960. legati Russorum ab Otthone, doctores & Sacerdotes impetrant. Præcipuè Adelbertum ex monasterio Corbeiensi, doctrina & sanctitate insignem. Verum is vix euasit ipsorum manus, priusquam firma pietatis fundamenta iecisset. *Chron. Hirsaugiense.*

* Platina & nonnulli alij, hunc numerāt inter Roma. Pontifices.

n An. 964. Mieslaus principatum Polonicum post patris Zemomisli funus, anno seq. 965. Christianum baptisma cum tota gente suscepit. Hinc deinceps Poloni publicè Christiani. Ante quem annum, supputatio temporum apud eos est incertissima. Quare hic eorum Chronica propriè incipiunt. *Cromerus.* 5052

HVMANA.

Cum inter filios regum Francorum, æqua lance partitio fieret, vt & omnes regni titulo decorarentur, sub hæc tempora Lotharius solus regnum obtinuit & fratribus portionem, quæ regis Franciæ imperio esset obnoxia, assignauit. Quod postea obtinuit in tertia Capetiorum familia in hunc diem. 5052

968 Adelbertus quintus Italiæ rex, anno regni sui quarto ab Otthone pellitur, ac sic Italiæ regnum, quod per 80. annos fermè steterat, desiit. 5053

o In remunerationem collati in se beneficij ab Otthone Imper. Otthonem eius filium Augustum appellauit. *Palm.* 5052

Polonis Ægidium Tusculanum Cardinalem religionis plātandę gratia, dedicat Apostolum vt ibi dioceses & Episcopos 13 constituat. *Chron. Poloniæ. Crom. lib. 3.*

Ei Ottho in Rauennensi plurimorum episcoporum Concilio, vrbem & terram Rauennatensem aliáque à suis maioribus ablata reddidit, quæ vel Constantinus donauerat, vel Carolus Mag. restituerat: aut ante illum Iustinianus vel Arithbertus Longobardorum rex confirmauerat. 5053

Gerardus Cameracensis Episcopus doctissimus. Quidam ad hæc tempora, referunt Stephanum Episcopū Heduēsem. 5060

Vuitichindus

Anno Christi

134.

m Ioannes 12. profugus, Leone 8. vrbe fugato, iterum Pontificatū obtinuit, mens. 3. dies 28. 964

Patriarcha.

Constantinopoli Polyeucto.

Principibus.

Iisdem, qui prius.

Mieslao autem Polonorum principe & Christiano, an. 35.

In Cone. *quorundam Episcoporum Leonem 8. depositi & damnauit eius acta, & Concilium Romanum collectum ab Otthone. Sigeb.*

Schisma 23.

* Benedictus 5. Romanus mortuo Ioanne 12. à Romanis contra Leonem 8. electus sedit. 964

135.

n Leo 8 Romanus, post Benedicti coactā abdicationem restitutus ab Imperatore sedit. mens. 8. di. 22. 964

Vacat mens. 6 dies 15.

Concil. *Romanum maiorum Episcoporum præsente Imp. contrà Benedictum 5. Contra Reginonis.* 966

136.

o Ioannes 13. Rom. an. 6. mens. 11. dies 5. 965

Vacat dies 13. 972

Anni Christi.

Patriarcha.
Constantinopoli Polyeucto, deinde Basilio, an 4.
Principibus.
Nicephoro Phoca Orient. Imp. nonagesimo septimo, & eo cæso, Ioãne Zimisce an. 6.
Othone Occid. Imp. 12.
Lothario Franc. Reg. vigesimo nono.
Tredda Gabez regina Æthiopiæ.
Hissen Hispaniæ Miramolino.
Ramiro 3. Hispaniæ Rege quinquagesimo primo, deinde Veremundo 2 an. 17.
Edgaro Angliæ 12.
Miesiao primo Polonorum Principe Christiano.

CONCIL. *Rauennense præsente. Imp.*

137.

972 p: BENEDICTVS 5. dictus 6. Roman. an. 1.
973 mens. 6.

Patriarcha.
Constant. Basilio.
Principibus.
Eisdem Imperantibus vsque ad Otthonem 2. & regnant.

CONCIL. *Ingelheimense 3. propter Adalberonẽ Sancti Vualrici Augustinensis Episcopi nepotem. Herma. Contr. in Chron. Anglicanum. Polyd. libro 6. hist. Angl.*

138.

973 q DONVS II. siue Dõnus, Rom. an. 1.
974 Vacat dies 2.

Anni mundi

Vuitichindus siue Vuindichinus monachus Corbeiensis, vitam Pauli Eremitæ, gesta item Henrici 1. & Otthonis 1. Imper. ac historiam de origine & rebus Saxonum vsque ad an. 973. tribus libris conscripsit. *Sigeb. Trit. extat eius historia,* & alia multa tam prosa, quam metro.

Mieslaus siue Miescilaus 14. Polonię Dux omnium Ducum Polonorum primus Christianus fit an. 965. Ex quo tempore, tota Polonia Christianam fidem retinet. *Bonfin. lib. 1. de reb. Vngar. dec. 2. & Marti. Cromer. lib. 3. histo Polon.*

Boleslai primi Boëmorum ducis filiam ducit, septem mulieribus Ethnicis repudiatis, cuius disciplina totum se ad propagandam Christi religionem conuertit, regiones in dioceses distribuit, Archiepiscopos duos Gnesnensem & Cracouiensem instituit, reliquis verò Ecclesiis episcopos attribuit, Posnanienſi, Smagorouiensi, Crusuicensi, Plocensi, Culmensi, Lubuscensi, Camenensi. *Crom. lib. 3.*

Huius filium Boleslaum Adelbertus in fide erudiit, qui ad Borussos postea veniens Martyr Christi euasit. *Cranzius lib. 2. cap. 29. Vandal.*

Stratiquates Boleslai Boëmorum regis filius, olim clero ascriptus, cum ad episcopatum quendam vocaretur: eum tanquam suo genere indignum contempsit. At cùm postea alium quendam splendidiorem ambiret, propter familiæ dignitatem obtinuit quidem, sed dum à Moguntino consecratur, statim à diabolo arreptus, miserèque tortus, expirauit. *Ibid. cap. 28.*

An. 970. Hatto Moguntinus episcopus murium morsibus conficitur, eiúsque nomen parietibus & chartis inscriptum abraditur in turri, quæ à Muribus nominata in hunc vsque diem in Rheni flumine conspicitur: quòd pauperes famis tempore, in quodam horreo per speciem murium cremasset. *Maria. Scotus. Martini chronicon. Honor. in Flor.*

966. Haraldus Rex Danorum cum vxore & Sueuone filio baptizatur, conspicatus Poponem adhuc clericum, per miraculum ferrum ponderosissimum candens: in fidei Christianæ probationem, manibus citra noxam gestantem: vnde iussit subditos omnem prorsus idololatriam eiurare, & vnum solum Deum adorare, cùm anteà Christum simul & idola colerent. *Sigeb. & Krant. libro tertio cap. 25. Vuitichin. libro tertio histor. Saxon.*

In Nordvvegiâ & Anglia Ecclesias Christi adiuuit, Haquinum Nordvvegiæ principem restituit, prius pietate instructũ, vt Christianis deinceps nihil molestiarum afferret. *Krantz. lib. tertio cap. 38.*

Etmundus Suecorum rex, Erici filius, Haraldo fœdetatus, Christianis æquus. *Ibid.*

Supererant adhuc in Oriente Manichęorum reliquiæ, quas precibus Theodori Patriarchæ Antiocheni, Ioan. Zimisces Imperator ex Orientis partibus: Philopolim in Occidẽtem transtulit. *Zon. tom. 3.*

Vuormatienses, Spirenses, & Moguntinenses canonici, monasticam vitam commutant in secularẽ, *Monster in Cosmog.*

HVMANA.

Ottho Imperator in Saxonia prope Goslariam. an. 968. auri & argenti fodinas primus aperuit. *Sigeb.*

Hermannum totius Saxoniæ ducem primum constituit. quamuis non nisi mediocri loco, inter Saxones natus esset. *Holsatiense Chron.*

Russi Bulgariam occupant, è qua vix abigi potuerunt. *Ibid.*

p A CINTHIO Rom. ciue capitur, & in arcẽ S. Angeli includitur, donec illic fame moreretur: (iuxta alios strãgularetur.)

5060 5060 5061 5061 5062

Nonnulli hic duos Benedictos faciunt quintum & sextum ob perturbationem successionis è bellis ambientium, & vi imperatorum intrudentium.

Sub Ioanne Zimisce Suidas. *Ipse in voce Adam*, vbi est mẽdum 45. annorum. Nam Zimiscem ait mortuum anno Dom. 1018. quem constat minimè peruenisse ad annum 984. Mirum autem est nonnullos asserere Suidam non fuisse Christianum, cùm vbique liber ipsius reclamet, seorsum in voce ἐπιφρένη, qui est epitome libri cuiusdam Hesychij.

Zimisces expertus iram Dei sæuire in Imperium & Imperatorem, quòd Nicephorus proximè sibi ius pro suo arbitrio episcopos designandi, sublatis electionibus, rapuisset, illo iure Ecclesiasticis cessit. *Zon. tomo tertio*, de Russis triumphat. *Ibidem.*

In Anglia Dunstanus Cantuariensis, principe Edgaro opitulante, resistit cupientibus sacerdotum connubia introducere: & nouis aliis dogmatibus Ecclesiam obturbare. *Polyd. lib 6. hist. Ang.*

q Hic omittitur à quibusdam. Apud Sigebertum mendosè legitur Nonus, nam in antiquis exemplaribus manuscriptus, est Donus.

Circa hanc tempestatem Camaldulensis professio, auctore Romoaldo, in Apennino instituitur. *Sabell. libro secundo Ennead. 9.*

r Tres sequentes pontifices, inuicem contendunt de Papatu.

[Idque malo exemplo cum ecõtra sequendi fuissent Apostoli & eorum successores qui & Petrum sibi anteponi æquo animo tulerunt, vt S.S. Ioannes & Iacobus: necnon vltro sua authoritate aliis cesserunt vt S. Clemens S.S. Lino & Cleto, vt in omnibus historiis initio Ecclesiæ. visum est.]

Malis artibus Bonifacius Pontificatum adeptus, malè amisit. 5062

Basilicam D. Petri cõpilans aufugit & seditionem pòst in Romanos mouit.

Obserua pessimos istos Pontifices breui tempore absumptos. Imperatores verò, quorum scelere pontificatus, sic erat promercalis nihilo fuisse fæliciores. 5063

In Boëmia, quæ nuper Idololorum cultum abiecerat, episcopatum Vuolfangus instituit. *Cron. Bauariæ.*

In Slauinia in 18. pagos dispertita pagi omnes præter tres ad fidem Christi sub Ezicone quarto Aldeburgensi episcopo perueniunt. *Helmod. cap. 14 è quodam Magistro Adam, qui Hamburgensis Ecclesiæ pontificum gesta scripserat.*

Herigerus, siue Henricus. *Trith. Sabell. lib. 2. Ennead. 9.* Angilbertus siue Engelbertus, Theodoricus S. Albani *Trith. in Chro. Hirsaug.* Adelbertus siue Albertus Lobiensis, Erardus Luneburgensis, Smaragdus. *Trithemius de viris illustribus.* Britferdeus.

Hvmana.

Ottho 2 cùm à Lothario Franciæ Rege, armis denuo Lotharingiam recepisset, eius quendam tractum Colonienſi & Leodiensi episcopis attribuit: reliquum donauit Carolo Lotharij fratri, ea lege, vt beneficio Imperatoris tanquam Imperij prouinciam possideret.

Otthone bello Danico occupato Henricus Boiorum dux in Batauiam irruit, sed ab Imp. postea captus, Treuirim in exilium mittitur. *Auent. lib. 5. Annal.* 5063

f Neqve bene neque male, tempore Othonis mortui post tot bella. 5072

Regnum Hungariæ initium tunc primùm accepit à Sancto

Anni mundi.

Patriarcha.
Constantinopoli Basilio.
Principibus.
Ioanne Zimisce Ori. Imp. nonagesimo octauo.
Otthone 2. Iuniore an. 10 Occid. Imp. decimo tertio
Lothario Frãc. Reg. vigesimo nono.
Tredda Gabez regina Æthiopiæ.
Hissen Miramolino Hisp. Veremundo Hispaniæ rege quinquagesimo secundo.
Eduardo 2. Angliæ an. 3.
Mieslao Polonorum primo Christiano Principe.

139.

r Bonifacivs 7. Roman. mens. 7. di. 5. 974
Vacat dies 20. 975

Patriarcha.
Constantinopoli Basilio.
Principibus.
Eisdem Impp. & regnant.

140.

f Benedictvs 6. dictus 7. Rom. an. 8. menses. 6. 975
Vacat dies 5. 34

Anni Christi

Stephano

Anni Christi

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio 3. an. 6 Nicolao 2. Chrysoberge an. 13.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant. & Basilio Porphyrogenito cum Constãtino fratre ann. 5. Oriẽtis Imp. nonagesimo nono.

Tredda Gabez Regina Æthiopiæ.

Hispẽ Miramolino Hisp. deinde Abdemelec, an. 7.

Veremundo. 2. Hisp. Rege, deinde Alphonso quinto. an 27.

Eduardo. 2 Angliæ, deinde Ethelbredo, an. 28.

Mieslao Polonorũ primo Christiano principe.

984 141.

t IOANNES 14. Papiensis (aut iuxta alios 984 Romanus.) mens. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

Principibus.

Basilio Porphyrogenito, cum Constantino fratre Orient. Imp. nonagesimo nono.

Otthone 3. ob eximias virtutes dictus Mirabilia mundi, an. 19. Occid. Imp.

Lothario Franc. Reg. vigesimo nono.

Tredda Gabez regina Æthiopiæ, deinde eius filio an. 60.

Abdemelec Hispaniæ Miramolino.

Anni mundi.

Stephano Geissæ filio, qui postquam ab Imperio defecisset, à S. martyre Adelberto Pragensi Episcopo factus est Christianus: & studio Gizlæ vxoris, cum tota sua gente, Hungarica & Transsyluana, quæ hactenus idololatriæ fuerat dedita, baptizatus fuit: statuis Martis & Herculis vbique dissectis. *Ritius lib. 2. Æneas Syl. cap. 16. hist Bohem. Bonfi. dec. 2 lib. 1. Naucler.* Alij hoc referunt ad Sergium. 4. *Sigeb.*

Stephanus Hungariæ rex, ad Benedictũ pontificem Legatos mittit, vt regium sibi diadema & nomẽ assignaret. Quod & impetrauit. *Cromerus lib. 3. de rebus Pol.* Nonnulli hoc referũt ad an. 1000. præfinitè.

Miecislaus Polonorum dux, Lambertum Cracouiensem episcopum ad Benedictum pontificem ablegat: regium diadema sibi & posteris petitum, verùm repulsam patitur. *Cromer lib. 3 Pol.*

Ottho 2. animam agens, in 4. æquas partes, regium diuisit Thesaurum Primam Ecclesiarum, 2. Pauperum, 3. filiorum, 4. ducum, qui relicta patria, malorum fuerant participes, esse voluit. *Chron. Saxon.*

HVMANA.

Ottho 2. Theophaniam Nicephoti Imp. priuignam duxit in vxorem.

Coronam Imperij insigne à Benedicto suscepit, & bellum gessit contra Græcos & Saracenos in Italia. *Palmer. & Lambert. & Schafnaburge. in histor. German.*

Ex infœlici cõtra Saracenos prælio, ad mare fugiens à nautis intercipitur: & defertur Rosanam Tarentini littoris vrbẽ: vbi à nautis liberatur. *Mart. Polo.* vel è naui hostium, in mare exiliit: ac natando euasit. *Auent. lib. 4. Annal.*

5072 Quam cladem præsignificauerant an. 979. flagrantes per totam noctem in cælo visæ acies, ac mutuis vulneribus se cõficientes. *Sigeb. Vstergens.*

5072 Confusæ sunt admodum istorum temporum historiæ, vt vix duo scriptores conueniant, quantum ad annos & numerum Pontificum Roman. Nos sequimur Sigibertum, Platinam & quosdam alios.

An. 980. Montisferrati Marchionum origo in Aleramo Saxoniæ ducis filio, & Alisia Othonis 2. Imp. filia emergit.

981. Hala ciuitas ad salis fontes, in Saxonia ædificatur.

Gens Leuticorum ad idolatriam delabitur, *Guliel. Nangiac.*

t MENSE 3. sui pontificatus à Romanis capitur, & in mole Adriani inclusus pædore carceris, & inedia moritur. Putant iugulatum.

Otto. 3. Guisonem vrbem Poloniæ primariam, supplicandi gratia, ad S. Adelberti tumulum proficiscitur. *Auent. lib. 5. Annal.*

Paternæ, auitæque virtutis æmulus, Christiana pietate Remp. iuuit & auxit, viros eruditos amauit plurimum: ingenuis disciplinis condigna stipendia largiens. Nec minus religioni intentus, antiqua templa diruta restaurauit. *Cusp.* Regnum Danicum tenuit, adeò vt etiam de episcopis illi prouiderit. *Crantz. lib. 3. cap. 17.*

Alter Salomon. Nam annos vix natus vndecim, præpositus est imperij competitoribus, & inauguratus tantam virtutis & sapientiæ speciem præbuit: vt mirabilia Mundi nuncupatus sit. Præfuit imperio an. nouemdecim. *Honorius. Sigeb. Blondus.*

HVMANA.

In imperio Æthiopico, matri Treddæ Gabez succesSit

filius, è regulo Bugnæ susceptus Anonymus. Quod nunquã acciderat. Non iam à temporibus Salomonis reges duntaxat creabantur è prosapia Dauid, quæ illic regnare cœperat per Meilech filium Salomonis, & Reginę Sabæ. *Mar. Victorius de regibus Æthiop.*

In cuius vsurpationis detestationem in Æthiopum annalibus filius & nepos existunt sine nomine. Tres reliqui Zalibala, imra, Naakutobab nominantur, siue quia memoria eius facti iam esset extincta, siue quia tres hi sanctitatis nomine fuerunt apud eos celeberrimi.

Per hos autem sex regnum traditur in Æthiopia annos 333. administratum, Ægyptio etiam regno eis tributum annuum pendente. *In annal. Æthiop.*

v MISTAVVS Rex Vandalorum, atrocem in Christianos sæuitiam exercet, Bernardi Saxoniæ ducis odio: in extrema tamen senecta, animum ad religionem adiecit. *Crantz. lib. 3. Metrop.*

Tunc etiam Brandeburgensem & Hanelbergensem dioceses, horribiliter Vandali vastarunt. *Ibid. cap. 35.*

HVMANA.

Basilius Porphyrog. Bulgaros debellauit, & ad cæteros terrendum quindecim captiuorum millibus oculos eruit, in singulis centuriis, relicto vno monoculo, qui dux itineris esset sociis domum reuertentibus, nouo crudelitatis exemplo. 5072

x PALAM malus & auaritissimus, ideóque clero exosus. Omnia enim rapiens cognatis & nepotibus suis largiebatur.

Bilungus Visilai filius Herulorum & Vandaliæ interioris ad Orientem siue Obotritorum rex, fidem Christi suscipit: & Virginum cœnobium Megalopoli, quæ deinde Vuismaria, instituit. Sed paulò pòst à Misilao filio, odio Nouercæ flagrãte seductus: religionem & coniugem, quæ erat Vuagonis tertij episcopi Aldemburgensis soror, etiam si ex ea Hodicam filiam suscepisset, repudiat. an. 986. *Marscalcus, Helmold. cap. 14.*

5073

HVMANA.

An. 983. vbique locorum grauiter laboratum est fame. *Sab. lib. 2. Ennead. 9. Plat.* 5080.

Carolini vltima Clodouinorum (quæ prima fuit stirps Regum Galliæ) æmulati, etiam ipsi Monarchiam perdiderunt, & in alienam familiam Hugonis Capeti transmiserunt. Nam electiones clero diripuerant. Abbates, equites armatos constituebant & Monachis præficiebant, ita vt Laicus Abbas diceretur, ille verò qui curam monasterij gerebat non Abbatis, sed decani titulum præferret, &c. *Frouardus Episcopus & Annonius.*

y COMMENDATVR ab eruditione, scriptor videlicet, quo tempore Crescentius Romanus patricius tyrannidem Romæ exercuit.

Crescentius Numentanus Romam occupat, vsurpata consulari & tribunitia potestate: & in Hetruriam pontificem secedere cogit, sed eam illi tandem restituit: osculatus cum seditiosis suis, Ioannis pont. pedem imperatoris iram metuens. *Plat. Blond.* Quod cùm denuò tentasset sub Gregorio 5. Imp. capitur & spectaculi loco per vrbem circunducitur: eiúsque membra paulatim præsecantur, tandem ante vrbis mœnia patibulo suspenditur. *Naucler.*

S. Odilo post S. Maiolũ quarti abbatis Cluniacensis officio per annos fermè sex & quinquaginta functus: prouexit illũ ordinẽ. Primus creditur instituisse festũ (vt vocãt) omniũ

Anni mundi.

Alphonso. 5. Hisp. Rege quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Miesłao Poloniæ principe.

v BONIFACIVS 6. Ioanne 14. capto & in carceres coniecto, iterum Pontificatũ tenuit. mens. 4. dies 6.

Vacat dies 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

142.

x IOANNES 15. Rom. mens. 8. 984

Vacat dies 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnãt.

143.

y IOANNES 16. Roman. an. 10. 985

mens. 8. dies 10.

Vacat dies 6. 995

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge, deinde Sisinnio 2. an. 3.

Principibus.

Eisdem Impp.

Lothario vigesimo nono Ludouico 7. dicto 5. vltimo re. ex Caroli Mag. genere, an. 1. Hugone Capeto primo an. 9. ex Gallis & Parisiensium Comitum familia successiuè Franc. Reg.

Filio Treddæ Gabez

Anni Christi

Anni Christi.

Æthiopũ pret-Ioso an. 60.
Abdemelec Hispaniæ Miramolino, deinde
Abderamen mens. 5.
Zulema aliquot mẽsib.
Amohado, an. 5.
Aphonso 5. Hisp. Reg. quinquagesimo tertio.
Ethelredo Angliæ decimo quarto.
Mieslao Polonorum primo Christianor. principe.

CONCIL. *Remense Episcoporum totius Franciæ, contra Arnulphum Remorum Archiepisc per Hugonem Capetum collectum. Sigeb. & Volater. Quidã post Ioan. le Maire 2. part. Concil. hoc Concilium referunt ad tempora Benedicti 7. Sed quomodo id stare possit non satis video.*

Aliud Remense siue Mosomense. Annonius Martinus Polonus.

995 144.

Z GREGORIVS 5.
997 Saxo, an. 2.
mens. 5. dies 10.
Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Sisinnio 2.

Principibus.

Basilio Porphyrogenito Orient. Imp. nonagesimo nono.

Othone 3. Occi. seu potius Germanorum Imp. decimo quarto.

Hugone Capeto Frãc. R. cum filio Roberto trigesimo primo.

Filio Treddæ Gabez Æthiopum pret-Ioso.

Almohadi Hisp. Miramol.

Anni mundi.

Animarum, per omnia sua monasteria. *Volater. libro secundo, & Anton. secundo parte tit. 15. cap. 15.* Quidam scribunt Ioãnem 16. eius consilio edixisse: vt illud festum in omnibus ecclesiis celebraretur. *Polyd. libro sexto de inuent. re. cap. 8. & R. Barn. citat ex Ioan. Ioan. Stell. Bergom. lib. 11.*

Sigismundus Liberus in Moscouia, & Vulodimirus Prussiæ dux, Christianam fidem simul cum baptismate suscipiunt. *Munster. in Cosmographica & Chron. Polon. libro secundo, capite tertio.*

HVMANA.

Mortuo Ludouico rege Francorum sine hærede, regnum per Hugonem Capetum transit ad nouam & tertiam progeniem, scilicet Comitum Parisiensium. Nec tamen penitus defecit genus Carlingorum: nam Hugo Capetus per muliebrem sexum à Carolo Magno descendebat. Habuit enim Hacuidam matrem, filiam Henrici Imperatoris ex Matilde, filia Ludouici. 3 Iunioris Imperatoris quem diximus fuisse vltimum Imperatorẽ ex familia Caroli Magni. *Cronica Franc.*

Anglia fit tributaria Dacis, *Polyd lib. 7. histor. Angli.*

990. Impetium Moscouiticum initium sumit.

Grana tritici & pisciculos minutos imbribus immixtos pluisse, in Gallia apud Albanium ferunt. *Palmer. in Chron. & Sigeb.*

Ignis è Rheno ascendit, quo vicinæ conflagrarunt villæ an. 991. *Schanaburgenses.* Deinde hyems sæuissima ab initio Nouembris vsque ad Maium, deinde paucis interiectis tepidis diebus vsque ad Iulium, quo mense præ glaciei rigore: stagna & flumina concreta sunt, arbores, fruges & pascua exaruerunt, fames & pestilentia atrox sæuiit. Denique anno seq. Slauorum in Orientales Saxones incursio & vastatio. *Chro. Saxoniæ.*

5083 Z DE GENERE Otthonum antea Bruno dictus imposuit Otthoni tertio Coronam insigne imperij: Imperium Germanis penitus concessit: quòd exuncta Caroli Magni sobole, Italia perpetuis seditionibus conflictaretur, vt
5085 eam maiestatem vel ad suos, vel ad alienos suo arbitrio transferrent. Quare consentiente Otthone in Synodo Romana Septem viros ELECTORES Imperij instituit, Moguntinum, Colonienſem Agrippinæ, & Treuirensem Archiepiscopos, ducem Saxoniæ, comitem Palatinum, Marchionem Brandeburgensem, & vt eorum arbitrum, ducem Bohemiæ (nondum enim dicebatur rex.) Decreuit præterea, vt qui ab his Germanis Proceribus electus esset, diceretur Cæsar: post confirmationem autem & coronationem, ab episcopo Romano susceptam vocaretur Augustus. Itaque (vt scribit Geruasius lib. ad Otthonem quartũ Imperatorẽ.) ex eo tempore à Romana sede pendet Germanorum Imperium. *Vide Blond. dec. 2. lib. 3 Irenic. l. 3. Krantium lib. 4. cap. 25. & Platinã.*

Hoc ἀκέφαλον & incertum docet Onuphrius in suo Chronico, & in libro de Comitiis Imperatoriis, ac quæ de 7. electoribus traduntur sub Gregorio 10. non 5. instituta ostendit. Nam de tanta re inter tot historicos, qui eo ferè tempore in Germania floruerunt, nulla est mentio. Silet Sigebertus, Otthõ Frisingensis, Schanaburgensis, Vitichindus, Luitprãdus, & Annonij continuator. Sabellicus dubitat Ennead. 9. lib. 2. Auentinus etiam aliter sentire videtur.

Annonius, siue potius Annonij continuator Floriacensis monachus. *Trith.*

Radulphus *vt ipse significat lib. 20. c. 1. in Leuit.* qui & scripsit historiam rerum Francicarum & breue chronicon.

Rõsumita, quæ Latinè & Græcè docta multa scribit, seorsum de gestis Otthonis Imp. *Trith.*

An. 997. Vuilperolphus præsul Argentinensis virsceleratæ vitæ, secreto Dei iudicio à muribus corroditur. *Munst. in Cosmog.* — *Anni mund.* 5090

Imperatrix Maria nomine, filia regis Arragonum, ob adulterium publicè igne concrematur. *Krantius lib. 4. cap. 26. histor. Saxo.*

Vlodomirus siue Vuladimirus Russiæ dux, ducta Anna sorore Imperatorum Constantinopolitanorum: Constantini scilicet & Basilij, Christi fidem suscepit. Peruni, id est, fulminis simulachrum argenteo capite, auribus aureis, quod Kiouiæ colebatur, in Borysthenem vrbem illam alluentem proiecit. 12. filios procreauit, multa templa extruxit, & splendore Græco exornauit. *Matt. Mechou. libro secundo Chron. Polo. cap. 13. an. 990.*

Gilbertus Remensis præsul organa, quę calefactæ aquæ violentia modulatos edebant sonos: fabricauit, & Horologium. *Erphordiensis* Cæsaris Otthonis & Roberti Hugonis filij Reg. Franc. præceptor, quí & tandem Romanus euasit pontifex, dictúsque est Syluester. In Hispalensi schola, in Hispania sua didicit.

HVMANA. 5085

Cum his Monarchiæ in Germania initiis, concurrunt principatus familiæ Hugonis Capeti in Gallia, regiũ nomẽ in Polonia & in Hungaria. Otho enim in Poloniã profectus, regẽ & Imperij Romani amicum Boleslaum Poloniæ principem nominauit. Hungaria autem regis nomen vsurpauit, postquã Stephanus Hungariæ dux Christianissmum professus est, duxítque Gilesam sororem Henrici Sancti, qui huic Otthoni successit, Henrico approbante & confirmante. 5085

Eudo siue Odo quidam cog. Magnus Abbas, ob multitudinem occupatorum monasteriorum Monarchiam Gallicam inuasit, quam tamen testamento hæredi legitimo voluit reddi. At eam Hugo Capetus Parisiensis comes præripuit, quam vt in sua familia firmaret, renuntiauit iuri nominationum, electiones clero attribuit, ad religionem animum conuertit, ob quam neglectam Carolini regno exciderant.

Sabaudiensis Comitatus erigitur, auctore Beraldo Hugonis Saxoniæ ducis filio. Ab eo enim Sabaudiæ principum & Marchionum Segusianorum Stemma emanare creditur. *Fascic. tem.*

Almarus Saxoniæ ducis filius, qui Alisiam Otthonis 2. filiam duxerat, primus Dux Montiferratensis. *Sabel. Ennead. 9. libro secundo.*

Alfricus Cantuariensis. Abba siue Abo patria Aurelianensis, qui ex Aureliana schola in Angliã venit, ibíque Literas docuit & multa edidit. *Trith.*

* NONNVLLI recentiores hunc ex albo Pontificum Roman. prorsus expungunt, quòd vi & contra canones Pontificatum Roman. inuaserit. Hinc (inquiunt) in nominis numero, nulla est eius ratio habita à tribus Pontificibus proximè succedentibus, qui Ioannis nomen habuere.

[Neque hoc Ecclesiæ putitati preiudicare potest, vt cõtendunt hæretici: quia etiam necesse erat in Ecclesia oriri hæreses & turbas excitari: vt probarentur electi: Ex D. Paulo ad Corinth.]

Viuente Gregorio, sedem per tyrannidem occupauit. Sed cum seditioso Crescentio, pœnas dedit vltore Otthone tertio.

Nec inter Pontifices numerandum aiunt, quia viuente adhuc Gregorio sedem occupauit & reliquit. *Onuph.*

Alphonso. 5. Hisp. rege quinquagesimo tertio; — *Anni Christi.*

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Meieslao Poloniæ principe.

CONCIL. *Romanum de sanctione electionis Imperatoris in Germania. Platin.*

145.

* IOANNES 17. Græcus, mens. 10. 997

Vacat dies 20. 998

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio an. 20.

Principibus.

Basilio Orien. Imp. nonagesimo nono.

Otthone 3. Occid. Imp. decimo quarto.

S. Roberto an. 34. solo Franc. Reg. trigesimo secundo. Filio Treddæ Gabez Æthiopum pretioso.

Almohadi Hisp. Miramol. Alphonso 5. Hisp. Reg. quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Mieslao Poloniæ principe Christiano.

* QVIDAM

Anni mundi.

Gregorius 5 pulso & exoculato Ioanne, priſtinæ ſedi reſtituitur ab Otthone 3. Imp.

146

5086 *SYLVESTER 2. Aquitanus (*antea Gerebertus vocatus*) an. 4. menſ. 1. di. 10.

Vacat dies 23.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Eulogio ſiue Sergio.

Principibus.

Eiſdem Imperantibus & regnant.

Almohadi Miramolino.

Alphonſo. 5. Hiſp. Rege quinquageſimo tertio.

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Mieſlao, deinde Boleſlao cog. Crobio 2. Polonorũ principe Chriſtiano & rege primo. an. 25.

An. Dom. M. quo per Boleſlaum regnum Poloniæ cœpit, & Cordubenſe in Hiſpania Saracenica deſiit.

Ann mundi.

998

* QVIDAM loco iſtius, nominant Agapetum quendam.

Malis artibus pontificatum dicitur conſecutus. Magus fuiſſe perhibetur. His temporibus, cuique licebat in ſedem Petri irrepere: propter iura Eccleſiæ ab Imperatoribus rapta. Captiua erat Eccleſia & gemens ſub Germanis Impp. ab Arnulpho ad Henricum. 4. quem Gregorius 7. an. Dom. 1080. in ordinem reduxit fulminibus Apoſtolicis.

Iuxta alios doctiſſimus Mathematicus, & Philoſophus monachus è Floriacenſi cœnobio, propter inſignem doctrinam primum Archiepiſcopus Rhemenſis, deinde ab Otthone III. Rauennas, denique Papa. *Annon. lib. 5. cap. 46. Guil. Bibliothecarius.*

Verùm quoniam admodum pauci, in Occidente Philoſophiæ & Mathematicæ operam dabant, ab imperito vulgo de magia ſuſpectus fuit. Sed perperam, vnde quæ de eius morte & Diaboli percuſſione feruntur fabulosa ſunt, vt ex eius Epitaphio à Sergio Papa ſucceſſore Laterani poſito conſtat. *Onuphrius.*

Nullus ſcriptorum affirmare dubitat, Sylueſtrum 2 literis, moribúſque ornatiſſimum fuiſſe. *Blondus dec. 2. lib. 3.*

Scripſit de Sphæra pulchrum opus, item de compoſitione Aſtrolabij & quadrantis. Item Arithmeticam, denique libros, dialogos & epiſtolas complures. *Trith. Chron. Hirſaug.*

Boleſlaus cognomento Crobius, primus Poloniæ rex appellatus, ſocius & amicus Rom. Imperij à tributo & omniũ Imperatorum iuriſdictione immunis, an. 1001. à Pontifice Rom. & Otthone 3. Imperatore. *Martinus Cromer. in hiſt. Polo. lib. 3. Cranz. lib. 4. hiſt. Saxon. c. 36. Matth. Mechou. lib. Chro. Polon.*

Fulbertus Carnotenſis Epiſcopus edidit illa Reſponſoria (vt vocant) *Stirps Ieſſe* &c. & *Chorus nouæ Ieruſalem.* Compoſuit etiam hymnos & orationes quaſdam. *Trith.*

Vuillelmus Abbas, qui anno 1000. templum D. Benigni Diuionenſis condidit.

Herigerus Abbas Lobienſis inter alia ſcripſit librum de corpore & ſanguine Chriſti. *Trith.*

HVMANA.

Alpharabius Arabs philoſophus & aſtronomus, Anedadis phil. & medicus. *Bergo. & Sabell.*

Sub hæc tempora & an. 990. Saracenorum Miramolinus è Corduba miſit nauales copias, duce Auidamahim ad Chriſtianas naues, & vrbes maritimas infeſtandas. Quæ nauim palæſtinam ceperunt, in qua erant quatuor inſignes Rabbini Babylonici.

E quibus R. Samarias venditur in Ægypto Alexandrinis, R. Hoſiel in Africa Alkiroanis, quæ prouinciatum erat potentiſſima Saracenicarum Occidentalium, vbi genuit R. Hananelem, qui moriens reliquit in loculis decem aureorum millia.

Rabbi autem Moſe & R. Henoc filius in Hiſpania Iudæis Cordubenſibus, qui nondum erant exercitati in ſcriptis Talmudicis. Ab iis R. Moſe præfectus ſcholæ, quem appellabãt Synagogæ iudicem, factus eſt. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hiſpania incipiunt, & præcipuum Iudæorum Gymnaſium, decreſcente propter Iſmaelitarum perſecutiones Babylonico. *R. Abraham. Leuita in Cabbala.*

Anno Christi 1000

DECIMO ſæculo continuatam Eccleſiæ doctrinam, cui obſtrant hæretici, hinc apparet. Miſſa continuata, iiſdem ritibus & ſolennibus, quibus antè ex auctoribus de diuinis ſiue Eccleſiaſticis officiis huius memoriæ liquet. Nam Rhegino libris de Eccleſiaſtica diſciplina in eo totus eſt, qui & lib. 1. c. 8. Nulli (inquit) Presbytero abſq; ſacerdotali alba, ſtola & caſula Miſſā celebrare liceat, &c. Remenſe item concilium, & Herigerus Abbas libro peculiari de diuinis officiis. Gratia Dei, fides, iuſtificatio. Radulphus lib. 16. c. 3. in Leuit. Renouatio vitæ inchoatur à fide, qua creditur, in eum qui iuſtificat impium, boniſque moribus augetur, & roboratur de die in diem, cùm magis magiſque renouatur interior homo. Gilbertus Altercat. cap. 3. & 5. Deus auctor eſt ſalutis, liberum arbitrium tantum capax. velle, poſſe, perficere ſolius eſt adiutricis gratiæ, ſiue quia nec baptiſmus, nec fides, nec opus effectum habet meriti. ſola igitur mater gratia libero arbitrio ſuccurrit: pro libertate æterna conſequenda. Euchariſtiæ veritas, ſacrificium, tranſſubſtantiatio, adoratio, Miſſæ ritus. Gilbertus Altercat. c. 8. Poſt conſecrationem eſt corpus Chriſti verum, non tantùm ſacramentaliter, verùm etiam eſſentialiter, & cap. 9. In modica particula tantum habes, quantum in magna. Denique ſcribit Chriſtum in ſacramento, tam eſſe integrum ac perfectum ſub alterutra ſpecie, quàm ſub vtraque. Item, tranſire ſubſtantiam panis, in ſubſtantiam corporis ac ſanguinis Chriſti. Denique ſufficere vnam tantum ſpeciem exhiberi populo. Regino li. de diſciplina Eccleſiaſt. Suidas multis locis. Radulph. l. 11. c. 3 in Leuit. lib. 14. c. 4. Oecumen. in 1. cap. 19 & 11. &c. Heb. 5. &c. Baptiſmi effectus, neceſſitas, aliena fides, ceremoniæ. Gilbertus Alterc. cap. 1. 3. 5. 7. 8. Radulphus lib. 10. cap. 1. in Leuit. Smaragdus in Ioan. c. 3. Regino libris de diſciplina Eccleſiaſtica vetus agenda. Pœnitentia & eius partes tres. Radulpus lib. 3. cap. 3. 6. 7. in Leuit. lib. 20. cap. 3 lib. 6. cap. 1. Gilbertus Alterc. cap. 7. & 21. Tria remedia ſunt cuiuſque animæ Baptiſmus, pœnitentia, Martyrium &c. Regino lib. 1. de diſcipl. Eccleſ. cap. 272. neminem ad communionem admittendum, niſi confeſſus ſit & Dominicam orationem & Symbolum Apoſtolorum memoriter teneat.

Claues abſolutio, Radulphus lib. 12. c. 1. in Leuit. lib. 5. c. 4. lib. 11. c. 1. lib. 12. c. 1. lib. 18. c. 4. lib. 3. cap. 1. 6. lib. 20. cap. 4. & 5. Regi. lib. 1. de Eccleſ. diſcip. cap. 295. &c. Suidas Oecumenius multis locis. Confirmatio & reliqua alia ſacramenta. Gilbertus Altercat. cap. 5. vbi coniugium vocat ſacramentum, 8. Vetus Agenda. Regino de diſciplina Eccleſ. qui lib. 1. c. 115. modum inungendi infirmos explicat. Primatus ſedis Apoſtolicæ. Smaragdus ſuper Marcum cap. vlti. Regino in Chron. paſſim. Luithprandus lib. 3. cap. 14. vbi Sedem Romanam nominat ſummam atque vniuerſalem Præſulatus ſedem. lib. 6. cap. 6. vbi Romanum Epiſc. vocat ſummum pontificem & venerabilem Papam. Quin eum Apoſtolicum hæc ætas nominabat. Regino & eius continuator. Liberum arbitriū, bona opera. Radulphus lib. 3. in Leuit. cap. 1. lib. 10. cap. 1. Gilbert. Alt. cap. 5. Suidas multis locis. Hic Oecumenius. Sanctorum preces, ſuffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, feſta. Radulphus in præfatio. & lib. 1. cap. 4. in Leuit. Orationis ſacrificium non niſi Domino ſoli offerendum eſt. Nam etſi Sancti rogantur à nobis, non tamen vt nos ipſi ſaluent (Domini ſiquidem eſt ſalus) verùm vt nobis ſalutem impetrent. Alioqui maledictus qui ſpem ſuam ponit in homine. Hæc igitur eſt latria, quæ ſoli debetur Deo, adorandi & ſacrificandi deuotio. Et lib. 3. cap. 1. Oecumenius Scholiorum Græcorum auctor, in illud 2. Pet. 1. c. Dabo autem operam & frequenter habere vos poſt obitum meum, vt horum memoriam faciatis. Hinc enim colligit Sanctos preces poſt mortem pro viuis fundere &c. Gilbertus Alterc. c. 16. 20. Luithprandus li. 5. cap. 13. lib. 6. c. 6 & paſſim alibi. Vuitichindus libris geſtorū Saxonicorum ſparſim. Regino lib. 1. de Eccleſ. diſcip. Vetus agenda. Preces pro defunctis, Purgatorium. Gilbert, Alterc. cap. 5. probans illud dicto 1. Cor. 3. ignis opus eius probabit. Luithprandus li. 4. c. 7. pro delictorum expiatione, celebre exequiarum officium, viuamque Deo hoſtiam offerre, Mathildis poſt obitum Henrici Imp. coniugis ſui non deſiit. Regino lib. 1 de diſcip. Eccl. cap. 190. Cætera idem & cæteri huius ſæculi auctores prolixè confirmant. De quo contra ſe teſtimonium ferunt Centuriatores Cent. 10. c. 2. de loco & propagatione Eccleſiæ col. 9. & ſeqq. ſparſim. cap. 3

Anni Christi. *Persecutione & tranquilitate Ecclesiarum sparsim, col. 24. & seqq. cap. 4. de doctrina, expresso col. 272. per totum. cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col 283. & seqq. per totum 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 380. & seqq. per totum ca. 9. de Synodis col. 429. per totum fere ca. 10. de doctoribus & episcopis col. 920. & sequentibus sparsim. nam his non dissimulanter irati sunt, quòd illas sententias sint amplexi. Sparsim denique cap. de Martyribus, de miraculis &c. Huc facit quòd ex instituto, multi hac ætate scripserunt de hæresibus, item contra schisma Græcorum & nouos Manichæos, quorum sordes isti lambunt. Adde totius huius memorriæ tum Synodos, tum historicos. His enim omnibus Ecclesiæ status planè idem repræsentatur.*

VNDECIMVM SAECVLVM.

Anni mundi.

147.

1002 a IOANNES cognom. Siccus (ait Blond.) 18. aliis 17. Romanus. 5090.
1002. mens. 4. dies 20. 5090
Vacat dies 19.

Patriarcha.

Constantino. Eulogio siue Sergio.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnat. Boleslao Polonorum rege primo.

148.

1002. b IOANNES 19. aliis 18. an. 4. mens. 4. 5090 5095
Vacat dies 19.

1007.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

A VB an. 1000. Regnum Hungariæ initium sumit à S. Stephano de Attilæ posteris. Vt Moscouiticum, an. 990. pòst paulò inchoabit Boëmicũ, vt proximè cæpit Polonicum, nempe 1001.

Et apud Arabes in Hispania, multis imperium sibi vendicantibus, & aliis aliò inclinantibus: intestina seditione grauiter laboratur. Hinc Hali, Cazin, Abderamen Haia, Abderamen alter, Mahometes quidam, Hissen Humeia intra 7. annos regnantes, finem regno Cordubensi attulerunt, quòd trecentis iam annis stetera t: Anno ergo 1000. regni Cordubensis ferè finis fuit.

Hebraicæ literæ illis florere incipiebant.

R. Ioseph Ben Haac R. Mosis, primi Scholæ Cordubensis præfecti discipulus, vniuersum Talmud in linguam Arabicam vertit: ad Alhachim regem Saracenorum. *R. Abraham in Cabbala.*

R. Hai Gaon in Babylonia Geonim. i. Talmudicorum Iurisconsultorum excellentissimus & postremus de domo Dauid, & regio Iechoniæ sanguine. Neque tamen fuit princeps exulum, quòd neque ipse, neque parentes eius magistratum illum voluissent pecunia à Regibus Mahometanis, in quorum regione exulabant, emere. Annis. 40. Scholam Iudaicam administrauit. *Ibid.*

R. Seriram patrem R. Hai Gaon, bonis eius publicatis, rex Mahometanus patibulo affixit. *Ibid.*

Eo tempore celebris erat R. Samuel sacerdos filius Hophni, & multos libros scribebat. *Ibid.*

Tum magia publicè à Saracenis docebatur. Maximè Hispali.

Sub an. 1000, Babylone insignis Saracenorum Academia, in qua disciplinæ, præsertim Medicæ & Astrologicæ Chaldæorum, Arabum, Persarum, Ægyptiorum, Iudæorum (alias Indorum) docebantur. *Chron. Cassinense lib. 3. cap. 34.*

1002. Robertus Franc. Rex, Ducatum Burgundiæ Henrico duce sine liberis mortuo suo regno adiungit.

Circa illa tempora. i. anno 1000. Basilio Porphyro genito imperante Saracenorum imperium, quod quadringentos fermè annos Christianos valde afflixerat, declinare incipit propter domesticas dissensiones, cùm plures Saracenicum dominatum inter se diuisissent: & quatuor de summo caliphatu siue pontificatũ semper contenderent. Inde enim in Oriente, illorum potentia Turcis præualentibus paulatim concidit. In Hispania & Africa item Christianis propter ip-

Aunt mundi.

forum bella ciuilia suas res agentibus.

b Ad otium conuersus, nihil memoria dignum gessit.

Ægyptis Sultanus rupto fœdere, quòd cùm Basilio habebat, Hierosolymitanum templum ac monasterium propinquum spoliat. *Zon.*

Borno seu Bernardus Augiensis. *Contract.*

Danorum rex solenni stipatus comitatu Romam venit, pontificem rogat, vt Ecclesias sui regni, quæ satis multæ essent, è iurisdictione Hamburgensis Archiepisc. eximat, Respondet pontifex se breui missurum Cardinalem, qui earum regionum conditionem exploraturus, eáque facturus esset, quæ rei Ecclesiasticæ congruerent *Crant. l. 5 Dan. cap. 2.* Hoc postea perfecit. Greg. 7. Nam cunctos Daniæ, Norwegiæ & Sueuiæ episcopos, ab obedientia ipsius exemit & Bremensi subiecit.

S. Vvigbertus à Zuttiberi Idoli cultu reuocauit Sorabos, Vandalicè per interpretem Euangelium docens, ac Lucum Idolo destinatum ita excidit: vt nullum appareret vestigium extructo S. Romani sacello. Obiit an. 1012. *Chro. Mersburgense lib. 2 cap. 6.*

Henricus 2. castitatem cum vxore sua S. Cunigunda Sigifridi comitis Palatini Rheni filia vouet. Episcopatum Bambergensem in Prouinciam Moguntinæ fundat, plurima item monasteria. *Chron. Hirsaug.*

HVMANA.

Eius tempore maleficio duarum vetularum, iuuenis quidam in formam asini mutatus est, ita vt cunctis videntibus asinus appareret: quod multis impossibile videtur, non intelligentibus permissione diuina, malignum spiritum oculos hominum mirandis ludificationibus illudere posse. *Ibid.* Tale narrat August. in libr. de Ciuitate Dei.

Primus Imperator creatur à septem Electoribus. Atque ita deinceps non per successionem sanguinis, sed vi electionis constituti sunt imperatores Germani.

Basilius Orientis Imper. totam Bulgariam subegit. *Zon. tom. 3.*

c Sergivs vir sanctissimæ vitæ & ante pontificatū, & in pontificatu in pauperes liberalis, in amicos iucundus, in delinquentes clemens, in Deum totam mentem conuertens, iustè & integrè omnia gubernabat. *Platin*

Ipsius hortatu principes Saracenos, Sicilia expulerunt. *Platin.*

Eò mirabilior, quòd istius temporis Pontifices, vt intrusi ab Imperatoribus potius, quàm electi, monstra essent. Hi sunt fructus oppressæ à Tyrannis Ecclesiæ, & electionum 5095
ereptarum. Sed & turbata hic fuit legitima successio, vt olim in Synagoga sub Antiochis paulò ante Machabeos: Hanc 5097
habem Centuriatores agnoscant à Germanis Impp exortam, quos laudant tantopere. Nam illi iura Ecclesiæ sibi rapuerant, & iure Herodis Ecclesiæ prouidebant.

1008. Burchardus primò Lobiensis monachus, deinde Episcopus Vuormariensis, veteres Ecclesiæ canones in vnum volumen decretorum, in 20. libris distinctum congessit. adiutus ab Olberto Leodiensi siue Genblacensi Abbate, suo olim magistro. *Sigeb.* Eos postea Gratianus dum redegit in epitomen, non parum corrupit. Quamquam alij malint eum sua ex decreto Iuonis Carnotensis Episcopi delibasse.

Meginfridus Monachus Fuldensis Chronographus, è quo multa in suo opere de Hirsaugiensis Monasterij historia commiscuit Trithemius. *Ipse in Chron. Hirsaug.*

An. 1007. Sorabi & Vandali ad Elystram Misniæ fluuium habitantes,

Principibus.

Basilio Imp. Orient. nonagesimonono. Ottho-ne 3. & post eum S. Hē-rico 2. cog. Claudo (non Claudio, vt perperam quidam scribunt) an. 22. Occident. Imperat. decimo quinto.

S. Roberto Franc. Reg. trigesimo secundo.

Alphonso 5 deinde Veremundo. 3. Hisp. an. 10.

Ethelredo Angliæ decimo quarto.

Boleslao Poloniæ reg. primo.

149.

c Sergivs IIII. Rō. an. 2. dies 15. 1007. 1009

Vacat dies 8.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Ann. Christi

Anni Mun. di

habitantes, Vuiliberti Mersburgensis prædicatione conuertuntur. *Chron. Mersb. lib. 2. cap. 6.*

1008. Brunus Magdeb. à Prutenis manibus pedibúsque, & tandem capite truncatus: martyr Christi efficitur. *Sigeb. Marian. Scotus.*

Oddar cum 60. sociis, martyrium etiam à Slauis patitur. *Helmold.*

Idem Vuolfridus à Suecis, quod Torstam Idolum in concione concidisset. *Crantzius lib. 4 cap. 8. Metrop.*

HVMANA.

In Lotharingia iuxta montem Castrilocum, fons aquæ in sanguinem vertitur.

Muchamet Persidis, Corasiniorum aliorúmque populorum rex Pisasirium Syriæ Calipham, qui in Bagdeg sedem habebat ope Turcorũ, vincit. Inde cum Indis bellum gerit. Sed deficientibus Turcis, tandémque signa cum Persis conferentibus: & in acie Machumetum occidentibus. Taugrolipix Turcorum rex Persarum rex euadit, & conculcatis indigenis omnes magistratus in suos transtulit: & inter eos Persidem vniuersam diuisit. Inde subiiciet Babylonium Calypham sub an. 1051.

Razis Medicus Arabs, siue Pænus, qui ab aliis Bachilo, ab Auicenna etiam Menaëthus, Almansori Saracenorum regi sua dicat scripta.

Almansor regnabat in Hispania & Mauritania, cùm R. Henoch magna celebritate profiteretur Talmud Cordubæ & academiam Hebraicam à patre cœptam excoleret anno Dõ. 995. *R. Abraham Leuit. in Cabbala.*

Ioannes Serapion, Isaac Benimiram Medici Razis æquales. *Schedelius.*

Campanus Longobardus Astronomus, qui errorem Ptolomęi in supputatione motus Lunæ & aliarum stellarum, ortum ex ignoratione motus octauæ sphęræ, qui non nisi longi temporis obseruatione deprehenditur, animaduertit. *Idem & Bergomensis.*

His ferè suppares Almæon, Azophi, Azarchales Arabes astronomicis studiis insignes. *Schedelius.*

Granatæ regnabat Badim de semine Philistim. Plurimi faciebat R. Samuelem Leuitam, quem aiunt fuisse locupletissimum, conduxisséque multos librarios ad scribendum Misna & Talmud, quos Scholasticis pauperioribus largiretur tã in Hispania, quàm toto Occidente. *Ibid. R. Abraham.* Palæstinos vocat Saracenos, qui tunc occupabant regnum Granatæ.

d RITIVS lib. 1. de Reg. Sicil. putat hunc nominatũ fuisse Stephanum.

Mortuus in nigro equo visus dicitur, circa locum defossi thesauri eleemosynis destinati. *Vuicelius in Epitom.*

Pannones Christianam religionem communiter & publicè recepisse quidam scribunt. *Palmer.* an. 1010. Transsyluani quoque victo & capto Giula, fidem partim metu, partim spõte amplexi sunt, & ipse Giula cum vxore & liberis baptizatus à Stephano Hungariæ rege dimittitur. Similiter & Bessi & Bulgari ab eo superati. *Bonfinius dec. 2. lib. 9.* Sícque Ecclesia Hungarica ad annos ferè. 40 pacatissima. *Ibid. lib. 1.*

Apud Saxoniam in Colbecke villa Halberstadensi, Othbertus quidam cum decem & octo sodalibus, viris 15. & fœminis tribus, choreas ducens nocte Natalitiorum in cœmiterio S. Magni, cùm non desisterent admoniti à Sacerdote, eius dira imprecatione, sine quiete per annum integrum in eodem statu manserunt inuicem manibus hærentes, & non

Anni Christi.

Principibus.

1002 *Eisdem Impp. & regnãt.*

CONCIL. *Francfordianum præsente Imp. Consil.*

Bambergense.

1009 150.

d BENEDICTVS 7. dict. 8 Tusculanus, an. 11. mens. 1. dies 13. 5097

1020 5108

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio Sergio, deinde Eustratio, an. 16.

multò pòst interierunt. *Vincent. in Speculo. & Crantzius lib. 4. cap. 33.* *Anni mund.*

An. 1016. etsi terra sancta & Hierosolyma esset sub Saracenorum potestate, tamen in Sina monte monachi Christiani fuerunt, inter quos Simon Syracusanus. *Sigeb.*

Anno eodem Rex Polomæ Russos deuicit & Christianos fecit. *Chron Saxoniæ*

Venedi intima Germaniæ incolentes Saxoniam vastarunt. Sed ab Henr. Imp. victi Christo nomen dederunt. *Naucl.*

HVMANA.

Henricus Imp. coronam sumpsit Imperij ab hoc Pontifice, qui eum salutauit Augustum. *Sigeb. Palmer.* per ipsum tota Germania, Gallia, Italia erant pacatissimæ, vt aureum hoc imperante vigere videretur sæculum. *Herm. Gygas.* Claudus est appellatus, quòd in bello contra Adrianum Marchionem, quem Nobiles & Episcopi Itali Imperatorem Mediolani declararant, captis & deceptis custodibus elapsus, de muro se præcipitans, luxato fractóve crure deinceps claudicauerit. Arduinum interea duobus præliis vicit & trucidauit.

Græci & Saraceni in Italia tumultuabantur.

Cum vxore Chunegunde perpetuam seruauit castitatem. *Crantz. lib. 3. cap. 32. Saxon.*

An. 1005. Arduinum Imperatorem salutatum ab Italis acie interimit, vniuersas eis Padum vrbes subigit, Italiam componit. *Palmer.*

Bernardum Saxoniæ ducem rebellantem subigit, Slauos & Polonos, qui ei auxilio venerant, tributarios facit. *Helmoldus cap. 16. & 17. Slau.*

An. 1009. Balduinum. 4. Flandrensium comitem & cæteros rebelles domat. *Sigeb.*

An. 1013. Cunctos Saracenos Italia, Calabria, Campania, Picentino agro, expellit, & Apuliam diu ab iis possessam recuperat Ismaele duce dato, indéque Romam veniens Augustus consecratur. *Cuspinianus. Sigeb.*

Hunc Platina Henricum I. nominat, sed quia Germani in dissensione, tempore Longobardorum orta, alium Henricum elegerunt, quem primum vocant, & Platina inter Henricum 4. nullum quintum agnoscit, sed tantum. 6. & 7. Germanorum numerum amplecti est satius. *Onuphr.*

Comitatus Bellouacensis in Francia datur ab Odone Comite Campaniæ, Rogerio Bellouacensi Episcopo, in permutationem Castri, quod dicitur Sanctum Cęsaris, siue Sincerrium apud Biturigas, quod iure patrimonij erat ipsius Episcopi. *Sigeb. & Guil. Nang.* Ipse vnà cum Aliaco & Moguntiaco eum Comitatum Ecclesiæ cathedrali S. Petri siue Episcopatui in perpetuum donauit. *Sigeb.* 5081

Rex Noricum reuersus è Francia in Regnum suum, à gente sua perimitur, quòd abiurata idololatria baptizatus esset. *Guil. Nang.*

Dum Samuel Bulgarorum rex contra Basilium bellum gerit, commoda ex Bulgarico bello occasione oblata, & rupto cum Imp. fœdere, Saraceni & Turci an. 1012. Hierosolymam expugnant, Calipha Ægyptio principe, & Ecclesiam S. Sepulchri demoliuntur. *Zo. tom. 3. Palmer. Naucler.*

Samuelem Basilius vincit, & captiuis 15000. oculos eruit, singulis Centuriis vnum relinquens monoculum, qui cæcos ad suum principem denuo elapsum reduceret. Quo territus intra paucos dies expirauit. Hinc Basilius regia sobole & proceribus Dauidis & Archiepiscopi in fidem gratiámque receptis, totius Bulgariæ dominium obtinet. *Zo. tom. 3.*

Crabatæ & Siomij se eidem subiiciunt. *Ibid.*

An. 1013. Sueuo Danorum rex magna crudelitate totius

Principibus. *Anni Christi.*

Eisdẽ Jmpp. & regnant.

Filio Treddæ Gabez Æthiopum Pret-Joso.

Veremundo. 3. Hispan. 54. deinde Ferdinando cognom. Magno, an. 40.

Ethelredo Angliæ decimo quarto, & per ordinẽ Edmundo, an. 1.
Canuto, an. 20.

Boleslao Poloniæ rege primo.

CONCIL. *Aquisgranense 100 præsente Imperatore Henrico: in quo dicuntur decreta fuisse iejunia in Vigiliis S. Ioan. Baptistæ & S. Laurentij, vide Krant. lib. 4. ca. 35 & Sigeb. in Chron.*

Nouiomagense, in Cosmidromio. 1017

Salegumstadiense.

Angliæ

Anni Christi. | Schisma 14. | Anni Mundi.

Altero pontifice cuius nomẽ ignorarut, & qui in schismate electus erat, vbe exacto, Benedictus 7. sedem recuperat. Plat.

[Schisma nõ diuidit Christum Dominum à suis, sed potius qui sui nõ erant perschismata à seipsis exeunt foras contra imaginariam hæreticorum cauillationem, qui quæ sunt schismaticorum Ecclesiæ imputare audent.

151.

5108 c IOANNES 20. aliis 19. Tusculanus, an. 11. mens 1. dies 9. — 1020

Vacat dies 8.

5119 — 1031

Patriarcha.

Constantinopoli Eustratio.

Principibus.

Basilio Porphyrogenito nonagesimonono, & postea Constantino. 8. eius fratre, an. 3. Oriẽt. Imp.

S. Hẽrico 2. decimo quarto, & post eum, Conrado 2. cognom. Saliquo an. 15. Occident. Imp.

S. Roberto trigesimo secundo, & postea eius filio Henrico 1. an. 30. Franc. Reg.

Filio Tredæ Gabez Æthyopum pret. Ioso.

Hispaniæ Ferdinando quinquagesimo quinto.

Angliæ regnum subegit, in illis motibus Elphegus Cantuariensl. martyrio afficitur. *Polyd. lib. 7. Ang.* Ad Canutum filiũ solum an. 1017. regnum Angliæ peruenit, quod coniugio Enninæ Ethelredi vltimi regis filiæ prudenter, iustéque, firmauit. *Ibid.* Nordvvægiam deditione accepit. *Ibid.* Romam limina SS. Apostolorum salutaturus inuisit.

1014. Nubes magna in Flandria cecidit, & multa hominum millia submersit. Multa etiam horrenda signa in cælo apparuerunt; indéque secuta est magna hominum pernicies. *Chron. Hirsaug.*

An. 1018. Ranimirus Sanctij Maioris filius Aragonum rex primus. *Vasæus.*

Suidas hoc anno adhuc viuebat. *Ipse in Voce Adam.*

Maximas dat turbas passim in Orientali Imperio Bardas Slerus, Mesopotamiæ præfectus, seque imperatorem salutandũ curat: adiunctis Arabibus belli sociis. Post aliquot tamen victorias, quibus Imperatorum fratrum res ad extremum perduxerat: cessus ad Cosroem Babylonium fugit, à quo in carcerem missus pœnam perduellionis luit. *Zon. to. 3.*

Persæ Saracenorum iugum excutere duce Inargo nituntur cum quibus Cosroes Babyl. congressus sæpius vincitur, donec soluto Barda, & tribus millibus Romanorum captiuorũ vtitur ad Persas partim concidendos, partim profligandos. *Ibid.*

Elapsus Bardas, Imperatori tandem reconciliatur, & Iberiam adiens Georgium illius principem, vt suis finibus contentus sit, compescuit: filio eius accepto obside. *Ibid.*

Imp. pacata Iberia principem Tripolitanum, Damascenũ, Tyrium, Berytium sibi seruire cogit. *Ibid.*

Pazinacæ gens Scythica Imperante Constantino, Bulgariã populabundi inualerunt, qui licet vltra Istrum reiicerentur: sæpius tamen reuertentes, hnes Romani Imperij infestare deinceps non destiterunt *Ibid.*

c CONRADO Imperij diadema tribuit, qui & vicissim eum à Romanorum violentis & clandestinis motibus defendit. *Volater.*

Vita eius pluribus prædicatur. *Plat.*

Guido Aretinus monachus S. Benedicti in Italia, primus excogitauit nouam rationem cantus, quam solmisationem vocant, per sex syllabas seu notulas digitis leuæ manus per integrum diapason distinguendas, Vt, re, mi, fa, sol, la, Scalæ Musicæ auctor, vt planum siue Gregorianum cantum in artem redigeret. *Sigeb. in Chron. Pal.*

Theodoricus Hirsfeldensis, Aribo. Bruno Herbipolensis, qui in sacra Biblia, & in Symbolum Athanasij commentatur. *Trith.* Euerbinus Doleiensis.

Heribertus hymnos & cantus complures in Ecclesia Eistensi cantari postea solitos componit. *Bruscius.*

Misteno Vuagirorum princeps Holsatos & finitimos populos crudeli bello vexat, adeò vt nullum ferè Christiani nominis vestigium trans Albim flu. manserit. Ipse tandem fidem amplectitur, & regno suo ejectus Bardeuici diem claudit extremum, circa ann. 1025. *Helmold cap. 16.*

An. 1028. Græci ad pristinum errorem relapsi sunt. Spiritũ S. procedere à solo Patre insonantes, & Romanam Ecclesiam excommunicantes. *Herman. Gigas.*

Otherus laicus cum aliis. 15. viris & fœminis à nocte natiuitatis Domini in integrum annum saltarunt, imprecatione Ruperti sacerdotis, donec à S. Heriberto ep. Colonienſi à maledicto absoluti sunt, & Ecclesiæ reconciliati, è quibus fœminæ mox obierunt, viri paulò pòst, paucis relictis, tremore membrorum, quod passi fuissent ostendentibus. *Chron. Hirsaug.*

Dithmarus Merburgenſis epiſc. ſeptem libris Chronicorũ, res ſub Otthone primo & ſucceſſoribus geſtas, vſque ad annum 1021. congeſſit. *Anni mundi.*

Robertus Franc. Rex aliquas Sequentias & Reſponſoria (vt vocant) quibus etiam nunc vtitur Romana Eccleſia, compoſuit, Proſam, ſcilicet, *S. Spiritus adſit nobis gratia*, &c. Reſponſoria de natiuitate Domini, *Iudæ & Hieruſalẽ*, &c. de S. Petro, *Cornelius Centurio*, &c. de Martyribus, *Concede nobis Dom.* &c. &, *O Conſtantia Martyrum*, &c. *Guilielmus Nangiac. Trith.* 5132

Sequentiam item illam diuiniſſimam, *Veni ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium. Trit. in Chron. Hirſaug.*

Ad fluuium Carum ann. 1023. habet conſilium cum Henr. 2. Imp. de ſtabilienda Rep. Chriſtiana & regno, imperióque firmandis concordia, legibus, optimíſque inſtitutis, *Sigeb. Auent. lib. 5.*

HVMANA.

1027. Henricum filium in regni ſocietatem cooptat, ſexto anno ante ſuum obitum. Alterum Robertum natu minorem ducem Burgundiæ inſtituit. *Chron. Benigniaum.*

An. 1010. vel iuxta alios 1025. in Hiſpania regnorum & Titulorum permutatio facta eſt. Ferdinandus enim Sanctij maioris filius, occiſo vxoris fratre Veremundo, regnum Legionum ac materno iure Caſtellam occupauit, ſeque Caſtellæ & Legionum regem appellauit. *Ritius libro tertio. Hiſpaniarum.*

An. 1016. Ramyrus Ferdinandi frater nothus teſtamento patris Aragoniam adeptus, primus Aragonum rex deſignatus eſt. *Ibid.*

Conradus non paucos hoſtes in exordio regni ſui hãbuit. Pacatis autem patrię rebus, comitantibus Rudulpho Burgundiæ & Canuto Angliæ, Daniæ & complurium aliarum gentium regibus: in Italiam ad compeſcendos illic motus, & pro corona à Io. Pontif. obtinenda abit, filium ſuum Henricum. 3. Romanum regem declarans. *Auent. Lambert.*

Vandalos maris Baltici accolas, ab imperio & fide Chriſti deſciſcentes crebis bellis domuit. *Crant.*

An. 1025. à Polonis Boemi antea ſtipendiarij, ſtudio Prediſlai deficiunt, eis etiam Morauiam eripientes. Pomerani autem opera Belæ Vngari, tum quidem in Polonia exulantis: in Polonorum poteſtatem redacti ſunt. *Crom. lib. 4.*

Ferdinandi Magni tempore Caſtella, Nauarra, & Legio per cõnubium Sanctiæ, quæ Veremundi vnica erat ſoror & hæres, coniunguntur. Denique Aragonia morte Ramiri fratris. Ideóque Magnus & Hiſpaniæ monarcha nominatus fuit per an. 40. *Vaſæus.*

Eius pater Sanctius maior Nauarræ rex, poſt mortem Sanctij Comitis Caſtellæ factus Comes, non ſe comitem ſed regem Caſtellæ ſcripſit. Hinc deinceps Caſtella regio titulo decorata eſt. *Idem.*

Sub an. 1020. R. Ezechias ſucceſſit ſcholæ R. Hai Haggaon in Babylonia, ſed calumnia ſuorum, biennio poſt à Rege Saraceno necatus eſt, cum tota ſua familia duobus exceptis filiis, qui fugerunt in Hiſpaniam ad R. Ioſeph Leuitam Hannaghid, quouſque mota perſecutione in regno Granatæ ipſe R. Ioſeph interiit. *R. Abraham in Cabbala.* nempè anno Chriſti 1064. *R. Ioſeph ſacerdos in Chron. regum Franciæ & Turciæ.* 5118

In hoc R. Ezechia deſierunt Gheonim. i. Iuriſconſulti Talmudici, imò & Scholæ Babylonicæ, quæ antea adeò erãt celebres, vt ad eas ex Occidente ipſo, Hiſpaniis Africa, Ægypto, Paleſtina Iudæi filios ſtudij cauſa mitterent, *Ibid.*

Angliæ & Daniæ Canuto decimo ſexto. *Ann. Chriſti.*

Poloniæ Boleſlao reg. primo, deinde Meiecißlao, an. 9.

CONCIL. *Saliguſtadenſe, Bucchardus, qui & interfuit et Trithem. In eo componitur diſſenſio ſingularium cõſuetudinum in diuinis officiis, ieiuniis, feſtis, &c. ad canonibus. Videtur idem cum proximo.* 1023

CONCIL. *Triburienſe in ſu Cõradi Imp. In eo agitur de ſtatu Eccleſiæ, & præcipue de ieiuniis. Sigeb. Plati. Irenic. lib. 3. cap. 48.* 1030

Tunc

Anni Christi.

Anni mundi.

152.

1030 f BENEDICTVS 8. dict. 9 Tusculanus, an. 13. mens. 4. dies. 9. 5108 5132

1044

Patriarcha.

Constantinopoli Eustratio, deinde Alexio, an. 16

Principibus.

Romano Argyropilo Zoæ marito, an. 6. Michaele 5. Paphlagone Zoæ adultero, an. 7. mēs. 8. Michaele 6 Calaphate à Zoa adoptato, mens. 4. per ordinem successionis, Orient. Impp.

Conrado 2. decimo sexto, & post eum Henrico. 3. Nigro Occid. Imp.

Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Filio Treddæ Gabbez, Æthyopum pret-Ioso.

Hispaniæ Ferdinando Magno quinquagesimo quinto.

Tunc in Hispania R. Selomo, quem Baal Hassirim Hasse-kulim. i. magistrum cāticorum dimensione certa Constantiū vocat Abben Ezra Gen. 3. floruisse videtur. Nam cum ait refutasse quasdam opiniones Rab Semuel filij Hophni, qui tunc viuebat in Babylonia. Ita circa isthæc tempora, Poetica Hebræorum quę hodie vsurpatur ē Iathed (.i. Iambo) & Tenuhoth (.i. spondæis & syllabis) cum Rythmis initium sumpsit.

f HVNC propter ignauiam eiecerunt Romani, in eius locum Ioannē Sabinum, qui Syluester. 3. est appellatus, sufficientes.

Henricum. 2. Imp. coronauit, de cuius ætate illud Vvitichindi historici. Non bella pacem disturbabant, non classica quietem rumpebant, non rapina grassabatur, non fides mētiebatur, adhuc iustitia sui vigoris, adhuc potestas sui iuris erat.

Mortuus horrenda imagine apparuit cuidam se iudicio Dei damnatum dicens, sine lege vixi, ideò talis appareo, &c. *Vuicelius in Epitome.* Audis quales pontifices nobis obtrudebat Germanica tyrannis.

[Sed & obseruandum Prophetas, ità esse comminatos populo Dei, ex Deo fore vt illis Pastores incurios excitaret, qui non sanarent oues ægras. Zacharias.]

An. 1041. Berengarius Turonensis, Archidiaconus Andegauensis hæreticus, docet panem & vinum in Eucharistia post consecrationem esse tantùm figuram & sacramentum: & non verum Corpus & Sanguinem Christi. *Sigeb. Volat. Bernard. de Lutzemb. & ca. Ego Berengarius dist. 2. consec.* Malè etiam sentiebat, (teste Oecolampadio) de Matrimonio, & Baptismo paruulorum. MVLTI dicunt eum Magia (erat enim præstigiator. *Polyd. lib. 9. Angl hist.*) vna nocte fuisse Romæ, & eadem legisse Turoni vnam lectionem. *Guilielmum. Nangiac.*

Animam agens pœnitentia ductus, ista verba immurmurabat. Nos sanè credimus post benedictionem Ecclesiasticam illa mysteria esse verum corpus & sanguinem Saluatoris: adducti veteris Ecclesię authoritate, & cæt. *Speneeus Apolog. lib. 8. cap. 5. Gagui. in Vita Henrici 1. Guilielmus Bibliothecarius Malmerberiens. lib. 3. de Gestis Anglor.* Caluinitæ, quem errantem amplectuntur, resipiscentem sequantur.

Richardus Virdunensis Abbas, Adelboldus, Alphanus Salernitanus doctissimi. S. Hugo monachus Cluniacensis. *Volat lib. 21. & Trith. Chron. Cassinense.*

Multi volunt nomen CARDINALIVM hoc tempore exortum fuisse. *Volater. lib. 21.* R. Barns.

[Cardinales ab initio nascentis Ecclesię extiterunt Romę sub Marcello A. D. 304. Epitome Conciliorum.]

Sed quanto sit antiquius vide Vuolfangum Lazium lib. 2. cap. 2. cōmentariorum Reip. Roma. cœpit ergo potius esse in pretio, non in vsu.

Henricus Franc. rex, templum D. Martini, quod Camporum appellant, Parisiis an. 1034. struxit, propter victoriam de Eudone Campaniæ comite: & Balduino Flandrensi reportatam. *Gagui. lib. 5.*

Cazimirus Cluniacensis monachus atque Diaconus, Regni Poloniæ hæres, dispensatione Benedicti, de ea rogati à Polonis: absolutus religione, coronatur Rex anno. 1041. *Matthias Mechonienſis lib. 2. Chron. Polon. cap. 13.*

Ad id adacti sunt Poloni quòd anno 1038. Raxa Regina pueri Cazimiri mater, abusa sua potestate intestinis dissidiis omnia miscuisset: ob quæ clàm cum filio fugam arripere coacta fuit, & accessissent externorum irruptiones. Russi enim Septentrionalē Poloniæ oram, & Boemi duce Prædislao Meridionalem & Occidentalē vastabāt. *Crō. lib. 4. Pol.*

Huus dispensationis gratia iniunctum equitibus Polonis, vt in festis solennibus inter sacra fasciam lineam candidam: instar stolæ, qua sacerdotes & diaconi vtuntur, de collo suspensam gerant. *Ibid.*

Plebeiis autem, vt de singulis capitibus, quotannis obolum vnum in lucerna m perpetuo in æde D. Petri arsuram pendant, qui etiamnum S. Petri numus dicitur. Omnibus denique Polonis, vt rotunda in morem Monachorum tonsura capillorum vtantur: nec infra auriculas, titu barbarico, quisquam omnino comam promittat. *Idem.*

HVMANA.

Amer Calepitæ filius Agarenorum princeps, pacem ære grandi redemptam: dat Romano Argyropilo. Eámque vidua & filius Armeri cum Michaele Paphlagone in an. 30. renouarunt. *Zon. tom. 3.*

Africanæ Agarenorum naues circiter millæ, mare mediterraneum infestant. Sicilliam occupant, donec Georgius Maces eam Michaeli Monomacho iterum subiicit. *Ibidem.*

An. 1038. Canuto rege ex Anglia in Normaniam traiiciente vt in Richardum, qui cum sorore eius Hestrita repudium fecerat, armis animaduerteret. Normanus cum suis fugit in Siciliam. Apuliæ autem vrbes & castella Italorum discordia & timiditate inductus, partim vi, partim dolo cepit. *Saxo Grã. lib. 10. de reb. Danicis. Sigebert.*

Canutus Malcomum Scotorum rebellem subegit. *Vincent. lib. 25. cap. 15.*

Circa an. 1034. à rege Burgundiorum Rodulpho, quod subditi sæpè in eum insolescerent, Burgũdiæ Regnum diuiditut in Comitatum & Ducatum: ille donatione cessit Conrado Imperatori: hic Henrico. 1. Francor. regi. *Guaguinus lib. 5. ca. Vltimo. Platin. Æmyl. lib. 3. Sigebert. in Chron.*

Conradus Imp. Misconem parte Poloniæ & ducatu donat. *Auent. lib. 5.*

Cappadociam, Armeniam, Paphlagonam, totúmque ferè Orientẽ fames & locustæ adeo afflixerunt: vt multa suis sedibus relictis hominum agmina, aliò commigrare coacta fuerint. Verùm Romanus Argyropilus auro ad patrios lares redire eos compulit. *Zon. tom. 3.* 5132

Contra Imp. Constantinopolitanum Arabes in Mesopotamiam incurrunt, Pazinacæ in Bulgariam, Agareni in oram Illyrici maritimam. *Zon. tom. 3.* 5132

Romanus Argiro. insidiis Michaelis Paphlagonis, cum quo vxor Zoe Constantini. 8. filia consuetudinem stupri habebat, sublatus est.

Zoe tandem incidit in hydropisim, & Michaelem Calaphatem ex sorore nepotem: hæredem imperij instituit, seque in monasterium abdidit. Sed inde excitata seditione, reuocata est ad Imperium: & sibi adiungens Theodoram sororem, Michaelem è fuga retraxit & luminibus priuauit. g LARGITIONE consecutus pontificatum, nondum mortuo successore. *Plat.*

Huius temporis schisma diligenter describunt Herma. Contractus in Chronico, Leo Hostiensis hist. Cassinensis lib. 11. Ottho Frising. lib. 6. cap. 32 & 33.

HVMANA.

Mulierculæ duæ cauponatrices, in via, qua ibatur Romam, hospites in equum, suem vel asinum mutare soleb ant. *Vincent. lib. 25. cap. 28 Erphordiensis in Vita Henrici 3.*

Zoe restituta tertio viro Constantino Monomacho

Anni Mundi

Anni Christi

Anglię & Daniæ Canuto decimo sexto, & per ordinem Heraldo, an. 4.
Canuto 2. an. 2.
Sãcto Eduardo 3. an. 24.
Poloniæ Mieciſlao, deinde Cazimiro Monacho, an. 24.

CONCIL. *Constantinense præsente Henrico. Abb. Vsperg.*

153.

g SYLVESTER III. Romanus contra Benedictum, mens. 1. 1044
dies 19.

Principibus. Eisdẽ Impp. & regnant.

Benedictus 8. pulso Syluestro restituitur, & sedit cũ Ioãne 20. menses.

Tandem exactis Pontificatu Ioanne 20. & Benedicto 8. durante etiam schismate electus est Gregorius.

iungitur

Anni Christi. 154.

h GREGORIVS 6.

1044 Rom. an. 2.

1046 mens. 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Alexio.

Principibus.

Theodora cũ Zoe sorore mens. 3. Impp. in Oriente, postea Cõstãtino. 9. Monomacho siue Gladiatore, an. 13. Orient. Imp. centesimo sexto.

Henrico 3. cognom. Nigro, Occid. Imp. decimo septimo.

Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Filio Treddæ Gabez, deinde nepote etiã Anonymo, an. 70.

Hispaniæ Ferdinando Mag. quinquagesimo quinto.

Angliæ S. Eduardo decimo nono.

Poloniæ Cazimiro.

CONCIL. *Papiense Herm. Contract.*

Anni mundi.

5132

5134.

iungitur, & in omnes imperij partes edicta misit: quæ & magistratus vendi (quod erat antea factitatum) prohiberent, & omnia iniustitiæ genera de medio tolli iuberent. *In consti. Imp. Græcorum lib. 1.*

Henrico. 3. imperante, corpus Gigantis incorruptum in sepulchro Romæ inuentum est: quod erectum Vrbis mœnia superauit, cum hoc epitaphio, filius Euandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit, iacet hic, *Naucl. Crant. Martinian Chron.*

[Aiunt physiologi ossa mortuorum crescere in tumulis: ad imitar lapidum: sed quod hic dicitur incorruptum fuisse corpus, est signũ omnipotentiæ diuinæ, de qua nemo dubitare potest, nisi adhoc vt non iuste occisus esse videatur, qualia exempla multa sunt.

An. 141. Boëmia bello iterum facta est tributaria Imperatori. *Contract. Lambert.*

Eodem Theodoricus comitatus Montis Belgardi auctor. *Lazius.*

Eodem tempore. 28. anno, postquam Sueno Danus totius Anglię imperio potitus esset, Angli alienigenas expellũt: legem sancientes, ne quis Danorum, vnquam Angliæ rex creetur. *Polyd. lib. 8.*

Edouardo Ethelredi filio, qui in Normania regnantibus Danis latuerat: regnum tradunt in annos 24. *Ibid.*

h ALII laudant, alij vituperant. Sed miraculo corporis eius tumulati probatur non fuisse hominem malum. Vide mira apud Platinam.

Hungari à Christiana religione deficientes in paganismum episcopis & sacerdotibus interfectis, pœna capitis Christianismum retinere coguntur ab Andrea Rege quarto Vngariæ, & Vela eius fratre. *Naucl. & Bonfin. lib. 2. dec. 2.*

S. Eduardus tertius, rex Angliæ, fuit clarus miraculis: solo tactu morbum strumæ siue scrophulæ sanabat: quod Diuinũ munus ad posteriores aliquot Angliæ reges manauit, sed prius recitatis quibusdam hymnis, nec sine sacris cæremoniis. *Polyd. Virgil. lib. 8. hist. Angl.*

Cum ipsi ab exactoribus ingens auri vis, quod viritim in vniuerso collegerant regno, offerretur, dæmonem vidit circa illud colludere. Eo spectaculo territus subditis restitui iubet. *Eod. lib.*

Vulstandus Vigornienſis, & Vincentius Leodiensis Episcopi insignes. *Sabel. Ennead. 9. lib. 2.*

In Concilio Sutrino propter schismata & simultates, quæ ex Pontificum electionibus exoriebantur: ablata est Romanis electio Pontificis Roma. & concessa est Imperatori *Krant. lib. 4. hist. Saxo. cap. 41.* vel potius rapta.

Hinc Henricus Imper. iuramento adegit Romanos vt ab electione Pontificis Romani abstinerent. *Naucl. Sigeb.* Alij scribunt Clementem. 2. eã ipsis prohibuisse. *Blond. lib. 3. dec. 2.*

Zoë Imperatrice tertio nubente, nuptiale sacrum perage-re detrectat Alexius Patriarcha. Postridie tamen coronationis ritum solenniter peregit. *Zon.*

Gregorius Thessalonicensis.

Cegenes & Tyrachus Pazinacarum duces, ad Monomachũ deficientes baptizántur: & suis Scythis idem persuadent. *Zon. tom. 3.*

HVMANA.

Scythæ Triballos, Seruios, Dyrrachium & finitas gentes infestant. *Ibid.*

Cùm claruisset virtus Nortmannorum, in bello Berengarij contra Hunnos, Georgius Mumaces sub Con-

ſtantino Monomacho, eos cum Longobardis vocauit: in belli ſocietatem contra Saracenos, iam annis 230. Siciliam obtinentes. Quibus, poſt eis Siciliam ereptam, cùm contra pactainique prędam diſpertiretur, illi Guilielmo Farabacho duce, Apuliam Græcis eripuerunt.	*Anni Mundi*	*Anni Chriſti*
Paulò pòſt Mumace in Epeiro, in acie obtruncato Saraceni Siciliam recuperant: vſque ad annum 1060.		
Nepos Treddæ Gabez Reginæ Æthiopum in eorum annalibus, etiam eſt anonymus, ob impium auię factum: quæ exemplo Athaliæ regium ſanguinem penè extinxerat, vt cõtra leges patrias, filio ſuo imperium relinqueret.		
Turci, quos ſuprà in Aſiam ab Agarenis in ipſorum perniciem acceſſitos docuimus, Babyloniis in ſuam poteſtatem redactis: totum ferè Orientem ſubiugant. *Zon. tom.3.* Nam circa an.1051. Sadone, primo eorum principe, (i. rege è R. Ioſeph. in Chron. (cui ſucceſſit Dogtiſſa, Aſiæ regnum occupant. *Haito Arm.*		
Mahomet Sultanus Perſidis, Sogdianæ & Mediæ, Turcos contra Caliphã armat: ſeque è iure Caliphæ eripit. Turci poſtea, cum ipſis pacta ſtipendia minimè ſoluerentur, latrociniis & bellis continentes incumbentes, in Armeniis, Cappadocia, Galatia, Bithynia peculiare regnum incipiunt anno. 1051. donec Tartari ab Armenis euocati an. 192. pòſt principatu deturbantur.		
i DIE natalis Domini quo ipſe in Pontificem conſecratus eſt. Henricum 3. Imper. & eius coniugem Agnetam coronauit. *Herm. Contractus, & Naucler. in Chron.*	5134	
Pontifex creatur in Synodo imperante & cogente Henrico, verùm eo abeunte, veneno à Romanis tollitur.	5136	
Imp. Romanos iurare cogit, nullum ſe deinceps Pontificem vel electuros vel conſecraturos: niſi quem Imperator dediſſet. *Onuph.* Principium ſequentium motuum, qui iuſto Dei iudicio, Imperium & Imperatores labefactarunt.		
Sub Henr. 3. Robertus Guiſcardus Græcos prælio ſuperatos, Calabriæ finibus præter Sacerdotes eiecit. Nécnon Saracenos ex improuiſo adortus, ab obſidione Capuæ repulit. *Sabel.*		
S. Algerus non ex Corbienſi (ſicut putat Trithemius) ſed ex Leodienſi canonico, monachus Cluniacenſis, Adelmanus Brixienſis Epiſcopus, qui Berengarij fuerat condiſcipulus: ſub Fulberto Carnotenſi epiſc. S. Lanfricus Abbas Cadomenſis poſtea Cantuarienſis Archiepiſcopus, Guido Abbas de S. Cruce S. Leofredi, doctiſſimis ſuis ſcriptis, quorum nonnulla extant, ſe opponunt Berengario. *Trithem.* Hos Caluinus pro ſua modeſtia, vocat imperitos, Barbaros, & Sophiſtas, qui non fuerunt, vt ipſe ſacramentarij.		
* PER vim pontificatum occupat, nullo cleri populíque conſenſu. Inde moritur irato Deo, die pontificatus 23. Adeò inoleuerat hic mos, vt cuique ambitioſo, & principi gratioſo, liceret Petri ſedem inuadere.	5136	
An.1048. Conſtantino Monomacho ſumptus ſuggerente, Chriſtiani Hieroſolymis templum & cultum Dei reparant. Daber enim Caliphæ Ægyptij filius, cum Argyropilo Imp. icto fœdere id conceſſit: Nicephoro Patriarchatum ibi adminiſtrante. *Tyrius de bello ſacro cap. 5. & 6.*	5136	
Fuerat enim paulò antè ſolo æquatum, à Sultano Calipha auunculo Oreſtis, qui illic pontificatum adminiſtrabat *ibid. capite.4.*		
Franco Leodienſium ſcholaſticus, ſcribit de quadratura circuli. *Sigeb.* Theodoricus Moguntinus. *Chron. Hirſaug.*		
k HIC natus clariſſimis parentibus, ab Henrico Imperatore renunciatus Rom. Pontifex, conſilio Hugonis		

CONCIL. *Sutrinum non longè ab Vrbe Roma, præſente Imperatore Henrico 3. ad tollendum ſchiſma, celebratum. Itaque Benedictus qui reſidebat in Palatio Lateranenſi, Sylueſtro, qui ſedem Pontificam ad S. Petri collocauerat, & Gregorio, qui ſuam ſedem habebat ad D. Mariam, Pontificatu expoliatis electus eſt Sindegerus, ſiue Suigerus Bãbergenſis Epiſcopus, qui poſtea dictus eſt Clemens 2. Blond. li. 2. dec. 2. Herma. Contractus.*

155.

i CLEMENS 2. Saxo. 1046
menſ. 9.
Vacat menſ. 9. 1047

Patriarcha.
Conſtantinopoli Alexio.

Principibus.
Eiſdem Impp. & regnãt.

156.

* DAMASVS II. Bauarus, dies 23. 1048
Vacat menſ. 6. 1048

Patriarcha.
Conſtantinopoli Alexio.
Principibus.
Eiſdem Impp. & regnãt.

Cluniacenſis

Anni Christi.		Anni mundi.	
	157.		Cluniacensis Abbatis & Hildebrandi monachi, deposito Pontificali ornatu, vt priuatus Romam ingreditur: quòd Imperator Pontifices creandi nullum ius haberet, illo ad clerum populúmque Romanum pertinente. Propterea eò libẽtiùs eligitur PP. à clero Rom. & in suo Pontificatu ita piè degit: vt ad eius sepulchrum edita sint miracula. *Sigeb. Platin.*
1048	k LEO 9. Alsatius in Germania, an. 5. mens. 2. dies 6.	5136	
1054	Vacat m. 11. d. 26.	5142	Ità Ecclesiæ eius de eligendo Pontifice, explosо Imperatore restituit. De multis Sanctis cantus composuit, & multa alia scripsit, præsertim librum contra varios Græcorum errores: quibus imbuebantur à Michaële Patriarcha Constantinopolitano, & Leone Acridano Bulgarorum Episcopo. *Sigeb.*
	Patriarcha.		Claruit autem multis miraculis. *Hist.* Domus eius pauperibus & peregrinis semper patuit Totus Eleemosinarius, vsque ad miraculum apparentis Christi in specie leprosi. Damnat hæresim Berengarij. Primus, qui sedem Apostolicam ab Imperatorum inuestitura restituit, cum per annos 150. id sibi iuris isti magna temporum infœlicitate rapuissent. Cætera enim perfecta sunt à sequentibus Pontificibus, præsertim Gregor. 7. quem Leo Cardinalem creauerat.
	Constantinopoli Alexio, deinde Michaele Cerulario an. 8.		In Germania (quo venerat ad Maguntinum Concilium) Ecclesias, Sacella, Altaria, in diuersis locis absque numero consecrauit, & quòd multi pontificuli hodie facere erubescunt, per sese facere non despexit. *Chron. Hirsaug.*
	Principibus.		Contra Normanos auxilium ab Imp. postulauit, qui à prioris Henrici temporibus in Calabriam, Samniam & Campaniam confluxerant, ab Italis ob belli peritiam vocati. Nam nõ vt hospites viribus & numero aucti iam se gerebant, sed vt indigenæ, prætereaque omnia diuina & humana, prout viribus plus poterant, confundebant, an. 1053. *Herm. Contractus.*
	Constantino. 9 Monomacho siue Gladiatore Orien. Imp. centesimo 6.		In Natali D. Lucæ concionatus est Bambergæ. *Histor. Bambergenses.*
	Henrico 3. cog. Nigro Occi. Imp. decimo septi.		Nonnulli exterarum nationum principes missis ad Pontificem literis, per legatos, subiectionem ipsi promittunt. *Contractus.*
	Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.		Per epistolam Constantinum Imperatorem sibi cõcilians, misit tres legatos Constantinopolim ad conuincendos 14. Græcorum errores, qui vt Simoniaci donum Dei vendebãt: vt Valesij, hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promouebant: vt Arriani, rebaptizabant. Latinos baptizatos in nomine S. Trinitatis: vt Donatistæ in sola Aphrica, sic illi in sola Græcia orthodoxam esse Ecclesiam iactabant: vt Nicolaïtæ, nuptias sacerdotibus concedebant: vt Seueriani, maledictam dicebant legem Mosis: vt Pneumatomachi professionem S. Spiritus è symbolo detrahebãt: vt Nazareni, Iudaïsmum obseruabant, paruulos moriẽtes ante octauũ diẽ à natiuitate baptizari, mulieres in partu vel menstruo periclitantes communicari, vel si paganæ essent baptizati, prohibebant: Latinos vocabant Azymitas, eorum ecclesias claudebant: de fermentato sacrificabant: Romanæ Ecclesiæ Constantinopolitanam præponebant. *Sigebert. penes quem horum fides esto.*
	Nepote Treddæ Gabbez Æthiopũ pret-Ioso, an. 70.		Obtinuerunt legati ab Imperatore, vt Nicetas Monachus cogn. Pictoratus, quem ipsi coram eo vicerant, librum suũ contra Romanos inscriptum de Azymo, de Sabbato, & de nuptiis Sacerdotum, anathematizaret & incenderet. *Sigeb.*
	Hispaniæ Ferdinãdo Magno quinquagesimo quinto.		Scripsit ad Africanos Episcopos Petrum & Ioannem, qui contra Grunnitanum Episcopum, dignitatem Ecclesiæ Carthaginensis defenderant.
	Angliæ S. Eduardo decimo nono.		Respondit Michaëli Constantinopolitano Episcopo & Leoni Acridano, qui hæc tria præcipuè damnabant, quòd Latini Azymis panibus in Sacramento vterentur, quòd in quadragesima obseruarent Sabbata, quòd suffocatis vescerentur.
	Poloniæ Cazimiro.		
1049	CONCIL. *Romanum, Episcoporũ Italiæ præside Rom. Pont. de statu Ecclesiarum. Her. Contra. in Chron.*	5137	
1049	*Papiense præside Rom. pont. de componendo statu Ecclesiarũ. Her. Contract. in Chron.*	5137	

Petrum Patriarcham Antiochenum designatum, & Apostolicam approbationem poscentem confirmauit. Anni mundi.

Ad Thomam Carthaginensem scripsit, in qua ei authoritatem conuocandi Synodos, quod ius sibi Gtunnitanus Episcopus arrogarat, tribuit. 5137

Andræam Hungarorum regem, cum Imperatore æquis propositis conditionibus in gratiam redire detrectantē: anathemate ferit. *Herman. Contractus.* 5138

Fredericus Cardinalis frater Godefredi Lotharingi Constantinopolim mittitur, vbi indictæ synodo, cum Imper. & Patriarcha adesse dedignarentur: egressus vrbe Sandalia sua, more Apostolorum, publicè super eos excussit. Quo quidem facto, ita omnes terruit, vt Imp. & Patriarcha cum omni clero & populo sequenti die, sacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apostolicam authoritatem in eo proni in terram venerarentur. *Erphordienſis* Postea factus est Pontifex, Stephanus 10. nomine.

An. 1050. Machetad Scotorum princeps (Nam nondum Scoti ducem regis nomine gaudentem habebant) Romæ argentum, seminando, pauperibus distribuit. *Marian. Scotus.* 5138

Templum sepulchri Christi Hierosolymis à Saracenis & Turcis destructum. Leone 9. Romanorum Pontifice procurante, apud Imperatorem Constantinopolitanum, est reædificatum. *Palmer. Plat.* 5140

An. 1052. Henricus Imp. in Saxonia, apud Goslarem omnium consensu, iussit patibulo suspendi quosdam hæreticos, qui inter alios errores, omnis animalis esum iuxta Manichæos execrabantur. *Herma. Contract.*

Dedit Leoni Pontifici, Beneuentum vrbem Italiæ. *Nauel.*

Petrus Damianus Episcopus Hostiensis, Theoduinus Episcopus Leodiensis, Lambertus Leodiensis monachus, Erhardus, Hildebertus viri celebres. *Trith. de script. Eccleſiaſt. Anton. titul. 16. cap. 8.*

HVMANA.

Turci Nomades, qui è Tartaria exierant primùm, regnante apud Francos Pipino, & victis Hungaris sibi duces constituerant: ceperántque fines Capadociæ & Asiam minorē, cum regionibus vicinis à mari Ionio ad Ægæum vsque tandem regnāte apud eosdem Francos Hērico Robetti filio an. 1050. regem sibi primùm deligunt, ductis inter centum nobiliores familias sortibus. Seldoc. *R. Ioſeph ſacerdos in chronicis regum Franciæ & Turciæ.* Sadonem vocat Haito Arm. 5142

Anno. ità 1050. Turca nomine Seldoc, filius Mynuth in Galatiam latè penetrauit, Pamphylios & Lycos afflixit, Rhodios terruit. Ac regnante Henrice, deinde Philippo eius filio: bene pugnauit cum Sultano Ægypti occupata Syria, Hierosolymisque, donec redeuntes Saraceni, Hierosolymam vicinásque vrbes eis excusserunt sub Aduentum Gotofredi Bullonij. *R. Ioſeph Ibid.* 6145

Duces alij Turcici Dogrissa, Aspal, Melecha, Artol, Belchiatoth, qui præcesserunt Solymanum stirpis Otthomanicæ caput, tempore belli sacri, paucis annis occuparūt reliquum minoris Asiæ.

1 HVMBERTVS Syluæ candidæ Cardinalis Græcos scriptis oppugnat. Nicetas Pictoratus Studites & Leo Atridæ in Bulgaria Archiepiscopus Latinos. *Sigebertus, Trithemius.* 5143

Victor in Florentina Synodo episcopos quosdam ob Simoniam & scortationem episcopatu priuat.

Bruno Signinus. *Chron. Caſinenſe lib. 4. cap. 33.*

Henricus 3. impotenter ferens, suum exercitum fuisse ad

Remense, præside Rom. Pontifice cum Galliarum Episcopis, de statu Ecclesiarum. Herman. Contract. Sigeb.

Moguntinum Episcoporum 40 vel 42. (nam valde errant qui numerant. 130.) præside Rom. Pontif. & assidēte Imperatore Henrico, ac aliis Principibus propter cōponendum statum Ecclesiarum & reformationem clericorum. Hoc Simonia (quæ erat beneficia Ecclesiastica à Laicis recipere) & sacerdotum coniugia in perpetuū damnantur Her. Contr. & Lamprt. Schafn. Krant. lib. 4. cap. 43. 1049 1050

Romanum aliud & primum contra Berengarium Her. Contr. Vt sit illud in quo ait Lanfranc. libro de Sacra. damnatum fuisse Berengarium, & Ioan. Scotum. 1050

Vercellense, præside Leone Rom. Pontif. & secundum contra Berengary errorem. Guitmundus lib. 1. de Sacra. Palmer. Her. Contract. Ipse tunc primò suum errorē reuocauit, vt ait Guil. Malmersb. lib. 3. de gest. Angl. licet Lanfranc. li. de Sacr. dicat eum non adfuisse nisi per duos legatos clericos. Errant qui ad Syluestrem. 3. referunt, vt Sabel. Enn. 9. lib. 2. Grauius lebitur Caluinus qui in Admonitio. ad Vuestphalum ait Gregorium septimum illud coegisse. 1051

Romanum aliud. Herm. Contr.

Vormacience, in quo Geraldus Leucorum quintus epsc. in album Sanctorum allegitur. Sigeb. 1052

158.

1 VICTOR 2. Sueuus an. 2. mens. 3. dies 14. 1054

Vacat dies 4. 1057

Patriarcha.

Constātinopoli Michaele Cerulario.

Principibus.

Eisdem Imp. & Theodoro centesimo septimo Orientis Impp. & regn.

Concil. Florentinum præside Pontifice Rom. & præsēte Imp. Henrico, de statu Ecclesiastico. In eo multi Episcopi propter Simoniam & fornicationem damnantur & episcopatu priuantur. Her. Cont. Palm. Plat. 1053

nitetnecionem

Anni Christi. | Turonense, præside Hildebrando Rom. Archidiacono (qui postea factus Pontifex, dictus est Gregorius 7.) legato Pontif. Rom. & tertium contra Berengarium qui tunc iterum sui erroris cecinit Palinodiam, & manu propria subscripsit. Guitmundus lib. 1. de sacra. Guil. Malmesberiens. lib. 3. de gest. Ang.

159.

1057 m STEPHANVS 10. dict. 9. Lotharingus. | 5145

1058 mens. 7. dies 18. | 5146

Vacat dies 13.

Patriarcha.

Constantinopoli Michaële Cerulario.

Principibus.

Theodora Imperatrice Orient. an. 2.

Henrico tertio, & deinde quarto. an 50. *Occid. Imp.*

Henrico 1. *Franc. Reg. trigesimo tertio.*

Ferdinando Magno Hisp. quinquagesimo quinto.

S. Eduar. Ang. decimo nono

Caximiro Poloniæ.

160.

1058 n BENEDICTVS 9. dict. 10. | 5146

1059 Campanus. . mens. 9. di. 20. | 5147

Patriarcha.

Constantinopoli Michaele Cerulario.

Principibus.

Eisdem Impp. & Michaele 7. Seniore cogno. Stratioticus siue militaris an. 2. Orient. Imp. centesimo nono. Iisdem Occidentis Impp. & Regg.

Caximiro Poloniæ, deinde Boleslao 2. an. 22.

161

1059 o NICOLAVS 2. Allobrox suffragiis omnium Cardinaliũ electus, an. 3. | 5147

1062 mens. 6. dies 26. | 5150

Vacat dies 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Constantino, an. 4. *mens.* 6.

Principibus.

Michaele Stratiotico centesimo nono, & post cum Isaacio Conneno an. 3. Orient. Impp.

Henrico 4. *Occid. Imp. decimo octauo.*

Philippo 1. *an.* 49. *Franc. R. trigesimo quarto.*

Anni mundi | internecionẽ cæsum à Slauis Lusatiis: ægritudine paulò pòst obiit, buccella panis suffocatus.

Post mortem Monomachi Theodora illius coniugis soror imperium sola tenuit, at nullum maritum in Imperij societatem adduxit. Cum morbo grauissimo laboraret, suasu procerum, Imperium Michaëli Stratiotico admodum seni delegauit.

m STEPHANVS arguit Henricum 3. quod Pontificum authoritatem minueret. Vir longiore pontificatu dignus.

Mediolanensis Ecclesia, quæ ante 200. circiter annos, se à Romano Pontifice subduxerat, huic Stephano PP. se subdidit. *Sabel.*

Marbodus Rhidensis, Rogerius Colonienſis, Ruthardus Hirsfeldensis. *Chron. Hirsaug. Lambertus.*

HVMANA.

Bizetislaus Boëmiæ decimus octauus Dux, ex matrimonio cum Iutha Otthonis Ruffi filia, quam ex Ratisbonensi monasterio an. 1030. raptam in vxorem duxerat, eas nuptias cõfirmante postea Imperatore, relinquens quinque filios obiit an. 1052. *Æneas Syluius hist. Boëm. cap.* 19.

An. 1058. Robertus Guiscardus pulsis Afris Siciliam obtinuit, fratríque suo Rogerio eam donauit. *Palmer.*

n QVIDAM historici hunc non numerant inter Pontifices, quòd legitimis suffragiis renunciatus Pontifex non fuerit. Sequor Sigebertum, Palmerium, Platinam, &c.

Electus est sede, orta Romæ contentione de electione ipsius. Subrogatus est in eius locum Gerardus quidam episcopus Florentinus.

Simoniacè enim, per vim & metum contra canones & iuramenta pontificatum obtinuerat. *Petrus Damiani quadam epistola. qui hoc vixit tempore.* Cæteta Herman. Contractus. *Lambertus Scanaberg. Leo Ostiensis lib. 2. histor. Casinens. cap.* 102.

Post huius tempus ob insignem librorum copiam, quæ hactenus apud nos desiderata est: omnia erunt clariora. Vnde ex obscurissimis tenebris hìstoriarum egressi, paulatim in apertissimam lucem procedemus. *Onuph.*

o TVNC primum Lateranensi Concilio, Romanorum Pontificum electio ad Cardinales Episcopos est delata: ità tamen vt à clericis Cardinalibus reliquoque clero & populo Romano comprobanda esset. *Ca. in nomine Domini dist.* 23. *Polyd. lib. 4. cap.* 10.

Hic ergo incepit libertatem Ecclesiæ contra Germanos Impp. asserere.

Decretum fecit contra Papas per largitionem creatos. Et Berengarium ad palinodiam compulit. *Plat.*

Helmandus Chronicon ab orbe vsque ad suam ætatem .i. annum 1066. colligit.

Guiscardus Apuliæ dux, Ecclesiæ Beneuentum, Troiam & reliquas Apuliæ ciuitates restituit *Sabell.*

HVMANA.

R. Isaac multos scribit libros. Explicationes locorum Talmud difficilium dicat R. Ioseph Leuitæ R. Samuelis filio, qui Granatæ cum tota Iudæorum Synagoga à Saracenis illic imperitantibus an. 1064. interemptus est. *R. Abraham in Cabbala.*

Idem R. Isaac charus fuit Regi Saraceno Almehmad, Astrologiæ nomine, in qua ille vt in disciplinis Græcis erat versatus. *Ibid.*

Ferdinandus Mag. sub mortem tribus filiis regna sua diui-

sit, dans Sanctio natu maximo regnum Castellæ. Alphonso Legionis & Asturiarum, Garciæ Galliciam, cum Portugallia. Cuius diuisionis impatiens Sanctius, regna ipsorum occupauit, altero fratre pulso, altero in vincula coniecto.

In collocandis Imperatoribus Constantinopolitanis mirè admodum variant scriptores, tam Græci, quàm Latini. 5147

p STATVIT ne quis Ecclesiastica beneficia ab vllo Laïco accipiat, quod tunc Simonia dicebatur. *Ca. per Laicos. 16. q. 7.* 5147
Monachos arcet ni vocentur, à populorum prædicatione. *Ca. Iuxta 16. quæst. 1.*

Vir doctrina non vulgari præditus. Miraculis claruit. Vnde liber Constantini Afri de Dæmoniaco & Claudo curatis ab Alexandro Papa. *Chron. Cass. lib. 3. cap. 34.*

In concilio Mantuano iterum (vt quidam volunt) statuitur, Papam à solis Cardinalibus eligendum esse: Neminem debere interesse Missæ sacerdotis, quem certò nouerit esse concubinarium. *Ca. præter hoc, dist. 32.*

An. 1063. quarta pars Hierosolymæ datur incolenda solis Christianis, à Calipha Ægyptio, Bomensore Elmonstiensabe, cum antea promiscuè habitarent cum Saracenis. Hinc illa quarta pars semper deinceps cessit in ius Patriarchæ. *Tyrius lib. 9 cap. 17. & 18.*

An. 1064. Septena hominum milla cum episcopis Moguntino, Traiectensi & Bambergensi, multisque Bauariæ proceribus terram sanctam visunt, qui multa ab Arabibus auri spe passi, interfectis plurimis tandem à Comite de Ramula liberati sunt. *Sigeb. Martan. Scotus.*

Constantinus Ducas magnum studium impendit, vt controuersias dirimeret & decreta scriberet. Et quamquam indoctus erat, tamen literas amabat & doctos colebat, dicere solitus se malle ex doctrina, quàm imperio nobilitari. *Zon.*

Galli ad debellandos Saracenos, in Hispanias proficiscuntur. *Sigeb.* Alij dicunt Balduinum tutorem Philippi illud bellum simulasse, vt facilius quosdam nobiles Vasconiæ, regi rebelles re primeret. 5150

Ordo Vallis vmbrosæ è Benedictinis descendens, per Ioannem Gualbertum Florentinum an. 1070. originem capit. *Palmer. in Chron. Volater. lib. 21.* Sub eo sunt Sylvestrini eodem habitu, dicti à quodam Sylvestro, qui eum ordinem inchoauit in monte Fano, prope Fabrianum in Marchia Anconitana.

Michaël Psellus poëta & philosophus, filiorum Ducę præceptor. *Zon. tom. 3.*

Guntherus, Theodoricus, Lambertus de Legia, Meginfredus, Adrianus, vterque historicus. *Chr. Hir saug. Trith. de viris illust.* Osbernus.

Hermanus Contractus Comes Veringensis, tunc scripsit suum Chronicon ab orbe condito ad annum Christi, 1054. cui cõtinuator aliquis superaddidit annos 10. Hymnos etiam dulci melodia composuit, vt, *Salue regina miseri. Alma redemptoris* & alia multa. *Trithem.*

An. 1066. Episcopi & principes Imperij, frequentibus comitiis, Triburiæ in ripa Rheni conueniunt. Collatis ibi de morum licentia & vitæ turpitudine, quam Bremensi Archiepiscopo tutore agebat Imperator, sententiis, ipse Archiepiscopus, nisi Cæsarem confestim reddat, iudicatur hostis: Cæsari quoque ad principes venire detrectanti, regnum abdicãdum esse decernitur. *Lambert. & Auent. lib. 5. Annal.*

HVMANA.

Vzi Gens Scythica, Pazinacis fortitudine & numero præstantior Const. Ducæ freti ignauia Istrum cum vxoribus & liberis

Anni mundi.

Nepote Treddæ Gabez Æthiopum pret-Ioso.

Hisp. Ferdinando Magn. Angliæ S. Eduardo decimo nono.

Poloniæ Boleslao secundo.

Anni Christi.

CONCIL. *Sutrinum contra Benedictum 9. Papam. Plat.* 1059

CONCIL. *Lateranense & quartum contra Berengarium & Pseudopontifices Episc. 114. Vel 113. Vel 118. præside Pontifice. Plati Ca. in nomine Domini, dist. 23. In eo Berengarius tertiò abiurauit suam hæresim, libellos suos publice in Cõcilio cremauit, & confessionẽ, quã Turonis ediderat præstito identidẽ propria manus sacramento renouauit. Tunc plurimũ contra eũ disputatũ est de præsentia corporis in Eucharistia, & de trãssubstantiatione ca. Ego Berẽgarius, de cõsecr dist. 2. Guitmũdus lib. 1. de Sacram. & Alger. lib. 1. de Sacram.* 1059

Mediolanense contra Simoniacã & Nicolaitarũ hæresim (sic appellabãt eos qui sacri altaris ministros debere vel posse liberè vti vxoribus sentiebant) præsidente Petro Damiano.

162.

p ALEXANDER 2. Mediolanensis à Cardinalibus absens delectus, an. 11. mens. 6. 1061

Patriarcha.

Constantinopoli Constantino, deinde Ioanne 7. an. 11.

Principibus.

Isaacio centesimo decimo. Constantino 10. Duca. an. 8. Eudoxia cum filiis & Romano Diogene an. 4. per ordinẽ successionis in Oriente Imperantibus.

Henrico 4. Rom. Imp. decimo octauo.

Philippo 1. Francor Reg. trigesimo quarto.

Nepote Treddæ Gabez Æthiopum pret-Ioso.

Ferdinando Magno Hispaniæ quinquagesimo quinto, deinde Sanctio 2. an. 16.

S. Eduardo Anglorum decimo nono, & per ordinem Haraldo an. 1. Guilielmo Normaniæ duce an. 22.

Boleslao secundo Poloniæ.

Anni Christi.		Anni mundi.	
			liberis traiiciunt, cæſiſque Nicephoro Botoniate & Baſilio Apocape ſuperato Danubio, eum locum deinceps liberè incoluerunt. *Zon. tom. 3.*
	Schiſma 15.		
1062	Honorius 2. Cadolus antea vocatus, authoritate Henrici Imp. inconſultis Cardinalibus Pontifex renuntiatus ſedit cõtra Alexandrum. an. 5.	5150	Vuandali & Slaui interfecto Gottſchalo ſuo duce, piiſque omnibus, à fide Chriſtiana iam tertiò, ad Paganiſmum deficiunt an. 1065. *Munſter. in Coſmog.*
			Rerum ſucceſſu elati, duce quodam Bluſſone Hamburgenſe, Sturmarios, & Holſatos aut proſternunt aut vinctos in patriam ducunt. Tranſalbinos vexant, ad ſuos cum ingenti prẽda redeuntes, in Domeſticos religionem abiicere detrectantes, pari crudelitate ſæuiunt & Radigaſto ſuo Deo immolant. *Helmold. cap. 22. 23. & 24.*
			Bruſſo reuerſus à ſuis, iuſto Domini iudicio obtruncatur. *Ibid.*
			Quidam vir alioqui robuſtus, dum eſſet in menſa conſumitur à muribus, cæteris qui accumbebant illæſis. *Faſc. tempor. & Naucler. in Chron.*
1065	CONCIL. *Mantuanum contra Honorium pſeudopapam, libidinoſos clericos, & Berengarium (quem victum rationibus compulerunt quarto ad palinodiam. Lãfra. de Sacram.) præſentibus Imperatore Henrico 4. & Alexandro Roma. Pontif. qui iureiurando ſe à crimine Simoniæ liberans, confirmatur in Pontificatu.*	5153	Pazinacæ & Bulgari, Vzos graſſantes in Macedonia & Græcia, ad internecionem deleuerunt. *Zon. tom. 3.*
			Ignauia & auaritia Imp. Ducæ, Saracenis animus creſcit, noſtris deiicitur. Inter haſce turbas ipſe moritur, relicto Imperio viduæ & tribus impuberibus filiis. Qua occaſione Barbari denuò Meſopotamiam, Melitenem, Ciciliam, Cappadociam, Cœloſyriam aliáque infeſta reddebant. Quin & Turcæ poſt varios belli euentus, totius penè Aſiæ regionibus, Pontum ſpectantibus ſubactis: & regnum & ſedes ſuas ibi fixerunt. *Zon. & Cuſpinianus.*
			An. 1066. Harduicus Rex Nordanimbrorum, ſpe regni Angliæ ob frattum diſſidia erectus, cum claſſe mille nauium traiicit, ſed capto Eboraco cum ſuis ab Haraldo Anglico necatur. *Sigeb.*
			1067. Guilielmus Baſtardus ſiue nothus, Normanorũ Dux. Haraldo vltimo Anglorum totius Angliæ Rege victo & cęſo, regnum Angliæ & conquęſtoris nomen eſt adeptus. Poſt regem interfectum, mox penè omnes eiuſdem regni pontifices miſit in exilium, nobiles & principes trucidauit, mediocres in ſeruitutem militibus dedit, vxores indigenarum aduenis ſuis matrimonio copulauit: & in ciuitate Eboracenſi plus centum ſupra mille ſacerdotes barbarè occidit. *Chron. Hirſaug.*
	Vuormatienſe. Sabel. Ennead. 9. lib. 3.		1070. Hinc Francis, illinc Scotis Angliam bello inuadentibus, Angli partim fame mori, partim humana carne veſci coguntur. *Sigeb. Marian. Scotus.*
1071	*Moguntinum, præſide Moguntino Archiepiſcopo, & Imperatore aſſidente, de ordinatione Caroli Conſtantienſis epiſcopi, qui deiectus eſt ab Epiſcopatu. Lambert. Schaſn. in hiſt. Germanorum.*	5161	Eodem idem Guilielmus Nortimbriam, in extremam redegit vaſtitatem. Ex eo tempore Normani ex Dacis orti Angliam occuparunt. *Polyd. Virg. lib. 8. & 9. Angl.* Regnum Normanorum in Anglia durauit 69. an. & menſ. 3. hoc eſt ad an. Chriſti 1136. quo tranſlatum eſt ad Francos. *Polyd. lib. 11. hiſtor. Ang.*
			Guilielmus autem numeratis apud Anglos ſacris ædibus reperit 45017. parochialia templa. Habet enim apud eos quilibet vicus, etiam ſi vix ſit ignium viginti, parochiale vnum. *Maior. lib. 3. cap. 6. Scoto.* paulò ante mortem, viribus è graui morbo receptis: igni & ferro agros Francicos perdidit. Verùm inteſtini, equi ſaltu ruptus, bello finem impoſuit: & pœnas crudelitati ſuæ debitas luit. *Polyd. lib. 9.*
1073	*Erphordienſe indictum ab Epiſ. Moguntino plurimorũ Epiſ. Germaniæ, præſente Imper. de decimis Turingiæ Moguntino Archiepiſcopo ſoluendis. Lambert. Schaſn.*	5161	Guilielmo Ruffo minori filio Angliam reliquit. Roberto Normaniam. *Idem lib. 10.*
			1067. Carinthij, Auſtriaci, Norici, Vindelici, ciuili bello inter ſe ſæuiunt.
			An. 1069. Henricus Imp. ipſa hyeme, fluminibus paſſim glacie congelatis, Luticios ſubiicit. *Sigeb.*
			Conſt. Ducas moriens iureiurando Eudoxiam obſtringit,

ne imperium, nisi filiis traderet. Verum sex mensibus pòst, Romano Diogeni nupsit, quòd existimaret imperio ruenti opus esse strenuo propugnatore.

Diogenes deinde ad Theodosiopolim cõtra Saracenos pugnans captus, ab Axam Sultano certis conditionibus dimittitur. Ei reduci contra iusiurandum Michael Ducæ filius oculos eruit. Ex quo cum vulneris curatio negligeretur, capite intumescente, ac verminante, miserè mortuus est.

Turcæ Diogenis & Michaelis Parapinatij ignauia, præter Persiam & Ægyptum, cuncta ferè Asiæ loca suo iugo sub miserunt, ad ipsam vsque Constantinopolim: & Hierosolymis magna impunitate pios oppressérunt, per annos ferè 30. vsque dum solennis expeditio Gotfridi Bullonij suscipitur. *Tyrius lib* 1.

Parapinatius sponte se abdicauit imperio, quod se conseruare non posse videbat, contra vndique concurrentes hostes, Monasticum habitum induens cum coniuge Maria Alana in solitudinem secessit.

q Ab hoc cœpit vitas Pontificum, vsque ad Honorium 2. Pandulphus Pisanus.

Confirmat ordinem monachorum Vallis vmbrosæ. *Volat. lib.* 1. Indixit ex more veterum, abstinentiam carnium in die sabbati. *ca. Quia dies de Consecr. dist.* 5. Romæ conciones habebat. *Benno.*

Omnium bonorum consensu pontifex creatur. formula electionis ipsius extat apud *Plat.* Henricum 4. Imp. multa in Ecclesia temere molientem, omni prius priuatum imperatoria administratione anathemate percutit, nec absoluit, donec depositò regio ornatu, nudis pedibus, quanuis asperrima esset hyems & gelu cuncta rigescerent, ad se veniret petens veniam: & pollicens integram obedientiam & emendationem. Vir dignus pontificatu ad deprimendam Politicorum supercilium. Monarchas terruit nominis sui & Zeli claritate. Captiuitatem Ecclesiæ & seruitutem, quam à principibus patiebatur, restituit, vlulantibus Centuriatoribus.

Cultor & defensor iustitiæ & libertatis Ecclesiæ acerrimus.

Miraculis coruscauit. *Martinus Polonus.* signa & prodigia per orationes faciebat. *Lambertus Schasnab.* Dono prophetiæ præditus. *Vincentius Gallus ex Guilielmo histor. in Speculo lib.* 25. *cap.* 44. semper in Ecclesiastico rigore constantissimus. *Otho Frising. lib.* 6. *cap.* 32. Inter omnes Romanos Pontifices præcipui Zeli & authoritatis. *Ibi. cap.* 36. *consentiunt Gotfridus Viterbiensis in Chro. part.* 17. *Trit. in Chron Nauclerus Gen.* 37. *Crant. in Metrop lib.* 5. *cap.* 20 *Sabel. Ennead.* 9 *lib.* 3. *Tyrius lib.* 1. *cap.* 13. *denique Anselmus, Bernardus Corbiensis, Marianus Scotus, Martinus Polonus, Blondus. Abbas Vsperg Soli Centuriatores reclamant.*

An. 1079. Bolesłaum 2. cognomento ferum Polonorum regem regni titulo & iure pellit. *Cromer. lib.* 5. Vnde successor Vuladislaus regem se appellari non est passus, quòd inunctus & coronatus solenniter, Pontificis interdicto non esset. Quod obtinuit vsque ad an. 1295. *Ibidem.*

Laudatissimus & Zelo singularis veréque Apostolicus, Quare audita Stanislai episcopi nece, Boleslauum Poloniæ regem, difficillimis alioqui temporibus, excommunicat. Aulicos quosdam Henrici Imp. quorum consilio Sacerdotia, Pontificatus, Monasteria vendebantur, ac Lupi, non pastores præficiebantur, repetundarum postulauit, & execratus est fulmine apostolico. Henrico præcipiens, vt illos aula, prætorio, curia, exigeret. Postremò Henricum ipsum, solenniter millo per omnes ferè orbis partes anathemate, excommunicauit. Noluit enim pati, vt istius voluntas requireretur in eligendo Rom. Pontifice, item vt episcopatus imperij terminis

Anni mundi.

5161

5175

163.

q Gregorius 7. proprio nomine Hildebrandus, natione Hetruscus, patria Soanensis, an. 12. mens. 1. dies 3. Vacat an. 1. m. 4. d. 27. 1073 1087

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne septimo, deinde Cosma an. 5. mens. 9. Eustratio 2. an. 3. Nicolao 3 an. 27.

Principibus.

Eisdem Imp. & Michaele Ducæ filio centesimo decimo tertio, Parapinatio, an. 6. deindeque Nicephoro Botoniate an. 3. ac postea Alexio Conneno an. 33. Imperatoribus Constantinopolita.

Hispaniæ Sancio secundo quinquagesimo sexto, deinde Alphonso 6. an. 26.

Angliæ Guilielmo Bastardo vigesimo primo.

Poloniæ Boleslao secundo, deinde Vuladislao 1. an. 20.

Anni Christi. | Anni mundi.

minis inclusos, Imperator pro suo arbitrio distribueret. Nam quæ sunt Dei Deo. Quid principi politico cum rebus Ecclesiæ? Denique vt maritos faceret sacerdotes, vt vicissim sacerdotes maritos, contra receptum Ecclesiæ morem.

1073 | 5161 Adeò piam causam adiuuit Deus. Exorti enim motus Hæticum ipsum perdiderunt, & Imperij superbiam valde attriuerunt, isto de imperij gradu ignominiosissimè deiecto.

Pont. proceres & populum sacramento præstito sanctè soluit, & vt Rudulpho adhæreant sanctiùs imperat. Eius enim est videre, ne quid detrimenti res Christiana a Principibus patiatur. An non Samüel Leuita, Dei authoritate Saülem regem creauit, deindéque peccantem publicè deposuit Dauide substituto & inuncto? An non Elias Dei spiritu reges constituit & abdicat, non modo in Israël, sed & in Syria? 3. *Reg.* 19. An non Hieremias Sacerdos accipit potestatem super gentes & regna, vt destruat & ædificet, euellat & plantet? (1. *cap.*) An Apostolica authoritas minor est quàm prophetica? Quo modo igitur illud Spiritus S. impletum, Pro patribus nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram? Quare stat immota vox, vel potius oraculum D. Ambrosij epist. 33. Veteri iure à sacerdotibus donantur Imperia, non vsurpantur. Et illud Petri Cluniacensis epist. 29. lib. 6. Quamuis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super ipsos Imperatores imperium. Vnde ei sub figura prophetici nominis dicitur, Constitui te super gentes & regna, vt euellas, destruas, disperdas, dissipes, ædifices, plantes. Hæc contra Centuriatorum eiulatus.

Vladislao Boëmorum duci petenti vt sibi, suóque populo liceret rem diuinam Slauonica lingua peragere, non assensit, quòd id Christiano instituto minus congrueret, & linguis titulo crucis non sine Dei prouidentia dedicatis decerperet: per quas Sanctorum communio, per totum orbem conseruatur atque colligitur: vti linguarum diuersitate confusio atque dissidium per mundum viget. *Ipse lib. septimo Registri ad Boemorum ducem. Et Olaus Mag lib. 19. cap 39.*

Henricus 4. Zelo eius inuidens conatus est, vi quendam in sedem Apostolicam ipsius loco intrudere.

Falsa de illo, à quo iustè fuerat excommunicatus, sparsit indicto apud Vuormaciam concilio an. 1076. Episcoporũ 24. ad quod superuenit quidam apostata, Hugo Blancus, propter mores improbos à Cardinalatu depositus, plenus minarum, deferens secum de vita & institutione Papæ, scenicis figmẽtis consimilem tragœdiam scilicet vnde oriundus, quo pacto ab ineunte ætate conuersatus, quàm peruerso ordine sedem Apostolicam occupauerit, quæ ante Pontificatum, quæ post eum adeptum flagitia commiserit. *Trithem. in Chronico Hirsaug.*

Sed bona causa vincente, annóque sequenti totius penè regni principibus eius imperio renuntiantibus: in comitiis Openheimensibus, necessitate compulsus Romam venit: vt nudis pedibus & corpore solis laneis tecto, in terrámque prostrato veniam peteret. Absolutus non diu permansit in iureiurando, vt proinde eum denuò excommunicare oportuerit, & in ipsius caput iustè ea attrahere, ob quæ miseri Centuriatores cœlum terrámque contra Christi vicarios obtestantur. *Ibid.*

Constantiensem, Bambergensem, Moguntinensem, & plures alios episcopatus pecunia vendidit. Ratisbonensem, Augustensem & Strasburgensem pro gladio, Monasteriensem pro Sodomitica immũditia, Abbatiam Fuldensem pro adulterio. *Ibid. ex Stephani Halberstadensis epistola ad Vualramũ Episc.*

1074 | CONCIL. *Romanum ad reformationem morum. Antonin. tit. 16. ca. 1. §. 21. In eo præsertim agitur de Simoniacorum excommunicatione. Aub. Vsperg. & prohibitione vxorum presbyterii facta, non nouo edicto (vt volunt Centuriatores censur. 11. cap. 7. pag. 382 sicut docet Spenceus lib. 1. de Continent. cap. 12.) Sed iuxta antiquos canones. ait Lambert. Schaf. in hist. Germ.* | 5162

1074 | *Erphordiense præside Moguntino Archiepiscopo, vbi de cœlibatu sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.* | 5162

1087 | 5175 Clã accedens ad vxorem suã specie adulteri (adeo enim ei infẽsus erat, vt omnes diuortij occasiones quæreret) ab ipsa & ancillis pugnis, sedilib⁹ & quibuscúnq; instrumẽtis mulctatus

extruditur foras. Hinc morbo deinceps sex Hebdomadas laborat. *Chron. Magdeburgense.*

Conradum filium incitat, vt cum nouerca coëat. *Crantz. in Metrop.* In eamque licet legitimam vxorem & honestissimã, inaudita scelera commisit: multis vi opprimendam prostituens. Vnde non modò vt Schismaticum, hæreticum & Simoniacum, sed etiam vt Nicolaitarum hæresis æmulum, Vrbanus secundus in Romana Synodo, iterum excommunicauit. *Trit. in Chron. Hirsaug.*

Primus inter omnes Imperatores Occidentis per Papam depositus. *Ibid.*

Vult à se vocati vel ordinari pontifices etiam Romanos. Hinc illæ graues & pernicioſæ turbæ inter eum & Ecclesiã, quæ integrum sæculum durarunt.

Introducere conatur sacerdotum coniugia, & maritos episcopos designat. *Lambert.* cui quia se sanctissimè opponit Gregorius, à Magdeb. Cen. 11. cap. 7. pag. 382. traducitur, quasi primus publico edicto sacerdotibus coniugia interdixerit, & populum eorum sacrificiis interesse, aut illos pro sacerdotibus habere vetuerit, quasi etiam vsque ad hoc tempus sacerdotibus integrum fuerit vxores ducere. Quod falsissimum docet Espenceus lib. 1. de Continentia præsertim. 12 ca. è signatis antiquissimorum Pontificum, Patrum, Canonum, Conciliorum, Historiarum tabulis. Et Lambertus, qui hæc scribebat tempestate, Clericis (inquit de hoc Pontifice) illicita & contra scita canonum, contracta coniugia prohibebat, contradicentibus Regis (Henrici) fautoribus & clericis. Hinc Henriciana hæresis apud Abb. Vsp. *Naucl. Vol. 2. gener. 36.*

Marianus Scotus Fuldensis monachus Theologus & insignis historiographus, præter alia annales ab orbe condito duxit: optimo ordine vsque ad annum Domini 1082. qui erat ætatis suæ 56. *Sigeb.* cuius continuator fuit Dodechinus.

Ioannes Xiphilinus Patriarcha Constantinopolitanus, se tunc Dionis Nicæi historiam in epitomen redegisse testatur: in vita Augusti.

S. Guitmundus Lanfranci Canthuariensis quondam discipulus, Auersanus Aquiliæ Archiepiscopus, & Hildebertus (qui prius fuerat ex Berengarij sectatoribus) Turonensis Archiepiscopus, Albericus, Vuolfelmus, & Leufredus aduersus Berengarianam hæresim acerrimè scripserunt. Venericus. *Trit.* Drogo. *Chron. Fland.* S. Hugo Clunianensis, *Chron. Hirsaug.*

Giselbertus Anglus commentatur in Esaiam prophetam. *Trit. de script. Eccl.* alius ab Anselmi discipulo, qui altercationem contra Iudæos paulò post condidit. *Chro. Hirsaug.* Imo verò antè. Nam is pertinet ad superius sæculum, vt illic docuimus.

Petrus Eremita Ambiensis, primus modum orandi per calculos (quod vulgò Patenostros vocamus) docuisse traditur. *Polyd. Virg. lib. 5. de inuent. rer. ca. 9.* Factus est dux Christianorum in bello Turcico. *Guil. Tyri. lib. 1. de bello sacr. c. 11. Plati. Bonfin. lib. 5. Vngar. dec. 2.*

Ordo Grandimontensis sub regula S. Benedicti inchoatur, per Stephanum Aruernum nobilem, apud Lemouicenses: vbi statuitur illius ordinis prima sedes, in quodam monte, qui toti familiæ nomen dedit. *Volat. lib. 21. Guil. Nangiac. Polyd. lib. 7. de inuent. rer. cap. 7.*

Ordo Carthusiensium an. 1084. sumit initium à S. Brunone Colonienſi Theologo, & Canonico Rhemensi. *Sig. Plat. Volat. lib. 21. Polyd. de inuent. lib. 7. cap. 3.* Qui propter quandam apparitionem mortui, vale dixerat mundo *Fascic. temp. Summa Antonini, Franc. de Puteo Lugonnensis. Schedelius.*

Philippus rex Franc. sæculares clericos Ecclesiæ S. Martini de Campis

Anni mundi.		Anni Christi.
5162	*Erphordiense præside Moguntino Archiepiscopo, vbi de cœlibatu sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.*	1074
5164	*Aliud Concilium Romanum Episc. 110. in quo notati sunt Anathemate, Gilbertus Rauennas Archiepiscopus, Hugo Cardinalis, & (Antoni. credimus) Henricus Imperator, omnes etiam simoniaci, maxime hi qui à Laicis reciperent inuestituram. (Nam inoleuerat mos, præsertim in Imperio, vt Episcopi ab Imp. eligerentur & annulo ac baculo pastorali inuestirentur ab Imp. Guil. Tyri. lib. 1. bel. Sac. ca. 13.) Vincten. in Specul. lib. 26. cap. 82. Krant. lib. 5. hist. Sax. cap. 6. Plati. & omnium optimè R. Barnus in Vita Pont.*	1076
5164	*Henricus Imp. vt se vlcisceretur, indixit Concilium Vuormatiæ Episcop. 24. qui exauctorant pontificatu Gregorium 7. misso ad eum cum epistola decretali Concilij Eglando quodam, qui ipsi nomine Concilij publicè interdiceret munus Pontificatus. Ab. Vsp. in Chro. Lamber. Schaf.*	1076

Anni Christi. | Anni mundi:

de Campis, quam ipsius pater Henricus construxerat: mutauit in monachos ordinis Cluniacensis. *Guilel. Nangiac.*

Quàm tunc deploratus fuerit Ecclesiæ status, & termè nostro simillimus: cernere licet apud Sigebertum, Vincenti. & Antoni. Magnę simultates inter Imperatorem & Pontificem; Sacerdotes erant moribus deprauatissimis, & propterea ipsi & res sacræ populo contemptibiles: quilibet ex plebe audebat de sactis mysteriis disputare; sacramenta etiam ab infantibus turpiter tractabantur: in extremo vitæ viaticum Dominicum contemnebatur: decimæ presbyteris debitæ igni cremabantur: Corpus Domini sæpe pedibus conculcabatur, & sanguis effundebatur, multáque alia scelera in Ecclesia patrabantur. Qua occasione multi hæretici, prophanis nouitatibus plebem ab Ecclesiastica disciplina auertebant. *Sigeb.*

Dux Polonorum ipso die Natali Dom. an. 1077. à quindecim episcopis in regem consecratur. *Lambert. Schanab.*

An. 1079. Boleslaus deuictis Russis ad suos Polonos redit. Stanislaum Cracouiensem, qui ipsum ob tyrannidem excõmunicauerat, ad Aram interficit. *Crom. lib. 4. Polo.*

Cuius facinoris an. seq. pœnas luit, nam mente captus mortem sibi consciscit. *Ibid.*

Eum Greg. Pont. anathematizarat audita Stanislai nece, &c. *Matthias Mechoui. lib. 2. Polo. cap. 20.*

Theofridus carmine & prosa historias, aliáque reliquit. *Trithemius de Monasteriis.*

Vuilhelmus de musica, de ratione computi, de Astrolabio & similibus commentatur. *Chron. Hirsaug.*

D. Guilielmus monachus & Bibliothecarius Malmesberiensis scripsit historiam Angl.

In Londinensi conuentu an. 1078. auctore Lanfranco, sex Angliæ ciuitates, Bathonia, Lincolnia, Saresberia, Exonia, Cestria, atque Cicestria fiunt Episcopales sedes, quę antea erant in oppidulis. *Polyd. lib. 9. hist. Angl.*

Lambertus Schafnaburgensis, Herueldensis monachus cursim obiter attingens prima tempora, ab orbe condito ad annum Christi. 1040. ab hinc diligenter persequitur historiam suorum temporum: per annos 37. vsque ad annum Christi. 1077.

HVMANA.

An. 1075. Kiouia à Boleslao Polonorum principe, qui duobus annis pòst rex consecratus est capitur. Ideo Ruteni populabundi Poloniã inuadunt, sed vi reputuntur. *Crom. libro quarto.* *Educense. 1074.*

Eodem Robertus 2. Burgundię dux S. Roberti regis Francorum nepos obiit: & Semnoiaci in templo à se condito sepelitur, *Chron. Burgundiæ.*

Hugo nepos successit, qui mortua Iolanda vxore an. 1097. seipsum cilicio obnubens, Cluniacẽsium instituto se dedicauit: & Othoni fratri qui in sacrum bellum profectus est, ducatum reliquit. *Ibid.*

Boëmiæ Ducatus tunc primum an. 1086. erigitur in regnum. Nam Vratislaus, quòd debellasset Leopidum Austriæ marchionem, Moguntiæ ab Henrico Imp. Rex declaratus: inungitur ab Engelberto seu Gilberto Treuirorum Archiepiscopo. *Æneas Syluius hist. Boem. cap. 22.* At Matti Mechoui, in Chron. Polon. libro tertio, capite 4. ait id euenisse sub Victore an. 1087.

An. 1079. Turci in Arabes & Saracenos inualuerunt, ac Armeniam Syriámque depopulantes, multas vrbes ipsámque Antiochiam ceperunt. *Sigeb.*

Prætet Antiochiam, duce Belphet, ceperunt vtrámque Ciliciam, Isauriam, Pamphiliam, Lyciam, Pisidiam, Lycaoniam,

Aliud Concilium Romanum tertiò conuocat Gregorius Papa, in quo excommunicat Sigifridu Moguntinum Archiepiscopum, cum omnibus Episcopis & clericis assentientibus Henrico Imp. in quem denuo anathema renouat, & Imperio iterum priuat. Ille metu amittendi Impery (nam iam principes propter Pontificiam excommunicationem, ab Imperatore se subducebant) supplex veniam petiit à Gregorio, qui post preces multorum & præstitum ab Imp. iuramentũ obedientiæ & pacis eum absoluit. Plati. R. Barnus. Multi & ferè omnes ita confundunt ista tria Concilia Romana, vt vix ex ipsorũ scriptis iudices an vnicum vel trinum fuerit. Fortasse istud est concilium Roma. in quo disputatum est cõtra Berengarij errorem, quem ipse tunc iterum quinto, & postremo abiurauit. Thom. Vald. to. 2. de Sacramentis cap. 43. ex actis illius concily, quæ ipse legit. 1079 | 5167

Cappadociam, Galatiam, vtrúmque Pontum, Bythiniam & Asiæ minoris partem, incolis abductis & Ecclesiis deiectis. *Tyrius lib. 1 cap. 9. Chron.*

Anni mundi.

Nicephorus Boroniates cum Michaëlem terruisset, societate Turcicorum bellorum imperium sibi asseruit. Verum cõiuratione Comnenorum fratrum violenter oppressus, monasterium imperio relicto ingredi coactus est. 5168

Comneni fratres ita inter se partiti sunt imperium, vt Alexius imperij titulum vsurparet, cæteri alia noua nomina sortirentur, & singulis cederet certi annui redditus ex imperij reliquiis. Sic dilaceratis imperij redditibus Alexius conuertitur ad rapinas & exactiones. Cúmque corrupta pecunia pro aurea & argentea æream signasset, tributi tamen loco auream dependi voluit. Amisit in mari Chium, Lesbum, Samũ, Rhodum insulas, quas Turci duce Zatcha occuparunt subacta littorali Asia.

An. 1081. Robertus Guiscardi filius ex Italia in Epidamnũ, expeditionem suscipiens Castoriam, Larissam & alia oppida subegit, Raimundus verò, vbi ex Asia feretro inclusus, tanquã mortuus domum relatus esset, de Alexij perfidia conquestus suos ad arma concitat, traiectóque mari, ad eundem Epidãnum, Imperatorem ad Europæam coloniam ad pacem cõpulit. *Chron. Cassinense cap. 48. lib. 3.*

Pazinacæ sub Alexio Comneno, Macedoniam & Thraciam depopulantes, primo victores, deinde victi, in Moglenem traducti sunt *Zon. tom. 3.*

1 OPERA Henrici 4. veneno in calicem infuso, dum sacrificat, necatur. *Plat. & Fasc. temp.* Alij tradunt eum obiisse alui profluuio. *R. Barns.* 5173

Deus dedit Card. Canonum volumen, iubente hoc Victore, in ordinem redegit. *Plati.*

Itali suasu Victoris Papæ, sub vexillo S. Petri, Africam infestis signis ingressi centum millia Saracenorum occiderunt, & eorum præcipuam vrbem euerterunt. *Chron. Cassinense. lib. 3. cap. 70.*

Continuatur schisma superiore Pontifice cœptum, de quo sic Hermoldus in chron. Slauorum cap. 30. Gilbertum Rauennæ sedis episcopũ ordinari fecit in Papam (Henricus 4.) Durauítque hoc schisma 25 annis. Defuncto enim Gregorio successit Desiderius (qui Victor) post quem Vrbanus, deinde Paschalis, qui omnes Imperatorem cum Papa suo, excommunicationis sententia damnarunt, continentes se apud reges Franciæ, Sicilię, Hispaniæ, qui Catholicam partem tueri videbantur. Mortuo autem Gilberto, qui & Clemens, sopita sunt schismata & rediit vniuersa Ecclesia ad Paschalem. 5175 5176

Machtilda quoque comitissa Pontifici fauebat, quæ & omnes suas possessiones ad altare Sancti Petri obtulit, quæ Sancti Petri patrimonium vocantur. *Mart. polonus.*

Ansul rex Galliciæ Christianus vicit Saracenos in Hispania, & Toletum maximam eorum vrbem, per aliquot annos obsessam tandem expugnat. *Sigeb.*

Basilius monachus errorem Berengarij restaurat.

Euthymius contemporaneus Alexij imperatoris. *Ipse Panoplia part. 2. Tit. 23.* Cum Iudæi seruiissent annos 1000. *part. 1. Tit. 8.* est ergo mendum apud Sixtum Senensem dum eum ait claruisse sub an. 1180. pro. 1080.

Sic Ioan. 8. Curolopates, qui à Nicephoro Imp. Irenes successore tempore Caroli Magni ad Alexium Comnenum, id est, 300. fermè annorum, siue vsque ad Christi 1085. historiam contexuit.

Vigebat adhuc Michaël Psellus. Nam eum suæ tempestatis philosophorũ principẽ & ampliſſimũ virũ appellauit Ioan.

Anni Christi.

Schisma 16. durat an. 29.

Rodulpho Sueuiæ Duce, qui à Saxonibus & nonnullis Principibus Theutonicis suasu Pontificis electus fuerat imperator, occiso, Henricus Imp. in Concilio Brixiensi Episcoporum Italiæ, Longobardiæ & Germaniæ, purgatus de criminibus sibi obiectis à Pontif. eum iisdem insimulat, & curat eligi in Pontificẽ Gilbertum siue Vuicbertum Rauennatem Archiepiscopũ, qui dictus Clemens 3. sedit an. 17. vel vt alij volunt. 21. 1080

CONCIL. *Moguntinum, præsente Henrico Imp. pro Clementis ordinatione contra Gregorium. Sigeb.* 1085

164.

1 VICTOR III. Beneuentanus, an. 1. mens. 4. 1087

Vacat menses 5. 1088

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 3.

Anno Christi. | Principibus. | Anni mundi.

Alexio Cõneno Oriẽt centesimo decimo quinto.

Henrico. 4. Occid. Imp. decimo octauo.

Philippo 1. Frãc. Reg. trigesimo quarto.

Nepote Treddæ Gabez Æthyopum pret-Ioso.

Hispaniæ Alphonso 6. quinquagesimo septimo.

Angliæ Guilielmo Bastardo vigesimo primo, deinde Guilielmo Ruffo, an. 13.

Vladislao 1. Poloniæ principe.

CONCIL. *Benecentanum, in quo præsidente pontifice rursum Imperator & laici dantes sacerdotia, & clerici accipientes: Simoniaci declarantur & excommunicantur. Chro. Cassinense lib. 3. cap. 71.*

Stampense. Huo in epistolis.

165.

1085 ſ VRBANVS II. Gallus ex oppido Castellionis, in dioecesi Rhemensi, an. 12. 5176

mens. 4. dies 19. 5188

1100 Vacat dies 13.

Curolopates, initio sui historiarum compendij.

An. 1087. Bogomili Messalianorum secta, non multò ante ætatem Hermenopuli. *Ipse libro de sectis.*

Tempore Alexij Comneni, secta Bogomilorum in Orient. te grassatur, auctore quodam Basilio medico, qui 15. annos sua peruersa dogmata didicerat: & 52. docuerat, qui & in Theatro combustus est. *Zon. tom. 3.*

Pauliciana hæresis è Manichæis orta, à Ioan. Zimisce Philippopolim translata adhuc durabat. Nam Alexius Com. Imp. disputatione multos ab ea reuocauit. *Ibid.*

Grammaticorum scholam construxit, in qua publicè docerentur pauperum liberi, magistris & pædagogis constitutis. victúque tam docentibus, quàm discentibus ordinato. *Ibi.*

Constantinus patria Cartaginensis Babylone disciplinis Chaldæorum, Arabum Persarum, Ægyptiorum & Indorum perceptis an. 39. peregrinationis in patriam rediit, deinde in Italiam traiiciens monachus Cassinensis efficitur: vbi è diuersis gentium linguis, transtulit complura opera artis Medicæ, *Chron. Cassinensi lib. 3. cap. 34.*

Elfuuardus librum de rebus Anglosaxonum in Britannia, ante Normanorum imperium vulgat.

An. 1088. Religio Christiana Toleti ab Alphonso 6. Castiliæ rege fugatis Saracenis tradi cœpit. *Sigeb.*

HVMANA.

Idem Alphonsus nulla relicta mascula sobole, filiam Therasiam ex pellice natam, Henrico Lotharingiæ comiti Gotofredi Bullonei ex Guilielmo fratre nepoti, cum Portugallia, Gallitiæ parte dotis nomine vxorem dedit. Vnde Portugalliæ reges originem trahunt. *Ritius lib. 3. Hisp.* additis aliquot vrbibus cum titulo comitatus.

Eo enim duce Galli in Lusitaniam appulerunt, eámque vi Mauris ademptam Portugalliam nominarunt. *Ibid.*

Alteram despondit Remundo Berengario Tolosæ comiti. Ita à Remundo postrema regum Castiliæ stirps, per Alphõsum filium propagata est.

Cyprus, Creta, Chios, Lesbus, Samus, Rhodus & aliæ insulæ, quæ vel defecerant, vel à Zarcha Turco occupatæ fuerant: à classe Alexij imp. breui recuperantur. *Zon. tom. 3.*

Tum vixisse videtur Elias Cretensis, Nazanzeni doctus interpres. Nam in suo commentariorum proœmio ipse scribere tradit in exilio, quòd sanè in hoc annos Saracenicæ sæuitiæ, vel Constantinopolitanorum tumultuum incidere videtur.

ſ SCRIPSIT contra hæreticos. *Plati.* Cum iam esset statutum, vt clerici septem horas canonicas quotidie dicerent: totidem iussit in concilio apud Claromontem an. 1096. recitari quotidie in laudem D. Virginis, & instituit ipsius officium in Sabbathis. *Anton. tit. 16. cap. 1. Naucler.*

Ordinem Cisterciensem an. 1098. excitatum in Burgundia ab Ardingo Anglo, vel vt alij volunt, Roberto Molisnense, primus confirmauit. *Platina.*

Galiciæ regem cum tota S. Iacobi Dioecesi Anathemate percussit, quòd prouinciæ episcopum in carcerem cõiecisset.

Eius monumento marmoreo inscriptum est, Vrbanus. 2. auctor expeditionis in infideles. *Onuphrius.*

Excommunicauit in Gallia eos, qui à laicis ad dignitates Ecclesiæ eueherentur. Quare Henricus Suessionum episcopus, pontificatum quem à Philippo rege acceperat: Pontifici tradidit. *Æmyl. lib. 3.*

Philippum Francorum regem, qui repudiata vxore Bertha, Fulconi cuidam ereptam coniugẽ pro vxore habebat excõ-

municatione coëgit eam dimittere & legitimam recipere. *Æmyl. lib.3. Sigeb Anno.*

Petro Nauarræ regi tertio, octo decimas & ius Patronatus Ecclesiarum, belli sacri prætextu, petenti concessit. *Vaseus.*

Post orationem Vrbani in concilio Claromontensi, instigatore Petro Hispano (*Helmold. Ibid. cap.31.*) Eremita an. 1096. expeditio maxima facta est contra Turcas & Sarracenos, militum 600000. (*Fucherius cap. 4.*) ad Hierosolymam recuperandam: quæ 490. circiter annis, postquam eam Saraceni occupassent, capta est, 39. die obsidionis, an. 1099. & Idib. Iulij (*Æmil. ait 4. Nonas*) feria 6. hora qua Christus mortuus est, ducibus Godefrido Bilionensi, siue de Bullo Lotharingię principe, Eustathio & Balduino eius fratribus, Hugone Magno fratre regis Francorũ, Podiensi siue Aniciensi in Aruernia episcopo, Roberto comite Normanorum, Raymundo comite Tholosæ (cum Gotthis & Vasconibus ait Fucherius) Boëmundo duce Apuliæ, & infinitis aliis nobilibus. *Guiliel. Tyr. lib.1. de bell. Sac. cap. 17. Blond. dec. 2. lib. 4. Plat. Æmil. lib. 4. Fuch. cap. 2. & 19.*

Adfuit huic expeditioni Alphonsus. 6. rex Castiliæ. *Ritius lib.3. de reg. Neapol.*

Tribus diuersis itineribus eò contenderunt, per Constantinopolim, indéque Calcedonem trecenta millia descriptorum peditum, & centum millia galeatorum equitum. *Iouius lib.1. Virorum Illust.*

Ad Nicæam primò Solymanus Turcarum Imp. victus. Ad Antiochiam Corbana Parthorum, Medorum & Assyriorum dux.

Nam ante Hierosolymam, Nicæam, Antiochiã multásque ciuitates à Barbaris possessas receperunt, non de imperio & fortunis dimicantes, sed de religione & sacrorum authoritate.

Ægyptius Caliphas ad Hierosolymã superatur, cum Godefredus admota turri lignea, ex eáque in hostilem murum demisso ponte, trucidatis, depulsisque Barbaris primus in vrbem peruasisset. Ex quo omnium procerum consensu Hierosolymæ rex appellatus est: quam & Christiani reges tenuerunt vsque ad octogesimum septimum annum, quo eam Saladinus Ægyptius nostris eripuit.

Die, quo expugnata est Hierosolyma, Sol aliquot gradibus retrocessit. *Fucher. hist. cap.21.*

E Latini orbis prouinciis omnibus eò confluxerunt, exceptis Orientalibus Francis, Saxonibus, Thuringis, Bauaris & Alemannis, intestinis nimirum bellis occupatis (aut potiùs pietate carentibus,) qui equitum, peditúmque turmas suum solum transeuntes ludibriis excipiebant: stultos eos appellantes, quòd sua temerè deseterent, & aliena appeterent. *Abbas Vspergensis Germanus.*

Godefridus Bilionius ab vniuerso exercitu constitutus primus rex Hierosolymitanus, noluit coronam auream suscipere: quòd Christus ibi tulisset spineam. Dabertus electus est primus Patriarcha. *Blond. dec. 2. lib. 42. Tyr. lib. 9. cap. 2. & 15.*

Philippo Regi Francorum Biturigẽsem Comitatũ 40000. lib. (alij dicunt 60000. aure.) Harpinus Comes vendidit, vt proficisceretur Hierosolymam. *Guil. Nang. & Mater histor.*

Fucherius Carnotensis, in sacra expeditione Cappellanus Balduini fratris Godefridi ducis Lotharingi, historiam rerum per annos 29. gestarum ab ann. 1095. vsque ad 1124. breuiter & magna fide perstrinxit.

Milites inopia iumentorum vtuntur ad sarcinas suas verue cibus, capris, suibus, arietibus interdum etiam equitant bubus. *Fuch. cap.5.*

Occiduorum Christianorum in Orientẽ profectio significata

Anni mundi.

5188

Anni Chr.

1100

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 3.

Principibus.

Alexio Comneno Orient. Imp. 115

Henrico 4. Occid. 18.

Philippo 1. Franc. Rege trigesimo quarto.

Alphonso 6. Hisp. 57.

Guil. Ruffo. Ang. 22.

Vvladislao. 1. Polon.

BELLVM SACRVM.

Idem Vuichertus per schisma contra Vrbanum sedit vsque ad ann. 1100. Sigeb.

Conc. Melphicum præside Pont. d. st. 32.

Anni Christi

Troianum in Apulia eodem præside 25.q.6.

1088

Placentinum, Episc. totius Italiæ, præside Pontif. ad hominum, maximè sacerdotum malos mores corrigendos. In quo inter alia, Gregorij decreta, acta contra Henricum & Clementẽ confirmantur: Toletanus Archiepiscopus sit primas totius Hispaniæ. Platin. Volater. Tyri. li. 1. cap. 14. dist. 70.

Romanũ, in quo investituræ Ecclesiarũ laicis prorsus adimuntur. quod & seq. anno repetitum in Claromontensi. Matthæus Paris.

Annimundi

5176

cata est cœlitus, infinita multitudine locustarum orta ab Occidente, & tanta vt inter volandum nubibus æquipararetur & solem obumbraret. *Zon. tom. 3.*

Alexij Conneni & Græcorum hîc vituperatur perfidia. Nam Latinos, commeatu denegato, aut interuerso, aut infecto, auxiliis interceptis: clam etiam instigatis atque adiutis Turcis, impediuerunt.

Ann. 1097. Nicæa vrbs quinta hebdomada obsidionis expugnatur à nostris. *Fucher. cap. 4.* Eodem anno Balduinus frater Godefridi, fit Comes Edessæ Mesopotamiæ & Medorum Metropoleως. *Fucher. cap. 6. Tyri lib. 4. cap. 2.*

Denique Turci ex Orogorgo, Nicæa, Antiochia Pisidiæ Iromo, Heraclea, Tarso, Manustra: ex Armenia minori Samosata, Sororga, Antiochia Syriæ, Albara, Martha, Antorado, Ptolomaide, Ramula, & denique Hierosolymis, aliisque infinitis locis à sacro milite electi sunt. *Idem.*

An. 1099. id est, tertio expeditionis anno Hierosolyma in nostrorum venit potestatem, cum prius totus fere Oriens, vsque ad Euphratem fuisset recuperatus. Tanta fuit sacrorum militum in Barbaris perdendis celeritas.

Boemundo Antiochiæ cessit principatus, Balduino Edessæ, Tancredo Tyberiadis & totius Galilææ, Tolosano Seleuciæ, Godefrido Hierosolymorum cum regio titulo. Cæteri principes ad patrium rediere solum.

Nobiles aliqui Sacerdotes, inter quos & Petrus Massilienſis nocturno oraculo de loco, vbi Dominica latebat lancea, quæ contra hostes victoriam datura sit, admonentur. *Idem.*

Boemundus Rogerio fratri vrbe Melphi cedens, cum 12. milibus armatorum nomen sacræ militiæ dedit, & Antiochia 9. mense obsidionis capta, communi consensu princeps in ea constituitur, deindeque Constantiã Philippi Francorum regis filiam ducit. *Ritius lib. 1. de reg. Siciliæ, Fucher cap. 7. & 17. Tyr. lib. 5. c. 17.*

An. 1098. Cistercienſis ordo Roberto auctore, deinde Stephano Hardingo, qui regulam scripto complexus est, ex Benedictinorum monasterij Molismi, in episcopatu Lingonensi secessione. *Sigeb.*

HVMANA.

Rogerus Normanorum dux potius tota Sicilia, & tota propemodum Apulia & Calabria primus regium nomen illic vsurpauit, regni hæreditate in Filium Guilielmum cog. Malum translata: cui successit Guilielmus cog. Bonus.

1098. Edgarus omnium Scotorũ primus ex sacra vnctione inauguratur. *Maior. lib. 3. cap. 11. Boethius lib. 12.*

Frustra igitur Scoti altiùs, regni sui initium repetunt.

1095 *Claromontense in nostra Aruernia, præside Pontifice, Episcoporum & Abbatum 310. adeò vt vocetur generale. In eo agitur de Ecclesiæ reformatione, & præcipuè de expeditione contra Turcas, & decretum est vt singuli profecturi Hierosolymam signum crucis vel in pileo vel in vestimẽtis cõsuerent. Plat. Guil. Tyri. lib. 1. de bel. sacro cap. 14. & 15. Fucher. lib. de expedit. Hieros. cap. 1.*

1183.

1099. Magnus Noricorum rex cum Haraldo, filio Haraldi regis quondam Anglici, Orcadas, Menemas, & alias Oceani insulas sibi armis subiicit. *Malmesburiensis libro 4. cap. 25. Angl.*

In sacro bello nauarunt Italicæ Resp. Veneta, Genuensis & Pisana, sed eo consilio, atque adeo euentu, vt belli sumptus, labores & pericula in socios deriuarint, præmia & fructus ad sese transtulerint. Nam Genuenses perceptis tota Syria spoliis, etiam maris dominio potiti sunt, se per Ægeum, Hellespontum, Bosphorum Thracium, & Pontum Euxinum ad Tauricam Chersonesum dispergentes. Veneti ex Creta, Istriæ Illyricóque peropportuna sibi subiecerunt. Peloponnesum & Cyclades insulas ad Thessalonicam vsque vna ex parte, ex altera maris Ionij insulas & littora: donec bello inter has resp. orto, maris imperium Venetis cessit.

Variè à Guilielmo Ruffo Angl. rege pugnatum est cum

Scotis, Northumbris & Vuallis. *Anni mundi.*

1095. Magna vi Sultanus Ægypti Turcis Hierosolymam eripuit. Sultano quatuor annis post Christiani. *R. Ioseph sacerdos in Chron.* 5176

1096. quo bellum sacrum contra Saracenos conclusum fuit Germani priusquam in terram sanctam iter caperent, Iudæos vel necant vel baptizari cogunt.

Spiræ & Vuormatiæ cæsorum numerus fuit ad octingentos. Ibi plures vtriusque sexus, sibimet ipsis vel vxoribus, liberis, amicis necem intulerunt, præuento percussore. *R. Ioseph sacerd. in Chro. regum Franciæ & Turciæ.*

Rabbi quidam Eleazar, de interfectis lamentationem cõdidit. *Ibid.*

Mogontiæ cæsi sunt mille trecenti, sexaginta autem coniecti in carcerem. Ibi quidam Isaac filius Dauid necauit duas filias suas vespere Pentecostes, inde igne domum suam succendit. *Ibid.*

Denique Synagogam, cum qua se ipse exussit. *Ibid.*

Coloniæ domus eorum expilatæ sunt, & libri legis calcati & lacerati die Pentecostes, quo lex data fuerat cælitus & terra tremuerat. Ipsi verò in fugam coniecti. Mar Isaac, qui noluit fugere in Ecclesiam tractus, quòd imagines despuisset, probrisque ac conuitiis affecisset interfectus est. Similiter & mulier. Qui fugerant, beneficio Cardinalis, latitarunt in septem pagis. Nisi quòd Colonienses irruentes in pagum Nozam, Samuelem filium Aser peremerunt, & duos eius filios ante ostium domus ipsius suspenderunt. *Ibid.*

Vablazachi, R. Leui Ben Samuel, cum tota familia, Domina Rachel senior, R. Selomo Sacerdos, & reliqui Iudæi, quotquot comprehendi potuêrunt, necem subiêre. Multi consecrarunt suas manus (vt sic more Iudaico loquamur) se mutuo perimentes, vel in paludes vrbi vicinas præcipitantes, ne ab incircuncisis illuderentur. (Sic Verpi nos appellant) *Ibid.*

In medio aquarum filium suum collum denudantem, R. Semuel filius Iehielis ense decollauit, ipso quidem Patre Benedictionem mactationi congruentem præcinente, filio verò, Amen, respondente, & cæteris astantibus orationem, Audi Israel, concinentibus. *Ibid.*

Idem Ilanicæ contigit propè Coloniam. Nam primarij Iudæorum, sponte se obtulerunt ad mactandos cæteros, ne in hostium venirent manus, deinde se ipsi de turri præcipitarunt. *Ibid.*

Zamatæ, Miræ Crapanæ, Gildæ, Treueris, Mizæ, Risboraci, Pragæ alij necati sunt, alij se propria manu sustulerunt. Quæ persecutiones durarunt. 4. menses ab Iiar scilicet (.i. Aprili) vsque ad mensem Ab (Iulium) *Ibid.* 1100

Sed miser reticet veram huius crudelitatis causam. Nempè, quòd Turcas pręmonerent, &c.

Anni Christi.

1083

Parisiense à Gallis, Anglis, Normanis, Flandris, & Lotharingis celebratum aduersus Turcas. Ab. Vsperg.

Melchiense coactum ab Vrbano Pontifice, Canones qui dist. 32.

5183

Barense, in quo Anselmus Cantuariensis ab Anglia tum electus, Græcos de processione Spiritus refutauit. Edmer in vita D. Ans.

Romanum, præsente eodem Anselmo, contra Principum Laicorum inuestituras. Ibid.

Anni Christi 1500.

ANNO Dom. M C. quo Vrbanus moritur, Godefredus rex Hierosolymorũ constituitur, Edgarus primus rex Scotiæ nominatur, Paschalis. 2. Pontifex Max. eligitur, Bernardus fit Patriarcha Antiochenus è Latinis primus, & Dabertus Hierosolymitanus.

VNDECIMO sæculo doctrinæ continuatio sic ostenditur. Missa iisdem ritibus vt anteà. Berno Augensis lib. de officio Missæ, Hildebertus Cænomanẽsis, Anselmus Cantuariensis. Iuo Carnotensis, in sermonibus de rebus Ecclesiasticis, Ioan. Micrologus à multis istorum laudatus ob aliquot næuos, & alij scriptores de diuinis officiis vel Ecclesiasticis. Bernoldus Cõstantiensis libro, quem inscripsit, Ordo Romanus. Concilium Saligustadense. Burchardus, Guitmundus, Lanfrancus & cæteri qui Berengarium expugnarunt. Gratia Dei, fides, iustificatio, Anselmus lib. 1. Cur Deus homo. cap. 9. & 10. lib. de concordia Præsc. & Prædest. lib. de Concordia Gratiæ, & liber. Arbitr. De meditatione redempt. huma. c. 7. & in Epis. ad Rom. c. 4. & 7. in 3. c. 2. Corinth. Alger. cap. 2. lib. de Euchar. Berno ser. de Natiuit. Dom. Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio Missæ, ritus. Algerus libris luculentis de Euchar. Berno serm. de Paschate, & lib. de Concord. Offic. Damia. Epist. ad Blacam. Adelmanus epist. ad Berengarium. Lanfranc. libris contra Berengarium in Orthodox. de Sacr. Euch. Anselmus in c. 10. & 11 1. Corint. in. 7. & 10. Heb. Alberic. de Sac. Guitmond. de eod. Humbert. in responsione ad Niceta librum. Iuo de conuenientia veteris & noui sacerdotij, & Trac. de signif. indumentorum Sacerdotalium. Euthymius in Panop. apud quem part. 2. tit. 21. est caput inscriptum de Transmutatione corp. & sang. D. Berno Augiens. li. de reb. ad Miss. spectantib. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Anselmus in 3. & 15. cap. Matth. in 4. cap. 2. Corint. & aliis multis locis. Algerus lib. 3. de Euchar. cap. 4. 6. 7. Iuo de Sacramentis Neophytorum, & de Sacramentorum dedicatione. Leontius & Hermenopulus de sectis. Euthymius in Panoplia &c. alij passim. Pœnitentia, & eius partes tres. Ansel. lib. Similit. c. 99. & seqq. item 144. Vbi sicca pœnitentia, quæ est sine compunctione, & humida, quæ habet vtrumque. Iuo epist. 34. lotio pedum sacramentum pœnitentiæ est & remissionis &c. Minardus ad Guntherum de fide Euthymius in Panoplia. Claues Ecclesiæ, Absolutio. Ansel. in 16. cap. Matth. & in Euang. enarrat. Iuo in Epistolis. Petrus Damianus in Epistolis. Conc. Salegustadiense cap. 18. &c. Euthymius in Panoplia. Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum vsus. Algerus li. 3. Euchar. cap. 4. &c. Minardus epist. ad Guntherum de fide. Anselmus multis libris, vt in epist. de diuersitate Sacramentorum, &c. Berno serm. de Pentecoste. Iuo sermo de sacramentis dedicationis. de Sacramentis Neophytorum. in tractatu de conuenientia veteris & noui Sacerdotij, de excellentia sacrorum ordinum. Micrologus, &c. Primatus sedis Apostolicæ. Berno epistola ad regem Hungariæ. Lanfranc. de Euchar. sacramento. Anselmus in Mat. 16. Hinc hac etiam ætate Pontifex absolutè Apostolici nomine in conciliis, vt in Salegunstadiensi intelligitur. c. 18. Humbertus contra Nicetam. Liberum arbitrium, bona opera necessaria. Anselmus dialogo de l. Arb. & de similitud. c. 182. li. de Concord. Grat. & l. Arb. l. de lapsu hominis. 2. & 15. c. 1. Cor. in 5. c. Cor. in 2. c. Galat. Berno sermo. de Resur. Dom. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. Berno de diuinatione Dæmon. contemnenda. Ser. 1. & 2. de S. Marco & aliis sermonib. de cõcordia Officiorum. In Epist. ad Hugo. Lausanens. Ansel. lib. de excellentia Virginis. Sigeb. Iuo Serm. de Sacramentis dedicationis, & de conuenientia Sacerdotij. Petrus Damianus inuectiua in Cadaloum. Euthymius in Panoplia. Leontius & Hermenopulus de sectis. Preces pro defunctis, purgatorium Ansel. in. 5. & 12. cap. Matth. in. 3. cap. 1 Corinth. Algerus, &c. Berno in epist. ad Augienses fra. Euthymius in Panoplia, & in Euang. Nam etiam Græci orant, & offerunt pro defunctis.

Cætera iidem & cæteri huius sæculi auctores prolixè confirmant. De quo contra se testimoniũ ferunt Centuriatores cent. 11. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 17. & seqq. sparsim. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 30. & seq. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 225. & seqq. c. de hæresib. col. 238. & seqq. Per totum c. 6. de Cæremoniis & ritib. Ec-

cleſiæ col. 247. & ſeqq. Per totum. 7. de Politia & Gubernatione Eccleſiæ, col. 349. Per totum c. 9. de Synodis. col. 444. Per totũ ferè c. 10. de doctoribus & epiſcopis col. 516. & ſequentibus, quibus non obſcurè iraſcuntur, quòd receptam à patribus doctrinam ſequuti ſint & ſcriptis mandauerint. Sparſim c. de Martyribus, de Miraculis. Huc facit quod ex inſtituto, multi hac ætate ſcripſerunt de hæreſibus, item contra Berengarium & Bogomilos, quorum ſordibus iſti maculẽtur. Adde totius huius centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuere numero, denique hiſtoricos, qui Eccleſiam noſtræ ſimilem plane deſcripſerunt. Aeneas Cluniac.

DVODECIMVM SÆCVLVM.

166.

a PASCHALIS II. Tuſcus, an. 18. menſ. 6. dies 7.

Vacat dies 3.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Nicolao tertio, deinde Joanne octauo an. 24

Antiochiæ Bernardo primo ex Latinis, an. 33. poſt eam recuperatam.

Anni Mundi.

a XPETENTE populo, eligente clero, collaudante Cardinalium ſenatu, nolens & latitans, quòd diceret, humeros ſuos nequaquam oneri ſuſſecturos, Pontifex efficitur. *Plati.*

Valde hallucinantur hi qui ſcribunt eum primùm iuſſiſſe decimas perſolui ſacerdotibus. Huic & pontificatum & gubernationis annos prædixit Albertus Alatrinus epiſcopus. *Plati.* 5188

Henricus. 4. ſexaginta duo prælia geſſit. *Faſci. temp.* Ex eius nomine, quòd ipſe ius inueſtituræ mordicus ſibi vendicaret, Simonia dicta eſt Henriciana hæreſis. *Abb. Vſpergenſ.* 5206

Propter labem Simoniacam & cętera peccata, quæ illi impingebãtur, iuſſu Paſchalis pont. & Principũ, qui ad generalia comitia conuenerant, Moguntinus, Colonienſis, & Vuormacienſis epiſcopi, ei imperialia inſignia & indumenta detrahunt: & Hentico filio tradant eúmque in Imperium ſubſtituunt. *Helmold. in Chron. Slauorum cap. 32.*

Ipſe quidem conquerebatur ſe ſuſtinere ignominiam, quãtam nemo regum, qui ante ſe fuerant. Verum immerito. Nam per minas à Paſchali ius aſſignandorum epiſcoparuum in ſuis regnis extorſerat. Quod concilium Lateranenſe mox reuocauit: anathemati illum ſubiiciens, & reliquos principes, qui deinceps idem attentarent.

Præterea coniugia ſacerdotum contra canones introducebat. Sed & ſuorum & ſcriptorum præiudicio vrgeri poterat. Nam quadam epiſtola ad Hildebrandum (ſic contemptim Gregorium 7 vocabat) quem laudant Centuriatores. *cent. 11. cap. 8 col. 423.* ſe ab impetio deponi poſſe, ſi à fide exorbitaſſet, non vlla alia cauſa profeſſus fuerat. Cùm ergo Hereticus Schiſmaticúſque eſſet, quidni ô Centuriatores, iuſtiſſimè impetio eſt abdicatus?

Vexatio deinde patrum, & quidem Spiritualium periculoſiſſima. Quare iſtius exemplo, Imperatorum in Romanos Pontif. inſurgentium, miſera fuit mors nec in poſteris imperium diuturnum. Henricus enim iſte, à quo mali principium, fugatus à filio, captus, depoſitus, in carcere mortuus, & Spiræ quinque annis iacet inſepultus. Henricus quintus eius fil. nullis relictis liberis interiit. Fredericus. 1. Syriacæ intentus expeditioni, in amnis tranſitu merſus eſt. Philippus eius filius ab Otthone de Vvittelſpartha comite Palatino miſerè Bambergæ occiſus eſt, eo die, quo à medico ei vena inciſa fuerat. Ortho quintus eius ſucceſſor & æmulus, poſtquam fuit ab Innocentio. 3. excommunicatus, perpetuo infœlix, donec ab omnibus derelictus, præ mentis dolore

Anni christi

1100

Hierosolym. Daberto è Latinis primo, an. 3. mens. 3. deinde Ebremaro an. 4. Gibelino an. 4. Arnupho an. 7.

Principibus. Eisdem Impp. vsque ad Henricũ 5. Imp. Occid.

Et Ludouicum 8. dict. 6. Crassum Franc. Regem, trigesimum quintum.

Nepote Treddę, Gabez Æthyopũ pret. Ioso, deinde Lalibala, an. 60.

Hispaniæ Alphonso 6. deinde Alphonso 7. an. 19

Angliæ Guilielmo Rufo deinde Henrico 1. an. 35.

Poloniæ duce Vuladislao 1. deinde Boleslao. 3 cog. Crinousto. an. 36.

Hierosolymorum Gotofredo Bullonio, an. 1. mox Balduino fratre, an. 18.

Portugalliæ rege primo Alphonso Lotharingi Henrici filio, an. 73.

Anni mundi

5188

5206

infirmatus post multas angustias moreretur: cùm annos tantùm imperasset 4. Fredericus alter tres Romanos infectatus pontifices, nunquam non habuit rebellantes subditos, tandémque in Sicilia morbo correptus, Manfredi nothi sui dolo necatus est. Ludouicus denique Bauarus, demum à Ducissa quadam Austrię, veneno sublatus est in venatione: vt proinde Carolus 4. successor sapienter, pacem maxima laude & fructu: à pontifice redemerit, &c. vt suo annotabitur loco. *Hæc membratim confirmantur ab Ola. Mag. li. 16. c. 30. Tritem. in Chron. Hirsaug. Crantzio, &c.*

Sacri belli duces an. 1100. Epistolam ad Pontif. ob res fœliciter gestas: scribunt totius belli summam breuiter complectentem, vbi diuinitus lanceam Domini, munus non visum à tempore Apostolorum à se inuentam prædicant: quæ circumlata pignus victoriæ perpetuò extiterit. *Marian. Scotus continuat.*

Petrus Alphonsus Iudęus Alphonsi regis Hispaniarum medicus ætatis an. 44. ab Alphonso ipso de sacro baptismo suscipitur, 1106. *Ipse præfatione dialogi sui.*

Hoc tempore passim colligebantur concilia, & quicunque à Laica manu, episcopatum aut aliam ecclesiastici iuris inuestituram accipiebant: excommunicabantur sub an. 1111. *Sigeb.*

Túmque conuentio inter Paschalem & Henricum 5. qua priuilegium de inuestitura Episcoporum & Abbatum Imperatori concedebatur, Simoniaca plurimis conciliis & œcumenicis & prouincialibus declarata est. *Vsperg.* Hanc censuram minimè omnium hodie curant Principes.

An. 1110. Ascetinus Balduino rege, à Gibelino legato pontificio, primus creatur episcopus Bethleem. *Tyrius libro 11. cap. 12.*

Iuo Carnotensis Episcopus Pannomiam. i. decreta Pontificum, & Patrum, exemplo Isidori & Burchardi, redegit in vnum volumen: quo Iurisconsulti vsque ad Gratiani tempora vsi sunt, scripsit & alia multa. *Sigebert. & Trith. de script. Eccles.* Zacharias Chrysopolitanus Episcopus.

Anselmus Laudunensis Glossæ marginalis & interlinearis in vtriusque Testamenti libros ex patrum scriptis collector, Anselmus Lucensis Episcopus, & Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, qui obiit an. 1109. Rupertus Tuicensis Abbas, Berengosius Abbas, Hugo Carthusianus, Echardus Vrāgiensis, Rudolphus Trudonensis sanctissimi Theologi. *Sigebertus, Platin. & Trithem.*

Cœnobium Clareuallense constituitur, sub primo eius Abbate D. Bernardo anno ætatis ipsius 27. *Guiliel. Nangiac.*

Sigebertus Gallus Celbatensis (seu Gemblacensis) monachus, Annales à fine Tripartitæ historiæ, id est, ab anno Christi 381. vsque ad annum. 1112. perduxit. Cui successit appendix, 103. annorum, incerti auctoris, nempè vsque ad an. 1216. Scripsit & librum de Viris illustribus ordinis sui Benedictini, & multa alia.

S. Agnes nobilis mulier, natione Romana, & Abbatissa Hierosolymæ. *Tyri. lib. 18. cap. 5.* suum ordinem Sanctimonialium auspicatur. *Volat. Polyd. lib. 7. de inuent. c. 5.* S. Marina virgo obiit Venetiis an. 1113.

Vuilielmus Anglicus Tyri primus Archiepiscopus post sacrum bellum constituitur anno. 1115. *Tyrius libro 13. cap. 23.*

Ottho Bambergensis Episcopus, regionem Pomeranam cum duce Vuerislao, ad Christi fidem conuertit. *Kranzius lib. 5. cap. 45. Munster in Cosmogr.* Alij referunt ad tempora Calixti 2. hoc est, ann. 1124. *Abb. Vsperg. Naucler.*

Multa vbique prodigia contigerunt: Sus in Gallia apud Le-

gienſem parochiam enixa eſt fœtum humana facie: Gallinaceus quatuor pedibus naſcitur: Biceps infantulus ſexu duplex natus eſt Namurci. *Sigebert. Guiliel. Nangiac.* — *Anni mundi.*

Innumeræ aues aperto cœlo dimicantes, exanimes in terram deciderunt: In Italia ſic terra per. 40. dies tremuit, vt villa quædam vehementia motus, alium in locum fuerit tranſlata: Multi ſacro igne accenduntur, membris inſtar carbonum nigreſcentibus. Talia multa leguntur tunc accidiſſe. — 5176

Ordo Præmonſtratenſis ſub regula D. Auguſtini an. 1116. vel. 1120 initium habuit à Noberto nobili Lotharingo, cum 13. ſociis, qui poſtea breui tempore mirabiliter creuit. *Chron. Hirſaug. Continua. Sigeb. Æmil. lib. 5.* Alij hoc ad an. 1137. reiiciunt, alij ad tempora Vrbani. 2.

Ioa. Zonaras apud Græcos Annales ſuos ab orbe cõdito, ad mortem vſque Alexij, hoc eſt, ad an. Chriſti. 1117. perduxit, vno tomo Iudæorum, duobus aliis Imperatorum geſta recenſens. Eos enim in tres partes diſtribuit. Prima eſt Hebræorum. 2. Græcorum. 3. Latinorum. Sic Honorius presbyter Auguſtodunenſis apud Latinos vſque ad idem tẽpus. — 5190

Anna Alexias libris. 20. de rebus ab Alexio patrẽ geſtis, Zonaræ narrationem perſequitur.

Baſilius quidam medicus habitu monachali, auctor & hæreſiarcha ſectæ nefariæ Bogomilorum, communi ſuffragio & iuſſu Alexij Imperatoris apud Conſtantinopolim: in equeſtri theatro combuſtitur. *Zon. tom. 3.*

Alexius Imp. apud Philippolim multos Manichæorum, qui vulgò Pauliciani dicebantur (nam magnam multitudinẽ Manichæorum Ioannes Zimiſces, vt diximus, in ea loca ex oriente tranſtulerat) ad fidem Catholicam traduxit. *Zon tom. 3.*

Polydorus lib. 4. de Inuent. rer. cap. 10. & lib. 11. hiſto. Angl. notat circiter hæc tempora Principes vbique gentium cœpiſſe, ſibi ius declarandorum Epiſcoporum & Abbatum vendicare: cum hactenus partim penes clerum partim penes populum, partim penes Monachos, partim penes hos omnes fuiſſet. — 5193

Hoc hodie principes de Simonia nihil ſolliciti, poſt tot cõciliorum centuras mordicus tenent, deteſtabiliori etiam modo & libidine. Nam hic remanebat quædam antiquæ electionis ſpecies, nec erat ſimpliciter liberũ Principibus, quem vellent, nominate. Teſtis Vincentius lib. 26. cap. 10. hiſce verbis. Priuilegium de inueſtitura epiſcopatuum vel Abbatiarum, tam per annulum, quàm per virgam erat, vt regni eius Epiſcopis vel Abbatibus *liber*, præter *violentiam*, & *Simoniam* electis inueſtituram virgæ & annulli princeps conferret. Poſt inueſtituram verò canonicè conſecrationem acciperent ab Epiſcopo, ad quem pertinebant.

Contra hoc ſacrilegium, Concilium Lateranenſe habitum tunc fuit. Nam in eo Henricus 4. qui hoc ſibi vendicabat, anathemate ideò eſt percuſſus: & reuocatum quicquid ipſi à Paſchali Pont. conceſſum fuerat. *Palmer. Pius. 2. in Epitome lib. 4 decad. 2.*

Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus libertati Eccleſiaſticæ patrocinans, & acerrimè reſiſtens Henrico Anglorum Regi, qui tale ius ſibi iam vſurpabat, recuſauit eos conſecrare, quos ipſe Rex elegiſſet: velut abortiuos religionis filios (vt appellabat) & tandem obtinuit, vt audito iudicio Paſchalis Pontificis Romani, abſtineret ab huiuſmodi electione. *Polyd. lib. 11. Angl.* — 5195

Reſponſum autem Paſchalis inter cętera his verbis factum eſt. Sed quia te hac dignitate expoliatum eſſe conquereris, quam Apoſtolorũ Canones, & Antiochena Synodus, decreta quoque Romanorum pontificum ſub Anathematis interdicto, ab omniſæculari remouent poteſtate, valde miramur.

Nemo

Edgaro Scotorum primo rege, an. 9. deinde Alexãdro Fers, an. 17. — *Anni Chriſti.* 1083

BELLA SACRA.

CONCIL. *Lateranenſe, Epiſc. Italiæ & Galliæ. In eo Anathema contra Henricum. 4. Imp. promulgatum confirmatur. Abb. Vſperg. Palmer.* — 1102

Florentinum, Epiſcoporum 34. præſide Paſchali, contra Fluentinũ illius loci Epiſcopũ, qui motus quotidianos portentoſos, quæ tunc accidebãt, dicebat iam in natũ eſſe Antichriſtum. Sabel. Ennead. 9. lib. 3 Palmer. Fuit etiam contra Henricum. 4. Imp. — 1105

CONCIL. *ad Northuſen Thuringiæ ciuitatem, Moguntino Archiepiſcopo, & Conſtantienſi Epiſcopo Vicariis ſedis Apoſtolicæ, ind ictum eſt ab Henrico 5. vio patre. In eo actum eſt de doctrina, damnatáque eſt ſimonia & nuptiæ ſacerdotum. Abb. Vſperg. & Barns.* — 1105

Guardaſtallenſe in Longobardia, multorum Epiſc. & Principum: in quo actum eſt de iure Eccleſiaſticorum, Homagiis, feudis. Plat. — 1107

Anni Christi.

Beneuentanum præsente Paschali. Chron. Casinense. lib. 4. cap. 35. Anni mundi.

1108

Trecassinum in Gallia, præside Paschali Rom Pontifice. Vocatur Vniuersali a Guliel. Nang. In eo nuptiæ interdicuntur sacerdotibus, & simoniaci, & Laici collatores beneficiorum Ecclesiasticorum, ab Ecclesia proscribuntur. Pontifex suppetias implorat à Philippo Rege cõtra Imperatoris factiones: Galliæ sacerdotes ad meliorem frugem reducuntur. Alij referunt ad an. 1107. 5197

1109

Legiense. Sigeb.

1110

1112 CONCIL. Lateranense contra Henr 5. episcop. circiter 100 in quo pontifex priuilegium de inuestitura Episcoporum, concessum Henrico 5 Imperatori, vt per vim impetratum reuocat, eique aqua & igni interdicit. Platin Krantz lib. 5 cap. 34. & 37. 5200

CONCIL. celebre Londini celebratur, ab Anselmo Cantuariensi episcopo, qui in eo multa salutaria instituit de reformatione Ecclesiastici status. Polyd. lib. 11. Angl.

1114. Tria Concilia in Gallijs celebrantur, à Canone Apostolicæ sedis legato. Guil. Nang. 5202

Remense.

Bellouacense. Continuatio Sigeb.

Cathalaunense.

Nemo enim spoliatur ea re, qua semper extitit nudus, nec scimus expoliationem, cuius inuestituram nunquam agnouimus. *Ibid.* Sic iniquè Henricus Anglus de non recipiendo concilio Lateranensi: & Anselmi disciplina causabatur.

Rex Hungariæ renunciauit Pontifici, inuestituras Episcoporum & Abbatum. *Mart Capel.*

1100. Godofredus primus receptæ Hierosolymę rex suffragiis omnium, quòd primus in muros eius se intulisset Corona tamen abstinuit, ob reuerentiam loci, in quo Christus crucifixus fuerat. Inde Caliphæ Ægypti in Syria duces vicit. *Ex Ioseph Sacerdos in Chron Regum Franciæ & Turciæ.*

Boemundus autem Antiochiæ princeps, & Balduinus Edessę, prospere etiam pugnatunt contra Turcas: nisi quod ad extremum Boëmundus captus est. *Ibid.*

Hierosolymus à Christianis regnatum est annis. 88. *Ibidem.*

Balduinus Edessæ princeps Godofredo Duce succedẽs, bene pugnauit cũ Saracenis & Turcis. Aco in littore Ascalonis cepit post. 20. mensium obsidionem. A Turcis Edessam est fugatus in Charratum obsidione *Ibid.*

1109. ductus præsidio Bertrandi Tholosani comitis, qui recens aduenerat, Tripolim deditione est consecutus.

1111. Berytũ vi cepit. Eodem anno Sidonem deditione, recreatus copiis filij regis Nordvvægiæ, qui Ioppen tunc appulerat.

1113. infœliciter cum Turcis è Perside profectis bellauit, sed hi 1115. à Rogerio Antiochiæ principe, deleti sunt.

Tum Balduinus Christianis in Arabia, trans Iordanem inter Saracenos versantibus agrũ, & habitationem Hierosolymis dedit.

Tanim Caliphæ eripuit, indeque anno. 1118. moritur. *Ex eodem omnia hæc.*

HVMANA.

Henricus. 1. Angliæ rex incarcerato Roberto fratre, ac cunctis penè Normaniæ Principibus captis aut cæsis: totam Normaniam obtinuit. *Sigeb.*

An. 1110 Regnum Portugalliæ siue Lusitaniæ diuulsum ab Hispania, & Mauris paulo ante ereptum, proprium regem habere cœpit Alphonsum, Henrici comitis alicuius partis Lotharingiæ filium. *Blond. lib. 2. Geog.*

Alphonsus enim. 6. Hisp. rex Filiã suã Tarasiam Henrico Lotharingo desponderat, relicta ei Portugallia dotis nomine, cum titulo Comitatus.

Ex eo connubio Alphonsus nascitur, qui se ducem Portugalliæ appellauit per an. 27. donec cum Ismario & 4. aliis Saracenorum regibus prælium commissurus, rex ab exercitu salutatus est. *Vasæus.*

[Chronica Principis Caroli Infantis Nauarræ declarã Regẽ institutum à socero Alphonsum: quia se à liberis regno electum excepisset. Ea autem electio illi contigit, quia cum vocatus esset ad imperium, & profectus ad illud suscipiendũ, regnũ liberis reliquit, qui postea, regno retro cedere noluerunt. Ipse cum quod nimium esset moratus, alium Imperatorem offendit in pyrenæis fuisse institutum.]

Post eos victos regnauit annis 46. qui cum 27. quibus dux appellabatur, summam. 73. constituunt, vsque ad annũ 1185. Ei enim contigit, quod Sapori Persæ, & Theodosio Iuniori, vt à cunis princeps esset. Totam ferè Portugalliam, quanta nunc est, à Saracenorum Tyrannide liberauit. *Idem.*

Duodecim annis ante (nempe Christi. 1098. *Maior lib. 3. c. 11 Boethius lib. 12.*) Scotiæ regnum inceperat ab Edgaro. Etenim primo Regis titulum, nomen, vnctionem Scoti impetrarũt ab Vrbano 2. expeditionis sacræ occasione, cum antea Heluetico & Tartarico more, per Hordas & diuersos Principes viuerent. Quare fictè illius regnum initium altius ducitur, siue à Fergusio Hyberno an. 330. ante incarnationem, siue ab alio Fergusio Scytha Christiano, quem Scotorum in Albionem postliminio redeuntium regem contra Romanos effectum aiunt, Palladio euangelizante an. D. 441. siue à Kenetho Magno, quem deletis Pictis fingunt extremam Britanniæ partem Scotiam appellasse. Nam hæc carent probatis auctoribus. Ita ad hunc vsque diem reges duntaxat habuêre octodecim per annos 476.

1117. Horrendus terræmotus per totum pene orbem terrarum maximè in Italia, quo ciuitates, castella, villæ cum hominibus absorptæ sunt, montes scissi, flumina deglutiente terra exiccata. Padus vnus de quatuor Europæ maioribus fluuiis, è terra eleuatus in modum fornicis, vt inter terram & aquam via pateret transeuntibus. Vnde instare dies extremus credebatur *Chron. Hirsaug.*

b GELASIVS in Schismate contra se ab Imp. excitato fuga elapsus, in regno Francorum mansit: vsque ad diem mortis suæ. *Helmoldus in Chron. Slauorum cap. 41.*

Regnante Hierosolymis Balduino rege 3. Ordo fratrum Militiæ templi siue Templariorum (sic dicti sunt, quòd iuxta templum Domini, apud Hierusalem in palatio Regio habitarent) instituitur Hierosolymis, per quosdam nobiles equestris ordinis, quorum præcipui erant, Hugo de Paganis, & Gamfredus de S. Aldemaro, vt armis peregrinos à Mahometanis tutos redderent, & per omnem terram sanctam circumducerent, quibus vitæ normam D. Bernardus præscripsit. *Tyr. lib. 12 cap. 7. Æmil. lib. 5.* Eodem ferè tempore cœperunt ordines Ioannitarum siue Hospitaliorum D. Ioannis, qui hospitio excipiebant peregrinos, siue Rhodiorum militum à Rhodo & aliis multis insulis maris Mediterranei occupatis. *Tyr. li. 18 c. 4 5. & 6* Et Theutonicorum, qui ordo ex vtroque priorum mixtus erat. Nam & ipsi hospitio excipiebant peregrinos, & necessitate exigente, etiam armis pro religione pugnabant. *Chro. Colon.*

Edmerus Anglus, Heruæus Britannus, Honorius Augustodunensis Theologi scriptores. *Trith.*

Ludouicus Crassus quinque pontifices max. in Gallia vidit, Vrbanum, Paschalem, Gelasium, Calixtum, & Innocentiũ. *Æmil. lib. 5.*

HVMANA.

Alphonsus. 7. Imperator Hispaniæ dictus est. Eius morte rursum separatum est regnum Legionis, à regno Castellæ duobus relictis filiis Sancio & Ferdinando. *Vasæus*

Eius tempore Almohades Arabum genus in Hispania imperare cœpit. Hi nullos Christianos inter suos viuere sunt passi, sed vel fidem abnegare coëgerunt, vel crudeli martyrio peremerunt. *Idem.*

Lud. Crassus bene pugnauit, cum Henrico Cæsare & Hẽrico Anglo.

1119. Balduinus 2. tertius Hierosolymorum rex Gazum Saracenorum Damasci regem duobus præliis ad Antiochiam vicit.

1122 Ad Edessam à Balac Turca per insidias captus est, & detecta coniuratione 50. Armeniorum, qui eum eripere voluerunt, Cairum Ægypti transmissus, donec

Anni mundi.

5204

5189

5189

5190

5206

5207

Lateranense aliud, præsentibus legatis Henrici. 5 Imper. Eo in concilio iterum Pontifex, datum Henrico de inuestitura primilegium condemnat & ipsum excommunicat. Agitur & de translatione Episcoporum. Ab Vspерg. in Chron.

Schismatici sub Paschali 2.

Post Clementẽ 3. successit in schismate Albertus Attellanus qui sedit, an. 4.

Sylvester. 3. Romanus, antea vocatus Theodoricus succedens Alberto sedit. m. 3. d. 5

Vtriusque coactis renuntiare Pontificatui, successit in schismate Maginulphus Romanus, qui non longè post decessit.

167.

b GELASIVS II. Caietanus, monachus, vir sanctissimus (*Platt.*) an 1.

Vacat dies 2.

Gregorius 8. dictus antea Burdinus, Bracharensis Episcopus, contra Gelasium ab Henrico Imp. creatus, in schismate sedit annos aliquot

Patriarchis.

Constantinopoli Ioãne 8
Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.
Hierosolymis Guarimũdo. an. 10.

Principibus.

Calo Ioanne Comneno (cognomen Mauro, Tyrius lib. 15. cap. 23) Constantinopolita. siue Oriẽt. Imp. 116. an. 25.
Henrico 5. Occident. siue Germanorum Imp. decimo nono, an. 20.
Ludouico 8 dict. 6. cognõ Crasso siue Grasso, an. 28. *Franc. Rege. trigesimo quinto.*

anno

Anni Chri.

1116

1101

1101

1102

1118

1119

Anno Christi. | Anni Mundi.

S. Zalibala Æthiopum pret-Ioso, an. 60.
Hispaniæ Alphonso 7. quinquagesimo octauo.
Angliæ Henrico I. vigesimo tertio.
Poloniæ Boleslao 3.
Hierosolymorum Balduino rege secũdo. Mox Balduino Burgensi, an. 12.
Portugaliæ primo rege Alphonso.
Scotiæ Alexandro Fers.

CONC. in Apulia.

Colonense, Chron. Hirsaug.
168

1119 c CALIXTVS II. Burgundus, an. 5. mens. 10. dieb. 6 | 5207
1125 Vacat d. 8. | 5213

Patriarchis.

Constantinopoli Joanne 8.

Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guaremũdo.

Principibus.

Iisdem in Oriente & Occidente Imperantibus & regnantibus.

S. Zalibala Æthyopũ pret-Ioso.

NONVM generale, & primum apud Latinos œcumenicum Concilium Lateranense, Patrum 900. contra Saracenos & Turcas, de recuperanda terra Sancta. Plat. Crãt. lib. 3. hist. Saxon. cap. 40. | 5207
1119

anno millesimo centesimo vigesimo quarto post octodecim menses redimeretur.

Inde Bursienenum Turcam è Persia, fines Antiochiæ inuadentem profligauit, 24. tantum militibus de suo exercitu desideratis.

1126. Fines Damascenorum vastauit.

1129. Auxilia consecutus est ex Occidente.

1130. Turcas duce Rodoatiam ad Antiochiam cæcidit.

c CALIXTVM Pontificem fuisse de Deo ac de hominibus bene meritum scribit *Platina*.

Electus est in Cluniacensi cœnobio, in quo Gelasius obierat. Noluit prius pontificatum suscipere, quàm intelligeret, se à Cardinalibus confirmatum, qui Romæ in Italia remanserant.

Inter cætera ingenij sui opuscula, libellum de S. Iacobo Apostolo edidit. Multa etiam vtiliter constituit, quorum pleraque in decreto Gratiani habentur. *Chron. Hirsaug.*

Omnes eo tempore Papæ, bellarunt pro Hierosolymis seruandis contra Saracenos.

Calixtus excommunicationis fulmine, in Remensi conc. Henricum 5. adegit, vt omne ius inuestiendi episcopos, Ecclesiæ restitueret *Plat.* an. 1122.

Literę Imp. sic incipiunt in Chron. Hirsaugiensi. In nomine S. Trinitatis & indiuiduæ: Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imp. Augustus pro amore Dei & S. Romanę Ecclesiæ, & Domini Papę Calixti & pro remedio animæ meę dimitto, Deo & SS. Apostolis Petro & Paulo, sanctæque Ecclesiæ Catholicæ omnem inuestituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis canonicam fieri electionem, & liberam consecrationem, &c.

Sub eo tandem pax inter Ecclesiam & Imperium facta anno plus minus 50. ex quo inter Gregorium 7. & Henricum. 4. discordia ingens ob sacerdotiorum collationem emerserat. In ea Episcoporum & Abbatum electiones, quas Imperatores & reges vsurpauerant, Clero & Monachis restitutæ sunt. *Abbas Vsperg. in Vita Henrici 5. Tyrius de bello sac. lib. 1. cap. 13. Otho. Frising. lib. 7. cap. 16. Pandulphus Pisanus in Vita huius Calixti.*

Henricus Angliæ rex ad confirmandum statum sui regni, tam sacerdotum quàm populi Principes conuocauit Sarisberiam. Inde vsum Comitiorum Angli etiam hodie frequẽter retinent. *Polyd. lib. 11. Angli. Histor.*

An. 1119. Ioannes Indorum Patriarcha vnus de Maximis, Romam venit ad Calixtum Pontificem *Schedelius*.

Hoc sæculo florebat Ioannes Indię presbyter & rex. Is Christianam doctrinam Nestorianismo diluit. Samiardos fratres Persarum & Medorum reges vicit atque Ecbatanam regni sedem expugnauit. Exercitum per Tigrim coagulatum hyeme traduxit, vt Hierosolymitanæ ecclesiæ subueniret. Vbi tum ex aeris intemperie multos ex suis amisit, atque re infecta domum rediit. *Frising. lib. 7. cap 33.*

Ottho Bambergensis Pomeraniæ partem, quæ intra Viadrũ & Poloniam sita est, ad Christianam religionem, vna cum principe ipsorum Vuerceslao, an. 1124. conuertit. *In eius Vita lib. 2. cap. 4. 5. 6. & seqq.*

Vicelmus idem tentat in Holsatia & Vandalia. *Helmold.*

1123. Dominicus Michael Venetianus cum 70. nauibus nauigans in Syriam Ægyptios obsidentes Ascalonem tanta strage affecit: vt ad duo milliaria mare videretur versum in sanguinem, *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

1124. Tyrum ad deditionem compulit. Hinc eam vtbem Phœnicum florentissimam Christiani post longam obsidionem capiunt. Tertiam partem vrbis Dominico assi-

gnant, duæ aliæ partes manserunt penes Balduinum 2. regem Hierosolymorum tertium *Tyrius lib. 13. c. 13. & 14. Palmerius in Chron.*

Eodem Rupertus Abbas Limpurgensis, in Diœcesi Spirensi introducere conatus est prætextu cuiusdam reuelationis sibi factæ, cum viuendi modũ, vt non solùm monachi à carnibus secundum regulã S. Benedicti abstinerent: verùm etiam à piscibus, ouis, lacticiniis, & vino. Cui cum multi se opponerent, auctoritate episcopi in Hassiam est relegatus ad cœnobium Britenaun: deinde reuocatus: in abstinentiæ proposito, cum suis fratribus perseuerans: inter multas persecutiones paulò pòst obiit. *Chro. Hirsaug.*

Anni mundi. 5207

HVMANA.

5208

1121. Interit R. Hai Gaon in Babylonia Gheonim (i. Talmudicæ Rapsodiæ interpretum) nouissimus & peritissimus, adeo vt in eius luce ambulent omnes legis studiosi, ab ortu solis ad occasum. Quin & cum eo extinctæ ferè sunt scholæ Hebraicæ in Oriente, ad quas Iudæi suos olim filios transmittebant ex Ægypto, Palæstina, Hispania, toto denique Occidente, & deinceps verò in Hispaniam translatæ *R. Abraham in Cabbala.*

Hîc ergo notanda doctorum Iudaicorum successio. Primi post Prophetas & captiuitatem Babylonicam, fuerunt Scribæ & Legis doctores: à diebus Zorobabel, vsque ad Simeonem Iustum. Secundi Trannaim auctores Misna siue contextus & fundamenti Talmudici à Simeone iusto, quem primum istorum faciunt, vsque ad Rabbi Hakkados, quem vltimum, quando edita est prior illa pars Talmud an. Christi. 180 sub Antonino: Tertij Amoraim auctores Chemara siue complementi & decisionis Talmudicæ à Rabbá, (qui mox post R. Hakkados extitit) primo istius generis doctore, ad mortem vsque Rabbenę & Rab. Simæ filij Rabbæ & Rab Asæ, qui posteriorem partem absoluerunt. Atque hi omnes viguerunt annis 827. Tot enim numerant à Zorobabele ad mortem vsque Rabbenę.

Quarti Seboraim quasi speculatiui, Scholastici doctores, quorum primus Rab. Iose, vltimus Rab. Isana annis 187. Quinti Gheonim (practicis Iurisconsultis respondentes) quorum primus Rab. Hanina, postremus Rab. Hai, vsque ad annum Dom. 1121.

Sexti Rabbini, qui se deinceps exercuerunt in Bibliorum & aliorum Theologicorum librorum tractatione. *Ex eodem Cabbala, Cozri & Tisbi. Eliæ.*

d Hic Pontifex familiaritate doctorum & præclarorum virorum mirificè delectabatur. *Platina.*

Sub hoc Atnuphus Romæ concionator, quòd insectaretur acriùs vitia clericorum, præsertim superbiam, auaritiam & luxuriam noctu ab iis capitur & submergitur. *Chron. Hirsaug.*

Otthonem Haluerstatensem Episcopum à suis canonicis accusatum conuictúmque, quòd pro consecratione cuiusdã Ecclesiæ 30. solidos accepisset, deposuit, eique Rudolphum substituit *Ibid.*

5211

Ludouicus Crassus in ordinem Ecclesiasticum sæuiens, bona eius sibi vsurpans, se inconsulto Episcopos & Abbates eligi nolens: à Stephano Episcopo Parisiensi excommunicatus est Vnde, etiam si absolutionem ab Honorio obtinuisset, quam D. Bernard. improbauit binis ad ipsum Honorium literis, grauibus ad modum & acerbis, non diu superuixit, & Philippum filium regio ornatum diademate Parisiis equo deturbatum subita morte amisit.

Tandemus (Tanchelinum vocat Trithem. in Chron. Hirsaug.)

Remense prius à Gelasio indictũ, celebratur à Calixto, præsentibus legatis Henrici Imp. Quo in concilio proscripti sunt ab Ecclesia simoniaci, & pro sepultura, chrismate, & baptismo pretium exigentes: Imperatori quoque interdictũ est aqua & igni, quod nollet reconciliari Ecclesiæ Rom. Guil. Nang. Paulò post Henricus Imp. ratione eius concilij, iratus Francis, proposuit Remensem ciuitatem destruere, sed ei strenuè restitit Ludouicus Frãc. Rex.

Anni Christi. 1119

Neapolitanum in Samaria, reformatorium vt vocant, ad corrigendos mores in omnibus penè valde depranatos, præside Guaremũdo Hierosolymitano Patriarcha, & præsente Balduino Hierosolym. Rege, cũ multis aliis Orientalibus Episcopis. Eo in cõcilio edicti sunt 25 Canones. Guiliel. Tyri lib. 12. de bel. sacr cap. 13.

1120

Calixtus Papa cũ esset Guilielmi Burgundiæ Comitis filius, & proinde Henrici Imp. consanguineus (& vt quidam volunt ex genere Francorum Regũ) fretus ipsius fauore, apud Sutrium, captum Gregorium 8. pseudopõtificem pelle induit vrsina, ac ita camelo impositum ad Canẽse cœnobium relegauit. Ita grauissimo & periculosissimo schismati finem imposuit. Guil. Tyri. lib. 12. cap. 8.

Romanum Concilium, in quo pax inter Pontificem & Imperatorem confirmatur: quòd Imperator in Comitiis Vuormatiæ, tumultu ingruente cessisset Rom. Pontifici, Continuatio Sigeb. Plati.

1123

Tholosanum præside Calixto contra quosdam hæreticos monachos, in bona Ecclesiæ & Sacramẽtũ Eucharistiæ blasphemos. Fasciculus tẽp.

Anni Christi.

169.

1125 d HONORIVS II. I-
molensis, an. 5. mens. 2.
1130 Vacat dies 8.

Patriarchis.

Constantinopoli Ioãne 8.

Antiochiæ Bernardo.

Hierosolymis Guaremũdo, deinde Stephano, an. 2.

Principibus.

Calo Joanne Comneno Orient. Imp. centesimo decimo sexto.

Henrico 5. decimo nono ac post eum Lothario 2 an. 13. Occid. Imp.

Ludouico 8. dict. 6. Magno cognõ. Crasso Frãc. Reg. trigesimo quinto.

S. Zalibala Æthyopum pret. Joso.

Alphonso. 7. Hispaniæ quinquagesimo octauo, deinde Alphõso 8. an. 20

Angliæ Henrico I. vigesimo tertio.

Poloniæ Boleslao 3.

Balduino 2. Hierosolymorum rege tertio.

Portugalliæ Alphõso rege primo.

Scotiæ Alexandro, deinde Dauide, an. 29.

Anni mundi.

5213

5218

Hirsaug.) Adamitarum hæresim condens multos Antuerpiæ seduxit sua eloquentia & subtilitate. Hic negabat Corporis & sanguinis Christi perceptionem ad salutem prodesse: nihili faciebat sacerdotes & episcopos: suis hæresibus non assentientes occidi iubebat per suos sectatores. Habebat enim circiter tria millia militum qui eum vbique sequebantur. *Continuat. Sigeb.*

Ad eam hæresim ex hominum animis eradicandam, illius loci constitutus est Episcopus Norbertus auctor Præmonstratensis ordinis, qui suis concionibus adeò profecit, vt ferè omnes ad fidem Catholicam conuersi fuerint, adferentes in ecclesiam Corpus Dominicum, quòd per decem annos in cistis & foraminibus secluserant. *Continuatio Sigeb.* Ex his videtur, etiam tunc Christianos manu propria sumpsisse corpus Christi.

Hugo de S. Victore Parisiensis Theologus, Franco Hasfligiuiensis Abbas, Ambercus Archiepiscopus Remensis, Rupertus Abbas Limpurgensis, Odo episcopus Cameracẽsis, viri doctissimi. *Plat. Trithe.*

S. Osmundus Satisberiensis præter alia, vitam D. Anselmi & libellum de Ecclesiasticis officiis concinnat: in quo digerit preces horarias, quas Catholici in Anglia etiamnum obseruant. *Polyd. lib. 9. Angl. Ranulph. lib. 7. c. 3.*

An. 1125. Vniuersa ferè Pomeranorum natio, à Boleslao Polonorum duce subacta: in Christi castra transiit, Otthonis Bambergensis sedulitate. *Helmod. cap. 41.*

An. 1127. In Syria gemino prælio, cum Saracenis fœliciter nostri conflixerunt. *Sigeb. Cont.*

Conradus Imp. septuaginta millia equitum, infinitámque peditum multitudinem contra Turcas eduxit. *Munzer.*

In Concilio Cretensi institura est regula Templariorum militum, decretúmque vt candido pallio vterentur. Cum hactenus nouem tantùm essent equites illius ordinis, ex eo tempore adeò excreuerunt numero & opibus, vt ante. 50. annos fuerint circiter. 300. equites & infiniti penè fratres inferiores, quos vocabant Seruientes. Nulla etiam erat regio Christianorum, à qua ipsi maximas possessiones dono non accepissent. *Tyr. lib. 12. cap. 7. Sigeb. Contin.*

An. 1126. in Germania & Italia Conradus Sueuorum dux, cum fratre Frederico contra Lotharium Cæs. arma capiunt, donec victi D. Bernardi opera ipsi reconciliantur. *Cromer. lib. 5. de reb. Polo.*

An. 1128. Boleslaus rex Cilicium indutus, paucis sacerdotibus & aliis piis hominibus stipatus, ad S. Ægidij Sepulchrum in Gallię Prouincia iter pedibus confecit. *Cromer lib. 5. de rebus Polon.*

An. 1130. Magnus Gotthorum rex Christianam fidem est complexus. *Olaus Mag. lib. 2. de Gentibus Sept. c. 7.*

HVMANA.

Ann. 1127. in Parochia Genlaeensi, cum quidam frumentum moleret, farina ardere cœpit. *Helmold. c. 41.*

Vuillelmus Burgundiæ princeps à suis occisus est. Sic Carolus Flandriæ comes. *Chron. Hirsaug.*

Circiter hęc tempora conscriptus est liber Iudaicorum Annalium à nobis versus, qui inscribitur Seder Olam, siue series mundi: summæ est authoritatis apud Iudæos. Quare R. Selomo, R. Kimhi & recentiores Hebræi non raro eum citare solent.

Item liber Cabbalæ R. Abraham Leuitæ Hispani, rege Alphonso 7. qui imperator Hispaniarum appellabatur, Heroicis Caudibus tam claro, vt R. Ille Abraham eum

regem regum appellet. Nam sæpius de Saracenis triumphauit, Cordubam eis ademit, &c.

Tum hęresis Sadducæorum vexabat Iudæos in Castilia. Quidam enim Abben Altras librum scripserat, Sepher Abu Alprag (Abu autem Alprag doctor ipsius erat) in quo docebat Talmud & Misna, & cæteras patrum constitutiones esse inanes & in sua parte veram esse Synagogam. 5215 5218

Contra quem superior Rabbinus, suam dictauit Cabbalam probans Synagogæ, siue Ecclesiæ suæ veritatem primùm *è successione*. Nam ipsam suos census referre per 36. ætates idem perpetuo sentientes ad prophetas nouissimos Haggæum Zachariam, Malachiam, quorum iam successio facilè ad Mosem reuocari possit. Nam decem esse ætates Synagogæ magnæ ab iis ad R. Iohanan Ben Zachai, qui fuit ex reliquiis Synagogæ magnæ sub Vespasiano. Inde sub Tannaim (doctoribus Misna siue cõtextus Talmudici) quinque ætates secutas esse, mox septem sub Amoiram (doctoribus Ghemaræ, siue Talmudicarum decisionum.) Rursum quinque alias sub Gheonim (interpretibus Talmud) & à Gheonim ad suam ætatem vsque tres, quæ numero. 36. ab ipsis prophetis existant.

Secundò *è communione*, quin Synagogæ diffusæ per totum orbem terrarum, ita sentiunt in Hispaniis, Africa, Ægypto, Palæstina, Arabia, Babylonia, Persida, Elamitide, Græcia, Germania, Italia, Gallia (nam Iudæis tum nostra Gallia abũdabat) & communiter recipiunt Talmud & Misna ac reliquas Patrum traditiones. 5218 Quam præterea communionem probat, ex eo quod Patres & Magistri nũquam discrepent בעקר המצות אלא בתולדותיה in radice præcepti, sed in appendicibus & circumstantiis, vt non contendunt, an lucerna sit accendenda Sabbato nécne, sed quo oleo sit accendenda, quo non. Non disputant an quis teneatur recitare *Kriath Shema* (suam de Deo vno confessionem è Deut. 5.) manè & vesperi, sed quando manè, & quando vesperine vel tardiùs vel ocyùs id fiat atque ita in reliquis. 5232

Contra autem eos non posse haberi pro vera Synagoga. *Primùm* quia sunt sine successione. Anam enim & Saiil filius eius, ad quos referunt suam originem, fuisse discipulos R. Iuda & ab eo se separasse, aliámque ab ipso doctrinam secutos esse, solo ambitionis nomine, nec posse dicere, Ecce hæc accepimus ab hoc vel illo doctore.

Secundò quoniam paucos habent suæ communionis. Habere enim tantùm vnam Synagogam in desertis Hispaniæ, paucos in Ægypto, & Palæstina, qui à cæteris non recipiantur, sed anathematizentur.

Hæc periocha est totius illius libri R. Abraham, quam hîc volui paucis complecti, vt Centuriatores videant si communibus omnium populorum notionibus, axiomatibus, argumentis nitendum sit, ad discernendam puriorem religionem à spuria, se ab eis esse damnandos.

Cæterùm præter has duas veræ Ecclesiæ notas. Successionem dico prophetarum atque doctorum & communionem omnium fidelium atque temporum, alias habemus, nempè testimonium Scripturarũ, deinde perennem successionem Apostolicæ Cathedræ. Denique testimonium cunctorum scriptorum, tanquam veritatis testium. Hi sunt nostri census, hę sunt nostræ possessionis tabulæ, ô Impij!

c LOTHARIVS Imperator corona Imperiali, ab hoc Pontifice est insignitus, & compescuit schisma contra Innocentium. *Palmer. in Chron.*

Nam multa hic Pont. ab Antipapis passus est. Ann. 1133. restitutus est contra Petrum Leonis, qui se Anacletum appellabat, à Lothario Imp. in vincula coniecto quodam Italiç

Anni Mundi.

CONCIL. *Cretense in Franca. Tyri. lib. 12. cap. 7.* — *Ann Christi* 1127

Londinense, præside legato Romani Pontificis, ad corrigendos depranatos mores sacerdotum. Polyd. lib. 11 Angl. hist. — 1130

Schisma 17.
Celestinus. 2 in schismate à quibusdã Cardinalibus Pontifex renunciatus est, at sedulò se abdicauit & cessit Honotio secundo.

170.

c INNOCENTIVS II Roman. an. 14. mens. 7. dies 13 — 1130. 1144.

Patriarchis.
Constantinopoli Ioanne 8.
Antiochiæ Bernardo, deinde Rodulpho, an. 4.
Americo, an. 50.
Hierosolymis Guilielmo, an. 15.

Principibus.
Eisdem Impp. vsque ad Manuelem Oriẽt. Imp. Conradum 3. Occid. Philippum cum patre & solum Ludouicũ 9. dict. 7. Iuniorem seu Lenem Franc. Reg.
S. Zalibala Æthyopum pret-Joso.
Alphonso 8. Hispaniæ quinquagesimo nono.
Henrico I. Angliæ vigesimo tertio, deinde Stephano Franco, an. 20

Anni Christi. | Anni mundi.

1130 | 5218 | *Boleslao 3. Poloniæ Principe, deinde Vuladislao 2. an. 7.*

Balduino 2. Hierosolymorũ rege tertio, mox Polaco, an. 12. deinde Balduino 3. an. 20.

Alphonso Portugalliæ Rege primo.

Dauide Scotiæ.

liæ principe. *Chron. Hirsaug.*

Anselmũ Hanelburgensem an. 1138. misit ad Caloioannem Orient. Imp. Constantinopolim, qui in conuentu S. Sophiæ de processione Spiritus Sancti contulit, Nechite Nicomediensi Episcopo contrà disputante. Lege libros tres eiusdem Anselmi, περὶ ἀντιπελβίων, quos rogatu Eugenij tertio edidit.

Ad eum Caloioannes legatos misit. *Cuspinianus de Imperator.*

Cum in Galliam veniisset Innoc. Iudæis Parisiensibus sacræ legis volumen, precioso panno velatum offerentibus: respondit, Deus omnipotens auferat velamen à cordibus vestris. *Annales Franc.*

Confirmat ordines monachorum Præmonstratensium & Cistertiensiũ. *Platin.* Posterior antea receptus fuerat à Rom. Pontifice Vrbano 2.

Ludouicum Iuniorem Regem Francorum Remis inunxit. *Anno. lib. 5. cap. 52. Pet. Venerabilis lib. 5. epist. 2.* Pisanos & Genuenses conciliat. *Platin.*

Hoc tempore populus R. multa cum finitimis Tiburtinis, Tusculanis, Albanis, Prænestinis, & reliquis Latij populis bella gerere cœpit, quæ Tusculi excidio tandem, quinquagesimo pòst anno, finita sunt. Quorum occasione Innocentio Pont. qui pacem, quàm bellum mallebat à ciuitatis administratione submoto, Senatores aliquot (non Coss. vt Platina & Volateran. putant.) Equites, Patritius, qui omnibus præesset, iudicésque alij, veterum Romanorum exemplo instituũtur. *Onuphrius.* & vicissim Populus ab electione Pontificis penitus excluditur. *Idem.*

Manueli Const. Imp. pro Mahumeto decreta condenti, pacis prætextu, & alia in religionis capitibus molienti: resistunt Theodosius Constantinopolitanus Patr. & Eustathius Thessalonicens. *Nicetas lib. 7. de eius gestis.* Anathema in Mahometis Deum, quem nec genitorem nec genitum, sed holosphyron esse asserit, ex omnibus catecheticis libellis aboleri satagebat, sed iidem fortiter restiterunt. *Ibid.*

Ludouicus Iunior Franc. Rex vno ferè mense ante mortem patris Alienoram, siue Alienordim, siue etiam Leonoram hæredem Guilielmi Ducis Aquitaniæ duxit in vxorem apud Burdegalam vrbem. *Æmil. lib. 5.* Harum nuptiarum causa eius pater Ludouicus Crassus primus (nam & ipse illud idẽ postea edicto confirmauit) remisit dioceси Burdegalensi iura regalia in eligendis archiepiscopis, episcopis, & abbatibus, vt apparet ex tabulis cameræ rationum Lutetianæ.

Petrus Abailardus (qui nonnullis Bailardus, aliis Alardus dicitur) Britannus hæreticus, & summus philosophus, primò relicta vxore monachus apud D. Dionysium, demùm Abbas in Britannia. *Guliel. Nangiac.* Præter Deum aliquid æternum constituebat, & quid tertium præter creatorem & creaturas. *Bernard. de Lutzemb.* Docebat Christum non assumpsisse carnem vt hominem liberaret: Timorem Domini castum non esse in futuro sæculo. *Bern. epist. 190.* De Trinitate sapiebat Arrium, quanquam ab Alberico Remense & Leutaldo Nouariense Sabellianus iudicatus sit. *Otthо Frising. lib. 1. de Frider. cap. 17.* de persona Christi Nestorium, de gratia Pelagium. *Bern. epist. 192.* Malè insuper sentiebat de processione Sancti Spiritus, quem negabat esse ex substantia Patris vel Filij: De anima Christi, de descensu Christi ad inferos, de Sacramento altaris, dicens post consecrationem priora accidentia quæ remanent pendere in aëre, de potestate clauium, de originali peccato, de concupiscentia, & de aliis multis religionis capitibus. *Bern. epist. 188. & 189. & 190.* Arnaldus de Brixia alter ex Italia hæreticus, se illi adiunxit. *Bern epist. 189. & 195.*

Concil. *Herbipolense, præsente Lothario Imp. In eo confirmatur ordinatio Innocentij. Munster. in Cosmog.*

1130 | 5218 | *Claromontense, præside Papa contra Anacletum Antipapam & eius factionis socios. Poly. lib. 5. Ang.*

1131 | 5219 | *Remense, præside Innocentio, qui in eo damnat schismaticos, & Ludouicum Iuniorem coronat, præsente patre Ludouico Crasso. Guil. Nang.*

Placentinum.

Petrus de Bruis Petrobusianos sacramentarios, multis erroribus deformes creat. *Petrus Cluniacens. epist. 1. & 2. & alibi* in Septimania, Arelatensi, Ebredunensi, Diensi & Vuapicensi episcopatibus, denique in Vasconia & Narbonensi & Tholosana prouincia. *Idem.*

Anni mundi.

Apostolicos, qui se dictitabant iuxta Apostolorum doctrinam vitam instituere, videtur appellare Bernard. *Ser. 65. & 66. super Canti.*

5219

Pisanum pro fide Christiana tuenda in Syria & contra Pseudopapas. Plati. Quidam etiam volunt fuisse contra Henricum monachum Tholosanum hæreticum.

Ann. Christi. 1131

Primi negarunt post Berengarium Missam esse sacrificium, è Petro Cluniacensi, Tractatu contra Petrobusianos: siue de sacrificio Missæ.

Henricus Tholosanus Petri Bruis discipulus monachus, hæreticus, negabat oblationes pro mortuis aliquid prodesse: damnabat sanctorum inuocationem: olei & chrismatis consecrationem, Ecclesiasticam excommunicationem, peregrinationes religionis voto susceptas, omnes denique ecclesiasticas constitutiones spernebat. Talem insinuat *Bern. epist. 241. & lib. 3 de vita Bernardi cap. 5.*

Stampense, in quo D. Bernardus, Petrum qui se Anacletū nominabat, repudiari persuadet approbato Innocentio. Vincent. lib. 27. cap. 6. & in vita D. Bernardi lib. 2.

Vuilbertus Carnotensis, Conradus Hirsaugiensis. Hugo de Folieto, Corbiensis monachus, auctor libri de claustro animæ & corporis. *Guliel. Nangia. Trithem.*

Maximus Armeniorum pontifex, imo omnium episcoporum Capadociæ, Armeniæ, Mediæ & Persidis doctor eximius. *Tyr. lib. 15. cap. 18.*

Calo-Ioannes Imp. Constant. frustra Syriam tentat, Gabulensi episcopo firmiter resistente. Itaque in Syrios eremitas effudit bilem, eósque trucidauit. an. 1143. *Frisingens. lib. septimo cap. 28.*

5219

Moguntinum, præsente Lothario & præside legato Apostolico. Trith. in Chron. monast. Hirsaug.

1131

Sed pœnas mox suscepit. Nam dum in Cilicia aptum traiicere conatur, sagitta manū suā perfodit. Indeveneno serpēte mallens mori, quàm iuxta Medicorum præscriptum brachio mutilari, imperium Manueli filio reliquit. *R. Ioseph Sacerdos in Chron.*

Polacus Septuagenarius Hierosolymorum rex quartus, ab an. 1131. ad 1142. bellum ciuile à Tripolitano duce motum propter Halim Antiochiæ principissam compescuit. Turcas è finibus Antiochiæ & Tripolis insigni eorum clade repulit, Hugonem præfectum Ioppæ aduersum se conspirantem: & Ismaëlitis clam fœderatum præfectura exuit. *Ibid.*

Calo-Ioannem Francos expellentem ex agro Antiocheno, ad pacem compulit. Inducias Sagnino Turcæ dedit. Ope Theodorici Flandri, qui recens Hierosolymam cum exercitu venerat, arcem trans Iordanem Turcis extorsit. *Ibid.*

Damasci regem contra Sagninum Turcam defendit. Inde lapsu equi ex cruris fractura expirauit. *Idem.*

5228

DECIMVM Vniuersale Concilium Lateranense, Patrum mille, pro iure cleri & contra pseudopontifices. Plati. lib. Concil.

Suessonense, præsente Legato Pontifice contra Abailardum sub Lud. Seniore Franc. rege. Otho Frising. lib. 1. de Frider. cap. 17.

1140

Hvmana.

1131. Philippus puer paulò antè regio ornatus Diademate, Parisiis equo deturbatus, subita morte periit *Conti. Sigeb.*

Eodem Lotharius Imperator expeditionem mouit in Danos & Slauos eósque subegit. *Chro. Hirsaug.*

1133. restituto Innocentio Pontifice Pandectas, Codicem, & alios iuris ciuilis libros suo tempore à tineis & blatis liberatos per Vuernherum Iurisconsultum, (eum Accursius nominat Irnerium) edixit legi in scholis publicis, & ex ipsis iura in foro dari. *Carion. in Chron. lib. 3.*

5229

Senonense, præsente Ludouico Iuniore, & multis Episcopis atque Abbatibus, contra Petrum Abailardum peripateticum, qui omnes iudicium Concilij & eorum quos ipsemet elegerat, prouocauit ad sedem Apostolicam. Guil. Nang. Bernard. epist. 189. & 191.

1141

Hinc emersérunt eo tempore doctissimi iuris interpretes, inter quos post illum Vuernherum (qui ob eminentem eruditionem dictus est Lucerna iuris) Azo primas obtinuit, qui obiit Bononiæ an. 1200.

Antea per 600. amplius annos Romanæ leges ex Italia exulauerant. Nam cùm eam Gothi, Franci & Longobardi

occupassent

Ann. Christi

Antiochenum plurimorum Episcoporum Orientis, præside legato Apostolico Petro Archiepiscopo Lugdunensi, contra Radulphum Patriarcham Antiochenum, qui depositus est & reclusus in monasterium. Tyri. lib. 15 cap. 16. & 17.

Hierosolymitanum, eodem præside, præsente Maximo Armeniorum Catholico, imò & omnium Episcoporum Cappadociæ, Mediæ & Persidis principe. Eo in concilio actum est contra Armeniorum errores in fide, quos ipse Episcopus promisit se curaturum emendari. Tyri. li. 15 cap. 18.

Schisma 18.

1130 Anacletus 2. nomine Petrus, à quibusdam Cardinalibus electus Pontifex Rom. sedit contra Innocentium an. 7. mens. 9.

1138 Post eius mortem à suæ factionis Cardinalibus creatus est Victor 4. qui cùm sedisset menses aliquot consilio D. Bernardi cessit Innocentio. Æmil. lib. 5. Plat. In hoc schisma componēdo D. Bernardus septennium laborauit. Fascic. Temp.

171.

1144 f CELESTINVS II. Tuscus, mens. 5. di. 13.

1144 Vacat dies 13.

Patriarchis.

Constãtinopoli Michaele Iuniore an. 4. mens. 6.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Guiliel.

Anni mundi.

5225

5218

5226

5232

5232

occupassent & laceràssent, patrias leges in illam intulerant, Romanis legibus oppressis & forma Iudiciorum mutata.

Vuernherus iuris interpres, qui auditor Iurisconsultarum Constantinopoli fuerat, Lotharium Saxonem minus in bellis ciuilibus impeditum hortatur, vt lites præcipiat ex legibus Romanis iudicari: & easdem Romæ & Bononiæ enarrari. Sola enim Græcia studia veteris illius doctrinæ, sicut & cæteratum ferè artium retinuerat, vt indicant commentarij in ius Romanum Constantinopoli scripti, glossematis & enarrationibus doctorum Italicorum similes.

Hoc occasionem dedisse iuri pontificio multi scribunt. Nã & Gratianus, qui Pontificum decreta congessit, sub Lothario vixit. Tunc & Theologia scholastica siue disputatrix, de suo incremento meditatur.

1134. Magnus rex Danorum, se in potestatem imperatoris tradidit: obsides dedit, iuramentum præstitit, se successorésque suos non nisi imperatoris & successorum eius permissu, regnum adepturos. Postea in Daniam regressus, cum episcopis quinque, presbyteris 60. & Nicolao patre suo ab æmulis occisus est. *Chron. Hirsaug.*

1135. reges Daniæ, Poloniæ multíque alij principes ad conuentum Magdeburgensem, à Lothario indictum venientes: pacem in annos 10. iurant. *Ibid.*

1136. mortuo sine virili sobole Henrico 1. Anglorum rege, regnum Angliæ à Normanis translatum est ad Francos: per Stephanum Francum illius nepotem ex Adela sorore, & Stephani Blesensis comitis filium. *Polyd. lib. 12. histo. Ang.*

1137. Lotharius Rutgerum Apuliæ principem impugnatorem Ecclesiæ, & hostem publicum de Italia próscripsit. *Ibid.*

Intercedente D. Bernardo Fredericum & Conradum duces Bambergæ, in gratiam recepit. *Frising. lib. 7 cap. 19.*

1138. Conradus 3. dux Alemaniæ siue Sueuiæ, in regem Romanorum eligitur: reiecto Henrico cog. superbo Bauariæ duce Lothari genero, cui ab ipso Lothario dudum regalia fuerant commissa, in generali principum conuentu, qui iam vsque adeò de adipiscendo se certum arbitrabatur, vt nulli Principum de regno verba facere dignaretur. *Ibid.*

Bellum gessit contra Vulphonem ducem Bauariæ, ob quãdam discordiam exortam inter se & Innocentium Papam. *Ibidem.*

Ducatum Bauariæ contulit Lupoldo Marchioni Austriæ, quem tamen postea Fredericus Imp. legitimis hæredibus restituit. *Ibid.*

Quidam in Alemania Pseudo imperator (Nam se Henricum cog. Superbum, de quo proximè, fingebat) post multas pugnas & cædes, patefacta eius impostura, Cluniaci in monachum attonsus est. *Ibid.*

Quidam Ioannes à Temporibus vel à Stampis, fertur vixisse annos, 361. à tempore Caroli Magni, cuius ipse erat armiger, vsque ad Ludouicum Iuniorem. *Guiliel. Nang. Guagui. lib. 6. Ignatius. Nauc. & Sup. Chro.*

f PRIMVS sine vllo populi interuentu Papa creatus est, lege à præcessore Innocentio 2. posita, qua populus omnino à Pontificis comitiis exclusus est, & ad solos Cardinales Pontificis electio, paulatim etiam cleri primoribus exclusis, vel in Cardinalium collegio cooptatis redacta. *Onuphrius.*

Vnare fœlix, quòd nullis seditionibus vexatus fuit. Quo tempore Hierosolyma, iterum capta est à Saracenis. *Vrspergensis.*

Capta etiam Edessa Mesopotamiæ vrbe, ab Alaph siue Sagnino Turcorum principe, omnes Christiani, quotquot fidem noluerunt eiurare; cum Hugone episcopo miserè ma-

ctati sunt. Mulieres item, in ludibrium Christi, aris impositæ violantur, deindéque interficiuntur. *Bonfinius lib. 6. Vngar. dec.* 2. *Sigeb. Continuat.* Anni mundi.

Eadem ferè tempestate sub Imperio Manuëlis Comneni, Clizastlanes Sultanus magnam Christianorũ multitudinem, Laodiceæ in Phrygia pecudũ more: partim abegit partim occidit. Interquos & Salomon pontifex. *Nicetas Coniat. in Annal.*

Gerardus à Nazareth Laodicensis Episcopus, de vna Magdalena contra Græcos & alia scribit. Ioannes Sarisburiensis.

Ludouicus Rex, quòd expugnato Victriaco in Ecclesia 1300. diuersi sexus & ætatis homines cremati essent, terram sanctam pœnitentiæ causa adiit, vbi integrum annum substitit. *Sigeb continuator.* Idem an. 1155. S. Iacobum in Gallicia, exinde post quatuor annos montem S. Michaëlis de periculo maris religionis ergò petiit. *Ibidem,* & an. 1177. in Angliã ad B. Thomam. *Ibidem.*

Alphonsus rex Portugalliæ primus multa gerit contra Saracenos, à quorum tyrannide an. 1147. Olisipponem liberauit.

HVMANA.

Albo Ali Abinseni. (i. Auinsena ex posteris Senis, nomen enim patris ipsius erat Eli, inquit Elias in Tisbi rad. 128.) Abẽroës siue Abenrois, Mesue Medici, & Philosophi Arabes, Aben Tumert Astrologus Cordubę florent ab anno 1140. Regnabat Mauris Africæ & Hispaniæ Albo Haly Aben Tesfin, qui in illis motibus periit, quos pro Imperio quidam Abdelmon concitarat. *R. Abraham in Calbala.* Sabellicus Enneade 9. ponit sub Alexandro 3. an. 1159.

Rabbi Iehuda Leuites incidit in eadem tempora. *Abben Ezra in 9. cap. Daniel.*

1122. Mundus desolatus est ab academiis (Iudaicis) quia mortuo R. Ioseph Leuita in Hispania, cępit contra Israëlitas persecutio in terris Arabum: auctore Ben Temurath Saraceno, qui eos extirpauit ex vniuerso regno suo Africano & Hispanico. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

Sed eos recepit in suum Alphonsus Hispanię rex, qui & de Saracenis multas retulit victorias, eisque eripuit Gabaracam vrbem in confinio vtriusque regni sitam. *Ibid.*

Iudæis autem in Gabaraca humaniter exceptis, prępecit R. Iudam cuius maiores fuerant de Granatæ potentioribus & ditioribus. *Ibid.*

g BELLATOR contra Saracenos pro Hierosolymis, *Platina.*

Huius consensu factum concilium in Gallia contra Abellardum, qui rationibus victus, non modo sententiam mutauit, sed & monasticam vitam professus est. *Summa Concil.* Seriò fuisse conuersum & sanctè mortuum Petrus Cluniacensis in epistolis testatur. 5232

S. Amedeus Lausannensis, Drogo Hostiensis, Episcopi doctissimi. 5233

Mesopotamiæ populi ferè omnes ad fidem Christi reuertuntur. *Palmer.*

Edessa paulò pòst à Turcis capta, Episcopus capite truncatur, & multa Christianorum milla trucidantur, an. 1145. *Sigeb. Continuator.*

HVMANA.

Cum oppidum Vuemsbergam iis conditionibus Conradus Imp. cepisset, vt mulieribus saluis abire liceret, portantibus de suis rebus, quamtuncumque vnaquæque posset: illæ

Principibus.

Manuele Comneno, an. 38. Orient. Imp. centesimo decimo septimo.

Conrado 3. an. 14. Occident. Imp. vigesimo primo.

Ludouico 9. dict. 7. Iuniore an. 43. Franc. Reg. trigesimo septimo.

S. Zalibala Æthyopum pret. Ioso.

Alphonso. 8. Hispaniæ quinquagesimo nono.

Stephano Frãco Angliæ vigesimo quarto.

Vuladislao Poloniæ.

Balduino 3. Hierosolymorum rege quinto an. 20.

Alphonso Portugalliæ rege primo.

Dauide Scotiæ.

CONCIL. *Lateranense, ne laicus clerico vim inferret. Plat.*

172.

g LVCIVS II. Bononiensis, mens. 11. dies 4. 1144

Vacat dies 2. 1145

Patriarchis.

Constantinopoli Michaele Iuniore.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Guilielmo.

solos

Anni Christi.

Principibus.

Jisdem Imperantibus & regnant.

CONCIL. *Gallicanum contrà Petrum Abaillardum Peripateticum.*

173.

1145 h EVGENIVS III. Pisanus, an. 8. mens. 4 dies 20.

1153 Vacat dies 2.

Patriarchis.

Constantinopoli Michaele Iuniore, deinde Cosma 2. mens. 9. Nicolao 3 an. 3. Theodosio 2. an. 2.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Guilielmo, deinde Fucherio an. 11. dies 17.

Principibus.

Manuele Comneno Orientis Imp. centesimo decimo septimo.

Conrado tertio Occid. Imp. vigesimo primo.

Anni mundi

5233

5241

solos maritos in humeris & paruos liberos in sinu atque amplexu gestantes exierunt cæteris rebus militum prædæ relictis. Qua philostorgia motus Imper. omnibus conuiuio exceptis ignouit.

Moriturus præterito filio ætate iam maturo, Fredericum Ænobarbum imperio destinauit.

Henricus cog. Leo dux Brunsuicensis & Saxoniæ, vir bellicosus & mirabilis, de quo veteres miranda canebant in carminibus Teuthonicis, quo modo scilicet corio insutus equino & per Gryphonem de nauigio exportatus maris periculum euaserit, cum Gryphonibus pugnauerit, Draconem occiderit, per mare cum leone transierit, & similia multa. *Chron. Hirsaug.*

Sub Cælestino Lucióque pontificibus Rotgerus, quem Innocentius euocato in Italiam Lothario regno Neapolis exegerat: & in insulam Siciliæ compulerat, declarato Apuliæ duce Rainone Lotharij nepote, recepit omnia, tantum Italiæ regis titulo abstinuit, contentus in posterum rex Siciliæ appellari. *Ritius de Regg. Siciliæ.*

Pænos affecit magnis cladibus, & regem Tuneti iniquis conditionibus, ad pacem coëgit: pacto stipendio in annos 30.

Hinc redacta ex Africa classe, Manuëlem Imp. appulsos in Asiam Christianos, male accipientē: bello persequitur. Corcyram, Eubœam, insulas cœpit, Corinthum, Thebásque vrbes expugnat. Suburbia Constantinopolis igne ferróque vastat, donec rediens in Italiam, classe Imperatorum & Venetorum fusus est. *Ibid.*

Hic videtur esse Rodericus Siculus Othonis Frinsingensis, quando sic scribit lib. 1. hist. Frederici. Rodericus Siculus expugnatis in Græcia Athenis, Corintho, Thebis opifices, qui Sericos pannos (vel potius bombycinos, Nam Serica ex arborum lana conficiuntur, non ex verme) texere solebant deduxit captiuos, & collocauit in Panermo Siciliæ vrbe: præcipiens vt eam artem docerent suos. Inde factum, vt quam texturam prius Græci soli, inter Christianos habuerunt, cum Romanis communicata sit ingeniis.

Hoc ergo æuo delitiæ, iitæ vestium innotuerunt Italiæ, indéque Occiduis populis.

h DISCIPVLVS S. Bernardi, qui ad eum sedentem in Petri cathedra scribit libros de Consideratione, religione & eruditione refertissimos, quos Pontifices debent semper habere in manibus.

Instituit Tornacensem Episcopatum in Gallia cùm per annos circiter 600 à tempore S. Medardi fuisset sub Nouiodunensi Episcopatu: Electo in Episcopum Anselmo Laudunensi Abbate. *Guiliel. Nang. Continuatio. Sigeb.*

Ad Armenios id per legatos petentes Sacrificij formam, iuxta Ecclesiæ Romanæ consuetudinem transmisit. *Otthо Frising. lib. 7. cap. 32.*

Treueros venientem ad Synodum cum 18. Cardinalibus, episcopis & abbatibus multis per tres menses, propriis sumptibus copiosissimè, Aldeberus loci Archiepiscopus aluit. *Chron. Hirsaug.*

Cardinales nutu diuino perciti, hunc Pontificem elegerūt. *Plati.* Ille per D. Bernardum impetrauit à Conrado Imperatore & Ludouico Francorum rege, vt Christianis in Asia contra Alcoranistas opem ferrent. Hinc vterque cum magno exercitu in terram sanctam profectus est, tempore Balduinorum. Illa fuit 3. expeditio contra Turcas. *Tyri. lib. 16. capite decimo octauo.*

Bellum ergo factum tertium Eugenij tempore, D. Bernardo oppidatim & regionatim ad illud exhortante, post

Edeſſam à Turcis captam, cui præfuerunt Conradus Imp & Ludouicus Iunior. Hanc expeditionem Tyrius ſcripſit, ex Græcis Nicetas Coniates. ex Hebreis R. Ioſeph Sacerdos. *Ann. mund.*

Nam S. Bernardus miraculis clarus, Francofordiam veniés, Imperatori Conrado & Principibus perſuadet: vt expeditionem contra Saracenos in Aſiam ſuſcipiant, ſéque cruce ſignent. *Helmold. in Chro. Slauorum, cap. 60.* Spiram habet R. Ioſeph.

Contractus eſt exercitus maximus ex Germania, Gallia, Italia, Hiſpania, Anglia, Hungaria, atque adeo Europa tota. *Chron. Hirſaug.*

1146. Partem exercitus deſtinant in partes Orientis, alteram in Hiſpaniam, tertiam ad Slauos, qui iuxta Saxones habitabant. *Ibid. cap. 61.*

Manuël Imp. Conſt. per legatos ampliſſima munera Conrado afferentes, exemplo patris ſui, fœdus cum eo renouat. *Friſing. lib. 7. cap. 28.*

Interim tamen farinæ gypſum miſcuit, ex quo Conradi exercitus in Syria miſerè periit, *Nice. in Annal.*

2148. Ipſi cùm veniſſent Hieroſolymam iunctis copiis cum Balduino. 3. & Hieroſolymorum quinto rege Damaſcum obſident: ſed diſſidio ac dolo cuiuſdam Aſſyrij, obſidionem ſoluere coacti ſunt, & ita quiſque ad ſua nauigauit. *Tyr. lib. 17. cap. 8. & Æmyl lib. 5. Gagui. lib. 5.*

Miſerabilis fuit interitus, exercituũ Imperatoris Conradi & Ludouici regis Franc. legati Imperatoris Conſtantinopolitani dolo. *Helmold. in Chron. Slauorum, cap. 61.*

Itaque neceſſarius magis, quàm turpis fuit Conradi & Ludouici reditus in patriam: propter clades acceptas, partim Græcorum artibus & perfidia, partim Turcorum ſtrategematis & dolis, partim Latinorum ipſorum pecunia vel fauore corruptorum ſtudiis, quos tamen adiutum è tam longinquis terris venerant. *R. Ioſeph ſacerdos vbi ſupra.*

Inde deinceps Latinorum potentia, in Oriente vſque ad interitum debilitata eſt, quem annis poſt triginta quatuor, nempe Chriſti 1181. Saladinus attulit. *Idem.*

Hoc vnum proſperè ceſſit de vniuerſo opere, quòd peregrinus exercitus Liſbonam in Portugallia ceperit, & eam Portugalenſi regi vindicarit. *Ibid. cap. 62.*

Sugerius Abbas S. Dionyſij, regni Francorum negotia ob abſentiam regis, iuxta illius cœnobij prærogatiuam, adminiſtrabat. *Friſing. lib. 1. de Friderico cap. 55.*

Gilbertus Porretanus Pictauorum epiſcopus, ob inſignem eruditionem Vniuerſalis dictus, proſcribitur ab Eccleſia in concil. Remenſi, quòd negaret diuinitatem, qua Deus eſt, eſſe Deum, *Bernard ſup. Cantica ſer. 80. Contin. Sigeb.*

Rem paulò aliter narrat Otho Friſing. lib. 1. de Frideric. cap. 55. 56. 57. Quatuor ſcilicet Porretano obiiciebantur: primo quòd aſſereret diuinam eſſentiam non eſſe Deum. 2 proprietates perſonarum non eſſe ipſas perſonas 3. Theologicas perſonas in nulla prædicari propoſitione 4 Diuinam naturam non eſſe indeterminate incarnatam. De tribus vltimis ob exortum Cardinalium contra D. Bernardum & Gallos epiſcopos tumultum, ſimul ob Theologicas rationes, quæ hinc inde habebantur, nihil eſt decretum. De primo Romanus pontifex definiuit. Epiſcopus verò præmiſſam ſummi Pontificis ſententiam reuerenter excipiens, Archidiaconis ſuis in gratiam receptis, cum ordinis integritate & honoris plenitudine ad ſuam diœceſim reuertit.

Malachias Epiſcopus Ardinachenſis ſiue Armachanus in Hybernia, doctiſſimus & ſanctiſſimus miraculorum dono clarus obiit, an. 1148. *Bernard. in eius vita.*

Ann. Chriſti.

Ludouico 9. dict. 7. Iuniore Franc. Reg trigeſimo ſeptimo.

S. Zalibala Æthyopũ pret-Ioſo.

Alphonſo 8. Hiſpaniæ quinquageſimo nono, deinde Sanctio, an. 14.

Stephano Franco Angliæ vigeſimo quarto.

Boleſlao Criſpo Polonorum principe an. 27.

Balduino 3. Hieroſolymorum rege quinto.

Alphonſo Portugalliæ rege primo.

Dauide Scotiæ.

5233 CONCIL. *Vezelium ſiue Vizeliacum in Burgundia, pro expeditione contra Turcas, præſide Eugenio, & præſente Ludouico Rege cũ Aleonora Regina, & aliis Regni Principibus, qui poſt orationem habitam à D. Bernardo crucem accipiunt ſacram militiam profeſſi. Plati. Ioan. le Maire.* 1145

5233 *Pariſienſe quoddam Concilium fertur tunc celebratum ab Eugenio. Ioan. Tilii.* 1145

Anni Christi.		Anni mundi.	
			Eudo de stella, qui se dicebat esse Christum an. 1148.
			Narrabat Gabulensis in Syria Episcopus Eugenio Papæ, quòd ante non multos annos, Ioannes, quidam vltra Persidem & Armeniam, in extremo Oriente agens rex & sacerdos: cum gente sua Christianam profiteretur religionem, verùm Nestorij fermento permixtam. *Frising. lib. 7. cap. 33.* Quem post aliquot annos à Tartaris deletum, ex Marco Veneto annotabimus.
	Ptolomaicum præsente Conrado.		
1147	*3. Tyri. lib. 17. cap. 1.*		An. 1148. Rogerus Siciliæ rex Archiepiscopum Africæ, qui Romam vt consecraretur venerat ad sedem suam remittit liberum. *Sigeb. Conti.*
			An. 1146. Ludouicus Francorum rex Hierosolymam, voti causa, abiit. *Annon. lib. 5. cap. 53.*
			Robertus Nazarenus episcopus, crucem Christi erigens contra incendium, flammam & fumum, impellente vento, ea in exercitum Turcicum conuertit. *Tyri. lib. 16. cap. 11.*
			Libri 4. Ioannis Damasceni de Orthodoxa fide, è Græco in Latinum transferuntur: per Burgundionem iudicem & ciuem Pisanum, qui maiorem etiam partem operum Diui Chrysostomi è Græco in Latinum conuertit. *Antoni. tit. 17. cap. 1.*
1148	*Remense, præside Eugenio & præsente D. Bernardo, contra hæresim Gilleberti Pictonum Episcopi, Abaillardi subtilitatem secuti, quã ipse eo in Concilio publicè recantauit. Bernard. serm. 80. in Cantica. Ant. tit. 17. cap. 1. Fuit etiam contra quendam nomine Eonem, qui se magnum prophetam, imo verò Dei filium, per quem omnis oratio concludebatur, cum diceretur per eũdem &c. prædicabat & ex suis discipulis alios cõstituebat Angelos, alios Apostolos, Contin. Sigeb. Otthо Frising. lib. 1. de Frederico cap. 50. 51. vsque ad 55.*	5236	Archiepiscopatus Vlisbonensis in Hispania instituitur, an. 1147. *Meter. in hist. Fland.*
			An 1152. quatuor Archiepiscopatus instituuntur in Hybernia, sicut illic sunt quatuor prouinciæ, Armachana, Dublinensis, Cassellensis & Tuamensis. Quarum Armachana, 15. habuit episcopatus. Dublinensis 5. Cassellensis 13. Tuamensis. 10.
			Templarij vt essent conspectiores suis candidis clamydibus, assuunt cruces panni rubei. *Tyri. lib. 12. cap. 7.*
			Potho præsbyter Prumiẽsis an. 1152. scribebat lib. de Domo Dei. *Ipse ibid.*
			HVMANA.
			Rabbi Moses Hispanus, Ben Maimon (qui & contractis dictionibus dicitur Rambam) videtur floruisse circa hæc tempora. Hunc Iudæi habent in summo honore, adeò vt eum insigniuerint titulo מורה צדק id est, Doctoris iustitiæ.
			Ipse prefatione Maimonim, quo opere complexus est, vniuersum Talmud lingua purè Hebraica, in eorum gratiam, qui nesciunt linguam Talmudicam, vel vt impuram & barbaram, fastidiunt, se scribere tradebat an. 1108. excidij Hierosolymitani, Mundi 4936.
1150	*Baugentiacum, in quo Ludouicus Leonoram vxorem repudiauit, ex qua habebat duas filias, Mariã & Alisam Ioan. Til.*	5238	Idem in quadã epistola de Astrologia, meminit sua ætate fuisse in Australi plaga quendam impostorem, qui se prædicans præcursorem ac nuncium Messiæ siue Christi mox venturi, multos Iudæos ac Arabes seduxit ementitis miraculis.
			1146. persecutio secunda Iudęorum, quinquaginta annis ferè post primam, in Germania mota prædicationibus Rodolphi monachi: quando Conradus Imp. arma sacra induebat ad expeditionem Hierosolymitanam. *R. Ioseph Sacerdos.*
			Contra eam quidem nixus est S. Bernardus Abbas vrgens illud Psalmi: Ne occidas illos, ne forte obliuiscantur populi mei. *Ibid.*
	Treuirense, cui interfuit Eugenius cum 18. Cardinalibus & D. Bernard. In eo libri S. Hildegardis recepti sunt. Trith. in Chro. Hirsang.		In ea tamen 1147. R. Simon Coloniæ capite truncatus est, & multi alij interfecti. R Isaac super suo libro occisus. Item R. Patar, & Rabbana Iaacob Mideus. Alij Spiræ, Coloniæ, Moguntiæ, se baptismo metu obtulerunt, & post ad Iudaismum redierunt. *Idem.*
			Conradus Imp. Iudęos, à Galliæ Germaniæque populo electos recepit: ac in suis municipiis, præsertim Norimbergæ tutum hospitium concessit. *Frising. libro primo, cap. 37. de gestis Friderici.*

In Francia persecutio duntaxat fuit pecuniaria, dum Ludouicus rex absoluit ære Iudaïco Christianos: secum in terram sanctam profecturos, quo edicto Israël valde est debilitatus, quòd ei multa vndique deberentur. *R. Iosephsacerd. in Chronicis regum Franciæ & Turciæ.* (Nam cunctæ Iudæorum opes ferè sunt in vsuris &c. positæ.)

In Anglia se baptizari ferè permiserunt. At in Franciam se recipientes, reuersi sunt ad Iudaismum. *Idem huius tertiæ expeditionis infelicem exitum, huic persecutioni ascribens.*

R. Eleazar erat tredecim annorum, quando illa contigit. Vnde & eam maior factus scripto mandauit & deplorauit.

Eustathius Thessalonicensis Archiepiscopus, in libros Homeri scripsit commentarios, sicut & in Dionysij descriptionem orbis. *Nicetas lib.7.*

Aleonora repudiata à Ludouico Rege in ipsius odium an. 1152. nupsit Henrico Duci Normaniæ & Andegauensi Comiti, qui postea fuit Rex Angliæ: Ex quo habuit filios quatuor, Henricum, Richardum, & Ioannem postea reges Angliæ, & Gaufridum Comitem Britanniæ: filias totidem, quarum alia collocata est Regi Castellæ, ex qua nata est Blancha Regina Franciæ, mater S. Ludouici: Altera Alexio Imperatori Orientis: Tertia Saxoniæ Duci, vnde natus est Ottho Imperator: Quarta Tholosano Comiti. Quæ nuptiæ fuerunt causa grauissimi belli, inter Francos & Anglos. *Guliel. Nangiat. Guagui. lib.6. Æmyl. lib 5.*

1 Amator & nutritius pauperum. D. Mariæ rotundæ templum extruxit. Famis tempore, qua tota ferè Europa conflictabatur, victum egenis etiam extra Romæ mœnia degentibus, largissimè suppeditauit. *Plati.*

Tunium & Tenebium Ægypti pagi à Christianis inhabitabantur. *Nicetas lib 5 in Manuele.*

Tamiathi insignis virgini dicata Ecclesia habebatur in precio, inter medios Saracenos, quòd ibi olim Christus cum parentibus substitisset, Herodem euadens. *Ibid.*

Apud Francos Politici bonis Ecclesiæ inhiantes, nihil non contra Ecclesias & monasteria moliti sunt. Claromontensis comes, eiúsque nepos Podiensis Guilelmus, & alter de Polinaco comes. Sic Guillelmus Cabillonensis. Sed eos repressit Ludouicus rex. *Anno libro quinto, capite 56. Guagui. lib.6.*

Rupertus Buconiensis, Petrus Mauritius de monte Bussetio in Aruernorum finibus cog. Venerabilis Abbas Cluniacensis. Nicephorus Basilaces Paulinarum epistolarum insignis interptes *Nicet. lib.7. de Manuele.*

S. Hildegardis miraculis & prophetiis illustrissima, D. Bernardo chara libros multos per reuelationem conscribit, partim Latinè, partim Teuthonicè. *Chr. Hirsaug.*

Et per Spiritum. S. coacta multis in locis Verbum Dei prædicauit. *Ibid.*

Manegoldum Abbatem Hirsaugiensem, duriùs delinquẽtes monachos secundum regulam monasticam corrigentem: ideóque infirmorum odia, contra se prouocantem adduxit: vt seueritatem in maximam mansuetudinem cõmutaret sicque pax inter eum & fratres summa coalesceret. *Ibid.*

Eodem tempore floret & multa scribit. S. Elizabet monialis in Sconangia dioecesis Treuerensis; prophetissa & reuelationibus clara. *Ibid.*

Hæresis Publicanorũ in Anglia. *Polyd. lib.13. Ang.* quos alij Catharos, alij Patrinos. *Concil. Lateran. cap.27.*

Catharorum hæresis ex Tandemi reliquiis, primariis Arnoldo, Marsilio, & Theodorico, quos Egbertus S. Florini Abbas oppugnauit. *Chron. Hirsaug.*

Cardensis hæresis de corpore & sanguine Domini malè sentiens. *Ibid.*

Anni mundi.

Anni Christi.

Lincopianum in Suecia. Magnus lib.18. hist. Gothorum cap.18.

174.

5241 *i* Anastasivs IIII. Romanus, an. 1. mens. 4. dies 24. 1153

5242 Vacat dies 1. 1154

Patriarchis.

Constantinopoli Constantino 4. an. 2.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Fucherio.

Ann Christi

Principibus.

Mannele Comneno Orien. Imp. 117.

Frederico 1. Ahenobarbo siue Barbarossa, an. 38 Occid. Imp. Vigesimo secundo.

Ludouico 9. dict. 7. Franc. Reg. trigesimo septimo.

S. Zalibala Æthyopũ pret Ioso.

Hispaniæ Sancio tertio sexagesimo.

Angliæ Stephano Franco Vigesimo quarto.

Poloniæ Boleslao Crispo.

Balduino tertio Hierosolymorũ rege quinto.

Portugalliæ Alphõso.

Scotiæ Dauide.

175.

1154 K ADRIANVS Anglus an. 4
ii. ens. 10.
1159 Vacat dies 3.

Anni mundi.

5242

5247

Guilelmus Aquitaniæ dux & Pictauiensis comes D. Bernardi discipulus, eremiticum vitę genus apud Gallos restituit, vt deinceps eius ordinis fratres non Augustiniani, sed Guilelmitæ dicerentur, vsque ad Innocentium 3. qui eos Eremitarum S. Augustini nomine appellari voluit. Parisiis, relicta eremo, prima iecit cœnobij fundamenta, Anastasij, deinde Adriani Pont iussu. *Bergom. lib. 12. & Chron. Colon.*

Fredericus hoc tempore suscipit imperium, sex expeditiones in Italiam moturus, & multas turbas in Ecclesia excitaturus. *Nicet. lib. 7. de gestis Manuelis.* Et in Armenia, vbi contra Turcas pugnabat, in rapido quodam amne submergendus. *Naucler. Tyrius.*

Sub 1153. Galfridus cognomento Arturus, quòd de Arturo Britannorum rege fictitio multa scripserit, ité de Ambrosij Merlini eius vatis prędictionibus, &c. *Balæus.*

Hæresis Armeniorum Monophysitis consentanea. *Nicet. lib. 7. Orthodoxiæ.* Hinc Manuel Imp. sub. an. 1170. ad eorũ Catholicum, Theorianum legat, qui ab illa eum reuocaret, cuius disputatio ibidem extat apud Nicetam.

Vterque tamen errat, si quidem Catholici siue summi Armeniorum Pontificis ad Græcos responsio, quam ipsi afferunt, nõ est supposita. Nam Armenij fatebantur duas quidem esse naturas in Christo & vnam, sed diuersa ratione. Vno modo naturam pro parte Constituti accipiebant, altero pro Constituto siue Composito, vt cum apud Aristotelem nunc Compositum, nunc partem Compositi significare dicitur. Sic in Christo (inquiebant) duæ sunt naturæ. i. duæ partes Constituti, deitas & humanitas, & vna natura. i. vnum Constitutum ex vtraque natura, Christus siue persona Christi. Afferebant pro simili hominem, in quo duæ naturæ existunt, corpus & anima, & vna natura. i. vnum è corpore & anima compositum. Multum ergo aberant à Monophysitarum sententia.

Illo artificio Græci sæpius vsi sunt in Christianos Orientales, vt quos cernerent in sedem Apostolicam propensos, hæreseos infamia traducerent: vel etiam, quia præ se, alios solent contemnere.

Hinc eos suspectos habeo, quotiescunque de Syris, Maronitis, Æthyopibus, Persis, Indis, Georgianis, Ægyptiis scribunt, eos vel Iacobitas, vel Nestorianos appellantes. Nam qui versus eos peregrinantur, Catholicos offendunt, nec nisi quibusdam ritibus & ceremoniis à nobis differentes vident.

Mota quæstione de dogmatibus Mahometis, Manuële Imperante, Deum Mahometis anathematizãdum visum est, vt qui solitarius asseratur, auróque solido constans, (Holosphyros) qui nec genuerit, nec genitus sit, nec sibi similẽ quẽquam habeat. *Nicetas lib. 26. Ortho. & lib. 20. Anathematismo 22.*

HVMANA.

R. Benjamin auctor libri Massahoth. i. Profectionum, siue vt interpres Benedictus Arias vertit, Itinerarij genere Hispanus, tunc vigebat. Narrat enim se Ludouico Rege & Alexandro Romano Pontifice, qui mox sedebit, Lutetiam venisse Regni totius caput, in qua (inquit) sunt sapientium discipuli, omnium, qui hodie in omni regione viuunt, doctissimi, atque hi noctu diúque legis studio incumbunt. Loquitur de Iudæis tum Lutetiæ degentibus, & studiis suis Hebraïcis incumbentibus.

k NORVEGIAM sub gelido axe (Onuphrius Sueciã addit) sua prædicatione ad Christi fidem perduxit, antequam esset Roma. Pontifex. *Plat. Ioan. Stella in Chro.*

Templorum restaurator insignis. Guilelmi Siciliæ regis,

ob rapta Ecclesiæ bona excommunicati subditos, omni sacramento liberat. *Plat.* Gradensem Ecclesiam primatum super omnes Venetorum, Istriæ & Liburnorum Ecclesias obtinere declarauit. *dec.2 lib.5. Blondus.*

Inter eum & Fredericum Imp. leui de causa persecutiones exardescunt.

Vuilhelmus seu Guilielmus huic Pontifici reconciliatus ab eo declaratur & coronatur Rex vtriusque Siciliæ: quam acceperat in feudum, *Crant.li.6.cap.16.* Ex eo tempore Regnum Siciliæ appellatum est Patrimonium Petri. Immò verò longè antè. Nam D. Gregorius sæpe in Epistolis, Siciliam patrimonium suæ Ecclesiæ appellat: vt supra in Bonifacio 3. docuimus ad an. 607.

D. Bernardus Abbas Clareuallensis oraculum sui sæculi, vitæ sanctimonia & summis miraculis clarus obiit an. ætatis 63. & an. Christi 1153. *In eius Vita lib. 5. cap. 2.* postquam centum quadraginta sui ordinis monasteria per se, etsi alienis impensis construxisset *Chron. Hirsaug.* Alexander 3. PP. eum in Sanctorum numerum retulit an. 1165.

Eo intercedente Fredericum & Conradum duces, Bambergæ Lotharius Imp. in gratiam recepit. *Frising. lib.7.cap.19.* Sican. 1144. eodem conciliante Theobaldum comitem Ludouicus rex. *Sigeb. Cont.*

Balduinus. 3. qui Hierosolymorum rex fuit ab an. 1142. ad 1162. Ascalonem capit, ibique Episcopum constituit. *Tyrius lib.17. cap.30.* vel 1157. iuxta R. Ioseph.

1158. Norandinum ab obsidione Speluncæ vrbis, magna eius clade remouit. *R. Ioseph in Chron.*

Eius denique tempore Sagninus Turca, cum nostris multa bella in Oriente gessit, Edessa etiam expugnata. Germani & Franci in terram sanctam venêre. Norandinus Sagnini filius, Damasci Dominum vi se constituit. Post Francorum reditum fines Antiochiæ vastauit, Remundi loci principis capite, ad Baldensem Calipham misso. Manuel de manibus R. viduæ Remundi Antiochiam recepit. Turcæ Hierosolymam frustra obsedere. *Ibid.*

1157. Americus Patriarcha Antiochenus, ignominia affectus à Regnaldo Castellano, qui hæredem Antiochiæ in vxorem duxerat, Hierosolymam fugit. *Ibid.*

Sed postea an. 1160 à Balduino restituitur, postquam Reginaldus ad Edessam fuisset à Turcis captus. *Ibid.*

Visio admirabilis Tondali militis in Hibernia, his temporibus facta dicitur. *Chron. Hirsaug.*

Post Reginaldum Boëmundus eius priuignus, in Patriarcham & Episcopos sæuit: frustra intercedente Balduino Hieros. rege. Quod dissidium res Turcarum mirè auxit. *Naucl. gener. 39. Tyri lib.22.*

1158. Liuonia regio, quæ hodie vocatur Lisland. cœpta est tunc primum à mercatoribus Christianis explorari: vbi cùm plurimi lucri causa sæpe aduentarent, S. Menardus tunc presbyter doctissimus Christum prædicans: multos eorum, inter quos erat Cobbe Liuoniæ Princeps, à gentilitate ad fidem Christianam traduxit. Ipse postea rogatu Cobbe Principis ab Alexandro 3. PP. designatur illius loci Episcopus, vbi nunc est Riga Metropolis. *Crant. lib.7.cap.14.*

Eodem an. Siciliæ rex Guilhelmus captam Sibyllam, quę est Metropolis insulæ Getæ inter Africam & Babylonem Ægypti, Christianis incolendam dedit, prępositio Archiepiscopo. *Sigeb. Continuat.*

Anni mundi. 5242

5247

HVMANA.

Eodem Manuel Imp. Const. proficiscitur in Ciliciam, contra Turum principem Armeniç, qui illam prouinciam ei eripuerat

Patriarchis.

Constantinopoli Constantino 4. deinde Luca an. 12.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Fucherio, deinde Almarico, an. 23.

Principibus.

Manuele Comneno Orientis Imp. centesimo decimo septimo.

Frederico 1. Ahenobarbo seu Barbarossa Occid. Imp. vigesimo secundo.

Ludouico 9. dict. 7. Fr. Reg. trigesimo septi.

S. Zalibala Æthyopũ pret-Ioso.

Sanctio tertio Hispaniæ sexagesimo.

Stephano Frãco Angliæ, vigesimo quarto, deinde Henrico 2. Andegauensi, an. 34.

Boleslao Crispo Poloniæ.

Balduino 3. Hierosolymorum rege quinto.

Alphonso Portugalliæ.

Anno Christi 1154

1159

Anni Chr. ſi.

Dauide Scotiæ, deinde Macolmo. an. 12.

176.

1159 I ALEXANDER III. Senenſis, an. 21. d. 19. 5247

1180 Vacat dies 14. 5268

Patriarchis.

Conſtantinopoli Luca, deinde Michaele 3. an. 9. Charitone an. 1. menſ. 2. Theodoſio an. 6

Antiochiæ Aymerico. Hieroſolymis Amatrico.

Principibus.

Manuele Comneno Conſtantinopolitano ſiue Orient. Imp. 117.

Frederico Ahenobarbo ſiue Barbaroſſa Occid. Imp. vigeſimo ſecundo.

Anni mundi.

eripuerat depulſis Græcis. *R. Ioſeph vbi ſupra.*

Sequenti 1159. litem inter vtrumque diremit Balduinus Hieroſolymorum rex. *Ibid.*

Mediolanum ſeptem annos iam obſeſſum Friderico Imp. Iudæi produnt. *Bergo. lib.* 12. quam vrbem poſtea diruit: & ſale conſperſit, auctoribus defectionis ſecuri percuſſis.

Brixiam, Cremam & alia multa Lõgobardiæ oppida idem cepit. *Chro Hirſaug.*

Malcolmus Scoti rex quartus, regi Anglorum homagium primus præſtitit.

An. 1158. eiectis, qui ſupererant in Obotritorium terra Sclauis, incolas ex Hollandia Friſiaque Henricus Saxo ſubſtituit. *Helmold. cap.* 88.

Ducem Boemiæ regia dignitate & titulo inſigniuit, ob res præclarè ad Mediolanum geſtas: renunciatione & confirmatione publicè & ſolenni ritu facta.

A Gunthero poeta verſibus celebratur.

I CONFIRMAT ordinem Carthuſienſium. *Faſcic. temp.*

Optimè præfuit, quatuor Antipapis è medio ſublatis, quos contra ipſum erexerat Fredericus Imp. bello furens contra Italiam.

Doctiſſimus fuit præcipue in ſacris litetis, decretis, Canonibus, & Romanis legibus. *Conti. Sigeb.*

Alphonſo Portugalenſium nouo & primo regi coronam per Albertum Cardinalem tradit, ea lege, vt quotannis Portugallenſes reges duas auri libras Eccleſiæ Romanæ perſoluant. *Garibay p. 4. lib. 34. cap. 16.*

Romæ moritur ſublatis prius è medio quatuor Schiſmaticis pontificibus, quorum ſeditionibus Eccleſia Romana penè ſubuerſa eſt.

Cæſarianos Pſeudo-pontifices excommunicatos, quanquã integra ætate, ſenex iuſto Dei iudicio ſepeliit. Fauebant ei legitimo Pontifici duo Reges, Ludouicus Galliæ & Guilielmus Siciliæ. *Iouius lib. 1. Viro illuſt.*

Eo tempore Guelphorum & Gibellinorum factione Italiã præcipuè miſcebant. Guelphi auctoritatem Romani Pont. contra Cæſarem tuebantur.

Frederici Imp. vim metuens ad Venetos confugit. Verum Otthone Imperatoris filio qui cum claſſe pontificem repetebat, à Venetis victo & capto: pax Italiæ eſt reddita. *Cromer. lib. 6. de rebus Pol.*

Ad eius pedes procubuit Fredericus Imp. petens abſolutionem excommunicationis, *Plati.* Ferunt Ludouicum Francorum & Hẽticum 2. Anglor. reges, pedites ei inſeruiſſe ſtratoris officio, ac læua dextráque frænum equi ipſius tenentes cum per Totiacum vrbem magna cum pompa deduxiſſe.

Cuius eos pudere non debuit. Nam & magnus ille Conſtantinus longe potentior, & Sanctior, priùs id honoris Syluestro Chriſti vicario exhibuerat. *Photius in Nomocanone.*

Illum prenſabat Emanuel Orientis Imp. Occidentis Imperiũ ambiens, nõ ignarus inimicitiarũ eius cum Friderico. *Plati.*

Fredericum Occidentis, Emanuelem Orientis Imperatores: Gulielmum Siculum & Longobardos diſſidentes, in gratiam reduxit. *Martinus Polonus.* Henricum quoque regem Anglorum & eius filium. *Continuat. Sigeb.*

Præter vnum D. Petrum, qui 25. ferè annis, Syluestrum primum & Adrianum primum, quorũ vterque 23. annis præfuit, cæteros annorum numero in Pontificatu ſuperauit. *Ibid.*

Cazimiri regis Poloniæ leges, quibus (an. 1079.) poſt quatuor Ruſſiæ prouincias occupatas regnum ſuum ornauerat, confirmat. *Funccius.*

Inter Sanctos Bernardum Clareuallenſem Abbatem an. 1165. id eſt, duodecim poſt eius mortem annis retulit, &

Thomam Cantuarienſem Archiepiſcopũ 1174. id eſt tribus poſt eius necem. | *Anni mundi.*

Sub hoc Alexandro, totus tunc orbis Chriſtianus, mutuis bellis ferè collidebatur. Veneti cum Hungaris, & Græcis de Dalmatiæ dominatu decertabant. Græcorum Imp. Emanuel ab Alexandro Pontif. non ignarus inimicitiarum eius, cum Friderico; magnis pollicitationibus & donis Occidentis imperium ambiebat. In Anglia Henricus rex, Thomam Cantuarienſem cùm occidiſſet, à filio regno pellebatur. Fredericus Imp. Longobardiam & Italiam vexabat. Germaniam Henricus Saxonum dux motibus concitabat. Boëmia ciuilibus bellis diſtinebatur. *Crom lib. 6. de rebus Polon.* 5247

Alexander Lutetiam ſe contulit, & ſacella multa in Sancti Germani de Prato Eccleſia dedicauit. *In Chronic. Monaſterij Sancti Germani Pratenſis quorum ibi fragmentum pendet de Sacellorum quorundam cancellis.*

1175. Fredericus Imp. totum imperium Romanum turbat, propter inobedientiam & rebellionem contra ſedem Apoſtolicam. Excommunicatus Pontificem verbis, ſcriptis, & armis perſequitur, cunctòſque cum illo ſentientes. *Chron. Hirſaug.*

In Aſia Emanuël Orientis Imp. in prælio quodam captus à Turcis, mox ex pacto dimiſſus, paulò pòſt obiit. *Cromer. Ibid.*

Almericus Hieroſolymorum rex ſextus ab anno 1162. ad 1173. In eum Ægyptij rebellarunt, nec voluerunt, vt patri fecerant, tributum pendere, donec Soltanus audiens Siracum à Norandino Turca Damaſci principe miſſum, in Ægyptum cum exercitu properare: ſe iterum ei ſubdidit, malens noſtris eſſe tributarius, quàm Turcis.

Cum Norandino, qui annis 29. Alepi Dominum ſe geſſit, ſæpius pugnauit.

Siracum eius ducem in Ægypto vicit & Soar Sultanum liberauit.

Saladinum Siraci nepotem Alexandriæ obſedit, donec Hugonis Cæſareæ principis captiui interuentu, pace facta, tota Ægypto Siracus ceſſit.

1163. Hugo & Godofredus Germaniæ Principes, Tripolim appellentes Norandinum cæciderunt Sed paulò pòſt ad Antiochiam capti ſunt à Norandino, bellum gerente contra Boëmundum Antiochiæ principem, Calumnoſum Manuelis in Cilicia ducem & Turum regem Armeniæ.

1165. Peluſium cepit. Mox Siracus à Norandino miſſus in auxilium Sultani Soar, proditione ipſum Soarem occidit: & Sultanum ſe Turcarum primum conſtitui, à Calipha Ægyptio impetrauit.

Cui mortuo ſucceſſit Saladinus, qui per 20. annos bella varia cum Chriſtianis geſſit: eòſque tandem dominio terræ Sanctæ exuit. *Hæc omnia è R. Ioſepho Vbi ſuprà.*

Idem Almericus ad reges occidentis, an. 1170. legatos miſit contra Saladinum omnia in Syria expugnantem.

Quin & ipſe an. 1171. ea de cauſa Conſtantinopolim venit. *Ibidem*

1175. Balduinus 4. rex fit Hieroſolymorum ſeptimus, ſed quia adhuc erat puer, nempe annorum 13. adminiſtratio demandata eſt Remundo Tripolis principi. *Idem.*

Cum Saladino multa bella geſſit, vario marte. Zoram propè Damaſcum ei eripuit. Regnauit ab an. 1175. ad 1186. *Ibi.*

Petrus Longobardus cognomento Magiſter ſententiarũ, qui Epiſcopus Pariſienſis, an. 1160. ſalutatus eſt ceſſione Philippi Eccleſiæ illius Archidiaconi, Ludouici regis fratris, qui alioqui à maiore parte electus fuerat. *Æmil. in Lud. Iunior. Contin. Sigeb.* 5268

Primus Latinorum Theologiam per antiquorum libros ſparſam,

Ludouico 9. dict. 7. Francorum Rege, trigeſimo ſeptimo.

S. Zalibala Æthyopũ pret. Ioſo, deinde Imra, an. 40.

Sanctio 3. Hiſpaniæ ſexageſimo, deinde Ferdinando 2. an. 17. Alphonſo 9. an. 38.

Henrico Andegauenſi Angliæ, vigeſimo quinto.

Boleſlao Criſpo Poloniæ, deinde Miecislao ſene, an. 4. Cazimiro an. 17.

Balduino 3. Hieroſolymorum rege quinto, deinde Almerico rege ſexto, an. 12.

Balduino 4. an. 2. Alphonſo Portugalliæ rege primo.

Macolmo Scotiæ, deinde Vuillelmo, an. 49.

Schiſma 19. quod duravit an. fermè. 20.

Octauianus, qui & Victor 4. contra Alexandrum à tribus tantum, vel vt alij volunt quinque Cardinalibus factione Imperatoris Ahenobarbi electus PP. ſedit an. 4. měſ. 7. 80

Anni Christi. 1159

Ann. Christi.		Anni Mundi.	
	CONCIL. *Claromontense, præside Alexandro Rom. Pont. cõtra Victorem, & Fredericu. Imp. celebratum fuisse, testantur Platina & aliqui alij.*		sparsam, in certam methodum artémque redegit, æmulatione Io. Damasceni, qui ante quingentos annos idem Græcis & Syris præstiterat. Illa autem methodus illo Danielis Versiculo recoli potest. *Est Deus in cælo revelans mysteria.* Nam apud vtrumque primus liber est de Deo Deique essentia, natura, proprietatibus, attributionibus. Secundus De cælo cælique & rerum cælo comprehensarum creatione. Tertius de revelatione, siue incarnatione Domini, & rebus ad eam pertinentibus. Quartus de Mysteriis & Sacramentis.
	Cistercense habitum Morimundi. Helmold. lib. 2. cap. 9. de Slauis.		Gratianus Bononiensis monachus, rapsodus libri Decretorum, quem & summo Pontifici confirmandum obtulit.
1163.	*Turonense, præside Alexandro Papa, quo in Concilio acta Concilij Papiensis, in quo Victor Pseudopontifex, & Fredericus Imp. præfuerant damnata sunt, & vterque excommunicatur. Contin. Sigeb. Æmyl. lib. 5*	5252	Petrus Trecensis cognomento Comestor vel Manducator, auctor scholasticæ historiæ, si nonnullis credimus, fratres nothi. *In vita Gratiani.* Alij contra putant eos nec Germanos nec συγχρόνους fuisse: sed ipsi falluntur, quod ad eorum tempus pertinet.
			Richardus à S. Victore Theologus Parisiensis. Lucas S. Cornelij Abbas. Richardus Cluniacensis Chronographus.
			Contra Petri Longobardi aliqua capita, scripserunt Gulielmus episcopus Senonensis, Ioannes Gornubiensis in suo Eulogio, & Ioachim Abbas.
			Hugo Etterianus, qui ad hunc Alexandrum suos tres libros de processione Spiritus S. scripsit, & apud Emanuelem Imp. Constantinop. magnæ fuit auctoritatis. Errat enim Trithemius, dum illum locat sub Alexandro 4. Multa Græcè & Latinè scripsit.
			Leo Tuscus interpres Liturgiæ D. Ioannis Chrysostomi se eius σύγχρονον esse scribit.
			Bandutnus alter auctor librorum. 4. sententiarum Theologicarum. Nam nescitur vter, ipséne an Petrus Longobardus fuerat cuculus, alienum sibi supponens partum, vt fit in Plinio & Solino. Hoc vnum scitur Theologiam
1164	Calixtus 3. Victori in schismate succedens, sedit ferè an. 6.	5252	Scholasticam ab his duobus præcipuè fuisse fundatam, ob subtiles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de Processione S. Spiritus, ob Berengarianos & Petrobusianos contra Sacramenta mula temerè & curiosè effundentes, ob Gilb. Porretanum, Petr. Abaillardum Philosophos Theologiæ philosophiam admiscentes, vt spinosas & subtiles quęstiones deciderent & amputarent. Æmulati sunt Damascenum, cuius 4. libros de Orth. fide, citant, ordinem & methodum sequuntur.
1169	Paschalis. 3. anteà appellatus Ioannes, à quibusdã electus postmortẽ Calixti, iussus tãdem est à Frederico Imp. se abdicare pontificatu; sic finitum est schisma, postquam sedisset an. 7. mens. 5.	5257	Ottho Frisingensis Episcopus filius S. Leopoldi, frater Henrici ducis Austriæ & Freder. Imp. patruus, Chronologiã ab orbe condito ad annum Christi. 1150 octo libris pertexuit. Primus Bauaros rationem disputandi Aristotelicam docuit. *An. Sylues.*
			Helmoldus canonicus Bursonienſis, Historiam Henetorum siue Sclauorum à Carolo Magno ad Fredericum Ænobarbum ceu vsque ad an. Christi. 1168. perduxit.
			Petrus Blesensis Archidiaconus, Thomas Græcus Arnoldus Abbas Bonæuallis, Guibertus Abbas Gemblacensis, Petrus de Riga Remensis, Ganfredus Antisiodorensis, Ioannes Episcopus Carnotensis, Balduinus monachus Abbas Fordiensis, postea Vuigornensis Episcopus, Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis, Ecbertus Abbas S. Florini, Odo Cantianus scriptores Ecclesiastici. *Trit. de scripto. Contin. Sigeb.*
1171	*CONCIL. celebre plurimorum Episcoporum, coactum ab Henrico Angliæ rege Cassili, quæ vrbs est Hyberniæ insulæ, ad corrigenda ea quæ minus ritè secundũ dogma*	5259	Ordo Vuilhelmitarum seu Gulelmitarum (quos vocant heremitas) sumpsit initium à Ioanne Bono Mantuano. *Sabel. Ennead. 9. Fascicul. temp.* Nomen autem à Guilielmo Aquitaniæ duce & Pictauiensium comite, qui eam familiam condidit, vt sectarentur collectam ex D. Augustini operibus

regulam. *Anni mundi.*

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, cognomento Bequetus, fit martyr in Anglia, an. 1171. *Tyri. lib. 20. c. 23.* Quam ob cædem Henrico 2. tunc Angliæ regi specie pœnitentiæ iniunctum est, inter cętera ab Alexandro Pontifice Rom. vt ipsius subditi possent liberè ad Romanam curiam prouocare: & ne deinceps vllus esset rex Angliæ, quem Roma. Pōtifex non designasset. *Polyd. lib. 16. hist. Ang. Blond. lib. 5. dec. 2.* Henricus. 8. Anglię Rex ipsius S. Martyris reliquias incendit, an. 1538.

Petracensis vrbs vltra Iordanem in finibus Moab, secundæ Arabiæ metropolis, an. 1167. episcopali dignitate insignitur. *Tyr lib. 20. cap. 3.*

An. 1168. Rugiani Slauorum gens, ab Erico Danorum rege & vincuntur & Christo lucrifiunt. *Saxon lib. 15. & 16.*

Finlandi ab Erico Sueuorum rege, cruento prælio superati: Christum agnoscunt. *Ioan. Mag. Goth. lib. 19. cap. 3.*

An 1172. Petrus Legatus Rom. Pontif. sese Agennensibus hæreticis opposuit. *Contin. Sigeb.*

An. 1172. Ioannes Cardinalis ab Alex. Papa Constantinopolim missus, petente id Manuele Imp. vt Græcorum ecclesiam Romanæ vniret: à Græcis immaniter occisus est, & per vicos vrbis raptatus. *Sigeb. Conti.* Manuelis odio Andronicus hanc patrauit cædem. *Cuspinian. de Impp.* 5266 vel 5268

Ordo Carmelitarum (qui tunc variegata Chlamyde induebantur) initium habuit in desertis Syriæ, Almerici Antiocheni antistitis opera. *Polyd. lib 7 de inuento. re. c 3.* Sed eorum origo altiùs repetitur, nempe à Prophetis Elia & Elisæo, qui Carmelum montem terræ sanctæ primi consecrarunt, & discipulos illic reliquerunt, quos Scriptura, filios Prophetarum appellat. In Europam, eum postea induxit Albertus patriarcha Hierosolymitanus. Primi sunt mendicantium.

Milites D. Iacobi sub ritu S. Augustini, approbante Alexandro PP. exoriuntur in Hispania. Primus eorum magister fuit Petrus Ferdinandus. *Polyd. ibid cap. 5.*

Calatrauenses milites à loco denominati, auctore Sancio rege circiter an. 1160. oriuntur. Nigrum vestitum cum rubra gestant cruce, ac Cisterciensium æmulantur regulam. *Polyd. li. 7. de Inuent. cap. 5.*

Burgundio Pisanus, Chrysostomum in Ioannem in Latinū vertit. *Contin Sigeb.*

1161. Quidam hæretici de secta Catharorum, siue Cataphrygum, se mundos & solos Christianos asserentes: cæteros immundos & hæreticos, nec sibi obesse vlla flagitia, allegantes illud Pauli, Omnia munda mundis: Vbi de Flandriæ partibus Coloniam venissent: nec die Dominico Ecclesiam intrarent, detecti sunt. *Chro. Hirsaug.*

Cum eorum hęresiarchis Arnoldo, Marsilio, & Theodorico publicum disputationis certamen iniit. Eckbertus Abbas, cúmque nullis rationibus ad sanitatem reuocarentur, Coloniæ exusti sunt, cum quinque aliis maribus & duabus fœminis. *Ibid.*

Ex reliquiis Tādemi Adamitæ, de quo suprà cuius errores, etsi per fratres S. Norberti Præmonstratensis in inferiore Germania, & magna ex parte fuêre extincti, repullularūt tamen in diuersis mundi Prouinciis, præcipuè in regno Boemiæ, in Alsatia, Turingia, &c. vt vsque in præsentem diem duret, quamuis occultè. *Tritem. in Chron Hirs.*

Vualdensium (qui sic dicti sunt ab Vualdo Lugdunensi eorum authore) siue pauperum de Lugduno variæ hæreses exoriuntur, anno 1170. *Guido Carmelit. lib. de hæres.* Bernardus

Christianum fiebant in Hybernia: (nam singuli pro opibus plurimas habebant vxores) quam ipse Henricus nuper edomitam, ab Alexādro Papa dono acceperat cum iā ab initio post Christianam religionem acceptā, Hyberni sese ac omnia sua in Romani Pontificis ditione dedidissent. Polyd. lib. 13. Ang. hist.

Vndecimum generale Concilium (secundum vniuersale Latinorum) alijs primum Lateranense, sub Alexādro. Rom. Pontif. Episc. 280 (vel. 300. vt ait Tyrius li. 21. c. 26) cum Orientalium, tum Occiduorū continens. 50. capita de reformādis moribus, tam Laicorum quàm Ecclesiasticorum, & ne infidelibus arma deferantur. Antonin. tit. 17. c. 1. Tom. 3. Concil. In eo secta Vualdensium damnatur Item Catharorum qui etiam patrini & Publicani. In eo etiam lex salutaris, de duabus tertijs suffragiorū Cardinalium ad eligendū in posterum Schismata facta est. 1178 vel 1180

Anni Christi. 5265

CONCIL. *Northantonii in Anglia celebratur, à quodam Cardinale nomine Hugone legato Rom. Pontificis, conuocatis tam Anglicanis quàm Scotis Episcopis, ad cõponendas lites inter Cantuariensẽ & Eboracensem Archiepiscos, qui contendebant de primatu in Scotos Episcopos, qui cessit Eboracensi. Polyd. lib. 13 hist. Ang.*

Anni Mundi. 1177

nardus. Lutzemburgus eas reiicit in annum. 1218 Intet multa dogmata, quæ ipsis attribuit Æneas Syluius cap. 35. hæc sunt, Preces pro mortuis, & purgatorium ignem esse inuentum auaritiæ Sacerdotum: delendas sacras imagines: Confirmationem & extremam vnctionem non esse sacramenta: auricularem confessionem esse nugacem: Sacerdotem quocunque loco, quocunque tempore factum Christi corpus conficere posse, & sufficere si verba sacramentalia tantùm proferat. Iidem fortasse cum hæreticis illius temporis, quos auctor (qui tunc degebat) continuationis historiæ Sigeberti vocat Agenenses.

HVMANA.

Ann. 1162. Cingi siue Cangi Tartarus faber extra Imaum Magnus Cham siue Imp. gentis suæ per seditionem creatur, mox vicinos subigit, & tandem Vmcanum ipsum dominum suum, qui à Latinis presbyter Ioannes vocabatur, & in India & Serica, non Æthiopia, imperabat. Illic deinceps imperiũ Orientis, desiit esse penes Christianos, mansit tamen religio incolumis: vnde & totus Oriens Christianis respersus est, & prouincia Tenduc, vbi erat presbyteri Ioannis Regia, tota penè Chtistiana. *Hæc ex M. Veneto, qui horum fuit spectator.*

5266 *Concilium alterum Northantoni coactum Episcoporum Angliæ, præside Hugone quodam Cardinale legato sedis Apostolicæ. In eo multa & varia pro Christianæ religionis statu agitantur. Polyd. lib. 13. Angl. hist.*

1178

Inde eius posteritas in Scythia & India latissimè regnat, collocata regni Metropoli in Catay & Quinsai, & tota Scythia Tartariæ nomen sortita.

Quidam Sardensis mente captus, elapsus à parentibus, diu more ceruorum vixit, gradiens pedibus manibúsque & vescens eorum pabulo. Tandem cùm Rex Sardiniæ insulæ venaretur, captúsque fuisset cum ceruis aliis, parentibus eum alloquentibus nihil respondit, sed nec appositum panem & vinum gustare voluit, contentus herba: vnde & paulò pòst media nocte clàm, manus parentum euadens, ad ceruos rediit: nunquam postea visus ab aliquo. *Abben Ezra in cap. 4. Daniel.*

1163. Moguntia ob necem Arnaldi Archiepiscopi, iussu Frederici Imp mœnibus exuta est, & sic sine muro per annos triginta septem permansit. *Chron. Hirsaug.*

1164. Oceanus in inferiore Germania per. 12. milliaria effusus in terras, multa hominum millia, maximè circa fluuium Vueseram submersit. *Chron. Hirsaug.*

1166. Sitacus Turca occiso Soare Sultano Ægypti, se Turcarum primum à Calipha Ægyptio constitui obtinuit. Nam præcedentes Sultani erant Ismaëlitæ siue Saraceni. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

Eo deinde mortuo, Saladinus nepos Sultanus designatus est, qui ingressus ad Calipham Dominum suum, vt de more adorans Sultanismi insignia de manu eius acciperet, Calipham occidit cum tota ipsius familia, eiúsque Thesauros direptos militibus suis distribuit: séque Sultani & Caliphæ titulis simul eodemdie exornauit *Ibid.*

Inde per. 20. annos varia bella contra Christianos gessit, eósque tandem Dominio terræ sanctę exuit, *Ibid.*

Bernæ fundamenta iecit Bertoldus 4. Zeringiæ & Burgundiæ minoris dux, necnon Geneuæ & Lausanæ princeps, qui obiit an. 1185. Eam Bertoldus. 5. deinde. 1191. cum suis pagis imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

Cum Berna (quæ lingua Heluetica Vrsum sonat quòd cum ædificaretur casu occurrisset vrsus) Friburgum vrbs ædificari cœpta. *Nauel. Munst.*

1170. Ingens terræ motus, Orientem concussit subuersis multis vrbibus, vt Tripoli Syriæ, Antiochia, Cæsarea,

Alebia, Emesa, Amaso. *R. Ioseph in Chron.* Prænuntius cladis nostrorum, qua Orientis possessione excussi sunt à Turcis, principe Saladino. *Anni mundi*

1171. In Gallia prope Aureliam multi Iudęi combusti sunt quòd increbruisset eos puerum in fluuium mersisse. inter eos R. Iehiel F. R. Dauid, & R. Iekuthiel sacerdotes discipuli R. Semuel. *Ibid. R. Ioseph.*

Hunc diem Iudæi Franci & insulani, anniuersario luctu & ieiunio recolunt. *Ibid.*

Eodem Coloniæ R. Beniamin & R. Abraham Scriba, de adulterato argento accusati pœnas euaserunt, Iudæis eos 140. aureis redimentibus. *Ibid ex R. Ephraim F. Iacob.*

1176. R. Mose filius Maiemon absoluit suum Misna, quo totum Talmud lingua purè Hebraica elegantissimè est complexus.

Tzetzes tunc Græcè varia commentatur.

1177. Blesis habitantes Iudæi, puerum Christianum in crucem egerunt: die Cœnę Dominicæ. *Sigeb. Cont.*

Ob quæ & huiusmodi alia, Galliæ & Germaniæ vulgus passim in istos sæuiit. *Frising. lib. 1. cap. 37. de gestis. Frederic.*

1179. Philippus Franc. accusatoribus Iudæorum, quòd singulis annis funderent sanguinem innoxium: aurem non præbuit, sed pro eis legem tulit. *R. Ioseph. in Chron.*

1180. Colonię ob puellam inuentam mortuam in Rheni tipa, Iudæis fluuium naucula traiicientibus, Iudæi plerique occisi sunt. Cæteros Fredericus Imp. 500. aureis mulctauit. *Ibid.*

Miecislaus senex Monarcha, ter deiectus Poloniæ principatu.

177.

m Lvcivs literatus fuit. *Tyr. li. 22. cap. 7.* Vixit an. fermè. 50. in Cardinalatu. *Onuph.* Principibus auctor fuit, vt in Asia laborantibus Christianis suppetias ferrent. *Ilasi.* ab vrbe deiectus est, quòd ex ea consulum nomen abolere niteretur. 5279 5283

Primus iuxta constitutionis formam positam in 11. concil. Lateranensi creatus est pontifex.

Ad hunc vsque Nicolaus Maniacutius, Heroicum carmen de Romanis Pontificibus edidit: & nomina 178. Pontificum centum viginti quatuor versibus scitè concluſit.

Theodorus Balsamon iurisconsultus & theologus, Antiochenus postmodum Patriarcha (sed nomine tenus. Nam Latini adhuc Antiochia potiebantur, in eáque Latinos Pastores præficiebant) multa hoc tempore scripsit, vt ipse de se testatur in præfatione super Nomocanonem, *Niceras quoque lib. 3.* de Isaacio. Sed aliquot errores suis libris immiscuit, ex Ioanne Citri episcopo, qui eum audiuit, responsis ad Constantinum Cabasilam Dirrachij Archiep.

Sedit contra Aymericum tertium è Latinis Patriarcham capta à Turcis Antiochia an. 1186. Tum enim Isaacius Imp. Theodorum Bals. patriarcham nominauit Quemadmodum postea Hierosolymis captis, illic Græcum Laconicum siue Leontium virum eruditum Patriarcham Hierosolymitanum constituit. an. 4. Deinde Dositheum (*Niceras lib. 3.*) Vnde intelligitur Isaacium collusisse cum Saladino. Vel alter Patriarcha Antiochenus, erat, titulo tenus duntaxat. Nam vel quando Latini erant Patriarchæ, non desierunt Græci suos instituere, & continuare vsque ad hodiernum, qui Ioachimus nominatur.

Ad interrogationes cuiusdam Matei Alexandriæ Patriarchæ respondit, sed peruersè in multis & contra Canones. *Ioannes Citri episcopus vbi suprà.*

Petrus Comestor, iuxta quosdam, viget.

m Lvcivs III. Lucęsis, natione Tuscus, an. 4. mens. 2. dies 18. 1181 1185

Vacat dies 12.

Patriarchis.

Constãtinopoli Theodosio, deinde Basilio Camatero, an. 3. mens. 6.
Antiochiæ Aymerico.
Hierosolymis Heraclio, an. 24.

Principibus.

Alexio puero Comneno, an. 3. Orient. Imp. 118. & post eum Andronico Comneno tyranno, an. 2. Orient. Imp. 119.
Friderico. 1. Barbarossa Occident. Imp. vigesimo secundo.

Anni Christi.

Philippo. 2. cogno. Theodato & Augusto, an. 43 Franc. Reg. trigesimo octauo.

S. Imra Æthyopiæ pret- Ioso, an. 40.

Alphonso 9. Rege Hispaniæ, sexagesimo secundo.

Henrico 2. Andegauēsi Angli, æ vigesimo quinto.

Cazimiro 2. Poloniæ.

Balduino quinto Hierosolymorum rege octauo an. 6.

Alphonso Rege Portugalliæ primo, deinde Sāctio an. 26.

Vuillelmo Scotiæ.

1185 *CONCIL. Veronense, præside Lucio Papa, vt Christiani occidui Principes Asianis contra Turcas ferrent suppetias, & contra Romanorum superbiā. Platin.*

Anni Mundi.

1177

5285

Hoc tempore bella terræ sanctæ inualescebant. *Vuicellius.*

Saladinus Castro de Vado Iacobi vi expugnato, Templi milites serris medio dissecuit sub an. 1180. reliquos sacerdotes capite damnauit. Plebi vitam promisit, si nepotem bello captum restituerent. *Sigeb. Cont.*

Armeniorum rex cum omnibus episcopis & regni subditis an. 1181. se sedi Apostolicæ subiicit.

Eodem Balduinus Hieros. rex, Ægyptiorum regem Saladinum non longè ab Ascalone superauit: & in fugam vertit. *Chron. Hirsaug.*

Balduino mortuo. 1182. Saladinus à Remundo Tripolis Principe, qui inimicitias exercebat cū Guidone Lusignano nono & nouissimo Hierosolymorum rege, inuitatus multas vrbes Christianis eripuit: indéque per deditionē Hierosolymam. *R. Ioseph in Chronicis.*

Postquam omnes captiuos occidisset præter Guidonem regem & magistrum militiæ eius. Qua potito victoriā Acco, Berytus & cæteræ regni vrbes sese dediderunt: præter Ascalonem. *Idem.*

Eodem an. 1182. Heraclius vltimus è Latinis Hierosolymorum Patriarcha, ad Lucium Papam & Philippum regem venit: petitum auxilium, contra Saladinum Ægyptium. *Gagui. lib. 6.* Claues vrbis & Sancti sepulchri, ipsi attulit regnum eius iuri subiiciens. *R. Ioseph.*

Inde Philippus exercitum Hierosolymam misit, sed intempestiuè. Quin & Heraclius venerat, conquisitum auxilia post cladem à Saladino factam. *Blond. de decli. lib. 6. decade secunda.*

Eius anno septimo Hierosolyma capitur. Tum contra eum sedit Laonicus siue Leontius Græcus.

Guilelmus Tyrius Archiepiscopus, quintus ex Latinis, suā historiam de bello sacro Latinorum contra Turcas & Saracenos, 84. annos complectentem, ab anno Christi 1100. vsque ad annum 1184. persequitur.

Scripsit etiam historiam Orientalium, annorum 570. Acta Synodi Lateranensis & alia quædam. *Ipse lib. 21. cap. 26.* Octogenarius obiit sub an. 1219. Heroldus.

Alexij Comneni tempore, dogma motum est de Mysteriis altaris, illāne essent corruptibilia, an incorruptibilia. Ea esse incorruptibilia confirmauit Alexius. *Nicetas libro 27. Orthodoxiæ.*

Ann. 1183. Multi hæretici combusti sunt in Flandria, iussu Philippi Flandrensium Comitis, & Guilelmi Remensis Archiepiscopi, sedis Apostolicę legati. Illi dicebant omnia æterna à Deo, corpus autem hominis & temporalia à Luciabelo creata esse: baptismum paruulorum & Eucharistiam reprobabant: sacerdotes ex sola auaritia missas celebrare calumniabantur. *Guliel. Nangia. Vincent. lib. 29. cap. 26.*

Septem millia Cotarellorum, qui regionem Biturigensem vastabant, ab illius terræ incolis interficiuntur. Ipsi persequebantur maximè viros Ecclesiasticos, quos miseris mortibus conficiebant. Sacrum Christi corpus pedibus conculcabant, & Ecclesias incendebant.

Hvmana.

Andronicus, vt Alexio puero nepoti imperium raperet, aula summouit æmulos, deinde puerum 15. annos agentem neruo arcu eliso immaniter strangulatum arcæque plumbeæ inclusum, in mare demersit, atque desponsatam illi Annam Francorum Regis filiam vxorem duxit.

Alexium vindicaturus Vuilielmus Siciliæ rex, prælio aggre-

ditur Tyrannum & vincit. Qua occasione Isaacius seditione excitata fugentem comprehendit, & mutilat altera manu & oculo. Deinde scabro camelo facie ad caudam versa, per vrbem circumducit, vbi vulgi tumultu vncis & harpagonibus penè frustulatim discerptus est. *Anni mund.* *Anni Christi.*

Eustathius Thessalonicensis episcop. qui in Homerum & alia scripsit, adhuc vigebat.

Tartari circa an. 1180. Duce Cingis aut Chonigast, ab Oriente progressi Europam Orientaliorem miserè afflixerũt, indéque hodie in Hordas diuisi cognoscuntur.

Alphonsus 9. Hispaniæ rex Blancæ nostri D. Ludouici matris parens, regnat an. 38.

Iudæi è Francia expulsi sunt, & eorum sinagogæ euersæ, vel mutatæ in Ecclesias, edicto Philippi Regis, quòd Christianum puerum in Christi ludibrium cruci affixissent, & grauissimis vsuris vexarent Frãciam. *Æmil. lib. 5. Gagui. lib. 6.* Verùm non multò pòst tempore redeuntes, ab eodem admittũtur. *Æmil. lib. 6.*

Inter eos fuisse aiunt R. Selomonem Iarhhi, quos rex in Germanias expulit. Est autem magni nominis Rabbinus, ordinarius veteris testamenti & Thalmud interpres, qui videtur cognominatus Iarhhi, q Lunensis. Luna autem oppidũ est Prouinciæ Aquitanicæ, vbi Iudæos mansisse scribit D. Greg. lib. 4. epist. 21.

1175 Saladinus Damascum eripuit filio Norandini adhuc puero, qui principatum tenebat Alepi, eique præposuit Sirosidulum fratrem. Inde Ciliciam. *R. Ioseph.*

1177. Hierosolymam obsedit, deinde in biennium pacem dedit. *Ibid.*

1179. Reuersus profligatus est, paucis è Christiano milite desideratis. Paulò pòst Euphratem trangressus, Carras in Mesopotamia cepit. Edessam quoque & vrbes vicinias fratri Norandini obtemperantes. Mox in Cœlesyriam conuersus, Alepum prouinciæ caput expugnauit. *Ibid.*

1182. à Remundo sollicitatus, bellum vltimum contra regẽ Hierosolymitanum susceptt, quo multas vrbes, & Hierosolymam ipsam nostri amiserunt. *Idem.* 5283

n VRBANO 2. sedente, Hierusalem fuerat Sultano Ægyptio & Saracenis erepta. Vrbano hoc 3. Pontificatum gerente, recidit in eorundem seruitutem. 5285

Dissidentibus enim inter se Christianis, scilicet, Guidone Lusignano Rege Hierosolym. & Raimundo comite Tripolitano, Saladinus Calipha Ægyptius post maximam stragẽ nostrorum ferè. 22000 recepit Hierosolymam cum suo Rege ad Tyberiadem capto anno 1187. 2. Octobris, feria 6. anno 88. (Æmil. 89.) ex quo regnum Hierosolymorum cœperat esse penes Latinos. *Æmil. lib. 5. Blond. lib. 6. dec. 2. 87. Ioann. lib. 1. Virorum. Illust.*

Campanas Basilicásque omnes prætec Salomonis templum euerti iussit. *Simoneta lib. 5. cap. 82.*

Guilel. Nangiacus Isaacij Orientis Imperatoris meminit sub nomine Cursac, quem ait alios vocare Isaquinum: sed id non mirum in historia aliena.

Græci mox post captam Hierosolymam videntur egisse cum Saladino, vt Patriarchæ constituendi ius reciperent. Nam Leontium, virum eruditione & virtute præstantem, Hierosolymorum patriarcham extitisse & obisse an. 1187. quo scilicet vrbs capta est, eique Dositheum suc cessisse Isaacij Imp. familiarem, scribit *Nicetas lib. 2. de Isaacio.*

Vrbanus de Turcarum victoriis certior factus, Venetias pro comparanda classe contendit. Sed Ferrariæ in itinere, cùm negligentius sacrum bellum à Christianis principibus suscipi cerneret, animi mœrore interiit. *Plati.*

178.

n VRBANVS 3. Mediolanensis an. 1. mens. 10. di. 25 1187

Vacat di. 11.

Patriarchis.

Constantinopoli Basilio, deinde Nicolao. 5. alias Niceta an. 6. mens. 6.

Antiochiæ Aymerico, deinde Rodulpho 2. an. 33.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Eisdem Imperãtibus & regnãtibus, & post Andronicum, Isaacio 2. Angelo an. 16. Orientis Imperatore. 120.

S. Imra Æthyopum pret- Ioso, Balduino

Anni Christi.

CONCIL. Parisiense, præsente Philippo Rege, Episcoporum Galliæ pro expeditione contra Turcas. Gaguin. lib. 6.

179.

1187 o GREGORIVS 8. Beneuentanus.

1188 mens. 1. dieb. 27. Vacat di. 20.

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao 5. siue Niceta.

Antiochiæ Rodulpho secũdo.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Eisdem Imperãtibus & regnantibus.

S. Imra Æthiopum preIoso.

Hierosolymorum & Ægypti Calipha Saladino.

Anni mundi.

Pacem fecit inter Philippum Franciæ regem & comitem Flandriæ an. 1186. *Chron. Fland. lib. 6.*

Decimas Polonis indicit pro recuperanda terra sancta *Chron. lib. 3.*

Bellum Vngarorum cum Venetis composuit. *Idem.*

Danos excommunicat quòd sacerdotes ferrent coniugatos. *Saxo lib. 15.*

Epistolarum eius particulæ innumeræ extant in Iure Canonico.

HVMANA.

Ann. 1185. Fredericus Imp. omnes Hetruriæ ciuitates præter Pistorium, agraria priuat ditione, & multa in Italia peragit. *Chron. Hirs.*

1188. Saladinus persequitur reliquias nostrorum, qui in Oriente supererant. *R. Ioseph.*

Henricus. 2. Andegauensis, Anglorum rex, Cymbriam & Northumbriam recepit. Vuallos ad defectionem inclinantes domuit. *Polyd. Maior.*

Deinde an. 1189. moritur. Atque hic Normanorum i. externorum hominum in Anglia principatus finis fuit, post 5285 annos 122. quàm Guilielmus primus regno Angliæ potitus est *Polyd. lib. 13. Angl.*

5286 o QVIDAM Historiographi hunc prætermittunt.

Totus autem in bellis fuit contra hostes Christi, vt reciperet Hierosolyma. *Puicelus.*

Tractans de recuperanda Hierosolyma Pisis moritur. Pontificatus die 57.

Perpetua per annos plus minus 50. inter populum Rom. & Pontifices discordia, de vrbis administratione fuit: cui Populus Patritium quendam summa cum auctoritate præfecerat senatoribus creatis, ab Innocentio 2. ad hunc vsque. Nam eius rei occasione Innoc. 2. & Cælestinus 2. animi dolore defecerunt. Lucius 2. penè interfectus est. Eugenius 3. Alexander 3. Lucius 3. Vrbe pulsi sunt. Vrbanus 3. & hic Gregorius 8. exules fuere, donec nouissimè conuentum, Clemente 3. vt Senatores confirmarentur, Patricij verò loco præfectus reponeretur. *Onuph. in Platinam.*

Leontius & Hermonopulus, qui de sectis scripserunt. Nam hic Bogomilos non multò ante suam ætatem ortos tradit.

Simeon Metaphrastes circa hæc anni 1200. tempora.

1188. in monasterio Schonangiensi Cisterciensis ordinis Vuormaciensis diœcesis, non longè ab Heildeberga, S. Hildegundis moritur, quæ sumpto habitu, simulato sexu, Ioiephi nomine, illic vsque ad mortem incognita permansit. *Chron. Hirsaug. Cæsarius prima Dialogorum distinctione.*

S. Margarita monialis miraculis clara, in Monasterio mõtis S. Ruperti apud Bingen. *Ibid.*

Imra Æthiopum rex, inter eorum Sanctos relatus, Presbyter consecratur. Rex magnæ abstinentię & virtutis, adeò vt sacrificium incruentum peragens, ministerio Angelorum panem & vinum, in corpus & sanguinem Domini consecrandum reciperet.

Miraculis clarus suis precibus stitit cursum Nili. Tributi loco à rege Ægypti materiam, præsertim ligna ingeniosi operis è Hierosolymis sibi exportari iussit: è quibus templũ constrüeret, vsque hodie tota Æthiopia venerabile. *Mart. Victor. de regg. Æthiopiæ.*

HVMANA.

Anni mundi.

CLAREBANT Thebites ben Chorat genere Iudæus Hiſpanus, & Alfraganus Aſtronomi & Mathematici.

An. 1188. vel vt alij volunt 1202. Tartari Scythica gens è finibus ſuis, qui erant ad Tapuros montes vltra mare Caſpiũ egreſſi: deuicto & interfecto Indorum rege (Chriſtiano & Presbyteri Ioannis nomine noſtris tunc cognito. *Marc. Venetus & oſorius de rebus Emanuelis Portug.*) eorúmque excuſſo dominatu, qui ſeruierant, Aſiam pene omnem victores longe latéque peruagati & Rhaſiue Volga flumine tranſmiſſo ad Occidentem progreſſi, vicinis Ruſſorum Poloũuciis Campeſtria ad Tanaim & Męotim Paludem habitantibus bellum intulerunt: eóſque & Ruſſos ſuppetias ferentes deleuerunt, & omnem illam oram cum Taurica Cherſoneſo habitare cœperunt. *Cromer. lib. 7 Polo.* 5276 5279

p VIR ſcientia literarũ, facundiáque clarus, ſed & vitæ puritate, animíque integritate præclarior, ſuique acer caſtigator. *Anton*

Quarti belli ſacri auctor. Cum Frederico pacem iniit.

1188 Fridericus Imperator, cum Conrado filio minore, Philippus rex Francorum, Guilielmus Siciliæ, Richardus Angliæ, Odo Dux Burgundiæ, Philippus comes Flandriæ, Henricus Comes Campaniæ, Theobaldus Comes Bleſenſis, Epiſcopi quamplurimi, & omnes fere regni Franciæ Barones, quartam expeditionem contra Turcas precibus huius Clementis Papæ ſuſcipiunt, ſeque cruce inſigniunt, cũ audiſſent Hieroſolymam & totam Syriam pręter tres vrbes Tyrum, Tripolim, & Antiochiam, & quaſdam arces à Saladino fuiſſe occupatas. *Palmer. in Chron. Gagui. lib. 6. Blond. lib 6. dec. 2.*

Philippus rex Franc decimam bonorum omnium ab iis exegit, qui ſe non comitarentur Hieroſolymam. Quæ decima Saladini dicitur ad hunc vſque diem. *R. Ioſeph.*

Verùm 1189. Fridericus in Armenia dum in flumine lauaretur ſubmergitur. *Continuatio Sigeb. Palmer. Guil. Nangiac.* & à filio Conrado Tyrum effertur, vbi & ſepelitur *R. Ioſeph.*

1191. autem Philippus & Richardus coniuncto exercitu contra Saladinum proſperè primum bellum gerunt: ſed mox diſcordia, diabolo inſtigante, inter ipſos orta, Philippus in Galliam reuertitur. Richardus autem inchoatum bellum ſtrenuè proſequitur: ſed anno ſequente & ipſe quoque domum reuerſus eſt, Chriſtianóſque in terra ſancta, multis periculis expoſitos reliquit. *Chron. Hirſaug.*

Alioqui Saladinus pacem Chriſtianorum poſtulans regnum Hieruſalem ſeiſſis redditurum, ciuitatem ipſam reædificaturum: & Damiatam cum adiacente regione ad 10. milliaria quierè poſſidendam conceſſurum, modò vlteriùs non procederent, promittebat. *Ibid.*

Nam eorum aduentu audito timuit, ſtatuítque dimiſſa eis regione, in Aegyptum ſe recipere. *R. Ioſeph.*

Porrò Gallus cum Anglo, & Veneti cum Piſanis, qui etiam claſſes ſuas in Aſiam miſerant, ex eo tempore poſtea diuturnis & grauibus bellis inter ſe conflictati ſunt. *Cromerus lib. 6. de reb. Pol.*

Anglus in illa expeditione Cyprum inter eundem occupauit, eiecto Iſaaci Comneni præfecto, qui in dominum ſuũ rebellauerat, *R. Ioſeph.* & Hieroſolymitano regi donauit, vt ibi amiſſo regno habitaret. *Nicetas ſub finem lib. 2. de Iſaacio Ang* ſed ea lege, vt Guido rex ſibi iure regni Hieroſolymitani cederet. Atque ita Cypri regno ipſe & poſteris eius potiti ſunt: annis ducentis ſeptuaginta quinque, videlicet

Anni Chriſti.

180.

p CLEMENS 3. Romanus, an. 3. 1188
menſ. 5. 1191
Vacat menſ. 8.

Patriarchis.

Cõſtantinopoli Nicolao quinto, alias Niceta.
Antiochiæ Rodulpho.
Hieroſolymis Heraclio.

Principibus.

Eiſdem Imperantib. & vſque ad Henricum 6. Occid. Imperat.
Philippo 2. cog Theodato & Auguſto Francorum Rege trigeſimo octauo.
S. Imra Æthiopum pret-Ioſo.
Alphonſo 9. Hiſpaniæ, ſexageſimo ſecundo.
Henrico 2. Andegauẽſi, Angliæ vigeſimo quinto, deinde Richardo an. ferè 12.
Cazimiro 2. Polõ. princip. Hieroſolymorum & Ægypti Calipha Saladino.
Sanctio Portugalliæ ſecũdo Rege.
Vuillelmo Scotiæ.

CONCIL. *Pariſienſe, coactum à Philippo Rege, cui decima ab Eccleſiaſticis cõceſſa ſunt, ad bellũ gerendum contra Saladinum Turcorum Regem, à quo illæ dictæ fuerunt Saladinæ. Gagui lib. 6.*

Anni Christi. | Anni mundi.

181.

1191 q CELESTINVS 3. Romanus an. 6. | 5279
1198 mens. 7. di. 11. | 5286.

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao quinto siue Niceta, deinde Leontio an. 1. Dositheo an. 1. Georgio Xiphilino an. 7.

Antiochiæ Rodulpho 2.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Isaacio 2. Angelo Oriēt. Imperatore. 120.

Henrico 6. an. 8. Occidē. Imperat. vigesimo tertio.

Philippo 2. cognō. Augusto & Theodato Frāc. Rege trigesimo octauo.

S. Imra Æthyopum pret-Ioso.

Alphonso 9. Hispaniæ sexagesimo secundo.

Richardo Angliæ vigesimo sexto.

Cazimiro. 2. Poloniæ, deinde Lesco Albo cum Helena matre an. 8.

vsque ad annum 1470. *R. Ioseph.*

Henricus verò Campaniæ Comes à Richardo relictus, pòst Guidonē regnauit, & regni sedem Ptolomaide posuit: vbi anno vno pòst de fenestra lapsus interiit. *Ibid.*

Ex Frisia etiam & Dacia, eò miserunt naues 50. è Flādria triginta septem. *R. Ioseph.*

HVMANA.

Frideric. ante discessum imperij successorem reliquit Hēricum 6. an. 1186. despondens ei Constantiam Rogerij Siculi filiam è monasterio mox educendam: quæ ad eum Siciliæ regnum attulit. Etsi autem ea existimaretur nunquam paritura, quod 50. annum attigisset, tamen grauida facta an. 1193. 7. Calend. Ianuarij Panormi enixa est Fredericum 2. (magno Ecclesiæ damno) in sacello publico, quod vt spectati partus posset, ne suppositititus censeretur, Henricus extruxerat.

Philippus Theodatus siue A Deo datus, multa Parisiis vtiliter instituit: ædiles, quos vulgo vocamus Scabinos siue Echeuinos, eligendos curauit. Eam vrbem auxit tota illa parte (quæ à Paruo ponte ad Abbatiam S. Genouefæ tendit, quam etiam mœnibus cinxit, plurimos vicos strauit lapidibus D. Innocentij cœmiterium extruxit, forum vænale (vulgo Hallas, Græcè φάλας) in platea, quam Campellos vocabant, ædificauit, nemus Vicenatum (*de Vincene*) prope vrbem, muris cinxit. *Guil. Nang. Æmil. lib. 9. Gagu. lib. 6.*

1190. Londini seditio contra Iudæos, in qua multi cæsi sunt, donec res à Richardo rege componeretur. *R. Ioseph.*

Eodem octoginta Iudęi, iussu Philippi Blaiæ combusti sunt. R. Iō. Tob multos suorum interfecit, ne baptizarentur. *Idem.*

1191. in Anglia primùm 150. interfecti sunt, deinde in aliis vrbibus alij, qui baptizari recusabant. *Idem.*

q TOTI Franciæ sacris interdixit ob diuortiū Philippi Regis, qui Ingebergam seu Gelbergam vxorem repudiauerat. *Guliel. Nangiac.*

Occupatur & ipse bellis Palæstinis, & fœlicius. Præsul Ecclesiæ perutilis. *Vuicelius.*

Teutonicorum ordinem confirmat, S. Augustini regulam eis prescribens, cum alba veste & cruce nigra: vt ab aliis differrent, *Polyd. lib. 7. de Inuent.* Et singulis diebus ac noctibus ducenties orationem Dominicam, Symbolum Apost. & Angelicam salutationem repeterent. *Ibidem.*

Constantiam monacham rege Rogerico natam occultè è monasterio Panormitano eduxit, & Henrico 6. dispensatione collocauit, è quo natus Fridericus Sedis Apostolicæ mastix. Hi sunt dispensationum illegitimarum partus.

Gilbertus Abbas, Alanus Episcopus Antisiodorensis, Philo Episcopus Carpathius, Guatricus Abbas Igniacensis, Ioachimus Calaber Abbas Florentinus, vt de se testatur super cap. 9. Apocalyp. Godefridus Viterbiensis, Mauritius Episcopus Parisiensis, cuius exemplo inualuit mos per aliquot annos in Francia, vt Sacerdotes morientes tabulam Catholicam fidem de resurrectione complectentem pectori apponerent, quod tunc multi de ea dubitarent. *Guilielmus. Nangiac.*

Ordo Cruciferorum oritur in Italia an. 1197. *Volater.*

S. Guilielmus Biturigiensis Episcopus floruit. Honorius 3. Papa eum in Sanctorum numerum retulit.

In Dania quidam persuadere conantur populo, vt sacerdotibus suis matrimonia decernat. Et vix hoc schis-

ma à Vualdemaro rege & alüs Principibus repreſſum eſt. *Saxo. lib. 15. Dano.*

Iſaacius Angelus Imp. viduas Eleemoſynis, pauperculas virgines dote, & ſumptu nuptiarum magna hebdomade iuuabat. *Nice. lib. 3.*

Xenodochiis Conſtantinopolim replexit. *Ibid.* Ab eo Blachi & Bulgari deficiunt. *Ibid. lib. 1.*

Marcus Alexandrinus Patriarcha, qui Græcos de multis quæſtionibus, diebus D. Iſaacij Angeli, & D. Georgij Patriarchæ Conſtãt. an. 1203. Chriſtianorum Saracenica regna incolentium nomine, conſuluit. Ad quas reſpondit Theodorus Balſamon, ſed vt Ioannes Citri Epiſcopus in ſuis ad Conſtantinum Cabaſilam Dirrachij Epiſcopum reſponſis docet, peruersè & contra canonicas conſtitutiõnes.

Theodorus enim Balſamon Patriarcha Antiochenus (ſed titulo tenus) adhuc clarebat. Nam Georgio Xiphilino libros ſuos in Nomocanonem Photij dedicauit.

An. 1190. 13. Calendas Decembris auctoribus quibuſdam ciuibus Bremæ & Lubecæ Ordo Marianorum militum (ad Teutonicorum formam) inſtituitur in Ptolomaide, magnis ſumptibus ædificato ibi Xenodochio, in vſum eorum, qui familiæ inſererentur. Poſtea cùm numerus creuiſſet, ceu Colonias inde in Germaniam deduxerunt, ad Chriſto ſubigendas Slauorum & aliorũ infidelium Septentrionalium terras.

Samuel Iudæus abdicato Moſe Chriſtũ amplectitur an. 1200 & contra Iudæos de vana Meſſiæ expectatione ſubtiliter diſputat.

Hvmana.

In Aſia per id tempus Chriſtianorum res in deterius labũtur, nec multò pòſt euertuntur. Quin Bętica ſiue Granata à Saracenis ſubacta eſt, Anglia & Hybernia inſulæ Romano Pontifici vectigales factæ ſunt. In Germania Henricus Imp. cum regnum Siciliæ nomine Conſtantiæ recepiſſet, ac Fridericum F. trimulum Cæſarem ſiue regem Romanorum renuntiaſſet moriens longam litem de imperio reliquit. *Cromer. lib. 7. de Reb. Polo.*

Philippus enim dux Sueuorum patruus ac tutor pueri, coronatus eſt ritu ſolenni Moguntiæ. Contra quem Ottho Saxonum dux ab Innocentio 3. Philippo diris deuoto, confirmatus eſt. Sicque aliquandiu (per annos fermè octo, quibus Philippus vixit. *Chron. Hirſaug.*) Germania inteſtino bello colliſa eſt, donec Philippo & Otthone interfectis, Fredericus iam adultus imperio ſuſcepto pacem reſtituit. *Ibid.*

In Græcia verò varij etiam motus erant, adeo vt an. 1200. Conſtantinopoli à Gallis & Venetis capta, Alexius Imp. pulſus Haliſiam in Ruſſia confugerit, ad ducem nomine Romanum Polonorum regis Clientem, cui cùm Alexius puer à Victoribus ſuffectus, & paulo poſt interfectus à ſuis eſſet, Balduinus Gallus ſucceſſit, Orientemque ſublato ſchiſmate Romanæ Eccleſiæ renunciauit. *Ibidem.*

Philippus Gall. rex Auguſtus D. Ludouici auus, expeditionem ſuſcepit aduerſus Guidonem Aruerniæ Comitem, qui vexabat Eccleſiaſticos, Abbatiam euerterat, Epiſcopum Claromontenſem in carcerem incluſerat, captamque Aruerniam ſui regni peculio adiecit. *Annal. Gallici.*

Ante hanc Phil. Auguſti ætatem nullus liber Gallica lingua ſcriptus dicitur.

Sub an. 1190. tota Francia Iudæos expulit in Germanias (1186. habet R. Ioſeph.) quos tamen paulò pòſt, nempè an. 1198. Pariſios reduxit, Eccleſias ibi grauiter affligens

Anni mundi. 5283

Hieroſolymorum & Ægypti Saladino, deinde Saphandino.
Sanctio Portugalliæ rege ſecundo.

Anno Chriſti 1200

Annus Dom. M C C. quo Tartari regnum ſuum delecto Presbytero Ioanne Vncano Indorum rege condunt. Conſtantinopolis à Francis & Venetis capitur, Theodorus extra Vrbem in Aſiam imperium Græcorum transfert.

Anni Christi. 1200

Anni mundi. 3288

affligens. *Antoni tit. 17. c. 9.* quousque sub an. 1323. penitus exigerentur. In hac eiectione R. Salomonem Iarhi ordinarium veteris testamenti, & Talmud glossatorem fuisse aiunt. Hanc expulsionem Abben Bohan descripsit.

1191. Bertoldus 5. Zernigię & minoris Burgundiæ Dux, Bernam paulò antè à Bertoldo. 4. eius præcessore constructam cum suis pagis Romano imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

1195 Henricus 6. Imp. Siciliam inuadit, captúmque Tancredum regni inuasorem, erutis oculis cum quatuor principibus in Teuthoniam mittit, & omne regnũ Apuliæ sibi subiicit. *Chron. Hirsaug.*

1197. Subsidiarium exercitum in Syriam mittit, qui dum Henrico sequenti anno mortuo reuertitur, Christiani, qui in Syria remanserant, auxilio destituti, reliquum Dominij, quod in ea prouincia possidebant, mox penitus amiserunt. *Ibid.*

Annos 10. duntaxat imperauit, iuxta alios, octo, nisi quòd cum patre viuente annis fermè duobus & viginti regnauerat.

Post eius mortem principum dissensio grauissima de eligendo successore. *Ibidem.*

Saladinus cùm regnasset an. 16. (10 habet R. Ioseph.) Saphandinum filium reliquit, qui Christianorum reliquias in Oriente debellauit. *Iouius lib. 1. Viro. illust.*

Moriens Saphandino reliquit regnum Iuda & Syrię Miralino minori filio regnum Ægypti: sed insurgens Saphandinus patruus eis omnia eripuit, & se Sultanũ totius Orientis constituit. R. Ioseph.

DVODECIMO hoc sæculo, doctrinam contra hæreticos sic continuatã liquet. MISSA *Continuatur ritu superiorum temporum, vt scriptores huius sæculi de diuinis vel Ecclesiasticis officiis fidem faciunt, Honorus Augustodunensis, Odo Cameracensis, in Canonem Missæ, Hugo Victorinus, Rupertus Tuitiensis, Leo Tuscus in Liturgiam Chrysostomi, Ioan. Beletius Osmundus Sariserensis, lib. de Ecclesiasticis officiis, &c.*

Gratia Dei, fides, Iustificatio. *Honorius de prædest. & lib. Arbitr. item in Psalm. 17. Saluum me fecit, quoniam voluit me. Retribuet mihi &c. Nota in primis. Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit, vt ad bene volendum carperetur ipse gratia per piæ actionis studium. Richardus de statu hom. inter. cap. 12. 16. & passim in quæst. in epistolas Pauli. Bernardus sermonibus de aduentu Dom. & in cantica serm. 67. Gratia reddit me mihi iustificatum gratis & sic liberatum à seruitute peccati &c. Petrus Cluniac. lib. 2. contra Iudæos cap. 4. Rupertus lib. de victoria verbi. Magister sententiarũ li. 3. dist. 19. &c. Fulgentius lib. de gratia Dei.*

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Bernard. sermo. de cœna Dom. & in alio serm. de eadem. Petrus Cluniac. contra Petrobusianos seorsum lib. 1. epist. 2. Magister Sentent. lib. 4. dist. 8. & seq. disti. 10. refutat contraria docentes. Bandinus lib. 4. dist. 9. & seqq. Rupertus, vbi & figuram refutat lib. 16. com. in 6. cap. Ioan. & lib. 7. cap. 7. lib. 2. de sap. cap. 24. in Mat. lib. 10 cap. 26. lib. 2. de diui. offi. cap. 2. 22. & 23. Quin & lib. 1. cap. 28. & seqq. aliquot integram Missæ rationem explicat. Richardus lib. de Sacerdotio Melchisedec. Guil. Signiacensis lib. de sacramento Altaris. Leo Tuscus in sua Chrysostomi & Græcorum liturgiæ versione, & ex Græcis Zonaras, Balsamon, Nicetas Coniates diuersis. in locis. Hildegardis lib. 2. vis. 6. & lib. de Sacra. altaris.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Mag. Sentent. li. 4. distin. 3. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 3. & seqq. Bernard. sermo de Cœna Domni & Bapt. & ablut. Ped. & alibi. Rupertus li. 10. de diuin. Offic. c. 5. &c. li. 8. Apoc. Petrus Clũ. li. 2. cõtra Petrobusianos Balsamon in canones Apostolorum & Synodorum. Zonaras & Nicetas Conitates diuersis in locis. Honorius in speculo Ecclesiæ.*

Pœnitentia & eius partes tres. M. *Sentent. lib. 4. cap. 14. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. Anno 13. & seqq. Hugo lib. de conscientiis. Petrus Cãtor c. 106. & seq. Theodorus Balsamõ vbi suprà. Clauis.*

Claues Ecclesiæ, Absolutio. *Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, pertinens ad potestatem clauium. M. Sentent. li. 4. dist. 18. & c. Bandinus ibid. Richardus. lib. de potestate ligandi & solu. in confessionali. de peccatorũ differentijs. Theodorus Balsamõ in Canones.*

Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum vsus. M. *Sentent. lib. 4. Bandinus li. 4. Hugo libris de Sacramentis, Rupertus lib. de diui. Offic. lib. 5. cap. 15. 16. 17. 18. & c. Honor. in Speculo Eccl.*

Primatus Sedis Apostolicæ. *Bern. serm. de Ioan. Baptist. & libris de consideratione ad Eugenium. Item epist. 133. 237. 285. Richardus lib. de authoritate Petri. Potho lib. 1. & 3. de statu domus Dei. Salisberiensis lib. 8. cap. 17. Petrus Cluniac. lib. 6. epist 44. Zonaras & Cedrenus in vita Leonis Iconomachi, vbi hic Gregorium Apostolicum virum & Petri Coriphæi ὀρθόφρονα vocat.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Bernardus tract. de libero Arb. & passim super Cantica vt ser. 81. 82. & alibi. Magister Sententiarum lib. 2. dist. 24. & c. Bandinus Ibid Honorius lib. de Præsest. & lib. Arbit. Richardus de statu hom. interio. cap. 2. 3. & c. & in explicatione dubiorum. Hugo lib. de Conscientiis & alibi. Petrus Cluniacensis lib. 1. de Miraculis cap. 6. Ioã. Salisberiensis li. 5. cap. 4. & c.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines. *Bernardus multis sermonibus & in Cant. Honorius in speculo Ecclesiæ. Rupert. li. 4. com. in Zachar. cap. 10. lib. 7. in Cant. Richardus sup. Canti. & c. Petrus Cluniac. contra Petrob. li. 1. Epist. 1. Sigeb. & Zonaras sparsim. Nicetas Coniates itidem, vt in Andronico, in Isaacio Angelo li. 3. in Alexio. Denique de Sanctis extant auctorum huius sæculi sermones penè innumeri.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Etterianus li. peculiari, de regressu animarum ab inferis. Petrus Cluniac. li. 1. de Miraculis vt cap. 23. & c. li. 1. contra Petrob. epist. 1. & 2. Honorius in Speculo Eccl. sermone de Natiu. Dom. Mag. sententiarum li. 4. dist. 20. 21. 45. & c. Rupert. lib. 2. in Leuit. cap. 42. fol. 175. & in Genesim. c. 32. Examinatorium ignem. Bernard. serm. 66. in Cantica. Non credunt hæretici ignem purgatorium restare post mortem, & c. Tyri, li. 18. cap. 32. Sigebert. sparsim.*

Cætera itidem & cæteri huius sæculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent. 12. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 11. sparsim. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 38. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 775. & seqq. cap. de hæresibus sparsim col. 833. & seq. vbi Petrobusianorum contra Petrum Cluniac. Apostolicorum contra D. Bernard ser. 65. & 66. in Cant. suscipiũt patrocinium. Per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 858. & seqq. Per totum 7. de Politia & gubernatione ecclesiæ col. 1009. & seqq. cap. 8. de Schismatibus col. 1105. sparsim. toto 9. cap. de synodis col. 1235. & seqq. Per totũ fere cap. 10. de doctoribus Episc. col. 1365. & seq. quos proinde maledictis insectantur. sparsim cap. de martyribus, de miraculis. Huc facit quòd ex instituto multi hæc ætate scripserunt de hæresibus. Item contra Henricianos, Petrobusianos, Apostolicos, Publicanos, Patarenos Vualdenses, Agenenses, Hæreticos de Barulo, Clancularios Berengarianos, quorum maleficiis isti fascinantur. Adde totius huius Centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuerunt numero. Consule & historicos. Nam & hi sui temporis Ecclesiam, à nostra nihil differre quantum ad doctrinam & ritus ostendunt.

Anni Mundi.	TREDECIMVM SÆCVLVM
	182.
5286	a INNOCENTIVS 3. Anagninus an. mens. 7. Vacat dies 1. (a 1198 18. di. 16. 1216)
5305	*Patriarchis.* *Constantinopoli Georgio Xiphilino, deinde Ioanne 9. Camatero an. 5. Michaele 4. an. 5. mens. 6. qui contra Thomam primum e La-*

a EVIT doctissimus Theologus & Iurisconsultus, multásque Epistolas decretales de rebus arduis scripsit, vt in libris quinque Decretalium, plura ipsius rescripta repetiuntur, quam omnium aliorũ simul Pontificum. Est idem belli accensor contra Saracenos.

Suos quinque libros decretales legi, & obseruari in iudiciis vbique mandauit: quod & factum fuit vsque in præsentem diem. *Chro. Hirsang.*

1210. Othonem Imperatorẽ excommunicauit, quòd Marchiam Apuliæ ad Romanam Ecclesiam pertinentem per donationem testamentariam Methildis, Rutgeri Principis Sicilię vxoris, & Conradi regis filiæ inuaderet: causatus huiusmodi

Ann. Christi

tunis fedit Theodoro 3. an. 2. Maximo 2. mens. 7. Antiochiæ Rodulpho secundo, Hierosolymis Heraclio deinde Alberto an. 23.

Principibus.

Isaacio 2. Angelo, Alexio Cõneno eius fratre, Alexio Angelo Isaacij filio, Alexio Ducae cognomento Murzuflo (aliis Mursypho, aliis Myrtilo) tribus his Alexiis anno vix vno, Balduino an. 1. & Henrico eius fratre an. 12. ex ordine Orientis siue Constantinopolitanis Imperatoribus: Theodoro Lascari Græcorum Imp. an. 18.

Philippo an. 10 Otthone 4. an. 4. Friderico 2. an. 38. Occid Imp.

Philippo 2. Franc. Reg.

S. Imra Æthyopum pret-Ioso, deinde Naakutolab. an. 50.

Alphonso 9. Hisp. deinde Henrico 1. an. 4. Richardo Angliæ, deinde Ioanne Richardi fratre an. 17. Lesco Albo Polon. cum matre Helena, deinde Vuladislao Lascongo an. 4. rursum Lesco Albo reuocato an 21.

Hierosolymorum Saphandino Ægypti Calipha.

Sanct. Portu. deinde Alphons. 2. an. 12.

Vuillelmo Scotiæ.

1199 5287

CONCIL. Diuionense, plurimorum Episcoporum Galliæ, præsidelegato Apostolico, qui secundo ex sententia Concilij Philippo Regi & toti regno sacris interdixit propter diuortium Reginæ, & secundum matrimonium cum Agnete Ducis Moraniæ filia. Gagu. lib. 6. Æmyl. lib. 6. Rex appellauit ad Pontificem, vel vt alij dicunt, ad generale Concilium.

1215 5303

DVODECIMVM œcumenicũ Concilium Lateranense, omnium, quæ vnquam fuerunt in Europa celeberrimum, contra errores Abbatis Ioachim &c. in quo præfuit Innocentius Papa, interfuerunt duo Patriarchæ Constantinopolitanus & Hierosolymitanus Archiepiscopi tum Græci tum Latini 70. Episcopi 400. Abbates 12. Priores conuetuales 800. Simul omnes Patres 1285. Legati Romani & Græci Imperatoris, Oratores regũ Frãciæ, Hispaniæ, Angliæ, Hierusalem, Cypri &c. Eo in Consilio actũ est de 70. capitibus contra hæreses, & ad mores atque statum Eccle. siasticum pertinentibus. Tractatum item est de recuperanda Hierosolyma. Tom. 3. Concil.

Ann. mundi

modi donationem esse inualidam, quòd facta esset per mulierem sine consensu Principũ. Vnde secutæ graues dissensiones. Hinc Fredericus 2. in Imperatorem designatur. *Ibid.*

Misit an. 1212. ad Battum siue Baidonem vnum è Tartaroeu m Chamis siue Impp. aliquot viros religiosos, qui per Croac um & Russiam iter agentes, ibi etiam acceperunt equos Tartaricos, qui aquam & pabulum sub niue norunt quærere. Illi vbi rediissẽt, hoc vno impetrato, Christianis ne molestus esset, Saraceni persuadent vt Mahometis legem amplectatur. Ità ab eo tempore Tartari Mahometismo inficiuntur. *In epist Asiaticis. Ies.*

Alij & melius conferunt in annum 1245. & ad Innocentium quartum. *Vincent. lib. 31. cap. 51.*

Ipso procurante Liuonia Christi fidem amplectitur. *Blond. lib. 6. dec. 2.*

Eius temporibus orta hæresis in Tholosæ partibus, quam D. Dominicus mira celeritate compescuit.

Exorti sunt multi ordines religiosorum, siue monachorum. Dominicus Calaguritanus Hispanus instituit ordinem Prædicatorum, cuius ordinis feruntur fuisse 4143 cœnobia. Frãciscus Assiates Italus ordinem Minorum. *Palmer. Plati.* Horum suo tempore 90. millia fuisse scribit. *Sabel. Ennead. dec. 9. lib. 9.*

Carmelitarum ordo, cuius prior in monte Carmelo erat Cyrillus Græcus, tunc ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano regulam certam accepit. Ordo Eremitarum S. Augustini. Ordo S. Trinitatis inchoatur à Ioanne Mattha & Fœlice Anachoreta. *Gag. lib. 6. Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 21.*

Abbas Vrspergensis suum Chronicon ab Orbe condito ad hæc sua tẽpora, id est, annũ 1199. conscripsit & Fredericũ secundum. Conradus de Lichtenanu nominatur ab Onuphrio.

Lite apud Græcos de Eucharistia orta, dum Ioannes Xiphilinus Patriarchatu fungeretur, damnati sunt, qui negabant corpus Christi in ea esse incorruptibile, & quale nunc est in cælo, aut totum in tota & totum in singulis eius partibus. *Nicetas Coniates lib. 3. de gestis Alexij Angeli.*

Guillelmus Episcopus Antistiodorensis, Absalon abbas, Petrus Senonensis, Stephanus Anglus, Cæsarius Heysterbachensis, Eustathius abbas Anglus, Alexãder Neckã Anglus.

Helmandus siue Helynandus monachus Frigidi montis, in Beluacensi territorio præter alios libros composuit Chronologiam ab orbe condito ad annum Christi 1210. *Guil. Nangia. Antoni tit. 18. cap. 5.*

Albigenses, aliis Albiani, aliis Albij, hæretici, in Comitatu Tholosano inter alias hæreses reiiciebant omnia sacramenta, damnabant nuptias. Vide eorum errores apud Bernard. Lutzem. *in catal. hæret.* Taliũ protectores erant rex Arragonum, Comes S. Ægidij, Princeps Fuxi, & Raymũdus Comes, Tholosates. Illi Catholicos miserè tractabant, eosque illudentes, quòd Sanctos & D. Virginem venerarentur, blasphemabant in D. Virginem, eam meretricem appellantes. *Guilel. Naugiac.*

Contra eos à Francis, tam clericis quàm Laicis variè certatũ est ferè per 12. annos. Tandem victi sunt à Simone Montifortensi Comite, qui contra eos missus fuerat à Philippo Rege Franc. Eique decreto Lateranensis Concilij datus est Tholosanus Comitatus. *Polyd. lib. 16. Angl. hist. Æmil. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2. Fasc. temp.*

Dominicus etiam plures eorum ad veram fidem reduxit. *Plati.*

Apud Marochium Franciscani aliquot prædicandi gratia hinc inde vagantes, propter Christi nomen necati sunt. *Schedelius ætat. 6.*

1212. Lupoldus dux Austriæ cum magno Christianorum

exercitu cruce signato, aduersus Albienses hæreticos, qui & Ruptarij & Coterelli de terra sancti Ægidij, nisi illi mox partim relictis ciuitatibus & castris fugissent, partim ad Ecclesiam rediissent: contra Saracenos à Massamuto Marochij rege nauigio missos in Hispaniam progressus est, & memorabilem obtinuit victoriam, infinita Saracenorum multitudine occisa, cæteris in mari submersis. Chron. Hirsaug. *Anni mundi* 5303

Almaricus siue Amorricus Carnotensis vir eruditus, sed hæreticus, conuictus est viginti errorum, quorum vnus erat: Corpus Christi non magis esse in Sacramento Eucharistiæ, quàm in qualibet alia re. Eius sequaces cum eiusdem ossibus refossis Lutetiæ postea vsti sunt. *Gagui lib. 6. Æmil. lib. 6. Bernard. Lutzemb. in Catal. hæretic.*

Alij quidam hęretici blasphemi in Personas S. Trinitatis comburuntur Parisijs. *Gagui lib. 6.*

Alij hæretici in Alsatia esum carnium in Quadragesima & quouis alio tempore dicebant esse licitum: negabant fornicationem esse peccatum, quòd coitus esset res naturalis. Quare eorum circiter octoginta vno die apud Argẽtinam comburuntur. *Nauel. Trith. in Chron. monasterij Hirsaugiensis.*

Hvmana.

Isaacius Angelus à fratre, quem à Turcis captum multo auro redemerat, imperio & oculis priuatus est, atque in sordidum carcerem detrusus. A quo postea per filium extractus cum insuetis aëris nouitatem & asperitatem ferre non posset, morbo contracto interiit. *Ibid.*

Alexij Comneni posteritas vno anno pœnas luit impeditæ clam Gallorum expeditionis contra Turcas, quatuor his Alexiis vno anno miserabiliter sublatis, imperióque in Balduini potestatem redacto.

Bonifacius Montisferrati marchio, Balduinus Flandriæ & Henricus S. Pauli comites, & Allobrogum dux in Iunioris Alexij gratiam, classe è Dalmatia ad Bosphorum Thracium adducta, è sinu, qui Peram à Byzantio 15. stadiorum interuallo dirimit, occupato: rupta catena ferrea, quæ obtensa fuerat, vrbem capiunt deditione, & certis cõditionibus Alexio Iuniori tradunt. Alexio altero aufugiente auectis secum Thesauris imperij.

Alexius Ducas post vrbem secundo captam fugiens, in Peloponneso comprehensus est & è turri præcipitatus.

Nicetas Acominatus Choniates libris 19. historiam rerum memorabilium quę in Constantinopolitano Imperio per 88. circiter annos, hoc est, ab anno Christi 1117. in quo desinit Zonaras, vsque ad an. 1205. contigerunt complectitur.

Post cędem Philippi, Pontificis opera imperium Otthoni commissum est. Sed cum is postea anathemate fuisset percussus, Germaniæ principes Fridericum 2. eligunt.

1212. in expeditione Thuringica Othonis Imper. haberi primùm cœpit vsus instrumenti bellici, quod Tribock appellatur. *Chron. Hirsaug.*

Fredericus 2. cum Philippo Franc. fœdus init, quod cum esset suspectum Anglo, hic promissione auxiliorum Otthonem attraxit in Belgicam. Verum Ottho à Francis profligatus, ab imperio sponte destitit.

Philippus post varia prælia cum Anglo, totã Normaniam septem Episcopatibus constantem recepit anno 332. (alij 260. Aemyl. 270. Polyd. 316.) postquam Carolus Simplex eam concessisset Rolloni Duci Normanorum. *Guilel. Nangi. Æmyl. lib. 6. Polyd. lib. 15. Angli. histor. Gagui lib. 6.*

Aquitaniam etiam totam ferè subdidit Philippus: ita ab vniuersa, quam in Gallis habebat, possessione Ioannes Rex

Transsvbstantiationis vocabulum auctoritate illius Concilij, ad cauendas omnes hæreticorum tergiuersationes in Ecclesia receptum est. Capite 1. de sum. Trinit. Idque non secus (vt hoc obiter dicam) atque verbum Homousion antea decreto Niceni Cõcilij: nec aliud significat, quàm Cypriano (ser. de cœna) panem vinum in carnem & sanguinẽ Domini mutari ac conuerti, & panẽ omnipotentia verbi factum carnẽ: Eusebio Emisseno (homil. 4. in Pascha) terrena commutari & transire: & iterum, creaturas conuerti in substantiam Corporis Christi, & in verba Christi, Nisi manducaueritis, Ioannis 6. panem & vinum virtute ineffabili in sui corporis & sanguinis substantiam conuertere, mutare, &c. Greg. Nisseno in oratio. catechetica. Panem sanctificatũ in Dei verbi corpus immutari, vt citat Euth. Græcus Panop. part. 2. tit 21. vbi est caput inscriptum, De transmutatione corporis & sanguinis Do. Chrysost. (ser. de Encæniis) nihil substantiæ panis remanere & (in Liturgia) Deum visibilia in corpus Christi μεταβάλλειν, id est, transmutare: Augustino (ser. 28. de verbis Domini) iam non esse panem, sed Corpus Christi: Hieron. in Marc. Christũ transfigurare panem in corpus suũ: Ambrosio (lib. 4. de Sacram. cap. 4. & 5. & lib. de iis qui initiantur cap. 9.) creaturas & naturas siue substantias mutari: Damasceno (lib. 4. de Orthodoxa fide cap. 14.) & Hesychio (Leuit. lib. 9. cap. 22.) panem in carnem Domini supernaturaliter transmutari, & fieri sensibilium translationem & commutationem: Theophylacto (in 14. cap. Marc.) transelementari panẽ in Carnẽ Christi, vel transformari, in 6. cap. Ioan. & in 26. Matth. Bedæ, Panem fieri per transmutationem corpus Christi. Transire enim substantiam panis, non formã siue speciem, in Christi corpus, in Boetij librum de Trinitate. Bertramo ipsi, libro de Corpore & Sãguine Domini, quem hæretici laudant propter obscuras & quasi ancipites de tanta re quæstiones & locutiones. Nam vtitur vocabulis permutationis, commutationis, conuersionis. Ipse namque (ait) qui nunc in Ecclesia omniparenti virtute panem & vinum in sui corporis

Angliæ

Anni Christi. carnem & proprij cruoris Vndam, spiritualiter conuertit. Etrursum, (dicit Christus) Verè per mysteriũ panem & vinum in corporis & sanguinis sui conuersam substantiam à credentibus sumendã &c. Quod & fatentur Magdeburgenses centuria 9. cap. 4. pag. 212. Trãssubstantiationis habet semina Bertramus &c. Nam &c.

Anni mundi.

1215 5303

In hoc Concilio certus habitus est Iudæis assignatus: cap. In nonnullis. de Iud. & Sarac.

Angliæ sua ignauia penè est depulsus. *Polydor. lib. 15. Ang.*

Motiens marcarum centum & quinquaginta millia, in terræ sanctæ subsidium legauit. *Chron. Hirsaug.*

Galli & Veneti expugnata an. 1200. vrbe Constantinopoli contra Alexium Comnenum, qui Isacium Comnenum fratrem excæcatum detinebat in carceribus, inter se cõueniunt: vt Galli Imperatorem Gallum, Veneti Patriarcham Venetum darent: Illi Balduinum Frandrum, hi Thomam Maurocenum nominarunt. *Blond. lib. 6. dec. 2. Æmil. lib. 6. Nicetas lib. 6.* Sic imperium Orientis mansit penes Gallos 60. ferè annis. *Blond. lib. 8. dec. 2.* alij 50. alij 63.

Obsidioni terra marique in 68. diem continuatæ, finem imposuit insana intra vrbem de imperio contentio, Theodori Ducæ & Lascaris.

Balduinus Orientis Imperator Græcam Ecclesiam, ad tempus Romanæ audientem & concordem reddidit. Illius vnionis facta est mentio ab Innocentio PP. in Concilio Lateranensi.

Thomas primus è Latinis an. 1204. in Cõstantinopolitana Patriarchatus Cathedra sedit. Contra quem è Græcis extra vrbem sedit Michaël quartus mortuo Ioanne 9.

A Philippo Imp. Premislus siue Ottocarus Boëmorum princeps, regium diadema suscepit & successoribus suis reliquit. *Crom. lib. 7. Polo.*

Veneti an. 1202. eripiunt Græcorum Imperatoribus Cretam insulam, quæ olim Ἑκατόμπολις, hodie Candia dicitur. *Sabel. Ennead. 9. lib. 9.* Circuitus eius 588. millia passuum continet. Et ritus Græcos retinere permittunt. Inde cum Genuẽsibus multa bella gerunt, quæ vix componi potuerunt post an. 70. per Gregorium 10. ea lege, vt Insula sub Venetorum iure & imperio remaneret. Nam Cretenses eis patere nolebant, donec omnes vrbes muris exutæ & coloniæ in insulam missæ sunt.

Duce Petro Zianeo, Corcyram, Modonam, Doronam insulam circa idem tempus ceperant, & paulò post Callipolim, Nassum, Paramolam, Herineam, cùm iam inciperet Tartarorum regnum, & Estensis in Italia marchionatus.

Ioannes Brennus, Christianorum Principum vno consensu Rex Hierosolymitanus designatur, sed nomine tenus. *Blond. lib. 6. dec. 2.*

Eius filiam Iolam Fredericus 2. prima vxore mortua ducit, accepto dotis nomine regno Hierosolymitano, ea conditione vt statim à nuptiis ad vrbem recuperandam proficisceretur. Hinc qui Siciliæ regnum possederunt Hierosolymitani regni nomen & insignia simul vsurparunt.

Henricum filium natu maximum Cæsarem factum in carcere necat. Gemellos ipsius filios veneno tollit per Conradũ filium & Manfredum nothum regni Siculi & Neapolitani æmulos. Multa bella contra Pontifices gerit.

Petrus 2. Aragoniæ rex ab Innocentio 3. Romæ coronatus, obtinuit vt successores sui Cæsaraugustæ coronarentur à Tarraconensi Archiepiscopo.

Eius successor Iacobus Baleares insulas & regnum Valentiæ ac Murtiæ à Mauris recepit.

Ioannes Rex Angliæ vir impius post sacras ædes à se spoliatas, & sacerdotes pulsos regno, & redditibus Ecclesię per sex annos retentis, in pœnam religionis contemptæ excommunicatus à Pontifice Rom. non anteà absoluitur, quàm diadema capiti ademptum Pandulpho legato Apostolico traderet, nunquam id ipse accepturus aut hæredes nisi à Põtifice Roma. Angliam item & Hyberniam reddidit feudatarias Romanæ Ecclesiæ, promittens pro Anglia 700. marchas auri, & pro Hybernia 300. *Polydor. lib. 15. Angli histo.*

Æmil. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2. Guilel. Nangia. Anni mundi.

Saxo Grammaticus pertexit historiam Danorum vsque ad annum ferè 1200.

Græci odio Latini nominis nolentes parere Constantinopolitanis Imperatoribus, sibi ex sua natione Theodorum Lascarim Imperatorem creant ad Miceam vrbem. *Niceph. Gregoras lib. 1.*

Quo anno Balduinus Constantinopolim cepit, Adrianopolim obsedit, sed irruentes Bulgari accitis Scythis, quos nũc Tartaros vocamus, ei in planitie Orestiadis cæso vitam & victoriam adimunt. Balduinus, cui dimidium vrbis, prouinciarum, vectigalium rerumque omnium, quæ communi bello quæsitæ fuerant, attributum erat, Bonifacium Montisfer. regem Thessaliæ declarat. Venetis Cretam insulam Bonifacio cedente, qui eam dono Alexij consecutus fuerat, tradit.

b CORONAVIT Romæ Fredericum 2. Imperatorem Occidentis, & Robertum Petri fil. Imperatorem Constantinopolitanum cum Iola vxore. *Plati. Blond. lib. 7. dec. 2.* Verus pastor. *Plati.* 5305

Longobardorum collegium contra Imperatorem exexit. *Chron. Hirsaug.* 5315

Confirmauit ordines Prædicatorum & Minorum monachorum, biennio ante mortem D. Francisci.

Quo tempore Damiata capta est à nostris in Asia, & pro liberatione captiuorum post tres annos restituta. Fredericus 2. anathemate notatus.

Damiatam autem iuxta littus Nili munitissimam an. 1218. cepit Lupoldus Austriæ Dux, cum vno Cardinali Apostolicæ sedis legato, Rege Vngariæ, multisque Comitibus & nobilibus, ac copiosa Cruce signatorum multitudine in terram sanctam profectus. *Chron. Hirsaug.*

Monasticus Vallischolariũ ordo sub regula D. Augustini originẽ sumit in Campania, per Guilelmum, Richardum, & Manassem Theologię professores: cõfirmatur ab Honorio.

S. Clara conciuis diui Francisci, ab eo edocta, ordinẽ Virginum auspicatur. *Volater. lib.* Alexander 4. eam in numerum Sanctarum Virginum retulit an. 1255.

Pruteni coguntur à Teutonicis fidem Christi suscipere. *Munster. in Cosmog.*

Alexius Comnenus Theodori Lascaris socer, genero imperium inuidens, quod defendere nequiuerat, ad Turcos se confert. Turcis à Lascari superatis captus vita donatur. Contractis iterum copiis, quantas potuit, nouum imperium Trapezunti condit, complexum Cappadociam & Colchidem. Hinc Imperatorum Trapezuntinorum origo. Sic Orientis imperium diuisum est in Europęum, & Asiaticum ad Colchidem & Pontum.

Petrum Antisiodorensem Imp. in nemorosis Thessaliæ locis per insidias Lascaris Imp. intercipit, & biennio in squallido carcere detentum obtruncat. Pro eo vidua Imperium administrat vsque ad Roberti filij reditum ex Gallia.

Sub Ludouico Leone Franc. Rege, Galli suo sermone Rythimos, id est, similiter desinentes versus vsurpasse ferunt Cùm Rythmorum vsus paulò antè cœpisset apud Siculos, deinde in Italiam transiisset. *Petrarcha præfatione ad Epist. famil.*

1222. Tartari gens Scythica per Chãgiuscam primum suum regem, Georgianam Armeniámque maiorem sibi subegerunt, inde Poloniam Hungariámque depopulati sunt. *Blond. lib. 7 dec. 2. Plati.* Et Morauiam, vicinásque omnes terras incendio, præda, & gladio fœdarunt. Contra quos multi principes Cruce signati ad Mersburg. conuenerunt, & cum maximo exercitu contra eos processerunt. *Chro. Hirs.* Vbi istud confert

Anni Christi.

183.

b Honorius 3. Romanus an. 10. mens. 7. dies 13. 1216

Vacat dies 1. 1227

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele an. 4. mens. 7. Germano 2. an. 17. mens. 6.

Antiochiæ Rodulpho secundo, deinde Raimerio an. 20.

Hierosolymis Alberto, contra quem sedebat Dositheus Græcus.

Principibus.

Petro Antisiodorensi an. 5. Roberto eius filio an. 7. successiuè Constantinopolitanis Imperatoribus.

Theodoro Lascari an. 18. & Joanne Duca Græcor. ex ordine Impp.

Friderico 2. nepote Barbarossæ Occid. Imp.

Philippo 2. Ludouico Leone 10. dict. 8. an. 3. per ordinem successionis Franc. Reg.

Naakutolab Æthiopum pret-Ioso, an. 50.

Anni Christi. | Anni mundi.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ an. 45.
Ioanne Richardi fratre Angliæ deinde Henrico 3. an. 56.
Lesco Albo iterum Poloniæ.
Hierosolymis Saphädino Ægypti, Calipha.
Alphonso 2. Portugalliæ deinde Sanctio 2. an. 26.
Vuillelmo Scotiæ: deinde Alexädro 2. an. 35.

1225 CONCIL. Germanicũ, præside Conrado Legato Apostolico, cõtra Simoniacos & concubinarios clericos. Tom. 3. concil. — 5313

Oxonienſe, præſide Stephano Archiepiſcopo, de officio & ſtatu Eccleſiaſticorum. Tom. 3 concil.

184.

1227 c GREGORIVS 9. Anagninus an. 14. mẽſ. 3. — 5315

1241 Vacat m. 2. d. 1. — 5393

Patriarchis.

Conſtantinopoli Germano ſecundo, deinde Methodio 2. menſ. 3.
Antiochiæ Raimerio deinde Elia an. 8.
Hieroſolymis Thoma deſignato duodecimo, ſed nõ ineunte, Roberto an. 12. cuius tertio Hieroſolyma à Frederico recuperata eſt.

in an. 1238.

Indorum Chriſtianorum dominatu excuſſo ac vicinis edomitis, Cathaïnæ ampliſſimum regnum Magnæ Tartariæ nomine condiderunt. Quod regnum per vaſtiſſimas & latiſſimas Orientis ſolitudines ad Oceanum vtrumque Orientalem & Meridionalem ex parte vna, ex altera ad Tanaim, & Perſidis & Turcorum regna extenſum, vtramque Scythiam ac multas alias terras, vt Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Luſitani nauigant, complectitur. Ad Boream ignotis circumſcriptum limitibus. Regia ſedes Cambalu, cuius ambitus 28. milia paſſuum continet. Hodie internis & externis bellis valde imminutum dicitur, ex quo repudiato Chriſto ſe Mahometi addixerunt. Nam initio Mahometem neſcientes Chriſtianis ſtudebant, pro eis ad Hieroſolymam contra Turcas multa bella gerentes. *Infra ex Haytone Armenio.*

Vincentius Cadlucus primus Polonorum hiſtoriam conſcripſit, & epiſcopatu Cracouienſi vltro ſe abdicauit, nequicquam aduerſante principe & ſacerdotum collegio. *Herbutus lib. 6. cap. 8. Chron. Polo.*

Mancipia ſiue ſeruitia hominum etiam inter Chriſtianos, nondum his temporibus deſiiſſe teſtantur conſtitutiones iſtius Frederici Imperatoris, De ſeruis & ancillis fugitiuis, in Placitis Regni Neapolitani: ſed ea tamen non longè pòſt ceſſaſſe coniicio ex Bartholo, qui, Ad hoſtes de captiuis, ſcribit ſuo tempore (viuebat an. 1320.) nuſquam homines Chriſtianis moribus vendi & iampridem ſeruitia deſiiſſe.

1219. Hieroſolyma à Coradino ſiue Gordirio Saraceno filio Saphadini, penitus ſubruta præter Templum Domini, Eccleſiamque Sancti Sepulchri, & arcem quam Turrim Dauid appellant. *Guilel. Nangia. Trith. in Chron. Hirſaugienſis.*

1220. Fredericus Imp. in Apulia verſans, multa cum finitimis Saracenis bella commiſit, & plurimis interfectis, reliquos ſuo dominio coëgit eſſe ſubiectos, *Chron. Hirſaug.*

1223. Peſtilentia pecorum maxima per triennium, ab Vngaria in totam Germaniam & Galliam, quatertia pars pecorum interiit. *Ibid.*

Floruit tunc Accurſus Florentinus, primus vniuerſi iuris gloſſator & adhuc vltimus: licet anno ætatis 37. cœpiſſet ſtudio legum vacare, tamen ſummus euaſit iuriſconſultus, natus 78. mortuus eſt Bononiæ an. Chriſti 1279.

Ludouicus Rex Franc. Rochellam vrbem expugnauit: tum Lemouicenſes, Petragorij & omnes Aquitaniæ Principes, exceptis Vaſconibus, qui vltra Garumnam habitant, ei fidelitatis ſacramentum præſtiterunt. *Guilel. Nangiac. Gagui. libro ſeptimo.*

c S. Dominicum auctorem fratrum prædicatorum, octennio poſt eius mortem (nam obierat an. 1210.) & S. Franciſcum minorum, biennio poſt eius mortem (nam è vita migrauerat an. 1216.) Sanctorum catalogo aſcribit. Item S. Antonium Vliſbonenſem Minoritam, qui dicebatur Epiſcopus S. Franciſci; & Elizabetham Heſſam Hungariæ regis filiam. *Trithem. in Chroni. Hirſaugienſis. Palmer. Krant. lib. 8. hiſt. Saxo, cap. 4. Plati.*

Vetuit ius ciuile legi Lutetiæ, & aliis in locis vicinis. *Cap. ſuper ſpecula. De priuilegiis.*

Libros quinque Decretalium, eo quo nunc ſunt ordine digeri curauit, per Raimundum Barchinocenſem.

Statuit Laicos cuiuſcunque eſſent ordinis prædicare non poſſe. *Cap. ſicut. de hæret.*

Statuit vt campanæ ad Euchariſtiæ confectionem pulſarentur: & ad ſalutationem & laudes D. Virginis. Alij iſtud ſtatutum adſcribunt Honorio 3. vt *Abb. Vrſperg.*

Exactor belli Aſiatici contra Saracenos pro recuperanda

Hierosolyma diligentissimus. *Anni mundi.*

Crucem prædicat an. 1234. contra Stadingenses hæreticos, in confinijs Frisiæ & Saxonię populos, inuijs paludibus & fluminibus circumcinctos, quòd dudum à sede Apostolica excommunicati & interdicti claues Ecclesiasticas contemnerent. Victi, multis ad duo plus millia interemptis, ad vicinos Frisones fugiunt, sicque eorum contra Ecclesiam confœderatio cessat. *Chron. Hirsaug.* 5315

Taxatur subinde Frederici 2. mala mens, vt hominis perfidi & hostis Romanorum &c. qui Italiam in factiones diuisit, vt sciret quinam suis partibus fauerent, quinam pontifici. Cæsarianis præfuit Gibel. inde Gibelini. Pontificijs Guelphus, vnde Guelphi, alteri alteros diripiebant, trucidabant &c. Quæ factiones Italicæ per annos ducentos duratunt. *Chron. Hirsaug.*

O impietates Frederici 2. planè indigni nomine Cæsaris. Fauisse dicitur Saracenis, spoliator Templorum &c. maximus persecutor Ecclesiasticorum, cuius occasione, Monasticæ conuersationis feruor in cunctis fermè Germaniæ locis tepuit. *Chron. Hirsaug.* Mirà verò huius Gregorij laus, vt veri pastoris, qui & istum excommunicauit. *Vuecel. in Epitom. Rom. Pontif.*

Odacharus seu Othocarus, & Vuentzeslaus Reges Bohemiæ dant ius consecrandi Reges: Bohemiæ Archiepiscopis Moguntinis, qui per multos annos illud retinuerunt, donec aliquis eorum tale ius vendidit Ecclesiæ Pragensi. *Trithem. in Chron. Hirsaug.*

S. Ethmundus Cantuariensis Episcopus, S. Stanislaus Cracouiensis, Ioannes Friburgensis Episcopus Bossinensis, S. Samonas Gazensis Episcopus, doctissimi Theologi.

Iordanes Dominicanus Theologus suis silentium mensæ præscribit. *Volater. lib. 21. Geographiæ.*

Tholosa & totus Comitatus à Francis in deditionem accipitur: sicque finitum est bellum contra Albios hæreticos. *Æmil. lib. 7.*

S. Antonius de Padua discipulus S. Francisci obiit an. 1231. *Trith. in Chron. Manast. Hirsaugiensis.*

Longobardorũ hæresis. Illi Nicolaïtarum sectam profitebatur, erantque eis omnibus matres, vxores, & filij cõmunes. Singulis annis ex Alemania, Gallia, Italia, censum annuum Mediolanum, vbi diuersarum hæresum & errorum primatus agebatur, trãsmittebant. Certis signis circa ianuas domorum, vel supra tecta peregrinando, habitationes complicum suorum inueniebant. *Chron. Hirsaug.*

Dum dira fames grassaretur in Francia, & tanta, vt homines belluarum more herbis campestribus vescerentur (*Guilel. Nangia.*) Guilelmus Niuernensis episcopus singulis diebus alebat duo millia pauperum. *Mater Historia.*

An. 1238. Theologi Parisienses post longam disputationem definiunt, neminem posse duo beneficia, si vnum sufficeret ad eum alendum, obtinere sine mortali peccato. *Chron. Franco. & Iac. Meier. in Hist. Flandriæ.*

Factiones Gibellinorũ pro imperatore Frederico, qui ter fuerat à Gregorio. 9. excommunicatus, & Guelphorũ pro Rom. Pontifice, ardent in Italia, quæ per 260. fermè annos grauissima & plus quam intestina bella pepererũt. *Plat. Blond. lib. 7. dec. 2. & Æmil. Krantz. lib. 8. Histor. Saxo. cap. 8. Trithe. in Chron. Monast.* cœperunt sub Alexandro 3. circa an. 1160.

HVMANA.

Fredericus Imp. sublatis æmulis, post vexatam Italiam vix adactus à Gregorio nono an. 1228. expeditionem in Syriam suscepit. 5293

Principibus.

Balduino 2. an. 33. Constãtinopolitano Imp. & Ioanne Duca. Græcorum Imp.

Frederico 2. Occid. Imp.

D. Ludouico 11. dict. 9. an. 44. Francorũ Rege.

Naakutolab Æthiopum pret-Ioso.

S. Ferdinando Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Lesco Albo iterum Polonorum principe, deinde Boleslao Pudico. an. 52.

Sanctio 2. Portugall.

Alexandro 2. Scotiæ.

1241

Anni Christi. | Anni mundi

Biterrense, præside legato Pontificio, ad componendum dissidium Comitis Tolosani & Prouinciæ, sed cum Massilienses Comitē suū recipere nollent, ille apud Sabaudiæ Comitem sororium suum reliquum vitæ peregit. Chron. Burgund.

Londinense, præside Othone Cardinale legato Apostolico. In eo Concilio post longam consultationē multæ leges latæ sunt, quæ deinceps sacerdotalem ordinem conseruarunt. Polyd. Virgil. lib. 16. Angl hist.

1237 | 5325

185.

1241 d CÆLESTINVS 4. Anagninus, dieb. 18. | 5329

1143 Vacat an. 1. m. 9. | 5331

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele 2. an. 14.

suscepit. Ibi id tantum gessit memorabile, quòd Hierosolymam à Sultano ex pacto recepit, factis in decennium induciis, egēmque eius, ritu solenni, coronari se curauit. *Crom. lib. 7. & reb. Polo. Chro. Hirsaug.*

Hierosolyma per Fredericum Imperatorem sine sanguinis effusione, certis conditionibus à Soldano Ægyptiorum recuperata est, cum quibusdam castellis an. 1229. siue 1230. *Trit. in Chron. Monaster.*

1232. Soldanus Babyloniæ Frederico tentorium mirabile, quinque Florenorum millibus taxatum misit, in quo imagines Solis & Lunæ artificiosè motæ, cursum suum certis & debitis spatiis peragebant, horāsque diei & noctis citra errorem indicabant. *Chron. Hirsaug.*

Mox reuersū Italici motus excepere, quos ille quidē placidè compositi, sed Hierosolymā multò post amisit. Titulū tamen eius regni, etiā posteri & successores eius retinuere *Ibid.*

Siciliæ oppida & castra, quæ ad Pontificem defecerant, partim recuperat, partim euertit. *Chron. Hirsaug.*

1231. Ludouicū Ducē Bauariæ è Syria redeuntē occidendū curauit, subornato Vetulo de Montanis, Saracenorū principe sibi fœderato, qui ad hoc facinus seruū percussorem misit *Ibi.*

Maiorica insula olim regnum Saracenis, qui eam multis annis occupauerant, ab Arragonum rege est erepta. Magna etiā pars terræ quam ipsi in Hispania possidebant, occupata, cum Eremita & Valentia ciuitatibus, à rege Legionis, & eius filio Castellæ rege. *Chron. Hirsaug. Blond. lib. 7. dec. 2.*

Academia Lutetiana, quę propter ciuium in scholasticos seditiones & cædes dilabebatur, quamque Henricus Rex Anglus, ad Oxonientem scholam occultis nunciis ad se pellicere studebat, à S. Ludouico, restituitur. *Gag lib. 7.*

Henricus Anglorum Rex Francos vicit in Aquitania, Pictones recuperauit, Vascones domuit. *Æmil. lib. 7. Polyd. 16. Angl. Hist.*

1255. Valesios & Sedunenses, vicinos Alpium populos Sabaudiæ Comes perdomuit. *Chron. Burg.*

Annus Christi 1240. est Iudæis quintus millesimus ab orbe condito, à quo solent plurimùm numerare.

d SENEX optimus. *Vuicel.* Vacat eo mortuo sedes, donec Cardinales, qui à Frederico Imp. in carcere detinebantur, liberati sunt.

Lyranus è Iudæo Christianus. *Antoninus titul. 24. cap. 8.* Circa annū 1240. Franciscanus factus dicitur. Eius sepulchrū & epitaphium Hexametrum ostenditur Lutetiæ in Franciscanorum capitulo. Se significat scripsisse in Esaiam an. 1293. Lege Paulū Brugēsē in prolog. operū Lyrani, qui & ipse paulo post ex Iudæo & Christian° & Episcopus in Flādria extitit.

Balduinus Imp. dominicæ crucis partem cum spongia & Lanceæ ferro Venetis pignori obligat. Quę postea D. Ludouicus, potestate redimendi accepta, in regio sacello Lutetię condidit, institutis ibi Sacrorum ministris. *Gagus lib 7.*

Robertus Lincolinensis episc è Græco aliqua vertit.

Dei-parmi milites, qui & Mariani dicuntur, Theutonici post Ptolemaidem in Syria amissam, in Germaniam reuersi, ne otio marcerent: concedentibus Frederico 2. & Massouiæ ducibus Prussiam Germanię & Sarmatiæ participem & conterminam armis acquirunt, & Christo tuoque perpetuo iuri addicunt, *Ioann. Boem. lib. 1. cap. 8. de Gentium moribus.*

Circa hoc tēpus Biblia in capitula, quæ hodie habemus, distinguntur. Scholasticorū videtur esse inuentū, eorū fortasse, qui cū Hugone Cardinali concordantiarū fuēre auctores Nā ante ista tempora Theologi superiores ea non vsurpant, inferiores frequenter, Alexander Alesius, Albertus Magnus Diuus Thomas, Bonauentura & cæteri vsque in hanc diem

Scholastici. Inuentum tam commodum, vt hodieque Iudæi eo frui velint, quòd eorum in Parshiloth & Haphtaroth partitio sit nimis prolixa, id est, sectionum & explicationum.

Distinctio autem veterum partim nulla, partim numerosior & longe pluribus paginis comprehensa, partim cuique propria & arbitraria, vt Hilario, Ammonio, Eusebio, Tatiano, Bedæ, Ambrosio, Euthymio, Oecumenio, Andreę, Arethæ.

Alexander Villadeus Dolensis, qui scholasticum compendium, quod vocant, metricum complectens ducẽtis & duodecim versibus Hexametris, totius veteris & noui testamenti librorum & capitum summulam composuit: vbi singulæ dictiones singulorum capitum sacræ scripturæ argumenta perstringunt.

HVMANA.

Iachinus Magni Cham Tartarorum filius Ariæ, Drangianæ & Aracosiæ terris occupatis, ad regnum Turquestan & Persidis oram, continentibus pręliis Turcos lacessit, donec an. 1242. Batto duce, Goniatæ Turcorum regi regnum ademit, Vniuersisque ad pontum gentibus sub iugum redactis, Mæotidis accolas superauit ad Poloniam vsque.

An. 1240. Tartari, qui ante 30. annos Russiam maxima ex parte subiugatam habitare cœperant, Poloniam finitimam inuaserunt, & vsque ad Vistulã longè latéque depopulati, etiã Cracouïam incendunt, & Hungariam cum finitimis prouinciis triennio vastant. *Crom. lib. 8 de Polo.*

Hunc annum Christi, Hebræi annum mundi quinquies millesimum faciunt. Quo tempore florebant in Hispania eorum literæ & disciplinæ.

R. Abraham Abben Ezra Hispanus, qui commentariis vetus testamentum illustrauit. *Ipse in præfat. decalogi.* Rhodi expositionem Malachiæ scripsit an. mundi 4917. (i. Christi 1237.) *Ipse Vltimo Malac.* Diu ergo floruit.

1241. Mons in Burgundia à montibus dehiscens, vallésque coarctans, multa millia agricolarum miserè oppressit. *Chron. Hirsaug.*

Anno sequenti Vuormaciæ media pars incendio fortuito consumpta est. *Ibid.*

S. Ferdinandus ab omnibus ferè Hispaniæ finibus Mauros expellit. Vtroq; regno Castellæ & Legionis potitus, Cordubam & Hispalim Christianis reddit. *Vasæus.*

Academiam Salmaticensem instituit. *Idem.*

e SCRIPSIT Apparatus decretalium & Authenticas; & de iurisdictione imperij auctoritateque Pontificis apologeticũ, contra quendam Petrum Vineam omnia Imperatori tribuẽtem Cognominatus est Pater iuris. *Volat. lib. 22.*

Cardinales vt pileo vterentur roseo & equo veherentur instituit. *Ibid.*

Bene vexatus, à Frederico, tandem hunc deponit à Cæsareatu. Hinc ille omnia vastat incendio &c. sed perit. *Vuicelius in epito Rom. Pont.*

Cùm Fredericum Italiam infestantem factionésque Guelphorum & Gibellinorum, sumpto à Pisis initio in singulis fere vrbibus excitantem, à cœpto reuocare non posset: coacto Lugduni concilio, Imperium ei diris deuoto abrogauit, Germanósque principes concitauit, vt Henricum Lantgrauium Thuringiæ, D. Elizabethę filium successorem ei absenti crearent, & post Henricum interfectum Guillelmum Hollandiæ comitem. Sicque non multò pòst, Fredericus profligato à Pontificiis exercitu: & Eutio filio capto, in Apulia periit an. 1250. *Crom. lib. 8. de reb. Polo.*

Lugduni in Concilio Cardinalibus proprium insigne Pileum rubeum dedit. *Marti. Polon.* Quo significabatur eis etiã caput suum, si opus esset, pro Ecclesia offerendum, eo præ-

Anni mundi.

5331

5342

Antiochiæ Elia.
Hierosolymis Roberto.

Principibus.
Balduino 2. Constantinopolitano Imp.
Joanne Duca Græcorum Imp.
Friderico 2. Occid. Imp.
D. Ludouico Franc. Rege. Naakutolab Æthiopum pret. Joso.
S. Ferdinando III. Hispaniæ.
Henrico III. Angliæ.
Boleslao Pudico Polonorum principe.
Sanctio II. Portugalliæ.
Alexandro 2. Scotiæ.

186.

e INNOCENTIVS 4. Genuensis an. 11. mens. dies 12. Vacat, non quidem annos 2. *vt quidam putant*, sed dies 3. vel vt alij 1.

Patriarchis.
Constantinopoli Manuele secundo.
Antiochiæ Elia vsque ad an. 1247. Nam quis post eum è Latinis Patriarchis sex creatus fuerit, incompertum est.
Hierosolymis Roberto, deinde Iacobo Pantaleone an. 14.

Anno Chr. 1243

1254

Ann. Christi. | Principibus. | Ann. mund.

Balduino 2. Constantinopolit. Imp. & Ioanne Duca Græcorum.

Frederico. 2. Occid. Imperat. & interregno Occid. Imperij an. 17.

D. Ludouico 11. dict. 9. Francorum Rege.

Naakutolab Æthiopum pret. Ioso.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Boleslao Pudico Poloniæ Principe.

Sanctio 2. Portugalliæ, deinde Alphonso fratre an. 32. Alexandro 2. Scotiæ.

1246 *DECIMVM tertium vniuersale Concilium Lugdunense, præside Innocentio Rom. Pontif. contra Fredericum Imperatorem, qui vocatus ad Concilium & non comparens, hostis Ecclesiæ iudicatur ac deponitur Imperio: Fuit etiam actum de recuperanda terra, Sancta D. Ludouico Franc. Rege constituto Duce illius quintæ expeditionis: qui Cruce signatus, vbi in Asiam cum ingenti exercitu traiecisset, rediit in Galliam quinto post anno. Plati. Æmil. lib. 7. Guilel. Nang. Tom. 3. Concil. Vincent. lib. 32. Gagui. lib. 7.* 5335

sertim tempore, quo Ecclesia à Frederico 2. vehementer oppugnabatur. Reliqua eius ordinis insignia posteriores Pontifices addiderunt, præcipuè Paulus 2. *Onuphrius in Plat.*

Stanislaum Cracouiensem Episcopum, & Petrum ordinis Prædicatorum retulit inter Sanctos. *Volat. lib. 22. Antbrop.*

Ascelinum ordinis Præd. cum tribus aliis an. 1245. in Tartariam mittit in Baiotnoi (Battum alij, opinor, appellant) castra ad eos ad Christianismum inuitandos, sed sine fructu. *Vincent. lib. 31. cap. 51.* Hanc peregrinationem confecerunt annis 3, mensib. 7. illic multos Christianos reperetũt & principem Cuine, qui clericos Christianos alens in sacello ad maius tentorium erecto: quotidie suum habebat sacrum. Clerici autem certis horis cantabant more Græcorum. *Idem lib. 29. & 30. Nauclerus gener. 42. vol 2.*

Hugo Cardinalis S. Sabinæ, antea Barchinonensis monachus, scripsit in vniuersam scripturam cõmentaria iuxta quadruplicem sensum, vtens numerali citatione & enumeratione capitum, quam nunc habemus.

Primus ex ordine Prædicatorum ad Cardinalatum assumptus, primus in capitula libros sacros distinxit. Primus Biblicum indicem, quem vocant concordantias maiores, cum Conrado Alberitadio monacho collegit, coniunctis quingentorum monachorum è diuersis cœnobiis operis, atque omnia Nomina, Verba, Participia, denique omnes tam declinabiles, quam indeclinabiles orationis partes, toto Bibliorum contextu comprehensas, in Alphabeticum ordinem digessit, annotatis librorum capitibus & capitum lineis. Labore tam vtili sacrarum literarum studiosis, vt Græci opera Eutalij Rhodij Monachi, & Hebræi studio R. Isaac Nathan istud fuerint æmulati. Obiit sepultúsque est Lugduni an. 1262. *Ex Bibliotheca Sixti Senensis lib. 4. & aliis.*

Albertus Magnus Dominicanus & Ratis-bonẽsis Episcopus, S. Bonauẽtura Frãciscanus, Alexãder Alesius, Io. Valleis Anglus, Gualterus Pictauiẽsis Episcopus, Ioãnes de Rupella Parisiensis, Guilelmus Episcopus Parisiẽsis, ex oppido Aruerniæ Autilaco, Bartholomæus Brixianus, Gilbertus Tornacẽsis, Bernardus Parmensis presbyter Compostellanus, Hilarius episcopus Aurelianẽsis, Iacobus Achonensis Episcopus, Odo Cancellarius Parisiensis, Henricus Ebredunensis Archiepiscopus, Theologiæ præsertim Scholasticæ & iuris canonici doctissimi interpretes.

Magnificentia & studiis Innocentij 4. S. Ferdinandi Hispaniæ. S. Ludouici Franciæ Regum Theologia & bonæ artes, quæ valdè languerant ab annis 100. vires recepêre. Itaque præter hos extiterunt alij viri docti innumerabiles, vt Martinus Polonus Innocentij 4. Pœnitentiarius, qui vitas Romanorũ Pontificum vsque ad suam ætatem conscripsit, &c.

Vincentius Bellouacensis Dominicanus historiam vniuersalem, maximè Ecclesiasticam ab Orbe condito ad annum Christi 1250. in suo Speculo historiali complexus est.

Grossioni gens Arabica, instigante Soltano Babylonico Christianos miseris modis persequuntur in Asia: & expugnata Hierosolyma templum Sepulchri Domini destruunt. *Blond. lib. 7. dec. 2. Æmyl. lib. 7. Guliel. Nang.*

Iacobus Rex Arragonum duos ordines militum instituisse fertur, quorũ alterũ amictu albo & nigra cruce insignitũ vocauit ordinem D. Mariæ de redẽptione captiuorum siue de mercede: quibus scilicet cura esset de redimendis captiuis: alterum appellauit ordinem militũ Montesiæ rubenti cruce insignem. Alij hanc institutionem paulò antiquiorem faciunt, & incidisse in an. 1212. ac vtramque militiam aiunt fuisse à Gregorio 9. approbatam.

Frederico 2. excõmunicato & decreto Concilij expoliato

Imperio, vacauit Imperium per 28.annos vsque ad Rudolphum. *Palmer.* interea multę sunt ortæ dissensiones inter principes ob electionem, adeo vt tres ordine electi sint, non quidem Imperatores sed Reges Romanorum. Nam primò iussu Pontificis electus est à quibusdam Principibus, contra Fridericum, Henricus Lantgrauius seu Comes Hassiæ & Thuringiæ, qui non consecutus Imperij coronam obiit an. 5. Regni, viuo adhuc Friderico, vllas ob Pontificis execrationes nolente cedere Imperio. Mortuo Henrico an. 1259. statim ab Electoribus Imperij, procurante PP. per Legatum Petrum Caputium, contra Fredericum & Conradum fil. designatus est rex Romanorum & coronatus Vuilhelmus Comes Hollandiæ. Quo mortuo 7. anno Regni, electus est à duobus Electoribus & quibusdam Principibus Richardus Cornubiæ Comes, sed anni Regni ipsius sunt incerti. *Trithe. in Chron. Monast. Hirsaugiensis.* Historici mirè variant hoc loco: alij numerant Conradum filium Frederici, & Vuilhelmum, ac constituunt Interregnum annorum tantùm 17. alij. 22. alij negant sedem Imperij vacasse. Sed omnium optimè *Trithe.*

Anni mundi. 5331

Henricus depositto Friderico eligitur, cui mortuo succedit Vuilelmus, quanuis Conradum 3. Frederici filium nonnulli præponant.

Robertus Sorbona Theologus, primus instituit & ditauit Collegium Sorbonæ, pro scholasticis, qui vacarent Theologiæ. *Guil. Nang. in Chron. Fran.* Valde sunt inepti Historici recentes, qui Robertum hunc è Theologo Fratrem D. Ludouici faciunt.

1248. Conradus Colonienſis Archiepisc. in vigilia Assumptionis primum ponit lapidem maioris Ecclesiæ: quod opus propter ingentem sui magnitudinem & excellentiam, & si perpetuo continuatum, nondum tamen post annos ducentos & quinquaginta quatuor, erat absolutum tempore Tritemij. *Ipse in Chron. Hirsaug.*

Circiter an. 1245. Tertius Imp. Tartarorũ, Regis Armeniorũ suasu, ad Christum conuertitur & baptizatur. *Hait. Arm.*

RVBER Pileus, & Purpura in eo Concilio primum concessa sunt Cardinalibus, vt admonerentur se semper paratos esse debere, sanguinem pro Christiana religione fundere. Illis etiam concessum est vehi equo, in vrbe & ferre rubrum galerum. Plati. Gagu. lib. 7. Æmyl. lib. 7.

Defensionem Christianorum aduersus Saracenos suscepit, misso Hielone fratre cum exercitu, qui Persiam Syriæ ac Mesopotamiæ magnam partem debellauit. *Idem.* & anno 1258. Mustacenum Calipham Babylonium Christianos Orientis mirè affligentem, & illud Euangelij ab eis, propositis alioqui pœnis, exigentem, *Dicite Monti huic & transferetur*, in suam potestatem redegit, atque inter ipsius thesauros fame peremit. *Idem.*

Ab hoc Calipha vsque ad Sophim, Persarum populus summo legis doctore caruit. Vnde & Sophim sub an. Christi 1500. suum genus & doctrinam ad Mahometis generum Halim referentem facile admisit. *In Epist. Asiaticis. Iac. Nauarchus.*

Christianis de Hierosolymitano regno, cum Ægyptiis certantibus Hielon & Absaga eodem itinere, quo centum ferè annis pòst Tamerlanes in Asiam inundauit, è Tartaria in Syriam penetrarunt, incertum socij an hostes forent cùm religiones Idololatrarũ secuti, neque Christianarum, neque Mahometanarum partium viderentur. Verùm illi frustra muneribus Balduini regis inuitati, repudiatis Christianorum sacris ad Mahometis impietatem declinarunt. (Bellum deterius ferè militibus persuadet) *Iouius in Tamerlane lib. 2. Vir. Illust.*

Hielon siue Agelonus frater Mangu regis Tartarorum, bellis ciuilibus & externis distractus, cum Virboco exercitũ & Syriam commendasset, in Tartariam rediit.

Virboco Christianis infesto, quòd Germani milites nepotem eius occidissent, multaque contra eos hostiliter gerente, Ægypti Sultanus Meledinus Tartaros Hierosolymæ obsidionem molientes, duce cæso & reliquiis fuga dilapsis Syria expulit. *Lib. 4. continuat. historiæ sacræ. cap. 15.* 5342

Meledinus per Grossoïnos ex Babylonia accitos Gazam Templariis eripit, Ascalonã & alia loca Hospitalariis. Denique

trucidatis

Anno Christi. | Anni mundi.

trucidatis iuxta Tyberiadem Christianis militibus Hierosolymam occupat, sine delectu omnes mactat, templum & sepulchrum Domini diruit. *Ibid.*

D. Ludouico ad Cyprum cum classe appellenti ann. 1249. occurrunt Tartari quidam ab Erchaltao Principe cum literis missi, quibus cognoscit Cham Tartarum regem Christi fidē anno abhinc tertio recepisse, & baptizatum esse cum magnatum & plebis multitudine maxima, instructūque habere militem, quem in fidei hostes duceret. *Gag. lib. 7.* literarum à legatis exhibitarū exemplar superest apud *Vincent. lib. 13. c. 91.* Ludouicus vicissim ad Ercaltau legatos misit additis literis, quę eum & magnū Cham hortabantur, ad permanendum in pietate. misit & tentorium quoddam ex purpura in Sacelli formam constructū, in quo arte singulari depicta erant, quæcunque Christus in corpore pro nobis gessit & alia ad cultū diuinum pertinentia. *Gag. lib. 7. Vinc. lib. 3. cap. 92. 94.*

Eum Soltanus (Saphādinū Saladini filiū Iouius vocat, sed dudum ille erat mortuus) ad Damiatā vrbē in Pelusiaco Nili ostio cepit: qui vt se redimeret in pactionis fidem, Christianam Hostiam victori tradidit. *Iouius lib. 1. Virorum illustrium.* Quam postea numerato pretio redemit.

Sanctius 2. Portugalliæ Rex iussu Innocentij 4. Alphonso fratri regno cedit, quòd ineptus esset ad eius administrationem. Alphonsus autem ducta vxore Beatrice F. Alphonsi decimi Castiliæ reg regnū Algarbiorū in dotem accepit. Vnde reges Portugaliæ se deinceps ita inscribunt. *Vas. in Chro. Hisp.*

In India erat magnus quidam Rex Christianus. Terra Caghat, vnde tres reges in Bethleem venerunt, tota adhuc erat Christiana, sed sub dominio Cham. *Conestabularius Armeniæ, ad Cypri regem apud Vincent. lib. 21. c. 92.*

Tartari quidam ad Lugdunense conc. venerunt ad Innocentium 4. qui domi Christianam religionem edocti, tum sacro baptismate imbuuntur. *Blond. Martin. in Chro.* alij id factum sub Gregorio 10. *Lib. 5. cap. 1. continuatæ Historiæ sacræ.*

HVMANA.

Henricus primus Dux Brabantiæ, cùm antea ipsius maiores essent Louanij Comites.

Circa hęc tempora lingua Germanica cœpit scribi Latinis characteribus: tunc etiam Germani nomina Sanctorum imponere cœperunt suis in baptismo, cùm antea peregrinis Scytharum appellationibus vterentur. *Curio lib. 2. Chronol.*

Ioannes de Sacro Bosco Anglus, tunc insignis Mathematicarum professor Parisiis, vt licet ex eius Computi Ecclesiastici fine colligere, sepultus est Lutetiæ in claustro Mathurinorum. Methodo Aristotelica, non Geometrica Sphęram tractauit.

f MAGNA huius Papæ laus, nam pater pauperum. Edicto aboleuit libellū contra paupertatem scriptum à Gulielmo de S. Amore, doctus & scriptor. *Vuicelm.* Sub hoc fœliciter fuit in Asia pugnatū, & Guelphi eiecti per Gibelinos ad sua reuocati. *Idem.*

Ludouicus multa in Regni vtilitatem instituit: Dignitates & officia noluit esse venalia. Blasphemis, & in vanum iurantibus per nomen Dei, cauterium in fronte inussit: Lupanaria prohibuit: vetuit Magistratibus in toto suæ iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut liberis sacerdotia procurare, aut eos collocare nuptui: histriones aula exegit: multa cœnobia Valetudinaria partim condidit, partim instaurauit & ditauit: beneficia Ecclesiastica noluit conferre, sed ius illud restituit collatoribus ordinariis, iuxta antiquos Ecclesię canones. *Gagu. lib. 7. Chron. Franc.*

Cùm ei instituendi pastores à Pont. potestas facta fuisset,

187.

1255 f Alexāder 4. Agnagninus, an. 6. mens. 5. dies 5. — 5342

1261 Vacat m. 3. d 4. — 5349

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele secūdo, deinde Nicephoro, qui non iniit, mox Arsenio an. 4. Germano an. 1.

Hierosolymis Iacobo Pantaleone.

ad idque diploma legatus Roma rediens attuliſſet. Quòd mea (inquit) Romæ negotia ſtrenuè obieris, Laudo, quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo. Intelligo enim, quanto cum periculo animæ meę & regni id ſuſciperem. Ac protinus diploma in ignem proiecit. *Broimard. cancel. in eius vita.* 5342

Dr. Ludouicus nolebat ſe immiſcere collationibus Sacerdotiorum, dicens: Sat mihi eſt coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam ſpiritualibus, rationem reddere. *In libell. Virgæ directionis. pag. 32.*

Ad Cheradum (ſic Græci Strumas, glandularum quarundam induratarum genus vocant) curationem, Crucis ſignum primus adhibuit: cùm deceſſores reges ſolo tactu veterentur. *Nangiac.*

Daniel Ruſſorum dux, legatione ad Opiſſonem legatum Apoſtolicum in Poloniam miſſa, cùm promitteret ſe cum vniuerſa gente ad Romanæ Eccleſiæ communionem acceſſurũ: & Chriſtianas regiones aduerſus Tartaros, qui iam ingentem formidinem omnibus Principibus Chriſtianis incuſſerant, & ſuperiori biennio Poloniam Nogaio & Celebuga ducibus, iam tertiò vaſtauerant, defenſurum: nomen ac diadema regium ſibi & poſteris ſuis, diſſuadentibus fruſtrà Polonis, impetrauit. Verum conſecutus id quod concupierat, fidem violauit & in Græca communione permanſit. *Cromerus lib. 9. Polon.*

S. Thomas Aquinas Dominicanus, diſcipulus Alberti Magni ſcholaſticæ doctrinæ princeps.

Henricus de Seguſia dictus Cardinalis Hoſtienſis, tunc Summam ſuam edidit: habuit auditorem Guilelmum Durandum, qui dictus eſt Speculator. Floruit Guilelmus de S. Amore doctor Sorbonicus, qui ſcripſit contra ordines Mendicantium.

1254. Boruſſi ad religionem deducuntur per fratres Teutonicos, quibus Fredericus 2. eam terram acquirendam tradiderat. *Nauclerus vol. 2. gen. 42. Crantzius Vandaliæ libro ſeptimo cap. 21.*

Eodem tempore Mandanus Lithuanorum dux, abiecta religione Chriſtiana, quam ſimulatè ad tempus ſuſceperat, infeſtior in dies Chriſtianis vicinis erat. *Crom. lib. 9.* omnemque Maſouiam & Cruciferorum terram depopulatur. *Idem.*

Sic paulo ante, ſub an. 1240. Suentopelci ſuaſu Pruſſi religionem Chriſtianam abiicientes, Germanos Polonóſque omnes, qui apud ſe negotiabantur, vel ſedes inter ipſos poſuerant, certa die trucidant. *Idem lib. 8.*

HVMANA.

Cùm Edouardus filius Henrici 3. Anglorum Regis duxiſſet in vxorem Aleonoram Alphonſi Caſtellæ Regis ſororem, pater eum donauit Principatu Vualliæ: Hinc fit vt filius Regis Angliæ natu maior vocetur Princeps Vualliæ. *Polyd. lib 16. Angl.* Antea cùm Ducatus Normaniæ eſſet ſub ditione Anglorum, Regis major natu, dicebatur Princeps Normaniæ: à tempore Henrici I. qui Guilelmum filium ſuum Ducem fecerat eius regionis circa an. 1120. *Polyd. lib. 11. Hiſt. Ang.*

Iacobus de Bellouiſo Iuriſconſultus, ſcripſit in libros Feudorum, quos ſepties publicè interpretatus fuerat.

Memorabile fœdus an. 1259. (alij 1269.) inter Anglos & Francos, Lutetiæ in magno Principum conuentu, præſentibus Ludouico Francorum & Henrico Anglorum Regibus, percuſſum eſt: vt Ducatus Normaniæ, Comitatus Andegauenſis, Cœnomanenſis, (quorum cauſa tot olim bella inter 5349

Anglos

Anni mundi.

Principibus.

Anno Christi.

Balduino 2. Conſtantinopolitano Imp. 1254

Theodoro Laſcari iuniore, Ducæ fil. Græcorum Imp.

Michaele 7. Comneno Paleologo an. 35. Cõſtantinopoleos & Græcorum Imp.

Interregno Imperij Romani.

Haalono Tartaro Fratre Mãgonis Cham quarti Perſarum rege, an. 4.

S. Ludouico Francorum Rege.

Naakutolab Æthiopum pret-Ioſo.

S. Ferdinando Hiſpaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Boleſlao Pudico Poloniæ.

Alphonſo 3. Portugalliæ.

Alexandro 3. Scotiæ annis 37. 1161

Anni christi. | Anni mundi.

1258 CONCIL. Oxonienſe, contra Pictos qui ingenti numero confluxerant in Angliã: quos ſtatuerũt cum cæteris alienigenis exterminãdos. Polyd. Virgil. li. 16. hiſt. Ang. — 5346

Anglos & Francos, & quos à Philippo Auguſto receptos, Franci ad eam ætatem poſſidebant) item etiam Turonenſis & Pictauenſis cederent in perpetuum Franco: acciperet verò Anglus pro impenſis bellicis 150. milia aureorum, & in ſingulos annos vectigalis nomine dena millia, contentúſque eſſet vlteriori Aquitania, & citerioris parte vſque ad Carantũ duuium, cum finibus Agenenſium, Lemouicum, Cadurcorum, de quibus tamen ius clientelare deberet Franco, renũcians iuri, quod ſibi in Galliæ regno vendicare poſſet: ſicque adſcriberetur inter Barones Franciæ, ac Par, Duxque Aquitaniæ vocaretur.] *Polyd. lib. 16. Angl. hiſtor. Gagui lib. 7. Æmyl. lib. 7. Guiltel. Nangiacus.*

Michaël Palæologus Iohanni Theodori Laſcaris Iunioris filio, ne patri ſuccederet, annum 10. egreſſo oculos eruit & imperium inuadit: Balduinum Conſtantinopoli expellit, ſtratagemate Alexij Cæſaris, qui cum 50. ſatellitibus noctu per cuniculos antiquos ab incolis intromiſſus elato clamore horribili & iniecto multis in locis igne ciues ità terruit vt plena eſſe omnia hoſtibus putarent, domique ſe clauderent. Sic effractis portis reliquos 750. qui ad vrbem excubabant, introduxit *Gregoras lib. 4.*

Ita Imperium Conſtant. pulſis Gallis poſt an. 58. vel vt alij volunt 63. Græcis reſtituit. Nec multò pòſt in Lugdunenſi Conc. concordiam inter Græcos & Latinos tredecies ſciſſam & refectam redintegrauit. *Cromerus lib. 9. Polon.*

Circa ann. 1258. totum regnum Perſarum, Sultanis diſſidentibus, Haalonus Tartarus eripuit: perſuaſu Haitonis regis Armeniæ, capta Babylone, ſiue Bagdad & Calypha, cuius regnum circiter ſexcentos annos durauerat, nempè ab Omare Mahometis nepote.

Regnum autem Perſarum, cùm extinctis veteribus eorum principibus, fuiſſet penes Saracenos annis 297. & Mahomet vltimus contra aliquos Sultanos & Turcos armaſſet, atque ab iis poſtea regno exutus eſſet, ad Turcos deuenit ann. 1055. per annos 203. vſque ad hunc annum 1258. quo iam penes Tartaros fuit vſque ad an. 1350.

* FESTVM Sacramenti corporis Chriſti inſtituit. *Trith. in Chron. Monaſt. Polyd. de inuent. rer. lib. 6. cap. 8.* Thomas Aquinas compoſuit officium illius feſti cum hymno & proſa, quod miſit ad Vrbanum PP. à quo in præmium retulit columnam argenteam. *Naucler.* Extat inter eius opera.

Centum annis pòſt, Papiæ cœpit luſtratio ſacramenti, qua corpus Chriſti in ferculum fertur. *Chronica Boſsij.* Atque hinc ad reliquas Occidentis partes manauit. præſertim Andegauum, vbi Berengarius fuerat Archidiaconus & Sacramentariam impietatem ſparſerat, vt corporis Chriſti præſentia preces ſint ardentiores, fidei publica fiat profeſſio contra Sacramentarios: debitus cultus Chriſto exhibeatur, qui nobiſcum corporaliter verſari dignatur. Sic olim publicè circumgeſtabatur arca Teſtamenti, manna corporis Chriſti ſymbolum continens. *Ioſ. 6. 1. Reg. 4.* ad pacem & miſericordiam procurandam, ad debitum cultum Deo, qui in arca habitare dicebatur, exhibendum, &c. Sic Iudæi hodie feſto Septembris, quod שמחת תורה dicitur, librum legis circum Synagogam ferunt ſolenniter, adorant, poſteaque in Tebá, deinde in Hecal, ceu armario reponunt [*ſimchat thodah.* id eſt feſtum ſiue lætitia legis, *tèba.* id eſt area *hécal.* templum.]

Fuit humili loco ortus, fertur enim habuiſſe patrem ſutorem veteramentarium: cùm Cardinales non poſſent conuenire ad vnum eligendum ex ſuo collegio, ex Patriarcha Hieroſolymitano creatus eſt Roman. Pontifex. *Plati.*

Diu in Thuſcia, cum Romana curia permanſit, quòd Manfredi Siciliæ regis potentia eccleſia vexaretur: & Gibelini

188.

1261 * Vrbanus 4. Trecenſis an. 3. — 5349

1265 menſ. 1. di. 4. — 5353

Vacat m. 5.

Patriarchis.

Conſtantinopoli Joſepho an. 13.

Hieroſolymis Thoma, poſt quem quis è Latinis ſederit, non literis traditum.

Guelphis essent potentiores.

Misit in Angliam Othobonum legatum, ad componendū intestinum bellum, inter Henricum regem & eius optimates, *Polyd.*

Ioannes Seneca cognomen. Theutonicus primus glossator, vt vocant, Decreti, Hūbertus, Alexander de Villa Dei minorita, Albinus Abbas Ferrariensis, Adamus de Marisco Anglus, Ioannes Episcopus Bosslinensis, Dauid Germanus Vualricus Argentinensis Alberti discipulus, Theodoricus Turingus, Ioannes Bizuntinus Episcopus Adeledinus Sagiensis Episcopus Theologiæ scriptores, vt ferebant illa tempora, doctissimi.

Libera Christi prædicatio per Aphricam à Saracenis concessa. *Blond. lib. 8. Dec. 2.*

Iam Vuingis victis à Boleslao Polonorum Duce, & reliquis ad fidem conuersis, Gnesnensis Archiepiscopus authoritate Vrbani 4. Episcopum præficit an. 1264. *Crom. libro 9.*

HVMANA.

Manfredus Frederici 2. nothus Frederici filios legitimos tollit regni Siculi cupiditate, Henricum iuniorem clam iugulati curat à Saraceno transfuga: Henricum alterum pisce infecto extinguit. Conradum veneno. Sic ex vniuersa Frederici familia tres tantùm restabant. Manfredus iste, Conradus cog. Caputus Antiochiæ princeps, nepos Frederici ex notho Frederico, & Conradinus Conradi veneno sublati filius.

Neapolim occupat. Nonnullos, qui in Germania Conradinum tollant, subornat, cæde nondum patrata mortem illius diuulgat: literis commentitijs demonstratis, ac regna iure successionis sibi vendicat. Præsidia pontificia in Apulia opprimit. Regium nomen vsurpat, Siciliam adiungit. Se munit affinitate Iacobi Arragonum regis, filia Constantia filio eius maximo Petro desponsata.

Carolus Andegauensis ab Vrbano, qui Manfredum anathemate percusserat, attractus: victoriam cum vtroque regno obtinuit. Siciliam paulò pòst amisit, Conradino regna sua repetente, adiuto auxiliatibus copijs Frederici Austriaci Pisanorum, Senensium, & Genuensium, Panormo, Messana & Siracusis exceptis, Conradinum & Fredericum Austriacum in conflictu Marsico postea captos an. scilicet 1268. securi percussit. Vesperarum Sicularum coniuratione Insulam, quam hoc bello recuperauerat, ad extremum perdidit.

Alphonsus 10. cog. Sapiens Hispanię rex, insignis philosophus & Mathematicus Septipartitum opus iuris ciuilis, Hispanorum historiam generalem, librum Thesauri, & tabulas Astronomicas conscripsit. Quater decies vniuersa Biblia cum suis Glossis, inter tot negotia legit. Imperator Romanorum electus fuit, sed recusauit imperium: contentus solo titulo, quem ob eligentium honorem ad tempus in literis suis retinuit. *Vasæus. Tritem. in Chron. Hirsaug.*

Richardus Cornubiæ Comes Regis Angliæ frater, eius loco libens imperium assumpsit, & Aquisgrani consecratus fuit. Cúmque per omnes Regni ciuitates ascendens iter faceret vsque ad Basiliam, & pecuniæ pro adeptione imperij nimis prodigè expensæ: iam iam defecerant, Principes eo relicto omnes ad sua redierunt, tacitè innuentes prædam se hactenus secutos fuisse, non Regem. Qui cernens se Principum auxilio destitutum, commisit Philippo de Falckeistein, & Philippo de Hoenfels ciuitates imperij, assumptaque vxore in Angliam reuersus est, nec vltrà in Alemaniam

Anni mundi.	Principibus.	Ann. Christ.
5349	Michaele 7. Comneno Paleologo cognom. Magno Orient. Imp.	1181
	Existēte Interregno Imperij Occident.	
	Haalono Tartaro Persidis Reg. deinde Abaga Filio, an. 20.	
	S. Ludouico Frāc. Reg.	
	Naakutolab Aethiopū pret-Ioso.	
	Alphōso 10. cog. Sapiēte Hispaniæ an. 25.	
	Henrico 3. Angliæ.	
	Boleslao Pudico Poloniæ principe.	
	Alphōso 3. Portugalliæ reg.	
	Alexandro 3. Scotiæ.	
5353		1265

venit

Anni Christi:		Aoni mundi.	
	189.		venit. *Chron. Hirſaug.*
1265	g Clemens 4. Narbonenſis an. 5. di. 21.	5353	Abaga Tartarus, rex Perſarum contra Melechoio Sultanum Ægypti, cum Armenio R. infeliciter pugnat.
1271	Vacat an. 2. m. 9.	5359	Alexius Cæſar Strategopulus, iuſſu à Michaele Paleologo obiter tentare Conſtantinopolim, eam cepit cum 800. tantùm militibus. *Niceph. Gregoras lib. 4.* Ità Balduino Græcia expulſo Gallorum imperium apud Conſtantinopolim 55. annis obtentum finitum fuit. Illud deinceps Græcis reſtitutum manſit penes familiam iſtius Paleologi. 200. fermè annis donec Mahometes Turca Bizantium occuparet an. 1453.
	Patriarcha. *Conſtantinopoli Ioſepho.*		g OPTIMVS Pontifex, vir nempè ſanctæ conuerſationis, & Prophetico ſpiritu (vt dicebatur) illuſtratus. *Chron. Hirſaug.*
			Bona Eccleſiæ optimè diſpenſauit. Cùm duas filias ex mortua vxore ante Pontificatum ſuſcepiſſet, vni in monaſterio collocatæ. 30. tantum libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine, Clerico nepoti tres præbendas habenti duas abſtulit, ſe dicens Deo, non carni & ſanguini velle acquieſcere.
	Principibus. *Eiſdem Impp. & durante interregno Imperij*		Siculum & Neapolitana regna, quæ, poſt Frederici Imp. necem, Maufredus notthus eius inuaſerat, Carolo Ludouici Regis Francorum fratri addixit, à quo Maufredus & mox alio prælio Corradinus Frederici è Conrado filio nepos interfectus eſt. *Crom. lib. 9 Polon.*
			Carolum D. Ludouici fratrem inunxit Romæ, Siciliæ & Hieroſolymorum Regem, ea lege vt in ſingulos annos 48. millia aureorum (Naucler. 40. mil.) nomine tributi penderet *Platt. Blond. lib. 8. dec. 2. Æmil.*
			Hoc Pontifice Guelphi reuixerunt, Duce Carolo quodam.
	Iiſdem quoque in Perſide, Francia, Hiſpania, Anglia, Polonia, Portugalia, Scotia regnantibus.		D. Ludouicus Frãco. Rex, ſignatus cruce, relicta Regni adminiſtratione, Simoni Neelæ & Matthęo Vindocinenſi Abbati D. Dionyſij, cum tribus filiis, Ioanne Philippo & Petro, magna claſſe comparata traiecit in Africam, ſecundo dimicaturus contra Saracenos: ſed anno proximo Carthagine expugnata, Tuneto obſeſſa, & Ioanne Triſtanne priore filio defuncto, ipſe ex alui profluuio (alij peſte) obiit ad 8. Cal. Septemb. an. 1270. *Gagu. lib. 7 & Æmyl. Blond. lib. 8 dec. 2. Palmer. in Chron.* Bonifacius eum inter ſanctos retulit. *Gaguin. lib. 7.*
			Margarita eius vxor, ſanctitatis viri defuncti æmula, ſe totã Deo vouit, ac Lutetiæ ſuburbanum cœnobium Franciſcanarum extruxit.
			Quemadmodum ab eius viro D. Ludouico, cœnobia Sanctæ Catharinæ Valliſcholarium, Maturinorum, & Sanctæ Crucis Guilelmitarum Lutetię fuerant poſita.
			Deſyderius Longobardus, multis ſcriptis impugnauit ordines mendicantium: contra quem D. Thomas lib. contra impugnantes religionem, cap. 6.
			Tartarorum duces quidam in Aſia, religionem Chriſtianam ſuſceperunt, & magnas res in Syria & Perſia ſociis Armeniorum regibus: contra Saracenos & Ægyptios aliquandiu geſſ. runt. E quibus vnus Caſſanus, ſucceſſoribus ſuis Perſarum regibus nomen dedit. *Crom. lib 9. Polon.*
			Ioan Naamlach de familia Dauid Æthiopicum imperium, quod Presbyteri Ioannis vulgò dicitur, maioribus ſuis ereptum, ante trecentos triginta tres annos à ſtirpe reginæ Treddagaber, ope optimatum, qui res Sabæ prouinciæ gubernabant, recipit, & ex Axuma prouincia in Sabam transfert. *Victorius Reatinus de Regibus Æthiopiæ.*
			Nicolaus Paulus & Maffeus Veneti, cum Chogotalo nobili Tartaro, à Cobila Tartarorum 6. Camo ſiue Imperato-
1266	*DVO Concilia plurimorum ſacerdotum celebrantur in Anglia, per Othobonum Apoſtolicum Legatum, de rebus ad religionẽ pertinentibus, quibus etiam nunc in Anglia vtitur. Polyd. Virgil. lib. 16. Angl. hiſt.*	5354	
	alterum fuit. { *Northantoni.* / *Londini.*		

re destinantur ad Pont. Clementem : vt mittantur, qui Tartaris legem Christi prædicent. *M. Paulus in suo libro.* Cobilam tandem sacro baptismo fuisse initiatum tradit *Hayto Armenius.*

Anni mundi. 5359 5364

HVMANA.

1268. bellum rusticum in partibus Hollandiæ ad delendos nobiles, seque asserendum in libertatem : quod dissipatum est industria Traiectensis Episcopi, & Comitis Geldrensis, multis captis, plurimis occisis *Chron. Hirsaug.*

1269. Collegium Quæstorum siue Thesaurariorum, à Guielmo de Saana, Ecclesiæ Rothomagensis Thesaurario: Lutetiæ conditur.

1270. Franci & Carolus Siciliæ rex, Tunetum in Africa capiunt, captiuos Christianos liberos faciunt, in omnibus regni ciuitatibus monasteria construunt, *Chronic. Martini. Gaguin. lib. 7. Æmil. lib. 7 Continuatio historiæ sacræ lib. 4. cap. 17.*

In Corandino, Frederici è Conrado filio nepote, illustriũ Sueuiæ Ducum genealogia defecit, in qua Romanum imperium plusquàm centum & viginti annis tutò quiescens, incrementa sui accepit. *Chron. Hirsaug.*

Philippus D. Ludouici filius, in Africa Rex salutatus, post leges barbaris datas, tributúmque impositum, exercitum in Galliam reduxit, regnauitque an. 15.

ELECTVS est Viterbij post triennij ferè vacationem, cùm duntaxat esset Leo diensis Archidiaconus, ac eo tempore in Asia cum exercitu Christianorum, contra infideles pugnaret *Chron. Hirsaug.*

Sapiens & integer. Vniit Latinam Ecclesiam cum Græca, & vt fieret continua expeditio in Saracenos contendit, *Vuicelius.*

In Concilio Lugdunensi Rudolphus confirmatus est Imperator, quòd nollet ire Romam, pto imperij corona, dicẽs: Multorum Alemanorum Reges Italia consumpsit, non ibo Romam. *Chron. Hirsaug.*

In eodem, Minores 25. annis à cura Parochialis Ecclesiæ exclusæ sunt. *Ca licet canon. de Elect lib. 6.*

D. Thomas Aquinas obiit ætatis quinquagesimo, dũ Lugdunum ad Concilium euocatus proficisceretur. *Mater hist.*

Emerserunt ex Italia Flagellantes hæretici incerto auctore, qui vagantes per Germaniam & Gallias, semetipsos flagellabant, & prædicabant multos errores : vt Aquam benedictã nihil plus habere efficaciæ, quàm non benedictam: Euangelium finem accepisse post aduentum suæ sectæ præferebant suam flagellationem Martyrio, &c. *Vern. Luxemburg. & Alphons. lib. 3. cont hæret.*

Magna pars historicorum Philippum Francorum regem cognominat audacem, sed tanta fuit morum & animi lenitate, vt merito potuerit appellari Lenis At fortasse quod dicebatur de Philippo Duce Burgundiæ, qui fuit vir strenuus & forti animo, ipsi imprudenter traxerunt ad Philippum Regem Francorum. 5367

Michael Paleologus Imperat. Græcos nolentes Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ fidem ac ritus recipere, variis modis mulctauit, bonorum publicationibus, relegationibus carceribus, excæcationibus, flagris, mutilationibus, & alijs similibus pœnis. Becum Constantinopolitanum Patriarchã, virũ excellentis ingenij & doctrinæ, suo edicto aduersantẽ, cũ omnibus ferè ipsius consanguineis coniecit in teterrimos carceres. *Niceph. Gregoras lib. 5.*

Paulò pòstipse Becus, postquam librum sibi ab Imperatore missum (quem ante 25. annos, cum ea quæstio agitata esset

190.

h GREGORIVS 10. Placentinus, an. 4. mens. 2. dies. 10.

Vacat di. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Iosepho cogno. Beco, deinde Ioanne an. 10.

Principibus.

Michaele 7. Comneno Paleologo Orient. Imp. Post finitum interregnũ Imperij Rudolpho an. 19 Occid. Imp.

Abaga Tartaro Persidis. S. Ludouico Frãc. Reg. & post eum eius filio Philippo 3. Audace an. 15.

Icun Nuamlac Æthiopum pret-Ioso.

Alphonso 10. cog. Sapiẽte Hispaniæ.

Hẽrico 3. Angliæ, deinde Eduardo 4. dicto 1. an. 34.

Boleslao Pudico Polonorum principe.

Alphonso 3. Portugalliæ reg.

Alexandro 3. Scotiæ.

Anni Christi. 1271 1274

DECIMVM quartum generale concilium Lugdunense secundum, pr. side Rom. Pontifice, Episc. 500. Abbatum 60. & aliorum minorum prælatorum & sacerdotum ferè 1000. Pro terra sancta recuperanda (hac de re nihil fuisse definitum ait Ioan. le Maire) & contra Græcos de processione S. Spiritus à filio. Interfuerunt Græcorum & Tartarorum legati (Guiled. Nang & Gregoras) & si Tritemio credimus, Michael Paleologus Imp. Græco-

1273 vel 1272

Anni Christi. | Anni mundi.

rum, cuius auctoritate etsi repugnantibus pluribus Græcis (Nicephorus Gregoras lib. 5. Pachymeres lib. 5. conciliata est quidem (siue per eum siue per legatos) decima tertia (Trith. in Chron. Monast Hirsaug) vnio siue concordia vtriusque Ecclesiæ, sed ea non diu durauit, sicut nec præcedentes. Gaguinus lib. 7. Æmyl. lib. 7. Tom. 3. concil. Blond. dec. 2. lib. 8. Plat. Palmer.

esset, ex multis sacræ Scripturæ & sanctorum patrum libris pro Latinis collegerat Nicephorus Blemmydes) diligenter expendisset, & cum sanctorum libris, ex quibus Blemmydes ea excerpserat, ad verbum contulisset, mutata sententia restituitur suæ dignitati, & deinceps sit ab intimis consiliis Imperatoris, adeo vt sine eo nihil prorsum gereretur. *Niceph. Gregor. lib. 5.*

Qui an. circiter 1270. partem Imperij Vncami Preto-Ioannis à Tartaris ante 100. an. confecti, sub Cobila 6. Cham regebat, de Vncami stirpe quartus erat, Rex & Sacerdos Georgius. *Ex. M. Veneto.*

An. 1274. Boleslao gentis Regè quatuor milliaribus à Cracouia, Poloni duros salis lapides effoderunt, præcipuas regni opes. *Munst. lib. 4 Cosmog.*

Petrus 3. Regum Aragoniæ primus, per mortem Maufredi soceri sui: fit rex Siciliæ: *Vasæus.*

192.

1276 | 5364 | i INNOCENTIVS 5. Burgundus, Tarétasiensis. mens. 6. di. 2.

1276 | 5364 | i ABSENS eligitur & primus ex ordine Prædicatorum, fit Romanus Pontifex. Anteà vocabatur Petrus de Tarantasia & erat doctor Theologus, qui super libros 4. sententiarum & epistolas Pauli scripsit: vir optimus, de quo omnia bona sperabantur: Amator publicæ tranquillitatis. *Trith. in Chron. Monast. Volater. lib. 21. Plat.* Alij volunt eum fuisse Longobardum. *Fascic. temp.*

Vacat di. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo.

Principibus.

Eisdē Imperantibus & regnantibus.

Alexandro 3. Scotiæ.

Philippus Cancellarius Parisiensis, Thomas à Cantiprato, Richardus Mediauillanus minorita Anglus, Albinus Bononiensis, Ioannes Valensis, Guilelmus Arronius, Godofridus seu Cuiardus Episcopus Cameracensis, scriptores Theologici.

Philippus Tudertus ciuis Florentinus, ordinem seruorum Beatę Mariæ redegit ad formam. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4. Sabel. Ennead. 9. lib. 7.* Honorius 4. eum confirmauit.

HVMANA.

A Rudolpho Imperatore procreatus est Albertus Dux Austriæ, qui & post Adolphum fuit Imperator, à quo domus Austriaca, ad hunc vsque diem imperio fruens. *Chron. Hirsaug.*

Ducatus enim Austriæ, mortuo sine liberis Duce illius, cum Comitatibus Stiriæ, Tirolis, & Carinthiæ vacabat. *Ibid.*

Quin & Rudolphus Odacharo Rege occiso in bello, Boëmiæ regnum suæ ditioni subiecit, deinde regnum Burgundię *Ibid.*

Omnia castella & latibula latronum, qui fuerant multiplicati, quòd nullus esset Imperator, motus prædonum reprimens: ideóque omnia gererentur per tumultum sine lege, sine ordine, pro lubitu, destruxit *Ibid.*

1286. Cancellarium suum in Italiam misit, qui accepta pecunia, populos omnes liberos faceret. *Ibid. de quo suo loco.*

192

1276 | 5364 | k ADRIANVS 5. Genuensis mens. 1. di. 9.

k MORITVR Viterbij ante consecrationem suam. Reuocauit constitutionem Gregorij 10. de Conclaui, quam reuocationem & Ioannes 21. successor confirmauit. Atque ita sine conclauis reclusione sequentes pontifices Nicolaus 3. Martinus 4. Honorius 4. Nicolaus 4. Cælestinus 5. creati sunt. Cælestinus verò 5. renouauit, deinde Bonifacius 8. successor, qui & in librum 6. decretalium eam retulit. A quo deinceps tempore, Cardinales in conclaue recluduntur. *Ioan. Andreas ca. Vbi Periculum.*

Vacat d. 28.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne 10.

Principibus.

Iisdem Impp. & regnāt.

Rudolphum Imp. in Italiam vocauit ad comprimendam Caroli Siciliæ regis insolentiam, qui oblitus beneficiorum Innocentij quarti, qui regnum legitimis hæredibus Conrado & Corandino filio eius ablatum, ipsi contulerat Romæ

omnia pro arbitrio gerebat, Deo iniuriam illi factam vindicante. Verùm Rudolphus Boemico bello distentus, Pontifici satisfacere non potuit. *Chron. Hirsaug.* — *Anni mundi.*

Haito postquam multa bella confecisset contra Tartaros, Persas, Malec Sultanum siue Calipham Babylonium & Melechdaer Soltanum Aegyptium, ac per annos 45. eos quinque memorabilibus prælijs superasset. 1. in Pamphilia. 2. in Seleucia, tribus reliquis in Perside, Præmonstratensem ordinem in Cypro professus, & Macarij nomen sortitus, anno 1273. in Domino moritur. *Ex historijs Armeniorum.*

HVMANA.

Tiuo eius filius, Rex Armeniæ, ab Emerico Lusignano Cypri Rege, & Villarelo Templariorum magistro, suppetias contra Mahometanos obtinuit. *Ibid.* 5364.

l VIR literatus, sed in rebus gerendis parum prudens. Moritur Viterbij, noua super eum camera ruente. In Philosophia & Medicina eruditissimus erat, & multa scripsit, è quibus summula quædam extat, quam Thesaurum pauperum appellant, medicinæ non inutilis. *Chron. Hirsaug.* 5365.

Sub eo damnantur, qui asserebant Christum & discipulos nihil habuisse, ac in his, quæ habuerunt, nullum obtinuisse ius. *In Extrauag. cum inter nonnullos de Verborum signific.*

Sub eodem damnantur, errores Ioannis de Poliaco doctoris Parisiensis. *In extrauag. communi Vas electionis.*

Pontifices qui idem nomen habent variè apud historicos numerantur, sed in his, qui nomen Ioannis obtinuerunt, tanta est in numerandi ratione confusio: vt vix quicquam certi liqueat, adeò vt quod de vno dicendum erat, sæpe imprudenter à multis alteri tribuatur. Qui faciunt Ioannem 17. Schismaticum, hunc nominant 20. qui verò illum inter pontifices adscribunt, & simul numerant Ioannem illum 8. si dijs placet, fœminam, vocant ipsum Ioannem 21.

HVMANA.

Mortuo Duce Austriæ sine liberis, Rodulphus Imperator ex concilio principum dedit eum Ducatum filio suo Alberto, quem eius successores etiam hodie possident. *Truh. in Chron. Monast. Hirsaug. & Vuolfang. Lazius.* 5365

m NVNQVAM sacrificabat, quin lachrymas funderet. Sacerdotia non nisi idoneis conferebat. Notarios & tabellliones curiæ Romanæ, vt pestiferos sustulit. Gregorium 10. & Ioannem 21. imitatus. 5369

HVMANA.

Dionysius rex Portugalliæ sextus 44. oppida partim instaurauit, partim à fundamentis struxit. *Vaseus.* Agricolas appellabat nerues Reipub. vnde & eis consulebat. *Idem.*

Ordines militum Christi, militum S. Iacobi, & militum Cistercienſis de Auys aduersus Mauros instituit.

Rodulphum Hasburgensem quidam tradunt, ciuitatibus Italicis imperij iura vendidisse.

An. 1280. Turci, qui à Tartaris attriti fuerant, resumptis animis reuersi ad latrocinandi consuetudinem, reliquias imperij Græci in Asia comminuunt: terras subactas in Satrapias 7. partiuntur, à mari Pontico & Galatia vsque ad mare Lycium & Carium, fluménque Eumedontem.

Caramannus Alismeius Phrygiam & Antiochiam, Satranus Ioniam, Sanson Magnesiam, Prienen & Ephesum, Calames & Cerasus filius Mysiam. Ottomanus Bythiniam 5353

Anni Christi.

193.

l IOANNES 21. (alijs 20 alijs 22.) Lusitanus Vlyssiponensis mens. 8. 1276 1277

Vacat m. 6. d 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne 10.

Principibus.

Iisdem Jmpp. & regnat.

149.

m Nicolaus 3. Romanus, *ob vitæ integritatē vulgo dictus* Cōpositus, 1277 1281

an. 3.

mens. 8. di. 15.

Vacat m. 5. d. 20.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne 10.

1285

Anni Christi. | Principibus. | Anni mundi.

Eisdem Imperãtibus & regnãtibus, & post Alphonsum Portugalliæ Dionysium, an. 46. Icum Nuãlac Æthiopiæmox Iacba-bazeon an. 9.

CONCIL. Cantuariense, præside Archiepiscopo, ad cõfirmãdã statũ religionis. Polyd l. 17 Ang. hist.

195.

1281 n Martinus 4. Turonensis, an. 4. mens. 1. 5369 5373

1285 Vacat di. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo, deinde Iosepho iterũ mens. 1. Mox Georgio siue Gregorio an. 6. mens. 6.

Principibus.

Michaele Palæologo Orient Imp. Abaga Tartaro Persidis, deinde Tangadore an. 2. Argone an. 4. Rodulpho Occid. Imp. Philippo 3. Franc. Rege. Iacba bazeone Æthiopiæ pret. Ioso siue Gelal. (id est dominus vnus.) Alphonso 10. cog. Sapiente Hisp. deinde Sancio 4. an 8. Eduardo 4. dict. 1. Angliæ. Lesco Nigro Polo. principe Dionysio Portugalliæ Reg. Alexãdro 3. Scotiæ.

1283 *CONC. Herbipolense, præside Legato Apostolico à latere, multorũ Episcoporum, Abbatum, præsentibus Rodulpho Imp. Principibus Ducibus & Comitibus, vbi inter alia Legatus nomine Papæ contributionem decimi denarij à clero, & Rex ab vniuerso populo exigere cœperunt. Trite. in Chro. monasterij Hirsaug. At Munsterus in Cosmog. refert ad an. 1287.* 5371

196

1285 o Honorius 4. Romanus an. 2. di. 1. 5373

1288 Vacat m. 10. 5376

Patriarcha.

Constãtinopoli Georgio

thiniam, Amuriada à Sangaro flu. vsque ad Paphlagoniam sibi distribuunt.

Cæteris oppressis se quatuor familiæ extulerunt, Assumbei Candelori, Caramanni (hinc Cilicia Caramanniæ nomen accepit) Ottomani.

Candelori Sinopen regionem circa pontum, Caramanni Ciliciam cùm obtinuissent, diu Ottomanis restiterunt. Victi confugerunt ad Assumbeum, qui Cappadocum terras & minorem Armeniam possidebat, ex cuius stirpe natus est Vsumcassanus: qui regnum Persicum inuasit postea.

Iacobus Meyerius ad ann. 1278. suum Chronicon Flandriæ deduxit.

Siculi impatientes libidinis & insolentiæ militaris Gallorum, communicatis consilijs, cum Nicolao 3. qui Carolo infensus erat, & Palæologo Byzantino Imp. qui Gallos nuper ex vrbe eiecerat, & Petro Atragonio, coniuratione facta an. 1281. die Paschæ ad pulsum campanarum conuocantium ad vesperas, omnes Gallos ad vnum supra octo millia, cum vxoribus etiam grauidis, intra duarum horarum spatium contrucidarunt Vnde prouerbium, VESPERÆ SICILIANÆ, seu Vesper Siculus, de subita cæde. *Æmyl. lib. 7.* Soli illi superfuerunt, quos Spirlinga arx munitissima protexit.

Deficiunt Siculi ad Petrum Aragonium regem, (cui Regnum Siciliæ debebatur iure dotis Constantiæ vxoris, filiæ Manfredi: quem Carolus vita & regno spoliauerat) qui ad Hipponem Africæ armata classe, euentum Siculæ conspirationis præstolabatur: propterea à Nicolao 3. Roman. Pontifice hostis Ecclesię iudicatus. *Amyl lib. 7. Plat. Blond. lib. 8. dec. 2.*

n FVIT vir sanctissimus, adeo vt cæci, muti & claudi, ad eius sepulchrum sanitatem recuperarint. *Trith. in Chron. monast. Hirsaug.*

Italicis bellis indignè implicitus, semper tamen pacis expetens. Sub hoc insaniuerunt Vrsina & Annibalica factio. *Vuicelius in Epitome.*

Martinus Polonus à Beato Petro incipiens, vsque ad Honorium quartum, vitarum opus edidit.

HVMANA.

Tangador Tartarus Persarum Rex, relictis sacris Christianorum ad Mahometem defciuit, ac se Mahomet Cham appellari iussit. Quin & Christianos persecutus est, clausis eorum templis: Quæ postea successor Argon aperuit, Christianos mirè complexus.

Eldad Danius Hebræus historicus scripsit suam historiam, de Iudęis Clausis in Æthiopia, circa annum Domini 1283. qui iuxta rationem numerandi Hebræorum, est an. orbe cõdito 5043. *Ipse ad finem sui libel.*

o VIR, bonus & integer, scientiæ & honestatis verus amator. *Chro. Hirsaug.*

Cardinales habere noluit nisi paucos, ac eos non minus bonos, quàm doctos. *Vuicelius in Epitome.*

Ordinem Carmelitarum (qui sic dicti sunt à Carmelo monte Syriæ) mutatis chlamydibus virgulatis, siue versicoloribus in albas, confirmauit & reformauit. *Plat. Trith. in Chron.*

Ordinem Eremitarum sancti Augustini, Lutetiæ Parisiorum nondum receptum confirmauit. *Trith. in Chron.* Sunt autem, vt id obiter dicam, præcipui quatuor Ordines probatissimi: quorum cæteri omnes sunt veluti appendices, Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, sanctorum patrum. *Volater. lib. 21 Geograph. Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4.*

Vacat sedes 10. menses ob ægritudinem Cardinaliũ, qua apud S. Sabinam correpti sunt.

S. Rochus Narbonensis, Guilelmus Durandus Miniatensis Episcopus, auctor Rationalis, Gilbertus Magnus Anglus Ægidius Biturigensis Archiepiscopus, Guilelmus Lugdunensis Archiepiscopus, Ioannes Genuensis, Ephrem (alius ab Eremita) Græcorum historicus Arlothus generalis Minoritarum, Guido Bononiensis Archidiaconus, Nicolaus Cabasilas Dyrrachij Episcopus Ecclesiastici viri & Scriptores.

Geraldus de Aluernia, Chronicon Abbatũ Cluniacensiũ ad annum 1287. protraxit.

Raymundus Lulius Catalanus Monachus Tuneti in Africa, multa scripsit de rebus nimium curiosis: in eius libris adnotati fuêre plusquam quingenti errores à Petro Terracensi Archiepiscopo: vt Deum plures habere essentias, (tale quidpiam hodiè asserunt noui Trinitarij in Polonia) Patrem priorem filio: Spiritum sanctum conceptum ex patre & filio, &c. quæ tamen omnia, hæretica & plusquam diabolica audacia, asserebat se à Christo sibi apparente in forma crucifixi, in quodam monte accepisse, vt totum orbem à tenebris, quibus detinebatur liberaret. *Bernard. Lutzẽburg. in catal. hæretic.*

HVMANA.

Palatium Parisiense (vbi Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum sedentarium fecit) extructum est à Philippo Pulchro, Engerrano Marinio fisci præfecto, illud opus in insula regiæ vrbis vrgente. *Aemil. lib. 8.*

Parlamentum quoque Tholosanum, Occitanorum gratia rex idem instituit. Quo regnante bellum sacrum in Oriente, Ptolomaide à Sultano capta, finitum est. *Idem.*

Collegium Scholasticorum Choleticum Lutetiæ instituitur à Ioan. Choleto natione Picardo Cardinali. *Mater historiarum.* 5379

Ioanna Nauarrorum regina, Philip. Pulchri vxor Gymnasium Campanum, vulgo Nauarricum, Parisijs extruit & locupletat. *Ibid.* 5382

Eodem tempore collegium Cardinalitium, Ioannes Monachus natione itidem Picardus Cardinalis posuit.

1283. Rodulphus Imper. cùm circa Moratum ab equo deiectus fuisset, in lacum insiliit armatus, ac miro robore corporis euasit. Cùm inde Friburgum delatus esset, copiis collectis ex omni Sueuia, illud & Heluetios Comiti Sabaudiæ, cui erant subditi, eripuit. *Blond. lib. 8. Dec. 2.* & multa alia, *Chron. Burg.*

1286. Pecunia populos Italię liberos fecit. Lucensenses ob eam rem duodecim millia nummûm persoluerunt, Florentini sex millia. &c. *Chron. Hirsaug.*

1287. Vuernerus puer Christianus, à Iudæis furtim raptus occiditur: acubus & cultris, ad excipiendum eius sanguinẽ, in oppido Vuesaliensi iuxta Rhenum: qui postea, tanquam martyr signis claruit multis. *Ibid.*

Philippo Comiti Sabaudiæ, cui Rodulphus multa eripuit, successit Amadęus, à rerum magnitudine Magni cognomen adeptus.

Philippus Pulcher, rex quoque fuit Nauarræ an. 36. propter vxorem. *Vasæus.*

p PRIMVS Pontifex è Franciscanorum ordine. Nam errant, qui scribunt Honorium 4. fuisse minoritam. Vir bonus, amator religionis & pacis. *Chron. Hirsaug.*

Quo tempore Gibelini & Guelphi in Italia in se ardebant, & Soltanus in Asia Christianos crudeliter opprimebat.

Anni mundi

Anni Christi

siue Gregorio.

Principibus.

Michaele Paleologo Orien. Imp.

Argone Tartaro Persidis, deinde Regayto an. 6 Rodulpho Occi. Imp.

Philippo 4. Pulchro an. 28. Franc. Reg.

Iacha Hazeone Æthiopiæ Belul.

(Belul *duæ sũt dictiones,* Bel *dominũ sonat* El *verò vnum, id est solum.*)

Sanctio 4. Hispaniæ.

Eduardo 4. dicto 1. Angliæ.

Lesco Nigro Polo, principe.

Dionysio Portugalliæ.

Alexandro 3. Scotiæ.

197.

1281 p Nicolaus 4. Asculanus an. 4 mens. 1. di. 8.

1284 Vacat an. 2. m. 3. d. 2.

Patriarcha.

Constãtinopoli Georgio siue Gregorio, deinde Athanasio an. 4.

Principibus.

Eisdẽ Imperantibus & post Rodulphum Astaulpho seu Rodulpho an. 6. Impp. & regnantibus.

Regayto Tartaro Persidis, deinde Baydone, an. 4.

Sanctio 4. Hispaniæ, deinde Ferdinãdo 4. an. 13.

Iacha Hazeone Æthiopiæ pret-Ioso, mox eius liberis Baarsada, Esbrahad, Cadem saghed, Vdim Raab, an. 15.

Anni Christi. | Eduardo 4. Angliæ. Lesco Nigro Poloniæ principe, deinde Præmislo, qui regium titulum repetiuit an. 6. Dionysio Portugalliæ. Alexãdro. 3. Scotiæ deinde interregno annorũ sex, ob Anglorum irruptiones.

Anni mundi. | primebat.

Mulech Sapherapes Saracenorum Soltanus (hoc est, Imperator) non quidem Aegyptius, vt quidam putant, sed Babylonius, Tripolim, Tyrum, Berithum, Sidonem & Ptolemaida, nobilissima emporia, quæ sola tunc à Christianis tenebantur, ferro & igne vastauit: altercantibus inter se de finibus, iamdudum per 30. annos Venetis, Genuensibus, & Pisanis. *Æmyl. libro octauo Plati. Blond. libro. 8. dec 2. Fasciculus temporum.* Ietà diffidentibus inter se Christianis amittuntur omnes portus Asiatici. Tuncque finitum est bellum Sacrum in Oriente.

Miraculosè per vxorem filiam Haytonis Regis Armeniæ, Mangu Cham Tartarorum à Cingis Cham quintus, conuersus baptizatúsque est, cum fratre Allan siue Hielon & tota familia. Deinde Allan exercitum in Palęstinam duxit, habens in vexillo Christi crucifixi effigiem: contra Cathos Melechmees, vt Hierosolymam reciperet *Guil. Nangiac.*

1191 CONCIL. Londinense ad Vuest. monasterium iussu Eduardi Regis. Eo in Concilio publico edicto, iussi sunt Iudæi de Anglia in perpetuũ exire: cautũ est etiam, vt nemini liceret dare prædia collegiis monachorum sine Regis permissu: neue monachis aut aliis sacerdotibus emere possessiones, idque ne eiusmodi possessiones cœnobiorum aliorúmue sacerdotiorum dotes fierent. Eam Legem ad Manumortuam vocarunt, quòd res semel datæ collegiis sacerdotum non rursus venderentur magis, quã res mortuæ. Durat in hodiernum diem. Polyd. Virgil. lib. 17. Anglic. hist.

5397 Mox redierunt Tartari ad priscam impietatem. Vnde hodie sunt Mahometani vel potius Sagomorbarei. Nam habent Sagomorbar Cham pro magno propheta, vt Turcæ Mahometem, qui de Deo vno & de Politia & moribus aliqua eis dictata reliquit, inter quæ est edictum, quod vsque hodie iurant successores Cingis Cham, de non affligendis Christianis, neque tributo ab eis exigendo copiosiore, quam à reliquis.

Hielon pulsis quidem Saracenis, potitus est regno Syriæ & Hierusalem circa an. 1290 At triennio post Soltanus Babyloniæ illud accepit. *Continuat. Nangiaci. Sabel. Ennead. 9. lib 7.*

Adhuc viuebat & scribebat Nicolaus Lyranus. *Ipse in 2. cap. Esaiæ.*

HVMANA.

Inter Philippum Regem Franciæ & Eduardum Angliæ erat capitale odium, quod fuit causa secundi belli Anglici seu Francici: & multorum malorum. *Polyd. lib. 17. Ang.* quo per Carolum Valesium Pulchri fratrem, Aquitania ditioni Francię adiungitur.

1291. ASCHAFFENBVRgense prouinciale, præside Gerardo Archiepiscopo Moguntino cum 7. suis suffraganeis, Abbatibus & presbyteris, vbi multa vtilia de negotiis Ecclesiasticis statuuntur. *Trithem. in Chron. monast.*

5380. Angliæ rex Adulphum Imp. pro centum millibus Marcarum argenti, ea conditione in auxilium vocat, vt diuisa inter Imperij principes pecunia, communiter ei contra Francos assisteret. Quod non est assecutus, quia Adulphus acceptam pecuniam in priuatos vsus conuertit. *Chron. Hirsaug.*

Ferdinandus 4. Hispan. mortuus dicitur die sibi dicto à duobus, quos iniustè tanquam homicidij reos, occidi iusserat. *Vasæus in Chron Hispan.*

5382 1294 q S. CÆLESTINVS 5. Eserniẽsis, mens. 5. di. 7.

Vacat d. 10.

Patriarcha. Constantinopoli Joanne vndecimo an. 6.

q PERCANNAM deceptus est voce tanquam cœlitus missa intonantem, vt desereret Pontificatum & Bonifacium institueret. Sedisse biennium aliqui scribunt.

Instituit ante Pontificatum ordinem S. Benedicti in Montibus. *Guliel. Nangia. Polyd. lib. 7. de inuento. cap. 2.* Eum confirmauit Bonifacius 8.

Fertur edixisse, Ne deinceps Romani Pontifices & Cardinales vehérentur equis & mulis, sed tantum asinis, Christi, cuius haberi vellent vicarij, exemplo. *Mater histo.*

Cùm rebus agendis parum idoneus haberetur, persuasus est vt Pontificatum resignaret, itáque coram omnibus in Consistorio, mitram, annulum & Sandalia deponens, Pontificatu se liberè abdicauit., *Platin.* Relatus est inter Diuos à Clemente 5. *Blond. 9. dec. 2. & Mater Histor.* vel à Ioanne 22. *Palmer.* vel à Viennensi Concilio. *Ioannes Meyerus.*

S. Nicolaus Tolentinus tunc obiit: qui catalogo Sanctorum adſctiptus eſt ab Eugen. 4.

HYMANA.

Michael 7. Comnenus Palæologus cognomento Magnus obiit anno ſui impetij 35. ſed quòd ad Eccleſiam Romanam deſciuiſſet priuatus eſt, etiam à proprio filio Andronico, ſacra ſepultura. *Nicephorus Gregor. libro quinto Æmylius libro octauo.*

Angli Normaniam & Aquitaniam inuadũt, capto clauſtro Blauiæ, & duobus aliis oppidis circa Burdegalam, à cuius acceſſu propulſantur per Radulphum Neela magiſtrum Equitum. Proditione ciuium in deditionem accipiunt Baionam vrbem, *Guilel Nang.* Sibi Adulphum Imp. & Guidonẽ Flandrum ſociant. Hinc bellum inter Francos & Flandros per annos quindecim.

Sub an. 1295. iam tertiò Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia ſpoliati & exacti ſunt. Quam exactionem ipſi appellant גלח, quòd ea contigerit 55. anno poſt quintum mundi conditi millenarium, & in aliquando ילף, quòd anno 136 poſt illam Philippi Auguſti eiectionem quæ incurrit in annum 1190 falluntur qui in hac R. Salomonem fuiſſe aiunt. Nam ille eſt antiquior Abben Ezra, qui ſe vixiſſe ſcribit ſub annũ mundi 5000. i. Chriſti 1240. Itaque eum relego ad illam priorem.

Pulſi Iudæi migrarunt in Germaniam. Quare Iudæos Germanos eſſe de radice ſiue trunco Francorũ ſcribit Elias in Tisbi, Rad. נרכץ vicit — 5382

Caſanus Tartarus Perſarum rex Sultanum Ægypti ſub an. 1300. vicit. — 5391

I INSTITVIT duplex maius (vt vocant) in Feſtis 12. Apoſtolorum, 4. Euangeliſtarum, & 4. Doctorum Eccleſiæ Plati.

Fertur fuiſſe auctor illius orationis Eccleſiaſticæ, Aue virgo glorioſa &c.

Aliquot epiſtolas Romanorum Pontificum, quas vocant Decretales, in quinque Libros per tres doctiſſimos viros, Guilelmum Ebredunenſem Archiepiſcopum, Berengarium Epiſcopum Biterenenſem, & Richardum de Senis, iuris vtriuſque doctorem, digeri curauit, eáſque ſub nomine Sexti libri Decretalium in Concilio Lugdunenſi confirmauit, & legi in Scholis ac in iudiciis obſeruari mandauit. *Præfatio libri ex Decret. Paulo aliter Volater. libro 22. Anth.* Sextum inquit, Decretalium iuuante Dino Mugellano compoſuit.

Luſtralem annum ſiue IVBILÆVM, centeſimo quolibet anno, celebrandum primus inſtituit, anno 1300. *Platin.*

Ingentia bella in Italia excitauit. Excommunicauit regem Gallorum Philippum, & totum regnum donauit Alberto Auſtriacæ domus Cæſari. Captus eſt poſtremò Anagnæ in paterna domo dormiens, nihilque tale metuens, indéque Romam perductus in carcere periit. Atque hinc dicitur, Intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, mortuus eſt vt canis. Quod tamen falſò & temerè vſurpatum à maleuolis, & principum aſſentatoribus pleriique exiſtimant, quoniam Platina, valde alioqui pronus ad notandas Pontificum maculas, nihil tale retulit, ſed nec alij, qui eorum vitas deſcripſere. Vnde & eum laudant, tanquam Eccleſiaſticæ libertatis æmulum, Imperatoribus Regibũſque ſua poteſtate abutentibus formidabilem. Sed & Philippus Rex, cuius opera captus fuerat — 5353

atque

Anni mundi

Principibus.
Michaele 7. Paleologo Orientis Imp.
Caſano Tartaro Perſidis an. 6.
Adulpho Occidẽtis Imp.
Philippo. 4. Pulchro Franc. Rege.
Baarſarda cum quatuor fratribus Æthiopiæ præt. Ioſo.
Ferdinãdo 4. Hiſpaniæ.
Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.
Premiſlo Poloniæ.
Dionyſio Portugalliæ.
Interregno Scotiæ.

199.

1 BONIFACIVS 8. Anagninus, ex nobili familia Caietana, an. 8 menſ. 9. di. 17. — 1294 — 1303

Vacat d. 10.

Patriarcha.
Conſtantinopoli Ioanne 11. deinde Athanaſio iterum an. 8. contra quẽ an. 1305. Hugolinus Latinus ſedit.

Principibus.
Andronico Paleologo ſeniore, ſiue maiore filio Michaelis an. 37. Oriẽt. Imp.
Caſano Tartaro Perſidis deinde Cambagagano.
Ottomano 1. Turcorum Imp.
Adulpho & poſt eũ Alberto 1. an. 10 Occid. Imp.
Philippo 4. Pulchro Franc. Rege.

Anni Chriſti

Anni Christi

1271 *Baarsarda cũ 4. fratribus Æthiopiæ pret-Ioso. Ferdinando 4. Hisp. Eduardo 4. dict. 1. Angliæ. Præmislo Poloniæ, deinde Vladislao Loctico ann. 3 Vuenceslao Boemo an. 5. Dionysio Portugalliæ. Interregn. Scotiæ, deinde Ioanne Balliolo an. 7.*

Anni mundi.

atque interierat, Deo vnctum suum vlciscente, nunquam deinceps prosperè se habuit: vt ab aliquo Episcopo prædictũ fuerat.

Malè tractauit Gibellinos, qui iidem Columnenses & Albi, vt contrà Guelphi Nigri dicebantur. Vnde ad Porchetũ Episcopum dixit cinere in oculos sparso: Memento, quia Gibelinus es, & cum Gibelinis in cinerem verteris. *Vuccl. in Epit.*

Henricus de Gandauo Tornacensis Archidiaconus, Iacobus Genuensis Archiepiscopus, Alexander de Villa, Conradus Halsbertadensis Dominicanus, Ioannes Scotus Franciscanus (doctor subtilis, qui obiit an. 1308.) Ioannes Sanctogeminianus, Petrus de Palude, Renerus Pisanus, theologiæ Scholasticę vt vocant, acutissimi scriptores *Trith.*

Circa hæc tempora Nicephorus Calixtus Xanthopulus, historiam suam Ecclesiasticam à Christi natiuitate ad annum 625. decurrentem, Andronico maiori Constantinopolitano Imperatori dedicauit. *Ipse in dedicatione operis, & libro VIII. cap. vltimo.*

Guilelmus Nangiac, monachus monasterij D. Dionysij prope Lutetiam, Chronographiam vniuersalem ab origine mundi ad annum Christi 1302. digessit, quam duo eiusdem cœnobij monachi vsque ad annum 1368. continuarunt. Extat codex hac in Parisiorum vrbe, apud cœnobitas S. Germani.

Quidam qui volebant haberi tertij Ordinis D. Francisci, quique vulgo fraterculi siue Fratricelli, seu Fratres de paupere vita, vel Bisochi siue Begumi, & aliis nominibus vocabantur, in partibus Italiæ, Siciliæ, & Narbonensis prouinciæ, damnati sunt hæreseos à Bonifacio 8. (alij volunt id à Ioanne 22. primò factum fuisse.) Ipsi Ecclesiastica sacramenta contemnebant: dicebant Sanctas animas non frui visione diuina ante diem extremum in suis nocturnis conuentibus post inuocationem Sancti Spiritus, & luminibus extinctis promiscuè coibant cum mulieribus, quæ aderant: Ecclesiæ potestatem iam diu ob corruptos mores Ecclesiasticorum extinctam fuisse. se solos esse Ecclesiam Dei, seque imitari Apostolos, at Ecclesiam Romanam esse meretricem, ac Pontifices omnes post Syluestrum I fuisse impios, quòd in paupertate non degissent, ideo ipsis denegandas esse decimas: Margaritam concubinam Dulcini grauidam ab eo factam, tam erant impudentes, vt affirmarẽt concepisse de Spiritu sancto. *Mater hist. Supplement. Cronic. Extrauag. Sancta Romana de religios. domib Plati Bernardus Lutzemburg.* Dulcinus erat eorum hæresiarcha. *Plati.* Manserunt in Marchia vsque ad Eugeniũ. 4. & Nicolaum 5. qui eos comburi iusserunt, sed multi in Græciam fugerunt. *Anto. tit. 24. cap. 9 § 15.*

Apamiensis Episcopatus instituitur à Bonifacio Papa, cùm anteà ea regio subiaceret Tholosano Episcopatui. *Guil. Nang.*

1197 CONCIL. *Lugdunense, præside Bonifacio Pontifice, qui animaduertens quotidie Principes noua vectigalia sacerdotibus imponere interdum sine iusta causa, interdixit in eo Concilio, ne posthac id facerent neue sacerdotes inuisso Rõ. Pontifici illa imposita conferrent. cap 3. de immunita. Ecclesiæ lib. 6. Fuit causa magnæ discordiæ apud Anglos. Polyd. lib. 17. Anglic. hist.* 5385

Londinense, cum Episcoporum tum Virorum omnium ordinum, præside Roberto Cantuariensi præsule, præsente Edouardo 2. in quo statuitur, ne in perpetuum Regi liceret tributum vllum Anglis imponere, nisi ex Concily decreto Id etiam hodie manet inuiolatum. Polyd. lib. 17. Angl. hist. 5385

1197

Romanum, quo Philippus Rex Franciæ, Alberto Imperatori subiicitur. Onuph. Plati.

1302 *Parisiense, præside Ioanne Cardinali Legato sedis Apostolicæ, qui eò missus fuerat à PP. quòd Episcopi Franciæ vocati in ius Romam à Bonifacio, non comparuissent. Guil. Nang.* 5390

HVMANA.

Vectigal quod Malam toltam vocabant, centesimæ, & pòst quinquagesimæ omnium bonorum primò solis mercatoribus, deinde tam clericis, quàm laicis impositum est anno 1296. cuius causa magnæ seditiones ortæ sunt postea in Flandria. *Guliel. Nang.*

Tota Lutetia Sequanæ illuuione inundatur, vt per 8. ferè dies nauigiis, annonæ consulendum fuerit, nec liceret per vllũ ferè vicum incedere, absque nauiculis & scaphis. *Guil. Nang.*

Burdegalenſes timentes, ne iterum agitata pace cum Anglo ei ſubderentur, nec mitiùs cum eis ageretur, quàm paulo antea cum Londinenſibus, pulſis vrbe omnibus Francis, ſuſpecti fiunt. *Guil. Nangiac. Gaguin. lib. 7.*

Fœdus percuſſum eſt inter Philippum Reg. Franc. & Eduardum Reg. Angliæ, cui Philippus quadriennio poſtquam locaſſet Margaritam ſororem: vniuerſam Aquitaniam reddidit. *Guliel. Nangiac. & Polydor. Virgil. lib. 17. Angl. hiſt.* Philippus vniuerſam Flandriam ſubegit. *Gagui. lib. 7. Aemyl. lib. 8.*

1295. Præſimilus regni titulum apud Polonos repetiuit, quod fuerat annis 215. intermiſſum *Crom lib 11.*

1298. Cuncti, qui contra Adulphum Imp. conſpirauerunt, miſera morte petiêre. Nam Albertus ipſe Imperij vſurpator & ſucceſſor, à fratris filio necatus fuit. Comes de Holoch & Comes de Ochſenſtein ſimiliter fuerunt occiſi. Moguntinus Archiepiſcop. ſuper ſella ſedens, repentina morte ſublatus eſt. Comes Bipontinus in ripa Gliefiæ ſubmerſus Conradus Epiſcop. Argentinenſis ante Friburgum à quodam ruſtico gladio interemptus. Comes Liningenſis phreneticus & variis calamitatibus miſer petiit. Cæteríque penè omnes ſimili interitu. *Chron. Hirſaug.*

1300. Vuenceſlaus Boemus Rex Polonis expetitur, tempore Ottomani primi. *Chrom. lib. 11.*

1301. Factio Ruſticorum in Francia ingentes regis copias bello ſuperat. Sed paulo pòſt omnes deleti ſunt. *Chron. Hirſaug.*

Cambagadus Tartarus Perſiæ rex, repudiato Chriſtianiſmo Mahometiſmum amplexus, alios ſuo exemplo pertraxit: cæteros ita preſſit, vt non multò pòſt Chriſtiana religio, apud eos ferè exoleuerit. Hinc concidit Tartarorum impetium in Aſia. Nam Syriam Ægyptij retinuerunt. In reliqua Aſia vſque ad Pontum, Turcorum potentia Ottomani auſpiciis reſtitui cœpit. Parthi Perſiam inuolarunt circa an. 1350. duce Gempſa Parthorum Sultano, deuictis poſteris Cambagadi.

Reliquiæ Tartarorũ in Hordas diuiſæ, per Europam & Aſiam diſperſæ ſunt, quibus ſinguli principes præfuerunt. Alij in Taurica Cherſoneſo conſederunt, quę hodie Gazara, & hi Precopitæ dicuntur, quorum princeps filiam in vxorem dedit Solymo Turcæ, ex qua natus eſt Solymanus. Alij Mogai, qui non vnius imperio, ſed Reip. more à Senatu reguntur, à quibus Horda Hagutaiorum, ſeu Zauollienſiũ quorum Metropolis Samarcanda Tamerlanis patria.

Tunc primum, Tartarorum imperio valde imminuto, an. 1300. tyrannicum Imperium Turcorum nullius antea ferè nominis per Ottomanum Turcam (qui regnauit an. 28.) originem habuit: mille annis poſtquam Eccleſia à Conſtantini tempore floruerat. *Volater. Paul Iouius.* Illud autem intelligi per Beſtiam Antichriſti Apocalyp. cap. 20. nemo ſanæ mentis ibit inficias, cùm multorum vetetum & recẽtiorum iudicio, nomine Gog. & Magog intelligantur Saraceni & Turci, vt etiam cogitur fateri Funccius lib. 1. commenta. 1. in Chrõ.

Eodem fermè anno Auſtriacam domum inter Chriſtianos principes Deus extulit. Vtinam in Chriſti gloriam & Ottomaniæ perniciem. Sic Hebræi obſeruant, quo die diruit tẽplum Nabugdonozor, eo natum Cyrum qui eius poſteritati exitium attulit.

Nouæ factiones Alborum & Nigrorum in Italia. *Blond. li. 9 dec. 2.*

Anni mundi.

5390

An. Dom. M. CCC. quo Otomanus Turca de genere Scytharum siue Magog emerſit, mille annis poſt ligatum Satanam, ne perſecutionibus amplius noceret Eccleſiæ, eis à Conſtantino ſublatis & orbe conuerſo. Apo. 20. Vſque ad hoc tempus, quo ſolus cœpit & myſterium iniquitatis à Mahomete inchoatum in apertum proferre.

Anni Chriſti.

1301

DECIMO

Anni Christi. 1302

DECIMO tertio sæculo doctrinæ continuatio sic elucet.

Missæ iisdem ritibus & verbis quibus antea. Innocentius 3. libris de Mysteriis Missæ. Durandus Mimatensis in Rationali diuinorum officiorum. Thomas opusc. 66. de expositione Missæ, & 3. parte, q. 83. Cabasilas Græcus libro de diuino altaris sacrificio. Samonas Gazensis contra Achmed Saracenum. Simeon Thessalonicensis libro de septem Sacramentis.

Gratia Dei, fides, iustificatio. Cabasilas in expos. liturgiæ, cap. 29. de morte Christi quis nescit eam esse solam, quæ peccatorum remissionem in mundum introduxerit? sed illud etiam scimus, quod post mortem illam, etiam fide & pœnitentia & confessione opus est, &c. Bonauentura in tractatu de resurrectione hominis à peccato ad gratiã. Innocẽtius in 7. Psal. pœnit. Cũ nemo iustificetur, nisi ex dono gratiæ, patet quod nullus iustificetur ex merito vitæ. Nã infusio gratiæ propriè iustificatio appellatur, quam Deus nulli concederet, si eum secundum meritorum exigentiam iudicaret. Audis Romanum Pont. Thomas in 1. Apoc. Remissio peccatorum gratis datur. Denique Scholastici in 2. senten. dist. 27.

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Cabasilas in expos. liturgiæ multis capitibus. Innocentius libris de mysteriis Missæ. Thomas lib. de Sacramento Eucharistiæ. in officio festi Sacramenti, & in 4. sentent. 3. q. 74. & seqq. lib. peculiari, de Sacramento Altaris vbi cap. 29. populus non accipit sanguinem sub specie vini, & quare. Guilel. Parisiens. lib. de eadem re. Alexander 4. q. 36. 37. & seqq. S. Samonas disp. contra Achmed Saracenum.

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Thomas 3. q. 66. & seqq. in summa cont. Gentil. lib. 4. D. Samonas Gazensis disp. contra Achmed Sarac. Scholastici in 4 sentent. dist. multis. Guil. Paris. de baptismo & eius partibus. lib. de tempore Baptizandi li. de ritu baptizandi. Ioachimus Abbas variis locis. Albertus Magnus itidem. Hugo Cardinalis & Lyranus similiter in varia Bibliorum capita. Durandus de diuinis offic.

Pœnitentia & eius partes tres. Cabasilas cap. 29 Guilel. Paris. lib. de Sacramento Pœnitent. Innoc. in 1. & 3. Psal. Pœnit. Bonauent. in dictis de Pœnitentia. Thomas in tract. de Articulis fidei cap. 14. & 3 q. 84. &c. Doctores huius sæculi in 4 sent. dist.

Claues Ecclesiæ, absolutio. Cabasilas c. 29. Thomas opusc. de forma absolutionis. 3. q. 84. Durandus Mimaten. de diuinis offic. iis. Scholastici in 4. sentent.

Confirmatio & reliqua alia Sacramenta & eorum vsus. Simon Thessalonicensis libro de septem Ecclesiæ sacramentis, (Nam etiam Græci nobiscum tot constituunt, immo & cunctorum populorũ Christiani.) Thomas in tractatu de Articulis fidei, & Scholastici in 4 sentent. Guilel. Paris. priuatis tractatib°. Durãd. Mimatẽsis de diuin. offi. Hugo. Card. & Lyra. in Biblia sæpius. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 29 Vltimum (ait Græcus ille, & quidem disputans contra Latinos) olei sacramentum perfecit sacerdotum oratio, quod etiam corporalis morbi medelam & peccatorum remissionem dat iis, quibus peragitur, vt habet apostolica traditio &c. vbi & inter sacramenta nominat sanctissimum vnguentum, Ordinationem per impositionem manus, mysteriũ remissionis peccatorum per sacerdotem, orationem sacerdotis in Matrimonio, vt intelligas hæc sacramenta non esse Papistica, sed etiam Græcorum, & quidem disputantium contra nos.

Primatus sedis Apostolicæ. Fredericus Imp. epist. 3. & quidem Sedem Apostolicam oppugnans. Græci in conc. Lateranensi. Rusci, Poloni, Boemi apud Vincentium in specul lib. 31. cap. 39. nuntiis & literis confessi sunt. Accursius in Authentica vt Eccl. Rom. gaudeat 100. annorum præscrip. vetus Roma habet primam sedem Ecclesiarum, item originem legum, item fontem sacerdotij. Thomas lib. 4. contra Gentil. cap 76.

Liberum arbitrium, bona opera. Thomas in summa de Veritate, Mater. 24. q. 1. 1. q. 83. art. 1. & Scholastici in 2. senten. dist. 3.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. Psellus ad Andronicum Imperatorem, vbi infrà. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 33. 34. 48. 49. 50. Thomas 2. q. 83. Innoc. ser. 1. de dedicat. templi, &c. Denique sermones & tractatus pene innumerabiles

doctorum huius sæculi.

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Psellus ad Andronicum Imp. cap. de exitu animarum, & cap. de benefactis pro iis qui è vita decesserunt. Cabasilas cap. 33 42. quod inscribitur, de iis qui dormierunt, an sanctificentur à Mensa 44. 45. quod præferi hunc titulum. Quod his, qui dormierunt, perfectior sit sanctificatio. 47. Thomas 3. q. 82. art. 6. & in summa contra Gentil. lib. 4 ca. 91. Bonauent. in 7. parte Breuiloq. cap. 2. Innocent. in 3. Psal. Pœnit. Doctores in 4. sentent. dist. 21.*

Cætera iidem & cæteri huius sæculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores, in epist. nuncupatoria Cent. 13. Tum (aiunt) normæ docendi & iudicandi controuersias constituta sunt patrum scripta & conciliorum decreta &c. deinde cap. 2. de loco & propagatione Eccles. col. 11. & seq. cap. 3 de persecutione & tranquillitate Ecclesiæ sparsim col. 18. & seqq. cap. 4. de Doctrina prolixissimè col. 25. & deinceps cap. 5 de hæresibus sparsim col. 554. & seqq. per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 590. & seqq. per totum 7. de Politia & gubernatione Ecclesiæ col. 686. cap. 8. de Schismatibus col. 754. sparsim. cap. 9. de Synodis col. 789. & seqq. Per totum ferè ca. 10. de Doctoribus & Episcopis col 780. & seqq. sparsim in reliquis, vt de Martyribus, de Miraculis. Huc facit, quòd ex instituto multi hac ætate scripserunt de hæresibus. Item contra Albigenses, Almaricum, Petrum Ioannis, Desyderium Longobardum, quorum damnatas opiniones isti recoquunt: adde totius huius Centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuerunt numero. Sed & Historici istius curriculi omnes docent non alium fuisse Ecclesiæ vsum.

Anni mundi.

a DVos Cardinales Columnenses & Philippum regem Franc. regni iure, à superiori pontifice deiectum restituit. De interfectoribus Bonifacij quæstionem egit. *Vol. lid. 22. Antib.*

Franciam Bonifacij interdicto soluit.

5361 Sanctimoniam vitæ eius, miraculis à morte declaratam fuisse tradunt. *Vuicelius.*

Ecclesia Romana sub an. 1300. non à passione Domini, vel potius conceptu siue incarnatione, vt olim, *Beda cap. 47. libri de Natura rerum*: sed à natiuitate numerat. *Lucidus de vero die passionis. cap. 3.* Sed trium mensium duntaxat est differentia.

5393 Ottomanus Turca, qui ab Abagano Persarum rege, Natoliam regendam acceperat: de se augendo cogitans duobus aut 3. an. ante Benedicti 10. Pontificatum, Turcici Imperij iacit fundamenta, Christi trecentesimo, aut certè 301. Et si quingentis antè annis, Turcas è Scythia profectos, sedes in Asia collocasse compertum sit: verum neque regem neque imperatorem habebant, diuisi duntaxat per tetrarchias & regulos, nisi quòd metu Gothfredi Bulonij, Solymanum tumultuarium olim ducem crearunt.

Ita Andronico auo in Andronicum Iuniorem nepotem indulgentiore, proindéque Iuniore auxiliis Genuensium imperium inuadente, occupata Thracia & vrbe Constant. Ottomanus pleraſque vrbes Bythiniæ capit, Prusſiam caput & metropolim suæ gentis, bellique contra Europæos arcem constituit.

Maximè eum nobilitauit Sebastia expugnata.

An. 1303. Occidentalis Tartaria cœpit nostris innotescere, è qua legatus ad Philippum Pulchrum venit, auxilium petens aduersus Mahometanos suas regiones infestantes: promissa suorum ad Christum conuersione, si quidem Christianorum manu asserertentur. Re non impetrata discessit.

Circa eundem an. Flauius quidam Melfensis in regno Neapolitano,

Anni Christi.

DECIMVM QVARTVM sæculum.

200.

1303 a BENEDICTVS 10. dict. 11. *Palmerio* 12. *Taruisinus.*

1305 mens. 8. di. 17.

Vacat an. 1. mens. 1.

Patriarcha.

Constãtinopoli Athanasio.

Principibus.

Iisdem & in Imperio & in regnis, & Ottomano Turcarũ primo Imp. an. 28.

Cambagado Tartaro Persidis.

Anni Christi. | Anni mundi.

Baarsarda cum fratribus.

Æthiopum pret Ioso.

201.

1305 b Clemens 5. Burdegalensis. an. 8. mens. 10. di. 15. Vacat. an. 2. m. 3. di. 17. 5393 5403

1315

Patriarcha.

Constatinopoli Athanasio, deinde Niphone an. 3. m. 10.

Principibus.

Andronico maiore cum filio Michaele Iuniore Orient. Imp.

Ottomano Turcarum Imp.

Cambagado Tartaro Persidis.

Alberto, Henrico 7. an. 6. ex ordine Occidēt. Impp.

Philippo Pulchro Franc. Reg.

Andizeone Æthiopiæ pret. Ioso.

Ferdinando 4. Hispaniæ, deinde Alphonso 11. an. 42.

Eduardo 4. dicto 1. Angliæ, deinde Eduardo 5. dict. 2. an. 19.

Venceslao Boemo Poloniæ, deinde Vuladislao Loctico regnum recuperante anno 28.

politano, reperit Aciculam siue Indicem, siue Bossulū Marinum, cuius cuspis Magnete intingitur: vt perpetuo prospectet ad Aquilonarem Polum, polarem vestellam. Valet aduersus Maris fluctus, tempestates & pericula, vt scias quo in oco verseris, quo sit deflectendum, &c. Est species Astrolabij. Eo nondum vtuntur Græci neque Caspij, neque Rubri maris nautæ siue propter ignorationem, siue quia illorum nauigatio est breuis, facilis, litoralis, vsu trita. Tam præstans & necessarium inuentum Deus noui orbis aperitioni præmisit, quòd ad eum nauigatio, non nisi emenso Oceano: & per altum pelagus fieri possit.

Capcapo, (quem Damasco præfecerat Cassanus magnus Cham, qui deuicto Bandone suo consanguineo Mahometis religionem abiecerat, Christianam amplexus, & rogatu Armenij R. Hierosolymam in potestatem acceptam restaurarat cum Templo dominico, eamque Armenijs, Georgianis, cæterisque è Cypro & latebris conuolantibus inhabitandam: Malaio verò gubernandam an. 1295. concesserat) ad Ægyptum Sult. defecit, & cum eo Hierosolymam expugnat. Hunc Molaius tandem (cum suppiementa misisset Cassanus) in fugam vertit an. 1301. & qualemcumque pacem Syriæ restituit. *Lib. 5. continuatæ histo. de bello Sacro.*

b Fuit filius Bertrandi equitis ex oppido Mihandran, Burdegalensis diœcesis in Vasconia: vnde antequam electus esset Pontifex, dicebatur Bertrandus, Burdegalensis Archiepiscopus.

Transtulit propter seditiones Italicas, quibus mederi non poterat, magno Christianorum incommodo sedem Pontificiam ab vrbe Roma Auenionem Galliæ vrbem, vbi successores mansere an. 70. *Volat. lib. 22. Antho. Plat.* quod captiuitatem Babylonicam Itali appellabant, vsque ad Gregorium vndecimum 1. an. 1371. Congessit constitutiones quę ab eo dictæ sunt Clementinæ, & publicatæ in Viennensi con. *Ibidem.*

Guelphorum dux erat Gnedo, Gibelinorum Maphæus.

Leges à Gregorio 10. editas confirmauit, nonnullis additis vel suppletis in Viennensi concilio.

Templariorum ordinem iustis de causis destruxit, eorum bonis Rhodiis militibus concessis. *Ibid.* res Italicas per tres Cardinales administrat.

Archiepiscopum Cambaliensem in Dominio Tartarorum, creat Iohannem de monte, ordinis Minorum, & ad eum pallium misit pro successoribus ob loci interuallum. Octo item alios fratres eiusdem ordinis, consecrat in Episcopos, mittítque ad illas Orientales partes, vt eius essent suffraganei & adiutores. *In Catalogo Episcopatuum orbis.*

Andronicum Imperatorem anathemate percutit.

Lugdunensem ciuitatem ditionis Philippi Pulchri effecit. *Chronicon Comitis à Monteforti. Chron. Burgund.*

Multa collegia monachorum in Aquitania seculari habitu donauit, vt metropolim Ecclesiam diœcesis Burdegalensis, & collegiatas S. Seuerini, & D. Æmiliani, quarum Abbates conuertit in Decanos.

Denique hęc Sedis Apostolicæ translatio, valde fœdauit antiquam Ecclesiæ faciem. Nam præter inauditas dispensationes, & sanctorum Canonum eneruationes, periit illud diuinum ius, Sæcularia Sæcularibus & Regularia Regularibus, maximè in Gallia: dum Pontifices huius trāsmigrationis plusquam Babylonicæ (nam obseruantiam regularem, disciplinā Ecclesiasticam penè totam, iura denique confudit, corrupítque) patriæ & principibus impiè fauere gestiunt.

Guido Ferrariensis auctor Margaritæ Bibliorum, Alanus Insulensis, Gerardus Leodiensis, Petrus de Verberia, Huber-

tinus Casalanus, Gerardus Bononiensis, Malachias Dominicanus, Albertus Patauinus, Guilelmus Haffliginensis, Ioan. Vitalis Cardinalis, Raymundus Eremita, Richardus Pampolitanus, Bernoldus Cistercienſis, Porchetus Saluaticenſis, Guido seu Gilo Cameracenſis Episcopus, Iacobus Vetulolonius Eremita. Marsilius Paduanus, Galterus Burgensi Episcopus Pictauensis, Ioan. Gloecston, Petrus Aruernus, omnes Theologiæ peritissimi.

Florebant quoque nominatissimi iurisconsulti, Dynus Mugellanus, Petrus de bella Pertica Burgundus, Iacobus de Arena Parmensis, qui læpe laudatur à Bartholo. Richardus de Malumbris Cremonensis, Iacobus de Butrigariis Bartholi præceptor, Oldradus de Ponte Laudensis, Cynus Sigisbulinus Pistoriensis.

Hæresis noua apud Nouarienses per Dulcinum & Margaritam inuenta, qua mares & fœminæ simul habitantes in omnem libidinem prolabebantur: & Anabaptistarum more, censerunt nihil habendum proprium, non esse administrandas Resp Christianis & similia absurda. *Summa concil.*

Beguardi & Beguinæ hæretici in Germania, inter alia asserebant hominem adeò perfectum esse posse in hac vita, vt peccare nequeat nec iustior fieri: nullum coitum esse peccatum: ideo licere quidquid natura suggesserit; Christum non esse adorandum in sacramento Euchatistiæ, quòd illud esset imperfecti hominis. Damnati fuerunt in concilio Viennensi, & iterum à Ioan. 22. *Clementi. Ad nostrum. de hære. Massæus lib.* 18.

An. 1309. Equites Hospitalarij S. Ioannis Hierosolymitani, Rhodum insulam cum vicinis aliis quinque à Sarracenis seu Turcis recipiunt anno 4. obsidionis. Hinc cœperunt dici equites Rhodij & haberi illustres. *Æmyl. lib. 8. Blond lib. 9. dec.* 2. Eam retinuerunt 214. annis.

Anno 1314. vacauit Imperium, sedes Pontificia, & regnum Francorum.

Multi hæretici, quorum auctor erat Lolhaldus quidam nomine Vualtherus, comburuntur in ciuitate Cremensi vrbe Austriæ, & aliis in locis, quòd dicerent inter alios errores, Missam, Baptismum, & extremam vnctionem nihil prodesse: Luciferum iniustè cœlo pulsum fuisse, & tandem restituendum: omnes Angelos & suæ sectæ aduersarios deputandos æternis cruciatibus: D. Mariam non mansisse Virginē: Dominicum corpus in Sacramento esse Deum fictitium: matrimoniū esse iuratū meretriciū: Deū nec scire nec punire mala quæ hic fierēt: prætextu charitatis coibant promiscuè in locis subterraneis: carnes quouis tempore edebant: dies festos non obseruabant: Merita & intercessiones Sanctorum irridebant, & multa alia eiusmodi profitebantur, adeo pertinaciter, vt cuiuslibet essent ætatis & sexus mallent mori quàm resipiscere, sic eos fascinauerat Satanas: In Austria & Bohemia vel vicinis locis erant eius sectæ plus 800. millia, vnde cœperunt Bohemorum hæreses. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaug.*

Ex hac fæce Boëmia tunc infecta vsque in præsentem diē, iisdem erroribus & turpitudinibus scatet. *Ibid.*

Georgius Pachimeres historicus & Philosophus, ab anno primo Michaëlis Palæologi ad 23. Andronici senioris historiam Græcorum per annos circiter quinquaginta octo persequitur.

Cyro Athanasio Alexandrino Patriarchæ (nam etiam Patriarchæ & Hierarchia Ecclesiastica sub principibus Mahometanis durant) suam Paraphrasim in Dionysium dicauit, qui Constantino polim veniens, fortassis legatus, ad eam edendam ipsum incitauerat.

Anni mundi.

5399

Anni Christi.

1311

Dionysio Portugalliæ.

Interregno Scotiæ, ob eandem Anglorum violentiam annis 10.

DECIMVM quintum generale Concilium Viennense præside Clemente 5. præsentibus tribus regibus Franco, Anglo, Tarraconēsi, duorum Patriarcharum Alexandriæ, & Antiochiæ, Episcoporum 114. (alij volūt 300.) & aliorum multorum Patrum, contra Sarracenos, pro recuperatione terræ sanctæ contra hæreses. Templarios, & mores corruptos clericorum biennio celebratur. Plati. Palmer. Tom. 3. Concil.

Eo in Concilio ordo & nomen Templariorum, qui annis 203. (Trit. 184.) steterat, condemnatur. eorum reditus D. Ioannis Hospitalarijs, qui tunc vocabantur equites Rhody cōceduntur, Gagui. lib. 7. apud quem vide errores Templariorum.

Beguardi & Beguinæ etiam in eo damnantur.

Approbantur Clementinæ constitutiones: Festum corporis Christi confirmatur.

Eum

Anni Christi.

1304 *In eo etiam decretum est, vt in principalibus Academijs professores honestis stipendijs donarentur, qui Hebraicam, Chaldaicam, Graecam (nam autographum Concilij hanc vocem habuisse testatur Ioan. Andreas iuris Canonici interpres) vt Arabicam linguam publicè docerent, vt essent qui apud infideles, qui has linguas potissimum callent fidem possent propagare cap. 1. de Magistris in Clementinis lib. 5.*

Anni mundi.

5391 Eum, quia nonnulli confuderunt cum magno Athanasio, Pachymerem in Historicum & Philosophum diuidunt. Hunc ad annum 370. illum in hunc locum conferentes. Sed perperam.

Fuisse autem hac tempestate Patriarchas Alexandriæ, Antiochiæ, Hierosolymis liquet è Nicephoro Gregora, Pachymeris suppare lib. 10. cap. vltimo. Quorum successiones, hoc quarto lib. interrumpere coacti sumus ob causas initio illius commemoratas.

Franciscus Maronius Franciscanus sub an. 1315 magnanimum illum actum Sorbonicum introduxit, quo æstate per singulos dies Veneris, respondetur à quinta matutina ad septimam vespertinam sine præside, sine socio, sine prandio & pastu, sine vlla emigratione, in eadem perpetuo corporis sede & animi contentione, donec cunctis opponentibus satisfactum sit, præsertim Baccalaureis primi & secundi ordinis, qui sunt minimùm sexaginta: & argumenta circiter centum agitant. Nam singuli primi ordinis duo texunt, primus etiam (quem Priorem appellant) nouem. Factus inexpertis formidabile, at cuius causa nemo hactenus in valetudinis discrimen venerit, plures melius habuerint, siue quia vis audentes diuina iuuat, siue quia mentis contentio non sinit cogitare de corpore, minus de tempore.

1308. Moritur Colonitæ Ioannes Scotus, Doctor subtilis, quo anno Henricus Comes Lutzemburgensis creatur Imperator. *Chronic. Hirs.* Nondum mortuum fuisse, quando in sepulchrum illatus est, ferunt: sed duntaxat lethargo correptum. Quod aperto sepulchro postea inuenerit, dum in gradibus Mausolei, deuoratis manibus repertus est.

HVMANA.

Philippus Pulcher Iudæos è Francia exegit, & bonis spoliauit. Sed 7. annis pòst Ludouicus Vtinus pecunia, vt ferunt, corruptus eos recepit. *Æmil. lib. 8. Gnag. lib. 7.*

Aurelianensem Academiam auctoritate Clementis confirmatam instituit. *Chron. Franc.*

Templarios tota passim Gallia, vno quasi momento deleuit. Quod cum in Germania auditum esset, illis vt postulabant, Moguntiæ an. 1311. auditis, nomen tantùm & leges mutantur, personis & redditibus distributis in alias sacrorum ordinum familias. Per reliquum orbem Christianum, ob nefanda quædam scelera & opiniones prauas de religione, quasi dato à Pontifice signo è concilio Viennensi, totus eorum ordo deletus est.

Nurus eius omnes an. 1313. probri causam dixerunt: Iohanna quidem Philippi longi vxor absoluta: at Margarita Ludouici Vtini, & Blancha Caroli Comitis Marchiæ conuictæ. Ideò Margarita in custodia miserè periit. Blanchæ verò libellus repudij datus. *Chron. Burgund.*

An. 1309. morte Vindonis Marchiæ Engolismensium comitatus regi Franciæ obuenit. *Gagui.*

Ioannes Meunius Poëta mandato Philippi regis, multos libros è Latino in Gallicum transtulit.

Equus pictus Constantinopoli, quo ante sacellum Deiparæ virginis sustinebatur D. Georgius, media nocte bis hinnuit, magno omnium terrore: vt prius fecerat anno plus minus 50. *Niceph. Greg. lib. 8.*

1315 5403 Ioannes Rex Armeniæ, dimisso regno Leoni suo nepoti, fit monachus ordinis Minoritarum. *Antonin. tit. 24 cap. nono para. 13.*

Albertus Imp. à fratris filio Ioanne interficitur, cui tanquã prodigo, administrationem Sueuiæ ademerat: Iohannes

postea ab Henrico 7. perpetuis carceribus in Pisano Eremitarum cœnobio damnatur.

Anni mundi.

Henricus 7. Imp. pro more Mediolani Ferrea corona decoratur. Postea Romæ à tribus Cardinalibus à Pontif. missis auream coronam, imperij insigne, suscepit. *Trith. in Chro. Æmil. lib. 8.* 5403

Veneno sublatus dicitur à Dominicano, cum sacrosanctum Christi corpus sumeret. Ea de causa 13. aut 14. annorum interregnum in Germania tenuit. 5423

Coitionem factam Heluetiorum Alpinorum contra Nobiles, in Albertum Austriæ principem propensiores, qui se hostem Adulphi Imp. professus fuerat, probauit: & eorum tres pagos, Vrios, Suissios, & Vnderualdos, inter liberas Imperij vrbes connumerari voluit: iis priuilegiis, vt cætera liberi in capitalibus tantùm causis iudicem ab Imp. datum admitterent, quem sua lingua Præfectum vocant. Id quod libertatis Helueticæ origo prima fuit. *Stumpfius in Chron. Heluetico.*

Quam deinde Lupoldus Bauarus an. 1316. non modò confirmauit, sed & capitalium causarum iudicium perpetuo priuilegio concessit. *Idem.*

In Italiam traiiciens Amadæum Sabaudiæ Ducem, Imperij principem constituit, *Paradinus.*

Imperatorum Constantinopolitanorum tempora, apud vllum auctorem vix hîc satis distincta reperiuntur, adeò vt ex collatione Græcorum & Latinorum scriptorum ferè diuinandum fuerit.

Ferunt Margaritam Comitissam Hollandiæ, vno partu peperisse 363. liberos, eosque omnes viuos, qui fuerint baptizati. *Annales Hollandiæ, & Mater historiarum.*

Sic paulò antè, an. scilicet 1269. in Cracouiensi regione, quædam honesta matrona, Margarita etiam nomine, Virboslai Comitis vxor 36. pueros viuos vno partu edidit. *Herburtus hist. Polon lib. 7. cap. 13.*

c EDIDIT 20. constitutiones, quas Extrauagantes vocauit. Ante Pontificatum Iacobus Caducensis vocabatur, Cancellarius Franciæ, vnde & ope Ludouici Hutini pontificatum Max. est adeptus.

Aureorum florenorum decies ac septies centena millia, in erario pontificio reliquit.

Instituit vt ter singulis diebus, tintinabula à mane ad vesperum pulsarentur, quò vnusquisque ter salutationem Angelicam recitaret. *Polyd. lib. 6. de innent. cap. 12.*

Episcopatum Tolosanum in sex Episcopatus diuisit, & Tolosam sedem metropolitanam constituit. Sic quoque Episcopatum Pictauensem in tres, Pictauensem, Maleacensem, & Lucionensem: cùm hi duo postremi antea essent Abbatiæ. *Continuatio Nangiac.*

In Ludouicum Bauarum, censuris ecclesiasticis animaduertit.

Quendam de ordine Prædicatorum Archiepiscopum Soltanien sem creat, ei dato pro se & successoribus pallio. Eo etiã ad partes Aquilonis septem, eiusdem ordinis fratres misit pro coepiscopis siue suffraganeis. *In Catalogo Episcopatuum orbis.*

1320. Vuladislaum Poloniæ principem regem nominauit.

Nouam militum religionem in Lusitania instituit, quorum caput est oppidum Syluensis Dioceseos. Huius etiam tempore, secta Fratricellorum de opinione excitata est: qui Petro Corbario Pseudopapę obtemperabant. *Volaterr. lib. 22.*

Errorem Lactantij & Irenæi, de receptaculis animarum vsque ad resurrectionem tenuit: & publicè prædicauit, (*de quo post*) Sed ex decreto Parisiensis facultatis illum retractauit. *Marsil in 4. dist. 13. art. 3.* Tanti olim fiebat huius Facultatis authoritas.

202.

Anni Christi.

c IOANNES 22. (aliis 21. aliis 23.) Cadurcensis. an. 19. mens. 4. Vacat dies 16. 1315 vel 1316 1317

Patriarcha.

Constãtinopoli Ioanne duodecimo an. 4. Gerasimo an. 1. Esaia an. 18.

Principibus.

Andronico seniore Palæologo, cum Andronico iuniore nepote, Oriẽt. seu Græcorũ Imp.

Carbanda Tartaro Persidis.

Ottomano an. 28. & Orchane an. 22. ex ordine Turcorum Imp.

Ludouico 4. Bauario siue Bauaro an. 32. Occi. Imp. Lud. Vtino 12. dict. 10. an. 2. Philippo 5. Lõgo an. 5. Carolo 4. Pulchro an. 7. filiis Philippi Pulchri, & Philippo 6. Valesio cogno. Catholico an. 22. per ordinem successionis Francorũ Regibus.

Ainde Zeone Æthiopiæ, deinde Seipharad, an. 28.

Alphonso 11. Hispaniæ.

Eduardo 5. dicto 2. Angliæ, deinde Eduardo 6. dict. 3. an. 50.

Vuladislao Loctio Poloniæ.

Dionysio Portugalliæ, deinde Alphõso 4. an. 31.

Roberto Brusio Scotiæ an. 24.

Damnauit

Anni Christi. | Anni mundi. | Damnauit eos qui dicerent Christum & Apostolos nihil possediſſe. *Extrauag. Cum inter nonnullos, de Verbo significat. Mater Histor.*

Nicolaus Aqueuillanus, Franciſcus Maronius Scotus, Petrus Aquensis Archiepiſcopus, Conradus Sanctogeorgianus, Auguſtinus Aneonitanus, Guilelmus Ochan Anglus (conductitius Papæ oppugnator, ait Pighius) Guilelmus Abbas Pictauiensis, Martinus pœnitentiarius Episcopus, Guido Maiorienſis epiſc. Alpharus Minorita, Guillelmus à Petra alta, Adamus Goddamus, Astasanus siue Astesanis, Monaldus, Lupoldus Carthusianus, Ioan. de tenera munda Carthus. Guido montis Rocherij, Petrus Episcopus S. Pauli, Theologiæ scriptores.

1317 CONCIL. *Moguntinum Prouinciale, præside Matthia Archiepiscopo Moguntino, præsentibus eius suffraganeis, Abbatibus & multis alijs sacerdotibus. In eo multæ constitutiones ad Ecclesiæ vtilitatem sunt editæ. Trith. in Coron Monast. Hirsaug. & Continuatio Nangiac.* | 5415 | Petrus Cunerius aduocatus regius in Senatu Parisiensi, conatus labefactare Ecclesiasticorum iurisdictionem temporalem, Ecclesiasticamque libertatem infringere, sibi perpetuam ignominiam accersiuit, Bertrando Episcopo Heduorum, pro Ecclesiæ iuribus apud regem Philippum Valesium perorante: & Sigillo simo deformique illi per ludibrium in Chori cathedralis parietem infixo, quod etiam hodie stylis suis scriptoriis, pugnisque prætereuntes in perennem impietatis memoriam confodere solent.

Refutatio erat facilis, etiam si Cunerij causam impij quidam Principum consiliarij, veneno haud dubiè Centuriatorum & Caluinitico tincti, restaurare studeant. Contra quos hæc pauca annotabo. Prima iurisdictio in fideles, etiam in causis ciuilibus est Episcoporum. Nam Christus fundamentum Iurisdictionis in laicos iaciens, eos hortatur, si se aliqua in re læsos putent, vt adeant non Curiam, sed Ecclesiam, Matth 18. Et Paulus 1. Cor. 6. de determinandis in Ecclesia causis præceptum dat, id est, apud Episcopum, vt intellexerunt & interpretati sunt veteres & conc. 3. Carthaginense præsente Aug. cap. 9. Et 1. Timo 5. aduersus presbyterum accusationem recipiendam à Timotheo episcopo sub duobus aut tribus testibus.

Constantinus Mag. apud Nicepho. lib. 7 cap. 46 iudicium & iurisdictionem in clericos episcopis mandat, & apud Sozom. lib. 1. cap. 9. appellandi è ciuilibus iudiciis ad episcopos potestatem facit.

Theodosius Mag. leges tulit, vt liceret cuique siue is actor esset, siue reus relicto foro sæculari, etiam lite contestata, forum Ecclesiasticum adire.

Patrem secuti Arcadius & Honorius dant optionem actoribus & reis, vt causas sæculares ad Episcopos deferant l. si quis ex consensu, Cod. de Episcoporum audientia, & l. Episcopale, iidem Impp. tantam vim tribuunt Episcoporum iudiciis, quantam præfecti prætorio. Tantum abfuerunt sanctissimi illi Imp. vt Ecclesiæ iura abolerent, vt ea augerent fori sæcularis detrimento.

Carolus & ipse Magnus in constitutionibus, ex Calchedonensi & Carthaginensi Synodo, clericorum & Ecclesiasticorum lites inter Ecclesiasticos, & non apud sæculares componi debere decernit.

Iustinianus §. si quis contra, 123. Nouel. Monachos & clericos liberat à Iurisdictione magistratuum & coram Episcopo citare iubet.

Sic apud Hebræos Deut. decimo septimo & alibi, ad Tribunal Ecclesiasticum sontes citari iubentur, & Num. quinto Mulier de adulterio suspecta, quam & adiuret (inquit) Sacerdos, &c.

1335 | 5423 | Quin imo apud eos nulla fiebant iudicia, nisi duobus Leuitis assidentibus, è Iosepho Ant. lib. 4. c. 8. ἐκάστῃ δὲ ἀρχῇ (ait pa. 107.) δύο ἄνδρες ὑπηρέται διδοσθωσαν ἐκ τῆς τοῦ

λευιτῶν φυλῆς. Quam legem secutus Iosaphat 4. Reg. 3. & 2. Paral. 19. vt idem refert initio lib. 9. χατέστησε καὶ ἐντεῦθεν χειροτονίας ἐκ τῶν ἱερέων, καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν. Anni mundi.

Quare synedrion etiam tempore Christi, de quo Thalmudici in Tract. Sanedrin, ferè totum Sacerdotibus constabat. Et Pharisæorum iurisdictio, explicatur à Iosepho Ben Gorion Hebraico lib. 4. cap. 6.

Sic apud Paganos Ius Pontificium, iuxta quod Cicero pro Domo sua apud Pontifices contra Clodium perorat, & de Aruspicum responsis, eosdem quandam habuisse ciuilium iurisdictionem testatur.

Tertium Conc. Carthag. cap. 9 prohibet, ne Clerici in Iudicio Laicorum de re ciuili litigent, cùm Priuatorum (id est Laicorum) causas Apostolus etiam Ecclesiæ deferri: & ibi determinari præcipiat. *Nota vim argumenti.*

Vnde Augustinus testatur se audiuisse multorum lites, & Chrysostomus lib. de Sacerdotio quartam officij Pontificij partem in eo positam docet. Et epistola 1. Clemens, apud Presbyteros Ecclesiæ negotium frattrum (quoslibet Christianos intelligit) quæcunque illa sint, iudicentur. Et lib. 2. Consti. c. 47. Fiant iudicia vestra secũda feria, vt si fuerit discessum à sententia, possitis liberè vsque ad Sabatum sedare controuersiam, & placare disceptantes in diem Dominicum (tam breui tempore ius dici Apostoli volebant.) Denique extat non tantùm epistola 1. Clementis de iurisdictione Ecclesiæ in sæcularia, verùm etiam Anacleti prima. Hæc contra nostri ævi Cunerianos.

Ioannes de Columna auctor libri, cuius titulus est Mater historiarum. Guido Parpinianus & Ioan. Andræas Canonistæ, Dantes Aligerius Florentinus insignis poëta in lingua Hetruscorum, obiit anno Christi 1321. & ætatis 56. vel, vt alij volunt, 61. Gentilis Fulginas, & Dinus Florentinus medici. Franc. Petrarcha & Bocacius.

Durandus de Vuldach in Arragonia Hæresiarcha, inter alia euomebat matrimonium esse occultam scortationem. *Bernard. Lut. Zemb. in catal. hæreti. Tandem comburitur.*

Complures Manichæi, cum suo doctore ad Ecclesiã Catholicam se conferentes, sacrum baptisma suscipiunt. *Niceph. Gregoras lib. 8.*

Petrus Ioannes Biraensis seu Pyranensis hæreticus, per Babylonem Meretricem magnam (*Apocalyp. cap. 17.*) intelligebat Catholicam Ecclesiam, & Papam per Antichristũ. *Berna. Lut. Zemb.* Sententia Clementis, 6. exhumatus, flãmis traditur. 5415

Schisma 10. 1317

Nicolaus 5 antea dictus Petrus, ordinis Minorum, contra Ioannem 22. (quem acerrimè oderat Ludouicus Imperator) in schismate ab Imperat. Pseudopontifex Romæ creatus sedit an. 3. m. 3. d. 4.

Auenione in carcere moritur.

1321. Lothardus Vualterus magister & princeps sectæ, de quo paulò antè, Coloniæ comburitur. *Chron. Hirsaug.*

Carolus Pulcher fertur primus Regum Francorum permisisse Papæ decimas, ex suis subditis, vt eius quæstus fieret particeps. Vel vt pontifex Ludouicum Bauarum Imp. hostẽ Ecclesiæ iudicatum bello persequeretur. *Chron. Franc.*

Gottofredus Plessæus, Lutetiæ Gymnasij Plissæi conditor.

Ordo militum Iesu Christi exortus est tunc primum in Lusitania an. 1326. *Plat.* confirmatus est à Benedicto 11.

Guilielmus Occamus Imperatoris stipẽdiarius & à Papa ob aliquos errores excommunicatus, *Trit.* Ioannem 22. maledictis lacerat. *Æmyl. lib.* 8. in eum multa blasphemando conscribens. *Trit. in Chro Hirs. & de Script. Eccles.* magna impudentia. Nam etsi Ioannes Papa probabiliùs putaret sanctos nondum clara Dei visione frui, quæstione de hac re orta, quòd ita sentire videretur Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Ambrosius, Augustinus, Prudentius, Bernardus, & ex Græcis Iustinus Martyr, Irenæus, Origines, Chrysostomus, Theoritus, Oecumenius, Theophylactus, Euthymius, apud Sextũ Senensem in Biblioth. lib. 6. annot. 345. *tamen morte præuentus,*

(inquit

Anni Christi.

Anni mundi.

(inquit Benedictus Papa successor) *istud perficere nequiuit. lege Bonifacij constitutionem lib. 3. Alphonsi de Castro contra hæres. Verbo, Beatitudo.* Quin & Occamus ipse fatetur Papæ Ioannis verba hæc fuisse. *Nunquam tamen meæ intentionis fuit, dicere aliquid contra fidem. Et si aliquid diximus, totum ex tunc reuocamus.* Dialogo primo part. 2. cap. 9. & 10.

1315

5403

Impudentiùs Caluinus Instit. primarum cap. 8. num. 133. Ioannem 22. palàm asseruisse animas esse mortales, vnáque cum coporibus interire vsque ad diem resurrectionis, & neminem Cardinalium huic se tantę insaniæ opposuisse. Nam nemo Christianus vnquam sensit animas esse mortales, nedum asseruit: & tota quæstio in eo versabatur, an sanctorum animæ à Dei facie siue essentia; ante diem Iudicij clare cernenda retardarentur. Vt etiam pontificis, Maleuoli confitentur.

HVMANA.

Cùm bella inter Ludouicum Bauarum & Fredericum Austriacum pro imperio exarsissent, Heluetij præsertim Vri, Syluani & Suitenses soli, (Nam reliqui Imperio subditi Frederico studebant) Bauaro adfuerunt. Quare hic rebus bene gestis, remunerationis loco, αὐτονομίαν, ab Henrico septimo antecessore impetratam confirmauit, additis immunitatibus & potestate sese perpetuo fœdere, defensionis causa, coniungendi. Quoniam verò initium confœderationis factum est in oppido Suitensi, Suitensium siue Suissorum nomen omnibus confœderatis est tributum. Hîc ergo incipit Heluetiorum respub.

Henrico 7. mortuo interregnum imperij fuit mensium 14. Quatuor electores Ludouicum Bauarum, tres reliquit Fredericum Austriacum elegerunt. Vnde bellum ciuile in octénium, donec victus & captus est Fridericus.

Ludouicus Bauarus Guil. Occam scholasticum stipendiarium sibi fecerat, vt se tueretur aduersus fulmina Apostolica, Innoc. 22. & Benedicti 11. vt eius scripta testantur.

Orchanes filiorum Ottomani minimus cæsis fratribus, Tyrannidem adipiscitur. Mysiam, Phrygiam & Cariam domuit, Prusiam vi cepit, regiam olim Bithyniæ, vbi accepto vulnere interijt anno imperij sui 22.

Niceam & Nicomediam obsidione fatigatas ferme, tandem domuit.

Ludouicus Vtinus viuo patre, per matris obitum coronatus est Pompelone: & appellatus Rex Nauarræ annis 9. *Vasæus in chron. Hisp.* Engerranum Marinium Longæuillæ comitem fisci summum præfectum, tanquam grauissimi tributi imperandi auctorem, ob quod Campani, Atrebates, Bellouaci, Burgundi, multique alij populi in se conspirauerant, furcæ suspendit. Pauiotum magum laqueo sustulit. Claudiam fortilegam, ob cæreum sigillum effictum, vt eo paulatim ad igné liquescente, sensim ac tabe lenta deperiret: igne consumpsit. Iudæos in Galliam reuocauit. Parlamentum prius motorium, statarium fecit.

Philippus Longus excluſa filia Ludouici Vtini, regnum Nauarræ tenuit an. 6. atque ex eo tempore dicunt apud Gallos filias non esse hæredes regni. *Idem.* eius vltimo. i. 1323. Iudæi propter suspitionem veneni in puteos sparsi, in regno Gallico vexati sunt: vt deinceps in eo mansisse non videantur. A Philippo Aug. sub an. 1190. pulsi fuerãt. Reuersi, à Phil. Pulchro spoliati & exacti sunt iterum, an. 1295. quam exactionem Hebræi notant כלה id est, an. 55. post quinque mille annos orbis conditi, & קלי, id est, anno 136. post illam primam, in qua fuisse R. Selomonem aiunt. Postea à filio Ludouico Vtino reuocati quidem sunt, at post quinquennium aut

1335

5423

sexennium vltimo Philippi Longi .i.1323. vti dictum, planè sedes mutare non tam Principis iussu, quam Plebis ejectione coacti sunt. Atque hæc quarta est & postrema eorum exactio, cuius ipsi tamen, non meminere, quòd illam Vtini attingeret. Vnde & eam Symbolo nba notant, non solum quia annum designat, verum etiam quia significat, *Desiit, Consummatum est.* Anni mundi. 5403

Philippus quintus nunquam ab Ecclesiasticis & populo decimas sibi à Pontific. concessas, & tributa imperata impetrare potuit. Eius vxor Ioanna comitis Burgundorum filia, collegium Burgundum Parisiis extrui fundatque.

Carolus Pulcher an. etiam 6. rex fuit Nauarræ.

Ducatus Borbonius initium habuit à Ludouico Claromõtensi Comite, qui munificentia Philippi Valesij Regis Francorum nominatus est Dux. *Gagui. lib.* 8.

Carolus Franc. Rex, offensus, quòd Edoüardus 2. Anglorum Rex, vt beneficiarius non iurasset, nomine possessionis Aquitaniæ & Pontini, in verba Ludouici Regis, deturbatis Anglis, ferè totam Aquitaniam occupauit: exceptis tribus ciuitatibus, Burdegala, Baiona, & S. Seuero: Verùm biennio post an. 1323 iureiurando, per Eduardum 3. adhuc iuuenem 12. annorum, dato, renouatóque fœdere, omnem Aquitaniam reddidit Anglo, precibus Isabellæ sororis Reginæ Angliæ. *Gagui. lib.* 8. *Æmyl. lib.* 8. *Polyd. Angliæ histor. lib.* 8. *& Chron. Franc.*

Vltimus Philippi Pulchri filius etiam ad regnum peruenit. Nempe notandum oraculum, vt cæteri hoc exemplo caueãt, *Nolite tangere Christos meos*: Episcopus Morianensis vir sanctissimæ conuersationis, coram multis ait, postquam Bonifacius 8. insidiis Philippi Regis esset captus, Hoc nuncium magnã affert lætitiam Regi Franciæ, sed notabile propter tantum facinus iruet in eum & eius progeniem. Quod totum impletum est, non multo pòst tempore. Nam Rex intercurrente apro, inter equi sui crura, mortuus est. Tres autem eius filij, vnus post alium breui spatio regnarunt: eorumque omnium vxores in adulterio deprehensæ sunt. *Antoninus part.* 3. *tit.* 20 §. 20

Isabella Philippi quarti Franc. Regis filia, Eduardum Anglorum regem maritum suum cepit, & custodiæ mancipauit vsque ad mortem, propter desolationem, vt dicebat, quam cum seruis in regno fecerat. *Chron. Hirsaug.*

1324 agitur conuentus nobiliũ Londini in Anglia, vbi inter alia statutum est, vt deinceps suspendio strangulandi statim sepelirentur: qui mos etiam nunc durat in Anglia. *Polyd. lib.* 18.

Mortuo Carolo Pulchro absque virili stirpe an. 1327. orta est quæstio (quam adhuc Angli dicunt esse sub iudice) inter Francum & Anglum, de regno Franciæ. Eduardo 3. Rege Angliæ, quòd esset filius Isabellæ filiæ Philippi Pulchri, iure proximioris gradus cognationis, contendente regnum sibi deberi: contra Philippo Valesio filio Caroli Valesij, fra. Philippi Pulchri decreto legis Salicæ, qua fœminæ à regni successione excluduntur, illud sibi vendicante. At Franci Valesiũ regem decernunt. Eduardus verò Regis Galliæ solum titulum & insignia assumpsit: quibus eius posteri in hunc vsque diem vti sunt. *Polyd lib* 19. *Æmil lib.* 8. Hinc ortum est funestum & cruentum bellum Anglicum, quod cœpit in Aquitania, sæpius intermissum & renouatum.

Vuladislaus impetrato à Pontifice Diademate regio, qui illud olim ademerat post cædem Diui Stanilai, cum Heduigi vxore Cracouiæ coronatur solenni ritu an. 1320. Ex eo tempore ius coronandi Reges Polonos atque ipsa insignia Regum Gnesna, Cracouiam translata sunt. *Herburtus libro* 9.

Hist.

Anni christi

Anni mundi

203.

1335 d BENEDICTVS 11. dict. 12. Tolosas, an. 7. mens. 3. dies 17.

1342 Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constãtinopoli Esaia, deinde Ioãne 13. an. 16.

Principibus.

Andronico iuniore Paleologo an 13. Græcorum Imp.

Carbanda Tartaro Persidis, deinde filio Carbandæ.

Orchane Turcorum Imp.

Ludouico 4. Bauaro Occi. Imp.

Philippo 6. Valesio Franc. Reg.

Seipharad Æthiopiæ an. 28.

Alphonso 11. Hispaniæ.

Eduardo 6. dict. 3. Angliæ.

Cazimiro tertio (dicto 2.) cog. Magno, Polonorum rege, annis 37.

Alphonso 4 Portugalliæ.

Roberto Brusio Scotiæ, deinde Dauide secundo, an. 41.

Histor. Pol. cap. 8.

1326. Comes Geldriæ in Ducem sublimatur à Ludouico Imperatore, Comitatus de Zutphania titulo, vsque in hodiernum diem retento.

Alphonsus 11. Hispaniæ rex adiutus auxilio Alphonsi 4. Portugalliæ regis soceri sui infinitas Barbarorum copias vicit: & bellum gerens contra Allibohacen Marochi regem, & Banamarim & alios 4. reges: quadringenta quinquaginta Saracenorum millia occidit, Christianis duntaxat 20. desideratis. *Vasæus, ibid.*

5423 d E Cisterciensium ordine Papa Confirmauit ordinem Militum Iesu Christi.

Reformauit ordines Benedictinorum & Cisterciensium, condita constitutione, quæ Benedictina dicitur: lectaque est in comitiis S. Germani à prato, an. 1337. 26. Iunij, celebratis à ducentis circiter Abbatibus Diocesum Remensis & Senonensis. Nam nondum profanata erant Monasteria, vt eis sæculares passim præficerentur.

5430 Hunc esse aiunt, qui Benedictinis & Cisterciensibus relaxauit perpetuum vsum piscium Et certè cap. 26. constitutionis decernit, vt per totam feriam quartam, & à prima Dominica Aduentus, vsque ad diem Natalis Domini, & à Dominica Septuagesimæ vsque ad diem Paschæ, ab esu carnium abstineant, nisi obstiterit infirmitas. Quasi voluerit licere cæteris temporibus ab Ecclesia non prohibitis.

Censuras in Bauarum à Ioanne vt in vsurpatorem Imperij, factas confirmauit. *Plat.*

Vir sanctissimus omnibus collachrymantibus sepelitur.

Auenione sedens collegium & templum Bernardinorum Parisiis fundauit, cuius Bibliothecam Cardinalis quidam Tolosas, Ordinis Cisterciensis libris exornauit: & sedecim operam Theologiæ dantes alumnos perpetuos instituit.

Decretalem edidit, determinans, animas sanctorum nihil habentes expurgabile, statim vt decedunt, ante diem iudicij faciem Dei cernere. *Lazardus Cælestinus in Epitome Vniuersalis historiæ.* id est, decidit, quod Innocentius morte præuentus, non potuit perficere. *Paulo supra.*

Confirmauit gymnasium vniuersale Heildebergense, à Ruperto Palatino Rheni primùm fundatum, vt & Vrbanus 6. cuius primus director & moderator fuit, Marsilius de Ingen Doctor Parisiensis & Canonicus, Thesaurarius Colonien sis. *Trith Chron Hirsaug. & de Script.*

Indulsit præfectis Mediolani, Veronæ, Vicentij, Mantuæ, Rhegij, Cararij, Fatauij, Ferrariæ, Mutinæ, Argentæ, certo illis imperato tributo, vt Marchionum & Ducum titulos præferrent, & à iure Imperij propter assiduas Imperatorum tyrannides, rebelliones, & impietates, exirent. *Idem.*

S. Lupoldus Babembergensis episcop. qui de veterũ principum Germanorum erga religionem Zelo scripsit.

Petrus 4. Aragoniæ rex, obiit citatus in sexagesimum diem ad tribunal Christi, à procuratoribus Ecclesiæ Tarraconensis, quòd eius patrimonium tyrannicè vellet vsurpare. *Vasæus in Coron Hisp.*

Increbuere tunc per vniuersum ferè orbem Christianum, greges virorum pariter & mulierum nudis vmbilico tenus corporibus obambulantium & flagellantium sese, diuinam clementiam miserabilibus vocibus implorantium: vexillis præeuntibus. Hi in Poloniam quoque, tunc venere ex Vngaria. Sed cùm ea superstitio à flagitiis & hæresibus, non penitus immunis esse deprehenderetur: pœnis coërcita & extincta est. *Herbutus lib. 10. cap. 6.*

Custodia Sepulchri Christi an. 1336. Hierosolymis octo Fráciscanis committitur, à Sultano Ægyptio. *Munster in Cosmog.*

R. Leui ben Gerſom Theologus & Philoſophus magnus Hebræorum ſcribebat in Pentatheucum anno mundi 5093. id eſt Chriſti 1334. *Ipſe in Leuit. 2. ſectio.*

Hermanus de Schildis Auguſtinianus Eremita, Simon de Caſſia, Ioannes Baconthorpe, Bartholomæus Sanctocordius Piſanns, Ioan. Haſalanus, Theologici ſcriptores.

Aluarus Pelagius. *Ipſe in proemio libri de Planctu Eccleſiæ.*

HVMANA.

Puella 9. tantùm annorum peperit filium in quadam regione, prope Moſellam fluuium. *Mater Hiſtoriarum.* 1341

CONCIL. *Anglicanum, in quo multi ſuo officio abutẽtes, turpiter deponũtur. Polyd. Virg. li. 19.* 1423

[Ne hoc incredibile videatur, puella 8. annorum, apud Lectorates anno D. 1562. grauidata à puero æquali peperit filiam, tam fœliciter, vt ipſa intra annum, 22. matris ſuæ, illam auiam ſobole propria reddiderit. Illa etiamnum familia, ibi durat.]

Andronicus ſenior poſt multas contumelias obiit in monaſterio (in quo ferè biennium agere coactus eſt) anno ætatis 74. & ex quo Imperium ſuſceperat 50. an. verò Chriſti 1335. *Niceph Gregor. lib. 5. & 10.*

Matthias Golaceuius gente Toporus tunc Vuladiſlauienſis Epiſcopus, qui ſolus è 12. quos mater vno partu edidit, vixit, reliquis, mox vt nati fuerant, mortuis. *Heburtus lib. 9. hiſtor. Polo. cap. 10.*

Cazimirus 2. meruit Magni cognomentum, non tam virtute bellica & victoriis, quàm magnificis operibus & plurimarum arcium & oppidorum munitione, & erga tenues munificentia & liberalitate. *Cromer. lib. 12. Pol.*

Ludouico 4. Cæſare, in pleriſque vrbibus Italiæ noui tyranni extitêre. Qui poſtea Ducum & Marchionum titulis, indulgentibus Pontificibus, ſeſe cohoneſtarunt. *Cromer. lib. 12. de reb. Polo.*

Per idem tempus Ludouicus Vngarorum Rex regnum Neapolitanum armis receptum in vltionem Andreæ fratris Neapo. regis à Ioanna vxore ſtrangulati, annitente Pont. Max. Ioannę reſtituit. Illa verò Auenionem Narbonenſis prouincię vrbem Pontifici loco mercedis iure ſempiterno donauit. *Ibid.*

Philippus Valeſius Philippo Eburonicum Comiti ea lege regnum Nauarræ reſtituit, vt poſteri eius reges Francorum patronos ſuos agnoſcerent. *Annales Franc.*

Catholici cognomentum retulit, quòd adiectionem Petri Cunetij irritam iudicarit, iura Eccleſiarum augere ſe potius, quàm imminuere velle prædicans. *Ibid.*

Longobardos & Italos trapezitas ob immodicas vſuras expulit & proſcripſit. *Ibid.*

Petrus Bertrandus Eduorum Pontifex, qui Cunetio Epiſcopis temporalem iuriſdictionem aufertre conanti reſtitit, collegium Eduenſe Lutetiæ poſuit, & Stephanus Burgolus Turonenſis Archiepiſc. collegium Turonenſe.

1340. Rex Benamerim, Rex Granatæ, & Allibohacen, Rex Marochiorum, cum duobus aliis regibus, dum Tarifam ciuitatem regni Caſtellæ obſident, ab Alphonſo 11. Portugalenſium auxilio delentur, quadringentis quinquaginta Saracenorum millibus confoſſis, vt vix tantæ cladis nuntius ſuperfuerit, cum tamen è Chriſtiana acie viginti duntaxat milites deſiderati ſunt. *Garibay p. 4. lib. 34. cap. 34. Vaſæus pag. 175.* 5430

e VIR pius & doctus Monachus Sancti Benedicti. *Chron. Hirſaug.*

Depoſitionem Ludouici Imp. confirmat, ac principibus mandat, vt niſi ius electionis velint amittere, in eius locum alium eligant, qui mandatis Eccleſiæ, vt filium decet pareat. 5440

204.

e Clemens 6. Lemouicenſis an. 10. menſ. 6. dies 28. 1342

Vacat dies 11. 1352

Annis Christi. 1342

Patriarcha. Constantinopoli Ioanne decimotertio.

Principibus. Andronico Iuniore, & posteum Calo Ioãne Palæologo eius filio an. 30. Græcorum Imp.

Filio Carbandæ Tartaro Persidis, inde Gempsa Partho an. 48.

Orchane (& iuxta quosdam Salaimanio) & Amurate an. 23. ex ordine Turcarum Imp.

Ludouico 4. Bauario, & post eum Carolo 4. Imp. an. 32.

Philippo Valesio, & Ioanne an. 14. ex ordine, Franc. Regibus.

Seipharad Æthiopiæ. Alphonso 11. Hispaniæ, deinde Petrog. cog. crudel. an. 19.

Annis mundi. 5430

Alioqui se necessariò curam, vt supremum Christi vicarium, de Imperio habiturum. Atque hinc Carolus 4. Ioannis Boemiæ regis primogenitus eligitur, & Bonnæ à Colonienſi Archiep. inungitur. *Ibid.*

Inscripsit catalogo sanctorum S. Iuonem, qui sub Honorio 4. floruit in iure Canonico. *Sabel.*

Missis in Germaniam legatis fecit prædicare bellum contra Turcos infideles, his, qui suis bonis subuenirent vltra solitas condonationes, indulgens esum ouorum & lacticiniorum in sextis feriis & quibuslibet ieiunijs, præter Quadragesimam: quod Treuerensis & Colonienſis Archiepiscopi in perpetuum impetrarunt, sed Moguntino Archiepiscopo recusante aliquid contribuere ad Cruciadam, vt vocabant, etiam in hodiernum diem mansit, vt in tota dioceſi. non liceat ouis vti tempore cuiuslibet ieiunij, sicuti permittitur in alijs duabus dioceſibus. *Trith. in Chron. Hirsaug.*

1350. Iubilæum de centesimo Bonifacij ad 50. annos retulit, atque ita Romæ annus indulgentiarum, videlicet iubilæus secundus celebratus est, multis vndique concurrentibus.

Emit Auenionem vrbem Galliæ à Ioanna filia Roberti Siciliæ Regis: vnde in perpetuum Pontificij iuris facta est. *Plat.* Errant igitur qui putant ipsi datam esse à Philippo Rege Francorum.

Hæresim flagellatorum in Vngaria extinguendam curauit, resipiscentes admittendo ad pœnitentiam publicam, pertinaces sæculari magistratui tradendo. Sic autem appellabantur quidam Rustici & imperiti, qui prætextu pœnitentiæ, vtroque sexu mixtim seminudi incedentes, cruces lineas in manibus portabant, capitibus caputio & pileo opertis, pudendis lineo velamine, flagellis in cuspide tres, nodos & aculeos habentibus, semetipsos publicè intra & extra Ecclesiam se cruentabant: carmina quædam fidei partim contraria, partim suspecta cantabant: sæpius in terra procidendo in modum crucis, orantes clamabant. *Chron. Hirsaug.*

Carolus 4. Boëmus Imp. auctor aureæ Bullæ, sigillo quodam aureo roboratæ, multas in Boemia fundat Ecclesias. *Ibid.*

Hvmana.

Vir bonus, sapiens, doctus, quinque linguarum cognitione ornatus, qui Parisijs diu literis operam dedit, & in auxilium Regi Francorum cum patre suo Rege Boemiæ aduersus Regem Angliæ venit. *Ibid.*

Cernens superiores aliquot Imperatores ab Henrico 4. propter infectationem sedis Apostolicæ infelices fuisse, pacem cum eius Pontificibus perpetuam firmat. Maximam autem laudem meruit ob auream bullam, in qua multa ad pacem publicam pertinentia est complexus. Hinc Imperium in eius posteritate adhuc permanet, Deo eius virtutum, & in sanctam Sedem obseruantiam fœlicitante.

Nam Vuenceslaus, deinde Sigismundus, ipsius filij, per ordinem diu imperarunt, Ponec Sigismundus, cùm sine virili sobole decederet, Albertum Austrię Ducem filiæ suę maritum, hæredem Imperij reliquit. A quo Imperium deinceps ad posteros deriuatum per Fredericum 3. Maximilianum Frederici F. Carolum 5. Maximiliani nepotem, Ferdinandum Caroli 5. fratrem, Maximilianum 2. denique Rudolphum, qui hodie imperat.

Vniuersitatem Pragensem ita instituit, vt breui tempore cunctas totius Germaniæ gloria & numero doctorum hominum superauerit, quousque tandem post annos fermè 50.

multis commaculata hæresibus, in nihilum redigitur. *Chron. Hirsaug.* *Annimundi.*

Andronicus iunior Græcorum Imperator an. ætatis 45. & Imperij 31. post mortem autē aui 9. ex hac vita decedens an. Christi circiter 1344. reliquit Imperatorem Calo Ioannem fil. natum 11. an. tutoremque ei assignauit Ioan. Cantacuzenum. *Leonicus Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci. Niceph. Gregoras lib. 11.* 5430

Ioannes Cantacuzenus, Ioan. Palæologi tutor annis 16. non se pro tutore, sed pro vero Imperatore gerit, donec armis ejiceretur. Palæologus Genuēsibus, qui sibi in eo bello affuerant, Lesbum insulam dono dedit, qua sunt potiti vsque ad an. 1464. Turca eam eis eripiente.

Nicephorus Gregoras descripsit libris 11. Græcam historiam annorum 145. nempe à capta vrbe Constantinopoli à Latinis, vsque ad obitum Andronici Iunioris, qui contigit anno, vt ipse computat, Orbis conditi 6849. hoc est, (numerando secundum vulgarem morem Græcorum, quibus primus annus Christi est, ab orbe condito, 5505. vt liquet ex Nicephori Calixti libro 1. cap. 10.) anno Christi 1344.

Angli deditione ceperunt Caletum, post arctam obsiditionem 11. mensium. *Polyd. lib. 19.* Eam circiter 210. annis retinuerunt, vsque ad annum Domini 1558.

1349. Delphinatus Viennensis (cuius caput est Vienna Allobrogum) vili 40. mille aureorum pretio venditur (ei testamento relictum falsò ait Polyd. lib. 19.) Philippo Valesio Regi Franc. ab Humberto Principe, post amissum filium vnicum, ordinem Prædicatorum professo, ea quidem lege vt primus Regis filius Delphinus vocaretur, Delphinatúsque eorum esse diceretur (quod etiam nunc obseruatur) sibique, quoad viueret, florenorum decem millia quotannis penderentur. *Æmyl. lib. 8. Gagu. lib. 8. Mater histor* Lutetiæ in eorumdem templo sepultus est. Hinc Carolus Regis Ioannis filius, Normaniæ Dux, primus Delphinus, an. 1354. dictus est.

1346. Comitatus Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ, ad Burgundię Duces peruenerunt, morte Vuillelmi Ducis vsque ad annum 1425. Tunc enim ad Burgundiæ Duces deuoluti sunt. *Chron. Hirsaug.*

1348. propter absentiam Pontificū Nicolaus Rentius Romæ scriba publicus, in spem restaurandæ veteris Monarchiæ elatus, se Augustum Seuerum, Clementem, libertatis, pacis, iustitiæque Tribunum ac sacræ Rom. Reip. vindicem nominat: armis Capitolium occupat, Ciues Romanos ac ferè totius Italię principes ipsius successibus permotos sibi vel subjecit vel adiungit. Pontificem interpellat vt vel intra certum tempus redeat, vel se pontificatu priuandum sciat. Ludouico, deinde Carolo Impp. cæterisque Germaniæ principibus & Electoribus diem dicit, se alioqui aduersus eos, vt rebelles progressurum. Verum is tandem, dum tyrannus paulatim efficitur, mense septimo Italia pulsus, fugit ad Carolum Imp. qui vinctum Auenionem ad Pontificem misit. A quo post dimittitur Romam, vt Francisc. Baroncello ciui Romano, qui similem tyrannidis stultitiam mouerat, resisteret. *Volater lib. 21.*

Ioannes Franc. Rex, ordinem equitum Stellæ est auspicatus, in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiam. Illi stellam aut in capitio aut alio loco conspicuo vestis, pro insigni gestabant. Tessera erat, Monstrant regibus astra viam.

Eduardus Rex Angliæ adductus æmulatione, ordinem Garteriorum equitum numero sex & viginti D. Georgio sacrum instituit. Horum princeps eques, est Rex Angliæ:

Eduardo 6. dict 3. Angliæ.
Cazimiro Magno Poloniæ.
Alphōso 4. Portugalliæ.
Dauide 2. Scotiæ.

Annis Christi. 1348

vtuntur

Anni Christi. | Anni mundi.

1342 | 5430

vtuntur pallio cæruleo, & crus sinistrum infra genu loro (à quo nomen datum est toti ordini, quòd garter lingua Anglica significet perisscelidem) fibulato gemmis & auro ornato cingunt, eique inscribunt Gallicis verbis, Vituperetur qui male cogitat. *Polyd lib.19. Angl.hist.*

Vectigali salis Francis imponi cœptum est, à Philippo Rege ad belli necessitatem. *Gagui lib.8.*

Ioan.Cantacuzenus fraude cuiusdam Apocauci familiaris Imperatoris missus in exilium, iniuriæ impatiens bellū quinquennale gessit contra Ioannem Imperatorē, & Turcorum arma Europæ inferens (non quidem primus, vt vulgò putant, sed tertius, sicuti constat ex Gregorę lib.7. & Galcocond. lib.1.) capta Constantinopoli, & filia data in vxorem Orchani Turco. Imp. Imperio Constantinopolitano est potitus per aliquot annos, donec Calo-Ioanne Genuensium &, vt ait Egnatius, Turcorum (quibus primus tradidit in Europa locum ad habitandum, vt idem ait) ope imperium recuperante, coactus est eo se abdicare, & ingredi monasterium: vbi vna cum Achęmemide Meletio quodam è Saracenis ad Christum conuerso, scripsit contra legem Mahometicam pro religione Christiana. *Calcocondylas lib.1. de reb. Turci. Egnat lib.1. & Cuspinia.*

Salaimanium tertium siue Solymanum, Turcorum Imperatorem nominat Chalcocondylas lib.1. quem ait aliquot annis regnasse. Nostri eius non meminerunt.

Eo interfecto, Amurathes auo & patre excellentior, à Ioanne Palæologo vocatus Callipolim occupat: in ipsum quoque Palæologum impetum facit. Postea Seruiam, Vngariámque ingressus, occupata Adrianopoli, ab Lazaro principis Seruiæ seruo interficitur, regni 23.

1349. magna per vniuersum orbem pestilentia fuit, ab India incipiens, passimque per prouincias omnes irrepens, trium annorum spatio: vsque in Alemaniam, Galliam, Angliam, inque omnes gentes miserabiliter sæuiens, mediam hominum partem consumpsit. *Chron. Hirsaug.*

Cuius calamitatis causa Iudæis fuit ascripta, quòd fontes & aerem veneno infecissent, vnde in diuersis mundi regionibus fuerint suffocati, submersi, combusti, &c. per integrum biennium.

Hanc plagam excepit sanguinis profluuium, inaudito genere cruciatus infinitos absumens, denique sacri ignis adustio, carnem ad vsque ossa penitus conficiens: adeò vt etiam mortuorum inuadens cadauera insepulta, carnes, antequàm sepeliri possent, consumeret. *Ibid.*

1351. Margareta Imperatrix, olim Ludouici Imp. vxor, ab Hollandis, vt vniça terræ illius hæres, inuocata contra Vuillelmum filium eos crudeliter opprimentem: expeditionem mouit. Commisso autem naualli super Mosam prælio, victa cum paucis in Angliam fugit.

1350. Filius Carbandæ Tartarus, Rex Persidis, auctore Gēpsa Parthorum Sultano, exutus est Persidis regno. Sic Tartari in Asia regnarunt & Perside ab an. 1222. vsque ad 1350. per annos 128.

Vuladislaus Dux albus Poloniæ, qui è monasterio D. Benigni Diuionensis, dispensatione Papæ, pro successione Regni Poloniæ reuocatus est ad Regni administrationem: obijt in ciuitate Argentina an. 1388. 10. cal. Maij, & vt iusserat, sepelitur in Ecclesia D. Benigni Diuioni, vt constat ex eius epitaphio: quod miror historias Poloniæ subticuisse.

Parthi Duce Gempsa Turca, qui aliquanto ante Saracenorum iugum expulerat, an. 1350. Persiam pulsis Tartaris subiugarunt. A Gempsa deinde descenderunt Persarum reges, vsque ad Malouchrem: quem Vssumcassanus è familia As-

lambæorum Turcarũ, in Cappadocia & Armenia minore reguantium interfecit. Hinc cœpit Tartarorum potentia declinare. *In Epistolis Asiaticis.* - *Anni mundi.*

f VIR bonus, amator religiosorum, Canonista maximus, qui Carolum Imperatorem coronauit. *Chron. Hirsaug.* 5440

Pacem inter Anglorum & Francorum Reges sanxit.

Præbendas Ecclesiasticas non nisi probatissimis dedit, fecitque vt omnes Pastores ad suas Ecclesias proficiscerentur. 5451

Ægidium Carillam Hispanum Auenione, ad res Italiæ componendas misit. *Volat. lib. 22.*

Bernardus Abbas Montiscassini, Michael de Massa, Fischatius, Ioannes de Bachone, Gregorius Ariminensis, Petrus Berthorius, Thomas Argentinensis, Henricus à Balma, Ioan. de Tambacho, Armacan, Heluicus Germanus, Henricus Constantiensis, Omnes hi circiter hæc tempora de Theologicis quæstionibus scripserunt.

1354. Balduinus Archiepiscopus Treuerensis obit, qui ordinarium totius anni breuiarium emendans, in eam formam, quæ nunc est, restituit. *Chron. Hirsaug.*

1361. Guilelmus Latinorum tertius an. 10. contra Calixtum Patriarcham Constant. & Philetum sedit.

Bertholdus de Borach. Begardus comburitur Spiræ an. 1355 quòd inter alia Blasphema, diceret Christum in passione derelictum, adeo vt etiam de salute dubitarit. *Continuatio Ab. Vrspergensis & Naucler.* Idem sentit Caluinus lib. 2. Institutio. cap. 16. sect. 11. & sepè alibi.

Pragensis Academia & Archiepiscopatus in Bohemia instituitur per Carolum 4. Imper. *Trithem. in Chron. Munster. in Cosmog. Naucler. in Chron.*

1355. Obijt celebris ille iurisconsultus Bartholus de Saxoferrato, Mathematum & Hebraicarum quoque literarum peritus, an ætatis 56. *Palmer.* alij aiunt 46.

1358. in Aragonia in conuentu Valentiano, à rege Petro sublata est temporis per æras, numerandi ratio. *Vasæus cap. 22. Chron Hisp.*

Et in Castella paulo post, nempe 1383. à Ioanne 1. Reg. Et in Portugalia à Ioanne 1. sub an. 1415 à quibus iussum, vt à natiuitate Domini in posterum numeraretur. *Ibid.*

Ioannes Vuiclefus hæresiarcha, quia non potuit consequi Episcopatum Vigorienſem, cœpit tunc sua dogmata euomere in Anglia, & composuit plusquam 200. Volumina librorum, quibus præter suos immiscebat Martionis & Manichæorum errores. *Æneas Sylu. histor. Bohemi cap. 35.* In 8. sessione Concil. Constantiensis damnati sunt 45. articuli ex eius libris collecti, quorum nonnulli nostra ætate recruduerunt.

HVMANA.

1358 Albertus Dux Austriæ Alberti Romanorum quondã regis filius obit. Ab eo Rudolphi qui hodie imperat, & totius domus Austriacæ genealogia continuatur. *Chron. Hirsaug.*

Albertum Ducem Austriæ filium reliquit: qui Vniuersitatem Viennensem in Austria fundauit. *Ibid.*

Et Rudolphum, qui Comitatum Tirolis Austriæ Ducatui coniunxit *Ibid.*

Ludouicus eodem anno, Vngariæ Rex, propter regnum Dalmatiæ, Venetos, qui illud multis annis possedetant, aggreditur: ac primùm quidem ciuitatem Iardensem, deinde maritimas vrbes, postremò Dalmatiam totam occupat. 5451 *Ibid.*

Tunc primum in Anglia an. 1361. in conuentu principum anno ætatis Eduardi 50. decretum est, vt deinceps in foro

205.

f INNOCENTIVS 6 Lemouicensis an. 9. mens. 8. di. 6.

Vacat an. 1. m. 5.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo tertio, deinde Calixto an. 2. Phileto an. 13 mens. 6.

Principibus.

Calo-Ioanne Palæologo Græcorum Imp.

Gempsa Partho Rege Persidis.

Amurate. 1. Turcorum Imp.

Carolo. 4. Occid. Imp.

Ioanne. 1. Franc. Rege.

Seipharad Æthiopiæ, deinde Vdma Asfan an. 10.

Petro cog. Crudeli Hispaniæ.

Eduardo 6. dicto 3. Angliæ.

Ca Zimiro magno Poloniæ.

Alphonso 4. Portugalliæ, deinde Petro, cog. Iustitiario, an. 10.

Dauide 2. Scotiæ.

Anni Christi. | Anni mundi. | actiones, ſententiæ & cætera acta fierent lingua Anglica, nec amplius Gallica vel potius Normanica, vt antea fiebat. *Polyd.lib.19 Hiſtor. Angli.*

Eodem anno Eduardus Angl. Rex in ſimilitudinem iubilæi Chriſtiani, celebrans iubilæum ſuæ ætatis, exules quoſdã reuocauit, & cuſtodias omnes dimiſit, condonatis maleficiorum pœnis: magnas immunitates, præcipuè quas vocant Magnæ Chartæ, de integro populo conceſſit. Hinc Reges iubilæum ætatis celebrare conſueuerunt, vt ſcilicet Rex vel regina in annos ſingulos, tot pauperes die ſuo natali veſtiat, eiſque largitiones faciat, quot illo die annos ætatis compleuit. *Polyd. Ibid.*

206.

1363 g VRBANVS 5. Lemouicenſis an. 8. | 5451

1371 menſ. 4. | 5459

Vacat d. 10.

1360. fœdus inter Anglum & Francum initur, & auctoritate Innocentij Papæ ratum habetur. Eius ſumma erat, vt Anglus Franco cederet omni iure, quod in Franciæ Regnum, in Normaniam, in Andegauenſes & Cenomanos haberet: at obineret Aquitaniam his finibus, ad quos iungerentur Vaſcones, Pictones, Santones, Petragorij, Caduci, Lemouices Engoliſmenſes, Caleti, Ginarum & Pontiuum Comitatus, ipſeque nullum deinceps vectigal vel iuſiurandum daret Franco: Francus verò redemptionis nomine, ad certam diem tricies centum millia aureorum perſolueret, & interea datis obſidibus liber è captiuitate rediret in Franciam. *Polyd. libro 19. Chro. Franc. Æmil lib. 9.*

Calo-Ioannes Græcorum Imperator cum Amurate Turca, inijt ſocietatẽ: contra Principes Græciæ Bulgarorum ope fretos, Theodoro natu minimo dato obſide, factuſque vectigalis: filio ſuo Andronico natu maiori filiam Suſmani Myſiorum Regis, & ſororem vxoris Amuratis, dedit in vxorem *Calcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Patriarcha.
Conſtantinopoli Phileto
Principibus.
Calo (ſiue Carolo) Ioanne Græc. Imp.

Gempſa Partho Perſidis
Amurate 1. Turcorum
Imp. Carolo 4. Occid.
Imp.
Ioanne 1. & poſt eũ Carolo 5. Sapiente an. 16.
Franc. Rege.

Vdma Aſfan an. 10.

Petro cog. Crudeli Hiſpaniæ, deinde Henrico
2. an. 10.

Eduardo 6. dict. 3 Angliæ.
Cazimiro 2. magno Poloniæ.

Petro Portugalliæ, deinde Ferdinando an. 17.
Dauide 2. Scotiæ.

Hæc fuêre initia triſtiſſimæ ſeruitutis, quæ nihil aliud, præter inane Imperij nomen attulerunt. Nam deinceps militare cogebantur, per ſeſe & filios contra quos Turcæ vellent, nec capeſſere nec vſurpare imperium, niſi accepta ab eis poteſtate.

Amurates cum 60. millibus Turcarum ann. 1363. vſus Genuenſium triremibus numerato in ſingula militum capita aureo nummo, traijcit in Europam: tanquam ſocius vel inuiti Cæſaris ad reliquias belli perſequendas, & pœnas exigendas de defectoribus.

Mox Callipolim in Cherſoneſo, & aliquot vicina Helleſponti oppida expugnat, Thraciam peruagatur, Philippolim occupat, deinde Adrianopoli, fruſtra Palæologo initum cũ infido hoſte fœdus & res perditas deplorante, regni ſedem conſtituit: nunquam deinceps de relinquenda Europa cogitaturus.

g VIR doctus & ſanctiſſimæ conuerſationis, qui crucem prædicari fecit contra Turcos. *Chron. Hirſaug.*

1362. latrunculi de Anglia exeuntes ad 40. millia (ſocietas magna Anglicana dicebatur) per Hiſpaniã, Galliam, indeque fines Treuirenſium diſcurrunt: mox Alſatiam & alias Germanię regiones depopulantur, ſuum ducem Archipreſbyterum appellantes. *Ibid.*

Anno circiter 1368. Romam venit Neſtorianus quidam Maraus nomine Patriarcha deſignatus, quem ſummus Pont. conſecratum ad ſuos remiſit. Nam Neſtoriani, Chriſtiani quorum Patriarchalis ſedes eſt in Mozal. i. Seleucia Parthorum, ſuum Patriarcham non niſi à 4. Metropolitanis initiari poſſe ſentiunt, aut ſi numerus hic deſit, à ſolo Rom. pontifice. *In profeſſ. fidei ſiud. quam tranſtulit è Syro And. Maſſius.*

Romanum enim Pontificem, Apoſtolorum principis ſucceſſorem appellant. *Iacobus Nauarcus in epiſt. Aſiatica, qui & ſuperiorem hiſtoriam recenſet.*

Contra Vuicleffum complures viri docti scribunt, Ioannes Kyningam, Strodus, Richardus Lauinham, Guil. Bertho, Ioannes Gascoyn, Simon Sothray, Thomas Ascheborn. Thomas Vuyneterton, Richardus Maydeston, Galterus Dissa, Robertus Humbleton, Ioannes Tyssigton Ioan. Maronis, Ioan. Mark, Gulielmus VVodfordus, omnes Angli. *Anni mundi.*

Ordo montis oliuarum instituitur anno 1370.

S. Brigitta (altera ab Scotica) Regina quondam Suetiæ Neritiæ, veniens Auenionem (alij, Romam) ab Vrbano 5. confirmationem regulæ ordinis à se instituti impetrauit. *Chron. Hirsaug. & Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 4. & Volater. lib. 21. Geograph. Palm. in Chron.*

HVMANA.

Baldus, Angelus, & Petrus fratres, ex Petro de Vbaldis medico Petusino insignes iurisconsulti.

Baldum leuiter morsum in labro à sua canicula, post quartum mensem rabiem concepisse: & hydrophobeticum (. i. aquas metuentẽ) interijsse, narrat Mattheolus in Dioscoridem.

1366. Ioannes Auentinus libros Annalium Boiorum scribit.

Bellum inter Anglos & Francos renouatur, sed cuius culpa non satis constat. Itaque Cadurci, Lemouicenses, & aliæ plures Aquitaniæ vrbes, quia nimis vectigalium exactionibus ab Anglis premebantur, Carolo Regi Francorum se dediderunt: sed paulò pòst Angli diripiunt Lemouicum principem vrbem illius defectionis, & sibi resumunt ius in Franciæ Regnum. *Polyd. lib. 19. histor. Angl.*

Carolus legem tulit, vt Regum filij anno 14. consecrentur & coronentur. *Conting. Nang.*

Ioannes Rex Franc. Burgundiam, Ottonis & Philippi nepotis ptincipum interitu desolatam inuasit: atque eam Galliæ regno coniunxit, excluso Carolo Nauarræ rege. Eam enim sibi hæreditatio iure deberi, quod Iohanna mater esset Ottonis, Rupetti filij filia, nec Philippus sobolem reliquisset. 1371

Eam pòst Carolus 5. Philippo Audaci fratri Turonum duci donauit, vt ei nuptias Margaritæ Flandricæ conciliaret. 1378

Caroli 5. cog. sapientis studio, maxima pars Latinorum classicorum, in Gallicam linguam conuertitur: eademque opera veteres Romani prosa editi fuêre, qui vetere Rythmo constabant.

Petrus Portugallię Rex, cog. Iustitiarius, quòd iuris esset obseruantissimus, vt litibus pabula subduceret, causidicos, procuratores, fori rabulas, è regno eiecit. *In hist. Portug.*

Lymiam ciuitatem condidit, cum ponte obliuionis Hispanicnsium celeberrimo. *Ibid.*

Henricus 2. Petrum cog. crudelem Regem Hisp. occidit, sicque successit. *Vasæus.*

h SEDEM Pontificiam post septuagesimum annum, Romam Auenione retulit: suasione & literis S. Catharinæ Senensis, & Baldi Perusini Iurisconsulti. *Plati.* Cùm omnia in Italia Potificatus oppida defecissent, Tifernatibus, Perusique initium facientibus, ac Florentinis sollicitantibus. *Volater. lib. 22. Antbro.*

Et Amutares traiecto nauibus Genuensium Hellesponto, plurimas Græcorum & Constantinopoli. Imp (à quo fuerat contra rebelles Despotas ex Asia in auxilium euocatus) vrbes cepisset, magnaque strage Bulgaros, Serbos & Alanos profligasset, Italiam terrens. *Cromer. lib. 13.*

207

h GREGORIVS II.
Lemouicensis an. 7. mens. 2. di. 27. 5439

5466

Vacat di. 11.

Patriarcha.

Constantinopoli Philetо, deinde Macario an. 3. mens. 7. di. 6.

Anni christi. | Anni mundi.

371 | 5459

Principibus.

Calo Ioanne Græc. Imp.

Gẽsa Partho Persidis.

Amurare I. & post eum Baiazete I. siue Paiazites siue Paizete (varie enim legitur) an. 26. Turcorum Imp.

Carolo 4. Occid. Imp.

Carolo 5 Sapiente Frãc. Reg.

Vdma Asfan Æthiopię, mox Dauide an 33.

Henrico 2. Hispaniæ.

Eduardo 6. dicto 3. Angliæ, deinde Richardo 2. an. 22.

Ludouico Vngaro Polonię rege an. 12.

Ferdinãdo Portugalliæ

Dauide 2. Scotiæ, deinde Roberto 2. Stuardo an. 19.

S. Catherina Senensis & Baldus Perus. vrgebant Romam propriam esse sedem summi Pontificatus, quòd eam D. Petrus suo sanguine consecrasset &c. Dominicus tamen Soto dubitat, num successor Petri possit vel sedem suam mutare in aliam Ecclesiam, vel nullibi omnino residere, sed manere duntaxat Vniuersalis Ecclesiæ Episcopus, vt quondam Apostoli per totum mundum obambulantes. *4. sentent. to. 2. q. 1. art. 1.*

Turelupini Cynicorum sectam suscitantes de nuditate pudendorum, & publico coitu. *Bernard. Lutzemb.*

Petrus Bercorius mandato Ioannis Francorum regis, conuertit Titum Liuium in Gallicum sermonem.

Richardus Notinghamius, Maximus Planudes Græcus monachus, Iacobus Lausanensis, Nicolaus Oresmus Gallus, Guilelmus Anglus, Himbertus Abbas Pruliacensis, Matthæus Cracouiensis, Pelbartus Pannonius, Gualtherus Hunte Anglus, Bartholomæus Pisanus, Richardus Lauinham Anglus, Ioannes Thaulerus Colonienſis, Gerardus Magnus Dauentrienſis, Paulus Venetus, Theologiæ scholasticæ præsertim scriptores.

HVMANA.

Carolus 5. Franc. Rex secundus à Carolo Magno, iussit Sacra Biblia fideliter verti in Gallicum sermonem: cum Vualdenses & alij pro libidine ea transferrent. *Ioannes. Tili.*

Iohanna Neapolis regina adoptat Ludouicum Andegauẽsem fratrem Caroli 5. deinde an. 1415. Alphonsum Ferdinandi regis filium Quo postea exhæredato, regnum promittit Ludouico Andegauensi superioris Ludouici nepoti. Hinc bellum inter Alphonsum & Ludouicum, qui Iohannæ consensu hæredem instituit fratrem Renatum Lotharingiæ ducem: propter Isabellam vxorem lotharingici ducis filiam. Quoniam verò Renatus ius suum in fratris Caroli filium transtulit, qui solus restabat ex Andegauensi stirpe & is vicissim in Ludouicum 11. Carolus 8. expeditionem Neapolitanam postea suscipiet.

Carolus Sapiens Senatoribus promulgantibus sanxit, vt filij regum Franciæ anno suæ ætatis 14. vngerentur & coronarentur. *Annal. Franc.*

Oresmum libenter audiebat, qui multos Aristotelis, Ciceronis, aliorumque auctorum libros in Gallicum diligenter transtulit *Ibid.*

Quicquid patri ablatum fuerat, id omne ferè per fratres & præfectos rogatus recepit. Quin & regium ærarium, licet initio regni exhaustum, copiosum reliquit ad duodecies millia nummûm aureorum. *Æmil. lib. 9.*

Eduardus Anglorum Rex, in conuentu principum Regni primus indixit pœnam immanem his, qui in posterum vlla Anglicana sacerdotia impetrarent à Romano Pontifice, aut causas, nisi per appellationem, ad eum deferrent. *Polyd. 19. Angl. histor.*

Amurates tertius Turcarum Imperator, ex Ogoziorum siue Ottomanorum familia, qui plures in bello occidit, quàm vllus prædecessorum, post 37. bella in Europa Asiáque confecta tali fortuna, vt in nullo victus succubuisset, à seruo quodam Seruiano siue Tryballo, siue Vngaro Seruiæ comitis Lazari Patronî sui necem vindicaturo, vt Turcis & Latinis placet, vel vt volunt Græci, à quodam Miloe generoso milite interfectus est, sub an. Christi 1373. & Imperij 23. (neque enim ratio temporum & historiæ ferre potest annos 57. quibus legitur apud Chalcocondylam li. 1. re-

1378 | 5496

gnasse, apud quem, vt obiter id dicam, numeri plerúmque mendosi, aut obliterati repertiuntur) *Ionius de rebus Turci. & Ioan. Egnatius Lonic. Chalcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Baiazetes Bulgaris Seruiisque deuictis, cum Marco Despota & vniuersa nobilitate deleta, in extremam Illyriæ regionē & interiorem Macedoniæ & Epiri partem: quæ nunc Albania, atque Hungariam penetrauit. *Idem.*

In Vualachiam excursiones fecit, totam ferè Græciam subegit. Constantinopolim obsedit an. 8. quam & cepisset, ni Tamerlanes è Scythia occurrens eum vicisset, atque in caueam detrusum per totum Orientem circumduxisset, donec in ea miserè se necaret, anno 1397.

Vuenceslaus Boemiæ rex Imperator factus, Ioannem Galeacium Mediolanensem Vicecomitem, primum Mediolanensem, ducem nominat, sceptro pileóque eius dignitatis insignibus, per legatos transmisso: vrbe ditionéque grandi pecunia vendita, additáque potestate, vt in hæredes eam transferre posset. Nam antea Imperatoribus eam præfecturam tribuere, quibus vellent, liberum erat. 5466

Ioannes Galeacius dux factus Veronam & Vincentiam Scaligeris ademit. Cararienſibus Patauium, Toruisium mōtanaque oppida, cum Tridento, Perusinis, Assatiatibus, Senensibus, Lucensibus eius imperium minime detrectantibus. 5477

Florentini contra eum Gallos euocant, qui ad Alexandriam vincuntur, duce interfecto.

Per 900. plus annos vsque ad mortem Cazimiri Magni semper Polonia sui generis reges atque principes habuit. i. vsque ad annum 1370. Vuenceslao Boemo excepto. Cazimiro nullos mares relinquente, iam externi apud Polonos regnarunt, Ludouicus Vngarus & gener eius Vuladislaus Iagello Lituanus, cum sua posteritate, quæ ad hunc vsque diem durat & regnat *Crom. lib. 3 Pol.*

Ludouicus Vngarię & Poloniæ rex apud Polonos. an. 12. regnat, apud Vngaros an. 41.

Franciscus Petrarcha, insignis poëta, & Ioan. Bocatius vir amœni ingenij, mortem obierunt: ille 72. anno ætatis, hic 62. *Palmer. in Chron.*

i POST Gregorium ingens schisma oritur. Itali Italum pontificem Vrbanum, Galli Gallum in Italia, quem Clemētem 7. appellarunt, qui se Auenionem recepit. Alter in alterum censuris sæuiebat. Durauit hoc schisma an. 36. vsque ad Concilium Constantiense.

Tota Resp. Christiana duos tunc habebat pontifices ab Vrbano & Clemente. Nam Clementis Galli Cardinales & qui cum eis sentiebant Benedictum huius nominis 23. natione Aragonensem, qui Auenione sedit, an. circiter 30. Vrbano verò Itali Bonifacium nonum, Innocentium 7. Gregorium 12. successerunt. Hos alij principes & populi, illum alij sequebantur. *Crom. lib. 16.*

Vrbanus Festum visitationis D. Mariæ instituit. *Mat. histor.* Annum Iubilæi tertiò celebrat. *Plat.*

Satis infœliciter suum Pontificatum transegit.

Carolus 5. Francorum Rex fuit literarum & literatorum amator summus, ac Scripturarum sacrarum studiosus: iudiciis frequenter aderat: Arma nunquam induit, ex quo Rex creatus est, sed mansit togatus: Quicquid patri ablatum fuerat, id omne fermè ab Anglis recuperauit: Reliquit post mortem decem & octo milliones aureorum, licet initio regni ipsius exhaustum fuisset regium ærarium. *Gagui. & Chron. Franc. Æmil. lib. 9.* ait duodecies 100. millia nummorum aureorum.

Iagello Lithuaniæ princeps, cum octo fratribus suis,

Anni mundi.		Anni Christi.
	208	
	i VRBANVS 6. Neapolitanus an. 11. mens. 8.	1378
	Vacat d. 17.	1389
	Patriarcha.	
	Constātinopoli Nilo an. 20.	
	Principibus.	
	Calo Ioanne cum Emanuele fil. Græc. Imp. postea Andronico 3. & Emanuele eius filiis, ann. 3. ex ordine Græcor. Imp.	
	Gempsa Partho Persidis.	
	Baiazete 1. Turcorum	
	Carolo 4. Occident. Imp. cū filio Vuenceslao Cæsare, postea solo Vuenceslao Imp. an. 22.	
	Carolo 5. Sapiēte, & post eum Carolo 6. Beneamato an. 42. Francorum Rege.	
	Dauide Æthiopiæ an. 33	
	Henrico 2. Hispaniæ, deinde Ioanne primo. an. 10.	
	Richardo 2. Angliæ.	
	Ludouico Hūgaro Poloniæ, deinde Interregno 4. annorum, & Vuladislao Iagellone an. 48.	

& tota

Ferdinãdo Portugalliæ, deinde Ioanne an 50. Roberto 2. Stuardo Scotiæ.

Anni mundi.

& tota Lithuania & Sumogithia ad fidem conuertitur, & Vuoladislaus nominatur. *Ola. Mag. lib. 2. hist. Septentr. ca. Munster. in Cosmog.*

Lithuani populi vltimi in Europa, fidem Christianam consecuti sunt. *Munst. in Cosmog.* extirpatis Vilnæ idolis à Iagellone, &c.

Ordo monasticus Iesuatorum (sic dicti sunt quod nomen IESV frequens esset in ore eorum) Senis initium habuit à Ioan. Columbano, & Francisco Vincentio Senensibus. Gestabant pro insigni albam tunicam & capitium quadratum, à ceruice ad humeros deiectum, cingebantur scortea zona, & nudos pedes ligneis soleis in inferiore parte muniebant, propereáque canusinum pallium tunicæ superiectum ferebant. *Sabel. Ennead. 11 lib. 9. Polydor. lib. 7. cap. 4. de inuent. rer.* Alij referunt eius initium ad Vrbani 5 tempora.

Floruit tunc Bartholomęus Salicetus Bononiensis iurisconsultus.

Ioann. Hus pseudo euangelista Bohemorum, hæreses Vuiclefuistarum spargit in Bohemia, sub Vuenceslao Rege. *Æneas Syl. histor. Bohem. cap 35.*

Schisma 21. & omnium grauissimũ, quod durauit an. circiter 50. alij volunt 50. alij 39. alij 40 nonnulli an. 52.

HVMANA.

An. 1380. Bertholdus Schuartz siue Niger (dubium an fuerit monachus & Germanus) artis chymicæ peritus, apud Venetos excogitauit machinam æneam, quam à sono terribili (nempè à bombo & ardeo) Bombardam dixerunt. *Plat. & Monster. in Cosmogr. Herburtus lib. 11. Polo. ca. 6.* Alij ad Gregorium 11. reiiciunt.

Totus Occidens ciuilibus seditionibus agitabatur ob noua vectigalia. *Polyd. lib. 20. Angl. hist.*

1379. Vuenceslaus Boemiæ Rex, Cæsarum qui vnquam fuerunt, ignauissimus, Imperium iniit, quem tribus antè annis Cæsarem pater designauerat. Quare & ei Imperium abrogatum. an. 1399.

Ortum est graue bellum, propter successionem Regni Lusitaniæ: inter Ioannem I. Regem Castellę & Legionis, qui duxerat in vxorem Beatricem filiam Ferdinandi Lusitaniæ, & Ioannem Nothum ipsius Ferdinandi, qui exutus monastico habitu regnum paternum obtinebat. *Polyd. lib. 20. Ang.*

Carolus 6. Franc. Rex tantùm tres flores liliorum pro insigni Regum Franciæ pingi instituit. Cùm iam inde ab Odone incertum liliorum humerum, per insignia sua spargerent & adhiberent Reges.

Nunquam alias Francia tam vexata fuerat, quàm Carolo 6. iuuene & stulto imperante. Nam præter alia vectigalia, tũc primùm ablatæ sunt vi & armis sacræ decimæ ad necessitates belli. *Chron. Franc.*

Græci dum inter se miserè certant de Imperio, fiunt sub potestate Turci Imperatoris, totam ferè Græciam amittunt: Andronicus cum filio Ioanne contra patrem Calo-Ioannem & fratrem Emanuelem à Baiazete precario Imperium obtinet, & eius ope Bizantium expugnauit, quam 4. plus minus annis tenuit, donec Emanuel promissis tributi nomine tribus myriadis aureorum, Imperio restituitur à Baiazete: apud quem deinceps Andronicus & eius filius facti Ianissarij, vt vocant, diu manserunt. *Chalcocondyl. lib. 2. de rebus Turci.* Quãquam alij institutum Ianissariorum, Ammurathi secundo huius nepoti tribuunt.

Ioannes primus, Hispanię Rex, memorabili victoria, casu equi à Lusitanis occisus est. *Vasæus.*

Ioannes illegitimus Petri Regis filius ex magistro mili-

CLEMENS 7. Arelatensis, à quibusdã Cardinalibus Gallis 5466
pseudopapa electus, sedit Auinione contra Vrbanum, & eius successorem Bonifacium 9. PP. an. 15. mens. 11. di. 23.

Clementi adhæsit Francia & Hispania.

Vacat di. 11.

1379 *Duo Concilia Gallicanæ ecclesiæ, ob electionem Clementis Antipapæ* 5467
habita sunt Lutetiæ.

Primum 3. Idus Septembris.

Alterum 16. Calend. Decemb.

tiæ declaratus Rex Portugalliæ, regnum à Castellanis, iam penè Nobilium defectione, possessum recepit. Septam Africæ ciuitatem Mauris ademit, totius Hispaniæ portum. Idem oppidum Almeirim extruit.

Scribarum consuetudinem, qua numerabant ab Augusti Imperio sustulit: iussitque vt à Domini natiuitate numeros suos deducerent.

Iagello Lithuaniæ Princeps, post Ludouici Vngariæ & Poloniæ Regis mortem anno 4. accepta eius in vxorem filia an. 1386. Cracouiam venit, & suscepto Christianismo, Rex Poloniæ coronatur. *Chron. lib. 13.*

Cuius Poloniæ, reges, vsque ad nouissimum Sigismundum fuêre posteri, Huduingam, deinde Annam ea mortua Polonici regni hæredes in vxores duxit. Regno Lithuaniam, in qua Borysthenis fluuij origo, Samagitiam & Russiam in perpetuum addixit. *Munster. Cosmogr. lib. 4.*

Academiam Gracouiensem instituit, Professoribus è Pragensi Academia accersitis, census è Salinis & Telonio tribuens. *Ibid.*

Denique, quæ Cazimirus 2. de ea ordinanda, impetratis à Pontifice priuilegiis, proposuerat, perfecit, ann. 1401. Tum duæ domus siue Collegia excitata. Alterum Philosophis & Theologis, in platea, quæ Iudæorum tunc fuit, nunc D. Annæ nuncupatur. Alterum Iurisconsultis & medicis, qua ex vrbe ad arcem itur. *Herburtus lib. 13. Pol. cap. 2.*

Anni mundi.

5477 k FERTVR confirmasse festum Visitationis virginis Mariæ.

5492 Ad Onera belli contra infideles secundus indixit Annatas beneficiorum vacantium, vt qui beneficium consequeretur fructus vnius anni, aut dimidiam eorum partem fisco Apostolico persolueret. Illud soli Angli recusarunt, tantùm in Episcopatibus & maioribus sacerdotiis admittentes. *Plat.* Quidam hoc inuentum referunt ad Ioan. 22. sed, si credimus Polydor. *lib. 8. de Inuent. cap. 2.* multò est antiquius, cùm Hostiensis (quem diximus vixisse circa an. 1260.) in cap Inter cætera, de offici. ordina. dicat de ea re sæpe reclamatum fuisse & Francis. Zarabella scribat in Concilio Viennensi statutum fuisse, vt sublatis annatis, vigesima pars vectigalium sacerdotalium quotannis Rom. Pontifici penderetur.

Hic annorum circiter 30. erat; cùm pontificatum iniit. Ita tamen vixit in tanta peccandi licentia, vt nihil ei obiici posset, nisi quòd fortassis Annatarũ vsum sacerdotiis imposuit. *Summa Conc.*

1390. Ecclesiam Olysipponensem metropolim Portugalliæ fecit.

Hoc tempore Albi per totam Italiam visi, quos Bonifacius compressit, eorum duce supplicio affecto. Quidam enim ex Alpibus descendens cum vexillo crucis & alba veste ingentem omnis ordinis, sexus, ætatis cateruam secum specie religionis traducebat. *Volat. lib. 22.*

Ioan. Rusbrochius, Iacobus Peretz de Valentia, Simon Cremonensis, Conradus Ratisbonensis, Gallus Abbas Aulæ regiæ, Laurẽtius Iustinanus Venetus, Dionysius Burgensis eremita, Matthæus Episcopus Vuormacensis, Ioan. de Hisdinio Hospitalarius, Michael Angrianus Bononiensis, Gerardus Zutphanius, Renerus Pipernus, Henricus Boicius, Nicolaus Gotranus, Dominicanus, Philippus montis Galeri, Thomas Calensis, Alphonsus Thostatus Episcopus Abulensis, Hugo à Castro nouo, Iacobus Magnus Toletanus, Ioanues Baromiardus omnes Theologici scriptores.

An. 1391. in conuentu Regis & Principum Angliæ

Anno Conſt. 1341

209.

k BONIFACIVS 9. Neapolitanus an. 14. mens. 11. 1389 1404

Vacat d. 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Nilo, deinde Antonio 4. an. 4. cõtra quem Latinis quartus sedit Angelus Corarius.

Principibus.

Emanuele Paleologo filio Calo Ioannis an. 30. Græcor. Imp.

Gẽpsa Partho Persidis, deinde Tamerlane an. 5.

Balazete, (deinde iuxta quosdam Iesu siue Iosue, Musulmane seu Mulsumane) Turcorum Impp. Vuenceslao, & Ruperto an. 10. ex ordine Occidẽt. Impp.

sancitum

Anni Christi

Carolo 6. Franc. Reg. Dauide Æthiopiæ. Henrico 3. cog. Valetudinario an. 16.

Richardo 2. Angliæ, deinde Henrico 4. an. 14 mens. 6.

Vuladislao Iagellone Poloniæ.

Ioanne Notho Portugalliæ.

Roberto 2. Stuardo Scotiæ, deinde Roberto 3. an. 16.

1389

Anni mundi.

5477

sancitum est, iurisdictionem Rom. Pontificis esse teminandam Oceano, itaque nemini Anglo licere in posterum, sub pœna perpetuæ custodiæ: pro quouis causa agere apud Rom. Pont. vt quispiam in Anglia eius auctoritate excommunicaretur, neue exequi aliquod tale mandatum, si quod ab eo acciperet. *Polyd. lib. 20. Angli.*

Exoriuntur sectæ Hussitarum, Adamitarum & Orebitarum siue Orphanorum in Boëmia, Albanorum in Italia. *Æneas Syl. Histor. Boem. c 35. 41. & 41 & 43. Bonf. dec. 3. lib. 2. Polyd deinu lib. 7. cap. 5.*

Boemica hæresis tam multiplex & diuersa, vt contrariis semper fluctuet opinionibus. Hîc Adamitas cum mulieribus nudos incedentes, sine pudore pudenda ostendentes cernere erit. Hîc Iacobitas, hic Paulinos, hic Taboritas, hic Hussitas, ac varias hęreticorũ formas quisque spectabit. *Matthiae Vngariæ Rex apud Bonf. lib. 2. dec. 4.*

Benedictus 13. Antipapa fertur à nonnullis, primus Eucharistiam ante se gestasse ad sui custodiam.

HVMANA.

Emanuel Chrysoloras Byzantinus, Græcas literas in Italiam quasi postlimio reduxit, quæ per 700. annos ferè exulauerant. *Platin. Palmer.* A Ioanne Palæologo missus, vt regum opem imploraret, perfunctus munere in Italia substitit.

Blondus Foroiulienſis historicus, seriem temporum ab an. Christi 407. vsque ad 1400. retexit.

Ioannes Froissardus canonicus & presbyter historiam Franciæ, Scotiæ, Hispaniæ, Britanniæ, Vasconiæ, Flandriæ ab an. 1426. ad an. 1400. est persequutus.

Academia Erdfurdiensis instituitur anno. 1392. *Kranti. li. 10. ca. 15.* & Cracouiensis anno. 1400. *Monster in Cosmogr.*

In Lutetiana multa collegia extruuntur, inter ea Fortetiicum an. 1391. à Petro Fortet Autilacensi Auerno.

Paulò antè regnante Carolo 5. Sapiente collegium Prælleum à Rodolpho Prælleo, Dormanum, seu Bellouacum à Ioanne Dormano Cancellario Franciæ, Cardinali & Episcopo Bellouaco, Damuillæum à Iohanne Damuillæ, à manuensi Regum Ioannis & Caroli 5. cum fratre Morinorum episcopo.

1394 Clementi 7. Pseudopontifici successit Petrus de Luna, dictus Benedictus 13. vir doctissimus, à Cardinalibus tanti schismatis auctoribus electus Papa consedit Auenione: annos plus minus 30.

5482

Sigismundus Vngariæ seu Pannoniæ Rex, post vnum aut alterum prælium contra Baiazetem, cum Gallorum & Vngarorum copiis fœliciter gestum, an. 1395. solenni legatione missa ad Principes Christianos, à Rom. Pontifice summam vim pecunię præter exercitum & à Carolo 6. Franc. Rege 8. millia militum, cum præcipuis Regni Principibus: quorũ Dux erat Ioannes Niuernienſis Comes, obtinuit Itaque ducens exercitum in Bulgariam cepit Orizum & Biolinium vrbes: sed cùm post 18. diem quo Nicopolim obsidebat, cum Baiazete acie congressus esset, temeritate Gallorum magna clade affectus, fugiens Veneta classe seruatus est, & 300. nobiles Franci capti sunt, quorum 24. redẽpti sunt 200. millibus aureorum, cæteris cæsis. *Chalcocond. lib. 2. Gaguin. lib. 9. Egnat. & Volat. Chron. Francorum.*

Ioan. Niuernensis, post patrem Philippum Audacem, principatum Burgundiæ obtinuit. Domum è captiuitate Baiazetis reuersus equites instituit, quorum symbolum esset torquis aureus angulosis nexibus, & quasi annulis concatenatus, ita inter se aptatis: vt figuram crucis S. Andreæ exprimerent, silice annexo & subtus aurei velleris effigie dependente, quòd in his locis exulasset, in quibus Iason aureum vellus quæsiuerat, ac S. Andræas concionatus fuerat.

Baiazetes (qui à celeritate cognominatus est lingua Turcica Heldrin, & Græcis Lælaps, quasi turbo venti seu procella) Turcorum Imperator, totam ferè Græciam & magnã Bulgariæ partem sibi subegit. *Ignatius & Iouius.* Indignatus quòd Emanuel Constantinopolita. Imperator nollet apud eum fungi munere Ianizarij, Byzantium decennio (Egnatius ait octennio) oppugnauit. Quo tempore Emanuel Imp. venit in Italiam & Franciam à Rom. Pontifice, Venetis, Italiæ Ducibus, & Carolo 6. (Pau. Iouius falsò putat eum fuisse 7.) tũc phrenetico & furioso suppetias petiturus. Sed cùm moras aliquandiu traxisset in Francia, donec rex Carolus curaretur, (nam ex Gagui. lib. 9. circa an. 1399. duo Eremitæ D. Augustini se eum sanaturum receperant, licet frustrà, vnde supplicio capitis perierunt) coactus est redire Constantinopolim re infecta (si enim Græcis & Gallis historicis credimus, decipitur Paul. Iouius, qui exercitum à Francis antea concessũ, Sigismundo regi Vngariæ nondum Imperatori, huic datum refert.) *Chalcocondylas lib. 2. de reb. Turci.*

Anni mundi. 5481

5486

CONCIL. Gallicanum omnium prælatorum Franciæ, iussu Caroli 6 habitum Lutetiæ 23. Ianuary cõtra schisma, in quo Benedictus Antipapa deponitur, qui nihilominus noluit cedere. *Chron. Franc.*

Anni Christi. 1394 alij 1398

Tamberlanes seu Tamerlanes (quem Demetrius Moscus Themircutlum, Græci Temirem vocant) Scytha, ex latrone & priuato homine factus Imperator, & Dei flagellum, incursione in minorem Asiam facta, Baiazetem ab obsidione Constantinopolis (quam alioqui expugnaturus fuisse creditur) retraxit: & cruentissimo conflictu captum catenis aureis lignauit, & in ferream caueam intrusum secum per omnes Asiæ & Syriæ expeditiones circunduxit: atque si nonnullis credimus, eo vsus est pro scabello, si quando equum conscẽderet an. 1402. *Chalcocondyl. li. 2. & 3. de reb. Turci. Egnati. Sabel. pius 2. lib. 2. descrip. terræ.* Regnauit Baiazetes an. 25 *Chalcocondyl lib. 3.*

5488

Annus Dom. M.CCCC. quando Tamerlanes mundi terror emergit, & Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam reducit, è qua 700. annis exulauerant.

1400

In numerandis Turcorum & Græcorum Imperatoribus, sequor Chalcocondylam, qui vt erat natione Græcus, rem propriùs attigisse videtur. Nam propter Tamerlanem victorem, fuit hic Turcorum perturbata successio. Alioqui Latini aiunt Baiazetem habuisse regni successorem, filium Cyriscelebẽ (quem vulgò nominant Calepinum) qui regnarit ann. plus minus 6. cuius filios faciunt Mahometem & Orchanem. *Paul. Iouius.* Alij eos duos faciunt filios Baiazetis, & volunt Orchanem eum esse qui dictus sit Calepinus Sed in rebus alienis facilè est hallucinari. Earum autem cognitio necessariò est, ad multa loca Apocalypseos intelligenda. Vel fortassis Iosue Chalcocondilæ, est aliorum Cyriscelebes filius Baiazethis: qui è manibus Scytharum fugiens, paternum Imperium recuperat, Græcis conniuentibus: Sigismundum Vngariæ Regem fugat: denique victor Despotam bello lacessens, moritur in ætatis flore, postquàm annos sex imperasset. i an. 1413.

Secundum Baiazethis filium Mosem fuisse dicunt qui superiore fratre mortuo, interfecerit Orchanem nepotem: & Imperium rapuerit, donec à Mahomete primo necaretur.

Isabella 8. annos nata filia Caroli Regis Franciæ, Richardo Anglorum Regi desponsata, inter Francos & Anglos inducię in 30. annos pactæ sunt an. 1396. *Polydorus lib. 20. Ang. historiæ.*

1395. Iudæi se electos quarto & extremo exilio è Francia asserunt. i. ante annos 188. centum ferè annis antequam pulsi sunt ex Hispania.

Anno mundi. 5412

DECIMO quarto sæculo, permansisse veterem Doctrinam per scriptores illius ostenditur.

MISSA Continuatur iisdem ritibus & solennibus, quibus anteà, vt è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis officiis liquet, vt Radulpho Tungrensi, Ioan. de tenera munda, Guil. Antisiodorensi, & Scholasticis huius sæculi, Pachymere Græco in Ecclesiasticam Hierarchiam Dionysij.

Gratia Dei, fides, iustificatio *Cantacuzenus Apol. 11. & 4. Pachymer. lib. 12. hist. Soliu: Dei est, vestras illustrare conscientias, &c. Niceph. Calixtus lib. 11. cap. 5. ex quo capite possit intelligi, quid sibi velit Pauli illa conclusio Ro. 3. Arbitramur per fidem iustificari hominem absque operibus legis. Occam in Centilogio concil. 6. Sententiarij in 2. dist. 26.*

Euchariſtiæ veritas, Sacrificium, transſubſtantiatio, adoratio, Miſſæ ritus. *Nicephorus Calixtus multis locis, qui & libro 16. cap. 36. dæmonia ex ædibus, quas infestant, abigi celebratione Missæ testatur, vt Augustinus longe ante lib. 22. de Ciuit. cap. 8. Pachymeres in Eccl. Hierarch. Dionysij cap. 3. de Synaxi & lib. 4. & 5. hist. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 28. lib. 12. cap. 41. lib. 11. cap. 14. lib. 13. cap. 7. & 19. Aluarus lib. 2. de Planctu animæ cap. 52. Occam libello de Sacramento Altaris. Herueus in cap. 7. ad Heb. Corpus & sanguis Christi permanent in Ecclesia in æternum. Propter ista recte dicitur Meschisedec manere sacerdos in perpetuum, quia nullus alius ritus instituetur, per quem eius oblatio mutetur, & quia Christum designat perenniter pro nobis interpellantem. Durand. lib. 4. Sent. dist. 10. q. 1. A principio Ecclesiæ fuit articulus fidei, ab omnibus concessus, quòd verum corpus Christi esset realiter in hoc sacramento: & non figuratiuè, nec sicut in signo tantùm, nec per solam communicationem Idiomatum. Scholastici huius æui omnes lib. 4. sent. dist. 10. & seqq. Ioan. de tenera munda libro de Sacramento altaris.*

Baptiſmi effectus, Neceſſitas, aliena fides, ceremoniæ. *Pachym. ibidem cap. de Sacramento illuminationis. Nam sic Dionysius vocat Baptismum, Cantacuz. Apol. 4. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. lib. 14. cap. 12. 17. lib. 16. cap. 35. Scholastici fuse lib. 4. sent. & aliis libris.*

Pœnitentia, & eius partes tres. *Pachymeres paraph. in Epistolam Areopag. ad Demophilum & lib. 4. histor. Niceph. Calixtus lib. 11 cap. 34. & lib. 12. cap. 28. Scholastici in eundem lib. 4 sent.*

Claues Eccleſiæ, abſolutio. *Ibidem Pachym in Eccl. Hierarchiam cap. 5. & epist. ad Demophilum. Niceph. Calixt. lib. 12. cap. 28. & 41. Niceph. Gregoras lib. 10. cap. vlt. Cantacuzen. in Apologijs. Occam in Dialogo.*

Confirmatio, extrema vnctio, & reliqua alia ſacramenta, & eorum vſus. *Pachym. lib. 11. Historiæ, Michael Andronici Imp. filius, è desperato morbo sancto oleo recreatur, & c. 4 & 5. Eccl. Hierarch. Scholastici huius sæculi in totum 4. Sententiarum.*

Primatus ſedis Apoſtolicæ. *Pachimeres historiarum lib. 5. recitans capita Græcorum ad Latinos Principatus sit Romanæ sedis. Ad eum appellare liceat Græcis. Et memoria Romani Pontificis vnà cum Patriarchis celebretur. Nicephorus Calixtus, Rom. Pontificem gloria cæteros anteire lib. 4. cap 38. Primariam Apostolorum sedem lib. 9. cap. 37. Niceph. Gregoras lib. 5. è libro de ea re Nicephori Blemmydis, & cap. vlt. lib. 10. in suo contra Latinos alioqui consilio. Occam in Dialogo. item in prologo libelli de sacramento Altaris, de illo protestor me nihil asserturum, nisi quòd Romana tenet & docet Ecclesia. Guido Carmelita in summa de hæresib. de Valdensibus. Aluarus in proemio lib. 1. de Planctu Ecclesiæ & cap. 6. 13. 36. 37. 68. Durandus in 4. sentent. dist. 14. q. 5. August. de Ancona libro de potestate Ecclesii. Herueus lib. de potestate Papæ. Bartholus in constitutione extrauagante, quæ incipit: Ad reprimendum. verb. Totius orbis. Post Christi aduentum sublatis monarchiis, omne imperium est apud Christum & eius vicarium: & transfertur per Papam in principem sæculare, de quo prophetauit Daniel ca. 9. Ipsemet Vuicleffus epist. ad Vrbanum 6. apud Ioannem Foxum Caluinitam lib. 1. com. rerum gestarum. Romanus Pontifex summus Christi vicarius in terris.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Cantacuzenus contra Mahometem. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 3. Occam in Centilogio. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. & 26. & 28. vbi de hæresi Pe-*

lagianorum. Paulus Brugenſis in Biblia paſsim.

Sanctorum preces, ſuffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, feſta. *De iis extant auctorũ huius ſæculi ſermones & tractatus penè innumeri, teſtimonia etiã non pauciora, vt Niceph. Gregoræ lib. 9. cap. vlt. Cantacuzenus Imp. Conſtant. integra Apologia tertia cõtra Mahometanos & orat. 3. contra eoſdem. Pachym. lib. 4. hiſt. & 6. vbi D. Nicolai cura è maris periculo Antiochenus Patriarcha liberatur, item 9. 11. 12. & in Eccleſ. Hierarchiam Dionyſ. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. & 34. lib. 14 cap. 2. Sententiarij lib. 4. diſt.*

Preces pro defunctis, purgatorium. *Pachymer. in Eccl. Hierar. cap. 7. de dormientibus. Nicep. Calixtus lib. 8. cap. 31. vbi & nocturnæ defunctorum memoriæ. Doctores in 4. ſententiæ diſt. 21. &c.*

Non hic poſſumus Centuriatorum teſtimonium proferre, quando non ſunt vltra decimam tertiam Centuriam, quod ſciam, progreſsi, ſed quid ipſi ſentiant, quid concipiant, non difficile eſt diuinare ex eo, quòd poſteriorum ſæculorum doctoribus acerbius iraſcantur, quòd quæ laudẽt Marſilij Patauini, Flagellantium, Lothardorum & Ioannis Vuicleffi apoſtaſiam, qui de iis tragedias hoc ſæculo excitarunt. Verum vti memini, non modo ab eius ſcriptoribus refutati ſunt, ſed etiam ab omnibus Synodis, quæ non fuerunt paruo numero: denique ab hiſtoricis, qui Eccleſiæ curſum ſecundum, non planè extitiſſe docuerunt.

DVOBVS annis infœlicĩter pontificatu adminiſtrato moritur. *Anni mundi.*

Iuriſperitus comis ac blandus. Contra hũc quoque Antipapa Auenionenſis Petrus Luna furit, præterquàm quòd multis procerum Italicorum bellis affligebatur.

Creauit multos Cardinales Eo mortuo vehementiùs inualuerunt bella Italica. 5412

Diſſidium Galliæ & Italiæ ob diuerſos Papas. 5496

HVMANA.

Ab anno 1399. imperabat apud Tartaros ſiue Barbaros Tamerlanes, humili quidem loco natus, verum ſcientia rei militaris & fœlicitate eò prouectus, vt duodecies centena millia hominum haberet in exercitu, ac ad Stellam montem memorabili Pompeij magni victoria, & Mithridatis calamitate celebrem: Turcis profligatis Imperatorèque eorum Baiazete capto & in ferrea cauea feræ in modum circumuecto: Iberia, Albania, Armenia, Perſia, Meſopotamia, & Ægypto incredibili trium annorum celeritate vaſtatis, orbem terrarum nominis ſui terrore impleret. Cum hoc Lithuani duce Vitoldo, cum multa nobilitate Polonica & Germanica, confligentes vincuntur. *Herburtus lib. 12. hiſt. Pol cap. 10.*

Baiazetẽ captũ in caueaque duos annos & ſemis detentũ, donec ſibi acuto piſcis oſſe iugulũ perforaret, & extingueret: non vt regem, ſed paricidam, vt qui fratrem natu maiorem occidiſſet, ſe digna pœna plectere dicebat, item ſe Dei eſſe iram, quæ deprauati ſæculi mortales vlciſceretur. In eo prælio cæſa narrantur, ſupra centum & quadraginta hominum millia. *Iouius lib. 2. Virorum Illuſt.*

Primo die tendebat alba, ſecundo nigra, tertio rubra, quòd primi diei deditionem obſeſſis eſſe vellet innoxiam: ſecundi luctuoſam & pœnis mixtam, tertij planè cruentam, & citra veniæ ſpem & delectum, dicatam ruinis, igni, cædibus.

Tandem ſpoliis vniuerſæ Aſiæ onuſtus, Samarcandam rediit,

DECIMVM QVINTVM ſæculum. *Anno Chriſti.*

210.

a INNOCENTIVS 7. Sulmonenſis an. 2. di. 22. 1404

Vacat d. 23.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Antonio quarto. 1407

Principibus.

Emanuele ſiue Manuele an. 30. vt dictum eſt. Conſtantinopolitano Imp.

Tamerlane Tartaro Perſidis, deinde Tzochio eius filio, an. 22.

Mulſumane Turcorum Imp. deinde Moſe fratre paucis menſibus.

Ruperto ſiue Roberto Occident. Imp.

Carolo 6. Beneamato Francorum Reg.

Anni christi. Anni mundi.

Dauide Æthiopiæ, deinde Theodoro mens. 2. Isaac anno 17. Henrico 3. Hispaniæ. Henrico 4. Angliæ. Vuladislao Iagellone Polon. Joanne Notho Portugalliæ. Roberto 3. Scotiæ.

211.

1407 5495 b GREGORIVS 12. Venetus Theologiæ doctor celebris an. 2. mens. 7. dies 5.

1409 5497 Vacat dies 10.

Patriarcha. Constantinop. Calixto an. 13.

Principibus. Eisdem Imp. & regnant. Isaac Æthiopiæ. Joanne 2. Hispaniæ Rege an. 50.

CONCIL. *Pisanum plurimorum prælatorum, indictum à Cardinalibus contra Schisma. In eo ambo Pontifices Benedictus 13. & Gregorius 12. accusati de collusione, abrogantur, & Alexander eligitur Papa, sed illud nullius fere fuit profectus, nam neuter voluit cedere, sed nec ad concilium venire, varia causans. Palmer. Plati.*

212.

1409 5497 c ALEXANDER 5. Cretensis, Theologiæ doctor. mens. 10. dies 8.

1410 5498 Vacat dies 11.

Patriarcha. Constantinopoli Calixto.

Principibus. Eisdem Impp. & regnant.

rediit, vbi fato functus dicitur an. 1402. *Ibid.*

Cuius duo filij hæredes sic à paterna virtute degenerarunt, vt imperium tueri nequiuerint, breuique tempore maximum Imperium collapsum defecerit.

b ANGELVS Corrarius antea dicebatur. Cõtra hunc etiam sedit Petrus Lunensis qui Benedictus 13. appellatus est. Itaque extinguendi schismatis causa quod supra 40. annos, binis ac ternis interdum de summo pontificatu contendentibus, valde Ecclesiam afflixit, Pisanum Concilium in Hetruria coiit. Sed non modò non oppressum est schisma, verum etiam auctum, cùm duobus frustrà depositis, tertius Petrus Cretensis de ordine Frãciscanorum creatus sit & Alexander 5. appellatus *Crom. lib. 16. pol.*

Poloni secuti sunt Concilij authoritatem, cùm antea Gregorium pro Pontifice habuissent. *Ibi.*

Hinc Ioannes Hus & Hieronymus Pragensis, Boëmiam inficere hæresibus cœperunt. *Ibid.*

Hugo Ambriotus prætor, vel iuxta alios prçses (non autem Episcopus, vt malè quidam censent) Parisiorum, Iudæorum sectator, osor clericorum (quòd aliqui de Scholasticis interpretantur) & Eucharistiç contemptor, vt hæreticus à Parisiensi Eplicopo perpetuo carceri adiudicatur. Ipse est, qui Bastildum a D. Anthonij portam munitissimum propugnaculum, & Pontem D. Michaëlis extrui curauit, cum Ponticulo & Castello ad propulsandos Scholasticorum noctu vagantium impetus. *Gaguin. lib. 9.*

Ordines Mõtoliuetensium auctore Bernardo Ptolomæo: Canonicorum S. Georgij de Alga auctore Laurentio Iustiniano, & Mendicantium D. Hieronymi (quos Ioan. 23. confirmauit) instituuntur an. Domini 1407.

Iesus siue Iosue minimus filiorum Baiazetis, Christianæ religioni initiatus mox moritur. *Chalcocondyl. libro quarto de rebus Turci.*

HVMANA.

Ciuile bellum in Gallia, ob controuersias duarum familiarum Ioannis Burgundiæ & Ludouici frattis regis Aureliani Ducum, quod magnum multorum annorum malum inussit Galliæ. Burgundio dum rerum est potitus. Carolum regem suo arbitratu regebat; Reginam & eius filiam huc illuc pertrahebat & vexabat. *Polyd. lib. 22. Angli.*

c CVM Gregorius 12. promisisset se cessurum pontificatu, si Benedictus itidem non recusaret, & fugiente Benedicto in Cataloniam, relicta Auenione promissum, suum reuocasset, Concilio Pisis à Cardinalibus vniuersis habito, vtérque est depositus & in locum suffectus tertius, hic Alexander quintus Sanctus Dei. *Crom.*

Qui adeò fuit munificus in pauperes, vt de se ipso sæpe per iocum diceret, se diuitem fuisse Episcopum, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem. *Plati.*

Ordo Scopetinorum, siue S. Saluatoris originem habuit à Stephano Bononiensi anno 1410. *Volat. lib. 21.*

Ioannes Gerson, qui Concilio Constantiensi interfuit, quem indoctè, vt cætera Caluinus lib. 4. Instit. cap. 7. sect. 28. sub Ioanne 22. vixisse affirmat.

HVMANA.

Mediolanensem Ducatum Franci, armis repetunt: diuturno & atroci bello. Valentinæ scilicet, quam nuptui dederat Ioan. Galeacius pater, Ludouico Aurelianorum principi Caroli 5. fil. cum eius fratres sine legitima prole decessissent, debebatur.

Galeacij filij ingeniis & fortuna patri dissimiles vrbibus Italicis exciderunt. Duces enim Galeacij, validis præsidiis subnixi: passim vrbium dominatum arripuerunt. *Anni mundi.* 5498

d VNVS de tribus contendentibus de Pontificatu. *Crom. lib. 17. Pol.* 5505

Bononiæ mansit, vt Gregorius 12. Arimini, Benedictus 13. in Hispania, vsque dum Sigismundi Imp. opera. Constantiæ Synodus cogeretur, vbi sunt tres patriter dejecti, & electus Martinus 5. *Idem.*

Petrus Aquillanus, Thomas Campensis, Iordanus Magdeburgensis, Thomas Haselbachius, Henricus Hessus, Reinhardus Fronthonensis, Petrus de Aliaco Cardinalis & Episcopus Cameracensis, Ioannes Capreolus, S. Vincentius Valentinus (hic semel in die tantùm manducabat, & à Calixto 3. in numerum Sanctorum relatus est. *Volater lib. 21.*) Franciscus Zarabellus, Ioan. Dominici Cardinalis: Omnes Theologiæ professores.

Nicolaus Clemangis doctor Parisiensis, qui de corrupto Ecclesiæ statu scripsit.

Florent tunc Laurentius Valla doctus Grammaticus, Alphonsus Rex Aragonum, Antonius Panormitanus, Ioannes Imolensis, Paulus Vergerius Iustinopolitanus.

5502

HVMANA.

Alphonsus 5. cog. Magnanimus Aragoniæ regum primus, fuit rex Neapolitanus. *Vasæus in Chron. Hisp.*

In Synodo Constantiensi Adolphus 2. Cliuiæ, & Amadeus Sabaudiæ comites donati sunt iuribus amplioribus: ducésque imperij constituti.

e DECREVIT vt singulis decenniis celebraretur Concilium vniuersale. *Plati.*

Pater patriæ salutatus, sectis Boëmicis valde iniquus.

Huius pedes Sigismundus Imperator est exosculatus. *Volater.* qui duos & triginta regulos, Mariæ Ludouici Pannoniarum regis filiæ aduersantes: secuti percuti iussit. *Egnat. lib. 3. Rom.*

1416. & Amadæum octauum, decimum sextum Sabaudiæ Comitem Ducis titulo insigniuit. *Munsterus.*

Antonius à Rampegolis, Ioannes de Turrecremata Hispanus, Ioannes Fouentinus, Antonius Parmensis, Thomas de Kempis, Hermanus Stutdorpius, Henricus de Consueldia, Nicolaus Dunkelpuglius Viennensis, Henricus Hessus, Poggius Florentinus, Thomas Vualdensis, Raymundus Sebeidius, Hermannus Petra Carthusianus. Hi omnes illius temporis insignes Theologiæ scriptores.

Paulus de S. Maria (ita dictus est postquam ex Iudæo Hispano Christianus fact. s) Theologus Episcopus Burgensis, & Archicancellarius Ioannis Regis Castellæ absoluit suas additiones ad postillas Lyrani super Biblia Sacra, annis 1429. *vt est in eius prologi initio Glossæ ordinariæ.* 5505

R. Moses Gerundensis in Hispania tractatum, aduersus hunc Paulum Burgensem scripsit, vbi pressus authoritate testimoniorum Talmudicorum: dixit non esse incommodum, si nonnulla interdum Talmudicorum dicta minime admittantur. *Ritius sub finem libri 2. de cœlesti agricult.*

Sub Martino 5. Boemorũ hæreticorũ duces, postmortẽ Ziscæ Cœci orphanos sese dixere. Qui cum Lusatiã Silesiã &c. diuexassent, in templa atque monasteria, in sacerdotes & monachos barbarico furore debachabantur. Ziscæ autem ducis sui immanitatem sequebantur, qui quasi viuens parum insanisset, moriens cutim sibi detrahi, cámque tympano induci iussit, fore pollicens, vt ad eius tympani sonum, animis

ipsorum

213.

d IOANNES 23 (aliis 22. aliis 24.) Neapolitanus an. 5. dies 15. *Anni Christi.* 1410 1417

Vacat an. 2.

Patriarcha.

Constantinopoli Calixto.

Principibus.

Emanuele Constantinopolitano Imp.

Ezochio Tamerlanis Tartari f. Persidũ, Moſe, filio Baiazetis ex ordine Turcarum Imperat.

Sigismundo an. 28. Occid. Imp.

Carolo 6. Francorum Rege.

Isaac Æthiopiæ.

Ioanne 2. Hispaniæ.

Henrico 4. Angliæ, deinde Henrico 5. an. 9.

Vuladislao Iagellone Polo.

Iohanne Nono Portugal.

Interregno Scotiæ 13. annorum.

DECIMVM sextũ Vniuersale Concilium Cõstãtiense in Germania, 1414 *Patriarcharũ 4. Cardinalium 29. Archiepiscoporũ 47. Episc. 160. (alij 270.) Abbatũ & Doctorũ 564. præsidente primo Ioãne Papa & præsente Sigismundo Imp. celebratum fuit contra schisma trium pontificum, Ioannis 23. Bononiæ, Gregorij 12. Arimini, & Benedicti 13. in Hispania, qui tres priuati fuerunt, electo PP. Martino 5. Fuit etiam contra hæreses, præsertim Ioan. Vuicleffi, & Ioan. Hus, & ad schisma tollendum. Denique contra vitia tam Laicorum quàm clericorum. Liber Conc. Plati. Palm. Naucle. Duravit annos tres & aliquot menses, ab an. 1414. die 5. Nouemb. ad an. 1418. inchoatum, vt liquet ex actis ipsius Concilij. Mirum est quod narrant à die Paschæ, ad Pentecostem numeratas fuisse 60500, exteras personas: quæ ad Concil. confluxerant. confirmatur à Martino 3. Plat. Onuph.*

214.

c MARTINVS 5. Romanus, vir optimus & doctissimus, an. 14 mens. 3. 1417

Vacat dies 22.

Patriarcha.

Constantinopoli Calixto, deinde Euthymio 2. an. 5. mẽs. Iosepho an. 15

Anni Christi.	Principibus.	Anni mundi.	
1414	*Emanuele Paleologo, & post eum Flauio Ioanne eius fil. & abnepote Andronici 2. an. 4. & Ioan. Paleologo an. 24. ex ordine Constantinopol. Impp.*	5419	ipsorum aduersarij concíderent. *Cromer. lib. 20. Polo.* Non est hic dissimulandus error auctoris Summæ Angelicæ, cuius occasione Canonistæ futiles quæstiones excitarunt, & Petrus Martyr. in 2. Samuel. cap. 13. calumniam inussit huic Pontifici: nam quod ille auctor ait in verbo, Papa, Martinum 5. relaxasse alicui matrimonium cum sua sorore Germana, imprudentissimum esse commentum facile conuincitur ex ipso Antonino, quem idem citat. Ille enim in summa, *tomo 3. tit. 1. cap. 11. de affinitate in fine* scribit Martinum 5. post longam Theologorum & Canonistarum de ea re consultationem, dispensasse cum quodam qui consummauerat matrimonium cum quadam Germana eius, quam (vt loquitur) cognouerat fornicariè, Germanam propinquam, non sororem vocans.
	Tzochio Tamerlanis F. Persidis, deinde Trochio 2. an. 18.		
	Mechmete siue Mahomete 1. fil. Baiazetis Turcorum 9. (iuxta alios 5.) Imp. an. 17.		
	Sigismundo Occid. Imp.		
	Carolo 6. & Carolo 7. Victore cog. an. 38. ex ordine Franc. Reg.		
	Isaac Æthyopiæ, & per ordinem Andræa an. 4. Hesbinaam & Amde filiis Iesu.		
	Ioanne 2. Hispaniæ.		
	Henrico 5. Angliæ, deinde Henrico 6. an. 38.		
	Vuladislao Iagellone Poloniæ.		
	Ioanne Notho Portugaliæ.		
	Interregno Scotiæ, deinde Iacobo Roberti. 3. filio, an. 13.		
	Continuatio Schismatis.		
1414	Clemens 8. Hispanus, à quibusdam anticardinalibus factione Alphonsi Regis Arragonum, post Benedictum 13. in Antipapam creatus est, sed, post reconciliationē Alphonsi cum Martino Ro. Pontifice coactus est se abdicare Pontificatu an. postquam sedisset ferè quinto.	5512	HVMANA. Mahometes Turcorum nonus (Ioui. 6.) Imperator, post recepta omnia loca, quæ Tamberlanes in Asia minore occupauerat, Imperatoria insignia ex Prusa (quæ hodie Bursa dicitur) in Græciam transtulit, & Adrianopoli vrbi Thraciæ collocauit. *Iouius lib. de rebus Turci.* Vt erat moribus tranquillus & placidus perpetuam habuit amicitiam cum Græcorum Imperatoribus: cum regnasset 12. annos (Ioui. ait 14.) & Imperij successorem designasset Amuratem filium. obiit anno circiter 1420. Patruum Mosem Imperium paternum vsurpantem interfecit. Inde Bulgaros & Valachos afflixit, tributo magno imposito. Complures principes Turcas è Galatia & Capadocia extirpauit: de cuius linea iam reliqui succesſêre. Primus traiecit Danubium, & afflictis Valachis Dominatū Bosniæ est consecutus. An. 1425. vsus Bombardarum tum primùm à Gallis agnosci cœpit, Thoma Montacuto Sarisberiense Comite Anglo, Cœnomanorum vrbem illis tormentis oppugnante. *Polyd. lib. 23. Angli Histor.* Lutetia à Ioanne Burgundiæ Duce occupatur, & Rex Carolus 6. cum tota aula in eius potestatem recidit: postea Philippus Burgundiæ Dux, cognita cæde Patris (qui paribus insidiis, quibus antea Aurelianum Ducem sicariis Lutetiæ necandum præbuerat, ad Monsteriolum oppidum perierat) iniens societatem cum Henrico 5. Angliæ Rege in patris sui vltionem regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat ei tradidit an. 1419. eóque tempore apud Trecas, Catharinam Caroli filiam illi nubere coëgit, ea lege vt ij eorúmque liberi Franciæ Regno succederent, & Henricus interea viuente Carolo, Regens Franciæ cognominaretur. *Polyd. lib. 22. Æmyl. Gagui. lib. 9. & 10.* Interregnum anni vnius. Ioanna Puella siue virgo, inope pastore in Lotharingarum Damprenio pago orta, anno ætatis circiter 20. Aureliam vrbem obsidione Anglorum, qui Lutetiam magnámque Galliæ partem possidebant, liberat an. 1429. eius auspiciis multa prælia, fœliciter à Francis gesta sunt. *Gaguin. lib. 10. Baptist. Fulg. lib. 3.* Trecas, Lutetiámque cepit, inter primos milites in muros ascendens. Ab Anglis tandem capta Rhotomagi, vt Maga combusta est. *Ibid.* Tum duæ erant in Gallia factiones, Burgundionum, & Armeniacorum, à Comite Armeniaco, qui Carolo Delphino, deinde Regi contra Anglos operam nauabat. Louanienſis Academia an. 1427. erigitur à Ioanne 4. Brabantiæ Duce. *Monster. in Cosmogr.* Hesbinaam & Amde filij Iesu in Æthiopia imperarunt vs-

que ad an. 1431. Eugenium, per annos quinque. Post hos, suobus regiæ curię simul cum populo, aduersus Dauidicam obolem rebellantibus, puer quidam in regia sede positus fuit an. 2. Verùm diuino aliter disponente consilio, auctores rebellionis capti fuerunt, regnumque consecutus est Zara Iacob. *Victor. in de regibus Æthiopiæ.* *Anni mundi.*

1414. Rhæti (Grizones vocant) ad suæ libertatis propugnationē, primò fœdere sese inter se cōiungunt. *Chron. Helvet.* 5519

Gentiles errones (quos Germani Heidem, nos Bohemos vocamus) primū an. 1417. per Germaniā visuntur, qui excoēti sole, immundi veste, intentique suttis, homines falla sua chiromantia passim decipiunt. *Polyd. lib. 7. de invent. cap. . Krant lib. 11 cap 2.* 5535

ℓ AB EVGENIO 4. Georgius Trapezontius Romæ Gymnasio præficitur, & multis annis Rhetoricam ac Philosophiā docet. Deinde à Nicolao quinto Eugenij successore, scriba fit Apostolicus. Præ morbo, etiam sui nominis memoriam amisit. Æmulos habuit Ioan. de Monte regio, ob Ptolomæi opus de magna Constructione versum & scholijs illustratum, Theodorum Gazam, ob librum de animalibus Arist. quem quoque verterat, & Ioan. Episcopum Alerienſem.

Eugenius in Æthiopiam legatos Theodorum, Petrum, Didymum & Georgium mittit ad Zerah Iacob Abyssinorum Imp. significans Ioannem Palæologum Imp. & Græcos cōuenisse in Ecclesiæ vnitatem: & ad eandem illum inuitans, quod reuerenter præstitit. *David Æthiopiæ Imp. Epistola ad Clementem 7. apud Damianum Goes. lib. de Æthiopum moribus.*

Zerah Iacob, pius & fidelis (vnde & rectæ fidei cognomentum retulit) duobus principibus, contra posteritatem Dauid rebellantibus cæsis: sub an. 1431. imperium Æthiopiæ adipiscitur. *Marius Victor.*

Ad Concilium Florentinum legatos misit. Nam illius actis Æthiopes & interfuisse constat.

Gregorius Constantinopolitanus Patriarcha in Concil. Florentino obiit sentiens cum Catholica Ecclesia, cui successit Bessarion: deinde eo non recepto, Gennadius post captā Constantinopolim.

Ioannes Gritius, Carolus Aretinus, Gerardus Cartusianus, Nicolaus Burgūdio Dominicanus, Nicolaus Amici, Ioannes Niderus Dominicanus, Ioā. Segonius, Ioan. Noblet Carmelita, Thomas de Corsellis, Ioan. à Spina, Bartholomæus Carthusianus, S. Bernardinus minorita Remensis (hic factiones Guelphorum & Gibellinorum ferè repressit. *Sabel.* & eum Nicolaus 5 inter sanctos numerat an 1450. *Platin.*) Ambrosius Camaldulensis Ioannes Episcopus Leodiensis.

In Concilio Basilienſi ædita est Pragmatica sanctio, apud Bituriges à Carolo 7. Nonis Iulij an. 1438. probata, & in Senatu Parisiensi publicata 3. Idus Iul. *Gagui lib. 10.* Damnatæ sunt annatæ Beneficiorum, & deambulationes in templis, dū sacra celebrantur *sessio* 21. Cautum est ne numerus Cardinalium 24 excedat, ac ne quis nepotum Pontificis aut Cardinalium ad Cardinalatum admittatur *sessio* 23. Festa Conceptionis & Visitationis D. Mariæ confirmata fuere, *sessio* 36. & 44.

In eo indultus est Boemis vsus Calicis, quòd is iam apud eos inoleuisset. Ea tamen lege, ne diuersum vsum improbarent, neu se ab Ecclesia Catholica, in cæteris ritibus dogmatibūsque seiungerent. *Crom. lib. 21. pol.*

Per id fermè tempus Sigismundus Imp. ab ea gente rex appellatus est, ingressúsque Boemiam ad pacandas res animum intendit. Sed diu non postea vixit. *Ibid.*

Iacobini & Armenij Ecclesiæ reconciliantur.

Græci ferè omnes cum Ioanne Imperat. Constantinopolim è Florentina synodo reuersi, fiunt infensi Rom. Pontifici, quòd

Sic finitum est tam ingens & diuturnum schisma, & Martinus 5. mansit solus verus Pontifex Maximus. *Anno Christi.*

CONCIL. *Senense Onuph.*

215.

f EVGENIVS 4. Venetus, an. 15. 1431
mens. 11. di. 21.

Vacat d. 12. 1447

Patriarcha.

Constantinopoli Ioseph, deinde Gregorio 3. an. 13.

Principibus.

Ioanne Palæologo Cōstātinopolitano Imp. an. 24 denique Constantino vltimo an 8.

Amurate 2. Turcorū 10. (alius 6.) an. 34. Imp.

Trochio 2. Tartaro Persidis, denique Tranire an. 12.

Sigismundo, Alberto an. 2. & Friderico 3. an. 54. ex ordine Occid. Impp.

Carolo 7. Franc. Reg.

In Æthiopia interregno duorum annorum, inde Zara Jacob Rege, an. 34.

Joanne 2. Hispaniæ.

Henrico 6. Angliæ.

Uuladislao 3. Poloniæ an. 11. & interregno annorum 4. vsque ad an. 1447.

Ioanne Notho Portugalliæ rege vndecimo, deinde Eduardo an 5. Alphōso 5. Africano an. 43.

Iacobo 1. Scotiæ, deinde Iacobo secundo an. 24.

Anni christi. | Anni mundi.

1431 | 5519

DECIMVM *septimum generale Concilium Basilien-se contra Hussitas, primùm à Martino 5. indictum Papiæ, sed ob pestem ibi grassan-tem, Senis translatum & in-choatum, deinde interruptũ ab Alphonso Arragonum rege, continuatur Basileæ, vbi interfuit Sigismundus Imperator, præside Iuliano Legato sedis Apostolicæ, & post eius reuocationem, Ludo-uico Cardinale Arelatensi, & præsentibus multis præla-tis, ad reformationem Eccle-siæ, & componendos mores tam laicorum quàm cleric-orum: Ea demum acta quæ ad censuras & causas benefici-ales attinent, confirmata sunt à Nicolao 5. Papa. Fuit etiã contra Hussitarum seu Bo-hemorum hæreses. Plati. lib. Concil. Æneas cap. 49. & 50. hist. Bohemi. Perductum est vsque ad annum* 1442. *vt constat ex vltima sessione* 45. *durauitque an.* 11. *mens.* 9. *di.* 27. *In eo damnatæ fue-runt annatæ beneficiorum, & cautum ne Cardinalium numerus* 24. *excedant. Ac ne quis nepotum Pontificis aut Cardinalium ad Cardi-nalatum admittatur.*

Schisma 23.

1439 | 5527

Fœlix 5. antea Amadæus olim Sabaudiæ Dux, in con-cilio Basilensi contra Euge-nium 4. Pontifex electus, li-berè se Pontificatu abdicauit, postquam sedisset an. 9. m. 6. dies 7.

quòd ab eo tantum auxilij quantum erat policitus non accipe rent: & conuentioni, quam cum Latinis de religione inierant, non stantes, iterum ad vomitum redeunt: auctoribus Marco Episcopo Ephesino, & Scholario, Græcorum doctissimis. Quibus motus Eugenius, misit viros doctos Constantinopo-lim, qui rursum disputationes de eadem re cum Græcis habe-rent: sed ipsi re infecta discedere coacti sunt. *Calcocondyl. lib. 6. de rebus Turci.* Paulò pòst Isidorus Ruthenus, qui erat ex iis Græcis, qui ad Concilium accesserant, Cardinalis, ad Græcos missus, ipsos cum Romano Pontifice reconciliauit, sed serò nimis. *Chalcond. lib.* 8.

Metropolitanus erat Kiouensis. Quare vnione Ecclesiæ Romanæ percepta, in Russiam rediit. Sed eum Moscouitæ obedientiam Romanam illis prædicantem spoliauerunt, & in necem extremam impulerunt. *Matthias Michou libro secundo de Sarmatia.*

In Russia plures sectæ, Græcorum videlicet, Armeniorum & Iudæorum. Vbi etiam est regio Christiana Romano Pon-tifici subiecta, quæ regit ac præualet, quamquam sit exigua numero. *Ibid.*

HVMANA.

Amurates Turcorum 10. (Latinis 6.) Imperator Mustra-pham patruum delet, ordinem institutum iam ante ab Otto-mano primo rege. (*Chalcocondylas lib.* 1. *de reb. Turci.*) peditum militum, quos Ianuas seu Ianizaros vocant, ad sex seu decem millia auxit, & eos ex Christianorum filiis eligendos iussit: quorum viribus, qui succesSere, totum deuicere Orientem. Duos vniuersæ suæ Monarchiæ prępositi Imperatores seu Bassas, vnum Europæ (quem Bassam Romaniæ vocant) alte-rum Asiæ, qui Bassa Natoliæ dicitur. *Chalcocond. lib.* 5. *Callima-chus in histo. Vngariæ.* Ipse obiit an. Christi 1450. & sui Imper. 32. vel vt ait Iouius, 31. *Chalcocond. lib.* 7.

Fastidita Imperij proferendi cura, ita regno se abdicauit, vt Hali purpurato Mahometis filij nutritio relinqueret, & in nemorosum Bithyniæ specum, cum paucis sacerdotibus ad contemplationem rerum cælestium (*si tamen aliquam præbere potest impuritas Alcoranica*) abderetur. *Iouius lib.* 3. *viror. Illust.* Sed pœnitens resiliit, cùm certior fuisset factus, de Ladislai regis Hungariæ & Poloniæ, Christianorumque principum aduentu, terra marique. Tandem Mahometem 2. ea lege hæredem reliquit, vt esset perpetuus Christiani nominis ho-stis. *Idem.*

Thessalonicam Venetis eripuit an. 1444. Qua clade mo-tus Theodorus Gaza Thessalonicensis, & alij viri docti reli-cta Græcia, in Italiam se contulerunt: & linguam Græcam propagare illic cœperunt.

Mustahapa Patruo & Mustapha fratre, quos Græci contra eum adiuuabant occisis, peragrata Thracia & acceptis in de-ditionem vrbibus: Phocidem, Atticam, Beotiam, Ætoliam, Acarnaniam & omnem intra Peloponesum regionem, vsque ad sinum Corinthiacum perdomuit.

Ladislaum Vngariæ regem vicit.

Ioannes Castriotus in Epiro, & ea Macedoniæ parte re-gnans, quæ Albania dicitur, ab Amurate pacem impetrauit: cessione Croiæ oppidi & filiis tribus obsidibus datis. Inter quos Georgius Scandebergius, qui magna calliditate, post patris mortem euadens, per adulterinas literas Croiam, Epiri & Macedoniæ populos recepit: suumque regnũ per multos annos tutatus est.

Eduardi 5. Portugalliæ reg. ex filia Leonora nepos extitit, Maximilianus Augustus Caroli 5. Imp. auus.

Alphonsus 5. eius successor Affricani titulum meruit, multis magnisque victoriis in Africa contra Mauros potitus. Nam Arzillam ciuitatem, & Tingitanam Mauritaniam Lusitanis domuit. *Anni mundi.* 5526

Carolo 7. Franc. Rege Burgundioni omnia, quæ petebat, & adeò plus quàm posset, concedente: factiones diuturnę & adeò plus quàm posset, concedente: factiones diuturnę sunt sopitæ an. 1435. & ex quo cœperant an. circiter 28. *Æmyl.* Anno sequente Lutetia à Francis, virtute Ioannis Villarij recepta est post 16. an. quàm in Anglor. ditionem venerat. *Polyd. lib. 23. Gaguin. lib. 10.* Anno 1440. sedatæ sunt inimicitiæ Burgundionum & Aurelianensium.

Parlamentum Tholosanum à Philippo Pulchro institutum an. 1320. à Carolo 7. renouatur, qui pulsis è Francia Anglis, regnum bellis attritum: pręsidiis munitionibúsque firmare statuit. Vnde & Centenarias & Quinquagenarias militum turmas instituit, & vt sine externo pedite, regni fines tutaretur: quinque millium peditum cohortes descripsit, habito delectu Peditum Agrestium, qui vulgo Arcuarij dicti sunt, quia liberi omni tributo arcu sagittaque in militia vtebantur. 5526

Ioannes Guttenbergius Argentinensis Artem Impressoriam, seu excussoriam, nouum scribendi genus, primus excogitauit an. 1440. in vrbe Argentinensi: inde veniens Moguntiam eam fœliciter perfecit. *Iacob. Wympfelingius in Epitom. Germanor. cap. 65. & Fulgosius lib. 8. cap. 11.* Platina & ferè omnes tale inuentum referunt ad Ioannem (Polyd. vocat Petrum) Faustium Moguntinum sub annum 1452. *Infrà.* at Paul. Iouius à Cataynis Indiæ populis, per Scythas & Moscos illud ad nos peruenisse scribit. Addo Temistitaneos, quorum vrbem Patrum memoria Castilij in nouo orbe occuparunt, Ferunt libros Augustini de ciuitate Dei, & Lactantij Firmiani de Diuinis institutionibus fuisse primos, qui typis excussi sunt. *Volat.*

Ladislaus siue Vuladislaus 3. Poloniæ Rex, cùm magnam partem Hungariæ occupasset, Iohannem Huniadem Transsyluaniæ siue Daciæ præfecit: vt se intestino bello distento, Turcos ab ea parte arceret, Georgium Seruiæ Despotam Principatu & liberis ab Amurate spoliatum, ad limites contra Belgradum collocauit. Carambeum Bassam Phrygiæ Huniadis consilio aggreditur & obruit. Pacem dat in annos decem, his conditionibus, vt Amurates totam Seruiam redderet Georgij Despotæ liberis: Moldauiam non repeteret, ab iniuriis abstineret in posterum.

Huniades multos Turcorum exercitus delet, Seruiæ partem & Moldauiam recipit. Maximam Seruiæ & Bulgariæ partem, victricibus armis percurrit. Anatoliæ Bassam Amuratis affinem cum 30. Turcorum millibus occidit.

Ladislaus Poloniæ & Vngariæ, siue Pannoniæ Rex, in non dubiam recuperandi Bizantini Imperij spem elatus, Iuliani Cardinalis exitialibus consiliis fœdera rumpens: prope Varnam vrbem cum Amurate Turco ad pugnam congressus, post maximam suorum stragem, à Turcis occisus est anno 1444. cùm esset certatum totos tres dies noctésque, & victoria primum ad Christianos inclinasset, primis Turcorum ordinibus disturbatis, atque in fugam dilapsis. *Chalcocond. lib. 7. de rebus Turci. Bonfin. dec. 3. lib. 6.*

Cùm eo occisi sunt Iulianus Cardinalis & Varadiensis & Agriensis Episcopi, qui cruce pro vexillo vtentes: voluntariorum militum numerum duxerant.

Amurates hac victoria elatus Peloponesum petijt, vbi fratrem Imperatoris Const. cum Græcorum exercitu repentina clade obruit: captisque aliquot oppidis, reliquam tributariam fecit.

In prælio quod getebat aduersus Vuladislaũ regẽ Vngarię,

cum

Ann. Chr.

CONCIL. *Gallicanum apud Turones, omnium Episcoporum Franciæ, pro approbatione Pragmaticæ Sanctionis. Ioan. le Maire.* 1438

DECIMVM octauum (Græci vocant octauam Synodũ) œcumenicum Concilium Florentinũ. Idem inchoatum quidem Ferrariæ 5. April. sed inde ingruente peste, translatum Florentiam: præside Eugenio 4. præsentibus Ioseph. Constantinopolitano Patriarcha (qui Florentiæ obiit. Chalcocond. li. 8.) Ioanne Palæologo Orientis Imperatore, multisque Græcorum & Latinorum Cardinalibus & Episcopis. In eo Græci Eccl. Vltimò conuenit cum Romana, item cum ea Armeni & Indi. Vnitate fidei redintegrarunt, recipientes Sacramentũ Confirmationis. Plat. Volater. Palmer Naucler. Chalcocond. lib. 6. de reb. Turc. Bessarion Trapezuntinus Nicenus Archiepiscopus & Isidorus Thessalonicensis Archiepiscopus Ruthenorũ, doctissimi Græcorum in Latinũ perinde ac Græcũ literũ, quòd in eo Concilio fuissent auctores Concordiæ Ecclesiarum, in Cardinalium ordinem cooptantur. Chalcocond. lib. 6. Duravit partim Ferrariæ, partim Florentiæ ferè an. 1. mens. 3. De primatu Romani Pontificis, tunc in Concilio tractatũ fuit, toto hoc ferè tempore propter Græcos (Nam hoc anteà nũquam in quæstionem venerat) & tandem definitum Romanum Pont. in Vniuersum orbem tenere primatum, esseque successorem B. Petri, & quæ sequuntur in Decreto. 1438

Anni Christi

216.

1447 g NICOLAVS 5. Saranensis an.8. di.19.

1455 Vacat d.4.

Patriarcha.

Constantinopoli Gregorio 3. deinde Gennadio 1. post captam Constantinopolim an 8. (alij nouem) an Dom.1452.

Principibus.

Constantino 11. Dragose cognomento, fratre Ioannis, & vltimo Christiano Constantinopolitano Imperat.

Trauise Tartaro Persidis, deinde Vsumcassano. Turca an. 28.

Amurate 2. & eo mortuo, Mechmete seu Mahomete 2. eius filio Turcor. 11. (aliis 7) an. 32. Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg.

Zarah Jacobo Æthiopum pret-Ioso.

Anni mundi.

cum valde timeret, vouit si incolumis & victor euaderet: se commissurum filio Imperium & secessurum in monasterium monachorum Turcicorum. Sed post victoriam cum aliquandiu mansisset monachus, mutato consilio imperium recepit, industria Chautis Principis, qui tunc Mechmetem eius filium venatum abire iusserat. *Chalcocondyl. lib. 7.*

Fl. Blondus Eugenij secretarius 30. libros ab inclinatione Imperij, ad sua vsque tempora, & libros 10. de Roma triumphante scribit.

Antonius Bonfinus Asculanus.

g HIC fuit linguæ Latinæ & bonarum literarum illustrator, doctis viris tam in humanioribus, quam in diuinis literis magna stipendia adsignauit. Vaticanam Bibliothecam erexit missis, quo quouersus viris doctis ad comparandos libros. Quid de veteri factum sit, nescio. Nam Bibliothecæ Romanæ mentio apud D. Greg. lib. 7. epist. 29. Iubilæum quintum

5535 celebrauit. *Plati. Volat. lib. 22. Anth.*

Electus supplex rogauit Cardinales, vt maturius Ecclesiæ

5543 consulerent. Se enim esse indignum tanto magistratu. Tandem inuitus assumpsit pontificatum.

Officium nullum seu magistratum vendidit. Quinque ducatorum millia, ad se Euangelium D. Matthæi Hebraicum asferenti, promisit. *Ekius ho de S. Matth.*

Ludouicus Cardinalis ex bonis Ecclesiasticis, primus sui ordinis: canes & equos alere cœpit. *Volater in Anthropolog.* Quo tempore Turca Mahometes res gerebat in Græcia.

Moguntiæ, qui limes est superioris & inferioris Germaniæ, inuenta est laudabilis illa ars typographica circa an. 1453. per Ioannem Faustum. *Petrus Appia 2. parte Cosmog.* de eo proximè antè fusiùs.

Nicolaus Iaquerius, Ioannes Huxarus, Bernardus Parentinus, Nicolaus Ausmius, Hugo Parisiensis Tusculanus Episcopus, Oliuerius prior S. Bauonis, Ioannes Vuesalia Erfordiensis, Leonardus Vtinensis, Ioannes Capistranus, Ioannes Varenaskrius, Bartholomæus Channius, Ioannes Raulinus, Fœlix Malleolus, Theologici scriptores.

Matthæus Palmerius Florentinus, suum Chronicon vniuersale ab an. 449. in quo desierat Hieronymus, ad an. 1449. deduxit, postea conuictus de hæresi ob librum, quem de Angelis ediderat, comburitur apud Cornam. *Trithe. de scriptoribus.*

Friburgensis Academia in Brisgoia instituitur. an. 1450. *Munster. in Cosmog.* Alij id accidisse ferunt an. 1463.

Bosina gens infecta Manichæorum hæresi. *Sabel. Ennead 10. lib. 6.*

Leo Baptista Albertus, Nicolaus Perotus Episcopus Sipõtinus, Franciscus Philelphus, Theodorus Gaza, Thessalonicensis, Gregorius Triphernus, Georgius Trapezuntius, (qui oblitus omnium literarũ, in extrema senecture obiit Romæ, anno 1586.) Victorinus, in Latinis & Græcis doctissimi.

Constantinopolis (quæ hodie Czarigrad. i. regia vrbs appellatur) à Mahomete Turcorum Impera. an. ipsius 3. & Christi 1453. 4. Calend. Iunij, die Martis & 60. die obsidionis expugnatur, & Constantinus huius nominis 11. Imperator Constantinopolitanus, vltimus Christianus & ex familia Palæologorum, in illa expugnatione ad vrbis portam fortiter pugnans occiditur, anno 8. & Mens. 3. Imperij. *Paul. Iou. Chalcocondyl. lib. 8. Egnatius lib. 3. Gaguin lib. 10.* De hinc Orientis seu Constantinopolitanum Imperium, cœpit esse penes Turcicos & Ottomanicos Imperatores. Tantam crudelitatem in ea exercuit, vt nulla id queat oratione explicari.

Tunc labente illo imperio cœptæ sunt Græcè literæ à Chrysolora, Bessarione, Gaza, Trapezuntio Chalcocondyla, Musuro, Gemisto, Plethone, Lascare & alijs in Italiam, è qua 700. annis ferè exulauerant, reduci: ac deinde in alias Europæ Latinæ partes ferri. Nam post annos circiter septuaginta, Andronicus Cantoblaca Basiliæ, & Hermotimus Spartanus Lutetiæ, ludum istarum literarum primi aperuerunt.

Gregorio tertio mortuo Gennadium primum an. 1452. post captam Constantinopolim Patriarcham Græci creant, & sic deinceps suam Hierarchiam ad hæc vsque tempora perducunt. Omnes autem ex eo tempore fuêre monachi, numero vndecim: vsque ad Hieremiam, qui hodie sedet. Cardinalis quidem Bellario, annis 20. beneficio Nicolai PP. Cõstant. nopolitanus Patriarcha nominatur, sed titulo tenus: sicuti ij, qui deinceps è Latinis Romæ hunc titulum ferunt. Imperatoria & Despotarum species, illic penitus aboletur. Sic inter Turcas & Saracenos Regum & Principum status, non Ecclesiæ perit, ne quis hanc ex illis pendere putet.

Nescio autem an is sit Gennadius Scholarius, qui Synodo Florentinæ interfuerat: & pro Latinis contra Græcos de capitibus quinque, scripserat è Græcorum Patrum testimoniis.

Nam is Patriarcha creatus, iterum retraxit omnes Græcos ab Ecclesia Latina, à Marco Ephesino persuasus, qui noluit Concilio Florentino acquiescere: etsi interfuisset, & contra Latinos disputans, cunctorum, & quidem Græcorum, qui aderant, iudicio victus fuisset. Vnde secuta est totius Græciæ pernicies, & iugum Turcicum.

Scholarius dicitur, vt apparet ex confessione, quam ipse Mahometo 2. statim post captam Constantinopolim postulanti obtulit: quæ translata fuit in Arabicum ab Achomad Cadde Berahæensi, patre Mahometis Tselepe Scribæ.

Eligitur autem Patriarcha à confratribus sine Principis interuentu, & post consecrationem Canonicam in demortui cathedram sufficitur. Spiritualem habet iurisdictionem in Græcos, præsertim in montem Athos, in quo 45 monasteria, aliquam item ciuilem, ad quam etiam Mahometanis appellare & Christianos citare licet. Moschi, Bulgari, Russi & plærique alij populi eum pro summo Patre agnoscunt & obtẽperant, Benedictinorum habitu se ferè induit, vt reliqui Calogeri. Tria Sequinorum millia pendit, vt Turca crucem aureã in Patriarchatus pinnaculo toleret, quam alioqui publicè in suis ditionibus non fert. Est autem Patriarchatus situs in antiquo monte, vbi Palatium Constantini Imp. *Hæc è D. Ioanne Maumontio, amico meo, qui eò profectus, ista hæc partim vidit, partim ab ipso Patriarcha accepit.*

[Hæc dictio Calogeri est turcica planè, & ex vsu plebis turcicę ipsis etiam monachis inoleuit. Est à radice Chalach per Cheth vtrinque, significat mortificatum, *er* verò syllaba est terminatio Persica. vt *il Phacher*, qua voce vtuntur pro nostra *humilis*. in literarum suarum subscriptione. etiam ipsi *Mirmiramer*, id est Proreges, vt argete & aliorum regnorum sub Imperatore magno]

Anni mundi.

Anni Christi.

Ioanne 2. Hispaniæ, deinde Henrico 4. an. 17.

Henrico 6. Anglorũ. Cazimiro 4. dicto 3. an. 45.

Alphonso 5. Africano Portugalliæ Rege duodecimo.

Iacobo Scotiæ.

HVMANA.

1450. Carolus 7. prętextu recuperandę Normanię, primus tributum, quod deinceps perpetuatũ sit, atque adeò auctum, imposuit. Nam Antecessores reges dignitatem suam antea tuebantur solo domanio. Sic autem auctum est, vt cùm Carolus duntaxat septemdecim librarum millia imposuisset, offensionem & motus populi metuens filius Ludouicus vndecimus, augeret vsque 43. millia. Deinde Carolus octauus

5537 CONCIL. *Gallicanum, Lugduni celebratum, iussu Caroli Regis ad tollendũ Schisma inter Nicolaum & Fœlicem, qui rogatu à Concilio & Friderico 3. Imp. libere cessit Pontificatu: Vnde Vulgo de eo ferebatur carmen.*

Lux fulsit mundo, cessit Felix Nicolao. Ioan. le Maire.

nonnihil

Anni Christi. *Anni mundi.*

217.

1455 h Calixtus 3. Hiſpanus Valentinus an. 3. 5543
1458 menſ. 3. dies 16.
Vacat dies 17. 5546

Patriarchæ Conſtantinopoli Gẽnadio Monacho.

Principibus.

Vſumcaſſano Turca Perſidis Reg.

Mechmete ſiue Mahomete 2. Turcorum & Conſtãtinopolitano Imp.

Friderico 3. Occidẽt. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg.

Zerath Jaacob Æthiopiæ.

Henrico 4. Hiſpaniæ.

Henrico 6. Angliæ.

Cazimiro 4. Poloniæ.

nonnihil adderet, donec Ludouicus 12. (Patrr populi proinde dictus) ad primam originem reduceret, id eſt, ad ſeptemdecim millia. Qui ſecuti ſunt reges, nullum illorum emulantur. Nam ratione negotiorum, ſine modo. Totam ferè Normaniam (nam reſtabant Caletum vrbs & aliquot vicina loca) recuperauit anno 1451. poſt annos 30. quàm Henricus 5. Hẽrici 6. qui tunc regnabat, pater Anglorum Rex eam occupauerat. Anno ſequenti capta primum Burdegala & Baiona ciuitatibus, Franci vniuerſam Aquitaniam recipiunt, poſt annos circiter 299. ex quo Henricus Andegauenſium Comes, & mox Anglię rex eius nominis 2. illam nomine dotis Aleonoræ vxoris (vt diximus) acceperat an. 1153. & poſt annos 222. quàm Henricus tertius eandem à Philippo Auguſto Francorum Rege, Ioanni eius Patri paulò ante ademptam receperat. *Polyd. lib. 23. hiſtor. Angl.*

An. 1453. Burdegala & aliquot vicina oppida, ad Ioannem Talbotum Anglum Comitem Salopientem deficiunt, ſed eodem anno recuperantur à Carolo ſeptimo poſt cædem Talboti & multorum Principum Anglorum, qui in pugna, ad Caſtellionem apud Petragorios occiderant. *Polyd. Ibidem Gagui. lib. 10.*

Ita ceſſauit per multos annos bellum inter Francos & Anglos, qui tunc ità exacti ſunt è Francia, vt nihil poſſiderent in Gallia, prẽter Caletum & aliquot vicina loca. Dehinc ciuilia bella per annos aliquot in Anglia & Gallia regnarunt.

Traniſes Trochium Tamerlanis nepotem regno Perſidis exuit. Idem poſtea patitur ab Vſumcaſſano Turca. Sicque pulſis Tartaris, imperium Perſarum iterum ad Turcas peruenit.

h Festvm transfigurationis Iesv Christi inſtituit ad 8. Idus Auguſti, ob victoriam de Mahomete Turca, anno 1456. eo die acceptam ad Belgradum vel ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam vocant. *Mathias Palmer.*

Ad Vſſumcaſſanum Perſarum & Armeniæ principem miſit, ad eũ in Turcam excitandum. Ferunt Vſumcaſſanũ reſcripſiſſe, ſe ob eius preces victoriam de hoſte reportaſſe *Plati.*

Renouauit extrauagantem Martini 5. de conditionibus, quæ neceſſariæ ſunt ad emendos annuos cenſus: cum pacto retrouendendi, &c.

Nicolaus Dorbellanus, Ioannes Bononienſis archidiaconus, Ioannes Hagen de Indagine, Ioannes Capgraue Anglus, S. Antonius Florentinus Archiepiſcopus, S. Laurentius Patriarcha Venetus, Ioannes Sabinenſis Epiſcopus, Godeſchaldus Hollenſis, Iacobus Chryſopolitanus Epiſcopus, Ægidius Cameracenſis Decanus, Theologi.

Ioannes Behaim tympaniſta, & pecorum paſtor, vitam Cleri accuſans, decimas, deinde vlteriùs progreſſus telonia, vectigalia, tributa perſoluenda eſſe negabat: quin & aquas & nemora omnibus eſſe libera volebat. *Munſter lib. 3. Coſmog.*

Hvmana.

Ioan. Huniades expeditionem in Turcas continuo ſumpſit, 12. triremes inſtruit, Leſbum cum aliquot caſtellis per claſſis præfectum expugnat, Vſſumcaſſanum Regem Perſiæ & Armeniæ per oratores contra eoſdem induxit. Quare ille victoria potitus, gratulatum ad pontificem legatos miſit, quòd eo impulſore hęc fœlicitas ſibi contigiſſet. *Volat lib. 22.* Dictus eſt fulmineus Turcorum terror.

Mahometem à Belgradi obſidione fortiſſimè depulit, cæſis 40. millibus. Vbi dierum duorum prœliis feſſus, mortem placidam & glorioſam obiit.

Anni mundi.

Post hanc cladem Mahometes cogitans, de inuadendis maris Ægęi insulis, Vsumcassani bello reuocatus est: in quo duobus prioribus conflictibus, attritus est, tertio victor euasit: Persis in solito Bombardarũ fragore territis, vnde Vsumcassanus sese ad suos recipere coactus est, amisso filio Zucalde: qui globo traiectus occiderat.

Vsumcassanus ex Assumbeia Turcica stirpe, Cappadociæ, Armeniæ & aliquot vicinorum locorum Dominus, interempto Malaonchee siue Demitio Persarum rege, ex vetusta stirpe Gempsæ magni apud Parthos Sultani, Persiam inuasit. Alij malunt regem Persarum Trauisem, è Tamerlanis stirpe.

Præter Sarochum nepotem magni Tamerlanis, apud Caspium mare Samarcandæ regnantem, Hiemselem Babyloniæ regem, Ægypti Sultanum, Georgianos, Mesopotamios, finitimósque populos vicit: cùm esset iam Parthorum, Medorum, Persarumque Dominus. An. 1470. magnas victorias de Sagataianis retulit. Moritur an. 1478. ætatis 78.

5546 Cazimirus Polonorum rex, 14. annis bellum gessit contra milites Theutonicos, tandémque eis totam Prussiam ademit. *Munster. lib. 4. Cosmog.*

5552 i PIVS dicebatur Aneas Syluius, fuitque vir bonarum artium peritissimus, scripsit enim complures libros: profectionẽ contra Turcos cùm indixisset, præuentus morte non potuit perficere. *Plat.*

Scribarum breuiatores primus creauit, qui postea à Paulo 2. exauctorati, à Sexto 4. denuo recipiuntur. *Polydor. de inuent. lib 8. cap. 2.*

Subactarum à Turcis Christianarum gentium misertus, & à cæteris propulsare cupiens Christianos principes atque populos ad pium bellum: Crucis vexillo proposito cohortabatur, dux belli ipse futurus. *Cromerus & Herburtus hist. Polo. lib. 16. cap 14.*

Ludouicus de Bononia minor à Nicolao 5. & Calixto 3. in Asiam & Orientis partes missus, vt pro sua prudentia, rerum, locorum, hominúmque notitia Christianos Orientis & alios Christianorum amicos excitaret contra Turcam, ad Pium hunc 2. redit, secum adducens Michaelem Imperatoris Trapezundarum, Nicolaum Regis Persarum, Costopam Ducis Georgianiæ, Mannethem Assembech Sultani Mesopotamiæ, Morathum Verbrecht in Armenia Dominum, oratores ac nuntios, qui suorum Dominorum literas Pontifici attulerũt, experimentem fauorem contra Turcam. *Pius ad Ducem Burgundiæ epist. 376.*

Stephanus Brusleferius. Nicolaus de Cusa Brixiensis Episcopus & Cardinalis, Albertus Albergensis canonicus, Henricus Herphius Theologi.

An. 1461. Trapezus à Turca capitur, ducentis annis post eam Imperij caput constitutam. Nam Alexius Conuenus Trapezuntinum Imperium complectens, Cappadociam & Colchidem relicta Europa condidit, sub an. 1261.

Laonicus Chalcocondylas Athenienſis historiam de origine ac rebus gestis Turcorum, quæ ab anno Christi circiter 1300. ad hæc sua tempora. i. ad annum 1462. cõtigerunt, libris decem est complexus.

Ludouicus Francorum Rex, per legatos missos ad Pium 2. liberam Ecclesiæ & Pontificis Regno obedientiam præstitit: abrogationem Pragmaticæ Sanctionis, & magna in Turcos auxilia pollicetur. *Matthæus Palmer. in Chron.* At Senatus Parisiensis non potuit adduci, vt pragmaticam legem tolleret. *Gaguin. lib. 10.*

Petebat Pius vt eam tolleret, vtpote, quæ Schismatis tempore, atque per seditionem mora esset. *Ipse epist. 375. ad Regem Franciæ.* Cui Rex se obtemperaturum promisit literis datis

Anni Christi

Alphonso 5. Africano Portugalliæ.

Iacobo 2. Scotiæ.

218.

i PIVS 2. Senensis an. 5. mens. 11. dies 26. 5458

1464 Vacat dies 16.

Patriarcha.

Constantinop. Gennadio, deinde Sophronio an. 11.

Principibus.

Mahomete 2. Turcorum & Constantinopolitano Imp.

Vsumcassano Persarum.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. & Ludouico 11 an. 23. per ordinem Franc Reg.

Zarah Iacob Æthiopiæ.

Henrico 4. Hispaniæ

Henrico 6. Angliæ, deinde Eduardo 7. dict. 4. an. 23.

Cazimiro 4. Poloniæ.

Alphonso 5. Africano Portugalliæ.

Iacobo 2. Scotiæ, deinde Jacobo 3. an. 22.

Anni Christi.

219.

1464 i PAVLVS 2. Venetus an. 6. mens. 10.

1471 Vacat d. 11.

Patriarcha.

Constãtinopoli Sophronio.

Principibus.

Mahomete Turcorũ & Græcorum Imp.

Vsumcassano Persarũ.

Friderico 3. Occident. Imp.

Ludouico 11. Franc. Reg.

Zara Iacob Æthiopiæ.

Henrico 4. Hispaniæ.

Eduardo 7. dict. 4. Angliæ.

Cazimiro 4. Poloniæ

Alphonso 5. Africano Portugalliæ, rege duodecimo.

Iacobo 3. Scotiæ.

Anni mundi.

5552

5459

Turonis sub magno Sigillo suo, die 27. Nouemb. an. Dom. 1461. Regni sui primo.

HVMANA.

Georgius Schanderbegius Epirotarum Rex vir bellicosus, strenuè in Græcia Turcis resistit. *Æneas Syluius in descriptione Europæ, cap. 15. Volat. lib. 8.* Barletius libros 13. de eius vita reliquit.

Multas victorias de Amurate & eius filio Mahomete retulit. Nec tamen vnquam auctis copijs maius militiæ robur, quàm sena equitum, ternáque peditum expeditorum millia hostibus oppositit. Delectu veterani militis, non numero victorias parari prædicans. Vnde & eorum nomina factáque memoriter tenere consueuerat, &c. *Iou. libro tertio Viror. Illust.*

i GEORGIVM Pogebracium Bohemiæ regem, publico consistorio hæresi damnatum an. 1466. regno priuauit. *Palmerus.*

Matthiæ Hungariæ regi regnum illud donat, qui proinde ante 1468. Georgium vicit, eius filium cepit & tantam regni Boemiæ partem possedit, quantam in eo bello occupasset, Hæretici posteritate regno exuta. Nam Moraui Slesitæque interdicto promulgato deterriti, Georgij partes deseruerunt, Senatus populusque Brunensis, Olomutij, Catholicæ denique omnes ciuitates Bohemiæ & Morauiæ illum regem Bohemiæ eligunt, eumque Orthodoxæ fidei vindicem, perpetuò se habituros profitentur ac iurant, *Bonfin. de. 4. lib. 1. & 3.*

Cardinalatus insignia multa excogitauit.

Omnia sacerdotia ipsius tempore Romæ erant venalia, officia & beneficia episcopatus his committebat, qui efficium aliquod haberent venale, vnde elici munus posset, *Summa conc.*

Apoplexia solus in cubiculo, n emine vidente, secunda hora noctis moritur. *Ibid.*

Gaza scribit librum de mensibus an. 1470.

Ordo Minimorum IESV MARIÆ (quos Franci vocant Bonos homines) sumit originem à S. Francisco de Paula (quem Leo PP. adscripsit inter sanctos) Siculo. *Volater. lib. 21.* postea confirmatur per Sixtum & Iulium.

Henricus Gorricanus, Landulphus, Dionysius Ricelius Carthusianus, Nicolaus de Vuachenheim Heidelbergensis, Guilelmus Vorillonius, Theologiæ professores.

Baptista vel Bartholomęus Platina, historiam Pontificum in hoc Paulo 2. à quo in carcerem trusus est, terminauit. Reliquos Onuphrius persecutus est. Poli in Æquicolis.

Poli in Æquicolis quidam hæretici dicentes, nullum verè Christi vicarium fuisse, post Petrum: nisi qui Christi Paupertatem essent imitati. *Platina.* Pantaleon peruersa fide & verbis hæc recitauit. Sed sic habet historia.

Hermanus Rissiuch Apostata. Nam à fide Christiana penitus deficiens, eam totam velut stultam damnauit, Aristotelis doctrinam ei præferens. *Bernard. Luzemb.*

HVMANA.

1470. Capnion Aurelijs Pictauique iura discens, linguam Græcam, quam ab Andronico Contoblaca Græco Basileæ didicerat, seminat. *Ipse Epist. in suum Heb lexicon.*

Aliquot annis pòst Eberhardus probus, in Vangionum Comitijs à Maximiliano Romanorum rege, vno Imperij consensu, Dux primus Vuittembergensium octoratur. *Ibid.*

Mahometes 2. Turcorum 11. (iuxta latinos nonus) Imperator duo Imperia Constantinopolitanum Trapezuntinum euertit: Regna 12. Christianis ademit: cepit 200. vrbes Chalcidem insulam armis, & Scodram deditione Veneti, extorsit: Rhodum oppugnauit: Italiam capta Hydrunte inuasit: in bellis, quæ gessit, plusquam 300. hominum millia perijsse compertum est, *Egnat. lib. 3. Iouius hist. de rebus Turci.* Obijt cholico dolore anno 1481. & Imperij ferè 32. ætatis 53. à capta Constantinopoli anno 27. mense 11. die 5. *Iouius & Palmer. in Chron.*

Subiecto sibi Radulone Palatino Transalpinæ Moldauiæ à Stephano Palatino siue Vaiuoda, qui vix 30. millia producebat, omni æuo memorabili clade, apud Basladum amnem & Racoueciam paludem profligatus est. Centum viginti millia in eo exercitu fuisse dicuntur, nec prius fugam stitere Turcæ, quàm Danubium transmiserunt: persequentibus fugientes Vualachis & vsque ad lassitudinem trucidantibus, vel in paludem ac Danubium impellentibus. Bassæ quatuor in eo prælio desiderati, signa militaria capta centum & amplius *Cromerus & Herburtus hist. Polo. lib. 17. cap. 7.*

Natus matre filia Georgij despotæ Seruiæ, à qua cum esset ad Christiana instituta à tenetis assuefactus, ad Mahometismum ita se contulit, vt matri addictus, Ateum se ageret nullum nisi bonæ fortunæ numen reueritus.

An 1480. Rhodi oppugnatione, post cruentissima prælia, ductu Petri Dambuson summi Magistri natione Galli repellitur.

Ludouicus 11. Franc. Rex ordinem Equitum D. Michaelis instituit an. 1469. cuius aureum insigne quòd Franciscus Dux Britanniæ recusasset, ipse exercitum mittit contra Britones sed mox reconciliato duce cum Ludouico omnia inter ipsos fuerunt pacata. *Gaguin. lib. 10.*

Diuersoria equis cursorijs primum in Gallia constituit, sublatis sagittarijs Heluetijs ad quinque millia stipendium dedit. Fuit ferox, omnium impatiens, literarum osor, vnde nolebat filium plus Latinè discere, quam illa quinque verba, *qui nescit dissimulare, nescit regnare.* Populo formidabilis, vectigalium & tributorum maximus exactor primus emancipasse reges fertur.

Parlamentum Grationopolitanum instituit. Diuionense in Burgundia à Philippo Duce institutum restituit.

k IVBILÆVM ad annos 25. reduxit. *Cap. 4. de pœnitentijs & remiss. in Extrauag Comm.* Festum Conceptionis D. Virginis confirmauit, cum approbatione officij eius diei. *Cap. 1. de relig. in Extrauag.*

Bibliothecam Vaticanam libris auxit & restituit.

Principes Bosnæ, reginas Cypri, Andream Palæologum Peloponesi & Leonardum Toccum Epiri Despotas aluit. Templa, Xenodochia, opera publica restituit, denique Romam ex lutea Lateritiam, sicut olim Augustus ex Lateritia marmoream reliquit. *Volater. lib. 22. Anthro.*

Sixto 4. Platina vitas Romanorum Pont. dicauit, cuius libro à Sixti Pontificatu quatuordecim sequentium Pont. in Pio 5. desinentium vitam subiecit *Onuphrius.* In Paulo 2. cuius iussu in carcerem conuectus est, terminauit.

Eidem Andreas Trapezuntius Patris sui Georgij versionē, de magna constructione Ptol. dicat, scribens Patrem suum Roma ob æmulorum inuidiam Neapolim discessisse, comitemque ab Alphonso illic susceptum & educatum cum tota sua familia.

1481. Fratres Boemi siue Picardi à Matthia Rege Vngariæ eijciuntur è Morauia, sicque fugiunt in Vualachiam.

Petrus Oxonienſis Theologiæ professor in Academia Salmantica

Anni mundi. Anni Christi.

220

k SIXTVS 4. Sauonēsis an. 13. 5471 d. 5. 5484

Vacat d. 15.

Patriarcha.

Constātinopoli Simeone an. 9. deinde Maximo an. 10.

Principibus.

Mahomete & post eum Baiazete 2. an. 31. Turcico Imp.

Vsumcassano Persarum deinde Iacuppo cog. Chiorzeinal an. 7.

Friderico 3. Occid. Imp. Ludouico 11. Frāc. Reg. Zarah Iacob Æthiopū pret. Ioso, mox Bethemariā an. 10. mens. 2. die 14. Ferdinando 5. cog. Catho-Hispaniæ an. 30. Eduardo 7. dict. 4. Angliæ, deinde Richardo 3. an. 2. Cazimiro 4. Polonię. Alphonso 5. Africano Portugalliæ, deinde Joanne 2. an. 14. Iacobo 3. Scotiæ.

Anni Christi. | Anni mundi. |

matica libellum confessionis edit, qui per Alphonsum Tostatum & Theologos damnatur & comburitur. *Summa Conc.*

1471 5559 Antonius Florentinus Archiep. fusam historiam ab orbe condito vsque ad an. 1470. deducit.

Auctor Fasciculi temporum peruenit vsque ad an. 1484.

Guilelmus Hilacensis, Rodericus Samorensis Episcopus, Iacobus Gruytrodius, Ioannes Tinctorius, Ioan. Betlius, Alexander Ariostis, Nicolaus Denisius, Michael Mediolanẽsis, Henricus Arnoldi Carthusianus, Paulus Cortesius, Bernardus Decanus Moguntinus, Theologi.

Tubingensis Academia auctoritate Apostolica instituitur à Comite Vuitembergensi. *Naucler.*

HVMANA.

Ioannes de Monte regio summus Mathematicus, auditor Purbachij, Rudolphus Agricola, (qui obijt an. 1485.) Ponponius Lætus, Ambrosius Calepinus auctor Latini lexici, in literis humanioribus excellentes.

1472. Alphonsus 5. Rex Portugalliæ, auream mineram in Guinea aperuit, è qua paruis cum Nigritis mercibus auri plurimum in Occidentem importauit.

Initium illarum nauigationum cœperat Henricus eiusdem loci rex.

1473. Dauid Cilo Ioannes Trapezontinus Imp. captus à Mahomete cum vniuerso regio sanguine necatur, qui in suum caput contractam ab eo affinitatem cum Vsumcassano Persarum rege hoste suo interpretabatur. Dauide enim Vsumcassano filiam suam Despinam Catonem elocauerat.

Vssumcassano successit Iacuppus, qui nulla re memorabili gesta, impudicæ vxoris dolo perijt. Scilicet vt regnum Ismaeli Sopho sororis filio inuadendum obijceret.

Post mortem Iacuppi, Alenante & Morath Chamo eius filijs contendentibus, in antiquam Gempsæ familiam regnum sub an. 1500. redijt.

1474. Isabella & Ferdinandus 5. reges verè Catholici in annos 30. regnare incipiunt. Hi expugnato regno Granatensi, Saracenos Hispania penitus exterminarunt. Iudæos vel Christum agnoscere, vel regnis suis exulare coëgerunt. Inquisitionis officium instituerunt. *Vasæus. Chron. Hisp.*

1479. Heluetij primùm à rege stipendium accipiunt, sublato ordine Francorum sagittariorum (hos Carolus 7. instituerat. *Gagui. lib.* 10.) quòd latrocinijs & rapinis vacarent. *Nucler. in Chron.*

Ludouicus Francorum Rex instituit vt hora meridiana (sicut mos erat ad vesperam) ad pulsum campanæ qui libet è populo Virginem salutaret Angelica oratione, obtinendæ publicæ pacis gratia. *Gaguin lib.* 10. Id primùm fieri cœptum est anno 1472. primo die Maij. *Mater historiarum.* Fuit vir ferox, versatili ingenio, & osor literarũ, vt qui nollet filiũ suũ Carolũ plus discere Latinæ linguæ, quàm illa quinque verba, Qui nescit dissimulare, nescit regnare. Primus pressam nobilitatẽ seruire coegit, se populo formidabilẽ præbuit: eum tributis & vectigalibus plus vexans, quàm priorum Regum quisquam alius, ita posteris Regibus viam muniens ad nimiã potentiam & opes, vnde dicitur primus emancipasse Reges Franciæ: primus adsignauit equis cursorijs (quos postas vocamus) diuersoria & stathmos: Statuerat, nisi morte præuentus fuisset, morem & ius vnum lingua vulgari & breui libello comprehensum per totam Galliam constituere, ad hæc pondus vnum & mensuram. Vide eius historiam, quam Scãdalosam vocant, & Philip. Cominium. Calixtus PP. fertur

1482 5572

antea statuisse, vt ad meridiem post pulsum campanæ, fierent preces pro Christianis pugnantibus contra Turcos. *Anni mundi.*

Carolus Burgundiæ vltimus Dux occisus est ad Nancium an. 1476. pridie Id. Ianuarij (alij volunt Nonis) à Renato Lotharingię Duce fines suos recuperante, *Gagun. lib. 10.* Is fuit exitus triumphorum & deliciarum domus Ducum Burgundionum.

Vnicam eius filiam Mariam Maximilianus Frederici Imp. filius sibi connubio copulauit, eiusque iura sibi tuenda & vindicanda contra Francos sumpsit. Ex eo matrimonio Philippus natus est, Caroli quinti Imp. pater.

Eodem an. 1476. Burgundia Ludouico 11. se certis conditionibus, legibus, & pactis dedidit, quæ singuli Francorum reges singulis suis inaugurationibus: se inuiolatè seruaturos iureiurando pollicentur.

1481. obitu Renati Siciliæ regis, Andium Ducis & Prouinciæ Comitis, ac Caroli Cœnomanorum Comitis eius fratris, Prouincia ipsi quoque accessit, nec ab eo tempore ad hunc vsque diem parere Francis vnquam desijt.

Facto Regum Franciæ & Angliæ congressu ad Pinguiniacum oppidum Ambianorum ann. 1475. induciæ inter eos constitutæ sunt ad aliquot annos (Gaguin. ait 7. alij 9. Polyd. in multos annos) *Gaguin. lib. 10. Polyd. lib. 24. Anglic. histor.*

Iacuppus Persarum Rex fratrem maiorem interfecit, vt regnaret. Ab vxore tandem veneno tollitur.

Ioannes Moschorum dux Tartarorum tributarius & seruus, vxore Græca magis etiam hominem incitante, sumptis armis iugum turpe excussit. Finitimos Russorum principes consanguineos suos astu magis, quàm armis subiugauit, & longius ad Occidentem solem prouectus Nouogrodum totius Septemtrionis emporium celeberrimum Polonis & Lituanis extorsit. Nouogrodensis prædæ magnitudine tantus euasit, vt magno hodie sit terrori Tartaris, Turcis, Polonis & cæteris vicinis. *Cromer. lib. 29. de reb. Polo.*

I FERRVM lameæ, quo Christi latus apertum est, dono Baiazethis per MVSTAPHAM Bassam est consecutum *Iouius de rebus Turcicis.* 5572

Eius tempore inuentus Crucis Titulus, in Basilica S. Crucis, in medio templi pariete occlusus: cum triplici lingua, Iesus Nazarænus Re. cætera deficiunt. *Volater. lib. 22. Ant.* 5580

Baptista Trouomala scriptor Rosellæ casuum, Gabriel Biel monachus Germanus, Angelus de Clauasio auctor Summæ Angelicæ, Vuernerus Vuestphalus Carthusianus, Rupertus Episcopus Aquilanus, Guilelmus Textor, Nicolaus Salicetus abbas, Ioan. Lapidanus, Ioan. Tesseranus, Theologi.

A Ioanne Lapidano Theologo Parisiensi, rudimenta linguæ Hebraicæ Reuchlinus Capnion didicit *Ipse in Apologia.* Reliqua à Iudæo, Abdia ben Iacob Spuono, dum legatione fungeretur apud sequentem Pontificem Alexandrum. *Ipse Epistola in suum lexicon, vbi primum inter Latinos se Grammaticam & lexicon Hebr. emittere asseuerat.* Vir magnus, nisi lingua Hebraicæ mysteria Cabbalicis nugamentis maculasset.

Albertus Krantius Bambergensis, Ioannes Trithemius Abbas Sphaheimensis. Matthias Palmerius Pisanus, insignes historici. Marsilius Ficinus, Baptista Mantuanus poeta & carmelita, Iouianus Pontanus, Philippus Beroaldus, viri summa eruditione clari.

HVMANA.

1485 Ioannes decimus tertius Rex Portugallię, primus classem misit ad quærendas nouas terras, & promontorium Bonæ spei, vnde ingentia auri pondera aduecta & excussa.

Anni Christi.

221.

I INNOCENTIVS 8. Genuensis an. 8. di. 26. Vacat d. 22. 1484 1492

Patriarcha.

Constantinopoli Maximo, deinde Niphone an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. an. 31. Turcico Jmpp.

Iacuppo Persidis, mox Iulauero an. 3. Bayſingiro an. 2. Rustano an. 7.

Anni Christi.

Friderico 3. Occidẽt. Imp.

1484 *Carolo 8. an. 14. Frãc. Rege.*

Bethe-Mariam Æthiopiæ, deinde Schẽde an. 15. mens. 6.

Ferdinãdo 5. Hispaniæ, cum Isabella vxore.

Henrico 7. Angliæ an. 24.

Cazimiro 4. Poloniæ

Ioanne 2. Portugalliæ rege decimo tertio.

Iacobo 3. Scotiæ, deinde Iacobo quarto an. 52.

1492

Anni mundi.

5572

5580

Zamoram Africæ ciuitatem, tributo decem millium Alosarum, sponte à Saracenis oblato suam fecit.

Ferdinandus Magnus Hispaniæ Rex an. 1487. (alij 1461.) Mauris siue Saracenis, decimo post cœptum bellum, ademit Regnum Granatæ, siue Bæticum, quod, vt dixi, ipsi 800. ferè annos occupauerant. Hinc sortitus est à Roman. Pontifice cognomentum CATHOLICI. Idem 124. (alij 120.) millia familiarum Iudaicarum Hispania expulit, nec eis permisit aurum vel gemmas Regno exportare. vide Pontanum de bello Ferdinandi.

In his fuit R. Isaac F. R. Ioseph Karn, cõmentator Pentatheuchi, vt in Portugalensi exilio R. Abraham auctor fasciculi Myrrhæ, qui se fessam vrbem Mauritaniæ recepit.

Guinea ab Hispanis 12. gradibus ab æquatore inuenta est, circa quam complures insulę postea ab ijsdem exploratæ.

Tumque compertum est regionem torridam, quæ appellabatur, commodè habitari. Quod ante millie quingentos annos, Iubam Mauritaniæ regem probasse Solinus narrat, & ante Iubam, referente Strabone, Polybius.

Paulo pòst nouus orbis veteribus incognitus, præter infinitas insulas exploratus est, & America siue Bresilia, quarta terræ pars nominatus, cùm ab incolis vocaretur vna sui parte *Petru*, (quò naues singulis triennijs misisse Salomonem, exportandi auri causa, probabile est: cùm scriptura in Paralipomenis illam regionem nominet Paruam, duali numero j. vtrumque Peru) altera *Clobacana*. *R. Ioseph. parte secunda suæ historiæ.*

Tertiò Africæ Australis & Asiæ Orientalis, siue Indiæ vltimæ pars cognita est, & circumnauigata.

Quartò terra Australis vltra mare Æthiopicum & Indicum inuenta est, etsi nondum interiùs cognita, quintaque terræ pars appellata.

Quo anno bellum Hispanotũ perfectum est contra Mauros, eorundem expeditio aduersus Indos Occidentales cœpit: quasi Hispanorum opus sit expugnare infideles & Paganos.

Ferdinandus Isabellæ Reginæ Castilliæ, Legionis, Aragoniæ, Siciliæ vxoris suæ suasu Christopho. Columbum Genuensem, ad vestigandas nouas terras misit, quas & Columbus aperuit an. 1492.

Quo anno 1492. in perpetuum Iudęos suis Hispanicis regnis expulit, 97. post Gallicanum eorũ exilium. Et vt hæreticos & Mauros penitùs inde euelleret, Inquisitionis officium instituit, cui etiam Rex ipse subesset. Granatense, Neapolitanum, & Nauarręum regnum subegit. *Vasæus.*

Doriphori (quos Lantznecthos vocant) tunc primùm exorti sunt in Germania.

Ducatus Britanniæ Regno Francis accessit, nomine dotis Annæ hæredis Britanniæ, quam, repudiata Margarita vxore Carolus 8. vxorem duxit, licet ipsa per legatum nupta iam esset Maximiliano Austriæ Archiduci *Naucler. Gaguin. lib. 11. Chron. Franc.*

Mediolanenses mortuo Philippo Maria duce vltimo sese, libertatem vendicant & ex Plebe 12. viros, Reip. constituẽdæ causa creant. Verùm post duram obsidionem, Franciscum Sfortiam, qui Blancam Philippi filiam notham duxerat, in vrbem & ducem recipere coacti sunt: à quo Carolus Aurelianensis competitor victus est. Fredericus Imperat. suum ius neglexit, bellis domesticis detentus, & multitudine competitorum absterritus.

Alphonsus rex Neapolit. quem Philippus hęredem testamento instituerat, cum hæreditatem longe à se dissitam & à competitoribus vndique circumsessam videret, quieuit.

Thoma & Demetrio Palæologis fratribus inter se dissidentibus, Demetrius ad hostem transijt filia ei in vxorem data, Thomas rebus perditis Romam fugit. Sic Mahometes Peloponesum subigit sublato illic Palæologorum & Venetorum Dominatu. Lesbum, Lemnum, Euboeam, siue Nigropontum ponte admirabili super Eutipum constructo recipit. *Anni mundi.*

Per id tempus Vngari duce Bathoro, ex Turcis quorum erant centum millia insignem: & omni æuo memorabilem victoriam Matthiæ regi retulerunt. *Crom. lib. 29. Polo.*

Cazimirus Cazimiri Regis Polonorum filius, medicis concubitum suadentibus, si sanus esse vellet, Ne se pollueret, maluit ille mori. *Crom. Ibidem.* Michaeli Verino poetæ Hispano vix 18. annos nato paulò pòst idem visum est. *Politianus.*

Boemici motus ab hæreticis excitati, regi etiam periculosi, ita vt Rex de vita sua periclitatus ad Cuthnos montes fugere coactus sit, Senatus verò veteris & nouæ Pragæ contrucidatus sit & Monasteria direpta. *Herburtus lib. 17. Polo c. 10.*

Ioannes Standon Theologus, collegium Montisacuti Lutetiæ fundauit, legauitque multa ad Pauperum, vulgo Capetarum, alimoniam.

Carolus 8. cum Cancellario & libellorum supplicum magistris, septemdecim, consiliarios laicos & sacerdotes creauit, quia Cancellarius tot negotijs se implicare non poterat.

Henricus 7. Rex Angliæ, ex Elizabetha coniuge tres tantùm liberos superstites reliquit, Henricum octauum, Margaritam maiorem natu, quæ Iacobo 4. Scotorum regi nupsit, Mariam Ludouico 12. Francorum regi primùm, deinde Carolo Brandono Suffolciæ Duci collocatam. *Ex historijs Angl. & Scot.*

Henrici ergo defuncta posteritate, de qua vnica supererat Elizabetha *, rerum hodie potiens, regnorum Angliæ & Hiberniæ ius ad Mariam Scotorum Reginam vnicam Iacobi 4. & Margaritæ suprà dictæ hæredem, siue ex Iacobo 5. patre Scotorum rege eorum filio neptem eiúsque deinceps liberos, recta à aliis omnibus exclusis deuoluitur. 5580

m FAVENS auspiciis Ferdinandi & Isabellæ Hispa. regum, qui duce Columbo an. 1492. Indias Occiduas aperuerant, 5591 Bulla illos legitimos earum Dominos constituit: ita tamen vt præcones Euangelij illuc mittere tenerentur. Bulla ab Alexandro data est an. 1493. quarto nonas Maij sui Pontificatus 2.

1494. Correcta propter Hispanorum & Lusitanorum dissidia, ipsorum consensu, vt videlicet linea vtrosque separans ducta, à Septentrione ad Meridiem per Occidentem distaret à Promontorio viridi 1080. miliaribus, non, vt antea, 400. duntaxat, vt quicquid ab ea versus Orientem acquireretur, Portugalensibus cederet, versus Occidentem Hispanis. Quod præsertim factum est, ne Hispani quicquam tentarent in interiore Africa, quam iam Portugalenses aperuerant.

Primus præco fuit Bueil Catalanus ordinis S. Benedicti, quam Alexander Bulla sacerdotibus duodecim præfecit, suumque e vicarium apud illas regiones nominauit. *Fumus in historia Gallica Indiarum Occidentalium lib. 1. cap. 2.*

Iosephus Indus patria Caragonorensis, vir Christianus, Romam venit, & Alexandro 6. narrauit, eorum populorum qui circa insulam Ormum & reliquum Orientem habitant, magnum quendam esse Antistitem, qui Catholicus appellatur: cui astant Cardinales duodecim, Patriarchæ duo, Archiepiscopi & Episcopi complures. *Ipse in sua nauigatione c. 33. Osorius de Emanuele.*

1494. Ordo pœnitentium mulierum ex prostitutis, cœpit

Anni Christi

222.

m ALEXANDER 6. 1492
Valentinus Hispanus
an. 11. di. 8. 1503

Vacat m. 1. d. 4.

Patriarcha.

Constantinopoli Niphone, deinde Pachomo (qui præfinitè sedit an. 1500.) an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. Turcico 12 Imp.

Rustano Persiæ, deinde Agniato mens. 6. Carabe an. 1. Aluaute an. 4. Ismaele Sophi an. 34.

Friderico 3. & post eum Maximiliano an. 25. Occid. Imp.

Carolo 8. & Ludouico

Anni Christi. 1503

12. *Patre populi cog. an.* 17. *ex ordine Frãc. Reg Schender Æthiopiæ, deinde Amde Zeon, qui & Alexãder mens. 6. Nahud. an. 14.*
Ferdinãdo 5. Hispaniæ.
Henrico 7. Angliæ.
Cazimiro 4. deinde Alberto an. 9. Alexandro an. 5 Poloniæ.
Joanne 2. Portugalliæ, deinde Emanuele Magno an. 26.
Jacobo quarto Scotiæ.

An. Dom. M. D. quando Ludouicus 12. Pater populi dictus, regnũ Gallicum init. Sophus Persicum, noua terræ aperiuntur.

Anni mundi. 5591

cœpit Parisiis prædicatione Ioannis Tisserani Minoritæ. *Continuatio Palmerij. Volater.*

Ioannes Mederus, Ioannes Dalburgius, Georgius Florus Baldinus, Guilelmus Pepinus, Baptista à Satis, Ioannes Keisersbergius, Hieronymus Sauarauola, Ioan. Ludouicus Vinaldus, Theologi. Ioan. Tritemius, qui suum librum de Scriptoribus Ecclesiasticis (nongentis & septuaginta, quorum volumina gradus, conditiones, dignitates, ac tempora potuit reperire) absoluit an. 1494.

HVMANA.

1497. Americus Vesputius Florentinus sub Zona torrida, vltrà citràque, terras Occiduas nauigationibus quatuor aperuit, & Americam de suo nomine appellauit: quarum duas versus Occidentem mandato Ferdinandi Regis Hisp. suscepit, duas alias versus Austrum Emanuelis Lusitaniæ regis iussu. Propter eius magnitudinem quarta pars orbis nominatur, nescitur continens ne sit, an insula: nisi quòd est probabilius, versus polum quodam Isthmo cum Groetlandia iungi. Quoniam sæpius quidem tentatus est per Septentrionem ad Mare Moluccarum transitus, verùm nunquam repertus, per Austrum ad Moluccas transitum Magellanus reperit, & fretum Magellanicum de se nominauit.

An. 1503. Petrus Aruarus Cabralus, Brasiliam in torrida Zona extra æquinoctialem versus meridiem adinuenit.

Emanuelis Regis Portugalliæ auspiciis sub an. 1500. aperta est nauigatio in Indias, circumnauigata tota Africa & repertis multis nouis regionibus & insulis. Prima illa nauigatio fuit vsque ad Callicutium, deinde Cochinum, vbi magnum Christianorum numerum S. Thomæ videre licet, quorum sacerdotes in magna degunt abstinentia, in templis crucem tantùm habentes. Sacrificãt pane Azymo, & vino ex vua passa & aqua expresso quòd alio careant. Apostoli corpus hinc procul 350. milliaribus situm est: apud oppidum Mailapar, etiam Saracenis & Paganis venerabile. *Volater. libro 12. Geograph.*

1493 cœpit expeditio Francorum pro acquirendo Regno Neapolitano, contra Alphonsum Regem: Carolus Rex Franco. statim illud regnum obtinuit, sed an. proximo ab eo ad Ferdinandum Alphonsi filium defecit.

Morbus sacer sub primũ descensum Francorũ in Italiã, primùm cœpit agnosci in Europa, & propterea dictus est Gallicus, & Neapolitanus, Hispani Arrogonenses vocant eũ Morbum S. Sementi, Granatenses Cutialem, Franci grossam verolam.

An. 1494. obierunt tria literariæ reipublicæ lumina, Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis, Angelus Politianus vir eloquentissimus, Ioan. Picus Mirandulæ Comes summus Philosophus. *Continuat Palmerij.*

Ioan. Nauclerus Tubingensis, cuius historia à Surio Carthus. cõtinuata est. Philippus Bergomẽsis, Hermannus Schedellius, Baptista Egnatius, Raphael Volaterranus, Franciscus Irenicus, Iacobus Vuimphelingius, Polydorus Virgilius Anglus, Ludouicus Patricius, Antonius Sabellicus, historici celebres. Sebastianus Brand, Georgius Valla, Iodocus Badius, viri docti.

Parlamentum Rothomagense Scacatij loco, à Ludouico 12. instituitur, an. 1499. Cal. octobr. Sic Aquense in Prouincia Narbonensi & Burdegalense in Aquitania.

Rustanus Persarum rex, Harduelem patrem Ismaelis Sophi interfecit, veritus ne is Halim Omari præferens, studeret rebus nouis, & se regno exueret. Ismael interim

Anni mundi. Anno Christi.

fugiens in Hircaniam ad Pyrcalim amicum paternum, eosdem ritus, quos pater in Perside tradiderat prouexit, & Siach. i. Propheta habitus, regnum Persicum ad se transtulit, eiectis hæredibus. 5591 1503

1499. septuaginta Turcorum millia, per Vualachiam in Russiam se effundentes frigore & fame consumpta sunt. Reliqui à Stephano Vaiuoda contrucidati. *Cromerus libro 30. Polon.*

1500. quidam Iudæus nomine Lemlem imposuit Iudæis quibusdam (credo in Germania) se esse verum Christum, quem expectabant. *Ioann. Isaac super Epistolam R. Mosis filij Maimon, quam ipse ex Hebræo in Latinum conuertit.*

Eo anno Portugallia Iudæi excedere iussi sunt, octo annis post quam à regibus Hispanis, in perpetuum eiecti essent. *Vasæus.*

Eo Rutheri ditionis Polonicæ, ad Moscouitarum Imperatorem, Schismatis eorum tutorem defecerunt, quod Alexander Dux Lituaniæ eos Ecclesiæ Romanæ adiungere vellet. *Ioan Sacramus, in Elucidario errorum Ruthenicorum.*

Inde secuta bella, donec socer Moscus (Nam filiam suam Alexandro collocarat) innumera Catholicorum millia tam per suos è Lituano Dominio, quàm per Tartaros è regno regis Poloniæ Alberti in perpetuam seruitutem abigeret. *Ibid.*

Ismael Sophus ex Assumcassani filia progenitus, Mahometanam legem nouis interpretationibus exponens, nouam religionem introduxit, atque ea via Persiæ Regnum occupauit. *Paul. Ionius.*

DECIMO *quinto sæculo, continuatam quidem fuisse Doctrinam dubitari non potest, quòd ideo Lutherus & innumerabiles hæreticorum copiæ insurrexerint: &c. Sed interim id more nostro demonstremus è certis Græcorum & Latinorum testimoniis.*

MISSA. *Iisdem ritibus ac priùs, è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis, Bessarione Cardinali, Marco Ephesio, Dionysio Carthusiano, Gabriele Biel in Canone Missæ.*

Gratia Dei, fides, Iustificatio, *Græci in sua Apologia Basiliensi concilio exhibita. Bessario & Trapezuntius multis suorum librorum locis. Sic Gerson &c. Biel in can. Missæ lect. 23. §. E Sententiarij in 2. dist. 26. & 27. & lib. 1. dist. 41. vbi disputatur, an Prædestinationis sit aliquod meritum.*

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Bessario de Eucharistiæ sacramento. Marcus Ephesius lib. Quibus verbis conficiantur diuina munera. Laonicus Calcocondylas, Euchologium, in quo tres liturgiæ Chrysostomi cap. 2. Basilij cap. 3. cap. 4. & 7. cum eius interpretatione cap. 5. & 6. Thomas Valdensis in tomis de Sacramentis contra Vuicleffistas. Biel in Canonem Missæ. Sententiarij multis distinctionibus libri 4. Gerson parte 1. tractatu de Communione sub vtraque specie & part. 2. in Compendio Theologiæ tract. 3. de Sac. Eucharistiæ & alibi.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *In Euchologio Græcor. c. 15. 17. 79. Sententiarij multis distinctionibus lib. 4. Gerson in compendio Theologiæ tract. 3.*

Pœnitentia & eius partes tres. *Euchologiũ cap. 49. 98. &c. vbi canon in extrema vnctione, in Peccatoris confessione seruandus. Ibidem Gerson. Sententiarij libro 4. dist. 14. vsque ad dist. 22.*

Claues Ecclesiæ, Absolutio. *Trapezuntius, in dictum Euangelij Si sic volo eum manere &c. Græci in suo Euchologio ca. 114. Sententiarij lib. 4. dist. 18. & 19. per totum. Biel. in can. Missæ.*

Anni christi

Miss. lect. 2. 3. per totum. Gerson parte 2. tract. de potestate ligandi atque soluendi, & alio, de contemptu Clauium.

1503 Confirmatio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *In Euchologio ca. 95. 97. 98. vbi sacramentum vnctionis extremæ vocatur,* παρέκκλησις & παρέκκλησις *è 5. cap. Iaco. cap. 18. & 19. & seqq. vbi Matrimonij officium cap. III. & seqq. vbi ordinum singulorum dispensandorum ritus & officium. Æneas Syluius epist. 130. ad Bohemos. Septem sunt Ecclesiæ sacramenta, etsi vos tantum quinque recipitis. (Nam de confirmatione & extrema vnctione nihil sentiebãt.) Gerardus Stredoneus lib. de septem Sacramentis D. Antoninus p. 3. tit. 14. c. 1. §. 3. ad eripiendum nos ab infirmitatibus spiritualibus animæ, Dominus instituit medicinas septem Sacramentorum, Gerson in regulis Moralibus part. 2. & in compendio Theologiæ tract. 3.*

Primatus sedis Apostolicæ. *Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinopol. in defensione de primatu Petri. Gerson de Auferibilitate Papæ, & 4. parte Sermo. de pace & vnitate Græcorum. Omnes principes & alij subiectionem habent ad Papam in quantum suis iurisdictionibus, temporalitate & dominio abuti vellent, contra legem diuinam & naturalem. Item lib. de modo habendi se tempore Schismatis Baldus leg. f. in fine C. D. LL. nu. 4. solus Papa potest deponere Imperatorem, & non ex omni causa sed solum ex causa graui & notoria, ex qua turbatur vniuersalis status Christianus vel Ecclesiæ. Et Nu. 2. Cum Apostolicus confirmet Principem, istud est manifestum signum superioritatis, vt in Authentica, De defensore ciuitatis, §interim. Et ideo Imperator iurat Papæ fidelitatem. Thomas Vualdensis contra Vuicleffistas. Io. de Turr. Cre. in summa de Ecclesia, & alibi. Trapezuntius in dictum Euangelij, Si volo eum manere. Æneas Syl. epist. 288. Gabriel Biel in Can. lect. 23. Clemangis de corrupto Ecclesiæ statu.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Græci in Apologia ad Concilium Basilien'e. Trapezuntius vbi supra. Biel. in cano. Missæ lectio. 29. & 59. Gerson in compendio Theolo. tract. 2. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. 26. 28.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Græci in Horologiis & Menologiis suis. Item Euchologio, vbi de crucis collocatione c. 30 & Exaltatione cap. 93. & lectiones Apostolicæ & Euangelicæ de SS. Martyribus cap. 103. de sanctis medicis cap. 104. de Sancto Chrysosto. & reliquis Sanctis pontificibus cap. 105. de aliis variis Sanctis cap. 106. 107. 108. 109. sed & apud nostros huius sæculi scriptores de iis omnibus extant sermones & tractatus pene innumeri. Biel in canonem Missæ lectione 30. 31 32. 79. & de imaginibus lect. 49. & de reliquiis lect. 42. Gerson præmittens Aue Maria sermonibus, quos habuit in Concilio Constantiensi.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Dionysius Carthusianus de quatuor Nouissimis. In Apologia Græcorum de Purgatorio igne, Basilien'i concilio exhibita, & per Ioan. Hartungum versa, vbi Græci huius æui docent tria è suis patribus 1. quorundam reatus post mortem à Deo condonari. 2. id fieri Dei clementia & Ecclesiæ precibus. 3. eos interim expiari lustratione carceris, vel tenebrarum & ignorationis, & exilij: hoc vno à Latinis differentes, quòd ignem purgatorium corporalem, materialem ve negent, vt in eo non pœnam sensus, sed damni duntaxat constituant. Hinc in eorum Euchologio cap. 118. pro monacho mortuo ferale officium. cap. 119. pro sacerdote mortuo. cap. 120. pro laicis mortuis. ca. 121. pro fœminis dormientibus. c. 122. & vltimo, pro infantibus defunctis. & in ipsorum liturgiis cap. 2. 3. 4. 7. Sententiarij dist. 21. lib. 4. Biel in can. Missæ 56. 57. 58.*

Relinquo infinitos alios Latinos, quoniam his præcipuè temporibus hæreticis suspecti sunt, quòd Husitas, Hieronymum de Praga, Ziscam ac eorum multiplices & dissectas sectas proscripserint stylo & igni persecuti sint. Superfluum etiam esset Synodos totius huius spatij, itémque Historicos recensere, cùm omnes eandem prorsus Ecclesiæ faciem, cum superioribus sæculis nobis pingant, vt propterea ad illos, nec velint nec ausint prouocare.

a REGNVM Manicongo, an 1503. in Africa Christi fidem suscipit. *Annimundi.*

Helenę Alexandri regis Pol. vxori diadema de more reginatum non est impositum, quòd Græcorum Schismati esset dedita: vt pote Ioannis magni ducis Moschorum filia. *Cromer lib. 30 Pol.*

Bogdanus Vualachiæ Vaiuoda, his legibus Elizabetham sororem Alexandri regis Pol accipit in matrimonium, vt is ad Ecclesiæ Romanæ ritus cum aulico suo comitatu accederet: In Vualachia vt templa, sacerdotes, & vnus Episcopus Romani ritus instituerentur, Romanus Pont. Bogdano postulante matrimonium id approbaret. *Ibid.* 5591 5591

Georgius Amboesius Cardinalis & Legatus Franciæ instituitur, qui vnico Rothomagensi sacerdotio absque vllis Abbatiis &c. contentus, è viuis multo post decessit. Vir antiqua virtute & fide, nondum conscientiis ad Sacerdotiorum Polygamiam prostitutis.

HVMANA.

Aleuante & Morath Chamo Iacuppi filiis contendentibus adueniens Ismael Sophus adhuc adolescens, qui nouam sectam Mahometanæ perfidię à patre Harduelle cœptam, supplicij metu suppresserat: primo Aleuantem acie secum congressum obtruncat. Deinde Morath Chamum, in Arabiam profugere compulit.

Sic rerum potitus à Persico Oceano, ad Seruanorum fines, atque ipsum Caucasum montem: & per Hyrcani maris meridionalem oram ad Coraxenos omni regione perdomita: Zagaleisque Tartaris, ad Oxum Iaxartémque flumina pertinentibus, sæpe acie superatis: in Armeniam reuersus est, vbi aliquantò pòst in Calderanis campis à Selimo Turca vincitur, cuius virtuti totus Oriens cesserat.

Ismael Sophi magni Vssumcassani Regis ex filia nepos persuasione commutatę religionis excitatis in suam sectam Orientis gentibus, paternos, maternósque agros cum exercitu recuperauit. Inde multas vrbes cepit. Mox 1499. Iacuppi Regis auunculi sui filios regno depulit, mortem patris vindicans, & nouam religionem propagans, per Armeniam, Mediam, Persidem, Parthiam, Mesopotamiam, Assyram, Hyrcanos & Turcas lacessiuit. Edicta inusitati generis venatione Syluestres equos cepit & domuit, qui aspectu truces, prælongis atque horrentibus comis, rigida ceruice, & arietino capite deformes, bidui cursu minimè fatiscunt. *Iouius libro quinto Viro.*

Legatos Venetias misit, qui fœdus atque amicitiam peterent. Item ad regem Cambaiæ (ad ostium Indi fl.) & ad Zabaimum Idalcamum, reliquósque Indiæ Reges, religionis causa, quam tamen mutare noluerunt.

In Indiam ad Lusitanos, quorũ Prorex erat Albuquercius, tametsi Ormuzium ipsi auertissent, misit Coiealeamum, & cum eis fœdus agitauit. Ad eum Albuquercius vicissim Michaelem Feirreram, ad illud firmandum ablegauit.

Legationem distinauit ad Baiazethem, cum irrito successu. Sibi enim Carmanorum regiones hęreditarias reddi postulabat. Item vt abiecta vetere religione suam assumeret,

DECIMVM SEXTVM ET vltimum sæculum. *Anni Christi.*

223.

a PIVS 3. Senensis. di. 16. 1503

Vacat d. 24.

Patriarcha.

Constantinopoli Pachomo. 1503

Principibus.

Baiazete 2. Turcorũ Imp.

Ismaele Sophi Persarũ.

Maximiliano Occid. Imp.

Ludouico 12. Frãc. Reg.

Nahud Æthiopiæ an. 14.

Ferdinando 5. cog. Catholico Hispaniæ.

Henrico 7. Angliæ.

Alexandro Poloniæ.

Emanuele Mag. Portugalliæ.

Iacobo 4. Scotiæ.

Anni Christi. | 224. | Anni mundi.

b IVLIVS 2. Genuensis an. 9. mens. 3. di. 12.
Vacat d. 17.

Patriarcha.

Constantinopole Pachomo, deinde Theolypto an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. & post eum Selimo 1. an. 8. Turcorũ 13. (aliis 9.) Imp.

Ismaele Sophi Persarũ.

Maximiliano Occi. Imp.

Ludouico 12. Franc. Reg.

Nahud Æthiopiæ, deinde Helena eius vxore ob filij pueritiam.

Philippo primo an. 2. & iterum patre Ferdinãdo Catholico an. 10. pro Carolo nepote suo Hispaniæ Reg.

Henrico 7. Angliæ, deinde Henrico 5. an. 39.

Alexandro Poloniæ, deinde Sigismundo 1. an. 41.

Emanuele Portugalliæ.

Iacobo 4. Scotiæ.

1510 | CONCIL. *Gallicanum Turonense, omniũ Episcoporum Galliæ & plurimorum doctorum tã Theologiæ, quàm iuris Canonici, pro Rege Franciæ contra Pontificem Romanũ In quo decretum est, vt mitterẽtur ad PP. legati, qui cum eo de pace agerent, vel si ipsos nollet audire, eum prouocarent ad conuocandum generale Concilium. Chron. Franc.* | 5598

umeret, habitumque immutaret.

Eius res gestas contra Turcos, explicauit Henricus Penias ad Cardinalem Saulum.

Nahud eductus est ex illo monte munitissimo & altissimo Æthiopiæ, in quem solent regum filij ac propinqui relegari ne quid contra Principem rerum potientem moueant: postquàm frater eius Alexander rex, absque liberis discessisset. Alvaresius in histo. Æthiopica c. 59.

Ludouico 12. Academiam Parisiensem priuilegia sibi sublata conquerentem, turbásque concitantem reprimente, in publico Academiæ apud Bernardinos cõuentu decretũ est: vt conciones, Medicinæ praxis, studium, lectionésque statutæ intermitterentur.

b BELLICA gloria, quàm Pontificia clarior. moritur dum celebratur Concilium Lateranense.

Bononiam expugnauit: Seruiam, Rauennam, Fauentiam, Forum Iulium & reliquas Ecclesiæ terras à Venetis occupatas vi obtinuit: Mirandulam & Mutinam cepit. *Paul. Ioui. & Continuatio Palmerij*: Gallos opera Heluetiorum è tota Italia expulit, vnde à nõnullis ei tribuitur titulus liberatæ à Gallis Italiæ. *Surius in histor.*

Edictum in Ludouicum 12. promulgauit, quo eũ & quotquot illi studerent, omnibus & Schismaticorum & Hæreticorum pœnis subiiciebat: facta cuique potestate fortunas, regna, resque illorum inuadendi. Ex quo secuta est regni Nauarræ occupatio, *Guiciardinus historiarum sui temp. lib. 11.*

Iulius Pont. Maximilianus Cæsar, Ferdinandus Hispanus, Ludouicus Gallus, Alphonsus Ferrariensis in Venetos conspirantes, eos omni Imperio terrestri spoliarunt. Ottomani autem multis vrbibus & insulis Græcis, donec Cyprum tandem nouissimè amiserint.

Academia Francofordiensis approbante Iulio PP. instituitur an. 1506. ab electore Ioachimo Brandeburgensi Marchione. *Monst.*

Florent doctissimi viri, Ioannes Lapidanus doctor Theologus, qui linguam Hebraicam Lutetiæ docet ipsum Ioan. Reuchlinum Capnionem, *Vt agnoscit ipse in sua Apologia.* Ioã. Reuchlinus Capnion Hostratiano dissidio variè afflictus, (qui primus eo tempore cœpit Hebraicam linguam in Germania profiteri) Marcus Matulus Spalatensis, Lodoicus Viues, Iacobus Faber Stapulensis, Desyderius Erasmus Roterodamus (obiit an. 1536. septuagenarius) Syluester Prierius Dominicanus Italus.

Petrus Galatinus, qui eandem Hebraicam in Italia excolebat. (Nam ea inter Christianos incipiebat propagari.)

Ælius Antonius Nebrissensis, Iacobus Leopes, Stunica Philosophus & Theologus, Græcæ, Hebraicæ & Arabicæ linguæ peritus, Hispanus vterque.

Ioan. Picus Mirandula Marti. Datyli Hebræi discipulus, & æmulus Pici Mithridates Romanus, Hiero. Alcander Brunduſinus, Iustinianus Nebiensis, Aug. Steuchus Eugubinus Itali.

Franciſ. Ximenius episcop. Toletanus Cõpluti Biblia multis linguis & interpretationibus insignia typis exprimi curauit: secundus post Originem Adamantium.

Gallus & Pontifex vario marte congrediuntur in Italia. *Paul Ioui.* Vnde Rex Ludouicus & Maximilianus Imper. curant haberi Concilium, quod nunquam fieri potuit, Pontifice propter principum factiones reclamante.

1510. 8. Idus Februarij circa horam noctis secundam, Paulus *Form.* in Marchiæ Brandeburgensis villa *Knobloch*, è templo subreptam thecam argenteam & inauratam, qua Eucharistia conseruabatur, cum sacra hostia vendi-

			Anni Christi.
dit cuidam Iudæo, qui post multos ictus pugionis videns eam integram permanere, ira excandescens, Si tu es (inquit) Deus Christianorum te ipsum manifesta: mox hostia in tres partes diuisa sanguine per oras maduit. Eo territus Iudæus, postquam illas particulas panno inuolutas apud se detinuisset missis duabus ad duos alios suæ factionis, tertiam iterum pugione confodit, sicque denuò sanguinis guttulæ dimanarunt. Tunc timens ne scelus proderetur, eam absumere voluit, sed cùm non posset, proiecit in flumen, dein illa enatante, in ignem: demum cùm intacta esset, commiscuit azymo, ac vbi furno imposuisset, ille alioqui obscurus resplenduit, & massula azymi, cui tertia illa particula erat immixta, in Iudæi faciem insiliit. Re à Magistratu cognita Paulus *Form.* forcipibus discerptus est, & in cineres redactus: Omnes Iudæi illius Marchiæ carceribus inclusi sunt Burlini, ex quibus habita quæstione, cùm inter alia flagitia fatererentur se septem Christianorum infantes acubus & punctionibus peremisse, eorum 38. (al. 40.) flammis traditi sunt, & duo, qui petierunt baptizari ante mortem, capite plexi sunt *Suri. in histor. & Historia rerum memorabil. &c. conuersa à Pontano libro* 1.	5559		1471
	5599	*Pisanum, coactum à Maximiliano Imp. & Ludouico Rege & quibusdam Cardinalibus, contra Iulium PP. postea translatũ est Mediolanum, deinde Lugdunum: sed sine profectu & vllo exitu, interueniente morte Iulij Papæ. Chron. Franc.*	1511
Acurius Ioseph sacerdos, Moses Monachus Diaconus, Helias Hypodiaconus è Syria ad concilium Lateranense legati mittuntur à Petro Patriarcha Maronitarũ è Monasterio S. Mariæ de Camibin, in monte Libano ann. 1515. Febr. 14. Ab his Theseus Ambrosius Albonesij regulus Iurisc. literas Syriacas didicit, à quo postea canonico D. Augustini Bononiæ illæ inter nos cœperunt propagari, Leone 10. Pontificatum administrante, quando introductionem in linguam Chaldæam, Syriacam & Armenicam euulgauit. *Ipse Ibid.*			
Sub an. 1510. Occidentales populi per Dominicanos, ex Hispania conuertuntur.			
HVMANA.			
Philippus Archidux Austriæ, Caroli quinti Imp. pater annos 2. regio Hispanię sceptro potitur. Comitatum Flandriæ cum reliquis ditionibus regno Castiliæ vnit. Immatura morte præreptus regnum Ferdinando 5. Catholico patri, qui se Neapolim receperat, reliquit, donec Carolus adoleuisset.			
Sultanus Ægyptius ereptum sibi dolens vectigal reliquorum Christianorum, Alexandriam gratia mercis Indicæ adeuntium, ad Iulium Pont. Oratorem denuntiatum misit, nisi Portugalenses abstineant, se quoque Hierosolymitanum iter prohibiturum. *Volaterr. libro* 12. *Geogr.*			
Huius laudis æmuli Hispani, sub Ferdinandi regis auspiciis duce Christophoro Columbo an. 1496. Gadibus soluunt inter Zephirum & Austrum, & Canarias, aliásque insulas, deinde Orbem nouum aperiunt, non ad Antœcos siue Antipodas, vt Lusitani, sed ad Parœcos nostros cursum dirigentes. *Ibid.*	5599	*DECIMVM nonum Concilium œcumenicum Lateranense indictũ est à Iulio Papa contra Concilium Pisanum, contra Turcos, & pro reformatione Ecclesiæ, sed ipsius morte est interruptum, & postea continuatum & absolutum à Leone* 10. *PP. anno* 1517. 17. *Calend. April. Sleid. lib.* 1. *& Surius. In hoc Pragmatica Sanctio, factione quorundam abrogari sinitur.*	1512
Baiazetes secundo Turcorum duodecimus Imperat. venenato Pharmaco, sibi iussu Selimi filij, per Iudæum quendam medicum parato, interiit an. 1512. postquam Imperio præfuisset 31. annis, quibus Valachiã & Moncastrum (hodie Neper) ac Lithostomum oppida subegit, contra Caitheum Sultanum Ægyptium copias misit (tunc Turci tantam ab illo Sultano stragem acceperunt, vt nullam vnquam maiorem tulerint) Venetis Lepantum (antiquis Naupactum) Dirrachium & Methonem vrbes ademit:			

Anni Christi.

225.

1513 c LEO 10. Florentinus (*Prius dictus Ioannes de Medicis*) an. 8. mens. 8. di. 21.

1522 Vacat m. 1. d. 7.

Patriarcha.

Constãtinopoli Theolypto, deinde Jeremia an. 15.

Principibus.

Selimo 1. & Solimano eius filio an. 46 per ordinem succeßionis Turcorum Imp.

Ismaele Sophi Persarum.

Anni mundi.

Gallos se aggressos fugauit: fœdus iniit cum Venetis, quod durat in hodiernum diem: ferrum Lanceæ, quæ Christi latus aperuit, ad Innocentium 8. PP. per Mustapham Bassam Visirum dono misit. *Paulus Iouius lib. de reb. Turcã.*

1509. Helene auia Dauidis, ad Emanuelem Regem Portugalliæ, Matthæum Legatum cum literis mittit: opem polliceus, aduersus Mammelucos & Mauros Indiæ, prout rogata fuerat à Tristane de Cugna, illius in India Prorege. Atque hîc prima Lusitanorum cum Æthiopibus conjunctio.

Selymus Campsonem Gaurum Cairi Sultanum eiusque exercitum ad Singam occisione deleuit. Indéque Syriam, Iudæam, atque Ægyptũ victoriis peruagatus, Mameluchorũ nomen & Sultaneum Imperiũ euertit, Tomombeio vltimo Sultano, qui in locum Campsonis demortui, tumultuariè suffectus fuerat, capto.

Tomombeium vltimum Ægypti Syriæque Soltanum vicit, captum, diuque in quæstione de Thesauris tortum, impositúmque vili camelo & per Cairum circumductum, ad Basuëlam Syrię portam laqueo necauit, vncoque ferreo suspendit. *Iouius Lib. 4. Vir. Illust.*

Ismaëlem Sophum occupata Taurisio eius regia, in Calderanis campis deuicit. In eo loco canceroso renum vlcere pestilenti, infœlicem exhalauit animam: octauo Imperij anno, in quo patrem Baiazethem acie adortus opprimere cogitarat, & veneno sustulerat: postquam Acomathem & Corcuthum Germanos fratres, & septem impuberes consanguineos ad
5601 vnum omnes peremisset, dictitans nihil suauius, quàm sublato omni consanguineorum metu solum regnare. *Idem libro quinto.*

Ei Solymanus successit an. 1518.

c ANNO 1517. PP. promulgauit per vniuersam Christianorum ditionem, remissionem omnium peccatorum iis, qui
5610 sua bona in expeditionem Turciam erogarent, quę Cruciada vocabatur. Eius rei cura in Germania Alberto Moguntinensi Episcopo à PP. demandatur, qui elegit Ioannem Tetzellium Dominicanum: quod ità offendit Augustinianos, maximè Staupitium ordinis generalem per Germaniam, genere clarum ac disertum: Martinum etiam Lutherum, vt ipse contra tales Indulgentias eodem anno tonare cœperit, fretus Frederico Saxoniæ Duce quem suarum partium reddiderat: 95. propositiones edidit quibus oppugnabat Indulgentias: contra Tetzellius alias 106. Luteranis planè contrarias. Ex hac lite ortum est illud Luteranę hæreseos incendiũ, quo tota pene Europa conflagrauit. *Surius in sua historia.* At Sleid. lib. 1. paulo aliter.

Pragmaticam sanctionem sustulit, Concordata, quæ vocantur, cum Rege Francisco agitans, de nominatione Episcoporum & Abbatum specioso prætextu, vt Rex propter electionum abusus Doctorem quidem vel licentiatum Theologiæ, Iuris ve canonici è celebri academia ad Episcopatum, Religiosum eiusdem ordinis, Doctorem similiter, vel certè Baccalaureum earundem facultatum ad Abbatiam nominare teneretur: reuera autem ageretur mysterium illud iniquitatis, quo perditam Ecclesiam Gallicanam cernimus.

Hinc enim eius pernicies, in ea omnis generis hęreseon, Simoniarum, Fiduciarum seminarium, scientiæ, virtutis, pietatis exterminatio, regni pestis.

An. 1515. Concordata sunt condita. 1516. decimæ sacrilegij species introductæ 1517. Lutherus emersit. paulo pòst fœdus cum Turca agitatur, & magistratus omnes vænales prostituũtur, ne quisquam bonus & doctus ad eos possit sine numerata pecunia contendere. Bella successio & nostris digna

moribus, ad quam aliquis scilicet Deum expectet propitium. *Anni mundi.*

1516. Augustinus Iustinianus Episcopus Nebiensis, Octaplum vtriusque Testamenti in quinque præcipuis linguis molitus, prægustamenti loco Psalterium emittit. 5610

Nouum etiam Testamentum more veteris Hebraïci, per versiculos distinguit, numerorumque notis diuidit, cùm antea duntaxat distingueretur per paragraphos literis A, B, C, &c. expressos ab Hugone Cardinali sub an. 1240. Quam vetuum distinctionem deinceps nostri secuti sunt.

Ioānes Eckius, Frideric⁹ Nausea, Iacob⁹ Latom⁹, Syluester Prieras, Ioā. Cochlęus, Iacob⁹ Sadoletus, Huldrichus Huttenus eques Germanus, Ludouicus Berrus, Langdailus Anglus, Ioan. Arboreus, Laudunensis, Ambrosius Catharinus, Thomas de Vio Caietanus Cardinalis, Ioann. Fischerius Roffensis Episcopus, & Thomas Morus eques, Angli (hi duo pro tuenda religione, & quòd nollent secundas nuptias Henrici 8. priore viuente, approbare, mortem obierunt an. 1535.) Iodocus Clictouæus, viri doctissimi, & fidei defensores.

Martinus Ludderus siue Lutherus Saxo (ferunt eum ex incubo natum *Coelh. de actis Luth.*) monachus Augustinianus, cum suis sectatoribus hæreticus pronuntiatur anno 1518. (alij 1520.) 6. Calend. Augusti. *Carion. lib. 3.* An. 1520. Louanienses & Colonienses Theologi multos ipsius libros dignos flammis decernunt, qui in Germania eodem anno ex mandato Imperatoris & Leonis PP. combusti sunt. *Sleid. lib. 20.* Anno sequente Parisienses Theologi damnarunt hęresi eiusdem scripta: Carolus 5. eum proscripsit. Ipse dum esset in exilio scripsit librum de abroganda Missa priuata (ad quam cum cōmunionē sub vnica specie abolendam, se raciocinationibus diaboli persuasum fuisse gloriatur in lib. de Missa angulat. fol. 228. tom 7.) ad fratres suos Augustinianos Vuitembergenses, qui primi omnium Missas abrogarant, quos hortatur, vt in eo incœpto etiam contra conscientię (ô vox impia) accusationem persistant, sicut & se in quibusdam feciśe ait. *Sleid. lib. 3. Suri. in histor.* Tamen postea Lutherus factum Augustinensium publicis concionibus reprobauit. *Suri.*

Aliqui eum Antichristum esse contendunt, quòd sit caput & Patriarcha hæreticorum in Occidente, qui se toti armarunt contra Christi doctrinam & beneficiorum eius memoriam. Addo ad illorum coniecturas לוּלְחֵר *Lulter* characteribus Hebraicis reddere numerum Antichristi 666. Apo. 13. Ex quo apparet, vt quamuis non videatur verus Antichristus, tamen nobile proximúmque eius sit membrum, qui Mahometis veri Antichristi regnum in has terras inducturus sit, quemadmodum & eius ministri & sectatores certatim, ad Mahometismum quotidie deficere (pro dolor) cernimus.

Omnes in regno Granatæ aut Christiani fieri, aut regno exire coguntur. Regnum Magnicongo in Africa, Regi Lusitaniæ fœderatum, fidem Christi suscipit. *Contin. Palmer.*

1519. Vlrichus Zuinglius cœpit Tiguri oppugnare Indulgentias, & postea an. 1524. Berengarij hæresim refricare vna cum Oecolampadio, propositis 47. articulis suę doctrinæ, (*Surius. Sleid. lib. 1.*) cuius probationes, saltem quantum ad præcipuum caput, de Cœna, in somniis à quodam monitore spiritu (ater ne an albus fuerit ignorat) Idib. Aprilis se accepisse gloriatur, in lib. Subsidij de Eucharist. Tum Vuormacię conuentum egit Carolus, in quo Lutherus ob res belli opinione turbatas, se suámque doctrinam palàm defendit.

1521. Ignatius Layola Hispanus societatis Iesu fratribus initium dedit. Decem alios sibi adiunxit, quibus comitatus Lutetia Romam, obtinuit an. 1540. vt suæ religionis institutum à Pont. confirmaretur. Ex iis primus Franciscus Xauierius ad

Anni Christi. 1521

Maximiliano & Carolo 5. an 39. ex ordine Occidentis Jmpp.

Ludouico 12. & post eum Francisco 1 Valesio an. 32. Franc. Regibus.

Nahud, inde Helena Dauidis matre (iuxta alios auia) Æthiopum regina.

Ferdinando 5. cog. Catholico iterum Hispaniæ reg. deinde Carolo 5. Imp. an. 39.

Henrico 8. Angliæ.

Sigismundo 1. Poloniæ.

Emanuele Portugalliæ.

Jacobo 5. Scotiæ, an. 29.

Indos

Anni Christi.	Anni mundi.	
1513	5610	Indos mittitur, principio an. 1541. tanto Dei numine, vt socij deinceps consecuti, multa & præclara pro religionis incremento gesserint: quotidiéque gerant. Superiore ab ineunte societate anno. i. 1520 Lutherus à Pont. declaratus fuerat hęreticus. Nempe, quo tempore Satanas ad diruendũ aliquos erigit, Deus alios ad ædificandum excitat. 1520. Viuebat Abuna Marcus, summus Æthiopum in regno prębyteri Ioannis Patriarcha, annum agens centesimũ quinquagesimum, vegeto adhuc animo & corpore. *Aluaresius in sua legatione Æthiopica.*
		HVMANA.
		Emanuel Portugalliæ rex, ad extendendam subactæ à se Indiæ laudem: Leoni pontifici suæ victoriæ trophæa, Elephantum aurea instratum stragula & turrito ephippio, Indos homines gestantem, passus ad modulos tibiarum temperantem, Principem hominésque augustiore habitu, certo gestu venerantem, per Tristanum Acunium Lusitanum dono misit. Addiderat Rhinocerotem Elephanto paulo humiliorem, longitudine parem, sed in Ligusticis scopulis mersus est. *Iouius lib. 4. Viror. Illust.* Florentini, qui intestinis discordiis ferè continentèr per an. 300. laborauerant, tanta quidem rabie, vt modo Patricios, modo Populares alternante victoria è ciuitate in exilium expellerent: sæuis sedibus integras sæpe familias delerent, armis Cæsarianis oppressi, Dominum sibi imponi passi sunt, Alexandro Duci, qui mox interfectus est à Laurentio cognato, primum obtemperantes ea lege, vt hæc dignitas ad liberos eius pertineret: atque his deficientibus ad eius cognationis proximos. Senenses & ipsi seditiosissimi, aliquot post annos eandem fortunam subierunt. An. 1514. Muleamethes, cui Sciriffo quasi magno sacerdoti cognomen erat, ex Eremita & concionatore ad regna Fessæ & Marochi peruenit: religionis nouæ authoritate & armorum gloriæ florens. Ita Africam miscuit, vt coacta multitudine in Lybiæ & Ægypti interiora penetrans, tribus annis obtinuerit præter superiora duo, regna Tremissæ, Daræ, Taphiletæ, Suæ, quæ 43. annis tenuit, venando à stipatoribus corporis senex admodũ interfectus sub an. 1557. *Iouius lib. 7. Vir. Illust.* Huius Eremitæ initia attingit Ioannes Leo in descript. Africæ, qui cum eo versatum se per tres dies scribit. Eius filius Abdala pòst, Marochi regnat. Eodem tempore & spiritu Lutherus de ordine Eremitarum August. cœpit tale quid moliri in Europa, sed ad tantam fœlicitatem peruenire non potuit, etiam si Cardinalatum, indéque Papatum animo fuisset complexus. Franciscus Valesius Dux Engolismensium literarum instaurator, Rex Francorum inauguratur an. 1515. quo quidẽ Matt. Lutherus scribit cõtra indulgẽtias. Sequente an. expeditione in Mediolanũ susceptа ad 15. horas cum Heluetiis pugnãs victor euadit, Mediolanũ recepit, fœdus cũ Heluetiis iniit certa pecuniæ, quæ singulis annis illis pensitatur, pactione: cũ Leone PP. conciliatur: ius creandorum Præsulum conuentibus Sacerdotum & Monachorum adimit & sibi vendicat. *Tili.*
1512	5610	Henricus 8. Anglorum Rex, quòd librum plenum pietatis & eruditionis contra Lutherum scripsisset, meruit titulum Defensoris Fidei, sibi & suis posteris à Leone Pontifice concessum. *Sleid. lib. 3. Georgius Lilius in Chron. Anglor.* Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliore iure, quàm quod sibi vtile & commodum esset, Regnũ Nauarræ, expulso Ioanne Albreto occupat an. 1513. *Ioan. Tili.* Et regnis Castiliæ

sociat. Ioanni autem Albreto siue Labritensi regnum venerat, è Catarina Foissea hærede. Paulo aliter rem narrat Guiciardinus historiarum sui temporis lib. 11.

Ex Aragoniis tandem potitus nuptiis Isabellæ Castiliæ reginæ, deinde regno Granatensi pulsis Saracenis siue Mauris, qui id tenuerant annos plus 780. decennali bello, vniuersæ Hispaniæ vires obtinuit, Lusitanis exceptis, quæ cum Ioanna filia, nuptiis, postea transierunt ad Philippum Austriacum Maximiliani Imp. filium. Caroli 5. & Ferdinandi Impp. patrem Iudæos seuero Edicto ablegauit, Punicas vrbes à Syrtibus ad Herculis columnas vi cepit, nouum orbem ac inauditum immenso & insuperabili Oceano, mira fœlicitate perdomito: tot auitis regnis adiecit, vt regum huius memoriæ maximus haberi possit.

Eo tamen defuncto, quòd parum esset liberalis, Hispani Philippum Maximiliani Cæsaris filium, qui in Hispaniam nauigauerat ad adeundũ Isabellæ socrus regnũ recipiunt: anteponentes alienigenam principem indigenę, generum socero, nouum regem iuuenem seni, qua re Ferdinandus offensus Neapolim nauigauit. Nec multò pòst, vbi oborta febre Philippus intetiisset, rebus compositis ad sua regna rediit.

Eo defuncto Carolus 5. postea Imp. regnis Castellæ, Legionis Aragoniæ, Nauarræ, Valentiæ, Granatæ, & reliquis potitus est.

Hispania cùm primùm paruit Austriis Dominis & Belgis præfectis, magnis motibus agitata est. Belgas enim perosi Hispani rebellarunt. Quam defectionem & prælia multa & incendia vrbium & damna prouinciarum secuta sunt, nec cessarunt, nisi externo milite conspecto.

Anno 1516. abrogata est in Galliis Pragmatica sanctio, & & Concordata (vt vocant) substituuntur, frementę vniuerso clero, Scholasticis, populo, bonis denique & doctis omnibus. *Ioan. Tili. Carion lib 3.* Vnde & hæc iactabantur.

Prata vorat mulier, frendens leo rodit vtrumque.
Prata, leo, mulier, sulphurus antra petant.
Prata, leo, consorte carent, Muliérque marito.
Connubio hos iungas, Cerberus alter erunt.

Nam Leo Pontif. Regina mater, & Cancellarius à Prato, huius facinoris habebantur auctores.

An. 1517. Elias Leuita Iudæus Grammaticorum Hebraïcorum summus & facillimus, suæ linguæ discendæ, Christianis Romæ, Venetiis, & alibi in Italia, in quàm è Germania venerat, copiam facit: ob quam rem magnas à reliquis Iudæis calumnias & odia sustinuit. *Ipse passim.* Egidius Cardinalis Eliæ studiosus hebraicatur.

R. Abraham de Balmis, qui Grammaticam scripsit Venetiis, R. Iacob filius Selomonis, qui collectanea è Thalmud Constantinopoli medici.

Anno 1519. quo Carolus 5. Imperium suscepit, quatuor post Francisci Reg. inaugurationẽ, vno ante Solimani Turcę principatum, ad 4. Non. Iul. cœpta est disputatio Lipsica in aula Georgij Ducis Saxoniæ inter Ioan. Eckium, Lutherum & Andræam Carolostadium, in qua Lutherus iracundus, admonitus vt sedatè se gereret. Neque (respondit ille) propter Deum hæc res cœpta est, neque propter Deum finietur. Durauit illud colloquium 11. dies. *Historia rerum memorabilium & c. conuersa à Pontano, lib. 1. Surius in sua hist. & multi alij.*

1521. cœpit bellum funestissimum, inter Carolum Imperatorem & Franciscum Francorum Regem. Durauit 38. an.

Cum quartum iam mensem Ticinum Franc. obsedisset, pugnauit cum Cæsarianis & captus est an. 1525. Quam Cæsar Carolus quinto anno proximo in Franciam remisit, duobus eius filiis obsidibus receptis: quos redemit Pater vicies centenis

Anni mundi. 5610

Anni Christi. 1513

CONCIL. *Lateranum an. 1517. absoluitur 17. Cal. April. in quo decretum fuerat bellum gerendum cum Turca, vt communi hoste (qui Syriam & Ægyptum proxime suo Imperio adiecerat, Soltano victo) depositis domesticis armis, pœna instituta in, qui pacem vel Inducias infringerent: quam societatem, fraternitatem sanctæ Crucidæ vocarũt, decretis ieiuniis, supplicationibus, eleemosynis pauperum donatiuis per totam Europam nostram, & stipendio militũ, cæteráque pecunia decreta ad octuagis centena millia, cui duces Prapositi fuerunt Maximilianus Cesar, & Franciscus Rex Galliæ. Sed mors Maximiliani insequuta, & religionis per Lutherum perturbatio, hanc tam salutarem Societatem diremit. Hæc Ioan. Sturmius Lutheranus Præfatione in Psalmos Conradi Heresiachij.*

Anni Christi.

226.

d ADRIANVS. 6. Batauus Traiectēſis, an. 1. menſ. 8. dies 6.

1522

Vacat m. 2. d 4.

1523

Patriarcha.

Conſtantinopoli Ieremia.

Principibus.

Solimano Turc. 14. Imp.

Iſmaele Perſarum.

Carolo 5. Occid. Imp. & Hiſp. Reg.

Franciſco 1. Valeſio Francorum Reg.

Lebnadenghel Dauide Æthiopiæ an. 36. cum matre Helena.

Henrico 8. Anglorū. Sigiſmundo 1. Polonorum.

Emanuele, deinde Ioāne 3. Portugalliæ an. 36.

Iacobo 5. Scotiæ.

Anni mundi.

5610

5611

tenis millibus nummûm aureorum.

Selimus Turcorum 13. Imperator, poſtquam debellato Sophi Perſidis, & Capſone ac Tomombæo duobus, per ordinem, Ægypti Sultanis in prælio cæſis, ſuo imperio adiecisſet Syriam, Ægyptum & Arabiam, obiit an. Chriſti 1520. & ſui Imperij 8. proficiſcens Adrianopolim eo in vico, Chiorlico nempe, in quo anno ante decimo, cum Baiazete Patre ausus fuerat bellum committere. *Paul. Iouius lib. de reb. Turcic.*

1516. Turci Syria Ægyptóque ſubacta templum S. Ioannis Baptiſtæ Damaſci occuparunt.

d VIR doctiſſimus, & moderatæ vitæ, olim Theologus Louanienſis, præceptor Caroli 5. Imperatoris & nomen, quod antea habebat, retinuit: multa ſcripſit.

Iniquior fuit poëtis, id nominis nihil aliud præ ſe ferre arbitratus, quàm vel impietatem, vel laſciuiam.

Cùm apud eum Eraſmus accuſaretur, reſpondit, Se non bonas literas perſequi, verùm impias hæreſes.

Sanctes Pagninus Dominicanus, concionator Apoſtolicus, ſecundus Latinorum poſt Reuchlinum Lexicon Hebraïcum edidit, tanta eruditione refertum: vt etiam Rabbinos in eo argumenti genere vicerit, & reliquos à præſtantiore conficiendo deterruerit.

Munſterus aliquot annis pòſt, illud in breuius contraxit.

Seditio Vuittembergēſis propter Caroloſtadium, qui concitarat plebem ad Imagines ſanctorum è templis eiiciendas, cui conatui reſtitit Lutherus. *Sleid. lib. 3.*

Cœpit clam gliſcere ſecta Anabaptiſtarū in Saxoniæ partibus: eorum opinioni ſubſcribebat Caroloſtadius, *vt aiunt Lutherus, Sleid. lib. 3. & 5. & Melanthon in comment. ad Coloſ.*

HVMANA.

Solymanus Turca vrbem Belgradum, Hungariæ propugnaculum, anno regni tertio, ſub 1522. & 1524. Rhodū inſulā 7. menſe obſidionis cœpit. *Sleidanus lib. 3. & Surius in hiſtor.*

Muſtapham filium maiorem, per ſpeciem colloquij euocatum: in conſpectu ſuo ſtrangulari fecit. Baiazethem alterum filium, qui contra alium filium, Selimum de Imperio decertans in media Aſia & victus in Perſiam fugerat: à Sophi Tāma, poſt multas legationes vltro citróque miſſas poſtliminio redditum: extemplò cum tribus filiis in ipſius Imperij aditu interfici iuſſit.

Ludouicum regem Vngariæ vicit, Budam in deditionem accepit: Viennam, ſed fruſtrà, oppugnauit. Corcyram inuaſit, Melitam tentauit. Tandem Sigetum Vngariæ oppugnans, moritur anno 1566.

Iſmaëli Sophi, qui cum Selimo conflixit an. 1515. ſucceſſit Tamma, qui cum Solymano bella geſſit, Poſtremo Caſulas, ad quem ante 20 an. Solymani filius confugit.

1522. Victoria vnica è quinque Magellani nauibus, nauarcho Ioan. Sebaſtiano in Hiſpaniam rediit: confecta duobus annis, totius Oceani nauigatione, per fretum Magellanicum tunc primùm inuentum.

Dauid Æthiopum Rex ad Emanuelem Regem Portugalliæ, legatum miſit Matthiam. Inde Zagazabo, qui ſcripto explicatam reliquit ſuæ gentis fidem, è qua liquet Eccleſiæ illius cum noſtra maximus conſenſus. Hoc ſcriptum Damianus Goës in Latinum vertit.

An. 1523. Emmanuel Rex Portug. regni 26. moritur, qui Armuzium Arabiæ partem, Indiam, Indo & Gange fluuiis definitam: eam etiam, quæ vltra Gangem eſt, extremáſque Oriētis ſolis regiones ſuo Imperio adiecit: & terras incognitas perſuos perluſtrauit. *Oſorius lib. 12. de eius reb.*

Ad eas victorias potiſſimum vſus eſt, ductu Vaſci Gauæ,

Anni mundi. Anni Christi.

Odoardi Pacieci, Franciſci, Almeïdæ, & Alphonſi Alburquetij. *Ibid*

Indignantes Luſitanos ab extremo Solis occaſu ad ſe profectos, Oceanúmque Atlanticum & Æthiopicum præterfectos, vſque ad auream Cherſoneſum & Cathainum Sinarum regionem (quod ſpatium eſt ferè ſex millium leucarum) ſibi iura dare & excitatis arcibus, Calecuthæ, Cananoræ & aliis celeberrimis aromatum, vnionúmque emporiis ſedes poſuiſſe: adeptos dominatum matis Arabici, Perſici, Indici, ſociarunt vires ad illos inde pellendos. Quibus acceſſerunt Turcæ, ſed neutris hic conatus proſperè ceſſit, quin potius maioribus rebus principium dedit, Deo in ortu Solis cupiente Eccleſiæ ſuæ firmum ſtatum dare, quando in Occaſu ſenſim perit.

Solymanus Eunuchus Baſſa præfectus claſſis Turcicę, quæ ad oppugnandos Luſitanos in Indiam mittebatur, cum magnis viribus Dium vrbem, quæ illorum præſidiis firmabatur, fruſtra oppugnaſſet Ademum fœlicis Arabiæ oppidũ proficiſcitur, vbi Ademanum Regem ſub fide ad ſe vocatum, in antenna prætoriæ triremis laqueo ſuſpendit. Eiúſque Gaza omni ſurrepta, vrbem lapideo muro munitiſſimam occupat. Pari fœuitia ad Zidam portum Zibitinum regem ſumptuoſis muneribus gratiam eius appetentem interfecit: præſidiis eius aulæ omnibus ſub fide immaniter trucidatis.

Ioan. Stophlerinus Aſtronomus, Andræas Alciatus Iuriſ. Bilibaldus Pirkaimerus Noribergenſis.

Chryſoloræ, qui primus literas Græcas Florentiam Coſmo Mediceo Florentino duce attulit, diſcipulus Tifernas in Frãciã venit, Budæúque literas Græcas docuit. Deinde Ianus Laſcaris mortuo Laurentio Mediceo Mecœnate ſuo. Atque inde literatura Græca deſerta Italia ad nos migrauit.

Laſcari & Budæo auctoribus Franc. 1. Bibliothecam Fontanablæam inſtruxit, indéque an. 1530. Linguarum & Mathematum profeſſores. Nam cæteri ſunt aſcriptitij.

An. 1522. Chriſtiernus rex Daniæ ab Eccleſia deficit. Tribus regnis propter crudelitatem exactus in carcere miſer cõſenuit & mortuus eſt. Nam iectus à ſuis à Chriſtiano Friderici, qui regnorum Daniæ & Norvegiæ curam ſuſceperat, filio in eius locum ſuffecto, perpetuis vinctus catenis an. 1532. tanquam indomita bellua, clatrata in cauea ad mortem vſque ſeruatus eſt. *Iouius lib. 7. vir. Illuſt.*

Eius cum Stenone Sueuo bellum crudele, quale eſt hæreticorum ingenium, deſcribit Zieglerus in ſua Geogr. & Ioan. Mag in hiſt. Sueuorum.

Suetia primum experta crudelitatem iſtius, demum Gunſtanum nouum hominem regnare patitur. Cuius filij Erricus & Ioan. male concordes alternante fortuna in ſe ſæuierunt. 5611
Nam Erricus maior fratrẽ nihil tale ſuſpicantem, in cuſtodiã tradidit: è qua emiſſus Erricum viciſſim incluſit. *Ioan. Magnus.*

E A D Clementẽ 7. an. 1524. Helena auia & Dauid Æthiopiæ Imp. literas & legatos mittunt, obedientiam pollicentes, benedictionem & communionem Apoſtolicam deprecantes. Eas Latinas fecit Paulus Iouius, & in ſuum librum de Fide & moribus Æthiopum, retulit Damianus Goes eques Luſitanus. Legatorum præcipuus erat Zaga Zabo. Elias Leuites in lib. Bahur ſe cum eis contuliſſe narrat. 5622

Ad Emanuelem & Ioannem Luſitaniæ Reges, ijdem literas & legatos mittunt, ad fœdus & amicitiam, confirmãdam, quam Emanuel per Aluareſium & eius comites poſtulauerat. *Ibid & in Aluareſio qui hiſtoriam Æthiopicam deſcripſit.*

1524 ſecta Lutheranorum cœpit diuidi in Zuinglianos, qui tropum in verbis Sacramenti Euchariſtiæ inducunt; Carolo-ſtadianos, qui particulam, HOC, in verbis cœnæ Chriſtum

227.

E CLEMENS 7. Florentinus familia Medicea an. 10. menſ. 10. dies 8. 1523

Vacat d. 16. 1534

Patriarcha.

Conſtantinopoli Ieremia.

ipſum

Anni Christi. | Principibus. | Anni mundi. | ipsum mensæ assidentem monstrare dicunt, (hanc opinionem amplexati sunt Anabaptistæ) & Lutheranos qui *in, cum, vel sub pane* Corpus Christi esse asserunt. *Surius in histor. Lutherus in histor. controuersiæ Sacrament.*

An. 1525. Carolostadius Archidiaconus Vuitembergensis, qui paulò ante primus omnium sacerdotum nostri seculi vxorem duxerat Vuimtembergę, opera & studio Lutheri è tota Saxoniæ Ducis ditione profligatur. *Surius. Sleidanus lib. 5.*

Rusticanum bellum pernicios issimum & sæuissimum contra Clerum, Principes & Magistratus initum prætextu libertatis Euangelicæ, cœpit aduersus Comitem Luphium Sueuum anno 1524. Mense Nouembri. Serpsit per totam ferè Germaniam, Alsatiam & Sueuiam anno 1525. quo Thomas Muncerus siue Monetarius, Cœlestium Prophetarum hæresiarcha, infinitam turbam rusticorum ad seditiones concitauit, qui 200. arces & monasteria in vna Franconia incenderunt: quique ad 130. millia (alij 150. milia, vt est in vita Clemẽtis PP.) in acie ceciderunt. Hic fuit exitus belli Rusticani, quod intra vnum mensem Maium maiores cędes & vastitates attulit Germaniæ superiori, quàm bellum decennale Hispanorum & Gallorum per id tempus Italię. *Sleid. lib. 4. & Sur. in hist.*

Bernardus Lutzembergus, Franciscus Titelmanus minorita Louaniẽsi, Ioannes Faber Viennensis Episcopus, Laurentius Campegius Cardinalis, Thomas Murnerus, fidei propugnatores inuictissimi.

1525. Lutherus ducit in vxorem Catharinam Boram, sanctimonialem olim virginem. *Sleid. libro quinto Surius in histor.*

1527. secta Anabaptistarum vigere cœpit. *Sleidanus lib. 6.* Eorum auctor variè refertur: alij volunt esse Thomam Muncerum, vt Sleid. lib. 10. alij, vt Echius contra confessionẽ Zuinglij, Baltazarem Pacimontanum, alij, vt Erasmus Albertus, Carolostadium, alij, vt Antonius Coruinus, Zuinglium, alij, vt Staphylus, Bernardum Rotman, alij, vt Lind. Nicolaum Stolkium, ipsi se à Luthero originem trahere gloriantur, ob eius epistolam ad Vualdenses, in qua ait melius esse omittere baptismum, quàm pueros sine fide, id est non credentes baptizare.

Jacobo 5. Scotiæ. | Tunc quidam Anabaptista Sangalli oppido Heluetiorum fratri suo germano caput prȩcidit, præsente vtroque parente, quibus persuasit (ô cæcitas!) id sibi diuinitus imperatum, sed a magistratu comprehensus eandem pœnam & ipse luit. *Sleid. lib. 6. Suri. in histor. Gilbert. Cognat. in narrat. tragica.*

Hoc ipso anno decreta fuit apud Bernates Heluetios, valdè pernicios a disputatio Catholicorum cum Zuinglianis, sed nullius Catholicorum voluit adesse (quòd Senatus Bernensis leges disputationis ipsis iniquas præscripsisset) præter Conradum Tregerum prouincialem Augustinianum. Finita disputatione an. 1528. 7. Cal. Ianuar. mox apud illos & aliquot vicinos, inter quos numerantur Geneuenses, Missæ, aræ, & imagines deturbatæ & deiectæ fuerunt. Dies & annus abolitæ antiquæ Catholicæ religionis, aureis literis in columna inscriptus est: vt testimonium apud posteros extaret sempiternum. *Surius in hist. Sleid. lib. 6.*

1534 | 5622 | 1528. Disputatio Bernæ Heluetiorum de Eucharistia, post quam planè deteriores euaserunt amplexo Caluinismo.

Eodem acta fuerũt comitia Imperij Spiræ multis de causis, maxime de expeditione cõtra Turcos, & pace religionis. Tũc natũ est Protestantiũ nomen, eorum, qui protestantes se quibusdam decretis eius cõuentus: salua conscientia, subscribere non posse, prouocarunt ad Imperatorẽ, *Sleid. lib. 6. Suri. in Hist.*

Solimano Turcor. Imp. 14.

Ismaele Sophi Persarum, deinde Tamma an. 42.

Carolo 5 Occid. Imp. & Hispaniæ rege.

Francisco 1. Valesio Franc. Reg.

Lebnadenghel Dauide Æthiopiæ an. 36. cum matre Helena.

Henrico 8. Angliæ,

Sigismundo 1. Poloniæ.

Joanne 3. Portugalliæ.

Anni mundi. | Anni Christi.

Eodem anno iussu Philippi Hassiæ Landgrauij fit conuentus Marpurgensis, vt Lutherani & Zuingliani inter se agerent de concordia religionis: sed, cùm decreuissent vt à scriptis famosis vtrinque abstineretur (quod Melanchthon violauit anno proximo) re infecta discessum est, Luthero recusante Zuinglianos fratrum loco habere, licet plurimum hortaretur Landgrauius, & Zuinglius palam cum lachrymis cotã Landgrauio & omnibus rogaret, vt saltem frater, appellaretur à Lutheranis, *ex Lutheri scriptis Brentius in append. & Surius in hist.*

Mox mense Octobri iidem alteram disputationem instituunt Suabachi: sed cùm inter se conuenire non possent de cœna Domini, tertium colloquium indicunt Smalcaldię ad Idus Decembris (alij ad mens. Nouembris) sed nihil ad cõcordiam confici potuit, quam tamen plerique eorum optabant, vt facilius suas vires contra Imperatorem & Principes coniungerent. *Surius in histor. Lauatherus in histo. controuersiæ sacramentariæ Sleid. lib. 6. & 7.*

Anno 1530. comitia Imperij Augustana celebertrima præsente Carolo 5. Imp. in quibus Lutherani, Protestantes dicti, suam confessionem (quam Melanchthon composuerat) lingua Latina & Germanica scriptam obtulerunt, quam, licet postea sæpe auctam, emendatam & adulteratam, multi Lutheranorum tanti faciunt, vt malint de Pauli (ait Ioan. à Lasco in Epistola ad Regem Poloniæ) quam de ipsius doctrina dubitare. Zuinglianorum etiam quatuor vrbes, Argentoratum, Constantia, Meminga, Lindauium, suam confessionem ab altera longè diuersam, in eo conuentu exhibuerunt. *Suri. in hist. Sleid. lib septimo. Lauatherus in historia controuersiæ Sacramentariæ.* 5612

CONCIL. *Senonense prouinciale, ad reformationem morum & contra hæreses. Finitur anno 1528. Tomo 4. Concil.* 1527

1531. 5. Idu. Octob. an. ætatis suæ 48. Zuinglius occubuit in prælio, quod Catholici (qui tamen erãt numero & apparatu bellico inferiores) Quinquepagici Heluetij, contra Zuinglianos Tigurinos & eorum socios gerebant: eius cadauer postea exustu est. *Sleid. l 8. Surius in histor.* Hinc illud cuiusdã.

Occubuit patrio bellator Zuinglius ense,
Et pressa est armis gens populosa suis.

Heluetij asperi montanique homines, soliti alij diffidenti bus mercenaria auxilia submittere, inter se de religione acriter dimicarunt, ex vno fœdere, quo prius 13. pagi deuinciebantur, duo facientes.

Mense Nouembri proximo (alij aiunt triduo post mortem Zuinglij) obiit Oecolampadius, siue ab vxore in lecto extinctus, vt quidam aiunt, siue ignitis Satanæ telis & hastis cõfossus, vt scribit Lutherus lib. de Missa priuata, siue iuxta alios sui ipsius suorúmque manibus clam peremptus. *Lind. Dialog. 3. dubita.* Zuinglio successit Bullingerus Oecolãpadio Osualsus Myconius.

1534. Henricus 8. Anglus ab Ecclesia deficit, an. seq. Thomam Morum & Roffensem Episc. viros pios & doctos secuti percutit.

Eodem coacta est Synodus (sic ipsi vocabant) Constantiensis auctore Buccero, inter Lutheranos & Zuinglianos, in qua frustra laboratum est de concordia & pace. *Lauater.*

Ratisbonense ad reformandum clerum Germania.

Hildemense.

Tum Anabaptistæ, Monasterium vrbẽ Vuestphalię occupant, Nouam Hierusalem nominant, quam tandem amittunt in natali S. Ioan. Baptistæ, opera Episcoporum & Frederici Saxonis, qui Ioannem Lapidanum Sartorem illorum ducem, quem regem Israël & Sion appellabant, in spectaculũ caueæ ferreæ inclusit, atque è turris S. Lamberti fastigio suspensum inedia peremit, *Pet. Apianus 2 parte Cosmog.* 5612 1533

Anabaptistę Monasterienses an. 1535. vi homines ad suam hæresim compellentes, Ioannem de Leiden sartorem Regẽ eligunt, Clerum & Magistratus pellunt. Tandem sumptu &

opera

Anni mundi.

opera Episcoporum, & Ioannis Friderici Saxonis electoris extirpantur. *Sleid lib. 10. Suri in histor.*

Ordo Sodalitatis diui amoris siue Theatinorum (posteà hoc nomen sortiti à Petro Carapha, qui factus PP. dictus est Paulus 4 Episcopo Theatino eam viuendi rationem suscipiente) initium Romæ accepit. *Diegho lib. 1. orthodoxarum explicationum.*

Anni Christi. 1523 — 5611

HVMANA.

Basilius Moscorum princeps, licet Græcos ritus sequatur, Demetritum Legatum ad Clementem Pont. misit, vt ex principe adoptaretur in regem, quod paulo ante per legatos suos, cum Maximiliano Cæs. tractauerat. *Iouius lib. 6. Viror. Illustr.*

Eum Mahometes & Abla germani fratres Tartari, quorũ ille regnabat in Taurica, hic ad Citracam Volgæ in Hyrcanum erumpentis Emporium illò redegerunt, vt per Syngrapham Mahometi se perpetuo tributarium profiteretur. *Ibid.*

Ioannes & Olaus Magni Gotthi fratres, Paulo Iouius historici. E quibus hic historiam omnium penè populorum sui temporis, ab an. 1494. vsque ad 1540. scribit. Illi de populis Septemtrionalibus.

Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum, & initiũ Euangelij Ioannis, quod à sacro recitatur, in Denarioli spatio, siue notis scripsit, stupentibus Imper. Carolo & Clemente Pontifice. *Petrus Aretinus.* Sic Iliadem Homeri nucis putamini inclusam, vidisse Ciceronem tradunt. Plinius lib. 7. & Solinus.

1526. Fœdus Mediolanensium, Gallorum, Anglorum, Venetorum, omniúmque Longobardiæ ciuitatum contra Carolum Imp.

Interfecto Lud. rege Vngariæ & Boëmiæ, à Turcis Ferdinandus Romanorum Rex vtrumque regnum consequitur: ob Annæ Ludouici regis sororis coniugium.

Sigismundus Pol. Dantiscum venit, hæreticos punit. Catholicos restituit.

1527. Roma ab exercitu Caroli Imp. Duce Carolo Borbonio capta, direpta, incensa. *Eug. in 8. Genes.*

1529. Sudor Anglicus exoritur, morbus antè incognitus, prænuncius hæreticæ pestis, quæ illum pop. erat infecturа duobus pòst annis.

1530. Florentia ab exercitu Imp. & Pontificis vi famèque expugnatur.

Eodem Francis. 1. Franc. Rex Gulielmo Budæo & Ioanne Belaio hortantibus, ad addendum Colophonem iis, quæ in Parisiensi Academia desiderabantur, destinato aureorum ducentorum honorario, Regios linguarum professores instituit. Hebraïcæ quidem Franciscum Vatablum, Græcè autem Petrum Danesium Parisiensem, Postea Episcopum Vaurensem. Quibus duobus continuo addidit Iacobum Tusanum Græcè, Agathium Guidacerium Hebraïcæ doctorem. Aliquantò pòst duos in Mathematicis Orontium Finæum & Ioan. Martinum Poblacionem. Denique auctore Petro Castellano Anagnoste suo, alios in literis Latinis Medicina, Philosophia adiunxit. *Carion. lib. 3. Ioan. Til. in Chron.*

1534 — 5612

Solymanus Turcor. Imperator an. 1526. Vngariam igne & ferro vastat, Budam diripit, Ludouico Rege Vngariæ cum exercitu cæso, Viennam obsidet. Idem postea an. 1532. alteram faciens irruptionem in Vngariam & Austriam, per 20. dies oppidulum Huns (iam à Turcis 13. oppugnatum) frustrà obsidet. *Iouius lib. 23. & 28. Carion. lib. 3.*

Turci non procul à Neapoli Austriæ cędunt, duce Sebastiano Sterlinio. Mare exundat in Hollandiam, Frisiam, Zelandiam, &c. Sophus duplici clade Turcos afficit.

1534. Barbaroſſa Turcæ pirata, regnum Tuneti occupat in Africa Vnde ſecuta expeditio Caroli 5. in Africa ad regem Muleaſſem, qui ad ſe confugerat, reſtituendum.

Catharina ex iuniore Laurentio Medice, neptis Pontificis, deſponderur Henrico Valeſio ſecundo regis filio, apud Maſſiliam vrbem anno 1533. Interfuit nuptiis Clemens PP. Præter materna oppida in Aruernis, 100. millia aureorum cum vnionibus, multiſque gemmis & precioſa ſupellectile, dotis nomine Henrico acceſſerunt. *Surius hiſtor. sleid. lib. 9.*

Ferdinandus Corteſius poſt Columbum Ligurem, primus ab vltimo inſulæ Cubæ promontorio, ſub Cancri tropico ad Peruana & Cuſcana regna aurifera peruenit: & cuidam regulo auxiliaria arma iungens, Mutezumam [alij Moteccuma, & Moteccuma cin dicunt, eſtque vox Indica, *cin* Regem ſignificat *Motec* Mors, *cuma* Imperiũ. Ei autem hoc nomen, fato quodam inditum fabulantur Indi: quaſi futurus eſſet ſummus omnium imperator, & aliorum potentiam ſuperaturus: cum interea ſeipſum cum regno perdiderit. Narrant id à numine falſo *Vitzliputzloc* qui in forma ignis appareret fuiſſe oraculi vice prænunciatum] potentiſſimum inter Mexicanos regem in Temiſtitana vrbe inter Tropicum Cancri & Æquatorem regnantem domuit, dum Barbari equitum conſpectũ & tormentorum bombum horrerent. Eique mortuo ſuffragiis multorum regulorum ſuffectus eſt eo titulo, vt Cęſaris ſupremi Imperatoris ſe vices gerere profiteretur. *Iouius lib. 6. viror. Illuſtr.*

Ibi Deo, Chriſto, & Virgini aras extruxit & Baptiſterium condidit, ad quod tincti ſunt infiniti, aduenas Hiſpanos non homines, ſed Deos arbitrati. Quin & duos illuſtres gentis proceres, publico decreto inſtructa legatione ad Cæſarem in Hiſpaniam, atque inde ad Clementem Romam miſerunt: qui omnium nomine obedientiam pollicerentur. Quos Clemens cum multis muneribus ad ſuos remiſit, cum Antonio Mendocio, quem Corteſio ſucceſſorem Cæſar deſtinauerat. *Idem qui & eos ſe Romæ vidiſſe ſcribit.*

f Hoc Pontifice Orientales populi, per Ieſuitas & Franciſcanos è Luſitania conuertuntur. Eò enim nauigarant è Ieſuitis an. 1541. primus omnium Franciſcus Xauier, Nauarręus, vſque ad an. 1552. quo eſt mortuus, deinde Simon Roderi cus.

Sacramentariorum ſiue Zuinglianorum ſecta in Gallia innoteſcit anno 1534. 15. Calend. Nouemb. ſparſis paſſim & affixis in aula Regia Lutetiæ famoſis libellis contra Euchariſtiæ ſacramentum. *Ioan. Til.* Vnde grauiter animaduerſum eſt in hæreticos.

E tribus præcipuis ſectis Lutheranorum, Zuinglianorum, & Anabaptiſtarum, Caluiniſtæ noui ſacramentarij, Antinomi, Stancariani, Seruetiani, Suencfelſdiani, Glancularij, vulgò fratres Hortenſes, Oſiandrini, Vbiquitarij Trinitarij ſiue Deitæ (qui Trinitatem vocant Cerberum tricipitem) & tot tamque pugnantes ſectæ & hæreſes hoc ferè tempore natæ ſunt, vt vix certus conſtet numerus. Quidam 52. alij 65. alij 90. numerant, at Hedio Zuinglianus epiſtola ad Melanchthonem conqueritur emerſiſſe errores ferè 128. quos tamen multi pro verbo Dei venditent. Quales ſint Staphyl. in Apologia, Lindanus in Dubitant. docent, *& Nos paulo poſt.*

Vatabli nomine noua Bibliorum verſio conditur, Gerſeuenſibus, multis in locis impurior & indoctior, quam nec Vatablus agnouit, nec qui leuitet linguis tincti ſunt, probant. Beza in Iconibus Leoni Iudæ Heluetio attribuit Eius cauſa Robertus Stephanus Genecuam fontium receptatricem profugit, ſurreptis ſecum Regiis characteribus: adulterinos

Anni mundi.

5622 5637

228.

f Pavlvs 3 Rom. ex nobili familia Farneſiorum an. 15. di. 29. Vacat m. 2. d. 29.

Anni Chriſti 1534 1546

Patriarcha.

Conſtantinopoli Ieremia, mox Dioniſio an. 20.

Principibus.

Solimano Turcor. Imp.

Tamma Perſarum an. 42.

Carolo 5. Occid. Imperatore, Hiſpaniæ Reg. Franciſco I. & poſt eũ Henrico 2. eius filio an. 12. Franc. Reg.

Anno christi. 1534

Dauide Æthiopiæ, cum Helena matre.

Henrico 8. Anglorum, deinde Eduardo 8. dict. 5. hæretico an ferè sex.

Sigismundo 1. Polonorum, deinde Sigismundo 2. cogno. Augusto an. 24.

Ioanne 3. Portugalliæ.

Iacobo 5. Scotiæ, deinde Maria filia, quæ Francisco Delphino nupsit his iam annis 38.

Anni mundi. 5622

alios partus viris bonis & doctis suppositurus, vel genuinos, ritu loci, corrupturus. Quare Lutetiæ in stramineo simulachro vstus est, quòd viuus capi non potuerit. *Bez. in Iconibus, & in Passeuentio.*

Henricus 8. Rex Angliæ an. 1539. egit conuentum (Angli vocant Parlamentum) ordinum Regni in quo inter alia de religione decreta contra Lutheranos, edicit primo in Eucharistia sub panis & vini specie post consecrationem esse corpus & sanguinem Christi: nec amplius remanere substantias panis & vini. 2. communicare sub vtraque specie non esse omnibus necesse ad salutem, & sub alterutra esse totum Christum. 3. non licere nuptias sacerdotibus. 4. vota castitatis præstanda. 5. Missas priuatas retinendas. 6. confessionem auricularem esse ad salutem necessariam: iis qui secus docerent, vt hæreticis, supplicia grauissima constituit. *Sleid. lib. 12. Surius in hist.* Talia decreta paulò post an. 1547. edicto publico abolentur sub Eduardo Rege, filio & ferè eodem tempore Missa ibidem abrogatur. *Sleid. lib. 19 & 20.*

Ità cùm primis regni annis Deum sanctissimè coluisset, Ecclesiam Catholicam, libris etiam editis contra Lutherum, defendisset, Iulium Pont. Gallorum armis oppressum erexisset, Clementem Cæsarianorum impetu in vrbem facto captum adiuuisset, inter Catholicos reges belli & pacis pius arbiter extitisset, insano mulierum amore corruptus, duarum probarum & nobilissimarum vxorum repudiis, & aliarum duarum cædibus, vt Boleniæ adamatæ secundo, & Pariæ sexto coniugio iungeretur, an. 1535. à Maiorũ religione defecit: & truculentus piorum carnifex euasit. Phisicherio Episcopo Roffensi, à Pontifice in Cardinalem lecto: & Thoma Moro epistolarum eius magistro trucidatis: quòd sacrorum antiqua iura ardentissimè tuerentur. *Paulus Iouius, Georg. Lilius in Chro. Surius in histo. Sleidan. lib. 9.*

Ordo Societatis Iesu institutus ab Ignatio Loyola Cantabro, qui fuerat olim Dux Hispanorum, in arce Pompeiopolitana tunc obsessa à Gallis: à Paulo 3. PP. primùm approbatur an. 1540. & ab eodem confirmatur an. 1543. Post eum Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & Tridentinũ Concilium sessi. 9. cap. 15. eum ordinem iterum confirmarunt. *Suri. in histor. Diegho. lib. 1. Orthod. explication.*

Martinus Buecrus ex Dominicano primò Lutheranus, postea Zuinglianus, tandem in magna Lutheranorum synodo apud ædes ipsius Lutheri habita Vuitembergæ an. 1536. cum multis aliis à Zuinglianis ad Lutheri partes defecit (*Func. in Chro. & Alan. Copus dialog. 6. Lauather in histo. controuersiæ sacram. id etiam testantur eius synodi acta publicè edita*) præcipuos duos errores Zuinglianorum reuocans, de Baptismo paruulorum, quem negant esse necessarium, (hoc enim ipse antea scripserat in Math. cap. 3. Quosdam infantes sine baptismo æternam vitam consequi, quosdam licet baptizatos delabi in infernum) & de Cœna. *Ipse in Comment. in Ioan. cap. 6. & Math. 26. Vbi veniam precatur à Deo & Ecclesia, quòd multos Zuinglij hæresis fascinauerit, quam tamen anteà scripserat in epistol. ad Norimbergenses esse diuinitus à Christo traditam, & Lutheri doctrinam esse nouam & cum sacris literis pugnantem: imò in epistol. ad Estingenses vocauerat Lutheranos fanaticos, Suermeros, furiosos, &c.*

1549 5637

Collegia equitum Teutonicorum in Prussia & Liuonia sublata sunt, amissis per discordiam religionis, & luxum arcibus & vrbibus suis, quas Poloni, Dani, Suetij, Mosci occuparunt.

An. 1545. Lutherus quẽ tertium Heliam quidam ausi sunt vocare, Puellam quandam dæmoniacam, è Misnia Vuitembergã ad se deductã, cùm à dæmone liberare conaretur suis exorcismis: in quodã sacrario parochianæ ecclesiæ inclusus,

vbi dæmonem cœpit adiurare, eius voce ita est perterritus, vt statim de fuga cogitarit, sed cùm ostium ita malus dæmon obstruxisset, vt neque foris neque intus reserari posset, in eas venit angustias, vt etiam per fenestras cancellis ferreis obductas erumpere conaretur. Verùm non prius reperit exitum, quàm secuti ferrea per cancellos immissa, ostium confringeretur à Staphylo tunc iuuene & eius auditore; qui hanc historiam vt viderat scriptam reliquit Apologi. 2.

Anno seq. 1546. 12. Calend. Martij, & ætatis 63. Islebij, cùm vesperi bene potus ac hilaris in lecto cubuisset, manè repertus est mortuus. *Hos. lib. de Hæres.* Iustus Ionas cocus ipsius, libro de eius vita & obitu, refert Lutherum paulò ante mortem sibi, Cælio, & aliis qui tunc aderant, dixisse: Orate Deũ pro Domino nostro Deo (ineptissima locutio) & eius Euãgelio, vt ei benè succedat, &c.

Eum sub mortem probasse dogma Zuinglianorum, de Eucharistia contendunt ministri Heildelbergenses: in libro Germanico, qui inscribitur, Acta colloquij Mulbrunensis fol. 217.

Monialem ex Monasterio Nymicensi raptam Catherinam de Bore vxorem duxit. *Turianus lib. 5. de epist. Pont. cap 2.*

Carolus 5. Imp. anno 1547. pactis cum Turca induciis, & pace cum Gallo confecta, instigante Paulo PP. bellum gessit contra Protestantes (eorum exercitus creditur fuisse supra 60. millia) quos fœliciter simul cum tota Germania domuit, Vuitembergensi Duce omnibus facultatibus exuto, captisque Ioanne Friderico electore Saxoniæ, & Philippo Landgrauio Hassiæ: mulctatisque ingenti pecunia ciuitatibus, quę contra se arma tulerant: vnde ob res tam præclarè gestas cognomentum Maximi & Fortissimi accepit à Pontifice. *Suri. in histor. sleid lib. 19.*

Eodem anno celebrauit comitia Augustana, pro pace religionis & Reipub. in quibus omnes Principes, excepto Saxone, Concilij Tridentini decretis se submittunt. Formula quædam (quæ passim dicebatur Interim) certa capita doctrinæ, & ceremoniarum, & emendationis Ecclesiasticæ continens: omnibus per Germaniam obseruanda præcipitur, vsque ad Concilij definitionem. *Surius. in histor. Sleid. lib. 21.*

In odium Romani pontif. qui Catharinæ materterę Caroli Imp. legitimę & priscæ vxoris repudium anathemate damnauerat, templa expilauit, sacra vasa conflauit, Cœnobia euertit, multis piis, seorsum Carthusianis, martyrio affectis. Diuorum ossa & cineres in Fl. Tamesim proiiecit, Ecclesiæ redditus & latifundia in fiscum redegit, leges fecit an. 1534. in publicis comitiis ad 3. Nouembris, quibus se caput Ecclesiæ Anglicæ appellauit, & sibi eo nomine annatas Sacerdotiorum, decimasque persolui iussit Ecclesiæ Doctrinam & religionẽ & ritus, quæ contra Lutherum libris defenderat, immutauit: tot tamque impia aggressus, vt eum iterum Pont. anathemate percusserit, & eius regnum primo occupaturo addixerit. Eduardum filium regni ac impietatis hęredem reliquit. Vnde ex eo tempore Anglia, in eum horrorem deducta est, qui etiamnum hodie magno proborum dolore cernitur. *Hæc ex huius temporis historiis.*

Catharina regum Hispaniæ Ferdinandi & Elizabeth filia, quæ regi Arcturo Anglię fuerat per verba de præsenti desponsata, eodem absque liberis defuncto, per dispensationem Iulij secundi nupsit Henrico octauo matriti fratri, ex quo Mariam genuit. Hinc postea Henricus causari cæpit non potuisse summum Pontificem super Matrimonium eius cum fratria dispensare, vt potiretur nouis nuptiis. Hinc illa malorum hydra, quæ Angliam hæresum clade prostrauit. *Soto. in 4. Sententiæ D. 41. Art. 3.*

Anni mundi. 5624

CONCIL. *Coloniense, prouinciale præside Hermano Archiepiscopo (qui postea in hæresim lapsus est) ad reformationem Cleri, & de dogmatibus & cæremoniis religionis. Tom. 4. lib. Concil.* Anni Christi. 1536

5633

VIGESIMVM Generale Concilium Tridentinum contra Lutheranos & alios hæreticos, præsidibus tribus Apostolicæ sedis Legatis, præsentibus quibusdam oratoribus Principum Christianorum & circiter 24. Episcopis, celebratum contra hæreses, abusus, & corruptos mores tàm Laicorum quam Clericorum. Bellis ingruentibus transfertur Bononiam an. 1547. licet Episcopi & Theologi Imperatoris mansissent Tridenti, iussu Imperatoris. To. 4. Cõcil. Sleid. lib. 19. 1554

Anno Christi.		Anni mundi.	
			1535. Genuenſes penitus Catholicam eiurant, exactiſque Epiſcopo & paſtoribus, Caluino ſe deformandos tradunt. Eodem prima Gallica Bibliorum interpretatio, auctore quidem Petro Roberto, adiutore autem Ioan. Caluino Valdenſiũ ſumptibus abſoluitur Neocomi, vt quòd hodie Biblia Gallicè leguntur, Valdenſium Eccleſiæ merito feratur. *Beza in Iconibus* mentitur. Nam multo antè extabant à Caroli 5. cog. Sapientis temporibus, cuius primum exemplar oſtéditur in Bibliotheca regia, nempè ab an. 1374.
1548	*Treuerenſe prouinciale, reformatorũ, vt vocant, præſide Ioanne Archiepiſcopo Treuirenſe. Tom. 4. Concil.*	5636	Zuingliani & Lutherani crebras ſynodos priuata auctoritate celebrant, in quarum vllis, cùm de ipſorum concordia ageretur, nunquam potuerunt inter ſe conuenire. Ioachim. Vadianus lib. 3. Aphoriſmorum. Ab anno 1548. quo ſunt Boëmia à Ferdinando rege electi fratres Boemi ob religionem, maiorem Poloniam incolunt. *Laſcius in Moſcouitica Theologia.* Ioannes Hofmeiſterus, Iulius Pflugenſis, Georgius Vuicellius, Dominicus Soto, Iſidorus Clarius, Ambroſius Catarinus, Petrus Lyſettus Abbas S. Victoris, Aloyſius Lypomanus Epiſcopus Veronenſis, Alphonſus de Caſtro, fidei Catholicæ propugnatores.
1548	*Auguſtanum diœceſanum, ad reformationem Cleri, præſide Othone Cardinale Auguſtano Epiſcopo. To. 4. Concil.*	5636	Damianus Goes eques Luſitanus & Aluareſius Æthiopiæ, Ioan. Oſorius Indiæ ſiue de rebus Emanuelis hiſtoriam conficiunt. An. 1535. Carolus Imp. Tunetum Africæ capit 1542. Algerum Africæ oppugnat, ſed naufragium paſſus repellitur. 1544. Africæ regnum per ſuos obtinet. 1550. Aphrodiſium, quod nunc Africa, per Hiſpanos occupat. An. 1536. Rex Portugalliæ: magnam Indiæ maritimæ partem conſequitur. An. 1538. Pax inter Regem Franc. & Carolum Imp. non diu duratura, vnde & 1540. Carolus Pariſios amicus venit. 1544. hoſtis eam vt expugnaret. Regem Thabor Chriſtianum regionis Tartariæ, qui an. 1540. traiecerat in Europam ad Regem Franciſcum deinde ad ſe, quòd Hiſpanos ad Iudaiſmum ſollicitaret, in Hiſpania combuſti.
1549	*Treuerenſe alterum, eodem præſule. tom. 4. Concil.*	5637	An. 1544. Vuillelmo duci Cliuenſi, quòd Gallo adhæreret, ad obedientiam compulit, adempto ducatu Geldrenſi. An. 1546. bellum contra proteſtantes incipit, in quo Io. Fredericus Saxo capitur & Landgrauius vincitur. 1535. Rotæ ſupplicium primùm in Gallia, aduerſus Latrones decernitur. *Appendix Carionis, & Tilius.* 1539. Franciſcus rex vetuit, ne decreta, vt antea, latinè fierent. *Matarellus contra Francogalliam. Leo Tripaldus in Celt. Helleuiſmo.*
1549	*Moguntinum, prouinciale, de fide & moribus, præſide Archiepiſcopo cum ſuis ſuffraganeis. To. 4 Conc.*	5637	1542. Matia Stuarda Iacobi 5. Scotiæ Regis filia, quòd ſuſcepta eſſet è Guiſianorum principum familia, poſt patris mortem in Gallia ſub tutoribus degit: tandemque ducitur à Franciſco Franciæ Delphino, qui poſtea rex huius nominis ſecundus fuit. Obierunt Lutetiæ Guilelmus Budæus an. 1539. *Tili.* in Germania Ioannes Eckius & Albertus Pighius an. 1543. *Suri.* Lutetiæ Franciſcus Vatablus, Iacobus Tuſanus è primis Regijs profeſſoribus an. 1546. eodem quidem die & anno, ſed non eadem hebdomada: Beatus Rhenanus an. 1547. Andræas Alciatus Papiæ an. 1549. An. 1548. Ioachimus Perionius Benedictinus Theologus Pariſienſis, Philoſophiæ Ariſtotelicæ curriculum ita Latinè & Ciceronianè primus vertit, vt deinceps Philoſophi Latinè loqui cœperint, qui antea erant infantes, & paulatim dediſcere barbatiem, qua eorum diſciplinę & libri erant fœdati. Repudiatis veterum verſionibus & formulis, hoc diuinũ

beneficiũ manauit longiùs. Nam & Theologi, Medici, Iurisconsulti certatim sese ad eius imitationem componentes, antiquam Cypriani, Arnobij, Lactantij, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Cornelij Celsi, Vlpiani & similium elegantium reuocarunt: velut postlimmio, impuritatem loquendi è suis scholis & libris depulerunt, suumque sæculum adeo facundũ reddiderunt, vt cũ quouis de ea laude facile possit contendere. *Annis mundi.* 5637

Mattinus Cromerus elegantissimè libris 30. & vna oratione funebri de Sigismundo 1. Historiam rerum Polonorum ab an. 550. ad 1548. complectitur.

Carolus Imper. celebrat an. 1541. Comitia Ratisponæ cùm Turcis resistendi, tùm religionis componendæ causa, sed soluta sunt re omni infecta. *Suri. in histor. qui hac in re impudentissimi mendacij arguit Sleidanum.*

Germania postquam maxima ex parte à Religione defecit, etiam Cæsaris maiestatem & authoritatẽ negligere cœpit. Hinc Plebeij à Nobilibus passim tota Germania defecerunt & per cohortes distincti, in eos eorumque fortunas cæco impetu corruerunt, nec bellum tam latum extingui potuit, nisi post supra centum millia hominum maximè Rusticorum occisa.

Hanc calamitatem secuti sunt motus Principum Germaniæ, qui Cæsaris maiestatem imminuentes, eodem quod excitarant, incendio conflagarunt.

Hinc Turca Viennam bis adortus, omnia circum finitima loca igne & ferro longe lateque partim populatus est, partim cepit: Illinc Moscus inuasit Dorpatium in Liuonia imperio subiecta.

Seditio Aquitanica excitatur an. 1548. ob salinarum vectigal, & extraordinaria tributa: demùm comprimitur, seditiosis grauiter castigatis à Rege Henrico, misso illuc cum exercitu Anna Momorantio Conestabili.

An. 1535. Carolus 5. Tunetum Solimano extorquet: Gouletam arcem expugnat: regnum Tuneticum totum recipit, & Regem Altzacheum siue Mulcassem antè pulsum restituit. *Paradinus.*

Mulcasses Tuneti rex ab Ariadeno Barbarussa regno spoliatus à Carolo 5. restitutus est, cuius causa ad nostra vsque tempora Tuneti reges, regi Hispano subduntur. Iterum ab Amida filio pulsus fuit, à quo oculorum vsu priuatus est, candenti scalpello, proscissa vtriusque pupilla, sicut ille suis fratribus olim fecerat.

Ariadenus cog. Barbarussa è Lesbo insula, piraticam cum fratre Horucio exercens: rex Algeri in Mautitania euasit, vndique oram Hispaniæ, Italiæ, insulásque omnes maris Mediterranei populatus: & Turcatũ classi à Solimano præfectus. Deinde incidentibus inter Hispanos & Gallos bellis, cum ingenti classe Francisco Regi opem tulit, gementibus pijs, quibus impiorum à Christi nomine abhorrentium fœdera improbantur. Quod cum euentu congruit. Nam Barbarussa in Prouincia apud Tolonem hyemans, Prouincialium tantum bona & opes consumpsit. Sequenti anno vastata Heturiæ ora atque insulis Ilna, Igilio, Ænaria & Lippara afflictis Constantinopolim rediens, exploratis Galliæ portubus & locis, ad introducendos, cum erit commodum, Turcas, Asanem filium Algeri Regẽ reliquit. *Iouius libro 6. Vir. Illust.*

Eodem tempore Sinas Iudæus è piratica à Solimano accersitus Rubro mari & Indicio præficitur, vice Solimani Epirotę Eunuchi: qui Lusitanorum nauigationes ex India Aromatum merces in Europam aduehentium, magno Mempithici portorij & vectigalis detrimento, frustia intercludere conabatur.

Annis Christi.

Colonienſe alterum prouinciale reformatorium, præſide Adolpho Archiepiſcopo. 1543

Anni christi. | Anni mundi.

229.

* IVLIVS 3. Rom. sed ex Aretina diœcesi oriundus. an. 5. mens. 1. di. 16. | 5638 | 5643

Vacat di. 17.

Patriarcha.

Constantinopoli Dionisio.

Principibus.

Solimano Turcor. Imp.

Tamma Persarum.

Carolo 5. Occid. Imper. & Hispaniæ Reg.

Henrico 2. Franc. Rege.

Dauide Æthiopiæ, deinde Asnasaghet Claudio.

Eduardo 8. dict. 5. Anglorum, deinde Maria sorore Catholica cum Philip. Hispaniarũ an. 5.

Sigismundo 2. cog. August. Polonorum.

Joanne 3. Portugalliæ.

Maria Scotiæ.

conabatur. *Ionius Ibid.*

Anno 1542. Aden & Arabiæ fœlicis magna pars Turcæ cessit per Solymanum Bassam, fraude illicientem in suam nauem regem loci, atque illic eum perfidè strangulantem.

* BELLVM Lutheranorum contra Zuinglianos, propter ciuilia bella Imperatoris aduersus Protestantes & hæreticos, simulata cõcordia triennio intermissum, instauratur an. 1552. à Ioachimo Vuestphalo, edito libello, Sacramentariorum confusaneas & inter se diffidentes opiniones de cœna Domini continente. Tale dissidium nunquam postea potuit extingui, sed magis ac magis exarsit, scriptis ab vtriusque partibus doctis & indoctis multis libris, orationibus, dialogis, confessionibus, epistolis, adeò vt maiori quàm vnquam antea impetu, sursum & deorsum res agitata fuerit. Lutherani multas habuerunt Synodos, quibus de opprimendis Sacramentarijs actitarunt: multi eorum se iunxerunt Catholicis, vt Zuinglianos facilius opprimerent (sic nuper factum est Antuerpię) in quos tanquam pestilentissimos hæreticos acerbè inuehebantur, eisque aqua & igni interdicebant: nec erant contenti, nisi omnes expressè profiterentur se Corpus & Sanguinem Christi corporaliter & substantialiter ore corporis, quin & impios quoque, manducare. Erant in hoc negotio vehementes scriptores, ex Lutheranis Ioachimus Vuestphalus, Ioan Timannus, Erardus Suepflius, Erasmus Albertus, Stolzius, Brentius: ex Sacramentarijs Henricus Bulingerus, Ioan. Caluinus, Bernardinus Ochinus, Ioannes à Lasco. Hæc & alia multa scribit Ludouicus Lauatherus Zuinglianus. *in historia controuersiæ Sacramentariæ.*

Quidam hoc tempore, qui per Galliam dicebat se habere Spiritum D. Ioannis Euangelistæ, exuritur Tholosę, alter visus est Lutetiæ & Basileæ, qui genio Petri duce se frui contenderet: alius etiam Basileæ ausus est asserere se Mosis angelum habere. *Surius in hist.*

1550. Petrus Caroli è doctore Theologo Ministet, postquàm Caluini in sanctam Trinitatem & Symbolum Nicenũ blasphemias prædicatione, deinde scriptis pudendas reddidisset: ad se & Catholicam reuersus, eum tam priuatim, quàm publicè in Synodo Bernensi expugnauit, indeque Romam profectus, vt veniam apostasiæ consequeretur: illic tandem apud Cardinalem Lenuncurium piè & laudatè moritur, præsente D. Lenuncurio nepote, qui etiamnum hodie multis nominibus in nostro regno floret. Hęc contra putidum Bezæ mendacium, qui vt triumphati sui magistelli honori consulat, eum miserè Romæ in publico Xenodochio perijsse scripsit.

[Iste Lenuncurius nepos fuit factus Cardinalis & strenuè dignitatem sacrosanctæ sedis tutatus est: cum Regio nomine.]

Dauid Georgius impudenter per Hollandiam & Frisiam scribebat se esse verum Messiam & Dei nepotem, & non ex carne natum, sed ex S. Spiritu.

Ionas cocus Lutheri se Iustum Ionam prædicabat, Osiander se Enochum secundum. *Surius in hist.*

Rodolphus à Moshan decanus Patauiensis, Luteranismũ & Papatum (sic Ecclesiam Catholicam vocabat) Antichristo iungebat, & se vtriusque partis mediatorem constituebat, ait Osiander.

Obijt Martinus Buccerus in Anglia an. 1551. 3. Cal. Matt. Scribunt quidam se ex fide dignis & ab eius discipulis accepisse, ipsum moribundum dixisse Iesum Christum non fuisse verum illum promissum Messiam, sed alium nobis expectandum. *Lind. dial. 2. dubita.*

An. 1552. Grauis controuersia de Iustificationis arti-

culo & Dei iustitia inter Andræam Osiandrum & alios Lutheranos præsertim Vitembergenses. Iam ab an. 1548. Mathias Flaccus Illyricus turbare cœperat hæreticos Saxoniæ & vsitatam illorum doctrinam miscere.

Tum Mauritius & Albertus in Carolum Imp. arma capiunt propter diu in captiuitate detentos duces & Concilium Tridentium an. superiore inchoatum.

Vita defuncti sunt Fridericus Nausea, Andræas Asiander (quem hoc tempore fuisse vnicum veritatis assertorem audet scribere Funccius in Chro. Eum autem plane mutum obijsse ait Palladius) Conigpergij, & Gaspar Hedio Argentini. an. (isti duo eodem die) 1552. *Sleid. lib.* 24. Lyzetus Lutetię an. 1554.

Siud à Nestorianis Syriæ, Assyriæ, & Persiæ Patriarcha Mozal siue Seleucię Parthorum designatus an 1552. Romam venit, vt à Pont. vngeretur, cum Epistola populi Nestoriani, in qua summum Pont. Patrem Patrum & pastorem max. nominant, Petrum temporis nostri, Paulum dierum nostrorum, cinguloque comprehendentem vniuersum Christianorum cœtum, vicarium Christi, clauigerum regni cælestis, Murum fortis ciuitatis & matris ciuitatum Romæ, quam piscatus est Petrus Apostolorum princeps & prudens Architectus Paulus. Addunt se mittere magistrum nostrum Siud virum doctum, temperantem, cælitum, charitate præditum, excellentem omni vitæ probitate, quia Sacerdotium nostrum (inquiunt) à priscis temporibus à Roma est, quæ est Sedes Petri, dolentque iam 300. annis viam interceptam esse, quominus Romam tuto venire queant. Professio autem fidei Siud, quam Romæ professus est ore & scripto an. 1552. edita & versa est ab Andræa Masio. In ea recipit omnia concilia, quæ Romana Ecclesia admittit, eiurat nominatim Nestorium, vt iam Christiani illi non videantur dici Nestoriani à Nestorio hæretico, sed à gente quapiam.

An 1553. quidam ordinis Patricij in ius vocatus à plebeio, cui debebat aureos ferè 300. petens dilationem 8. dierum ad respondendum iurat facta imprecatione (constabat autem ipsum falsò iurare) se dolo cum eo non agere: vix extra palatij scalas delapsus, cecidit similis apoplectico & sexto die moritur. *Appendix Carionis.*

Catholica religio magna ex parte restituitur in Anglia, & Euangelici egregiè mulctantur, translato per mortem Edouardi ad Mariam reginam Imperio, Philippo Caroli Imperatoris filio desponsatam. Anno sequenti 1554. prorsus restituitur, & Euangelicis diffugientibus. Tota Anglia Ecclesiæ conciliatur, accepta in regni Comitijs generali absolutione schismatis commissi contra Ecclesiam, Rege & Regina cum cæteris qui aderant ad genua Cardinalis Reginaldi Poli procumbentibus. *Sur. in hist.*

1554. Ioannes Moscorum Cęsar in tres monachos apostatas hæresis Lutheranæ veneno infectos sæuire voluit: sed illi se fuga celeri è Moscouia in Lituaniam receperunt. *Lascus Lutheran. libello de Theologia Moscouitica.*

Polonos istorum receptatores ex eo tempore odit grauius. Quare susceptis in eos aliquot expeditionibus, tres iam & septuaginta arces Lituanicas occupat. *Idem è Michalone Lituano de emendanda Theologia Lituanica.*

Cùm Andræas Zebedæus & Ioannes Angelus ministri Zuingliani, ille Nyonis, hic Bursini oppidorum Bernatensium, publicè in suis concionibus & priuatis colloquijs hæresi notarent Ioan. Caluinum, ipse cum suis quibusdam discipulis Bernam profectus an. 1554. mense Nouembri, in eos actionem calumniarum intendit: illi contra collectos ex eius libris Latinis & Gallicis, articulos 15. de prædestinatione

Anni mundi.

5639

CONCIL. *Tridentinum ex Bononia reducitur Tridentum, sed post 8. menses quàm cõtinuari cœperat, bello Germanico dissolutur. Surius in hist. Sleid. lib. 24.*

Anni Christi. 1551

Augustanum Diœcesanum.

Treuerense Diœcesanum.

& repro-

Anni Christi. | Aliud Treuerense. | Anni mundi.

& reprobatione, hæreticos esse pœna incendij docendum suscipiunt: & præterea conqueruntur quorundam Francorum exulum clandestinis persuasionibus suos Bernenses Geneuam attrahi, vt illic cœnam de Caluini manibus sumerent. Itaque Senatus consulto Bernensi cautum est anno 1555. 3. Non. April. ne Geneuenses libros, quibus huiusmodi articuli continerentur (qualis est institutio Caluini) deinceps ederent aut etiam venderent: vtque formula solius Catechismi Bernensis retineretur, repudiato Geneuensi. *Hæc Carol. Molineus in libello Gallico, quem pro sui defensione contra Caluinistas, nomine Simonis Challudri edidit. pag. 62. 63. & 64.*

HVMANA.

Henricus Franc. Rex prætextu tituli quo se libertatis Germaniæ & Principum captiuorum vindicem appellabat, an. 1552. ingenti cum exercitu progressus, tres Episcopatus, Tullum, Verodunum, & Metum Imperio subtrahit: Lotharingiam occupat, Ducem puerum 9. annorum in Gallias mittens, eique filiam suam in matrimonium spondens. *Sleid. lib. 24. Surius in histor.* Eodem anno cùm Carolus Imperat. Metum per vnum mensem obsedisset, hiemis intemperie obsidionem soluere cogitur. *Sleid. lib. 24.*

Turcì à Persis magno prælio vincuntur.

Claudius, quod est Baptismi nomen, frater ista in Æthiopia regnat. Vocatur autem altero nomine, à parentibus et natiuitatis tempore impositio, Azuaphsaghet, cuius expositio est, *Adoratur à finibus terræ.* Sunt autem omnes reges Æthiopiæ vsque ad nostra tempora 165. quibusdam, qui locij in regno fuere, minimè hac in supputatione connumeratis. *Marius Victorius scribens an. 1552.*

230.

1555 g MARCELLVS 2. natione Tuscus, oppido Politiano humili Ceruina familia ortus, pius ac doctus, dies 22. 5543

1555 Vacat d. 22. 5543

Patriarcha.

Constãtinopoli Ioasaph an 8.

Principibus.

Solimano Turcorũ Imp.

Tamma Persarum.

Carolo 5. Occid. Imp.

g PRIMVM Marcelli nomen retinuit. Obiit die 22. non sine veneni suspitione, quòd nimium rectus quibusdam futurus videretur. *Ostendit tantum terris hunc, esse neque vltra,* permisit Deus.

Non ex scrutino. i. codicillis solis, vel ex codicillis & accessu electus est Pontifex, sed eo creandi Pontificis modo, qui per adorationem dicitur. Hoc autem est, cùm duæ partes Cardinalium, non expectato, vt vocant, scrutinio, sed voce tenus, omnium consensu & voluntate quem piam in Ro. pontificem salutant ac venerantur. Qua ratione etiam Iulius 3. & Paulus 4. renunciati sunt. *Onuph.* Modus ex scrutinio est duplex, vnus ex codicillis siue tabellis solis. Alter è codicillis & accessu, quando ad complendum codicillorum duplum numerum vocum accessio totam electionẽ perficit. *Idem.*

Cæterum sæpe variatus est mos eligendi Romani pontificis. Primum D. Petrus suos successores designauit Linum, Cletum, & Clementem. Anacletus & cæteri vsque ad secundum schisma inter Damasum & Vrcisinum, Cleri & Populi suffragiis creati sunt, & ab Episcopis, si qui forte præsentes essent, vt ex Cypriani epist. 52. colligere est. Tum autem in electione Damasi interponi cœpit Imperatorum auctoritas. Et primum quidem in schismate duntaxat, ad sedandos tumultus, vti à Valentiano res composita est inter Damasum & Vrcisinum: ab Honorio inter Bonifacium & Eulalium: à Theodorico rege inter Symmachum & Laurentium. Deinde etiam extra schisma, ne forte tumultus contingeret. Imo eo res paulatim decidit (*vt Tyranni solent suam exaggerare licentiam*) vt sine illorum assensu, consecrationem non auderent suscipere. Durauit hic mos ad Imp. Constantinum 3. qui sanctitate Benedicti 2. permotus, liberam potestatem soli Clero populóque Ro. eligendi & designan-

di Pontifices reddidit.

Anni mundi.

Anni Christi.

Postea Adrianus Papa, conuocata ad hoc synodo Lateranensi Episcoporum 153. (quod antea nulli Imperatorum cōcessum fuit) etiam eligendi Pontificis ius (ob pulsos Italia Longobardos) Carolo Mag. concessit, sed illi iuri, paulo pòst filius eius renuntiauit. 63. *dist. C. Ludouicus, Vt iniquo, Vnde nec nisi ad tempus concessum fuerat.* 5643 1555

Sic libera denuo fuit Romanis electio & consecratio Papæ, per multum temporis vsque ad Leonem 8. Qui cum ab Ottone primo Germ. vi & armis in sede Apostolica collocatus esset, denuo à Clero & Plebe ad Imperatorem ius omne eligendi transtulit.

Quo abusi sunt Ottonis successores ad Henricum vsque 4. donec ad Ecclesiam iterum reuocaretur à Gregorio 7. etiam paulo ante eius pontificatum, quitum Hildebrandus dicebatur, vir à Deo datus ad sedem Apostolicam tyrannide Imp. Germanicorum liberandam, occasione schismatis inter Benedictum, Sylvestrum, & Ioannem sub Henrico Imp. 3. Nam Stephanus 9. Nicolaus 2. Alexander 2. sine assensu Imperatoris creati sunt. Quod cum iterum surreptitiè impetrasset à Paschali 2. Henricus 5. per ipsum Paschalem denuo reuocatum est in synodo Lateranensi.

Henrico 2. Franc. Reg.

Ita postremo ad solos Cardinales ius peruenit Nicolai secundi decreto, nisi quòd aliquoties postea interceserunt Cleri populique Rom. suffragia, donec constitutiones de electione in Conclaui in celebranda æditæ sunt in Conc. Lugdunensi, à Gregorio 10. *Hæc ferè ex Pamelio in epistolam Cypriani 52.*

Arnaphsaget Claudio Æthiopiæ.

Ioasaph, siue Iosaphat, è monacho creatus Patriarcha Constantinopolitanus, eodem cum Marcello tēpore, vsque ad 1563. per annos octo, quando Metrophanes successit.

Philippo 2. Hispaniæ rege qui etiamnū regnat.

Marcelli familiaris fuit Petrus quidam Æthiops è quo Marianus Victorius Reatinus linguam Æthiopicam didicit, an. 1552. Institutionibus de ea æditis, nunquam antea à Latinis visis. *Ipse in illis instit.*

Maria Philippi huius vxore Angliæ Catholica.

An. 1555. Viennæ Austriacæ primùm editum est nouum testamentum, lingua & Characterе Syriaco, rogatu Mosis Mardeni Mesopotamij, quem Patriarcha Antiochenus ad id in Europam destinauerat: iussu autem & liberalitate Ferdinandi Imp. designati. Præfuerunt operæ Ioan. Albertus Vuidmanstadius Iurisconsl. & Austriæ Cancellarius & prædictus Moses.

Sigismundo 2. cog. Aug. Poloniæ.

Hoc tam insigne opus aliquot annis pòst, quidam Tremellius Emanuel ex Iudæo indocto indoctus Capharnaita & Sacramentarius cuculli dominicani excussor, Geneuæ characteribus Hebraicis incredibili peruersitate publicauit. Primò sustulit titulos epistolarum & Euangeliorum per totum contextum insperses, è quibus apparebat admirabilis omniū Ecclesiarum Orientis cum Romana consensio, vt de sacrificio Altaris siue Missa, de adoratione S. Crucis, de Ieiuniis, de Quadragesima, de cultu Diuorum, de festis eorundem, de ordinationibus Ecclesiasticis &c.

Ioan. 3. Portugalliæ.

Maria Scotiæ.

Deinde tabulam Euangelicarum & Apostolicarū lectionum suppressit, sicut hæ in dominicos & festos dies anniuersarios Ecclesiæ Syriacę ritu distribuuntur: è qua ritus, ceremoniæ, cultus & cæteri sancti religionis ipsorum actus discebantur, & nostris simillimi conspiciebantur.

Tertio multas motiones quas putabat inanes, præ imperitia subduxit, in earum locum affixis pro libidine punctis contra analogiam, vsum & Phrasim Syrorum. Quam infantiam, vt clariùs ostenderet, breuissimum Alphabetum editioni subiunxit inscitiæ plenissimum, antiquæ nec recenti Grammaticæ consonans.

Anni christi. 1555.

Anni mundi. 5643

Vnde si eius editionem Syri legerent, se Syriacè illic nihil aut parum legere faterentur.

Quarto non modo literas Protractionis sustulit, quod Marrani impudentiam, simul ac inscitiam, eleuare vtcumque potuisset, sed & Consonantes, præsertim literam Nun, cuius loco solet substituere Iod, quòd nesciret apud Syros literam Nun esse symbolum tertiarum personarum futuri, æquè ac primarum pluralium. Quod discere potuit non modo è lingua hodierna Syrorum, cuius se illic expertem prodidit, verum etiam è suis veteribus Talmudicis & Baal Haruch, qui etiam sic loqui solent.

Postremò Guidonis Fabricij Boderiani docti & Catholici laborem per plagium sibi vendicauit, qui illud ante è characteribus Syriacis in Hebraicos transcripserat: & addita latina interpretatione Antuerpiæ Plantini typis emiserat, nisi quòd dum fationes, & apparatus per cunctas Indicta Theologicarum Academiarum, & priuilegia Regum & Principũ tribus aut quatuor annis expectantur, publicatio in annum 1572. reiecta est, quam iste anteuertit an. 1569. Quæ quãuis publicè, aliquot D. Pauli epistolas Syriacè prælegendo, satis docuerim, hîc tamen repetere volui, ne quis Marrano hæretico, in linguis peregrinis fidendum putet.

Ioan. Lascus Polonius, Episcopi dignitate excidens, primùm Lutheri, deinde Zuinglij dogma suscepit. Tandem ne frustra nixus penitus videretur, ab Eduardo Rege Angliæ profugus, obtinuit, vt peregrinorum Episcopus & superintendens vocaretur. *E defens. secundo contra Vuesphalum.*

Ioannes Caluinus ex matre pontificij sacrificuli concubina, Canonicus Nouiodunensis. *Vuesphalus Lutheranus in Apologia*, incipit clarescere & de fori rabula, Theologus de repente prodire, vbi ad pœnam quæsitus cum quodam Copo tunc Academiæ Parisiensis rectore: regij magistratus manus subdolè effugisset.

Robertus Mancop Scotus à puero cæcus, vsque eo Parisiis in literis profecit vt Theologiæ doctor Romæ creatus Archiepiscopus Amachanus, deinde Legatus à latere in Hybernia fieret.

Præter vlgares Lutheranos, Zuinglianos, Caluinitas, Seruetianos, Anabaptistas, & infinitas Sacramentariorum formas, recrudescunt alij se in contraria scindentes, *Brentiani*, Vbiquistę, vbiquitatem humanitatis Christi docentes, *Osiandrini*, hominem iustificari ea iustitia, qua Deus essentialiter iustus *Stancariani*, Christum iustificare secundum solam humanam naturam. *Amsdorfiani*, bona opera ad salutem esse pernitiosa. *Maioristæ*, infantes non saluari per solum baptismum, *Antinomi*, hominem ad legis Dei obedientiam non obligari. *Suenckfeldiani*, sacras literas penitus esse abiiciendas, & pendendum è sola diuina inspiratione, qui proinde dicti sunt prophetæ Cælestes. *Trinitarij siue Tredecitæ*, tres esse Deos. *Antitrinitarij*, tres personas non in se subsistere, sed in diuina essentia, essęque diuinæ essentiæ duntaxat residentias siue qualitates. Sabellianorum secta, qua infames sunt omnes ferè Lutherani, & Caluinitæ, vt multis libris docuimus *Autotheani*, Christum esse Deum à se, non à patre, vt proinde impropriè dixerint patres Nicęni, Deum de Deo, lumen de lumine, &c. Hoc venenum suis miscuit Caluinus, vt ibidem ostendimus. *Bibliistæ*, nihil proponendum in Ecclesia populo, vel in scholis iuuentuti, præter Biblia, nec discendas vllas Philosophiæ artes. *Sabbatarij*, non dominicam diem colendam, solum Patrem esse inuocandum, non Filium, non Spiritum Sanctum. *Stebleri*, nec gladium, nec peram

5643

1555

portandam, nec vllo modo litigandum, aut in iudicio comparendum, Anni mundi. Anni Christi.

Dæmoniaci, Dæmones post finem mundi saluandos. *Georgio Dauidici*, Georgium Dauidem esse Christum, Diabolum nullum existere, non futuram Carnis refectionem.

Memonnitæ, Christum carnem è Maria non sumpsisse.

Ochinistæ siue Polygamistæ, licere viro multas simul habere vxores.

Musculus diuinam Christi naturam vna cum humana fuisse mortuam.

Ioannes Langus, carnem Christi esse deificatam siue transiisse in diuinam substantiam.

Matthæus Flaccus Illyricus multa horrenda in omnes sectas inuexit.

Melanchthon vt multorum reus etiam à suis traducitur.

Hieronymus Zanchius & Iacobus Schekius Medicus de duabus Christi naturis, & de S. Trinitate monstra nouis portentis auxerunt, quę proprio opere refutauimus. 5610 1513

Hos quidem defendere hodiè conatur *Lambertus quidam Danæus*, at nimis inuerecundè, quoniam sola impudentia hęretica armatus, disciplinarum omnium expers, tantam prouinciam suscipit.

Valentinus Gentilis cum Seruetianorum fermento Deistarum Lemani lacus vndas miscuit, contra quem præcipuè tertium meum de Trinitate dictaui.

His iam omnibus superstes *Theodorus Beza* quotidie aliquid noui, ad iam putres eorum Blasphemias addit. *Hæc ex istorum scriptis & ferraginibus.*

1555. Ioannes à patria (*Beza in Iconibus*) sine cognomento videlicet, quia spurius, gente Belga ab anno 1517. ad 1555. suos de Religione & Rep. libros produxit, quos Cordillus & Latomus *De Vndecim millibus mendaciorum sleidani* inscribendos docuerunt, propter apertam Auctoris falsitatem; de qua apud Carolum Imper. conuictus, Basileam euadens, paulò pòst, nempè anno 1556. desperatione, tædio, & miseria, fœdam mendaciis animam exhalat. *Spencæus libro 1. Apolog. c 4.*

In eo plura sunt παράεργα, quàm ἔργα, *ibid.* Encomiastes Lutheri veriùs quàm historicus. *Crom. Colloq. lib. 1.* Impostura-rum innumerabilium conuictus à Groppero, Fontano, Gennepæo in Germanica Epitome, Lindano, Copo, Staphylo, Pontano, Billicio, Surio, &c.

HVMANA.

Maria Stuarda regina Scotiæ Francisco Delphino, qui postea regnauit, nubit. Stuarda autem familia, cum Danicæ esset stirpis, à Saladini Sultani temporibus Scotiæ inserta est à Macolimo rege. Nã is Valterum nobilem oriundum è Dania virtutis causa, quam aduersus Saracenos in Syria ostenderat, ad Stuardi (sic enim Scoti regij conuiuij magistrum vocant) dignitatem euexit. Eius familię & nominis reges quinque Iacobi nomine continenter sibi succedentes humanæ miseriæ speculum præbuerunt. Nam primus in cubiculo trucidatus, 2. diffracti ærei tormenti frustulo interemptus, tertius à Filio interfectus 4. in bello ab Anglis occisus 5. huius Mariæ pater paulo post nuptias, adeo leui morbo succubuit, vt nonnulli veneno sublatum arbitrarentur. *Iouius lib. 6. Viror. illust.*

Eod. an. 1555. Philippus 2. Hispaniæ regnum adit, Patre Carolo cedente, & in sacram solitudinem abeunte.

Eodem Turci accersiti à Gallis Corsiuam depopulantur.

Anni Christi. 1555.

Anni mundi. 5643

Carolus 5. qui Solymanum tantarum vitium fastu tumentem solo prope Castrorum fremitu aliquoties profligarat, qui Ariadenum Barbarussam acie deuictum, ac Tunetano regno exutum Africa depulerat, qui imperium superiorum Impp. ignauia labefactatum ac penè perditum restituerat, qui coniurantem Germaniam retuderat: defectionis ducibus victis & captis, qui regem Franciscum, & Clementem Pont. in potestate habuerat, qui in orbe nouo multa præclara in Dei & Ecclesiæ decus per suos gesserat, ædificatis vrbibus, templis &c. qui denique, vno dempto Carolo Magno, omnes Occid. Impp. pace bellóque superarat, religione tactus, quam sanctissimè semper coluit, & aduersus hæreticos asseruit, tædio rerum humanarum affectus, propter cælestium & æternarum desiderium, primus post conditum Germanicum Imperium. (Nam Lotharius Francus erat) majestate Imperij Fratri Ferdinando abdicata, reliquis regnis atque ditionibus vnico filio Philippo traditis ad vitam religiosam, assumptis aliquot piis viris, se contulit & in sacram solitudinem secessit.

Ioannes Fuccius Prutenus Chronologiam vsque ad ann. 1553. ab orbe conscripsit. Postea an. 1566. de quadam coniuratione conuictus, sub Sigismundo Polonorum rege, laqueo vitam hæreticam finiit. Eum aliqui continuarunt vsque ad an. 1574.

Tammas Sophus de Imperio Mesopotamiæ & Assyrię excidit. Taurini regiam expilari, Persidem diripi à Solimano passus est. Solimanus postea 400. Turcarum milibus amissis in Carintho cum eo pacem an. 1557. facere cogitur.

Guilielmus à Prato Episcopus Claromontensis Cancellarij Regij, Cardinalis & Legati filius qui postea an 1559. obiit, relictis copiosis pecuniis & redditibus, è quibus diues Valetudinarium Claromonti, & tria Iesuitarum collegia cõderentur, vnum Lutetiæ Parisiorum, alia duo in Auernia, Biliomi & Moriaci.

1555 Nicolaus Villegagno, eques Rhodius, cum Gallico comitatu in Brasiliam Americæ partem Capricorno subiectam, ad 26. gradus Æquatoris nauigauit. In eius quadam insula ad Genebarum fluu. castrum extruxit, & Colliguium de nomine Admiralij appellauit: vt totam regionem Franciam Antarcticam, & aliquot ædes tumultuariè ad littus constructas Henricopolim, quòd Henrici 2. auspiciis & sumptibus suscepta esset nauigatio.

Quæ paucis pòst annis omnia venere in Lusitanorum potestatem, Frãcis partim cæsis, partim expulsis. Nempè istiusmodi nauigatio non magis succedere potuit, quàm illa Iosaphat Regis Iuda cum Ochozia rege Israel, 2. *Par.* 20 quòd mixtim eò confluxissent Catholici & Caluinitæ, improbante Deo istiusmodi societatem, ac nolente, vt agrestes illarum regionum populi pro Catholica puritate venenum Caluinisticum, ipsis à Richerio Carmelita, & aliquot aliis apostatis propinatum haurirent: sicque à circumeuntibus impijs mare & aridam ad proselytas efficiendo, filij Geennæ plus duplo fierent.

Infœlicitatem auxere motus ab hæreticis contra Catholicos excitati, vt proinde Villegagno istos partim strangulauit, partim in patriam puniendos præmiserit, mox ipse, nempè an. 1558. insecuturus. *Teuetus, & Ioan. Lerius Caluinita, qui istarum tragœdiarum magna pars fuit, in sua America. Beza in Icombus.*

231.

1555 h PAVLVS 4. Neapolitanus, ex familia illust. Caraffa. an. 4. mens. 2. di. 27. Anni mundi 5643 5648

1560 Vacat mens. 4. d. 6.

h BELLVM mouit proregi Neapolitano. Pietate & virtute insignis.

Ioannes Caluinus ad nundinas autumnales Francfortiani. 1556. cum ministris eius loci de Cœna conferre vo-

lens, reiectus est, quod Zuinglianum profiteretur. *Lauater. in hist. Controuersiæ Sacramentariæ. Surius in hist.* Anni mundi.

Patriarcha.

Eodem anno cum plerique Laici in Polonia, vsum calicis in sacramento Eucharistiæ contentiose efflagitarent, quasi Christus esset exanguis sub altera specie, & Roma. Pontifex eò misisset Aloysium Lipomanum Veronensem Episcopum ad Regem Poloniæ Sigismundum, ea quæstio diuino miraculo est iudicata. Nam cum quidam Iudæus *Bubim* siue Benedictus in quodam Poloniæ oppidulo Sachazeto nomine, tribus milliaribus ab arce *Louitz*, à sua ancilla Christiana, Dorothea Lazezla nomine, factam Eucharistiam (quam ipsa ad pagum Catzo die Paschę susceperat, & ex ore extractam in sudariolum reposuerat, vt ad suum herum deferret) tribus daleris & veste sericas fimbrias habente emisset, & in synagoga pugionibus, & cultris confodisset, repente ex illa MVLTVS CRVOR emanauit, quem Iudæi cocleari in vitreum calicem transfundunt. Hac de re paulo post cognita, & ad Sigismundum Regem, qui tunc erat Vilnæ (quæ est vrbs Lituaniæ metropolis) delata, mandatur illius oppiduli præfecto secundario, vt totum negotium diligenter inquirat, & in huius sceleris conscios extremo supplicio animaduertat. Itaque Dorothea cum Iudæo suo hero, die Veneris post Christi Ascensionem flammis exuritur, reliqui item Iudæi sceleris socij (vno excepto qui aufugerat) Calend. Iun. idem supplicium luunt. Vnde multi & ipse Poloniæ rex, non mediocriter in retinenda Catholicæ Ecclesiæ communione confirmatur. *Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. & Surius in hist.* 5643

Constãtinopoli Ioasaph.

Principibus.

Solimano Turcorũ Imp.
Tamma Persarum.
Carolo 5. & Ferdinãdo eius fratre an. 6. per ordinem Occidentis Imperatoribus.
Henrico 2. Franc. Rege, & vsque ad regni Francisci 2. initium.
Claudio Æthiopiæ.
Philippo 2. Hispaniæ

Sub hæc tempora imago Crucifixi, à quodam lapidibus per indignationem icta emisit sanguinem: sed sceleris reus Moguntiæ supplicio afficitur. *Brentius in cap. 3. ad Galeat.*

An. 1556. obierunt mortem Ioannes Sleidanus Argentinæ, Conradus Pelicanus ex minorita, Zuinglianus Rubeaqui, & omnium pessimus Dauid Georgius Basileæ.

Lutetiæ Francisc̃us Picardus Theologus, & Andræas Tiraquellus iurisconsult. an 1558. Romæ Ioannes Gropperus Theologus & Cardinalis 1559.

Eodem anno Non. Septemb. Lutetiæ summo mane, via Iacobæa in ędibus cuiusdam priuati hominis, qui tunc abĕrat, ante collegium Plessiacum comprehenduntur Caluinistæ siue Lutherani, vt vocabantur, vtriusque sexus circiter 120. qui nocte ipsa illuc ad concionem & preces conuenerant. Ex ipsis nonnulli paucos post dies comburuntur. *Nox & amor vinúmque nihil moderabile suadent.*

Maria Philippi vxore Catholica Angliæ Regina, deinde Elizabetha sorore, quæ his iam annis 22. regnat.

Sigismundo 2. Augusto Poloniæ.

Ioanne 3. Portugalliæ. deinde Sebastiano an. 21.

Maria Scotiæ.

Eodem, iuniores Saxoniæ Principes & Comites Mansfeldenses Lutherani, edunt separatim publicum scriptum, quo vndecim sectas huius sæculi, & præcipuè Zuinglianam, vt execrabiles hæreses damnarunt. *Surius in hist. Lauater. in hist. Controuersiæ sacramentariæ.*

Anno 1557. Prid. Non. Septemb. inchoatum est Vuormatię colloquium inter Catholicos & Lutheranos, decreto Comitiorum Ratisponensium, sed turbatum artibus Flacci Illyrici. Aderant Euangelicarum partium 12. ministri, qui à Catholicis interrogati, quas sectas confessioni Augustanæ consentaneas & dissentaneas existimarent (quòd variæ sectæ sub Augustana confessione comprehendi vellent, & decretum esset, cum iis duntaxat colloquium habendum, qui essent antiquæ Religionis vel Augustanę confessionis) per 16. dies inter se concertarunt, cùm alij ex ipsis sectas quasdam vt à confessione Augustana discrepantes damnarent & excluderent, alij retinendas, eísque parcendũ censerent. Ea concertatio eò vsque progressa est, vt ex 12. 5648

Anno Christi. 1551. 1560.

Anni Christi. | Anni mundi.

1555 | 5643.

ministris. 5. reiecti & excommunicati fuerint, tanquam contrarij confessioni August. in præcipuis capitibus, vt de Lege & Euangelio, de Libero arbitrio, de Iustificatione, de Operibus, de Sacramentis, & vsu Ceremoniarum. His ita gestis, quia à 7. reliquis Ministris nunquam impetrari potuit, vt sigilatim multiplices sectas à confessione Augustana secernerent & damnarent, ne inanis esset labor colloquij, illud vix adhuc benè cœptum intermittitur & suspenditur, *Amsdorfsius in lib. Publicæ confessionis purę doctrinæ Euangely &c. Nicol. Gallus in suis Thesibus & hipotypos. Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. Lauatherus in hist. controuersiæ Sacram. Sur. in hist.*

Dauidis Æthiopum Imper. successor Claudius, ad Ioannem Portugalliæ scripsit de communione Catholicorum regum inennda, & obedientia summô Pontifici præstanda. Iesuitas ad se missos satis quidem humaniter excepit, sed cæteris non potuit satisfacere, bello Mautico distentus, in quo victus est ac cæsus. *In Epistolis Iesuitarum.*

HVMANA.

An. 1558. Franci Duce Francisco Guisiano Principe, vrbem Caletum omnium opinione inexpugnabilem 7. obsidionis die 5. Non. Ianuarij expugnarunt. Mox Guinam arcem munitissimam captam incendunt, & Hamam capiunt, denique Anglos ex tota Gallia exturbant.

Eodem an. Nouembris die 17. ætatis verò suæ 43. Maria Angliæ Regina Catholica obiit.

Eodem die, post horas duodecim, Cardinalis Polus vespere defúctus est: natus an. 58. mens. 6. *Surius.* Quibus duobus luminibus vno die extinctis, magna simul & regni & religionis subsecuta est in Anglia: & vicinis regionibus obscuritas.

Scoti expellunt Gallica præsidia.

1559. Ianuarij 15. in Demortuæ locum Angli substituunt Elizabetham, quam Henricus ex Anna Bolemia susceperat. Hinc restituitur Zuinglianismus & Caluinismus, Clero & Episcopis carcere & rerum suarum amissione mulctatis, nonnullis etiam veneno, nece &c. absumptis.

Eodem anno. 7. Non. April. Inter Gallum & Hispanum inita pace, qua hodiè fruimur, Philippo Regi Hispaniarum Elizabetha filia Henrici Francorum Regis natu maxima despondetur, & Margarita eius soror vnica Emanueli Philiberto Allobrogum Duci.

CONCIL. Coloniense sub Adolpho.

Vigesimo secundo Iunij, dum celebrabantur nuptiæ Philippi regis & Elizabethæ Henrici Regis Franc. filiæ, simulque Philiberti Sabaudiæ Ducis & Margaritæ Sororis eiusdem Henrici, ipse Henr. hastæ fragmento per galeam adacto à Montgomerio Comite in cranium, occumbit ex vulnere, natus an. 40. mens. 3. di. 11. & Regni an. 12. mens. 3. d. 11. Eius obitus in Gallia locum dedit crebris rerum nouarum machinationibus, & hæreticorum imprimis audaciæ.

Moguntinum.

Dithmarsi domantur à Rege Danorum, populus ante liber & inuictus, dum Archiep. Bremensi pareret & Catholicam sequeretur. At tum Lutheranizans, dat suæ leuitatis pœnas.

Ioanni 3. Portugalliæ defuncto succedit Sebastianus his 21. annis. Nam eius parens Ioannes 4. vt nominatur, ante Ioannem 3. Patrem mortuus est, ita tamen vt Sebastianum hunc, vix tres menses agentem reliquerit.

1560 | 5648

1557. di. 21. Septembris Natalis Brulartus, regius causarum cognitor, pietate, iustitia & eruditione illustris, moritur: cui Ægidius Burdinus successit, summa etiã eruditione ac virtute.

1559. Ioannes Fernelius ſummus Medicus Lutetię. Franciſcus Duarenus Iuriſcon. apud Biturigas. In Vngaria Iſabella, quæ rara fœlicitate, fuit regis filia, regis vxor, ſoror, & mater. *Anni mundi.* 5648

i HOSTIS Simoniacorum, & plura habentium Beneficia, oſor diſpenſationum. 5654

An. 1564. Decretali ſiue Bulla Fiduciarios Sacerdotiorum, quos vulgo Cuſtodinos appellamus, perpetuo anathemati ſubiecit, reſtitutioni addixit, Simoniacos declarauit, peccati expiationem ſoli Cathedræ Apoſtolicæ reſeruauit. Inſcribitur Bulla contra quoſcunque Eccleſias & beneficia Eccleſiaſtica quæcunque, in confidentiam retinentes ſeu recipientes, Quod ſucceſſor Pius 5. renouauit.

Addiſu filius Ioannis de domo Martia, ex Ciuitate Gezira in Tigri Flumine olim monachus ord. Sancti Antonij, Monaſterij Sanctorum Rahæ & Ioannis fratrum, electus primas ſiue Patriarcha ciuitatis Muzal in Aſſyria Orientali Romam venit, vt confirmaretur, vbi & obtulit Pio profeſſionem fidei, & atteſtationem manu ſua pictam & ſubſcriptam, die 7. Martij, An. Do. 1562. Iurans ſe credere, recipere, & approbare omnia quæ in Sede apoſtolica tenerentur, & ſe id curaturum in ſua iuriſdictione, ſub qua eſſent multi Metropolitæ, Epiſcopi & Dioceſani. Videlicet Arbel Metropolis, Sarana, Hancaua Epiſcopatus, Cheptiam metropolis, Caranileys, Achuſch Epiſcopatus, Naſſybin Metropolis, Machazzin, Talleſcaui, Mardin Epiſcopatus, Sceert, metropolis, Azzen Epiſcopatus, Elcheſſen Metropolis, Zuch & Meſciara Epiſcopatus, Gurgel Metropolis, Eſci Epiſcopatus, Amed Metropolis, Chiaruchiæ, Hayn, Tammir epiſcopatus, quæ omnes ſimul regiones ſubſunt *imperio Turcarum*, Ormi ſuperior Metropolis, Vſcimi & Cuchia Epiſcopatus Ormi inferior Metropolis, Durra, Soldos, Eſchinuch Epiſcopatus, Eſpurgan Metropolis, Nate, Gien nunc Epiſcopatus, Salamas metropolis, Baumar, Sciabatam, Vaſcham Epiſcopatus. Omnes *Perſarum Regi vulgo Sophi vulgo* nuncupato ſubiecti. In India verò *Luſitanis ſuſpecta* Cuſchin Metropolis, Cananor Metropolis, Goa Metropolis, Calicuth Epiſcopatus, cui ſubeſt Carongol ciuitas, quæ adhuc ab Idololatris & Ethnicis hominibus poſſidetur. *Hæc ibi.*

Metrophanes Conſtantinopolitanus Patriarcha, centeſimus quadrageſimus primus ſedere incipit: anno 1563. in annos 8. vel 9.

An. 1560. Lutherani & Sacramentarij ardentiſſimo odio inter ſe flagrant, cum ſcriptis contrariis, tum edictis publicis. Nam Vuitembergenſes, quibus præerat Brentius, edictum promulgant contra Sacramentarios: Ienenſes miniſtri edunt ſupplicationem ad Ioan. Fridericum 2. Ducem Saxoniæ, eiuſque fratres ac alios Principes & ordines confeſſionis Auguſtanæ, pro legitima ſynodo, in qua ſoli Lutherani conuenirent, & Zuinglianos atque alios, quibus aduerſantur, condemnarent. Contra ab Heidelbergenſi academia poſt publicã diſputationé Zuinglianorũ cõtra Lutheranos, Heshuſius Lutheranus abire iuſſus eſt: & mox Superintendentes Heidelbergenſes, edunt decretum, quo Lutheri & Brentij Catechiſmi extra Eccleſiam eiiciantur, & eorum ſcripta nullam habeant auctoritatem. *Lauaterus Zuinglianus in hiſt. controuerſiæ Sacrament. Surius in hiſt.* 5543 5643

Magni tumultus à neſcio quibus Euangelicis, religionis cauſa excitantur in Gallia, & Allobrogibus.

In Scotia etiam mirè tumultuatum eſt, dum Caluiniſmum amplectũtur, Anglis ſuppetias ferentibus, qui & ipſi hæreticum furorem fuerant amplexi, *Surius.* Primi autem Scotorum miniſtri fuere Paulus Methnen piſtor, & Ioan. Knox è

bresbytero

232.

Anni Chriſti.

i PIVS 4. Mediolanenſis, an. 5. menſ. 11. di. 8. 1560 1566

Vacat di. 29.

Patriarcha.

Conſtãtinopoli Ioaſaph, deinde Metrophane.

Principibus.

Solimano Turcorũ Imp.

Tamma Perſarum.

Ferdinando & Maximiliano 2. an. 12. ex ordine Occidentis Imperatoribus.

Frãciſco 2. an. 1. & poſt eum Carolo 9. Maximiliano, eius frat. 14. Franc. Rege.

Claudio Æthiopiæ. 1555

Philippo 2. Hiſpaniæ. 1555

Elizabetha Angliæ.

Sigiſmundo 2. Auguſto Poloniæ.

Anni mundi. 3643

Ioanne 3. Portugalliæ.

Maria Scotiæ cum Francisco 2. Francorum Rege.

Anni mundi. 1555

presbytero apostata, indéque Necromanticus.

Regina Scotiæ Maria Guisiani olim ducis filia, Mariæ quæ Francisco 2. nupsit, mater: interhos motus Edimburgi tædio & curis moritur. *Surius.*

In Vuallia regione Angliæ crux inuenta est, in quadam fraxino turbinis vi & tempestate deiecta. *Idem & Alanus Copus in Dialogo.*

Magdeburgenses ministri, quorum antesignanus est Matthias Flaccus Illyricus, Centurias diuulgarunt errorum, mendaciorúmque plenissimas, contra quos Alanus Copus Anglus paulò pòst sex Dialogos edidit, Bucingerus centuriam vnam, Canisius libros de corruptelis scripturæ, nempè de Ioanne & de D. Virgine. Turrianus opus pro Epistolis Pontificum decretalibus. Nos huius Operis posteriorem partem, quam speramus suffecturam ad eorum fraudes & calumnias detegendas atque dissoluendas: aut certe iter præmonstraturam vt quisque facile per sese cætera adiiciat. Nam facile est inuenta addere. Quin & res ac historias ab istis prætermissas magno numero colligauimus. Studuerant enim immanibus illis voluminibus non historiam scribere, sed fabulas, vt Pontifices traducerent.

Geneuæ nefandissimum consilium de Francisco 2. Rege Franciæ, Regina vxore, Regina matre, eius liberis, Procerib⁹, & bonis Magistratibus ad certum diem per insidias trucidandis, Beza principe, Caluino authore, Otomano subsignatore, Spifamio suasore, omnibus Galliæ prædonibus & lanistis conscijs. *Surius.*

Hinc seditio Amboësiana prætextu boni publici, & conseruandarum legum Franciæ, à quibusdam sectarijs non admodum claris, numero 500. præter aliquot pedites, quæ detegitur 9. Calend. April. Eius quidem duces grauissimis supplicijs plectuntur, at mox Rex omnes reos hæresis absoluit edicto publico, modò in posterum fidem Catholicæ Ecclesiæ retinerent. Ex eo tempore, qui prius Lutherani dicebantur, per totam Galliam cœperunt vocari Huguenoti.

[Variatur sententijs circa nomen illud hugonotorum. Aiunt ab hagunoa ciuitate sic dictos, quæ est in Germania: vbi primùm sua consilia iniissent, quodam nobili perdito Latenaudie vtrimque promouente. Alij ab hugone rege, quòd primùm Turonibus in porta quiadam ab ipso denominata in publicum prodire ausi fuissent. Alij denique ex euentu quodam, quod in legatione obeunda apud Principes Germaniæ: sæpius inculcassent, Huc nos, Huc nos, Huc nos, neque vlterius orationem produxissent, vnde pro ridiculis electi, id nominis ridiculi, omnium cachinnis reportassent.]

E vita excesserunt an. 1560. Robert. Cœnalis Arboricensis Episcop. & doctor Theologus Lutetiæ, quinto Calendas Maij. Ioan. à Losco Zuinglianus in Polonia Idibus Ianuarij. Philippus Melanchthon decimo tertio Calendas Maij Germaniæ cothurnus, de omni religione securus. Vnde post eius mortem, eum statim quisque hæreticorum sibi vendicare voluit. Caluinus contendebat in sua confessione mortuum, alij in alia.

Multa hoc tempore variis in locis ferebantur visa portenta, & horrenda monstra, præsertim in Anglia, in qua Londini, Pyramis Paulinæ Ecclesiæ tota ferè lignea plumbóque cooperta de cœlo exuritur: deinde mensa illa, in qua hæretici Caluini communionem exercebant. *In Annalibus Anglorum.*

An. 1561. quidam Lucas Stembergerus, docet inter alia non esse Trinitatem, sed vnum Deum Patrem, Sabbatum esse seruandum, Eucharistiæ & baptismi sacramentum Satanicam esse institutionem, &c. *Surius.*

In Polonia contrà Gregorius Paulus, Cazanouius & alij tres esse Deos, Symbolum Athanasij esse Sathanasij, & cæt. Quibus dum se Caluinus & eiusdem metalliministri se opponunt, Autotheani & Antitrinitarij siue Sabelliani euadunt, & doctrinam de Deo Vno, & Trino scleratis modis conspurcant. Quas blasphemias hodiéque perpetuant. *Vide nostros libros de S. Trinitate, & contra Schekium.* Anni mundi. 5650

Eodé anno, quòd multæ nouæ hæreses, prætextu cõfessionis Augustanæ irreperent, fuit cõuentus Principũ Numburgi in Thuringia, in quo egerunt de Zuinglianis solenniter condemnandis, sed id à quibusdam Principibus impeditum est.

Saxones etiam Lutherani ad sedandos motus, propter rem Sacramentariam exortos: cõuentum agunt Lunæburgi, damnátque hęreseos Albertum Hardemburgium Zuinglianum. *Lauater. in hist controuersiæ Sacrament.*

In Transsyluania alij Lutheri, alij Zuinglij doctrinam sequuntur, magno apud Turcos ludibrio religionis Christianæ. Bremenses omnes Lutheranos vrbe sua exire iubent. *Ibid. & Surius.*

Institutum fuit à Rege colloquium Possiacum inter Catholicos & Euangelicos, sed cùm primùm publicè, deinde priuatim colloquuti fuissent per aliquot dies, dissoluitur absque vllo profectu. Impudentissimum est mendacium, quod Lauatherus scribit colloquutores Catholicos consensisse cum ministris. Huius fructus fuere Bella immania quæ deinceps per 18. annos vsque nunc consequuta sunt.

1561. anno 16. Cal Februa. edicto Regio permissum est Euangelicis suos conuentus ac exercitia & negotia suæ religionis, extra mœnia vrbium habere, donec aliter à Rege decerneretur: siue vsque ad Concilij œcumenici Tridentini determinationem. Promulgatur in senatu Parisiensi Pridie Non. Martij. cum hac clausula: *Audito procuratore Regis, absque tamen approbatione nouæ religionis, & id totum per modum prouisionis, & donec aliter per Dominum Regem fuerit ordinatum.*

Francorum exulum (qui erant Zuingliani) Ecclesia cùm Francforti per annos ferè 7. mansisset, anno 1561. 9. Calendas Maij Senatusconsulto Francfordiensi vrbe excedere, aut ab exercitiis suæ religionis abstinere iubetur: quòd ipsi à Lutheranis siue Germanis ministris dispares essẽt, & religione & ceremoniis & doctrina, quódque à præcipuis capitibus confessionis Augustanæ, eius Apologiæ, pacificationis Vuitembergensis, factæ an. 1536. denique Francfordiensis concordiæ actæ an. 1542. 5. Idu. Decembris, dissentirent. *Vide huius Rei acta & historiam editam à Francisco Philippo.*

1562. Mense Maio factus est conuentus Luneburgensis, à Lutheranis contra Caluinistas & Sacramentarios. Metuebant enim Lutherani, ne irrepentibus iam in Saxoniam Caluinistis, ipsi solum vertere cogerentur.

Tilmanus Hessusius Lutheranus contra Caluinum, Boquinum & istius fæcis ministros scribit.

Paulus Alciatus Caluinita Mahometanus tandem effectus est. *Beza præfat. in acta Valentini Gentilis pag.* 17. Caluinismus scilicet gradus est proximus ad Mahometismum. Vnde & Valentinus Gentilis probabat sua dogmata è veteri Testaméto, nouo, & Alcorano, quasi hæc tria essent θεόπνευστα. *Benedictus Aretius Bernensis minister cap. 1. & 3. Historiæ Valentini Gent.*

Petrus Martyr Florentinus, ordinis quondam Sancti Augustini, pridiè Idus Nouemb. non sine suspitione veneni à Caluinitis propinati, dum respondere parat Brentio mõstrosam Vbiquitatem introducenti, & Caluinitis, à quibus vt spectrum in Eucharistia constituentibus: proximè in Possiaco

conuentu

Concil. *Tridentinum aliquandiu interruptum continuatur, præsidentibus 4. Legatis sedis Apostolicæ, & præsentibus, 2. Cardinalibus, 3. Patriarchis, 21. Archiepiscopis, 168. Episcopis, 7. Abbatibus, 7. Generalibus ordinum, 39. procuratoribus absentiũ cum legitimo mandato. Durauit, 1. m. 11. d. 4. Clauditur die 4. Decembris 1564.*

Anni Christi. 1562

Anni Christi. | Anni mundi. |

conuentu dissenserat, exclamans pro sua parte, neque reipsa Corpus Christi esse in Eucharistia, neque reipsa sumi, cùm isti affirmarent reipsa quidem abesse, reipsa tamen sumi, quod est prodigij plusquam simile, infœlicem exhalat spiritum. *Spenceus in Apolog.*

Olim cùm ei non successisset consilium, cum Ioanne Valdesio Hispano initum: de (hæreticorum) aliquo cœtu cogendo, tum viris tum fœminis frequentato, (Nam hæc Bezæ verba sunt) & paulò pòst Romæ vstulandus esset, Luca Italiæ oppido, in cuius monasterio Pauli Epistolas profitebatur, fugit Tigurum cum Bernardino Ochino Capucino, qui pòst fuit Trinitarius, & magnas turbas inter Euangelicos excitauit. *Beza in Iconibus.* vbi nota hæreticos libenter Rabelletij istius Athei cõuenticulum excitaturos, quod sit tam fęminis, quàm maribus commune, quale etiam vnus ex eorum maioribus Nicolaus Antiochenus Apostolorum sæculo, indéque aliquot alij impuriores hæretici animo complectebantur, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.

Ex eiusdem ordinis monasterio, Petrum Martyrem secuti sunt Paulus Lacisius Veronensis, Argentinæ postea Græcizando vitam tolerans, Celsus Martinengus Italicæ Geneuensis synagogæ minister, Hieronymus Zanchius, nunc Argentinæ, nunc Heildebergæ, modò Neostadij, modò in Rhoetia exulans, & Emmanuel Tremellius (è Iudæo quilibet, pro secta principum, è quibus possit aliquid lambere.) *Ibidem.*

1566 | 5651

An. 1563. Bullingerus calamitosus senex Brentio respondet: calamitosiùs deinde moritur Tiguri an. 1575. Ità inter Lutheranos, Caluinitas, Zinglianos rixa est implacabilis, quam non nisi mutuis cædibus placare possint.

Mense Martio in suburbio Augustæ Vindelicorum, textoris cuiusdam filia an. 20. nata à malo dæmone obsessa: cum à Lutheranistis nullo modo liberari posset, quòd Satanus Satanam non eiiciat, à Simone Theologo & Catholico Ecclesiaste, apud Diuum Mauritium Augustæ, inuocato nomine Christi, liberata est.

An. 1564. Caluinus 14. Cal. Iunij tam variis morbis extinctus est, petulantis & effrenatæ suæ impietatis pœnas expendens, vt (nisi à Beza scriptum esset, *Præfatione Comm. Caluini in Iosue, & in ipsius vita*) vix crederetur. Per 4. ferè annos discruciatus 9. horrendis morbis, Cholica, Calculo, morbo articulari, Hæmorroidibus, febri phthisica, Asthmate, Hemicranio, Catharro continuo, Vomitu denique sanguinis. An mentiar Beza, esto tu iudex. Nam ad verbum ista è tuo Gallico opusculo exscripsi. An Herodes terribiliùs animum Satanæ reddiderit, equidem nescio. Tanquam sorex, Beza, tuo indicio periisti? Cur ista de tuo præceptore vel etiam Patre (sic enim eum flebiliter nominas, cui scis te nunquam fuisse cordi) non occultabas? Cur famę tui doctorculi sic malè consulebas? Sicuti iusserat, nullo sepulchri apparatu elatus est, postquam Geneuensem cloacam, totos viginti tres annos fouisset. *Beza in Iconibus in quibus Caluinum pingit horribili forma, vultu scilicet funesto, barba barbarica, ore hiante, & cacaturiente.*

Quinto die Martij, Ingolstadij obiit Fredericus Staphylus an ætatis 51. vir doctissimus, qui se à Luthero ad Catholicam rediisse scripsit, cùm aliis de causis, tum quia se præsente Luthetus, anno vno ante obitum ab Energumena vllis exorcismis dęmonẽ non modo nõ potuisset eiicere, sed etiã ab eo in ipsum insilente, & serã, ne egrederetur miscẽte, egregiè vapulasset donec per loci fenestram semimortuus à sociis extraheretur, qui & ipsi per fenestram exilierant. *Ipse apol. 2.* Similem historiam de filiis Sceuæ exorcistis Iudæis refert D. Lucas Act. 19.

Anni mundi. Anni Christi.

Multi Sinenſes, populi Noui orbis, in Oriente fidem Chriſti ſuſcipiunt. *Sur. in hiſtor.*

Eodem anno menſe Aprili inchoatum eſt Mulbrunenſe colloquium, inter Lutheranos & Zuinglianos ſiue Caluiniſtas, præſentibus Palatino electore & Duce Vuitembergenſi: cui etiam interfuit Brentius colloquutore Iacobo Smidelino, pro Lutheranis contra Boquinum Zuinglianum: inter quos poſt longam concertationem, non ſolùm nulla fieri potuit concordia, ſed odium & ſimultas actiùs exarſit, ſe mutuis iniuriis proſcindentes: Vuitembergenſes vocabant Palatinos, ſectarios, falſarios, quòd corrupiſſent verba Lucæ: cõtra Palatini dicebant Vuitembergenſes noua, falſa, & inaudita dogmata proferre, ſuis ſomniis ſcripturam peruertere, & de vna eadémque re affirmanter & neganter ſolere reſpondere. Vide acta eius colloquij tam ea, quæ ab Vvitembergenſibus, quàm quæ à Palatinis (qui ſcriptum Vuitembergenſium crebro mendacij inſimulant) edita ſunt. 5648 1560

1565. Scotia magnis motibus concutitur ob hæreſim.

Eodem an. fuit Coloniæ vir grandæus ex Thebaide, ab Alexandrino Ægypti Patriarcha, qui eiuſdem Patriarchæ nomine obedientiam Romano Pont. in ſcripto afferret. *Surius.*

Indi magis ac magis ad fidem conuertuntur. *Surius, & Epiſtolæ Indicæ.*

Franciſcus Xauier, qui primus è ſocietate Ieſu, ætate noſtra Indis Chriſtum prædicauit: miraculis clarus moritur. *Surius.*

Hoc anno exorta eſt in Anglia, è Caluinitarum omniumque iſtiuſmodi hæreſeos ſentina, ſecta noua Puritanorum, ſic appellata: quòd tam purè ſe à Catholica ſeparent, vt nec orare in templis, quæ fuerant olim Catholicorum, nec clericali veſtitu indui, aut vllo prorſus veteri ritu vti velint. Quam ipſi opinionem vſque ad bonorum amiſſionem, & vinculorum perpeſſionem defendunt, etiam contra ſuam Reginam, quã alioqui caput ſibi conſtituerant in omnibus cauſis, tam Eccleſiaſticis, quàm ciuilibus. *Sanderus de Monarchia Eccleſi. lib. 5 capite quarto.*

Mameiacus miniſter Chalnienſis, Dæmoniacum ſibi oblatum, culeo inſutum in Ilaræ amnis profunda, ſaxis aggrauantibus demerſit. *Faius in ſuo Energumenico pag. 56.*

Paulò pòſt Nicolaa Dæmoniaca, porrectione Euchariſtiæ tandem ab Epiſcopo liberatur: Lauduni circumſtantibus decem hominum millibus, & notariis publicis acta omnia excipientibus, procuratione Caluinitarum, qui rem ſuppoſitam quoquo modo videri cupiebant. *Idem.* Hiſtoria huic planè ſimilis, quam narrat Proſper de Dimidio temp. cap. 6.

HVMANA.

1560. Franciſcus 2. Rex Francorum Prid. Non. Decemb. non ſine veneni ſuſpicione interit, dum conuentus trium ordinum Aurelijs celebraretur: in quo liberrimè pro Eccleſia, vt virum bonum decuit, contra hæreſim & eius principes, Ioannes Quintinus Heduus, multorum librorum eruditus ſcriptor perorauit.

Illo anno Carolus 9. frater Rex Francorum ſexageſimus regnum ingreditur.

Moſci deletis 6000. Tartarorum redeunt in Liuoniam. Liuonij à Polonis auxilia petunt. 5654 1566

Baiazethes & Selymus Solymani filij inter ſe dimicant ad Anaſum, deinde Alepum Syriæ. Baiazethes victus fugit ad Perſas, vbi & moritur.

1561. Ferdinandus Imperator in Vngaria fœliciter res gerit contra Turcõs & Tranſſyluanos. Paulò pòſt Tranſſyluanię Vaieuoda occupat arcem Zathmar. Vnde initiũ noui belli.

Anni Christi. | Anni mundi.

1560 | 5948

1562. in regno Franciæ omnia fuerunt funesta, grassantibus per totam ferè Galliam bellis, fame & peste: Plura certe mala vnico anno Gallia à suis pertulit, quàm cunctis superioribus bellis ab exteris. Illis commemorandis, propter legem ἀμνηστίας, prudens lubensque supersedeo.

In hoc primo ciuili bello, Rex Nauarræ Rhotomagum obsidens interficitur. In conflictu Drydum Dux Niuernensis, Sanctandræanus Marescalus & plærique alij desiderantur. Princeps Condæus & Annas Montmorantius, vtriusque partis Ductores capiuntur, Dux Guysius, dum victoriam persequitur, in Aurelianum obsidione, proditoriè à Poltroto, quem Admiralius & Beza subornarant, glande percutitur & post aliquot dies sanctissimè expirat.

In medijs his Galliarum tumultibus Angli se iungunt Huguenotis, Normaniam vastant, fortissimum maris portum, vulgo Portum gratiæ occupant à Septembri an. 1562. vsque ad finem Iulij anni sequentis, è quo prius non exierunt, quàm grauissima peste inde discedere coacti sunt: quæ discedentes in Angliam vsque comitata est, ita vt Londini solùm, eo anno plusquam 20. millia hominum perierint.

Incipit bellum inter Fredericum Daniæ & Ericum Suetiæ reges, in quo Dani Norwegiam recuperant.

Hoc ferè tempore Abditu Assyriorum Patriarcha Romam venit, vt à Pontifice confirmaretur, & polliceretur obedientiam, seque Conciliorum & speciatim Tridentini decreta omnia suscepturum. *Surius.*

Huius anni mens. Nouembri, Francofortii in Romanorum regem eligitur Maximilianus Ferdinandi filius.

1563. apud Tartaros Naugaios, è quibus ortus dicitur Tamerlanes, circiter 500. milliaribus Germanicis à Mosca versus Orientem distantes, Murse quidam (sic Nobiles vocant) nomine Ismaël monoculus, & insignis Necromanta (Necromantia enim nihil illic frequentius) suis artibus reliquos omnes Marsas, quos armis subigere non valebat, extinxit. Alioqui illarum regionum populi, certo destituuntur Domino, domos & sedes fixas nullas habent, viuunt absque vsu pecuniæ, frumenti, salis: sunt sine magistratibus, legibus, iudicijs. Imperium ita partum morte istius discussum est, liberis ipsius, eadem ratione, qua alios necauerat, consumptis.

In obsidione Aureliæ, Franciscus dux Guysius præfectus exercitus Regij: incredibili luctu piorum omnium, à Poltroto proditoriè perimitur.

Paulo post è custodia liberantur capti Caluinitarum proceres, pax agitatur non diu duratura. Lugdunenses se regi dedunt, & Catholica religio apud illos restituitur.

Tum, inito fœdere cum fautoribus nouæ religionis, promulgatur edictum pacificationis.

Mense Decembri, finis optatus impositus est Synodo Tridentinæ.

Presburgi in Vngariæ regem. coronatus est Maximilianus Romanorum & Boemiæ rex.

1564. Rex Danię & Lubecenses bellum, quod superiori anno in Regem Suediæ susceperant, continuant.

Lituani Moscos ad Vbium oppidum profligant & è sua prouincia eijciunt.

Hispanica classis, Mauritaniam littoralem infestat è regione Beticæ.

Ferdinandus Imp. 8. Cal. Aug. moritur, & Maximilianum 2. filium Imperij successorem relinquit.

Hoc anno Turcarum arx munitissima, *Peuol de Velez* appellata ad Africæ oram sita, capitur à Garsia Toletano pro Rege Catholico 6. die Sept.

Melita siue Malta insula à Turcis oppugnari cœpta est an

1565. 15. Cal. Iuni. In obsidione ceciderunt ex 500 equitibus Rhodijs siue Ioannitis 313. alijs ferè omnibus valde vulneratis: Turci audito aduentu Garsiæ Proregis Siciliæ soluunt obsiditionem 7. Non. Septemb. post 3. mensem & 17. diem, quàm descenderant in insulam, relictis illic suorum cadaueribus 23000.

In Liguria haud procul à Nicæa aliquot vici repentino terræ hiatu absorpti sunt. *Idem.*

Maximilianus Cæsar contra Turcas & alios quosdam Duce Lazaro Schuendio res in Hungaria gerit. *Idem.*

Adrianus Turnebus in Græcis præceptor meus, professor regius, natus an. 53. obijt Lutetiæ pridie Idus Iunij Catholicus, etsi hæretici contrarium spargere conati sunt.

k VIR sanctus, eo nomine etiam hæreticis venerabilis & Turcis formidabilis, aduersum quos fœdere sacro colligauit Hispanos, Venetos, Italiæ proceres, equites Melitenses, cæteris Christianis Principibus ad hoc fœdus inuitatis, etiam Moschis & Presbytero Ioanne, item ex Profanis Sophi Persa. Quod cessit fœliciſſimè in Lepantina pugna, de qua mox.

Pontifex longiore sessione dignissimus, ad corruptelas nostrorum temporum profligandas. Pontificios reditus omnes in vsum belli sacri. i. Turcici & Hæretici, cæterorumque piorum operum contulit. Maiores mensæ & cameræ suæ sumptus, quadraginta duntaxat assibus faciens, quàm in Cardinalatu.

Diuinitus electus, præter omnium expectationem. Cùm priuatim singuli reiecturi viderentur, communiter vniuersi pontificem nihil tale cogitantē declarauerunt 7. Idus Ianuarij 1566. & coronatus 16. Calend. Februa. *Onuphrius.*

Noluit missilia dare (vt mos erat) ne compressione turbæ, aliqui suffocarentur, sed maiorem pecuniæ summam diuisit in monasteria, loca pia, & vrbanos pauperes.

Ex opilione Bononia oriundo Dominicanus, inde Cardinalis, demum summus Pontifex: cui illud Psalmi 77. competit. De post fœtantes accepit eum, vt pasceret Iacob seruum suum, & Israel hęreditatem suam.

Miræ sanctitatis, & Cōcilij Tridentini rigidus obseruator. Tres Cardinales præposuit cognoscendis causis, quibus Episcopi Romæ detinentur, vt si idoneæ non sint, ad suas diœceses extrudentur. Concubinatum omnem perpetuis carceribus aut exilio mulctauit, etiam renuentibus Romanis ciuilibus, nec siuit suos consanguineos bonis Ecclesiasticis ditari: Numerum domesticæ familię valde imminuit, vt plus in rem Ecclesiæ possit insumere: mulctas à reis non coegit: Multos abusus sustulit: Leges seueras tulit contra symoniacos & blasphemos: Statuit resignationes beneficiorum simplices non admittere, nisi habita priùs diligenti examinatione num qui designantur essent idonei: Cùm autem aliquis ad ipsum retulisset, id esse Curiam destruere, minus malum est, inquit, destruere Curiam, quàm cultum Dei negligere, & Christianam Rempub. turpiter prodere. Vetuit edicto Iudæos, Christianum quemquam ad opus conducere. Vide epistolas aliquot nuper editas, de cæteris eius gestis.

An. 1569. renouat decretum siue Bullam Pij 4. contra Fiduciarios, quos Custodinos vulgus appellat. Simoniacos eos pronunciat, sedi Apostolicæ absolutionem reseruat, cæteris adimit, ac tam eum qui custodit, quàm illum, cui custoditur, restitutioni alligat, vt sic pro Sacerdotio (verbi causa) 100. aureorum ducenti restituantur. Hoc Simoniæ genere, apud nos plena sunt omnia: magna conscientiarum socordia & pernicie.

Regnum Angliæ proscripsit, prædaque exposuit, cuius

fulminis

Anni mundi.

1560

5624

5661

1566

Anni Christi.

5948

233.

k PIVS 5. Alexandrinus an. 6. mens. 3. di 16. 1566. 1572.

Patriarcha. Constantinopoli Metrophane.

Principibus.

Tamma Persarum.

Solimano Turcor. Imp. an. 8.

5654

Annus consti. 1566

Maximiliano 2. Occid. siue Rom. Imp.

Carolo 9. Maximiliano Franc Reg.

Claudio Aethiopiæ, deinde Adamasto.

Philippo 2. Hispaniæ.

Elizabetha Angliæ.

Sigismundo 2. cog. Augusto Poloniæ.

Sebastiano Portugalliæ.

Maria Scotiæ.

Ann. mundi 5654

fulminis vim pij quotidie deprecantur.

Hanc sententiam declaratoriam an. sequenti 1570. in ipso Corporis Domini festo, Ioannis Feltonus nobilis Londini ad fores Episcopi iuxta summum templum publicè affixit: qui postea damnatus & in cratem iniectus suspensus est, deinde fune præscisso viuus, adhuc multa tormenta alia subijt. *Sanderus lib. 7 de Visib. Monarc.*

Tridentinum Conc. seruandum curauit, quantum in ipso fuit, è cuius præscripto Breuiaria, Sacerdotalia siue Missalia, & preces horarias recensuit, Catechismum emisit, &c.

Dæmoniacas multas suis precibus, in publicis supplicationibus liberauit.

Graui Calculi morbo pressus, solebat exclamare: Adauge Domine dolorem, sed da patientiam.

Ordines Monachorum multos reformauit, & certis regulis astrinxit.

Aureum numerum in Calendario restaurauit.

Cardinalatum recusanti, & cum lachrymis deprecanti, Hieronymo Sucherio Atuerno Abbati Clareuallensi simul ac Cistercienſi obtrusit. Ei autem in morte nominanti ad Abbatiam quidem Cistercienſem Nicolaum Bucheratum, ad Clareuallenſem autem Lupinum Myreum religiosos eiusdem ordinis, magnis virtutibus instructos, assensit: ne illæ profanis more Gallico prostituerentur, & hos bolos è principum coruorumque aulicorum frustrà renitentium faucibus fortiter eripuit.

1570. Cosmam Mediceum magnum Ducem Hetruriæ creauit, cùm antea Dux Florentiæ tantùm appellaretur.

Adamas Claudij frater, Æthiopum Rex, olim fidem Christianam eiurarat, crudelis & sæuus, erga sedem Apostolicam: contra morem maiorum initio Imperij, malè affectus, hodiè melius. *In Epistolis Iesuitarum.*

1566. Ioan. Albinus nobili Valzergorum & Seresiorum familia ortus Tholosanus Ecclesiastes & Archidiaconus, fidei defensor, & voce & libris clarus, toti Aquitanię charus, obijt 15. Cal. Sept. sub horam noctis decimam, natus ferè 38.

Eodem, Despina & Roserius ministri conferentes Lutetiæ de Religione, cum Simone Vigoreo & Claudio Sanctio Parisiensibus Theologis, posteaque Episcopis Narbonæ & Ebroici, turpiter victi ac triumphati causam præbuerunt, vt in proxima Synodo Caluinitæ decernerent: nullas deinceps cum Catholicis collationes esse habendas: ne ob frigida & manca suorum deputatorum responsa, plurimum sui Euangelij incrementis decederet. *Launeus lib. 2. Apologiæ cap. 12. qui Synodo interfuit, nondum eiurato Caluinitarum ministerio.*

Hac Theologorum collatione perculsus Roserius, nec deinceps animo quietus. an. 1572. Catholicus factus est, & pro Catholica libellum Caluinitis exitiosum vulgauit. Sequēti autem, propter minas insidiasque in Germaniam cuadens, Lutheranismum professus est, vt paulò pòst nec Catholicus, nec Caluinita moreretur. *Ibid.*

Elias, Eliæ Leuitę, qui Methurghemam, Tisbi, Bahur, Zicronoth, Masoreth, & multa alia scripsit, filius: Romanæ synagogæ Iudęorum præpositus, cum tota sua familia fit Christianus, & à PP. baptizatur prid. Idus Iunij 1566. Eodē an. eius exemplo Iudæi plus 300. fidē Christianā susciepiunt.

Carolus Molinęus Iurisconsultus obijt mens. Decembri. Statuerat multa contra Caluinitas scribere, inter quos diu vixerat, etsi perpetuo cum eis altercans ęquè ac cum Catholicis, sed magno eorum commodo morte est præuentus.

1572 — 5661

Belgium commouetur, in multis locis sacris imaginibus deiectis.

Anni mundi. | Anni Christi.

Franciſcus Sonnius Epiſcopus Boſcoducenſis, Vuilelmus Lindanus Ruremundenſis, Cornelius Ianſenius Gandauenſis, Cunerus Leuoardienſis, vt primi ſuarum Dioceſeon in epiſcopatus nouos erectarum præſules, ita & probi iuxta ac docti.

Ioannes Heſſelius Louanienſis, Iudocus Raueiſten Tiletanus Sixtus Senenſis doctores Theologi.

1567. Cambreſij quidam Ioannes Carmelita apoſtata mutato nomine ſe Philippum vocat. Captus pernegat ſe eum eſſe, etiam ſi multi & mater ipſa certis indicijs id oſtenderet, & ad reſipiſcentiam hortaretur. Cùm ſuſpenſus fuiſſet, ſparſo rumore hæretici excitatum dixerunt, ac in Francia concionari. Eius ergo cadauer perquiſitum, denuò eſt ſuſpensum.

Ad reliquias S. Liuini Gādaui abſcōditas, clauda mulier ſanata eſt, & alia facta miracula, quæ in publica acta relata sūt.

Flaccus Illyricus renouat Manichęos furores, de cauſſa & eſſentia peccati.

1570. Vncti in Surria Comitatu Angliæ, è Caluini ſchola oriuntur, qui docent peccare neminem, niſi qui veritatem ab ipſis prædicatā non recipit, &c. *Sanderus l. 7. de Viſibili Monarchia.*

5654 — *CONCIL. Mediolanenſe & alia paſſim prouincialia pro executione Concilij Tridentini.* — 1566

Eodem Ioannes Kohita, miniſter legatorum Sigiſmundi Regis Poloniæ, à Ioanne Baſilio magno Moſcorum Cæſare ſiue Imperatore, de religione Lutherana auditus, cum ignominia & conuitijs non Chriſtiani, Canis, Onagri, Antichriſti, &c. reiectus eſt, ac voce ſcriptoque Principis refutatus præſertim in capitibus de Patribus ſiue Doctoribus Eccleſiæ, de miraculis, de ſtatu defunctorū, de bonis operibus, de Sāctorū, potiſſimùm de Virginis veneratione, de Traditionibus, de Ieiunijs, de Liturgia ſiue Miſſa, de Imaginibus, de caſtitate, votis & Monachis, *Ioan. Laſcius hæreticus lib. de Theologia Moſcouitica, Spira an. 1582. quo Miniſtrum fœdè proſtratum erigere conatur: ſed iuxta prouerbiū, Pinguis venter tenues ſenſus non gignit.*

Ex eo tempore Moſcus ſæuior fuit Polonis, tanquam hęreticorum fautoribus, & eos magnis prælijs fudit. *Ibid.*

1569. Dauid Chytræus Lutheranus Orationem in Academia vrbis Roſarum habuit de ſtatu Eccleſiarum hoc tempore in Græcia, Aſia, Africa, Vngaria, Boemia, Æthiopia, &c. qua docet per totum orbem terrarum non modò eſſe Chriſtianos, ſed nec differre quantum ad ſubſtantiam doctrinæ, & Liturgiarum ſiue Miſſarum ſolennia à Pontificijs (ſic nos appellat) ſed tantum in exigui momenti ritibus. Vbi & dolet Chriſtianos, illic vbique occupari in miſſificationibus. Sic enim loquitur. Ità Satanas per ſuos adminiſtros, teſtimonium interdum perhibet veritati, docetque Pontificiam, quā appellant, fidem eſſe verè Catholicam. i. vbique receptam & agnitam. Orationem illam tandem edidit an. 1580. Franco. furti apud Andræam Vvechelium.

Ioannes Storeus Anglus, Londini illuſtri martyrio ad ſuperos migrauit. Nam Chriſtum confitenti præciduntur genitalia, aperitur venter, viſcera eruuntur, caput amputatur, membra diſſecantur. *Sanderus in fine lib. 7. de Viſib. Monar.*

Quarto Octobris, Claudius Spencæus Theologus Polygraphus obijt, poſt S. communionem petito & ſumpto extremæ vnctionis ſacramento: ſuæ inſtructiſſimæ Bibliothecæ hęrede relicto Cardinali Lotharingo & 7 Sorbonicis doctoribus, legatione Franciſcanis & Dominicanis facta ducētarum libellarum, Carmelitis & Auguſtinianis centum, Sorbonæ ducentarum, Nauarricis doctoribus quingentarum, Parœchiæ S. Coſmæ centum quinquaginta, in qua ſe ſepeliri iuſſit: conuocatis omnium collegiorum & Eccleſiarum ordinibus, accenſis innumeris cereis, funere ornatiſſimo: Præter

Anni Christi. | Anni mundi. | Apologiam & alia opera impressa relictis scriptis posthumis, quibus se ab hæreticorum furijs alienissimum ostendit.

An. 1572. Angliæ regina excommunicatur & proscribitur à Pont. à quo an. 1569. hæretica fuerat denuntiata, vt inde omni dominio & potestate in Catholicos excideret, ipsique ideo in illam, velut Ethnicam & publicanam, ne posse insurgere, nec illius legibus & mãdatis deinceps teneri intelligeret.

1566 | 5654

Tumultus Flandrici Caluinistarum, qui ex hoc tempore Gueusiorum, hoc est, balatronum nomen retinuerunt contra Philippi Regis Hispaniæ edicta, post vnum ferè annum quàm excitati fuerant, coercentur: receptis ciuitatibus, quæ detecerant, à Regijs magistratibus: Seditiosi egregiè punũtur, Philippi Regis Hispaniæ aduentu in Flandriam nunciato. In his turbis egregiam suo Regi nauarunt operam Norcamius Hannoniæ præfectus, Rassegemius quarundam etiam ciuitatum præf. Comes Meganus in Geldria.

Tumultus Scotici, quibus vt tutiùs occurreret Maria regina, nubit Darleio nobilissimo iuueni, ex veteri Anglorum Scotorúmque regum stirpe.

In his Caluinitæ noui regis animum clam regina tentarunt, atque ad ignoscendum ipsis omnia pellexerunt.

Reuocati ab exilio, in oculis ipsius ac reginæ Dauidem Secretarium interficiunt, in animo habentes reginam grauidam, si quid effudisset, simul spe partus tollere, adulterij crimine in illam conficto, & Catholicos omnes interficere, vel saltem regno pellere, Missam abolere, Caluinismum stabilire.

Regina simulans se ad illorum omnia conniuere, se Regemque eduxit media nocte, illorumque manus effugit, deinde collectis amicis & fidis perduelles in Angliam, vnde prima mali labes, fugauit, aliquot etiam supplicio affectis. *In literis Louanij excussis an. 1566.*

Paucis mensibus interiectis nempè die 19. Iunij, an. 1566. peperit Masculum, cui vel hoc vno pessimè consultum, quòd ipsi Georgius quidam Buchananus Minorita, excucullatus Bacchicus histrio & Atheus poeta pro præceptore tributus sit.

Iacobus nothus reginæ frater spe regnandi curat vt rex, qui exacto conuiuio dormitum abierat, inter confœderatorum manus suffocaretur, siue è fenestra elapsus, siue cum ædibus puluere tormentario in aera sublatus.

Reginam, quòd huic conuiuio non interfuisset, propterèque coniurationem frustrata esset, auctorem huius cædis mox spargunt, prætextu cuiusdam Zelotypiæ, ac nubere è vestigio cuidam Boduuelo cogunt, vt his nouis & acceleratis nuptijs, nonnulla etiam apud Catholicos fieret suspitio & adulterij paricidij. Quæ vbi se collegisset, via strategemate euasit in Angliam, vbi calumnijs obruta contra ius Gentium, paris dominium perpetitur.

Sic Iacobus Nothus regni administrationem occupat, & specie pacis & concordiæ data fide, initoque colloquio, nobiles & reginæ amici omnes sunt comprehensi, & in custodiam arctissimam traditi. Luit ille pœnas, nam an. 1570. pòst, à suæ sectę aliquo glande ærea confossus est, idque priuati tantùm odij ac inimicitiæ causa. Atque hæc sunt in Scotia noui Euangelij constituendi initia & successus, a seditione, conspiratione, Principum cæde, profugatione, calumnia.

Elizabetha Londini disputationem indixit, sed Catholici antistites, partim circumstantium vndique protestantium fremitu, partim nobilium quorundam auctoritate interrupti ac perturbati: quietè audiri non potuerunt, nec inchoatam orationem absoluere.

1572 | 5661

Cùm autem hæretici victi triumphatique conticuissent,

Anni mundi. Anni Christi.

sine pudore tamen libellum diuulgant, in quo singula longe aliter referebant, tanquam ipsi superiores euasissent.

Ecclesiam illic afflictam recreant è Belgio scriptis Anglicis & Latinis Angli exules Thomas Hordingus, Nicolaus Sanderus, Thomas Heskynus, Guil. Allenus, Thomas Stapletonus, Copus, Theologiæ Doctores, Thomas Dormanus, Ioannes Martialis, & alij, quibus impij flammis duntaxat publicè illorum libris decretis occurrunt. 5654 1565

An. 1567. Traiectenses ad Mosam atque Masecam sacris imaginibus & Episcopo suo Leondiensi bellum indicunt.

HVMANA.

1566. Solymanus venit in Vngariam. Ante expugnationem Sigeti in castris moritur, cùm ptiùs Nicolai Serinensis Comitis caput, qui oppidum strenuè defendisset, perfidè amputasset.

Selimus Turcicum Imperium suscipit duodecimus ab Ottomano, vsque ad an. 1574. solus, è filijs Solymani. Nam ritu patrio cæteri cæsi & iugulati à patre fuerant.

Septimo Ianuarij Frisia pacatur à Comite Arembergio.

Tornacum etiam mox occupatum est à Norcarmio & Episcopus cum clero pulsus restitutus.

In fine Feb. Valencenę iam ferè expugnatæ à Norcarmio, sine vlla conditione se permittunt Regis voluntati.

Septimo Aprił. Gubernatrix Ducissa de Parma, conditiones quasdam Antuerpiensibus præscripsit. Quibus acceptis res ibi meliusculè habere cœperunt. 18. Iulij Bruxellas est reuersa Comite Mansfeldio Antuerpiæ relicto cum præsidio.

Mense Augusto Belgium venit Dux Albanus corpore senex, animo iuuenis, cum electo militum Hispanorum manu, in locum Ducissæ Parmensis, quæ annis plus septem pacificè illud gubernarat.

Comes ab Helfenestein Vlricus ad Catholicam redijt, abactis è sua ditione hæreticis. Sic Gablerus medicus, qui Paulo Vergerio adfuerat intercunti, apud quē mira viderat.

In Gallia noui tumultus, accito etiam è Germania peregrino milite: Comes Arembergius eò venit cum auxilianibus copijs. Nam an. 1567. ciuile bellum secundum.

In conflictu Dionysiano Montmorantius Comes Stabilis nouissimus cæditur, & paulò pòst interit. Admiralius & reliqui fuga euadunt. Deinde collectis reliquijs Carnutum obsident, ne victi viderentur, & vt secundam pacem consequerentur.

Anno igitur sequenti confecta pax, sed non diu duratura. Nam mox tertium bellum exardebit.

1568. Gulielmus Auraicæ princeps, duxit exercitum in Brabantiam irrito conatu.

Mox Albæ dux capit perduelles multos, securi percutit Comites Egmontanum & Hornensem, aliósque complures fœderatorum principes. Granatense regnum mouet defectionem, contra Philippum R. sed frustra.

Comes Arembergius è Gallia reuersus, in Frisiam contra Gueusios mittitur, vbi *procumbens contra Ecclesiæ patriæque rebelles non potuit leto nobiliore mori.*

Eum secutus dux Albanus ad primum conflictum occidit 1500. non longè à Gruninga. Ad secundum 7000. partim ferro, partim submersione. Ludouicus Auraici principis frater nando se seruauit. Capta sunt signa 13. è 25. tormēta bellica 16. commeatus omnis generis, prædaque maxima. E regio milite desiderati sunt tantùm sex aut septem. 5661

Ad tertium in fine Septembris 8000. vt proinde Auraicus excesserit ditionum Belgij limites in fine Nouēb. nulla re memorabili gesta, nisi quòd in Ecclesias sit grassatus multo plus 1572

damni

Anni Christi. 1566

Anni mundi. 5654.

Catholici regis sui ditionibus.

Albanus Bruxellas reuertitur, ac pacem toti Belgio restituit.

Turcæ in Asia bellum gerunt contra Saracenos & prouincias, quæ defecerant. Perdunt Mecham ad mare rubrum.

1569 Ioan. Basilius Moscorum Cæsar captos in Isborg arce Liuonica 300. Nobiles Polonos orsus ipse cædem, in suo conspecta contrucidari iussit. Præsertim quòd Poloniam audijsset in suo gremio fouere Lutheranos. *Lasicius hæreticus lib. de Theol. Moscouitica.*

1570. aduersus Venetos in Cypro pugnant & eam capiunt, nullo feritatis genere prætermisso 1572. infœliciter res gerunt contra Moscos ad Tranaim.

Tertium bellum ciuile in Francia in duos annos. In Iarnacensi conflictu an 1569. Princeps Condæus interfectus est. Bipontinus Comes non ita diu post mortuus est.

Hinc Montcoturiana pugna, in qua magna parta victoria Caluinitarum partes plurimum sunt comminutæ Admiralio de more fugiente in Vasconiam.

A Philippo rege mittitur in Galliæ regis subsidium Comes Mansteldius: cum magno Burgundionum auxilio, qui in mensis Octobris prælio vulneratus est.

Regina Scotiæ è manu perduellium euadit in Angliam, vbi perfidè capitur & contra iura hospitij detinetur in hunc vsque diem.

An. 1570. Tertium pacificationis editum in Francia.

Eodem Anna Maximiliani Imp. filia Philippo regi Cathol. nubit, quæ in fine anni sequentis 1571. ei hęredem masculum peperit. Altera autem Elizabetha nomine Carolo nono Francorum Regi.

Ægidius Burdinus Regius Procurator, Catholica virtute & litetis prętitans 21. Ianuarij ad Deum migrat.

1571. Die Epiphaniæ Franc. à S. Andrea supremi senatus præses ætatis octogesimum primum agens, post diuinas humanasque leges pulè obseruatas ad Christum migrauit, filios, non modo suarum opum & honorum, verum etiam pietatis, virtutis, doctrinæ hæredes de re literaria bene meritos relinquens.

1571. Cyprus à Turca Venetis eripitur, Duce Mustapha, qui Astorem Baleonum & M. Bragadenum vnà cum trecentis Christianis Famagustæ, siue Salaminę superstites, contra fidem datam crudeliter necauit. Quam perfidiam Deus vltus est. Nam octo annis pòst, iram Amurathis Selymi successoris metuens, sumpto veneno de se statuit, natus plus minus an. 80.

Hic est ille Mustapha, qui Baiazethem Solymani filium viuo patre contra fratrem Selymum insurgentem vita exuit, Ægypti & Syrię motus composuit, Arabes rebellantes domuit.

In Italia terręmotus immanes maximè in vrbe Ferraria, quæ vastas ex ijs ruinas perpetitur. Maris & Fluuiorum magnæ inundationes, prętertim in Frisia, contra in Anglia littora maris intro cedebant, vt homines possent ad aliquot passuum millia, intra maris ambitum pedibus incedere.

Franciscus Balduinus Iurisconsultus obit, qui è veneno Caluini tandem conualescens, sui doctoris & ministri pudenda detexit.

1571. in Anglia mons sat procul à mari dissitus, motus est est suo loco euersis radicitus arboribus, &c.

1572

5661

Septimo die Octobris tribus aut 4. horis pugnatum est à Turcis & Christianis, sed victoria inclinauit ad Christianos, Ioanne Austriaco Caroli 5. notho belli socialis contra Turcas duce in Sinu Lepantino. Triremes Turcarum captę 180. combustæ 20. submersæ totidem Magnus Bassa interfectus.

25. millia Turcarum occisa, multa capta, è quibus nobiliores, si tamen illic sit nobilitas, vbi cuncta sunt seruilia, ad Pont. tracti & in castrum S. Angeli inclusi, 20. millia Christianorum recuperata. Ex nostris triremes admodum paucę desideratæ sunt, sed viri plures quàm fortissimè pugnantes occubuerunt: quorum pietas in melioré vitam transijt. Anni mundi.

Ochiali Amyralis Turcicus, natione Calaber, qui tunc Algeriæ Prosultanus erat, fuga tempestiuè sibi consuluit, cum 40. triremibus, cùm segniùs eum Andræas Auria eum insequeretur. Vnde breui classem reparauit, & postero anno Nostrorum conatus in Peloponneso retardauit: & tertio post pugnam anno cum Sinam Bassa Guletam expugnauit.

Iste est Ochiali, qui olim veniens in Turcarum potestatem primùm ad remos damnatus fuerat: verum abnegans fidem Christianam, Mahumeti se dedidit, indeque ad tantos honores ascendit.

Diplomate à Rege obtento Lutetiæ aperitur Academia Musicorum, quorum Musica constabat vocibus, fidibus, & fistulis. Quæ quamuis auribus grata esset, tamen quia neque erat Diatonica, neque Enharmonica, neque Chromatica, vt potè noua, è tribus confusa, denique in eadem cautione plurimum modorum siue tonorum mutationibus astricta: auditis Dudraco & ceteris Senatoribus Regijs ad eius examen destinatis, à Senatu regij diplomatis approbationem consequi non potuit, sicque tandem exoleuit.

Columnæ suæ classis præfecto, magnificentissimum triumphum Pontifex decernit, virtutis ergo: ad veterum speciem, vt sic in Capitolium veheretur.

Mensibus circiter 18. post cæsum Iacobum Nothum, in Scotia interfectus quoque est pari ferè modo Comes Lineuxensis, qui secundus Protex, etiam cum præsidio, ex Anglia, eo missus fuerat. Dehinc varijs multisque cædibus, inter se Scoti ad hunc vsque diem sæuiunt, nec vllus adhuc tantorum malorum exitus videtur.

Fernandus Princeps Philippo 2. Hisp. regi, ex Anna Austriaca nascitur, Madriti die 4. Decembris.

Eodem anno Criminensis Tartarus, Turcæ tributarius, cuius regnum cingit Imperium Moscouiticum à Meridie, expeditionem in Moscum suscipit, qua vrbs Mosca deletur incendio. Se ei coniunxerant Tartari Nagaij, è quibus Tamerlanes originē duxit, Moscis Orientales, & à Mosca 500. milliaribus Germanicis distantes, Mosco infensi, quamuis superioribus annis in Liuonia pro eo stetissēt & grassati essent. 5661

I Eximvs Iurisconsultus, ad vestigia sanctissimi sui præcessoris se componit. Vir tanto Pontificatu dignus, faxit Deus vt diu sedeat & se non ad opes, sed ad opus euectum perpetuo meminerit. Ipsius cura & constantia pastorali Ecclesia vbique hodie indiget.

Simonem Vigoreum & Ioan. de Prouetis Theologos Paris. renitentibus Aulicis ad Narbonensem Archiepiscopatum, & Præmonstratensem Abbatiam, solo virtutis & doctrinæ, nomine euexit. Suspectos à Sacerdotijs quouis prætextu excludit. Fidem Catholicam vbique restituere conatur. 5673

Varia doctrinarum collegia, ad subleuanda inopum eiectatumque nationum ærumnas instituit, ac magnis vectigalibus instruxit. Hinc Romæ collegium Græcorum, Armeniorum, Afrorum, Iudæorum, Neophytorum, Germanorum, Anglorum, Scotorum, &c.

Nuper etiā adiecit seminarium Hebræorum, vt idonei quique in bonis literis, maximè Hebræis, Chaldæis & peregrinis erudiantur. Inter hos sæpè Turci & Mauri baptizantur.

Rhemis item Anglorum seminarium, Lorettæ Slauorum,

Anni Christi.

234.

I GREGORIVS 13. Bononiensis nunc sedet, *cui det Dominus vitam diuturnam, Imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populū probum, quietum & pacatum.* 1572

1614

Patriarcha.

Constantinopoli Metrophane, deinde Jeremia

Principibus.

Selimo Turcorum Imp. deinde Amurate 3.

Pon-

Anni Christi. | Anni mundi.

1572 | 5661

Tamma Persarum, mox Ismaele 2. an. 2. denique Mahomete Hobubendo.

Maximiliano 2. Occidẽtis siue Romanorũ Imp. deinde Rodolpho 2.

Carolo 9. Francorũ rege deinde Henrico 3. qui & Polonorum.

Philippo Hispaniæ.

Elizabeta Angliæ.

Sebastiano Portugalliæ, deinde Henrico Infanti Cardinali, denique Philippo, qui & Hespaniæ.

1572 *Maria Scotiæ.*

Stephano principe Poloniæ.

Pontimosellæ in Lotharingia Scotorum erexit.

Menses dieſque præcurrentes retraxit, ac labantem festorum dierum rationem correxit, iuxta veterem Nicenæ Synodi, Alexandrinumque rationem, demptis è mense Octobri anni 1582. diebus decem, deinceps æquinoctio Verno ad 21. Martij affixo, quod in decimum retrocesserat, & Epactis ad nouilunia designanda in Aurei numeri locum substitutis.

Ius Pontificium recognouit. Sacra Biblia Latina ad pristinam integritatem redegit.

Linguas fouet. Quare eius iussu & sumptibus elegantes characteres Hebraicos, Syriacos, Arabicos, Armenios an. 1579. & 1580. Granjon Parisiensis Romã euocatus fabricauit.

Aliæ eius virtutes & præclara facta, literis suo tempore mandabuntur, Iam duodecimum annum sedet, cui vitam in hoc sæculo diuturnam, in futuro æternam omnes pij exoptant ac precantur.

Post mortem Metrophanis, hodie in Patriatchatu Constãtinopolitano sedet Ieremias ab an. 1572. quo & cœpit sessio nostri Gregorij, vt in Antiocheno Ignatius, Hierosolymitano Germanus, Alexandrino Sylvester. Est autem Ieremias inter Constantinopolitanos centesimus quadragesimus secundus.

Plures quidem constituunt, qui originem sedis Constantinopolitanæ repetuut, non à tempore Constantini, sed ab Andræa Apostolo. Nam ab eo vsque ad Alexandrum, quẽ propriè primum Patriarcham cum veteribus instituimus, nominant 23. nempè Andræam, Stachim, Onesimum, Polycarpum, Plutarchum, Sedicionem, Diogenem, Eleutherium, Fœlicem, Polycarpum 2. Athenodorum, qui Ecclesiam in Elea extruxit, Euxoium an. 16. Laurentium an. 16 Alypium 13. Pertinacem virum Consularem Romanum 19. Olympiũ 11. Marcum 13. Chorucum 16. Castinum, qui extruxit Ecclesiam sanctæ Euphemiæ 7. Titum 35. Domitium fratrem Probi Imp. 24 Probum filium huius Domitij 12. Metrophanem filium Probi superioris, qui primus dicitur vocatus Episcopus Constantinopolitanus, quòd eius tempore Constantinus ibi cœperit habitare. Sed hi Patriarchatus titulum & iurisdictionem non sunt consecuti.

Ieremiæ autem, qui hodie Constantinopoli sedet, an. 1575. Tubingenses Ministri (seorsum Iacobus quidam: puto esse Iacobum Andræam Smidelinum: & Martinus Crusius) 1576 Vvittembergenses, 1577. Rostochiani Augustanam Confessionem obtulerunt, iudicium de ea sciscitates, & vt in communionem Ecclesiarum eius reciperentur petentes. *In Epistolis Chytræi Lutherani editis an. 1580. apud Vechelum Francofurti.*

Quos non modò non recepit, sed etiam scripto triplici summa illius Confessionis capita refutauit. Hinc illa censura Orientalis Ecclesiæ, quam Stanislaus Socolouius Cracouiæ vertit, & emisit an. 1581. Hinc & acta atque scripta Theologorum Vuittembergensium, & Patriarchę Constant. quę vtrique ab an. 1576. vsque ad 1581. de Augustana Confessione inter se miserunt Græcè & Latinè Vuittembergæ 1584. Vos misistis ad Ioannem, ille testimonium perhibuit veritati. Nam illic nostra omnia quæ in controuersiam vocatis, confirmat: septem sacramenta esse docet, Missam esse sacrificium, &c. Quibus responsis de conspiratione cum Romano pontifice suspectus, (istorum proditione) apud Turcam redditus in carcerem, indéque in exilium trusus, Machatium quendam in sedem suam substitutum hodie cernit.

Quia capta Constantinopoli siue an. 1452. pro Patriarchis Græcis Latinos Cardinales nominant Bessarionem an. 20. Pettum an. 2. Hieronymum Landum an. 11. Ioannem Michae-

lem an. 18. Marcum Cornelium an. 21. Egidium Viterbiensem an. 6. Franciscum Pisaurum an. 14. m. 3. Marinum Grimanum an. 1. m. 7. Ranusium Farnesium an. 4. Fabium Columnam an. 4. Ranusium iterum an. 12 Scipionem denique Rebibam, titulo tenus id faciũt, nec Canonicam successionem, minus ministerium sequuntur. | Anni mundi. | | Anni Christi.
1572. Ioan. Maldonatus Iesuita Capellum, Helinum, Loqueum, & 20. alios Ministros Caluinitas Sedani primùm differendo, deinde declamitando prostrauit. Nam in declamationes disputationem transmutandam censuerant, quòd eius vim syllogisticam non possent depellere. *Launeus, qui tum Minister aderat, lib. 2. Apolog. ca. 12.* | 1561 | | 1572
Magloriani Monachi è vico D. Dionysij in suburbana D. Iacobi translati sunt, vbi olim valetudinarium D. Iacobi de alto passu, vt in eorum monasterium filiæ Pœnitentes intromitterentur.
Hieronymus Burgensis Catalaunensis Episcopus & Comes de pietate & literis benè meritus: mẽse Decẽbri è vita discedit.
1576. Matthæus Launeus & Henricus Penneteris Ministri Caluinismum eiurant, ac eius flagitia suis scriptis detegunt, quæ nondum Beza & reliqui Ministelli diluere potuerunt. | 1570 | *CONCIL. Rhotomagense Carolo Borbonio Cardinali præside, præcipuo actore & altero Erra Claudio Sanctio. epist. Ebroicensi.* | 1581
1580. Chytræus Lutheranus Orationem vulgat de statu Ecclesiarum hoc tempore in Græcia, Asia, Africa, Æthiopia, Armenia, &c. Francofurti. Illic autem docet apud omnes eas gentes cuncta esse Missarum plena, sacramenta septem dispensari, Ecclesiam per Hierarchiam à Patriarchis in Archiepiscopos, Episcopos, &c. descendentem administrari, Sanctis inuocationes, honores, imagines, saltem pictas, adhiberi, tria loca morientium discerni, vt tertius media conditione inter beatos & damnatos collocetur, applicari sacrificium missæ pro viuis & mortuis, honorarium pro Missis dari, pro Basilij quidem Missa duos aureos, Chrysostomi verò paucos denarios. Maritos sacrificio fungi, sed Monogamos duntaxat. Coniugium, intra septimum consanguinitatis & affinitatis gradum, & in secundo affinitatis genere intra quartum, in tertio intra secundum gradum interdici, Constantinopoli 20. esse Christianorum templa, vigere & illic Senatum siue Collegium duodecim sacerdotum, cum quo Patriarcha communicatis sententiis per inferiorum graduum pastores res Ecclesiasticas gubernet. | 1571 | *Rhemense præside I. Guisiano Cardinali.* | 1582
Syros & Georgianos veterem Iberniam & Albaniam incolentes inter Colchos, Caucasum, mare Caspium, & Armeniam, in 18. Episcopatus distribui: Syros liturgiæ suæ auctorem D. Basilium laudare, Armenios à finibus Cappadociæ & Ciciliæ vsque ad Iberiam, mare Caspium, Mediam, Assyriam, longissima terrarum spatia occupantes, religione & ritibus esse Pontificiis simillimos, habere Patriarcham, quem Catholicum nominent: in Missa inuocationis & intercessionis Sanctorum & oblationis Sacramenti præ cæteris expressiùs prolixiúsque meminisse. | | *Burdegalense de eadem re, nempe de se componẽdo ad Canones Tridentini.* |
Passim etiam in Persida toto Oriente idem facere Christianos, vni Patriarchæ, quem Iacelichum appellent, obedientes. Maronitas ad montem Libanum, Latinæ Ecclesiæ in cũctis esse conformes. Multò latiùs in Asia & Africa Iacobitas à Iacobo Syro, qui circa an. 550. pro Eutychis & monothelitarum doctrina pugnauit, propagari, & Missis operam dare, &c. *Hæresi, pag. 7. 8. 11. 12. 13. 15. 18. 20. 21. Vbi ex ore hostiũ innotescat nostra esse Catholica, i. vbique per totum orbem vsurpari.*
1578. Ioã Sturmius Argentorati conatur sectã introducere, quam Mediam viam appellat, & absque offensione Catholicorum & Protestantium. Vtroque enim modo eos vocat. Ad 3m autem rem firmandam, ex decem Circensibus singulis Imperij prouinciis, septem eligendos censet: ex illorum nu- | 1573 | | 1584

mero,

Anni Christi. 1578

Anni mundi. 5661

mero, qui eiusmodi scripserunt, quòd vtriusque non displiceat, vt 70. illorum virorũ cõciliũ concordiã constituat, receptis è Concilio Tridentino, quæ placeant, & hominibus placere possint, reiectis cæteris & adhibita etiam charitatis regula, directa, non ad seueritatem, sed ad mansuetudinem. *Ipse præf. in psal. Conradi Heresbachij Iurisc. Basileæ apud Petrum Pernam* 1578. De quo genere liberationis, se scripsisse ait ad Cæsarem, in Sermonibus suis Turcicis. Vsquequò miseri claudicatis in duas partes? Vtinam esses calidus aut frigidus: sed quia es tepidus, &c.

Scribunt varia hoc tempore Iac. Billius Prunæus, S. Michaëlis in Eremo Cœnobiarcha, Laurentius Surius Carthus. Martinus Cromerus, Iacobus Pamelius, Benedictus Arias, Martinus Isengrenius, Petr. Canisius, Fran. Turrianus Iesuitæ, Ioannes à S. Andrea, Ioannes Maumontius, Gentianus Heruetus.

Ex Anglis Sanderus, Hardingus, Fekmanus, Alanus, Heskinus, Stapeltonus, Marssallus, Dormanus, Rostallus, & alij.

Stanislaus Hosius Polonus, Carolus, Borromæus, Guil. Sirletus Cardinales, Hieronym. à martyribus Bracarensis, Vuillelmus Lindanus Rurenundensis.

Turonensede eodem.

Iacobus Amiotus Altissiodorensis, Petrus Epinacus Lugdunensis, Guilielmus Rusæus Andegauensis, Claudius Sanctius Ebroicensis, Arnaldus Pontacus Bazatensis, Aimarus Ennequinus Redonensis, Arnaldus Sorbinus Niuernensis Episcopi scriptis & pietate illustres.

Ioannes Baptista Ficlerus, qui ius ciuile Theologicum, siue Theologiã iuridicam condidit, è Iure ciuili docens fidem nostram Catholicam illam ipsam esse, quæ ante mille ducentos & eo amplius annos floruit: ac Iurisconsultos, si qui sint hæretici, contra suam artem, libros leges, principia peccare.

Inter hæreticos solus ferè Theodorus Beza, ex obscœno & impuro poëta repentinus Theologiæ Geneuensis Minister, indeque Caluini istius rabulę & spurij successor, scribit, quãquam ab aliquot annis ratiùs, siue quia ad eruditionis suæ fundum peruenit, siue quia delictis sudoribusque iuuentutis fractus est, nisi quòd ad poesim reuersus, interdum ea latrãtem demulcet conscientiam, veteribus amoribus decantatis. Hinc profana illa Præfatio in Psal. 51. *Miserere*. & versificatoria Canticorum paraphrasis, contra quam aliam Iambicis versibus condidimus, & commentariis illustrauimus.

Ministri cæteri, qui hodie supersunt vel nascuntur, præ infantia nec scribere, nec intelligere solidi quicquam possunt. Ita breui infœlicem Caluinianæ bestiæ interitum expectamus, nisi grauissima nostra scelera Deus Maometismo, quò Caluinismus inclinat, vindicare velit. Quod ipse auertat, qui est benedictus in sæcula.

Ex quo Apocalypsim Maometismi abominationes disertè pingentem, suorum factis congruenter, suspectam faciunt. Nam Caluinus de libro Apocalypseos sententiam rogatus, ingenuè respondit se penitus ignorare, quid velit tam obscurus scriptor, qui, qualisque fuerit, nondum constet inter eruditos. *Bodinus de method. hist. capitulo* 7. cùm tamen esse de sacrarum literarum numero, ac scriptorem habere Ioan. Euangelistam, inter omnes eruditos Catholicos 5673 constet.

1584

HVMANA.

Sacrum fœdus siue vinculum, post mortem Pij Pontific. cuius studio & sumptibus fuerat conciliatum, à Ve-

netis dissoluitur, dum clam sociis Victores à victo Turca magno ære & integra Cypri cessione pacē turpiter promercantur: pertæsi Dei hostes vincere, nisi interim per totius Mediterranei emporia suam quæstuosam mercaturam exercerent, nec recordati illud Græcorum apud Pachymerem lib. 5. historię. *Cum Hostibus Crucis geratur bellum, vbi & victoria laudabilis est, & vinci salutare. Item, Pax colenda, vbi Dei iacturam non facimus, rursus bellum gerendum, vbi religio periclitatur.* Anni mundi. 5661

1572. Nauatræ regina Lutetiæ moritur.

Genlisius & cæteri Galli prope Montenaldum ab Albano cæduntur, nempè *Hæreticis certum est Flandrorum terra sepulchrum.*

Regis Nauarræ nuptiæ, quas excepit ob quandam in Catholicos Principes, coniurationem dies Bartholomeanus, siue matutinæ Bartholomeanæ.

Postero die de aliis pœnæ sumptæ. Inter eos Petrus Ramus Veromanduus, turbulentæ vitæ, & sui in Linguas, Artes, disciplinas, Theologiam denique ipsam furoris supplicium dedit.

1573. Rupella obsidetur. Item Sancerra, vbi horrenda fames obsessos nefandis cibis vti coegit, quòd promulgatæ pacis conditiones nollent admittere.

Quarta pacificatio, ob Henricum Regem Poloniæ designatum.

1574 Montgomerius Comes, Lutetiæ securi percutitur.

Henricus 3. è Polonia rex fit Galliæ sexagesimus primus.

Et Amurathes 3. Selymo patri post octo dies, in Turcico Imperio succedens, à quinque fratrum impuberum strangulatione & cædibus eius administrationem auspicatur, ætatis 26. Mahumetanæ impietati vehementer addictus fertur, iuris amans, Solymani aui imitator eximius.

Ad armorum sonitum, & tormentorum fragorem contremiscere aiunt. Vnde bella contra morem maiorum per legatos gerit.

Matris vxorisque imperio agitur, qua vnica dicitur contentus. Filium habet vnicum Mahometem, qui & liberos habere narratur, etsi vix sit pubertatem egressus, vti & iste Amurathes à Selymo vix pubere est genitus.

Vino contra Patris consuetudinem abstinet. Milites tamē, qui sub Patre consueuerunt, vt nunc abstineant, cogi non possunt, *Hæc Epist. Franc. de Billerberg, ad Danidem Chytræum.*

Literas, Christianorum maximo dedecore, sic inscribit, Amurathes *Deus terræ*, gubernator mundi vniuersi, nuntius Dei, fidus seruus magni Prophetæ Mahometi, &c.

Amidas Rex Tuneti victus à Turcis regno excidit, quod in prouinciam redactum est: expugnata demum Guleta, quæ Hispanico præsidio tenebatur.

Calendis Februarij Iacobus Carpentarius in Philosophia meus præceptor, professor, & medicus regius, antiquæ Philosophiæ contra Ramum & alios Logodædalos assertor tabe trimestri, magno eruditorum desiderio ex hac vita decessit.

Vigesimo sexto die Decembris, die S. Stephani moritur Carolus Lotharingus Cardinalis summo Caluinitarum voto, siue quia sua authoritate & consilio illorum conspirationes disturbabat, siue quoniam in conuentu Possiaco Petrum Martyrem, Bezam, & decem alios Ministros luculenta oratione lætaliter vicerat, & vniuerso Conuentui piaculares reddiderat.

1575. Quartum bellum ciuile Francicum, inita Caluinitarū cum aliquot Catholicis societate. Vnde quintum Pacis edictum an. 1576. secutum est. 5673

Eodem

Ann. Christi. 1572

An. 1584.

ATQVE hic decimum sextū saeculum terminamus, in quo perpetuari doctrinam superioribus saeculis per manus acceptam, vt in singulorum coronide docuimus, ne isti quidem qui eam impugnāt infici ari possunt. Nam statim ei restiterunt omnes boni, docti, pariter & indocti, deinde sapientissimi quique pro ea scripserunt. In genere quidem Ecius, Erasmus, Cochleus, Trapper, Gropperus, Osius Cardinalis, Theologi Parisienses, Salmaticenses, Louanienses Oxonienses Colonienses, Henricus 8. Rex Ang. Raffensis, Alb. Pighius, Sonnius, Lindanus, Alphonsus de Castro, Melchior Canus, Canisius, Auratus, & alij infiniti, vernaculis etiam linguis. In specie verò ij, à quibus de sequentibus capitibus, circa quæ eorum præcipuè versantur hæreses, libri peculiares confecti sunt.

MISSA, continuata iisdem ritibus, ceremoniis, verbis, quibus priùs. E Titelmano Tract. de expositione mysteriorum Missæ, Cl. Sanctij, Cassandri, & Pamelij Liturgicis: Espencæi de adoratione Eucharistiæ, & libello de vtraque missa: Democharis opere de Missæ sacrificio, seorsum lib. 4. cap. 15. & infinitis aliis.

Gratia Dei, fides, Iustificatio. *Driedo lib. de concordia liberi arbitrij. Pighius opus. de Iustitia* 1584

Anno Christi. | Anni mundi.

Vuicelius libro de voluntate hominis Christiani. Carbaialus in explicationibus argumentorum obiectione 22. & 1. Sententiarum cap. 59. Sententiarij huius æui lib. 3 sentent. dist. 19. & aliis scriptis. Qui & allegant illud Augustini de spiritu & litera ca. 9. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Non itaque iustificati per legem, neque per propriam voluntatem, sed gratis per gratiam ipsius. Non quòd sine voluntate nostra fiat, sed quod sanet gratia voluntatem, vt sanata voluntas impleat legẽ non constituta sub lege, neque indigens lege. & cap. 10. per gratiam quispiam iustificatur gratis, ideſt, nullis suorum operum præcedentibus meritis. & illud D. Thom. in 2. cap. Iacobi. Nonne ex operibus iustificatus est. Contrà Paulus Ro. 4. & ibi glossa Augustini. Non ex operibus iustificatus est, sed ex fide. Responsio, Apostolus & Aug. loquuntur de operibus præcedentibus fidem, vt patet ibidem, ex quibus nullus planè iustificatus est. Hic autẽ loquitur de operibus sequẽtibus fidẽ, quæ dicũtur iustificare, non quatenus iustificatio dicitur gratiæ infusio: sed quatenus dicitur iustitiæ exercitatio, vel ostensio, vel confirmatio. Res enim dicitur fieri quando perficitur, vel innotescit. Guillaudius Parisiensis doctor in epist. ad Rom. duplex est iustificatio prima & secunda, &c.

Eucharistiæ veritas, sacrificiũ transsubstantiatio, adoratio Missæ ritus. *Demochares lib. de Sacrificio Missæ, & lib. de Eucharistia. Garetius de eadem. Tonstallis de ead. Caietanus contra Lutherum. Cassander in Liturgicis. Pamelius in Liturgicis, & in Cyprianum. Ioannes Hesselz lib. de probatione corporalis præsentiæ Corp. & sang. Domini. Espenceus lib. de adoratione Eucharistiæ, & libel. de vtraque Missa. Claudius Sanctius in repetitionibus, & in liturgias Græcorum. Soto in 4. Sẽtentiarum, vbi & omnia dubia istorum solut. Canisius in Catechismo maiore. Seresius libris sex de sacram. Altari, Gaspar Casalius Lusitanus de Cœna & calice Domini. Iacob. Faber Molinensis pro sacrosancto Missæ sacrificio adversus Anatomem Missæ. & alij innumerabiles.*

Baptismi effectus, necessitas,

1572 5661

Eodem Abdemelec regnum Marochianum & Fesense, armis Turcicis adiutus nepoti suo Mahometi Cheribo tripis, qui post aliquot prælia in Portugalliam elapsus, magnarum calamitatum Christianis ipsum reducere conantibus auctor fuit.

Eodem Basileæ consulentibus Ministris, vt Turca contra Pontificem & Reges accerseretur, Princeps Condęus restitit. Quin ne talia sibi deinceps proponerentur, sub pœna sanxit. *Launæus lib. 2. Apologiæ.*

1576. Torensis cum copiis, quas è Germania deducebat, profligatur à Duce Guysio: qui tamen, dum ardentius palãtes & fugitiuos insequitur, in vultu vulneratur.

Rodolphus 2. Romanorum fit imperator.

Conuentus Blessensis, in quo reuocatur edictum pacificationis, quo prætextu vrbes aliquot à Caluinitis intercipiuntur. In eo peroratunt pro primo ordine Petrus. Epinacus Lugdunensis Archiep. celebri sui & totius Ecclesiastici nominis palma, pro secundo Nobilium, Claudius Baufremontius Senescei Baro, vt genere, sic virtute doctrináque nobilissimus, pro tertio, Versorius Parisiensis Patronus.

Isiodorum in Aruernia funditus, à Francisco regis fratre & prorege deletur.

Erastus contra Paracelsum veteris medicinæ labefactatorem, & nouæ conditorem scribit.

1577. Belgij accepta potestate conuocandi ordines, vt de re sua & tranquillitate patriæ deliberarent, modò nihil de religione tractarent, circumuenti à Gueusiis, mortuo Gubernatore in suum Principem conspirant, abigendos Hispanos decernunt, se hæreticis iungunt, Auraico principi obsequuntur, euocant Matthiam Imperatoris fratrem dominationis specie, cùm interim ipsi & Auraicus omnia essent gesturi.

Antuerpiam milites introducunt, Hispanos in arce obsident, qui facto impetu, quamuis pauci, de eorum perfidia pœnas dignas sumunt: quatuor externorum militum millia iugulant, oppidanos sternũt, diripiunt, in carceres coniiciũt, fugant, ædibus compluribus concrematis.

Ioannes Austriacus ad Flandriam pacandum mittitur, cum imperio. Certis conditionibus recipitur ab Ordinibus, qui ei postea insidiantur, externos principes alliciunt. Catholicis melioribus diffidunt, sacerdotes & omnis generis clericos eiiciunt.

Chirurgi à Medicorum Parisiensium schola deficiunt, ac, illis frustra se eorum Patres, Dictatores, Magistros esse docentibus, quòd hactenus ex ipsorum lectionibus, dictatis, consultationibus, examinibus pependissent, seorsum sua omnia agere, publicè Chirurgiam prælegere, priuatum denique corpus conficere incipiunt, actionibus, declamationibus, libris hinc inde versu ac prosa contra se mutuo editis.

Petrus Danesius Parisiensis professorum regiorum primus, per quem literę Græcæ deinceps suum solium Lutetiæ constituerunt, deinde Vaurensis Episcopus Aprilis 23. sub ætatis 80. tribus linguis & omnibus disciplinis ornatus, vitæ puritate illustris in Domino obdormit. Sepultus est in D. Germani Pratensis, quò se biennium ferè antè contulerat vt in sancta solitudine inter Psallentium choros psallens ipse moreretur, quando id in sua Diœcesi per hæreticorum arma non licebat. *E nostra in eum funebri oratione.*

1584 5673 Tristandus de Bizet, Episcopus Sanctonensis, mille libellas annui reditus reditus Lectoribus, & aliquot aliis de collegio Bernarditarum Parisiensium assignat.

Grassinorum Collegium absoluitur pecunia testamentaria Grassini Senatoris. Atque ita Lutetiæ 54. Col-

legia existunt, eaque omnia fetè ab Ecclesiasticis vel condita, vel locupletata: quot & quãta in vlla alia orbis academia vix quispiam notauerit. Anni mundi.

Mustapha Georgianos siue Iberos, qui Christum more Græcorum colunt, an. 1576. oppressit. Tiffim regni caput cepit, tributo annuo imposito. Inde in Mediam irrumpit contra Ismaelem Persarum Regem. 5621

1577. Mahometes Hodabendus fratri Ismaeli succedens, bellum contra Turcas suscipit, vt Mediam recuperet, ac Georgianos veteres socios vindicet, prosperèque pugnat.

Nam ad Seruan, a qua vrbe hodie Media Seruan appellatur, commisso prælio Turcas ad 70. millia concidit. Scythas cum 30. millibus equitum subsidio eis venientes penè omnes deleuit. Tartarici regis, qui ad Mæotidem paludem dominatur, fratrem necauit.

1578. Mustapha, Turcarum ductor, victus excurrit in regnum Seruanum. i. Nudorum Georgianis transitum præbentibus, Samachium regni caput occupat. Ibi Achmeto Eunucho Bassa relicto cum 25. millibus hominum, in Armeniam contendit. Sed eum Persæ assecuti, iterum vincunt, & 80. millia Turcarum trucidant, cunctis proceribus penè vel interfectis, vel captis, adiuuantibus Georgianis, qui & ipsi repentè copias contra eos collegerant, vt pontem à Mustapha in sua regione excitatum, & à triginta millibus armatorum seruatum rescinderent, séque Turcicis terroribus liberarent.

Sammachia à Persis recipitur cum multis tormentis, spoliis pretiosiśque impedimentis, atque omnibus bellicis apparatibus, Eunucho Derbentum versus profugiente.

Eodem anno magna infœlicitate Sebastianus Portugalliæ rex, cum Muleyo Mahomete Cheribo, quem in suum Fessense regnum temere reducere conabatur, ab infinita Barbarorum multitudine oppressus, fortiter dimicans perimitur: vbi & cæsis duodecim Christianorum millibus, & totidem captis desiderati sunt Episcopi Coimbrensis & Portuensis, Præfectus Pontificius, Marchio Hyberniæ, quem Pontifex instruxerat cohortibus Italicis ad Hyberniam occupandam, multique alij Principes.

Paulò pòst initio Octobris Ioannes Austriacus in Castris, contra Flandros diem clausit extremum, princeps immortalitate dignus: inuictus Hæreticorum & Turcarum victor, vt proinde appositè in suis signis militaribus crucem cum hac tessera gereret. *In hoc signo vici Turcas, in hoc signo vincam Hæreticos.*

Ei succedit Dux Parmensis, de quo illud Esaiæ *cap.* 14 *sibi dictum* perduelles interpretentur. *Ne lætaris Philisteatu, quòd comminuta sit virga percussoris tui* (Ioannis Austriaci.) *De radice enim colubri egredietur Regulus, & semen eius absorbens volucres &c.*

Gandaui Gueusij rati Catholicos satis iam à rege Catholico suis artibus abalienatos, quo consilio cepissent arma detegunt: nempe non vt bono publico consulerent, sed vt pietatem labefactarent. Nam tunc sacras imagines deiiciunt, templa subuertunt, diripiunt, Catholicos vexant & opprimunt.

Attebati seditio & alus in locis contra Gueusios, apud se idem, quod Gandaui, molientes. Hinc Ordinum à se inuicem distractio. Mox ne perirent funditus & mutarent non Dominatum, sed Dominum, incipiunt captare Imperatorem de pace à suo Principe exoranda. Vtinam eis illud Oseæ 2. & 3. c. congruat. *Post hæc reuertentur filij Israel & quærent Dominum Deum suum, & Dauid regem suum, & dicent, Vadam & reuertar ad regem meum priorem, quia melius mihi erat tunc, quàm nunc.* 5673

aliena fides, Ceremoniæ. *Soto Ant. & Sententiarij reliqui in 4. sen. Conspect. tent. Canisius in Catechismo maiore. Clitoueus in 4. li. Damasc. 1572 ni, de Orthod. fide. Tilmannus Segebergensis lib. de 7. Sacramentis, & quotquot hac ætate scripserunt de Baptismo contra Caluinistas & Anabaptistas.*

Pœnitẽtia & eius partes tres. *Canisius in Catechismo, Sententiarij in 4. Concilio Coloniense parte de sacramentis. Slotanus lib. de disputationum aduersus hæreticos, Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum, &c.*

Claues Ecclesię, Absolutio. *Canisius in Catechismo. Sanderus de Visibili Monarchia Eccl. Ekius in locis communibus. Cortesius, & alij Sententiarij in 4. Turrianus libris de Dogmaticis characteribus & libris tribus de primi capitis & indicis authoritate & Principatu. Ioan. Antonius Delphinus oratione de Ecclesia.*

Confirmatio, extrema vnctio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *Canisius in Catechismo. Soto in 4. multis distinctio. Ekius in locis communibus. Concilium Coloniense. Hosius in confessione, & alij multi. Tilmannus Segebergensis lib. de sacramentis 7. Sed & Hieremias Patriarcha Constantinop. de numero abipsismet Hæreticis per Iacobũ Smidelinum & Martinum Crusium epistola consultus, an. 1576. c. 7. sui primi responsi, septem esse docet hoc ordine, Baptismus, Vnctio (sic Confirmationem appellant) siue Chrisma, sacra Communio, Manuum impositio, siue Ordo, Matrimonium, Pœnitentia, Oleũ sactum. Vt & Græci alij responsione 12. & vltima ad Iacobum Cardinalem Guisianum, interprete Ioan. Leunclauio Germano hæretico, Basileæ apud Oporinum an. 1571. Sic Orechouius natione Kozolanus, materno genere Græcus, & de Patriarchatu Constantinopolitano, Epist. ad Hosium. de loco & authoritate Romani Pontificis. Quod sanè omnium seculorum Græcis Christianis congruit. Nam Simeon Thessalonicensis iam olim inscripsit librum de septem Ecclesiæ mysteriis (sic Græci Sacramenta appellant) & Cabasilas in Liturgiæ expositione, præter Baptismum, & altaris mysteria, cap. 29. cæt.* 1673

Anni Christi. 1572

ra esse asserit Vltimum olei sacramentum, & mox sanctissimum vnguentum (.i. confirmationem) ordinationem per manuum impositionem, mysterium remissionis peccatorum (pœnitentiæ sacramẽtum) denique Orationem sacerdotis in matrimonio. Quorum omnium dispensationes & ritus extant in ipsorum Euchologio siue sacerdotali. Baptismi cap.15.16 17. Vnctionis siue Chrismatis. Ibid. & c. 11. 37. Communionis & Liturgiæ, c.2.3.4.5. 6. 7. Manuum impositionis siue ordinis, c.111.112.113.114. Matrimonij c. 18. 19. 20. 21. 22. Pœnitentiæ, c.98. & c. Olei sacri c.97.98. Vt iam constet non septem esse Papistica, sed & Orientalium Christianorum, maleuolè alioqui affectorum erga Papam. Sic Mosci, libro de eorum religione.

Primatus Romani Pontificis. Acutius Ioseph à Petro patriarcha Maronitarum, è Monasterio S. Mariæ de Camibim in monte Libano an. 1515. Romam ad eum agnoscendum missus, apud Ambrosium Thesium in introductione in linguam Chaldaicam, Syriacam & Armenicam, quas ab eo didicit. Simil Syrus Nestorianorum patriarcha an.1552. in sua professione fidei à Masio versa. Abdisu Patriarcha Assyrius, in sua attestatione manu ipsius picta & subscripta die 7. Martij, an. 1562. Græci, in tractatu Nili de Primatu Romani pontif. quem vertit Flaccus Illyricus, Vt tanquam sorex suo indicio periret. Nã Nilus illic concedit Romanum esse summum Pont. impugnans duntaxat, quòd eum tantum esse dicimus iure diuino, cùm esset dicendum iure Ecclesiastico & Conciliorum. Abyssini & Æthyopes apud Damianum Goes duabus legationibus Matthæi, & Zaga-Zabi. Latinos producit & enumerat Nicolaus Sanderus egregio illo opere de Visibili Monarchia Ecclesiæ, Vt iam nefas sit dubitare hãc esse fidem non huius æui modo, sed & reliquorum omnium præcedentium. Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum. Moschi apud Nicol. Fabrum, de religione Moscouitarum, & Lisicium Lutheranum.

1580

Libetum arbitrium, bona

Anni mundi.

5648

Pontis lapidei supra Sequanã, prope Augustinianos Parisienses: insignia fundamenta iaciuntur in Luparam regiam.

Mense Decembri Seruan vrbs Mesopotamiæ munitissima prope Tegil Fl. Amurati eripiti à Sopho Persarum, cæsis cẽtum sexaginta Turcarum millibus. Bassæ, qui Constantinopolim euaserunt, ab Armurate ob tantam cladem stomachante, secuti percussi sunt.

Franci cùm antea numerarent per libellas siue Francos, iussi sunt numerare per Aureos, & Aureorum partes, Aureo ad summam 60. solidorum redacto.

A peruilegio cœptus ordo Equitum S. Spiritus, die primo anni 1579. instituitur ab Henrico 3. Franciæ R. Faxit Deus, vt suo nomini consonet, sanctòque Spiritu regatur, neque sit oneri & damno Ecclesiæ, pro qua honoranda tuendaque conditus dicitur.

Mense Aprili riuus Gentiliacus, vulgo Bieura, nimio 30. horarum imbre exundãs agros & suburbana D. Marcelli nocte obruit, aliquot hominibus & pecoribus extinctis, muris, parietibus, nonnullis etiam ædibus dilectis.

Decimo septimo Maij hora decima in Monasterio S. Vedasti Atrebatensis Artesij, Hannones Insulæ Duaci, & Orchiaci pacem à rege Catholico certis conditionibus impetrãt, hymno *Te Deum* postridiè Atrebati decantato.

In Flandros, Brabantinos, Hollandos, Zelandos & reliquos perduelles, eius nomine, Parmensis Dux exercitum mouet, vt vel eadem pacis conditiones subeant, vel debitas perfidiæ pœnas luant.

Bar. Brissonius patronus Regius (indéque supremæ curiæ præses) & Renatus Choppinus summi nostrę ætatis Iurisconsulti hoc mense Maio contra Paracelsistas (Pseudomedicorum genus, qui damnato Hippocrate, Galeno, & veteri schola prodigiosam Medicinæ praxim vsurpant, & prodigiosiorem Theoriam, Principia, causas &c. constituunt) pro Medicorũ veterè disciplina, in Senatu Parisiensi perorãt.

1579. Mahometes Hodabendus Persarum Rex, Turcas in quadam ampla planitie de improuiso inuasit, ad 30. millia instar pecudum mactauit, vt Amurathes Scytharum siue Tartarorum opem implorare coactus sit: quibus vt tutò res necessariæ conuehi possent, Occhiali Admiralius Phasis amnis accolas adortus, castellum prædicto amni imposuit, & duas arces in littore maris Colchici siue Mengrelij ad arcendos hostes excitat. Sed eę à Persis captæ sunt & euersæ.

Amurathes Mustapham reuocat, indéque ad venenum compellit. Sinam autem Bassam, qui victor ab Africana Guletæ expeditione redierat, in locum eius substituit.

De pace tractat, sed quia Media non vult cedere, Persæ eius agros vndique vastant, pagos villásque exurunt, & commeatu intercepto, fame peitéque Turcas abtumunt.

Munitionem in finibus maioris Armeniæ ab ipsis factam, vt Georgianorum vires à Persicis desiungerent, vna sui exercitus parte diruunt: ac Turcas in ipsa inuentos trucidant. Altera Vanum & alia oppida in finibus Babyloniæ expugnãt: Triremibus 50. missis Carsin, munitionem, quę in ora maris Euxini struebatur, capiunt & euertunt.

Aucti copiis auxiliaribus Bogodani reguli, & quadraginta millibus Hemircani Persici regis filij, Sinam Bassam ad pugnam prouocant, ac ad oppidum Aazirum siue Argironem in finibus Turcomanię & maioris Armeniæ haud procul ab Euphrate vrgent. Tredecim millia equitum in suos agros excursionem facientia, atque illinc commeatum conuehentia confodiunt. Prædam & captiuos recuperant.

5669

Pestis in vniuersa Peloponenso & aliis terris Turcis sęuit, vt vel in vna ciuitate Hieropoli plus 70. millia consũpta sint.

Srephanus Poloniæ Rex Iesuitis Polotię templum struit. *Vuarsewicius in Panegyrico ad illum regem.*

Mahometes primarius Turcæ Bassa, mense Octobri circa horam pomeridianam : à quodam mendico antea milite, supplicem libellum porrigente in Palatio plagam in pectore excepit, & duabus pòst horis mortuus est. Percussor in tumultu laceratus, apud Turcam perpetratæ cædis causam dicere non potuit.

Mense Augusto Cardinalis ille Hosius, vitam hanc cum meliore mutat.

Suetiæ Rex Iesuitis profectis ad repurgandam Ecclesiam illic dogmatibus hæreticis corruptam se æquum præbet: cum spe Catholicæ fidei recipiendæ.

Archiepiscopus & Archidiaconus Angulamensis in ea Indiæ parte, vbi sunt Christiani D. Thomæ, characteres linguæ Chaldaicæ siue Syriacæ à summo Pontifice per Iesuitas postulant: vt sua non modò imprimant, (nam Missam & preces Canonicas lingua illa, vel etiam Hebraica celebrant) verùm etiam nostra in eam linguam conuertant. *Emanuel Texera in Epistolis.*

1580. ob siccitatem fermè inauditam Constantinopoli & locis finitimis, Amurathes ab Epidauris frumentum petit.

Filius Regis Persarum cum 20. millibus equitum in Turcicos agros excurrit, triginta millibus equitum sibi occurrentibus fugam simulat. Reuersus perturbat ordines, & ad 20. millia interficit.

Sina Bassa residet ad ciuitatem Ezerum, ad Euphratem sitã, & auxilia expectat.

Inde initio Octobris Turca magnam cladem à Persa accipit, frustràque ei in pacis lenocinium : magnam suæ ditionis partem offert.

Sub finem anni Persa stratagemate vsus, munitionem Tifis occupat, præsidium alterius Cars dictæ cædit.

Die 31. Ianuarij Henricus Cardinalis Portugalliæ Rex moritur, cuius successionem cùm Catharina Bragantiæ Dux, Antonius ex Ludouico Regis nepos nothus, & alij sibi designarent, tandẽ Philippus Rex Hispaniæ, qui, à Cardinali moribundo nominatus fuerat, eam Ecclesiasticorum & Nobilium suffragatione assequitur.

Die 27. Februarij Malicontenti Cortracum mutato habitu occupant. 30. Martij Ninoua duce Lanouio Gallo, scalarum ope capitur. 6. Aprilis & seqq. Anglia, Zelandia, Hollandia, & Flandriæ pars terrę motu concutiuntur.

9. Apr. Mechlinia ab Ordinibus Temptio duce ante diluculum superato vallo, in potestatem redigitur : magnáque crudelitate in ciues & prætidiarios sæuitur.

9. Maij Lanouius Gallus ab Hispanis capitur, quindecim peditum signis cæsis.

Initio Iunij Frisij traiecto Rheno patriam armis repetunt, obuiúmque Comitem de Hollac cum 22. vexillis peditum, ac equitum duobus millibus superant, cæsis mille quingentis, cùm de suis tantùm. 55. amississent. Hac pugna Groningenses obsidione liberati sunt, & multa Frisiæ oppida, portus, & propugnacula recepta.

8. Iunij Flandri Disthemium oppidum occupant, & Ecclesiasticorum ędes diripiunt.

Eodem mense Cameracum, se patrocinio Ducis Alansonij Gallorum Regis fratris permittit.

Iulio Stephanus Rex Poloniæ ex Lithuania in ipsam Moscouiam ingressus, duas arces Vualisium & Vsuatum occupat. Deinde Vuielikilukium. Sed multis suorum amissis, sub finem ferè anni reuertitur.

Eodem legati ab Ordinibus Belgiæ ad Ducem Alansonium mittuntur

Ann. mundi.

5661 opera. *Vuicelius li. de voluntate hominis Christiani. Driedo libro de Prædest. & lib. de concordia l. bert arbitrij. Erasmus libro peculiari contra Lutherũ Ambros. Catarinus in opusculis & contra Cajetanum. Slotanus lib. disp. aduersus hæreticos. Cliftoneus in libros Damascem de Orthodoxa fide, capite de hac materia. Sepulueda contra Erasmum.*

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. *Esselsius libro peculiari. Am. Catarinus in Opusculis. Soto in 4. sentent. Canisius lib. de virgine & lib. de Ioanne Baptista contra Centuriatores. Syri & Nestoriani in tabula & titulis noui testamenti, & in suis liturgiis & Ritualibus. Ekius tribus tomis de sanctis, de quibus & sermones innumeri sunt Theologorũ & Ecclesiasticorum huius ætatis. Moschi apud Lasicium Lutheranũ de Theologia Moscouitica.*

Preces pro defunctis, Purgatorium. *Græci hodierni, qui & illud vocant.* πυρκαϐαρτίδιον *vnico vocabulo, &* χερουβικόν. *Nestoriani Mesopotamij, qui vocant Guentha. Moses Mardenus, in tabula lectionum noui Testamenti Syriaca. Syri & Nestoriani in titulis noui siu Testamenti, & in suis liturgijs. Hebræi Hodierni, vt & docent Hæretici Fagius & Munsterus in 14. Deutero. & Nos libro peculiari. Auratus paradoxo 86. ex August. Grego. Nysseno &c. De Latinis aliis non laboro. Nam sunt innumerabiles.*

Ieiunia, delectus ciborum, &c. *Græci, Syri, Abissini, Indi, Armenij, vt ex eorum Calendariis apparet: Moschi, qui apud Lasicium Lutheranum lib. de Theologia Moscouitica ritu Græco magnam anni partem. i. 20. hebdomadas in ieiuniis transigunt. Primò ante Natalem sex hebdomadas solis leguminibus contenti: deinde octo ante Pascha. Tertiò ab Octaua Pentecostes vsque ad ferias Petri & Pauli. Denique à Calendis Augusti vsque ad Assumptionem (Obdormitionem vocant) Virginis, præter dies Mercurii & Veneris reliquarum Hebdomadarum.*

5673 *Hæc & alia à Sectarijs cõtra Religionẽ disputata omnia comitia im*

Anni Christi. 1572

584

Anni Christi. Anni mundi.

peratoria, cunctæ conuentus Principum, Populorum, Academiarũ, vniuersæ denique Synodi huius tẽpestatis magno numero confirmant, Lutherum, Caluinum & istiusmodi reliquos detestantes & anathemate fulminantes. Cuius quanta sit vis euentus ipse loquitur. Nam non tam à nostris, quàm seipsis confecti sunt, quotidieque cõficiuntur Lutherus Anabaptistas, Zuinglium, Carolstadium, Oecolampadium aggressus est. Protestãtes & aliæ Germanorum sectæ Lutheri dogmata penitus deseruerunt nec se amplius Lutheranos dici patiuntur. Ioac. Vuesphalus, Til. Hessusius, Castalio, Cazanonius, Gregorius Paulus, Molinæus, Ioã. Morellius, Cassander, Valentinus Gentilis, Blandrata, Ochinus, Roserius, Bernenses Caluinum expugnauerunt, vel eius sectã in plurimas secuerunt. Castalio Brentius, Smidelinus & plerique alij Bezã vexant. Protestantes, istorũ æmulos in Germaniæ multis locis exurunt. Denique ita in se sæuiunt, vt corpus istud peccati propediem interiturum speretur, cui & illud quadret Epiphanij, lib. 2. de Hæres. ca 2. Veteres narrant fabulam, quòd ex multis aspidibus in vno testaceo vase collectis & in singulis quatuor angulis Tẽplorum Ægyptiacorũ positis si qua alia fortior reperta fuit, ea reliquas aggressa deuorauit. Et vbi sola mansisset, alimentóque careret, cõuersa seipsam à cauda deuodere cœpit, & vsque ad reliquam corporis partem se adedit, quoad viueret, vnde & Aspidogorgana vocauerunt. Sic hæresis se penitus consumit & per Christi potentiam delet.

Accedit istorum Historicos & Chronologos omnes nobis dare testimonium, vt Sleidanum, Carionem, Magdeburgenses, Pantaleonem, Funccium &c. Nam etiam isti secundum nos Ecclesiæ cursum fuisse, essèque docent, & dum res Ecclesiæ se narraturos pollicentur, nostra dictata explicãt, nostrósque solos allegãt, quasi apud nos posità esse Ecclesiam tacita consentia fateantur. Quin & tradunt Romanã religionẽ in cunctis Europæ terris receptam esse, quam ipsi conati quidẽ sint & scriptis & armis cõuellere, sed nondũ potuerunt, nec, Deo duce, poterunt, vt vel eorũ cõfessione sit nostra ecclesia cõtinua,

5661

5673

1584

mittuntur, vt se patriámque Belgicam certis conditionibus, abiurato Hispaniarum Rege, ipsi offerant.

Augusti 19. proscriptio Hispaniarum Regis, contra Principem Auraicum Namurci publicatur.

Mensibus Iulio, Augusto, Septembris, Fera Picardiæ vrbs à Rege obsidetur, tandémque certis conditionibus ab Huguenotis redditur.

Die primo Septembris anni huius 1580. Græci à Moscouitæ annum ab orbis conditu 7089. numerare incipiunt.

Mense Septembri Hispani & Itali milites, qui Pontificiorum nomen sibi indiderunt, duabus clauibus pro insignibus vsi, in Hiberniam appellunt, munitionémque erigunt cõtra Anglos.

27. Octobris Anna Austriaca, Philippi Regis vxor moritur, cùm is iam paulò antè, Lusitanico regno, extinctis in eo motibus, & perduellibus partim cæsis, partim captis, partim in gratiam receptis, inauguratus esset. Ita regnum Lusitaniæ cum Hispanico, à quo fuerat an. 1110. diuulsum, iterum coaluit.

Nouembri in Anglia publico edicto potestas fit vnumquemque vel detegendi, vel accusandi ex minima circunstãtia, quæ Catholicam religionem indicet. Ex quo multi pij deinceps comprehensi, & aliis calamitatibus affecti. Quin & lex fertur, ne Catholicus exilio patriæve derelictione, se pœnis vel persecutionibus subtrahat.

Concordia discors. Sic appellata est à Catholicis quam frustrà Lutherani hoc anno 1580. cum aliis sectariis in Germania inire conati sunt.

Decembri, die Conceptionis, Guilelmus Laurentius Altiuilij minister, prope Gratiæ portum, in Caletensi Normanorũ agro, se fraxino fossæ imminenti suspendit.

Post Cadurcum à Huguenotis captum initur pax.

Eiconas virorum illustrium emittit Beza. Illustres vocat Ioannem Hus, Caluinum, Bucerum, & similes cuiusque sectæ apostatas, quorum nomina in inferno conscripta sunt, corpora verò in tertis magna ex parte supplicijs dignis affecta.

1581. Sina Bassa arma & pecunias, per Pontum Euxinum & Trapezuntem contra Persam recipit.

Alter Turcarum exercitus ad portas Caspias duce Osmanuo Bassa, locorum beneficio & Tartarorum auxilio euasit.

Hic est annus, quem Græci ab orbe condito septies millesimum statuunt.

Beglerbegus Assyriæ siue Ezorumæ, huius belli suasor, ad pœnas deposcitur, quas euasit matre & vxore Amurathis, centum millibus aureorum sibi conciliatis, & ducentis millibus ducatorum in ærarium illatis.

Sina reuocatur Constantinopolim, vt mandata accipiat de pacis conditionibus, vel inductis vnius anni, quæ tamen breui pòst ruptæ sunt.

Die sexto Ianuarij, Magni Moscouiæ Ducis internuntius ad Rodolphum Imperat. venit, atque inde Romam ad Pontificem.

Occhiali Bassa Constantinopoli cum classe in Africam venit, vt seditiones Tunetani regni compescat: indèque regnũ Fessanum. Mauri enim recepto per Melitenses hæreditario suo rege, qui detinebatur Neapoli, & abnegato Mahomete Christianus euaserat, Turcis rebellarant.

Tusanus Giboult Lunæ Paschatis Rhotomagi in S. Audoeni, Caluini hæresim & ministerium eiurat, præsentibus & audientibus multis hominum millibus, sicque Ecclesiæ, manibus Cardinalis Borbonij, reconciliatur. Inde de veræ falsæque Ecclesiæ cõparatione, & suæ ad Ecclesiam reuersionis

causis concionatur. Nempè difficile est, vt hi, qui olim cœleste pabulum gustauerunt (fuerat enim Doctor Theologus Parisiensis, in sacris libris & lectionibus educatus, indèque Canonicus & Archidiaconus Tholosanus) postea in perpetuum siliquis porcorum vesci velint.

Amon Minister Foquardi prope Fanuillam, in eadem Normania, è propria filia filium sustulit.

Mense Iulio Synodo Rupellano Ministri Cõmentaria Lancelloti du Voysin Poplinerij de rebus horum 30. annorum tota Europa gestis proscribunt, quòd purè & simpliciter, ad historię veritatem, non ad Causæ (sic suæ perduellionis mysterium appellant) gratiam cuncta narraret. Quod paulò antè in alia Synodo Montis Albani factitarant, Suis scilicet leges injiciunt: vt vel mentiantur, vel verum prętereant: Quod tamen nunquam à tanto, tam candido, & erudito viro consequentur. *Prima* (inquit Cicero) *Historiæ lex est, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat, ne qua sit suspicio gratiæ in scribendo, ne qua simultatis.*

Sanderus & alij plerique Nobiles & Catholici freti Bulla Pij quinti, in Hybernia contra Angliæ Reginam bella pro patria & religione gerunt.

Mense Septembri Guil. Postellus centenario maior, multarum linguarum peritus, Lutetiæ moritur.

Mense Decembri Turca duos internuntios in Galliam mittit, qui ad Circunciſionem filij Regem inuitant. Nam nonũ Martij anni sequentis festo Circunciſionis eius designarat.

Die Natalitio, domi meæ Iacobus Billius, de nobili Prunæorum familia, Abbas S. Michaelis in Eremo, Græcę literaturæ lumen, Hebraicæ non ignarus, placidiſſimè & sanctiſſimè expirat.

Primo die Decembris Edmundus Campion Iesuita, Scherrinus, & plerique alij sancti & docti martyrio afficiuntur Londini, quòd Catholicè sacramenta vel administrarent, vel acciperent.

Inde Anglicana persecutio, quę iam 24. annos durat, ingraueſcit latis legibus, quarum hæc est summa. Quicunque vel vnicum, vt vt minimum actum Christianæ siue Catholicæ religionis exercuerit vel exercentes non detulerit, pœnas perduellionis luito.

Legatus Hiſpanicus Ioan. Martianus Mediolanensis, inducijs in triennium impetratis, Byzantio in Hiſpaniam redit, ita tamen vt neuter alterius amicitiam expeteret, sed quod Turca Persico bello vexatus à Christianis timeat, Hiſpanus hæreticorum fraudibus implicatus, cogatur sua bello persequi & repetere, cùm alioqui posset Christi præcipuo hosti resistere, & Deo Duce vincere.

Contentio Genevę ob quoddam scriptum Lamberti Danæi ministri, quo tres blaſphemas contra S. Trinitatem propositiones defendit. Ad quam sedandam Geneua Danæus exulare cogitur. Prima erat, *Deum de Deo, lumen de lumine*, in Symbolo Niceno duram, impropriam, & periculosam esse locutionem. 2. τὸ ἓν ὑλλούμβρον, *Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nostri*, inconsultè a Patribus esse dictum, periculosè, barbarè, impropriè. 3. *Tres personas in vna diuina essentia subsistere*, propriè, rectè & piè dici, cùm Catholici eas in se siue per se asserant subsistere, & id perfectius verúsque quàm vllas terũ procreatarum individua.

1582. mense Ianuario pax in decennium inter Ioannẽ Moscorum & Stephanum Polonorum Reges, per Antonium Posseuinum Iesuitam Pontificis legatum transigitur, ac ea Moscus cedit Liuoniâ siue Gothia Orientali, relictis 34. arcibus cum tormentis omnibus & apparatu bellico, & redemptis captiuis: Polonus autem soluta Plescouiæ obsidione,

Anni mundi. 5661

5673

perẽnis, immobilis, inuicta denique Catholica permaneat & omnes sectas ejiciat. Est enim Catholicum, quod semper, quod vbique, quod ab omnibus aut plurimis, & iis quidem quorum spectata est perspecta quę sapientia & pietas, communiter est creditum.

Atque hæc quidem sunt, quæ simpliciter demonstranda suscepe-ram, de doctrinæ, Fidei, Religionis, Ecclesiæ per singula sæcula perpetuitate, vnitate, continenti successione, atque Romanam Ecclesiã, quæ hodie est, esse Catholicam illã, quæ Symbolo credi iubetur, fuisséque eandem semper religionem Christianorum tam inde vsque ab Apostolis, donec id fusius; distinctiúsque vel à nobis vel ab aliis præstetur. Vale interim & nobis Deũ precibus concilia.

Anni Christi 1574

1584

arces

Anni Christi. 1572

Anni mundi. 5661

arces in Moscouiá anno superiore captas ijsdem legibus reddit. Tres enim expeditiones in Moscum fecerat 1579. 1580. 1581. Nam huius Ioannis auus, & Basilius pater, regno Polonorum amplissimas prouincias ademerant, Plescouiensem Nouogordensem, Smalenscensem, Vielcoluscensem iam receptam, Sueuierensem, & Molaiscensem.

Moscus tria Iesuitarum collegia in suo Imperio construit, spemque præbet de suo ad Ecclesiam Romanam transitu. Alioqui Constantinopolitano Patriarchatui obsequitur.

Mense Septembri legatos Romam mittit, petens Episcopos Catholicos, Latinæ Ecclesiæ communionem, denique Regis titulum.

18. Martij Princeps Auraicus à Ioanne Iauriguco Hispano glande plumbea in faciem per vtramque maxillam & palatum impacta, Antuerpiæ traiectus est, nec tamen mortuus.

Persa legatos Constantinopolim mittit, cum pacis conditionibus, vt Amurathes sibi restituat regionem Seruanam. i. Mediam, iuxta pactionem cum Sina Bassa initam.

Turcicum exercitum noua clade afficit, tria millia equitum perimit, quatuor Sangiacos siue Prouinciarum principes necat, duos capit, Bachallam expugnat. Denique eum aiunt Mesopotamiam, vulgò Diarbec, cum ipsa Babylonia & regno Siruano, siue Medorum recepisse.

Amurathes Sinam ad exercitum remittit.

Cum legato noui Principis Transyluaniæ ita transigit, vt quatuor millia Ducatorum veteri tributo Transyluanus addat.

De qua re Hieremias Constantinop. Patriarcha ad Henricum Regem Franc. scripsit, addens Transyluanum in gratiá, ipsius Regis causa, à Turca receptum. Quam Epistolam Iac. Amiotus Episcop. Antissiodorensis Regi vertit & explicauit.

Mense Augusti copiæ Antonij de regno Portugalliæ cum Philip. Rege Hispaniæ dimicantis ad D. Michaelis insulam nauali prælio cæsæ sunt. Hîc Strossius Francicæ manus Ductor cum toto penè suo exercitu deletur.

Legato prioris Regis Fessani promittit Turca se Ochialum, quem ad opem nouo Regi ferendam cum exercitu miserat, reuocaturum: postquàm nouum illum Regem intellexisset Regi Hispaniæ portum Larcace è regione Arzillæ vrbis tradidisse, ac iam portum illum 600. Hispanorum præsidio teneri.

Calendarij à Pontifice correcti ratio obseruari in Gallijs cœpta est, nisi quòd decem dies sunt detracti è mense Decembri, non Octobri, à nono die videlicet ad vigesimum. Nam decimus dies habitus fuit pro vigesimo, &c.

Die omnium Sanctorum è corpore migrat Chrystophorus Thuanus, primus Senatus Parisiensis Præses, vigesimo anno sui magistratus, doctus, diligens, plebicola, Cleri amans, gratis 75. integris adhuc dentibus, oculis sanis, & perspicillorum nescijs.

Ioan. Lasicius Sarmata primùm Trinitariorum æmulus sub an. 1565. mox Caluinita, postea frater Boemus siue Picardus iam anno 1582. libro Spiræ edito de Moscouitarum religione se Lutheranum profitetur. Verendum ne anno sequenti, peccatorum mole obrutus ad Mahometismum, inde ad ἀθεότητα migret. Quò inclinat illud eiusdem libri pag. 16. *In Hebraicis, Græcis & Latinis vtriusque Testamenti codicibus, variata esse plurima, quibusdam sublatis ab Hæreticis, aliis depranatis, commutatis, additis.* Quod bellis testimonijs probat Erasmi, Bezæ, Castalionis, Franc. Lucę, & Franc. Iunij. Nam illud videtur Mahometis non fidendum Euangeliis, quòd corrupta sint. Sed & atrociter accipit Mahometem dici decerive

1584 5673

Antichriſtum, eique numerum 666. Apoc. 13. aſſignatum conuenire. Vbi lubens ſuam regulam applicaret, locum Ioannis fuiſſe à quodam Pontificio corruptum. Denique illic gulę, bibacitatis, voluptatis, impudicitiæ patronum agit: quod non mirabitur, qui eum viderit. Nam ea eſt forma & aqualiculo, vt totus ad ventrem natus videatur, ſi modò is eſt, quem Lutetiæ cognoui & confirmaui aduerſus Trinitarios, circa an. 1567. Ann. mund. 5661

Ioan. Brunnerus Dogkenburgenſis in hæreſi natus, educatus & annis circiter quatuordecim militer inſtitutus, profeſſionem Catholicam edit, & Græcarum literarum, ſanctæque linguæ profeſſor fit apud Friburgum Brisgoiæ. hic apud Anglos paulò ante Bellus miniſter, lectione ſanctorum Patrum ad Catholicam pietatem perducitur, & pro ea Martyrium facit.

1583. Perſa Oſmannum Baſſam ad portas Caſpias cædit, præter captiuos & vulneratos contrucidatis circiter quadraginta millibus, inter quos multi ſunt Sangiaci ſiue prouinciarum prætores. Quin & ipſe Oſmannus dicitur captus cum pleriſque proceribus, & neſcio quot tormentorum millibus, magna pecuniarum vi, variáque ſupellectile.

Calendis Ianuarij Franc. Belloforetius, politus, piúſque multorum librorum Gallicorum ſcriptor, humanis eximitur, & apud Franciſcanos Lutetiæ tumulatur.

Die Epiphaniæ Ioannes Maldonatus Ieſuita, poſt Theologiam, præſertim Scholaſticam, multis annis illuſtratam, & innumerabiles ad eius ſtudium inflammatos, Romæ, quò ſe contulerat, ad recuperandam valetudinem ſanctis illis laboribus fractam, ad Deum euolat, Doctorum laureolam percepturus.

Ianuarij decimo ſexto, Ghebardus Archiep. Colonienſis Anguſtanam Confuſionem amplexus, vt vxorem poſſet ducere, Bonæ edictum promulgat, quo cæteris hæreticandi & vxores contra Chriſtianas leges ducendi, poteſtatem facit.

Decimo ſeptimo Princeps Auraicenſis & Antuerpian Francos in tutelam ſui euocatos Antuerpiæ vel trucidant, vel in flumen præcipitant, nonnullis in cuſtodiam receptis.

Natalis Iornet Caluiniticus Ludimagiſter Metis ſupplicio afficitur, quòd librum contra Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, eos vt impoſtores, & falſarum religionum auctores traducens, condidiſſet.

Martij vigeſimo Lutetiæ apud Auguſtianos Pœnitentium ſodalitium ab Henrico Rege introducitur, Nuntio Apoſtolico ſacra operante, & candidas φραξόρων veſtes conſecrante. Quo exemplo menſibus deinde Iulij, Auguſti, Septembris in Lotharingia, Campania, Picardia, & nonnullis aliis prouincijs, ſupplicationes populosè promiſcuæ multitudinis per decem, viginti, plurêſve leucas actæ ſunt, Clero corpus Chriſti ſacráſve reliquas afferente, laicis cuiuſque ætatis & ſexus cum puris lineíſque veſtibus, & crucibus ligneis, litanias, aliáſve pias precatiunculas flebili cantu per tot terrarum ſpatia modulantibus.

Bobecus pagus Normaniæ in agro Caletenſi, igne cœleſti penitus præter vnam domum conſumptus eſt. Id diuinæ vltioni tributum, quòd ille Caluinitis redundaret.

Ghebardus Colonienſis Archiepiſcopus exauctoratus eſt quòd Lutheranus euadens, & Epiſcopatum & vxorem retinere cuperet. Leodienſis ſucceſſor nominatus, illum & Cazimirum ſuppetias ferentem, Hiſpanorum Italorúmque auxilio fudit, ac ſpe percipiendi vllos in poſterum ex Archiepiſcopatu fructus exuit. 5673

28. Auguſti Ioan. Baptiſta Caſtellius, Epiſc. Ariminenſis,

Nuntius

Anni Christi | Anni mundi.

Nuntius Apostolicus, qui nouo more pietatem cum politia coniunxit, rêsque spirituales temporariis prætulit: Sepelitur Lutetiæ in D. Mariæ choro. Oratione funebri à Iuliano de sancto Germano Coepiscopo, virtute & doctrina præstanti, decoratus est.

1572 | 5661

Nuntium ei similem vix secla antiqua tuleruut:
Vnquam vix (metuo) secla futura ferent.

cunctis sua, non quæ sunt Christi, quærentibus.

Regina Angliæ Puritanos aliquot ritu barbarico suspendit, quòd negarent piè dici, fœminam esse caput Ecclesiæ alicuius prouinciæ, vel regni. Sic Deus hæreticos hæreticis committit, vt Catholicis tacentibus mutuò se conficiant.

Catholicos etiam exquisitis suppliciis afficit, vt eius annis Anglia plures videat, ferátve martyres, quàm mille quingentis sexaginta superioribus.

1583. mense Ianuario Minister Renatus Peschardus reconciliatus Ecclesiæ, à Sangermano Cæsareæ Episcopo, Lutetiæ recipit Franciscanorum indumentum, quod per apostasiam ante annos 30. exuerat.

Dissidium de funere mortuorum inter Geneuenses, Perrotus minister censet canendos esse Psalmos & Deum precandum, vt vsitata de profanis rebus tractatio impediatur. Beza consuetudinem retinendam, qua hæretici efferuntur in sepulchrum, more belluarum, absque vllo religionis vsu, & precationis specie: Ne (inquit) videamur more Papistarum orare pro mortuis.

Hyprum & aliquot aliæ inferioris Germaniæ vrbes ad Principem Parmensem deficiunt. Aliæ de deditione deliberant. Ad cæteras eò adigendas, continenter è Germania, Albania, Hispania, Italia, milites confluunt.

Franc. Gargatellus Sabaudus, Geneuæ in Carcerem coniicitur: quòd captare occasionem vrbis, Principi Pedemontano prodendæ diceretur.

Perusio D. Barnabæ Franciscus Valesius Alensoniorum Dux, Regis frater, post Cameraci tutelam suis hæredibus testamento commodatam: morte magnum sui desiderium Catholicis reliquit.

Vuittebergenses edunt Græcè & Latinæ tria Hieremiæ Constantinopolitani Patriarch. ad se responsa, in quorum vltimo iubet Patriarcha ne ad se deinceps scribant, quòd quia non paruerunt duobus prioribus rescriptis, cogatur eos hæreticorum illorum habere loco, de quibus Apostolus, Hæreticum post secundam aut tertiam correctionem deuita, sciés quoniam huiusmodi est planè subuersus, & iudicio proprio damnatus.

Turca in Hungaria contra Christianos firmissimam arcem struit. Ne ab illis fortasse ista parte innudatur, dum his octo cum annis cladibus perpetuis à Persa in Oriente affligitur. Sed fallitur. Nam malumus in Occidente hæresibus, voluptatibus, cæterisque sceleribus seruire quàm Christo, cuius iste se hostem faretur.

1585. Speramus & optamus Deum opt. nobis fore propitium, suam iam pridem in nos inflammatam iram auersurũ, corda filiorum ad patres conuersurum, animos impiorum per hæresum & Ateismi deuia errantium, Spiritu suo sancto illustraturum, vt terra sit vnius oris & labij, ipse vnus agnoscatur, colatur, celebretur in vna Ecclesia, qui solus est in sęcula benedictus. Amen.

1584 | 5673

CHRONOGRAPHIÆ
Genebrardinæ.

FINIS.

RATIO, CVR PER PONTIFICES ROMANOS deducta sit Chronographia.

Irenæus lib. 3. cap. 3.

Maximæ & antiquissimæ & omnibus cognitæ, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romę fundatæ & constitutæ Ecclesiæ fidem per successiones episcoporum peruenientem vsque ad nos indicantes, confundimus omnes eos qui quoquo modo, vel per φιλαυτίαν malam vel vanam gloriam, vel cæcitatem, & prauam sententiam, aliud, quam oporteat, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorē potentialitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt vndique fideles, in qua semper ab his, qui sunt vndique, conseruata est ea, quæ est ab Apostolis traditio. Fundantes igitur & instruentes Beati Apostoli Ecclesiam, eius administrandæ episcopatum Lino tradiderunt. Succedit ei Anacletus, post eum tertio ab Apostolis loco episcopatum sortitur Clemens &c. vsque ad Eleutherium, sub cuius, *inquit*, ordinatione & successione veritatis traditio & prædicatio peruenit vsque ad nos.

Tertulianus lib. de Præscriptionibus aduersus hæreticos.

Cupio ostendant mihi ex qua auctoritate prodierint, edant origines Ecclesiarum suarum, euoluant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, vt primus ille episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseuerauerit, habuerit auctorem & antecessorem: hoc enim modo Ecclesiæ Apostolicæ census suos deferunt: sicut Smyrnæorum Ecclesia Polycarpum à Iohanne collocatum refert, *sicut Romanorum Clementem à Petro ordinatum, edit &c.* Confingant aliquid tale hæretici.

Augustinus contrà epistolam Manichæi Funda. cap. 4. Et de vtilitate credendi ad Honoratum, cap. 17.

Multa sunt alia, quę in eius (*Ecclesiæ*) gremio me iustissimè teneant, tenet consentio populorum atque gentium, tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata. *Tenet ab ipsa Sede Apostoli Petri, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum successio sacerdotū.* Tenet postremo ipsum catholicæ nomen &c.

Idem in Psalmo contra partem Donati. tomo. 7.

Numerare sacerdotes, vel ab ipsa Sede Petri & in ordine illo patrum, quis cui successit videte, ipsa est Petra quam non vincunt superbæ infe-

rorum portæ.

Idem in lib. Quæſt. veteris & noui Teſt. cap. 110.

Ordinem ab Apoſtolo Petro cœptum, & vſque ad hoc tempus per traducem ſuccedentium epiſcoporum ſeruatum perturbant, ordinem ſibi ſine origine vindicantes, corpus ſine capite.

Idem & Fortunatus & Alipius epiſcopi epiſt. 165.

Si ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium conſiderandus eſt, quanto certiùs & verè ſalubriter ab ipſo Petro numeramus, cui totius Eccleſiæ figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram, &c. Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, &c. vſque ad Anaſtaſium, qui tunc tenebat cathedram.

Optatus lib 2 contra Parmenia. vbi Rom. Epiſcopos enumeraſſet ad Syriciũ vſque, inſultans Donatiſtis & probans ſuam Eccleſiam partem eſſe Catholicæ, quæ cum Romana conſentiat.

Vos, *inquit*, veſtræ cathedræ originem edite, qui vobis vultis ſanctam Eccleſiam vendicare.

Epiphanius lib. 1. cap. 27. tom. 2. vbi ſeriem Rom. Epiſc. ex catalogo enumerauit.

Et ne quis, *inquit*, miretur quòd ſingula ita recenſemus, per hæc enim claritas oſtenditur.

Eraſmus contra Nouatores.

Mihi pro mea cauſa ſufficit veterum ſanctimonia, vitæ probatiſſimorum auctoritas, Epiſcoporum maieſtas, publica Chriſtianarum gentiũ conſuetudo. Quos omnes ſi damnatis inſaniæ, malo cum illis inſanire, quàm vobis aſſentiri.

D. Paulus Epheſ. cap. 4.

Ipſe (*Chriſtum intelligit*) dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem *Paſtores & Doctores* ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti: donec *occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei*, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, *vt iam non ſimus paruuli, fluctuantes, & circunferamur omni vento doctrinæ*, in nequitia hominum, &c.

Vſi ſunt hac ratione multi alij veterum, vt Origines, vt Auguſtinus alijs locis, qui & Manichæis eam obijcit quinquies aut ſexies in libris cõ-

tra Fauſtum, & in libro de vtilitate Credendi, & in lib.1. contra Aduerſarium legis cap. 20. Quam etiam admittere coguntur iſtius æui hæretici, ſi ſuis principiis inſiſtere velint. Quærentes enim cur Romani Pontifices ſemper habiti ſint πρῶτοι τῆς ἱερέων & cur, τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς in Eccleſia ipſis apud Eccleſiaſticos ſcriptores etiam Græcos (*Soc. lib.2.cap.15.*) attribuantur, tres aut quatuor cauſas fuiſſe reſpondent. 1. Quia Romanam Eccleſiam inualuerat Petri miniſterio fuiſſe fundatam & conſtitutam, vnde & ipſi magnum honorem vbique veteres detuliſſe & reuerenter de ea locutos eſſe. 2. quia doctrina, peritia & multarum rerum vſu præſtantes viros haberet. 3. Quod omnibus alijs ſedatior & doctrinę ſemel traditæ tenacior fuerit, proindeque ſedes Apoſtolica vocata habitaque ſit. Centuriat. cent.4. cap.7. Calui. lib. 4. Inſtit. cap.6. ſect.16. & cap.7. ſect.11. 12.13.14.17.18.19. Bucerus in præparatorijs ad concilium, Molineus & Villerius contra Ruffum.

in operis

IN OPERIS COMMENdationem carmen.

Haud facile eſt (aiunt) complecti plurima paucis,
Nec promptum in tabula pingere lata breui.
Hoc opus egregiè factum proponit vtrumque,
Et duplici fœtu corda grauata leuat.
Nam breuitas ſenſum vincit, ſed ſenſus abundans
Exuperat molem, quæ grauat ora virûm.
Digerit à prima naſcentis origine mundi
Tempora, deſcribit Cæſareaſque vices.
Pontificeſque ſacros, & Regum nomina promit
Ordine, commonſtrans aurea ſæcla patrum.
Quos Romana colit, celebratque Eccleſia, tutam
Quæ tenet in terris tempus in omne fidem.
Vnde poteſt quiuis longo dignoſcere curſu,
Quàm reliquis præſtet ſancta cathedra Petri.
Illum Pontificum firmat ſucceſsio vera
Romanorum, vllum non habitura modum.
Non habitura modum (inuidia rumpantur inqui)
Nam æternùm Petri petra colenda manet.

Gilb. Cheze. Theologus Pariſienſis.

AD G. GENEBRARDVM Tetraſtichon.

Si facis extinctum viuendo viuere tempus,
Ingratum (haud doleas) non tibi tempus erit.
Præteritis vitam ſæclis, Genebrarde, paraſti,
At tibi nunc vitam ſæcla futura parant.

Petrus Catel Tholoſas.